

## Bijlages

### Bijlage 1: bevroagde pijlers nulmeting

		Gezonde voeding	Psychische weerbaarheid
beleid	fruitbeleid		
	koekbeleid		
	drankbeleid		
sociaal			
acties	moestuinen		
	kookworkshops		
	projecten		
	andere activiteiten		
lessenpakket			
omgevingsanalyse			
participatie	leraren		
	ouders		
	leerlingen		
hiaten			
doel van de school			

## Bijlage 2: projectfiches moestuin, gezonde lunchbox, groenten en fruit

### PROJECT PAKKET MOESTUINEN

Bij het project wordt een standaard pakket voorzien dat u vindt onder “1. Standaard VERPLICHT pakket”. Alle aspecten binnen dit domein dient u verplicht uit te voeren doorheen het schooljaar 2020 – 2021. Daaronder vindt u bij “2. Optioneel pakket”, hierbij kan u keuzes maken om het project van extra draagvlak en inhoud te voorzien binnen uw school en zo grotere slaagkansen te creëren. Het is de bedoeling dat het project schoolbreed getrokken wordt, zorg er dus voor dat dit project bij alle leerjaren aan bod komt.

De link naar google forms die ASAP dient ingevuld te worden:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=mOqinBcsaEC5N-7mxzXvDSAGqeLMIgVCsFMol9skcWdUN0ILVkrKMEVVQzhBOExLSUZYSMD3N1NVOS4u>

De link naar google forms die tijdens/na eerste werkgroep overleg dient ingevuld te worden:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=mOqinBcsaEC5N-7mxzXvDSAGqeLMIgVCsFMol9skcWdUOE9KR01SSjdOTTBJNFU3QIU5NVZNVVY3OS4u>

#### 1. **Standaard VERPLICHT pakket**

- a. Graag inschrijving ‘[oog voor lekkers](#)’ zoveel mogelijk .
- b. Oprichten **werkgroep** moestuinen.  
Werkgroep bevat: lln, lkr, (ouders).  
Deze werkgroep zorgt dat het project goed kan uitrollen, creëert draagvlak, ziet erop toe dat alles in goede banen loopt. De werkgroep komt regelmatig samen om alles te bewerkstelligen.
- c. Onderwerp aankaarten in **praattafels/schoolbabbels** (voor scholen die hierover beschikken) door de organisator hiervan.
- d. Bezoek van **PTI** op de school om de **mogelijkheden** voor **moestuinen** te schetsen  
PTI zal bekijken welke soort grond, wat de mogelijkheden zijn, wat nodig is om alles klaar te maken voor het moestuinseizoen. PTI geeft advies en u gaat vervolgens zelf aan de slag, zodat de moestuin klaar is tegen maart 2021.

De school dient dit zélf in orde te brengen tijdens eerste semester:

U zorgt dat uw land/moestuinbakken in orde staan: u volgt het advies van PTI en doet het nodige. De nodige aarde, compost, moestuinbakken, ... koopt u aan. De factuur hiervan kan u aan Yanne Daelman, projectcoördinator, bezorgen. Opgelet: houd hierbij rekening met uw budget (dit wordt nog gecommuniceerd).

- e. **Compostmeester** komt langs met uitleg van composteren aan de leerlingen te geven.  
Toegankelijk vanaf 3<sup>de</sup> en 4<sup>de</sup> lj. U dient te beschikken over een compostvat of een composthoop in de tuin. Indien u hierover niet beschikt, kan u dit best aankopen of aanleggen in de tuin.
- f. De school dient verschillende **keuzes te maken**:
- Keuze zaaikalender (2 soorten); wordt ism PTI opgesteld. U krijgt dit nog.
  - Keuze en uitwerking manier van werken in de moestuin:  
Denk hierbij aan: water geven, onkruid wieden, planten, oogsten, compost
- Belangrijk om project schoolbreed te maken, dus doorheen het project dienen alle klassen in contact te komen met het moestuin project.
- In speeltijd via rollensysteem
  - Elke klas heeft een bak
  - Geïntegreerd in de lessen (mogelijks hulp van MOS)
  - Rollensysteem via klas
  - ...
- Materiaalkeuze  
Om te werken in de moestuin is allerlei materiaal noodzakelijk zoals schopjes, rakel, ... . U kijkt wat u in de school ter beschikking heeft of er een mogelijkheid is om dit materiaal door de leerlingen mee te brengen.
- Indien dit moeilijk is, contacteert u Yanne Daelman, projectcoördinator, en wordt samen gezocht naar een oplossing.
- Nadenken over: vakanties; schoolbreed aanpakken, zodat het project over de hele school gedragen is.
- g. **Draagvlak** creëren
- Lin warm maken
  - Ouders optrommelen om deel te nemen in de werkgroep vanaf corona dit toelaat.
  - Ouders optrommelen om deel te nemen aan de werking van moestuin vanaf corona dit toelaat.
  - Buurt optrommelen om water te geven/kruid te wieden in vakanties → flyer in de buurt.
- h. Planten/zaaien  
Planten en/of zaden worden via Yanne Daelman aangekocht. Wij zorgen ervoor dat u een goede start kan maken met uw moestuin.
- i. Onkruid wieden  
j. Water geven  
k. Oogsten

---

## 2. OPTIONEEL pakket

Onderstaande zaken zijn optionele zaken die bij het project kunnen genomen worden. Deze geven nog extra body en betekenis aan jullie project! Verschillende van de opties kunnen zorgen voor nieuwe inzichten en het verdiepen/versterken van de kennis.

- a. Voor verschillende punten hierboven kan extra beroep gedaan worden op **vrijwilligers**, indien er te weinig helpende handen zijn in de school:
  - o Tuinhieren
  - o Groep Intro; dienstverlening met Iln van deeltijds onderwijs
  - o Luc, vrijwilliger volkstuintjes
  - o ...
- b. Werkgroep/geëngageerde Ikr gaan **op verkenning naar PTI** om te zien welke mogelijkheden er zijn voor hun school. Dit kan interessant zijn voor scholen die weinig ruimte hebben en eventueel verticaal willen moestuinieren. In PTI kunnen zij nieuwe inzichten opdoen om mee te nemen in de werkgroep.
- c. **Bezoek aan PTI** met Iln. Het PTI kan bezocht worden met de Iln om zo kennis te maken met moestuinen; kweken van groenten en fruit. Hiermee worden de Iln geprikkeld om zelf aan de slag te gaan in de schoolmoestuin.
- d. **Handvaardigheden aanleren in PTI**. De school kan het PTI bezoeken om zo de Iln de handvaardigheden aan te leren die nodig zijn voor het onderhouden van de moestuin. Leren omgaan met schopjes, rakels, ... .
- e. Educatief bezoek aan **Hoeve Te Coucx**. Hoeve te Coucx kunnen Iln ontvangen om educatief rond korte keten en duurzame voeding bezig te zijn.
- f. Samenwerking met Joke Oosterlijnck van **MOS** om zo het moestuinproject maximaal in de lessen te integreren. Joke kan ondersteunen hierin alsook in draagvlak creëren.

Contactgegevens Joke: [Joke.oosterlijnck@west-vlaanderen.be](mailto:Joke.oosterlijnck@west-vlaanderen.be); 0491/868276

- g. Bezoek aan moestuin de Venning bij Thijs Moreels  
Iln van 1<sup>ste</sup> leerjaar; eind september/begin-midden oktober OF eind mei; gedurende 1u;  
uitleg over: pesticidevrij, welke planten helpen elkaar, ... .
- h. **Klaarmaken van de grond** voor de moestuin door dienst activering, stad Kortrijk. Thijs kan de grond voor u klaarmaken met het nodige materiaal. Dit kan uitgevoerd worden bij een moestuin van max. 4 op 5.

OPGELET: dit geldt enkel voor scholen die de moestuin in de grond doen. Dit kan niet uitgevoerd worden voor scholen die voor moestuinbakken kiezen.

NB: deze optie is onder voorbehoud van personeel op activering. Beperkt aantal plaatsen.

## PROJECT 'GEZONDE LUNCBOX' PAKKET

Bij het project wordt een standaard pakket voorzien dat u vindt onder "1. Standaard VERPLICHT pakket". Alle aspecten binnen dit domein dient u verplicht uit te voeren doorheen het schooljaar 2020 – 2021. Daaronder vindt u bij "2. Optioneel pakket", hierbij kan u keuzes maken om het project van extra draagvlak en inhoud te voorzien binnen uw school en zo grotere slaagkansen te creëren.

Het is de bedoeling dat het project schoolbreed getrokken wordt, zorg er dus voor dat dit project bij alle leerjaren aan bod komt.

Hierbij de link die bij start dient ingevuld te worden:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=mOqjnBcsaEC5N-7mxzXvDSAGqeLMlgVCsFMol9skcWdUOUxFOFdWUUo2VIRZTEtaTEYySzRYNjhKRC4u>

Hierbij de link die tijdens/na eerste overleg dient ingevuld te worden:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=mOqjnBcsaEC5N-7mxzXvDSAGqeLMlgVCsFMol9skcWdUMkJNS1ZUUTJYRzhLUVk2OVJJTUNENVNRWC4u>

### 1. **Standaard VERPLICHT pakket**

- a. Graag inschrijving '[oog voor lekkers](#)' zoveel mogelijk
- b. Oprichten **werkgroep** 'gezonde lunchbox'  
Werkgroep bevat: lln, lkr, (ouders).  
Deze werkgroep zorgt dat het project goed kan uitrollen, creëert draagvlak, ziet erop toe dat alles in goede banen loopt. De werkgroep komt regelmatig samen om alles te bewerkstelligen.
- c. Onderwerp aankarten in **praattafels/schoolbabbels** (voor scholen die hierover beschikken) door de organisator hiervan.
- d. **Workshops** gezonde lunchbox  
Deze sessies worden gegeven door studenten secundair aan de doelgroep 5 en 6<sup>de</sup> lj.  
De leerlingen van het secundair werken gezonde, simpele en budgetvriendelijke recepten voor de lunchbox uit met oog voor culturele achtergronden. Zij komen hierover een interactieve sessie geven in de lagere school.

Deze sessies zullen doorgaan in november. Er wordt gevraagd om feedback te geven aan de secundaire scholen. De sessies worden verzorgd door leerlingen van Rhizo zorgkrachtschool en Guldensporencollege Harelbeke.

- e. 1x/maand wordt **in klasverband gegeten**. Dit wordt door elke klas gedaan.  
Op deze manier leren de lln nieuwe zaken kennen van klasgenoten. Er kan gepraat worden over de gezonde lunchbox tijdens dit moment.

De leerlingen kunnen een placemat verkrijgen van het VIGL met de gezonde voedingsdriehoek. Dit kan in pdf aan de scholen bezorgd worden in overleg.

- f. **Oud aan jong** 'gezonde lunchbox'

Doelgroep 5<sup>de</sup> en 6<sup>de</sup> lj. die de workshops kreeg van de studenten secundair onderwijs, maken samen met de leerlingen van een lagere klas een gezonde lunchbox. Op deze manier wordt de 'gezonde lunchbox' schoolbreed aangepakt. De school kiest zelf welke klassen gekoppeld worden. **(Ouders kunnen ingezet worden om hierbij te ondersteunen, indien coronavirus dit in deze fase toelaat.)**

De leerlingen kunnen een placemat verkrijgen van het VIGL met de gezonde voedingsdriehoek. Dit kan in pdf aan de scholen bezorgd worden in overleg.

Er kunnen ook postkaartjes verkregen worden om in de agenda's te bezorgen aan de leerlingen en zo de ouders te betrekken.

g. **Filmen** van 'gezonde lunchbox'

Om dit project schoolbreed te maken, maken de lln van 5 en 6 filmpjes van wat ze leerden: wat, hoe, ervaring of van de bereiding.

School kiest zelf hoe zij dit filmpje in elkaar steken: per groepje, ervaring, in de zin van 'tasty'.

- o Deze filmpjes kunnen naar de andere klassen verspreid worden.
- o Deze filmpjes kunnen naar de schoolwebsite en -facebook verspreid worden.

---

## 2. **Optioneel pakket**

Onderstaande zaken zijn optionele zaken die bij het project kunnen genomen worden. Deze geven nog extra body en betekenis aan jullie project! Verschillende van de opties kunnen zorgen voor nieuwe inzichten en het verdiepen/versterken van de kennis.

- a. Leerkrachten promoten hun gezonde lunchbox via filmpjes.  
Wat zit er in de brooddoos van juf ... ? Dit kan gedeeld worden op de schoolwebsite/facebookpagina van de school.
- b. Bezoek aan de stadboerderij is mogelijk om in contact te komen met lokale producten.
- c. Bezoek aan Hoeve Te coucx is mogelijk om bvb. Brood te bakken, andere educatie.
- d. Ouders die een voedingsbedrijf hebben dat gelinkt kan worden met 'gezonde lunchbox' betrekken en bezoek aan hun bedrijf.  
Voorbeeld: bakkerij, groentekwekerij, boter maken, ... .
- e. Potluck  
De school organiseert minstens jaarlijks een potluck.  
Op klasniveau in elke klas; de lln dienen dan samen de voedingsstoffen te voorzien voor een gezonde lunch (zie voedingsdriehoek + website gezond leven). Inhoud: koolhydraten, vetstof, plantaardig en dierlijke eiwitten (beleg), groenten en fruit.

- f. Mogelijkheid tot inschrijving 'gezonde lunchbox' via Huis van het Kind tijdens week van de opvoeding in mei 2021. Hiervoor worden ouders warm gemaakt, extra aan te kaarten via praattafels/schoolbabbels.

## PROJECT SENSIBILISERING GROENTEN EN FRUIT

Bij het project wordt een standaard pakket voorzien dat u vindt onder “1. Standaard VERPLICHT pakket”. Alle aspecten binnen dit domein dient u verplicht uit te voeren doorheen het schooljaar 2020 – 2021. Daaronder vindt u bij “2. Optioneel pakket”, hierbij kan u keuzes maken om het project van extra draagvlak en inhoud te voorzien binnen uw school en zo grotere slaagkansen te creëren.

Het is de bedoeling dat het project schoolbreed getrokken wordt, zorg er dus voor dat dit project bij alle leerjaren aan bod komt.

### 1. **Standaard VERPLICHT pakket**

- a. Graag inschrijving [‘oog voor lekkers’](#) zoveel mogelijk .
- b. **Werkgroep** groenten en fruit oprichten  
Deze werkgroep bevat: lln, lkr, (ouders).  
Deze werkgroep zorgt dat het project goed kan uitrollen, creëert draagvlak, ziet erop toe dat alles in goede banen loopt. De werkgroep komt regelmatig samen om alles te bewerkstelligen.
- c. Onderwerp aankaarten in **praattafels/schoolbabbels** (voor scholen die hierover beschikken) door de organisator hiervan.
- d. Wekelijks minstens **1 gezamenlijk fruitmoment** in klas  
Voorwaarde: andere dag dan die van ‘oog voor lekkers’  
Op deze manier leren de kinderen nieuw fruit/groenten kennen van de klasgenoten. Er kan een informeel gesprek geopend worden.
- e. Via **spel** nieuwe smaken leren kennen
  - o 1 en 2 kunnen [proefkampioen](#) ontlend in logo leieland. Hierbij komt een fruit- en groentekoffer gratis meegeleverd. Dit kan rechtstreeks via de school gereserveerd worden bij LOGO Leieland
  - o 3,4,5,6 kunnen het spel [‘lekkerbekjes’](#) spelen. De juf beslist (eventueel samen met de lln) welke ingrediënten voor het spel gebruikt worden. Als u voor dit pakket kiest, wordt het spel via Yanne Daelman aangekocht voor uw school.

Dit spel wordt **minstens 2x/schooljaar** gespeeld per klas.

- f. **Seizoenkalender** bespreken in alle leerjaren.

Soorten fruit/groenten bespreken volgens het seizoen in de leerjaren.

Eventueel kan een extra optie (zie hieronder) hieraan gekoppeld worden.

De seizoen kalender wordt uitgedeeld in de klassen, dit kan door Yanne Daelman aangeleverd worden.

- g. Samen **tussendoortjes** maken

1x/2 maanden wordt op klasniveau een gezond tussendoortje klaargemaakt.

Er worden nog enkele [voorbeeldrecepten](#) opgesteld en bezorgd aan de scholen die hiervoor kiezen. U kan ook zelf een gezond tussendoortje maken, bij twijfel over gezondheid kan u terecht bij de projectcoördinator die de samenstelling kan beoordelen.



OPGELET: zorg voor een simpel, budgetvriendelijk tussendoortje teneinde ook de kwetsbare leerlingen iets te kunnen bijleren.

Foto's/filmpjes van de gezonde tussendoortjes worden gedeeld via de facebookpagina of website van de school. Dit mag ook altijd naar Yanne Daelman doorgemailed worden.

Alle eigen recepten worden bezorgd aan Yanne Daelman, mogelijks kan dit nadien gebundeld worden.

h. **Suikergehalte** in dranken en koekjes

Affiches suikergehalte in drank en koek worden aangeleverd in pdf.

Men werkt hiermee iets uit, de keuze is aan de school zelf:

- Kan opgenomen worden in het maandthema voor hele school.
- Juf of meester zet enkele producten klaar, er worden suikerklontjes bij het product gelegd om de hoeveelheid suiker aan te tonen

Leerlingen kunnen dit zelf proefondervindelijk/projectmatig eerst uitzoeken.

Hierbij kan link met voedingsdriehoek gemaakt worden.

---

2. **Optioneel pakket**

- i. Educatief bezoek aan **Hoeve Te Coucx**.  
Hoeve te Coucx kan Iln ontvangen om educatief rond korte keten en duurzame voeding bezig te zijn.
- m. Bezoek aan de stadboerderij  
Educatief bezoek om bij te leren over lokaal en korteketen.
- n. Bezoek aan de markt
- o. Ouders die een voedingsbedrijf hebben dat gelinkt kan worden met 'gezonde lunchbox' betrekken en bezoek aan hun bedrijf. Voorbeeld: bakkerij, groentekwekerij, boter maken, ...

## Bijlage 3: resultaten ouderbevraging (deelfabriek)

# Gezonde voeding - ouderbetrokkenheid

**14**

Antwoorden





**16:05**

Gemiddelde tijd om te voltooien

**1 Actief**




Status

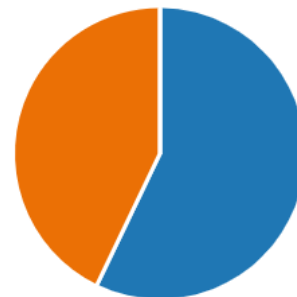
### 1. Wij wonen in een ...

 appartement	1
 huis in de rij	12
 halfopen bebouwing	1
 alleenstaande woning	0








### 2. Thuis wordt....met de kinderen gesproken

 alleen Nederlands	8
 Nederlands en een andere taal	6
 Nooit Nederlands	0



### 3. Mijn kinderen zitten in het..... onderwijs

 lager onderwijs	11
 bijzonder lager onderwijs	0
 secundair onderwijs	4
 bijzonder secundair onderwijs	1
 kleuter	5



#### 4. De school van mijn kinderen is

...

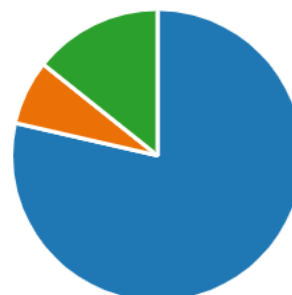
14

Antwoorden

Meest recente antwoorden  
 "heule watermolen"  
 "spes nostra secundair sint amandscollege  
 noord""Sint vincentius bissegem"

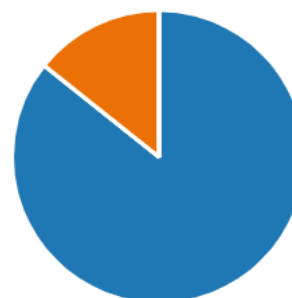
#### 5. Mijn kinderen krijgen/nemen een tussendoortje mee naar school

<span style="color: blue;">●</span> ja	11
<span style="color: orange;">●</span> neen	1
<span style="color: green;">●</span> soms	2



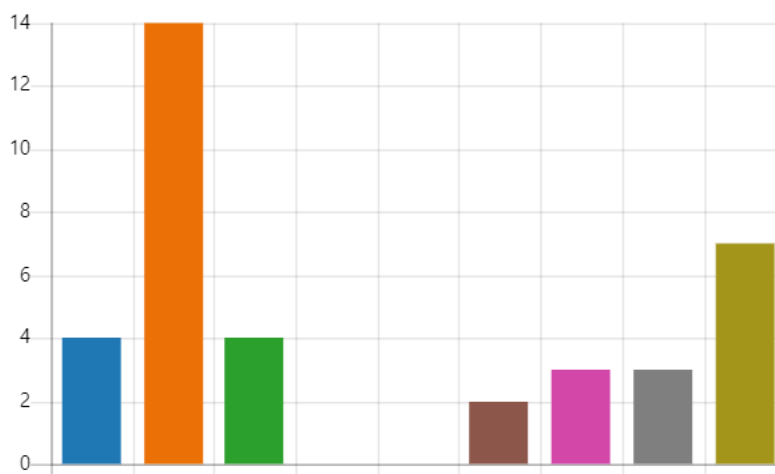
#### 6. Mijn kinderen eten.....een tussendoortje

<span style="color: blue;">●</span> (bijna) elke dag	12
<span style="color: orange;">●</span> paar keer/week	2
<span style="color: green;">●</span> paar x/maand	0
<span style="color: red;">●</span> (bijna) nooit	0



#### 7. Ik geef als tussendoortje mee ...

<span style="color: blue;">●</span> snoep (zoete dingen zoals sno...	4
<span style="color: orange;">●</span> fruit	14
<span style="color: green;">●</span> groente	4
<span style="color: red;">●</span> smoothie	0
<span style="color: purple;">●</span> chips of borrelnootjes	0
<span style="color: brown;">●</span> ongezouten noten	2
<span style="color: pink;">●</span> boterham	3
<span style="color: grey;">●</span> yoghurt of platte kaas	3
<span style="color: olive;">●</span> Andere	7



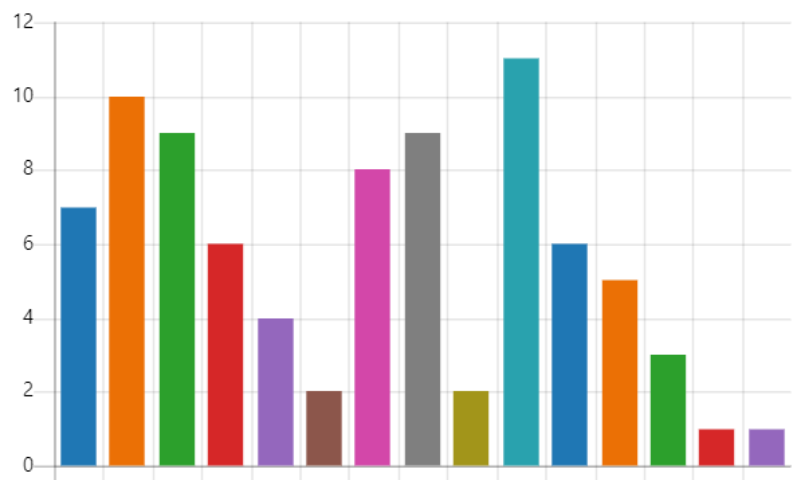
## 8. Mijn kinderen eten 's middags ...

Thuis	0
Warm op school	2
Boterhammen op school	12



## 9. In de brooddoos van mijn kind zit ...

wit brood	7
bruin brood	10
beleg zoals hesp/kaas/bacon/...	9
beleg zoals salami/hespenwor...	6
eieren	4
beleg zoals humus/bietenspre...	2
choco	8
confituur/speculoospasta	9
pizza/quiche/frietjes	2
groenten	11
fruit	6
yoghurt/platte kaas	5
snoep/chips/koekjes	3
pastasalade/aardappelsalade/...	1
Andere	1



## 10. Mijn kind(eren) eet .... groenten

(bijna) elke dag	8
paar x/week	4
paar x/maand	0
bijna nooit	0



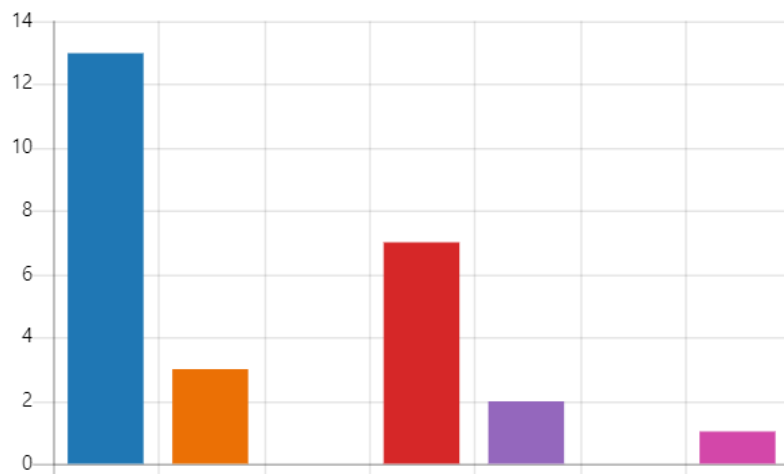
### 11. Mijn kind eet ... fruit

<span style="color: blue;">●</span> (bijna) elke dag	10
<span style="color: orange;">●</span> paar x/week	2
<span style="color: green;">●</span> paar x/maand	0
<span style="color: red;">●</span> (bijna) nooit	0



### 12. Mijn kinderen drinken meestal

<span style="color: blue;">●</span> water	13
<span style="color: orange;">●</span> gesuikerde frisdranken	3
<span style="color: green;">●</span> light/zero frisdranken	0
<span style="color: red;">●</span> melk (puur)	7
<span style="color: purple;">●</span> zoete melkdranken (fristi, ...)	2
<span style="color: brown;">●</span> koffie	0
<span style="color: pink;">●</span> energydrinks	1



### 13. Op de school van mijn kinderen wordt gewerkt rond gezonde voeding

<span style="color: blue;">●</span> ja	12
<span style="color: orange;">●</span> neen	0
<span style="color: green;">●</span> weet ik niet	2



### 14. Ik probeer als ouder meer gezonde voeding mee te geven, sinds mijn kind hierrond werkt op school

<span style="color: blue;">●</span> ja	3
<span style="color: orange;">●</span> neen	4
<span style="color: green;">●</span> weet ik niet	1
<span style="color: red;">●</span> Ik doe/deed dat sowieso	3



15. Ik ben tevreden over de werking van gezonde voeding op de school van mijn kinderen (5 is heel tevreden)

12

Antwoorden

2

Gemiddelde beoordeling: 3.92

16. Drempels die ik als ouder ervaar bij het aanbieden van gezonde voeding

14

Antwoorden

Meest recente antwoorden

"tijd"

"gemakzucht, makkelijker om koek te geven dan fruit te schillen.

"altijd zelfde, warm eten is duur. "

17. Hoe kan de stad/school/omgeving helpen ?

13

Meest recente antwoorden  
"warm eten aanbieden in school"

## Antwoorden

*"school verplicht dinsdag om fruit mee te nemen, de verplichting mag ...*

*"woonde vroeger in brussel. In brussel kregen ze de schoolfactuur (voo...*

## 2.1 Bijlage 4: rapport procesevaluatie

# Procesevaluatie gezondheidsongelijkheid verminderen

'gezonde geest in een gezond lichaam' – december '20; juni '21; december '21

## 3 Sensibilisering groenten en fruit

Binnen dit project zijn 11 deelnemende scholen, verdeeld over Harelbeke, Kuurne, Kortrijk. Elke school heeft een verantwoordelijke die contactpersoon is voor dit project. Er gebeurt procesevaluatie in december 2020, juni 2021 en december 2021. Dit dient als nuttige output voor toekomstige projecten/acties alsook om tijdens de duur van het project bij te sturen waar nodig.

Tijdens de eerste meting in december 2020 vulden alle 11 deelnemende scholen de bevraging in. Er besliste doorheen het jaar 1 school om uit te stappen uit het project, omwille van corona. Er blijven nog 10 ingeschreven scholen over. Tijdens de meting in juni 2021 vulden 5 scholen de meting in. Dit zijn 6 scholen minder dan de eerste keer. Mogelijk ligt dit aan de druk van het einde van het schooljaar, minder motivatie in kader van het project. Tijdens de meting in december 2021 vulden 9 scholen de bevraging in.

Er worden door de meeste scholen gezamenlijke fruitmomenten ingelast, alle scholen startten hiermee tijdens het eerste semester van het project (september 2020 – december 2020). De fruitmomenten worden goed tot heel goed ervaren zowel bij de leerlingen als de leerkrachten. Niet alle scholen voeren het gezamenlijke fruitmoment wekelijks uit. Verbinding tussen klas en juf, nieuwe smaken leren kennen, evidentie, ... worden als positieve punten omschreven. De meeste scholen zullen dit jaarlijks opnemen in hun beleid. Slechts enkelen vinden dat dit veel tijd in beslag neemt en zullen dit niet doen.

Tijdens de eerste meting werd het spelen van 'de proefkampioen' uitgebreid bevestigd. Het spel werd door alle scholen met een goede ervaring voor de leerlingen geciteerd, ook zo goed als alle leerkrachten ervaarden dit positief. 1 school vond dat dit te veel tijd in beslag nam. Volgende zijn enkele aangegeven ervaringen:

- *"Er is een duidelijke lesvoorbereiding (en dus tijdbesparend) aanwezig, waardoor leerkrachten onmiddellijk aan de slag kunnen"*
- *"Het is een vernieuwende manier om met groenten en fruit alsook zintuigen aan de slag te gaan in de lessen"*
- *"De koffer bevatte alle wat nodig was (lesmateriaal, kant- en klaar materiaal, ...) om hier een leuke, educatieve les van te maken."*

Tijdens de 2<sup>de</sup> procesevaluatie geven 5 van de 6 scholen aan het spel volgend jaar opnieuw te willen spelen en bestellen.

Tijdens de 3<sup>de</sup> procesevaluatie geven 6 van de 9 scholen aan 'de proefkampioen' jaarlijks op te nemen in de lessen. Ook hier enkele reacties over de meerwaarde:

- *"De leerlingen leren verschillende groenten en fruit kennen, we krijgen ook een beter zicht op de inname van de groenten/fruit thuis"*
- *"Interessant aanbod, binnen de leefwereld van de kinderen"*
- *"Kinderen leren proeven, ook van voeding die ze niet zo graag lusten"*

Scholen die aangeven dit niet jaarlijks op te nemen, willen dit in een 2-3jaarlijkse werking opnemen of gaan met dit item op een andere manier aan de slag.





Het spel 'lekkerbekjes' werd in totaal door 3 van de 11 scholen gespeeld (27%). De scholen die het spel speelden zijn enthousiast (reactie: *"De leerlingen vonden dit een goede les. Daaruit is ook veel naar voor gekomen over de voedingsgewoontes van de leerlingen"; "Kinderen leren al doende over hun eetgedrag."*). Het spel werd zowel door leerlingen als leerkrachten goed tot heel goed ervaren en zouden ze opnemen in het schoolprogramma. Er werd tijdens het 2<sup>de</sup> semester extra gestimuleerd om 'lekkerbekjes' te spelen, toch deden niet veel scholen dit. Mogelijks heeft dit te maken dat het spel, in tegenstelling tot 'de proefkampioen' aangekocht werd en zo in de vergetelheid geraakte. Daarnaast zijn de steeds wisselende coronamaatregelen een mogelijke oorzaak van het weinig aanpakken van het spel.

Naar aanleiding van vorige procesevaluatie werd extra gestimuleerd dit spel te spelen. 5 van de 9 scholen (56%) speelden het spel tegen het einde van het project (december 2021). Zowel door de leerlingen als de leerkrachten werd het spelen van het spel vooral met een 4 of 5 gequoteerd. 80% van de scholen die dit speelden, zullen dit ook jaarlijks opnemen. Ervaringen bij de meerwaarde:

- *"De leerlingen worden op een originele manier bewust van een gezonde levensstijl"*
- *"Leuke verwerking binnen de les"*

De ervaringen met de seizoenkalender zijn verschillend, maar alle scholen zouden dit wel jaarlijks in het lessenpakket opnemen. Tijdens het laatste semester van het project nam nog 20% van de scholen dit item op in de uitwerking van het project. 100% zou lessen rond seizoensgebonden groenten en fruit jaarlijks opnemen. Tijdens dit semester volgt ook de mogelijkheid aan bezoek in de stadsboerderij, waar ook biologisch alsook seizoensgebonden uitgebreid aanbod zal komen.

3 van de 5 scholen gebruikten de recepten van de tussendoortjes die doorgestuurd werden. Scholen die niet aan de slag gingen met deze recepten, gebruikten hun eigen recepten. 80% van de scholen die de vragenlijst invulde, ging uiteindelijk aan de slag met recepten van gezonde tussendoortjes (vanuit het project of eigen recepten). 100% wil jaarlijks rond gezonde tussendoortjes werken.

Niet alle scholen gingen aan de slag met de affiches rond suikergehaltes, maar wel de meerderheid. De meeste scholen ervoeren dit ook als een meerwaarde en zouden dit ook jaarlijks in de lessen opnemen. De scholen die dit niet zouden doen geven ook over de hele lijn aan dat corona de grote boosdoener is en de basisleerstof voldoende is. Tijdens de laatste bevraging geeft 80% aan jaarlijks met deze affiches tijdens de lessen te willen werken.

Niet alle scholen maakten dit bekend via ouders/praatgroepen. Corona zorgde er voor dat dit niet zo gemakkelijk is ouders te betrekken. Sommige scholen maakten dit bijgevolg bekend via de schoolkrant, facebookpagina, website, ... Hierop wordt tijdens het laatste semester van het project nog meer attent gemaakt. Gezien de coronasituatie nog steeds heerst, werd dit niet opnieuw bevestigd.

Volgende drempels en opportuniteiten werden aangegeven door de scholen (juni 2021).

Welke drempels worden nog ervaren om de IIn te stimuleren groenten/fruit/gezond tussendoortje te nuttigen?

voorbeeld: te weinig zicht op kwetsbare IIn; financiële drempel; kennis; weinig kennis

Wat kan de stad/school doen om hierin iets te betekenen?

Financiële

Voor heel wat mensen is fruit veel duurder dan koekjes. Het is voor hen te duur.

Een budget voorzien per kind voor fruit en groenten op school. Soort fruitbrigade...fruit leveren aan de scholen (van lokale handelaars).

Financiële middelen van de ouders, geen belang hechten aan tussendoortjes.

In de voedselpakketten die bedield worden, voldoende fruit en groenten.

De leerlingen krijgen hier op school tussendoortjes. Dit zit in de prijs inbegrepen het is dus zo dat ook kwetsbare IIn dit krijgen.

Projecten zoals de proefkampioen blijven aanbieden.

Er wordt nog vaak naar de 'gemakkelijke' ongezonde snack gegrepen. Tijdsnood om bv. fruit thuis vooraf te snijden?

/

Kwestbare leerlingen & ouders zijn moeilijk te motiveren om fruit mee te brengen naar school.

Een extra budget voorzien om fruit te kunnen aankopen voor de kwetsbare kinderen. De school dient de kwetsbare leerlingen te motiveren om ook hen te kunnen overtuigen om actief deel te nemen.

Tijdens de 2<sup>de</sup> procesmeting (juni 2021) werd het verkregen effect bevraagd op de leerlingen. In 2 gevallen geeft de verantwoordelijke aan een merkbaar verschil te zien in de gezonde gewoonten. In de andere gevallen wordt dit niet gezien of heeft de verantwoordelijke hier geen zicht op. Of kwetsbare leerlingen nu vaker een gezond tussendoortje meebrengen wordt beantwoord met 'neen' of 'geen zicht op'.

40% vindt de contactmomenten betreft voedingsprojecten niet waardevol (scoren 1 op de 5puntsschaal). Ook 40% geeft aan deze momenten niet meer te willen volgen. Redenen hiervoor zijn momenten, manschappen, veel werk, ... . Hieruit kan geconcludeerd worden dat er vaak geen team is dat samen voor het project werkt, voldoende engagement is zich vrij te maken voor een moment. De vraag 'wordt er voldoende nagedacht beleidsmatig en tijdrovend vooraleer zich te engageren voor een project?' rijst hier. De contactmomenten worden niet verder uitgevoerd tijdens het laatste semester in het project.

Volgende drempels en opportuniteiten werden aangegeven door de scholen (december 2021). De lijst werd aangevuld met hoe het project kan ingebed worden of een duurzaam karakter kan krijgen. Dit zijn kansen en opportuniteiten voor de toekomst.



Welke drempels worden nog ervaren om de IIn te stimuleren groenten/fruit/gezond tussendoortje te nuttigen?

voorbeeld: te weinig zicht op kwetsbare IIn; financiële drempel; kennis; weinig kennis I...

Hoe kunnen we dit voedingsproject verduurzamen?

\*denk aan: materialen aankopen, acties voeren, materiaal bezorgen, contacten bezorgen, ...

Wat kan de stad/school doen om hierin iets te betekenen?

Meestal het financiële aspect.

Dergelijke projecten blijven aanmoedigen.  
=> Het werpt zijn vruchten af !!

Blijvende materialen en contacten bezorgen.  
Een financieel duwtje doet wonderen.

Het blijft een privé aangelegenheid. De gewoontes thuis blijvend doorslaggevend. Veel kinderen mogen hun zin doen

Niets.

Ik weet niet of dit moet.  
De motivatie om rond gezond en duurzaam te werken moet uit de scholen zelf komen.

Bij kwetsbare gezinnen blijft het moeilijk om blijvend te stimuleren. Meestal zijn het ook die gezinnen die niet intekenen voor het wekelijks fruit van 'oog voor lekkers' (financiële drempel).

Financiële tussenkomst voor vers fruit en verse groente als tussendoortje op school?

Blijvend inzetten op bewustwording van gezonde voeding d.m.v. flyers met het waarom van gezonde voeding, de voordelen, aantrekkelijke receptjes, ...

Geen

Afspraken maken met ouders rond tussendoortjes meegeven vanaf de kleuterklas

Jaarlijks een proefwerk organiseren

is schoolafpraak waaraan iedereen of toch bijna iedereen zich houdt

koffers waren voor ons nieuw en leuk om te ontdekken via jullie

materiaal bezorgen

De leerlingen krijgen een stuk fruit/ groente aangeboden door het begeleidingscentrum.

Financieel ondersteunen om blijvend groenten en fruit te kunnen aanbieden aan de leerlingen.

Eventueel via groepsaankoop seizoensfruit en groenten aanleveren

Zelf wekelijks fruit aankopen voor de kinderen, dichterbij de eerste schakel van de voedselketen gaan staan en meer contact opzoeken met de boer/natuur. Gezond ontbijt organiseren. Bijscholing voor ouders wat gezond is in de brooddoos en budgetvriendelijke recepten + ideeën voor ouders.

Vroeger had je de brooddozen van de CM ivm gezond ontbijt en voeding. Deze is nu ook deels verschoven naar andere leeftijden. Bezoeken aan de boerderijen organiseren. Iets blijvend aan de kinderen meegeven=> remimber die ze nooit vergeten...zoals die brooddoos. Ontdekkpakketten/smaakpakketten die een klas kan ontvangen.

Financiële drempel, mss ook de kennis.

Onze school is wel al langer bezig dan het lopende project in functie van gezonde voeding.

Door de MFC werking krijgen brengen enkel de externe leerlingen tussendoortjes mee. Daar heb ik zicht op en dit is meestal een stuk fruit. Wij hebben ook een beleid waar koeken met chocolade en frisdrank verboden is.

scholen de kans blijven geven om aan zo een project deel te nemen.

/

---

Doorheen de voorbije twee schooljaren zijn groenten, fruit, .... nu niet onze prioriteit geweest. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer de hele corona achter ons ligt onze focus ook zal verlegd worden.

Neen, helemaal niet.

ik denk dat niet dat dit de oplossing is, hoor.

---

Het financiële aspect blijft een drempel voor kwetsbare gezinnen om hierop in te zetten. Vanuit de school en steden kan gestimuleerd en gesensibiliseerd worden. Scholen rapporteren baat te hebben bij wekelijkse fruit en groenten aanbod of een extra subsidie. Via het project 'oog voor lekkers' kan elke basisschool (gewoon en buitengewoon onderwijs) en buitengewoon secundaire school een subsidie aanvragen. Ook materiaal, flyers en recepten worden aangegeven.

Enkele scholen gingen op bezoek bij hoeve te coucx of de stadsboerderij. Deze bezoeken werden vooral goed tot heel goed ervaren. De scholen die deze bezoeken deden, integreerden dit ook in het gezondheidsproject. Enkele scholen zouden deze bezoeken ook jaarlijks willen opnemen.

## 4 Gezonde lunchbox

Binnen dit project zijn 13 deelnemende scholen, verdeeld over Harelbeke, Kuurne, Kortrijk. Elke school heeft een verantwoordelijke die contactpersoon is voor dit project. Er gebeurt procesevaluatie om bij te sturen in december 2020, juni 2021 en december 2021.

Tijdens de eerste meting in december 2020 vulden alle 13 deelnemende scholen de bevraging in. Er beslisten doorheen het jaar 0 scholen om uit te stappen uit het project, omwille van corona. Tijdens de meting in juni 2021 vulden 11 scholen de meting in. Dit zijn 2 scholen minder dan de eerste keer. De druk van corona en het mis interpreteren van de doelen zijn hier de oorzaak. Tijdens de meting in december 2021 vulden 12 scholen de bevraging in.

Tijdens het eerste semester werd geschakeld van live kooksessie, gegeven door het secundair in de deelnemende scholen, naar digitale workshops die uitgewerkt werden. Deze konden tijdens het eerste semester dus nog niet optimaal gebruikt worden, gezien de timing. Toen gingen al 38% van de scholen op eigen initiatief aan de slag. Na het bezorgen van de workshops geeft 55% van de scholen die rapporteerden aan dat ze aan de slag gingen met de workshops. De meesten gingen vooral met hun eigen recepten aan de slag, maar ook eiersalade, homemade sandwich, pittige pita alsook linzensalade en fingerfood werden gebruikt. De recepten 'fruitig belegd' en 'fris belegd' viel minder in de smaak.

Opnieuw rapporteert 50% aan de slag gegaan te zijn met de workshops. Er werd vooral gebruikt gemaakt van de eigen recepten. 50% van de scholen ging maandelijks aan de slag met de workshops, de andere 50% deed dit trimestrieel. 83% rapporteert dat leerlingen dit goed tot heel goed ervaren. In tegenstelling geeft 50% van de leerkrachten maar een score van 3 op de 5puntsschaal. 83% zal de workshops jaarlijks opnemen in het schoolbeleid.

Alle scholen aten doorheen het schooljaar in klasverband, echter was dit in de meeste scholen noodzakelijk omwille van corona. Dit werd door zowel de leerlingen als de overgrote meerderheid van de leerkrachten als positief ervaren, wat gelijk blijft in de rapportage van december 2021. Één school zal het refter gebeuren afschaffen en zo altijd in klasverband/-groep eten. De scholen waarbij dit minder positief ervaren werd, geven als redenen vooral aan een te geringe draagkracht van leerkrachten, alsook de tijd die ze vanuit hun eigen 'vrije tijd' hieraan moeten spenderen. Enkele ervaringen:

- *"Kinderen letten echt meer op wat ze meebrengen om te eten."*



- *"Leerlingen leerden nieuwe ingrediënten kennen. Moeten dan zelf geen lunch meebrengen naar school. Konden met klasgenoten eten in de klas."*
- *"Lin worden zich bewust van gezonde alternatieven. Kijken naar mekaar stimuleert ook om zelf gezonder te gaan eten."*
- *"De kinderen bewust maken van gezonde voeding en gezonde alternatieven i.p.v. gewoon boterhammen. Het leuke aan zaken van elkaar leren."*
- *"Eten in klasverband is rustiger, gemoedelijker. Kinderen leren hoe je op normale manier tafelgesprekken kan voeren. Er is tijd om commentaar te geven op wat er in de brooddoos zit/zou moeten zitten,... . **Wij willen geen refers meer**, vraagt wel extra inspanning van alle leerkrachten die dan in klas blijven, maar nadeel weegt niet op tegen voordelen."*
- *"goed voor het groepsgevoel; samen elkaar verbeteren om gezonder te eten; wat je zelf maakt, smaakt beter; nieuwe groenten/fruit leren proeven"*
- *"bewustzijn bij kinderen, eventjes een 'buzz' bij kinderen en ouders, wat heel aangenaam was"*
- *"Dit doet de leerkrachten én leerlingen stilstaan bij het belang van gezonde lunch. Ook het samen eten in de klas wordt als grote meerwaarde ervaren."*

Bijgevolg wordt gerapporteerd dat de meesten dit jaarlijks in het pakket zullen opnemen, dit wordt doorgetrokken naar de rapportage van december 2021.

Tijdens het eerste semester werden de aangereikte placemats in weinig gevallen gebruikt. Dit evolueerde naar de overgrote meerderheid die deze in het tweede semester wel zijn gaan hanteren en bijgevolg ook interesse hebben dit jaarlijks te gebruiken. Er is ook een evolutie zichtbaar in het bekendmaken van het project. Dit gebeurde meer dan tijdens het eerste semester, maar nog steeds niet in heel wat scholen. Dit werd gestimuleerd om extra op in te zetten tijdens het laatste semester.

Tijdens het laatste semester liet corona het toe om externe voedingsactiviteiten te laten doorgaan. 33 % van de scholen geeft aan hieraan deelgenomen te hebben, 8 scholen gingen naar hoeve te coucx. De vragenlijst werd door de scholen foutief ingevuld. Volgens de afsprakenkalender gingen maar 2 scholen binnen dit project naar hoeve te coucx. Mogelijks werd dit extern aan het project 'gezonde geest in een gezond lichaam' georganiseerd. Degenen die rapporteerden hieraan deelgenomen te hebben scoorden dit gemiddeld tot heel goed. 25 % integreerde dit in een breder schoolbeleid/-thema.

4 scholen gingen naar de stadsboerderij in Heule. De vragenlijst werd door de scholen foutief ingevuld. Volgens de afsprakenkalender gingen maar 2 scholen binnen dit project naar de stadsboerderij. Mogelijks werd dit extern aan het project 'gezonde geest in een gezond lichaam' georganiseerd. Degenen die rapporteerden hieraan deelgenomen te hebben scoorden dit gemiddeld tot heel goed. 40 % integreerde dit in een breder schoolbeleid/-thema.

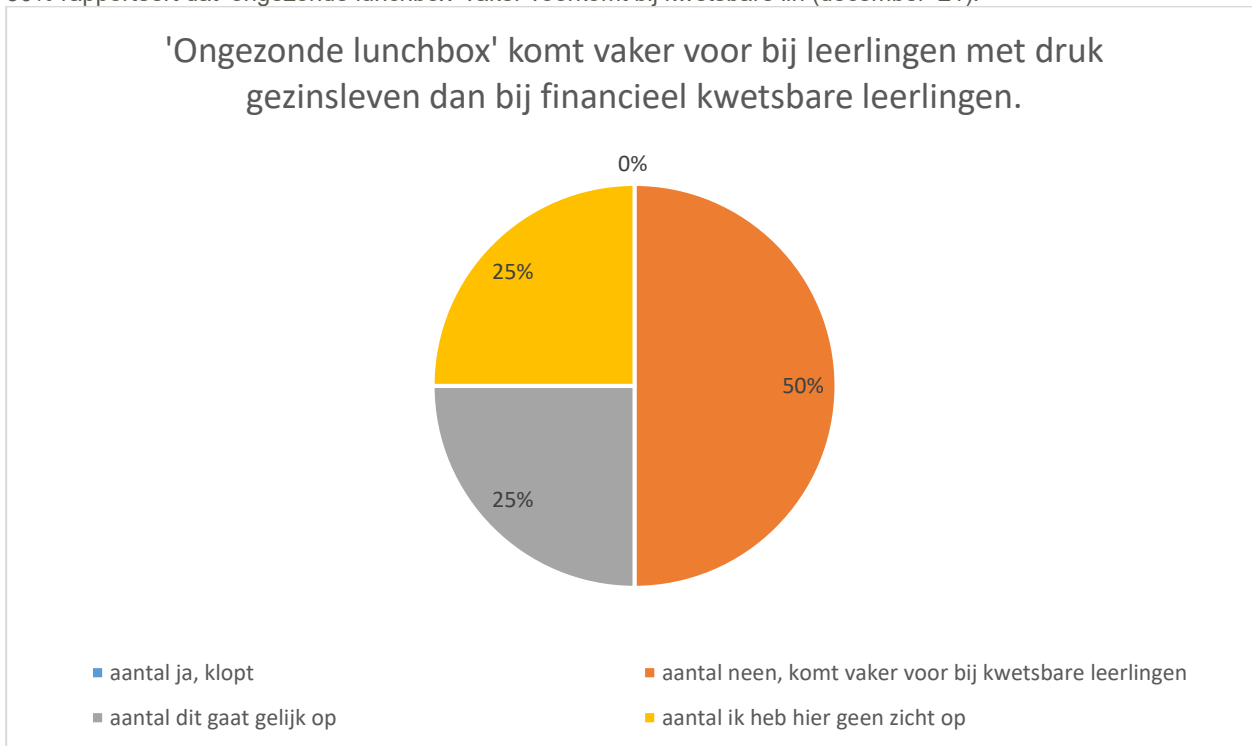
5 scholen zouden jaarlijks een bezoek brengen aan hoeve te coucx en 3 aan de stadsboerderij.

In juni '21 zag 55% een merkbaar verschil in gezonde gewoonte. In december '21 is dat 50%. De andere 50% heeft hier geen zicht op.

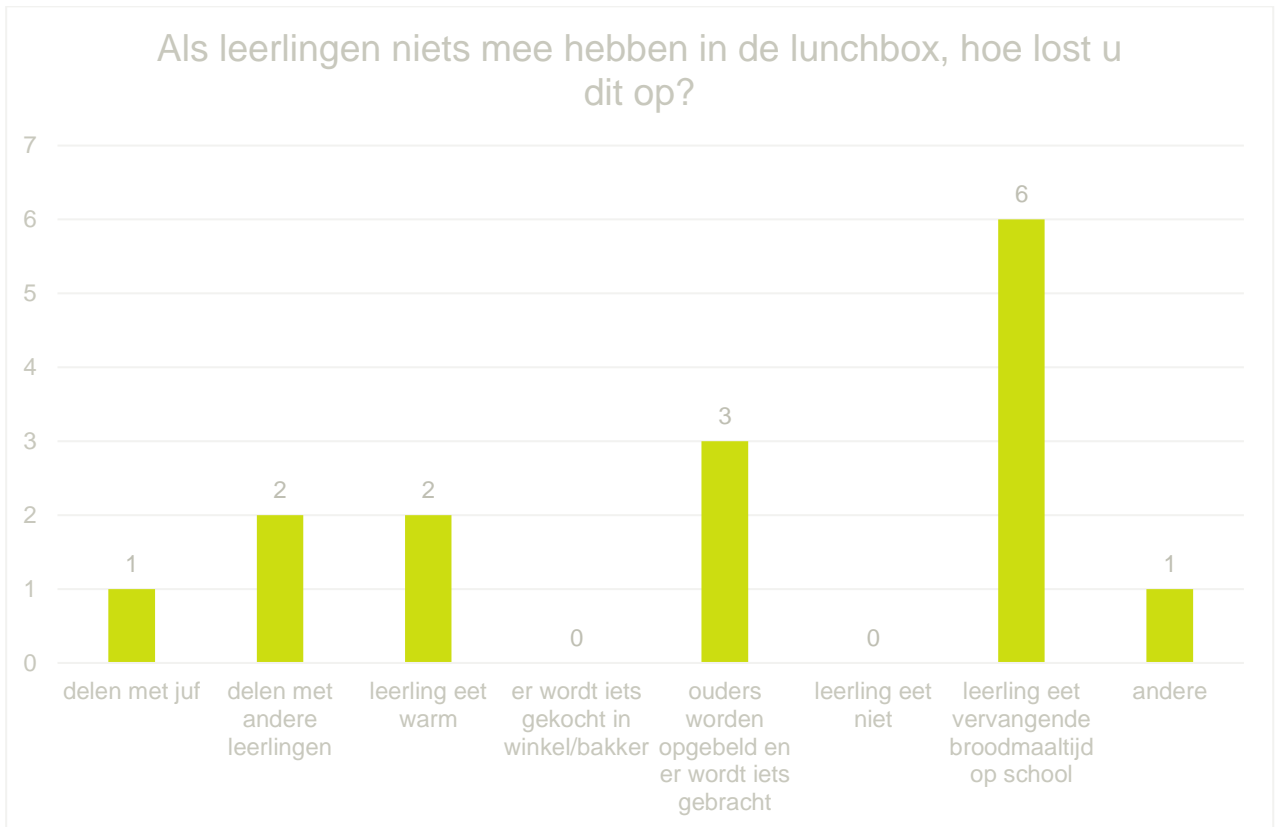
In juni '21 geeft 55% aan dit te merken bij kwetsbare leerlingen. In december '21 geeft 50% aan hier geen zicht op te hebben, 38% ziet geen verschil en 12% geeft een merkbaar verschil aan. Enkele reactie vanuit de bevraging in juni '21 van het merkbaar verschil:

- *"Eten meer fruit, eEten minder snacks tussendoor"*
- *"Meer variatie, meer groenten ( niet bij iedereen maar toch bij bepaalde lln )."*
- *"Veel meer groenten en wraps in de brooddozen."*
- *"Wij hebben afgelopen schooljaar veel leerlingen leren yoghurt eten én ervan te genieten: elke maandagvoormiddag (voor of na het zwemmen) kregen de kinderen volle yoghurt natuur mét 2 eetlepels gezondere granola (gezoet met wat honing). In het begin krulden redelijk wat leerlingen hun neus hiervoor. Maar bij een groot deel van hen is dat gedurende het schooljaar naar het andere extreem overgeslagen: ze verlangen naar hun potje yoghurt met granola."*
- *"Leerlingen letten erop om gezondere voeding mee te brengen als middaglunch."*
- *"Leerlingen eten meer groenten en fruit omdat het gezond is."*

50% rapporteert dat 'ongezonde lunchbox' vaker voorkomt bij kwetsbare lIn (december '21).



Heel wat scholen zijn inventief als leerlingen niets mee hebben. **In geen enkel geval zal de leerling die niets mee heeft ook niets eten**, wat getuigt van een goede betrokkenheid in "crisisituatie" (zie figuur uit bevraging december '21). De meeste scholen bieden een vervangende broodmaaltijd op school aan, gevolgd door 'er wordt iets gekocht in de winkel/bakker' en 'ouders worden opgebeld en er wordt iets gebracht'. Ook 'delen met andere leerlingen' en 'leerling eet warm' zijn populair. 'Delen met de juf' is minder van toepassing, alsook andere opties.



Figuur 1: interne oplossingen als Iln niets mee hebben in de lunchbox

Er werd bevestigd welke drempels de school ervaart het sensibiliseren/aanbieden gezonde voeding, alsook hoe de school/omgeving/stad daar kan in helpen (juni '21).

Welke drempels worden nog ervaren om Iln (dagelijks) te stimuleren een gezonde lunchbox mee te brengen?	
voorbeeld: te weinig zicht op kwetsbare Iln, te weinig zicht op druk gezinsleven, financieel...	Wat kan de stad/school doen om hieraan te werken?
Financiële drempel, idd te weinig zicht op kwetsbare Iln, want niet iedereen maar dit merken.	/
Weinig kennis bij ouders wat gezonde voeding inhoud	Info voor ouders, ouders uitnodigen en...
Lkr'en zijn overbevestigd. Er moet extra aandacht zijn voor ICT, leerachterstand, taalstimulering anderstaligen, welbevinden, thuissituaties, pesten. Soms wordt dit wel eens uit het oog verloren. Een leerkracht moet meer en meer de opvoeding overnemen die ze vaak thuis niet krijgen. Ze doen hun uiterste best maar er moet ook nog onderwijs verstrekt worden en de lkr'en zijn geen tovenaars.	De stad zou voor een stuk die rol op moeten nemen. Door zelf met activiteiten in de school te komen en de lkr over te laten. Dit zou een grote meerwaarde zijn. Ook acties via andere organisaties aanpakken. De stad zou ook kunnen zeggen wat een gezonde lunchbox inhoudt en hoe dat kan. Ook via de ouders, fast foods,...
/	Nog meer subsidies om een kookcursus te organiseren met een professioneel met gezonde voeding bezig zijn.
druk gezinsleven, de meeste van onze kinderen eten warm op school	workshops aanbieden, ondersteuning bieden,...
/	Ook acties via andere organisaties aanpakken. De stad zou ook kunnen zeggen wat een gezonde lunchbox inhoudt en hoe dat kan. Ook via de ouders, fast foods,...
ik vermoed de kostprijs van (verse) groenten en fruit. De dagdagelijkse gewoonten van het gezin en niet gewoon zijn om veel groenten en fruit te kopen/eten.	Groenten en fruit goedkoper aanbieden,...
regelmatige impulsen, sommige ouders zijn hardleers en wij willen niet te veel doordrammen	zelf prikacties uitvoeren in de eetzaal of op school,...
-	-
/	/

culturele verschillen; financiële verschillen	extraatjes voorzien voor tijdens de lunch IIn leren kennis maken met
---	---

Er werd bevestigd welke drempels de school ervaart het sensibiliseren/aanbieden gezonde voeding, alsook hoe de school/omgeving/stad daar kan in helpen en wat mogelijke duurzame oplossingen hiervoor zijn (december '21).

Welke drempels worden nog ervaren om IIn (dagelijks) te stimuleren een gezonde lunchbox mee te brengen?		Hoe kunnen we dit oplossen?
voorbeeld: te weinig zicht op kwetsbare IIn, te weinig zicht op druk gezinsleven, financieel...	Wat kan de stad/school doen om hierin iets te betekenen?	*denk aan... bezorgen, ...
voor sommige leerlingen is de thuiscontext niet van die aard dat zij in een gezonde lunchbox kunnen voorzien	budget voorzien waardoor kwetsbare gezinnen een gezonde lunchbox kunnen bestellen die op school geleverd wordt?	Mochten de kinderen te betaalbaare verhoogde voor opter...
/	Lichte stimulerende Subsidies voor dagelijks fruit/groenten op alle Kortrijkse scholen.	? Even geer...
Gezonde voeding is voor heel wat van onze ouders té duur. Het ontbreekt de leerkracht vaak de tijd om workshops te organiseren.	Helpen investeren in fruit op school (2 x fruit in plaats van 1) ; Flyers opstellen om ouders te informeren hoe ze 'goedkoop' een gezonde lunchbox kunnen samenstellen...	sensibiliseren aanbieden.
kennis over gezonde voeding bij de ouders. gezond kan ook lekker zijn.	Voorbeelden geven van wat in de lunchbox kan recepten	Ik denk voedingsm jongen leef eten, hoe m...
Veel warm eters	?	concreet m...
?	breder werken rond kansarmoede.	project kof kunnen zelf...
te weinig zicht op kwetsbare IIn, te weinig zicht op druk gezinsleven, financiële drempel zij de voornaamste drempels	Gratis groenten en fruit aanbieden aan de kansarme kinderen? Maar dit is moeilijk te organiseren...	Het is voor blijven (integreren)
De kostprijs van gezonde voeding voor de ouders. De situatie van de leerling op school wordt goed opgevolgd maar de situatie thuis is moeilijker te monitoren.	Gezonde zaken gratis aanbieden op school	Aanbieden Aanbieden boomgaard...

55% vindt de contactmoment voor het voedingsproject waardevol (juni '21). 27% vindt dit minder waardevol; 18% geeft aan tussen beiden te zweven. 73% van de 11 rapporterende scholen geeft aan de contactmomenten toch verder te willen zetten. Er werd geconcludeerd deze momenten niet meer in te richten tussen september '21 en december '21.



## 5 Moestuinen

Binnen dit project zijn 15 deelnemende scholen, verdeeld over Harelbeke, Kuurne, Kortrijk. Elke school heeft een verantwoordelijke die contactpersoon is voor dit project. Er gebeurt procesevaluatie om bij te sturen in december 2020, juni 2021 en december 2021 .

Tijdens de eerste meting in december 2020 vulden alle 15 deelnemende scholen de bevraging in. Er beslisten doorheen het jaar 0 scholen om uit te stappen uit het project, omwille van corona. Tijdens de meting in juni 2021 vulden 10 scholen de meting in. Dit zijn 5 scholen minder dan de eerste keer. Vermoedelijk is de druk van corona en uitvallen van leerkrachten hier een oorzaak. Tijdens de meting in december 2021 vulden 13 scholen de bevraging.

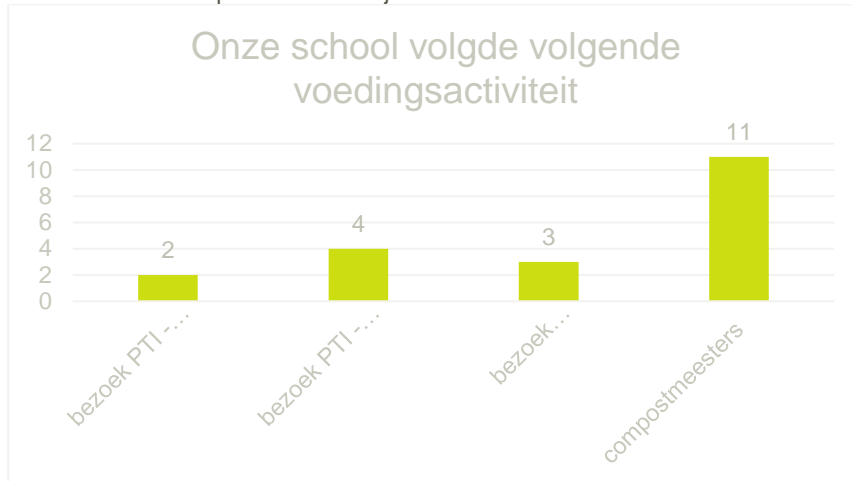
De verschillende scholen zitten op verschillende trajecten. Sommigen hebben reeds kunnen oogsten, anderen zijn nog in startfase (juni '21). In het voorjaar 2021 is het heel lang koud en vriesweer geweest, waardoor een vroege start van het moestuinseizoen moeilijk was. In andere scholen ligt dan weer het gebrek aan een team dat werkt rond moestuinen aan de oorzaak. Als dan een leerkracht uitvalt, is het moeilijk continuïteit te behouden. In de meeste gevallen kon het plan doorgaan zoals voorzien, maar in enkele dus ook niet omwille van verschillende redenen. Naar het einde van het project toe is al resultaat zichtbaar, wat duidelijk motiverend werkt. Zo goed als alle moestuinen zijn in gebruik en ook klaar voor het volgende voorjaar.

De meerderheid van de leerlingen is enthousiast over de moestuin, ook in 30% van de 10 rapporterende scholen wordt aangegeven dat leerlingen middelmatig enthousiast zijn. Eind december '21 rapporteert 84 % goed of heel enthousiast te zijn. Sommigen zouden geen moestuinproject meer opstarten bij gebrek aan leerkrachten met groene vingers. Heel veel hangt dus af van draagkracht en persoonlijke kennis bij leerkrachten. Hier kan mogelijks nog meer ingezet worden op het betrekken van leerlingen zelf alsook ouders/grootouders/buurt met kennis van zaken om het project echt te doen slagen. Na het eerste schooljaar in dit project worden al heel wat zaken, waarop de school te weinig inzette, meegenomen voor verbetering en tips door de scholen. Heel wat scholen geven toch ook aan nog beter het team te betrekken en leerlingen in het hele proces. Dit is een uitkomst die alleen kan toegejuicht worden. Hiervoor werd extra gestimuleerd voor het laatste semester (sept'21-dec'21).

- *"Tijdig starten."*
- *"De moestuin samen opbouwen is een leuk project voor de leerlingen."*
- *"Bodem verbeteren; Beperken van soorten; Vooraf afspreken wie wat doet, deze planning aanhouden over de jaren heen"*
- *"de zaaikalender; het bestellen van aarde in bulk bij Imog was echt een topper; uitstekende kwaliteit plantenbakken (groep INTRO)!"*
- *"Om de taken te verdelen over de ganse school, maar misschien best starten met onze bubbel. Daarin zitten we met 4 klassen."*
- *"Meer verantwoordelijkheid geven aan de leerlingen om het tuintje te onderhouden; Vaste overlegmomenten tussen de betrokken leerkrachten om zo de administratie en praktische uitvoering beter af te stemmen en in orde te brengen. "*
- *"Het hele team nog meer betrekken."*
- *"In plaats van per week te verdelen zullen we misschien gaan werken per vaste dag voor de klassen. Dat was eerst de bedoeling, maar we dachten dat het per week haalbaarder zou zijn en minder zou vergeten worden."*

De scholen konden deelnemen aan externe voedingsactiviteiten. Niet alle scholen rapporteren correct met hun inschrijving. De bezoeken aan het PTI werden ofwel heel goed ofwel minder goed ervaren. De grootste

groep rapporteert toch een heel goede score. Ook voor het bezoek aan moestuin De Venning en het bezoek van de compostmeesters zijn de scholen enthousiast.



De verantwoordelijk voor het moestuinproject geeft in 60% van de 10 rapporterende scholen aan geen zicht te hebben op een verschil in gezonde gewoontes. 10% rapporteert wel een verschil te zien. Ook een merkbaar verschil bij kwetsbare leerlingen wordt beantwoord met 'neen' of 'geen zicht op' (juni '21). 31% van de bevroegde scholen zegt dat de moestuin een verschil maakt voor de gezonde voedingsgewoontes. 15% neemt een merkbaar verschil waar bij kwetsbare lln (december '21).

Betreft de contactmomenten vinden 4 scholen dit waardevol en 2 scholen vinden dit middelmatig. De helft geeft aan deze contactmomenten opnieuw te willen volgen tijdens het laatste semester van het project. De contactmomenten werden niet meer verder ingericht.

Ook hier werden drempels en opportuniteiten bevroegd die nuttig kunnen zijn voor verdere projectopportuniteiten of beleidsvoering vanuit de steden/ELZ (juni '21):

Welke drempels worden nog ervaren om de lln te stimuleren groenten/fruit/water te nuttigen en/of om dit project aan intake gezonde voeding te linken?	Wat kan de stad/school doen om hi
voorbeeld: te weinig zicht op kwetsbare lln; ...	
Door spelletjes te spelen op school omtrent gezonde voeding, moestuinbakken te implementeren, ouders hierbij te betrekken bereik je de kwetsbare lln/ouders zeker niet tijd. Want het zijn net geïnteresseerde ouders die hieraan meewerken. Ik wil hierbij niet zeggen dat het helemaal niets uitmaakt wat we proberen op school of lln hun interesse aan te wakkeren... Het zal altijd wel voor één kind een verschil betekenen.	Misschien meer op gebied van boterhamdoos/boekentas van hun k
Water drinken is geen probleem. De kinderen kunnen hun drinkbus op verschillende plaatsen vullen. Woensdag is fruitdag. Dat wordt door alle leerlingen nageleefd.	?
Het is goedkoop om koeken en gesuikerde tussendoortjes mee te brengen...	Duidelijk tussendoortjesbeleid op ba
Bij ons op school heeft iedereen fruit mee.	niet van toepassing
te weinig zicht op kwetsbare lln	Nog meer de boterhamdozen en de
De leerlingen zelf hebben niet altijd keuze wat er op hun bordje kan komen maar leren dankzij het werken in de moestuin wel de natuur en de kringloop van het voedsel beter kennen :-)	Het financiële duwtje is zeker een m
niet van toepassing	te vroeg voor ons om dit te weten
Leerlingen kunnen de link wel leggen maar hebben van thuis uit niet altijd de mogelijkheid van gezonde voeding.	Fruit aanbieden op school. Nu enkel

Financiële drempel, gewoontes	blijven sensibiliseren
Voorlopig valt dit mee op onze school. Ik heb wel geen zicht per klas wie al dan niet fruit/groenten mee heeft. Dat is misschien iets waarover eens een bevraging kan worden gedaan. Bij ons op school maakten we de keuze om elke dag in de voormiddagspeeltijd fruit of groenten mee te brengen. We hebben geen namiddagspeeltijd, dus als tussendoortje is het enkel fruit of groente. De meesten hebben steeds iets mee en eten het wel op, want we hebben wat controle omdat we het fruit opeten in de klas. Dat is duidelijk te zien aan het afval dat op onze composthoop terecht komt, want die is alweer goed vol.	Ik kan hiervoor niet Standaardenquête voorzien voor elke keer de kinderen fruit mee hebben r klassen op geregelde tijdstippen net kaart te brengen?

De drempels en opportuniteiten werden in december '21 verder aangevuld met materialen om de projecten nog duurzamer te maken.

Welke drempels worden nog ervaren om de IIn te stimuleren groenten/fruit/gezond tussendoortje te nuttigen?	Wat kan de stad/school doen om hierin iets te betekenen?2	Hoe kunnen we dit ondersteunen?
voorbeeld: te weinig zicht op kwetsbare IIn; financiële drempel; kennis; weinig kennis l...	de fruitactie verder steunen	*denk aan: bezorgen, co
---	---	---
nvt	nvt	nvt
kostprijs	/	materiaal be acties, pakke kunnen word
Slechte voeding is te goedkoop	niet meteen een voorstel	Jaarlijkse mo
Sommige kinderen hebben bepaalde fruit/groenten-soorten nog niet gegeten en daardoor is het belangrijk om deze kinderen te stimuleren	/	Om het proje
.	zie hier boven	motivatie bin
financiële drempel voor de leerlingen en voor de school. Voldoende tijd nodig om dit in de lessen te kunnen aanbieden.	Extra tegemoetkoming zodat we voor alle leerlingen fruit of groenten gratis kunnen aanbieden in het project 'snack en chill'	Het aank Eenvoudige bijvoorbeeld
/ Zelfde als vraag 12	/ Zelfde als vraag 13	/
/	/	Het zou han zijn zoals sch
het eten van groenten en fruit is hier al van jongs af aan ingeburgerd... geen probleem dus.	op dit moment geen idee... verloopt redelijk positief.	wij moeten g de ondersteu ruggensteun
Financiële drempel	Verder promoten	Tutti frutti ui
er zijn geen drempels om dit te stimuleren.		
We doen ons best.	niets	niets
/	/	/

## 6 Conclusie voedingsprojecten

Hoewel het moeilijke schooljaar waarin de school enorme flexibiliteit diende te vertonen omwille van de steeds veranderende maatregelen ivk het coronavirus, vonden heel wat scholen toch telkens de moed, energie en tijd om het project zo goed mogelijk uit te voeren en toch enkele zaadjes bij de leerlingen/leerkrachten/het beleid te planten. Andere scholen gaven toch ook wat pijnpunten aan en volgende zaken werden duidelijk:

- Coronavirus bracht heel wat spanning in de scholen, waardoor prioriteiten vooral op het vergaren van kennis en eind doelstellingen lag. Niet alle scholen springen hier op een even creatieve manier mee om zodoende projecten te combineren met kennis vergaren.
- Heel wat zieke leerkrachten en tekorten waren de oorzaak van het niet uitvoeren van bepaalde acties of het oplopen van bepaalde achterstand binnen het project. Er zijn verschillende redenen waarom dit project dan op de achtergrond geraakt. Uitval van leerkrachten lijkt een structureel probleem. 1. Ofwel omwille van uitval van de verantwoordelijke voor het project. In enkele gevallen werd van bij de start te weinig ingezet op het vormen van een enthousiast leerkrachten team en werd het project bijgevolg niet opgevolgd. Indien het wel doorgegeven werd, moesten deze leerkrachten van begin af aan opstarten. Er werd duidelijk dat een voedingsteam niet altijd opgestart werd. 2. Ofwel dienden er heel wat leerkrachten vervangen te worden, waardoor er minder tijd was voor de verantwoordelijke leerkracht om het project op te volgen. **3. De vraag rijst in hoeverre dit een structureel probleem is: veel druk op leerkrachten waardoor uitval omwille van psychische redenen?**
- Projecten worden vaak als een extra ervaren, waardoor dit het eerste is dat wegvalt bij een verhoogde werkdruk. Scholen die goed nadachten over de deelname aan het project en de integratie van het project binnen het schoolbeleid tijdens de projectduur, maar ook aan de meerwaarde op de lange termijn (verduurzaming) rapporteren minder vaak dit probleem. Mogelijks komt dit doordat zij dit niet als 'extra' ervaren, maar als deel van hun onderwijspakket om zo de doelstellingen te bereiken. Kortom: de schoolcultuur, het beleid en de 'kostenbaten'-analyse zijn belangrijk vooraleer een (beslissing tot) deelname tot stand komt.

Vanaf januari 2020 tem maart/april 2020 werden scholen bevroegd naar de startsituatie: een nulmeting van wat momenteel heerst op school betreffende het gezondheidsbeleid zowel voor voeding als psychische weerbaarheid. Heel wat scholen gaven bepaalde pijnpunten aan betreffende gezonde voeding: leerlingen hebben weinig kennis van gezonde tussendoortjes, hebben lege brooddozen, eten weinig groenten en fruit, vaak kwetsbare leerlingen die het minder goed doen, ... . Na bevraging van de scholen in juni 2021 of er nu een merkbaar verschil in gezonde gewoontes is na het eerste projectjaar 2020-2021 geeft de meerderheid aan hier geen zicht op te hebben. Ditzelfde is het meest voorkomende antwoord als diezelfde vraag gesteld wordt voor kwetsbare leerlingen.

Door dit project werden ook bepaalde gratis stadsdiensten en te verkrijgen materialen van de overheid (affiches VIGL, ...) in de kijker gezet, die er kunnen voor zorgen om ook in de toekomst hierrond te werken. Heel wat van deze materialen werden als positief ervaren en een groot aandeel geeft ook aan dit in de toekomst te willen gebruiken. Er wordt nagedacht over het verduurzamen van dit materiaal of de weg waarop dit kan besteld worden. Mogelijke wegen die nu in optie staan zijn:

- nieuwsbrief van de stad,
- verzamelen op een website,

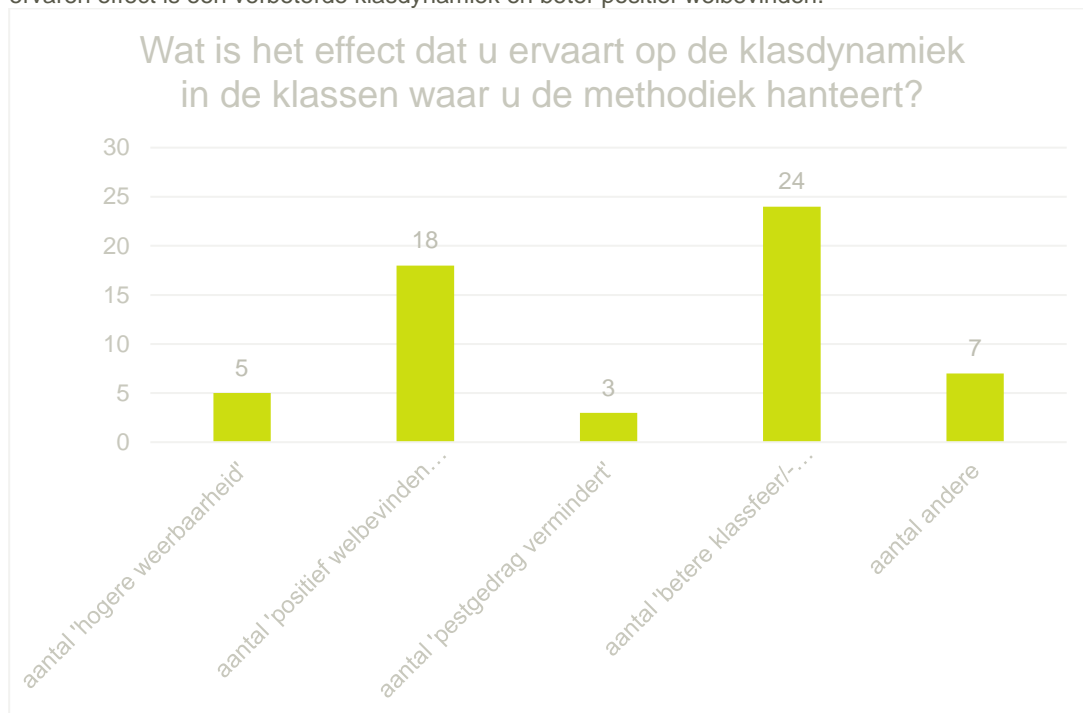
Het nut van voedingscontactmomenten voor de voeding werd bevroegd. Binnen de projecten waarbij het aantal rapportages afnam, wordt ook gezien dat er minder waarde wordt gehecht aan dit moment en dat er minder interesse is om dit blijvend uit te voeren. Deze werden dan ook geschrappt.

## 7 'start met cirkelen'

51 deelnemers, waarvan 47 deelnemers verdeeld over 49 deelnemende basis- en secundaire scholen. 4 deelnemers vanuit beleidsfuncties.

- ➔ Extra opleiding voor secundaire scholen, ter compensatie van afgelasting van 'snack en chill'.  
15 deelnemers verdeeld over 5 scholen/afdelingen.

89% van de scholen startte met de methodiek 'start met cirkelen'. 82% geeft aan dat de methodiek goed tot heel goed ervaren wordt door de leerlingen en 76% van de leerkrachten ervaart dit net zo. Het meest ervaren effect is een verbeterde klasdynamiek en beter positief welbevinden.



Ook de intervisies hieromtrent worden goed tot heel goed ervaren en 74% is voorstander deze verder te volgen.

## Rots en water

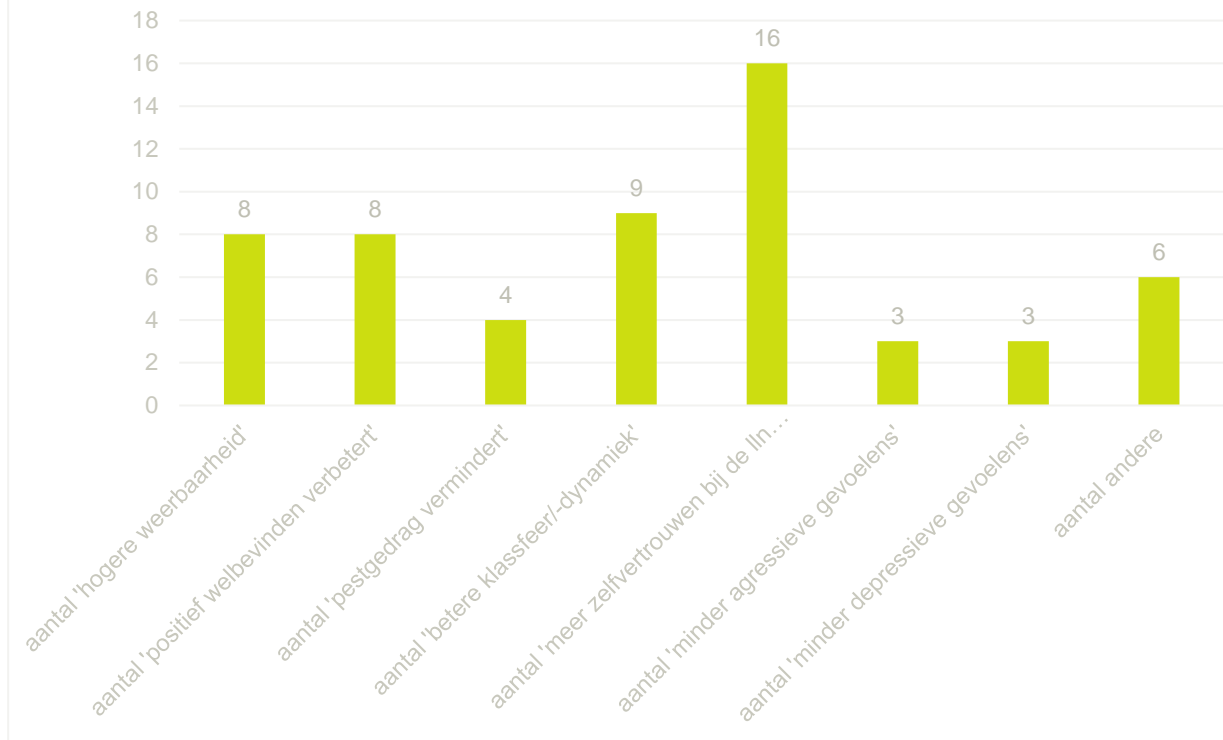
59 personen opgeleid, waarvan 51 werkzaam in het onderwijs verdeeld over 49 deelnemende basis- en secundair onderwijs. 8 personen verdeeld over beleidsthema's.

De opleiding ging door in september 2021. Reeds 52% van de scholen ging met de methodiek aan de slag in deze korte periode vanaf september 2021 tem december 2021. In 72% van de gevallen krijgt de leerkracht tijd binnen de lesuren om dit te educeren. In 24% is daar weinig ruimte voor en worden ideeën gebruikt en op een creatieve manier geïntegreerd in de lessen.

Er wordt 84% positieve ervaringen (goed tot heel goed) gerapporteerd voor leerlingen en 88% voor de ervaring door de leerkrachten.

“meer zelfvertrouwen” is het effect dat het meeste wordt waargenomen, gevolgd door “betere klasdynamiek” door de leerkrachten bij het onderwijzen van deze methodiek.

## Wat is het effect dat u ervaart op de klasdynamiek in de klassen waar u de methodiek hanteert?



De drempels die voornamelijk ervaren worden zijn 'geen tijd' en 'andere', zoals:

Mijn collega volgde dit deel van de bijscholing

Ik volgde Rots en water niet

de lessen uit de basisopleiding moeten nog sterk aangepast worden voor de basisschool; had liever een gerichte opleiding gehad  
zelf uitwerken van de lessen vraagt wel wat tijd

er moet in het onderwijs al zoveel gebeuren... Maar ik geloof wel dat R&W kinderen kan helpen.

leerkracht was niet op school

de corona-situatie

verhoogde planlast en dingen die extra erbij komen zodat ik mij niet kan richten op de werking. Er zijn enkel losse oefeningen.  
We zijn dit jaar een traject rond emotioneel remediëren gestart daarop ligt nu de focus, één keer dit helemaal op gang is, kijken we om ook rots en water te implementeren

deze sessies volgde ik niet, kan ik niet op antwoorden, is voor mijn collega

leerkracht die sessie volgde, is langdurig afwezig

Wij bieden dat niet aan denk ik?

Ik start eind januari met de eerste sessie rots en water

normaal start deze week maar coronamaatregelen gooien roet in het eten

Momenteel ben ik afwezig door ziekte

Willen dit zeker en vast doen, maar al veel zieke leerkrachten geweest en ook omwille door corona en dergelijke allerlei uitvallen, maar wordt zeker nog mee gestart.

moeilijk goede locatie, eigen materiaal moeten gebruiken (nog niet van school), in buso best kleine groepjes

Het lesuur van 50 minuten kan niet volledig doorgaan in de geschikte locatie.

31% combineerde 'start met cirkelen' en 'rots en water' en 83% hiervan vindt dit ook een meerwaarde. De meeste (52%) scholen zouden baat hebben bij een verdiepingsopleiding 'rots en water', waar de *2daagse specifiek voor basisonderwijs* het hoogste scoort (nb: er zijn ook meer basisscholen die deelnamen aan het project en dus de bevraging). Ook aankoop duurzame materialen zoals boeken, materialen om de opleidingen mee uit te voeren, lesvoorbereidingen worden aangeduid. Ook intervisies 'rots en water' en 'start met cirkelen' zijn gewenst. 45% van de scholen is bereid zelf budget vrij te maken om dit te verduurzamen. Als de keuze zou moeten gemaakt worden tussen beide methodieken, gaat de voorkeur naar 'rots en water'.

## Bijlage 5: rapport welzijnsbevraging wave 2 Gezonde geest in een gezond lichaam

### Conclusierapport: eerste versie

Alain Van Hiel, Fien Geenen, Barbara Valcke & Bernard Bruggeman (Universiteit Gent)

Het project 'een gezonde geest in een gezond lichaam' in diverse scholen, zowel lagere als secundaire, in de Eerstelijnszone regio Kortrijk (Harelbeke, Kortrijk, Kuurne) heeft tot doel via allerlei initiatieven de geestelijke gezondheid en de gezonde voeding van de leerlingen te verhogen. Om te weten of deze initiatieven ook een concrete impact hebben, werd beslist een nulmeting en een vervolgmeting te organiseren. We werken op basis van een monitor, verspreid over twee schooljaren (2020-2021 en 2021-2022). Leerlingen beantwoorden de gestelde vragen op papier of op computer. Alle variabelen zijn dus gebaseerd op zelfrapportage. Onderstaande rapportage is een eerste weergave van de resultaten van de meting eind 2021 ("wave 2"; 2569 leerlingen uit 36 scholen) en de nulmeting van eind 2020 ("wave 1"; 2935 leerlingen uit 42 scholen).

In dit voorlopige rapport belichten we vooral de effecten van twee bijzondere kwetsbaarheden, namelijk een laag niveau van Sociaal-Economische Status (SES) en etnisch-culturele minderheidsstatus. Laten we daarom eerst bespreken hoe we die variabelen berekend hebben. De variabele SES bestaat uit verschillende componenten, met name woonst (appartement, gesloten, half-open en open bebouwing), eigen slaapkamer, vaatwasser en eigen wagen. Hiervan wordt een gemene deler berekend, en daarna omgezet in SES-categorieën (in zogenaamde 'stannines' met categorie 5 als middencategorie). Merk op in onderstaande tabel dat een grote groep hoog scoort, waardoor categorieën 7, 8 en 9 samensmelten (allen leven ze in een open bebouwing, hebben ze een eigen slaapkamer en een vaatwasser en auto).

*SES: verdeling van de leerlingen over de categorieën*

1	2	3	4	5	6	7,8,9
4%	7%	6%	19%	26%	15%	22%

Voor etnische achtergrond maken we gebruik van afkomstland van leerling, diens ouders en grootouders. Op basis hiervan berekenen we de generatie (eerste, tweede of hoger, alsook "1,5", een Belgische én buitenlandse ouder). Op basis van taal wijzen we de leerlingen toe aan afkomstregio.

- 1<sup>e</sup> generatie = de leerling zelf is in het buitenland geboren
- 1.5<sup>e</sup> generatie = één ouder werd in het buitenland geboren, de andere ouder in België
- 2<sup>e</sup> generatie = beide ouders zijn in het buitenland geboren
- 3<sup>e</sup> generatie = (één van de) grootouder(s) zijn in het buitenland geboren.

*Verdeling per generatie van etnisch-culturele minderheidsleden*

Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
13%	9%	11%	6%

*Afkomstregio's van de leerlingen*



België	Westerse landen	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest	Onbekend
59%	7%	17%	5%	6%	3%	4%

Het is in dit rapport de bedoeling om het effect van SES en etnische achtergrond te onderzoeken op een aantal variabelen gerelateerd aan welbevinden en voedingsgewoonten.

Welbevinden	Voeding
Positief welbevinden	Consumptiepatroon drank en voeding
Zelfbeeld	Ontbijt
Depressieve en angstgevoelens	Tussendoortjes
Pesten en gepest worden	Middagmaal
School en leer-welbevinden	De “lege brooddoos”
Leerprestaties (zelf ingeschat)	Inhoud brooddoos
Sociale steun	

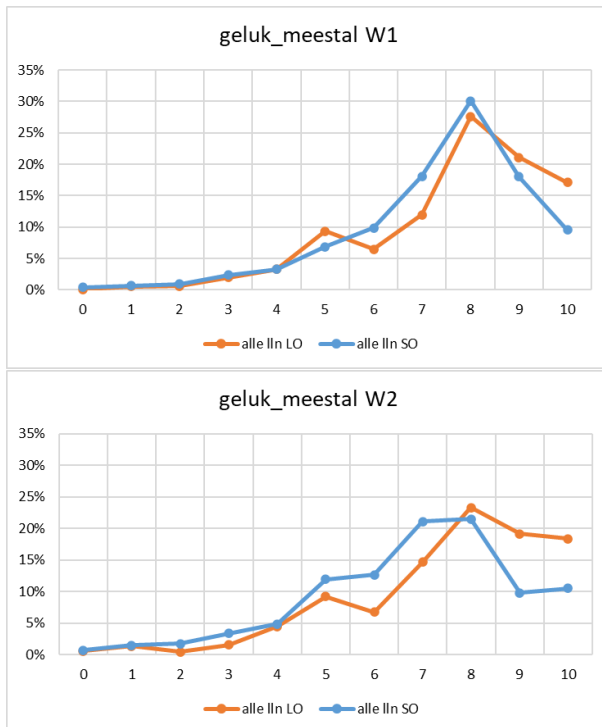
## 7.1

### 7.2 Welzijn

#### 7.2.1 Positief welbevinden

## 8

Het zijn turbulente tijden geweest. De leerlingen werden gevraagd aan te duiden hoe gelukkig ze zich 'meestal' voelen, en konden hierbij een score ingeven van 0 tot 10. Tijdens de testafnames was het gemiddelde geluk in wave 1 tamelijk hoog, exact **7,55** op 10 voor de gehele steekproef. In wave 2 was dit cijfer gedaald tot **7.14**. Dit verschil is statistisch significant,  $F(1,5416)= 55, p < .001$ . In onderstaande grafiek worden de twee waves met elkaar vergeleken.



Deze grafieken tonen aan wat elders al geopperd werd, namelijk dat de aanslepende covid-tijden nefast zijn voor leerlingen van het secundair onderwijs (6.83 in wave 2 versus 7.44 in wave 1). Leerlingen lager onderwijs vertonen dit effect minder (7.57 in wave 2 versus 7.72 in wave 1, beide cijfers verschillen dus minder van elkaar) en bij BuSo leerlingen keert het effect zelfs om (7.36 wave 2 versus 6.72 in wave 1, noteer wel dat het over kleine aantallen gaat) en zij rapporteren nu gelukkiger te zijn.

Bovendien rapporteren vooral de meisjes minder gelukkig te zijn,  $F(1,5416) = 104, p < .001$  (6.81 in wave 2 versus 7.38 in wave 1), terwijl voor jongens dit verschil minder uitgesproken is (7.55 wave 2 versus 7.75 in wave 1).

Om een vergelijkingspunt te bieden, is het leerzaam om deze cijfers te vergelijken met de resultaten van eerder onderzoek bij enkel lagere schoolkinderen dat we deden in de in de provincie Antwerpen in 2016, waar met **7,96** op 10 de onderscheiding nabij was, en in Vlaams Brabant waar de score in 2015 zelfs **8,18** bereikte.

Uit verdere analyse blijkt dat SES niet samengaat met welbevinden: lage SES leerlingen rapporteren soortgelijke niveaus van geluk dan hoge SES kinderen. De verschillen zijn niet significant,  $F(6,2387) = .63, p = .70$ .

*Niveaus van "Meestal gelukkig" voor de verschillende SES categorieën*

1	2	3	4	5	6	7,8,9
6.97	7.13	7.06	7.11	7.22	7.04	7.25

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen net niet statistisch significant,  $F(3,980) = 3.10, p < .06$ . Omdat de steekproef zo groot is, stelt dat effect in feite niet zoveel voor.

*Niveaus van "Meestal gelukkig" voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
7.23	6.88	7.31	6.73

Naar afkomstregio zijn de verschillen eveneens significant,  $F(6,2415)= 3.75$ ,  $p < .01$ . Opvallend is dat de categorie "Rest" (van de wereld) laag scoort, alsook leerlingen uit Westerse landen.

*Niveaus van "Meestal gelukkig" naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
7.19	6.71	7.32	7.01	7.16	6.35

Een dubbelcheck met een maat van positieve emoties ervaren gedurende de afgelopen week ('blij', 'gelukkig', 'energievol' en 'trots', aan te duiden op vijf puntenschaal: nooit, 'bijna nooit', 'soms', 'meestal' en 'altijd') bevestigt de voorgaande analyses,  $F(1,5414)= 25.35$ ,  $p < .001$ , met scores van 3.64 versus 3.74 voor wave 2 en 1, respectievelijk. Leerlingen van het secundair onderwijs vertoonden de grootse daling (3.49 in wave 2 versus 3.61 in wave 1). Leerlingen lager onderwijs vertonen dit effect minder (3.85 in wave 2 versus 3.87 in wave 1). Ook was het verschil tussen de geslachten significant,  $F(1,5414)= 136$ ,  $p < .001$ , met meisjes die lagere scores behalen (3.59) dan jongens (3.82). Bovendien waren het vooral de meisjes die flink zakten tussen wave 2 en 1 (3.51 versus 3.66) en was dit voor jongens minder uitgesproken (3.80 versus 3.83).

Een dubbelcheck met een maat van positieve emoties ervaren gedurende de afgelopen week bevestigt de voorgaande analyses (significante verschillen tussen de twee waves, geen significante verschillen naargelang SES, bescheiden verschillen voor generatie (met derde generatie laagst scorend) en afkomstregio (met rest van de wereld laagst scorend).

Onze databank bevat een groot aantal variabelen die ons toelaten om te berekenen wat er met geluk samengaat. Sociale steun (deze variabele wordt verder nog geanalyseerd in dit rapport) is belangrijk voor geluk (correlatie,  $r = .29$ ) evenals sociale integratie ( $r = .22$ ), een variabele die bestaat uit het volgen van nieuws op VRT/VTM, bibliotheekbezoek, en deelname aan buurtactiviteiten). Ook niet verwonderlijk is dat geluk samengaat met schoolwelbevinden ( $r = .35$ ) en leerwelbevinden ( $r = .32$ ), twee variabelen die we later bespreken.

Ten slotte is de variabele gezinssamenstelling eveneens een interessante variabele binnen het bestek van geluk. 'Intacte' gezinnen waar beide biologische ouders samen met hun kinderen wonen is de situatie waarin kinderen het meeste geluk rapporteren (7.33, er zijn 1710 kinderen die in zo'n gezin wonen). Dan volgen de kinderen met een alleenstaande ouder (6.94, 300 kinderen) en kinderen die deel uitmaken van een nieuw samengesteld gezin (6.63, 427 kinderen). Kinderen in een pleeggezin rapporteren het minste geluk (6.54, 46 kinderen). Deze verschillen zijn significant,  $F(3,2479)= 14.90$ ,  $p < .001$ . Het aantal broers, zussen, en halfbroers en halfzussen gaat slechts matig samen met geluk meestal ( $r = -.04$ ).

### 8.1.1 Zelfvertrouwen/zelfbeeld

9 Leerlingen gaven een score op een vijfpuntenschaal van helemaal niet akkoord tot helemaal akkoord) waarbij ze zichzelf beoordeelden als tof, rijk (versus arm), een winner (versus loser), gezond (versus ongezond), vriendelijk (versus onvriendelijk) en of ze tevreden zijn met hun uiterlijk (versus ontevreden) als indicatoren van een mooi zelfbeeld. De beoordelingen hiervan (allemaal op een schaal van 1 tot 5) hangen inderdaad goed met elkaar samen en vormen een psychologisch geheel (Cronbach's  $\alpha = .75$ ).

10 Dit construct hangt uiteraard nauw samen met alle aspecten van positief welbevinden. De resultaten liggen dan ook in dezelfde richting.

11 In het bijzonder is er een significant verschil tussen de twee meetmomenten,  $F(1, 5299) = 43.43, p < .001$ , met lagere scores in wave 2 (3.46) dan in wave 1 (3.73). De verschillen tussen jongens en meisjes waren wederom hoog significant,  $F(1, 5299) = 241, p < .001$ , alsook tussen lager en secundair onderwijs,  $F(1, 5299) = 48.10, p < .001$ . In tegenstelling tot algemeen welbevinden, waren de dalingen tussen wave 2 en 1 meer gelijklopend voor geslacht en graad onderwijs (meisjes 3.52 versus 3.39 voor jongens 3.68 versus 3.78; Lager onderwijs 3.64 versus 3.77 en Secundair onderwijs 3.42 versus 3.51).

12

Uit verdere analyse blijkt dat SES niet samengaat met zelfvertrouwen/zelfbeeld: lage SES leerlingen rapporteren soortgelijke niveaus van geluk dan hoge SES kinderen. De verschillen zijn niet significant,  $F(6,2277) = .65, p = .70$ . Merk op dat de 'objectieve' SES variabele heel matig samenhangt met de zelfbeoordeling van het kind in verband met rijk versus arm,  $r = .12$ .

*Positief zelfbeeld: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

1	2	3	4	5	6	7,8,9
3.57	3.60	3.50	3.52	3.49	3.53	3.52

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen net statistisch significant,  $F(3,924) = 6.43, p < .01$ . Dit effect is wel iets groter, maar wederom is het de grootte van de steekproef die bepalend is (omgerekend in een correlatie, is het verband,  $r = -.07$ ). Wederom de derde generatie is het meest bekaaid af.

*Positief zelfbeeld: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
3.65	3.50	3.69	3.42

Naar afkomstregio zijn de verschillen eveneens significant,  $F(5,2317) = 11.46, p < .001$ . Wederom vertoont de dat de categorie "Rest" (van de wereld) de laagste scores, maar vooral de hoge scores van leerlingen

met een achtergrond in Midden Oosten en Noord Afrika alsook Zwart Afrika vertonen een hoge zelfwaardering (let op, dat is conform met bevindingen in de Amerikaanse context waar Afro-Amerikaanse minderheidsleden vaak een hoger niveau van zelfwaardering hebben dan autochtone leerlingen).

*Positief zelfbeeld: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
3.47	3.41	3.70	3.74	3.53	3.40

13 Er zijn significante verschillen te vinden in zelfbeeld van leerlingen met en zonder gescheiden ouders ( $r = .12$ ), leerlingen die veel of weinig sociale steun ervaren ( $r = .21$ ) en die niet gepest worden ( $r = -.14$ ), die zich thuis voelen in de klas ( $r = .25$ ) en blij zijn op school ( $r = .23$ ).

14

15 De gezinssamenstelling had ook hier een effect,  $F(3,2364) = 13.30$ ,  $p < .01$ , waarbij kinderen uit de intacte gezinnen het beste beeld van zichzelf hebben (3.57), gevolgd door kinderen uit eenoudergezinnen en pleeggezinnen (beide 3.48), en ten slotte kinderen die deel uitmaken van een nieuw samengesteld gezin (3.35).

16

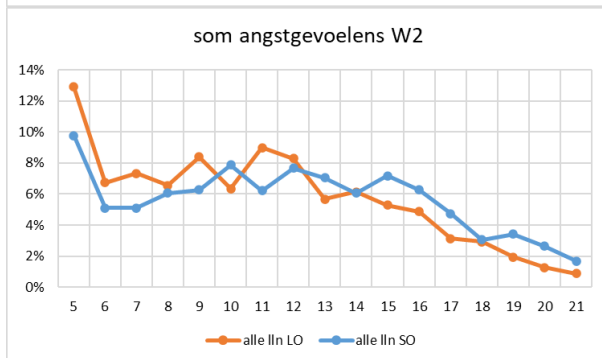
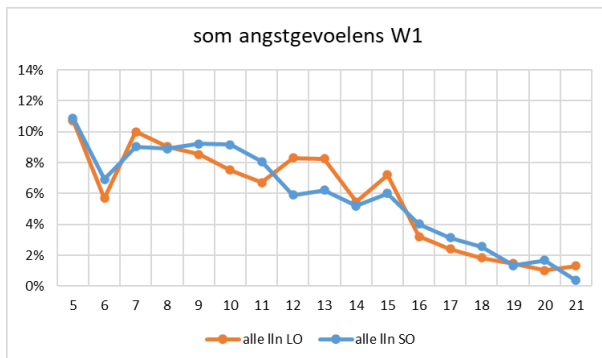
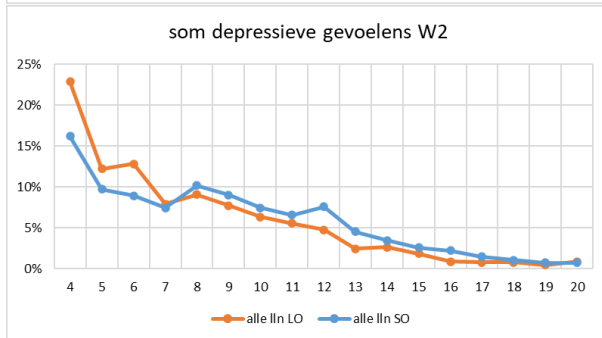
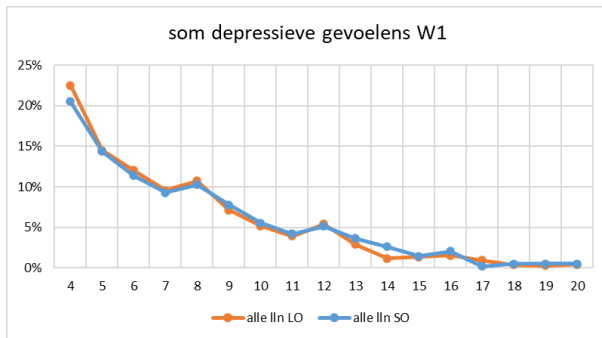
### 16.1.1 Depressie- en angstgevoelens

17 We hebben enkele items die wijzen naar depressieve gevoelens en angst. De antwoorden hierop hebben we samengenomen in de variabelen “depressie\_gevoelens” (laatste twee weken “in niets goed”, “mezelf haatte”, “slecht mens geweest”, en “alles verkeerd deed”, Cronbach’s  $\alpha = .87$ , aan te duiden op een vijfpuntenschaal van ‘nooit’ tot ‘altijd’) en “angst\_gevoelens” (laatste twee weken “piekeren”, “moeite om te ontspannen”, “rusteloos”, “makkelijk verveeld”, “bang dat er iets ergs zal gebeuren”, Cronbach’s  $\alpha = .82$ , ‘nooit’, ‘bijna nooit’, ‘soms’, ‘meestal’ en ‘altijd’).

18 Depressie- en angstgevoelens waren meer aanwezig in wave 2 dan in wave 1,  $F(1, 5299) = 51.72$ ,  $p < .001$  en  $F(1, 5392) = 63.43$ ,  $p < .001$ , respectievelijk. De gemiddelden zijn 2.08 versus 1.90 voor depressieve gevoelens voor wave 2 en 1, en 2.35 versus 2.15 voor angstgevoelens. De grootste verschuivingen waren voor de groepen die sowieso hoogst scoren. Dat was zo voor geslachtsverschillen (gevoelens van depressie: meisjes 2.29 versus 2.01 en jongens 1.83 versus 1.77; angstgevoelens: meisjes 2.54 versus 2.22 en jongens 2.11 versus 2.06) als voor verschillen Lager/Secundair (gevoelens van depressie: Lager 1.93 versus 1.86 en Secundair 2.20 versus 1.91; angstgevoelens: Lager 2.21 versus 2.15 en Secundair 2.46 versus 2.13).

19

20 De grafieken hieronder bevestigen dit beeld. In plaats van de gemiddelde score tonen deze grafieken de somscore (over de vier en vijf items voor depressie- en angstgevoelens, respectievelijk).



**21** In termen van SES werden wederom geen significante verschillen gevonden voor gevoelens van depressie,  $F(6,2363) = .21$ ,  $p = .98$ , en voor angstgevoelens,  $F(6,2363) = .68$ ,  $p = .66$ .

*Depressie- en angstgevoelens: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Depressie-gevoelens	2.13	2.02	2.11	2.08	2.09	2.09	2.09
Angstgevoelens	2.37	2.27	2.34	2.32	2.33	2.39	2.40

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen bijna statistisch significant voor gevoelens van depressie,  $F(3,968) = 2.58$ ,  $p = .052$ , en significant voor angstgevoelens,  $F(3,968) = 11.87$ ,  $p < .001$ . Omgerekend in een correlatie, is het verband,  $r = .05$  en  $.10$ ). Wederom de derde generatie scoort het slechtst.

*Depressie- en angstgevoelens : gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Depressie-gevoelens	2.09	2.11	2.02	2.29
Angstgevoelens	2.27	2.38	2.12	2.71

## 22

Naar afkomstregio zijn de verschillen voor depressieve gevoelens,  $F(5,2406) = 2.90$ ,  $p < .05$ , en angstgevoelens,  $F(5,2406) = 8.57$ ,  $p < .001$ . Deze keer is de categorie "Westerse achtergrond" die afwijkt in termen van angstgevoelens.

*Depressie- en angstgevoelens: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Depressie-gevoelens	2.07	2.32	2.03	2.06	2.02	2.20
Angstgevoelens	2.37	2.68	2.15	2.31	2.28	2.33



- 23 Meisjes scoren hoger dan jongens op gevoelens van depressie (2.29 versus 1.83,  $F(1,2457)= 147, p < .001$ , omgezet,  $r = .24$ ) en angstgevoelens (2.54 versus 2.11;  $F(1,2457)= 130, p < .001$ , omgezet,  $r = .23$ ). Aangezien zowel kinderen uit zowel het lager als secundair onderwijs de vragenlijst invulden, is het interessant om te melden dat vooral in de hogere graad van het secundair onderwijs er meer gevoelens van depressie zijn (2.35, 2.13, en 2.09 voor 3<sup>de</sup>, 2<sup>de</sup> en 1<sup>ste</sup> graad en 1.96 in het lager onderwijs;  $F(1,2457)= 21.65, p < .001$ , omgezet,  $r = .16$ ) en angstgevoelens gerapporteerd worden (2.69, 2.42, en 2.23 voor 3<sup>de</sup>, 2<sup>de</sup> en 1<sup>ste</sup> graad en 2.21 in het lager onderwijs;  $F(1,2457)= 31.34, p < .001$ , omgezet,  $r = .18$ ).
- 24 Ook hier heeft gezinssamenstelling een effect:  $F(3,2455)= 11.85, p < .001$  voor gevoelens van depressie en  $F(3,2455)= 9.32, p < .001$  van angst. Opvallend hierbij is dat de kinderen uit nieuw samengestelde gezinnen slecht scoren op deze variabelen (2.30 voor depressie in vergelijking met 2.01 voor de kinderen uit intacte gezinnen, en 2.56 versus 2.29 voor angstgevoelens).

25

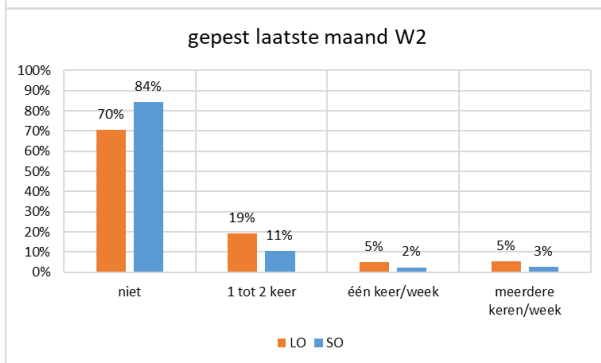
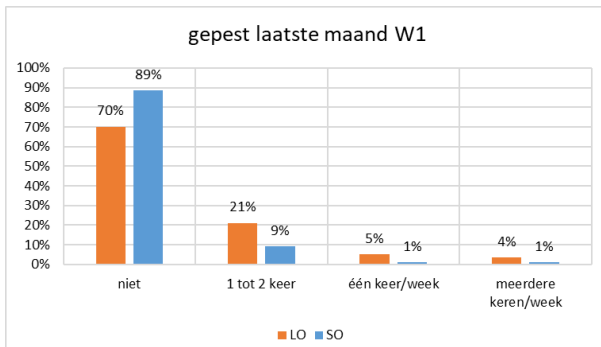
26

### 26.1.1 Pesten en gepest worden

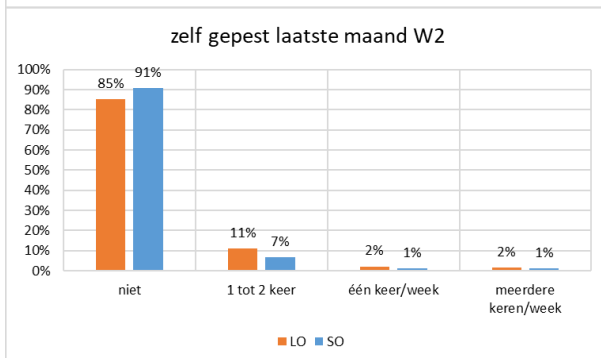
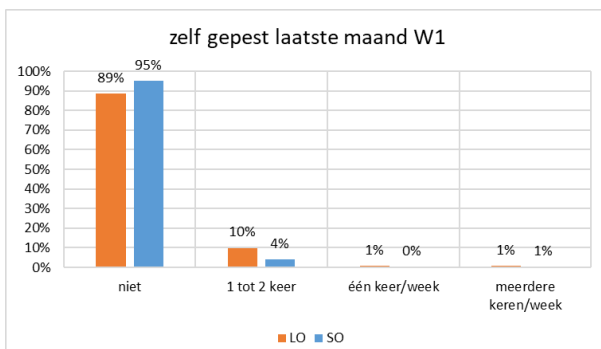
- 27 Twee vragen verwijzen naar pesten: (1) of ze zelf anderen gepest hebben gedurende de laatste maand, en (2) of ze zelf het slachtoffer werden van pesten (antwoordmogelijkheden: 'niet', 'één of twee keer', '1 keer per week', 'verschillende keren per week'). Belangrijk is dat het niveau van pesten heel laag is, met een gemiddelde waarde dicht bij de onderkant van de schaal (1.16 voor de actoren en 1.33 voor de slachtoffers). Er zijn dus slechts een beperkt aantal leerlingen die op regelmatige basis pesten. Helaas is het aantal frequent gepeste leerlingen hoger.

28

- 29 Onderstaande grafieken geven voor de twee waves de mate waarin kinderen als slachtoffer (gepest laatste maand) en actor ("zelf gepest laatste maand") van pesten betrokken zijn. De categorie "niet" komt duidelijk het vaakst voor.



30



31

32 Wederom zijn de verschillen tussen beide waves significant en liggen de gemiddelden slechter in de laatste wave. Voor zelf pesten (actor),  $F(1, 5274)=28.33$ ,  $p < .001$ , is dit 1.16 versus 1.10 voor waves 2 en 1, en voor gepest worden (slachtoffer),  $F(1, 5274)=7.73$ ,  $p < .01$ , zijn de gemiddelde scores 1.33 versus 1.28.

Er zijn ook geslachtsverschillen, vooral dan als actor van pesten  $F(1, 5274)=39.21$ ,  $p < .001$ , waarbij jongens aangeven meer te pesten (1.17) dan meisjes (1.09). Voor slachtofferschap was er geen significant geslachtsverschil  $F(1, 5274)=2.34$ ,  $p = .13$ .

*Aantal actoren en slachtoffers van pesten gedurende afgelopen maand*

	Niet	Eén of twee keer	Een keer per week	Verskillende keren per week
Actor van pesten	88% (2067)	9% (202)	1.7% (39)	1.4% (33)
Slachtoffer van pesten	78% (1834)	14% (335)	3.5% (83)	3.8% (89)

33

34

35 Voor deze variabelen werd een significant effect gevonden van SES voor het stellen van pestgedrag,  $F(6,2258)=3.75$ ,  $p = .01$ , maar niet voor slachtofferschap,  $F(6,2257)=1.32$ ,  $p = .25$ . Het is een klein effect, maar actoren van pestgedrag behoren net iets meer tot de lagere SES categorieën.

*Actoren en slachtoffers van pesten: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Actor van pesten	1.19	1.25	1.27	1.20	1.14	1.13	1.10
Slachtoffer van pesten	1.34	1.43	1.35	1.36	1.29	1.31	1.29

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen tussen de generaties klein en niet significant, voor zelf pesten  $F(3,905)=1.13$ ,  $p = .34$ , en slachtoffer zijn van pesten  $F(3,905)=2.00$ ,  $p = .11$ .

*Actoren en slachtoffers van pesten: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Actor van pesten	1.26	1.22	1.22	1.15
Slachtoffer van pesten	1.37	1.45	1.30	1.29

## 36

Naar afkomstregio zijn er geen significante verschillen als slachtoffer van pesten,  $F(5,2290)=.90$ ,  $p = .58$ , maar wel als actor van pesten,  $F(5,2290)= 8.32$ ,  $p < .001$ . Het effect is eerder klein, en er is iets meer pestgedrag in de groepen vanuit Zwart Afrika, Midden Oosten en Noord Afrika en Oost Europa.

*Actoren en slachtoffers van pesten: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Actor van pesten	1.12	1.13	1.23	1.36	1.26	1.16
Slachtoffer van pesten	1.31	1.35	1.34	1.43	1.33	1.43

### 36.1.1 Klassfeer/-dynamiek

37 Wij hebben een aantal variabele die relateren aan schoolwelbevinden afgenomen. In plaats van deze één voor één te presenteren, hebben we de onderliggende dimensies geanalyseerd. Een eerste dimensie bestaat uit de variabelen “blij in school”, “thuis voelen in school”, “blij in klas” en “speeltijd leuk”, terwijl de andere dimensie bestaat uit “lessen leuk”, “leerkrachten leuk” en “graag naar school”. De items werden beantwoord op een vijfpuntenschaal van ‘helemaal niet’ naar ‘helemaal wel’. De eerste dimensie interpreteren we als schoolwelbevinden (Cronbach’s  $\alpha = .72$ ), de andere als leerwelbevinden (Cronbach’s  $\alpha = .80$ ).

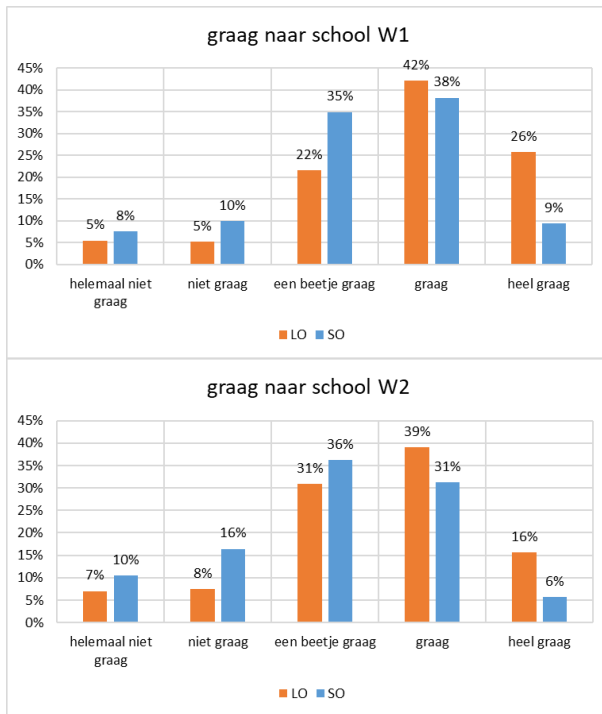
38

39 Voor zowel school- als leerwelbevinden constateerden we grote verschillen tussen de waves,  $F(1,5373) = 341, p < .001$  en  $F(1,5373) = 196, p < .001$  (schoolwelbevinden 3.75 versus 4.15 in waves 2 en 1; leerwelbevinden 3.31 versus 3.64). Omgezet in correlaties is dit respectievelijk,  $r = -.24$  en  $-.19$ . De verschillen tussen de geslachten zijn niet significant voor schoolwelbevinden,  $F(1,5373) = 1.23, p = .25$ , en ogen bescheiden voor leerwelbevinden,  $F(1,5373) = 12.17, p < .01$ .

40

41 In onderstaande grafiek worden deze verschillen verduidelijkt voor een specifiek items, namelijk “graag naar school gaan.” De oranje balkjes voor Lagere school zijn duidelijk hoger aan het hoge einde van de schaal; en in wave 2 komen hoge scores minder voor dan in wave 1.

### 41.1.1



42

43 School- en leerwelbevinden is lager in het Secundair onderwijs, en dat is nog versterkt over de verschillende waves (Schoolwelbevinden, Lager 3.96 versus 4.23 en Secundair 3.60 versus 4.11; Leerwelbevinden, Lager 3.91 versus 3.69 en Secundair 3.01 versus 3.40).

44

*Aantal kinderen die graag naar school gaan en blij in de klas zijn*

	Helemaal niet	Niet	Een beetje	Wel	Helemaal wel
Graag naar school	9%	13%	34%	35%	10%
Blij in de klas	4%	7%	27%	31%	31%

45

46 Voor schoolwelbevinden werd net niet een significant effect gevonden van SES,  $F(6,2351)= 2.06$ ,  $p = .055$ , maar een significant effect werd wel bekomen voor leerwelbevinden,  $F(6,2232)= 4.74$ ,  $p < .001$ . Het is een klein effect, maar leerwelbevinden is lager bij de hoge SES categorieën.

*Schoolwelbevinden en leerwelbevinden: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9

Schoolwelbevinden	3.68	3.60	3.71	3.73	3.81	3.74	3.77
Leerwelbevinden	3.49	3.48	3.48	3.36	3.29	3.20	3.20

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen tussen de generaties niet significant voor schoolbevinden,  $F(3,957) = .72$ ,  $p = .54$ , maar wel voor leerwelbevinden,  $F(3,891) = 12.02$ ,  $p < .001$ . Eerste generatie leerlingen vertonen hoger leerwelbevinden.

*Schoolwelbevinden en leerwelbevinden: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Schoolwelbevinden	3.61	3.59	3.67	3.70
Leerwelbevinden	3.58	3.26	3.36	3.04

Voor afkomstregio zijn er significante verschillen voor zowel schoolwelbevinden,  $F(5,2271) = 7.09$ ,  $p < .001$ , als leerwelbevinden,  $F(5,2290) = 6.53$ ,  $p < .001$ . De effecten zijn eerder klein, maar de autochtone groep behaalt de hoogste score op schoolwelbevinden terwijl de leerlingen met een achtergrond uit Midden Oosten en Noord Afrika de hoogste niveaus in leerwelbevinden laten zien.

*Schoolwelbevinden en leerwelbevinden: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Schoolwelbevinden	3.82	3.60	3.69	3.64	3.56	3.65
Leerwelbevinden	3.27	3.17	3.54	3.30	3.28	3.24

De verschillen tussen geslachten ogen eerder bescheiden. Jongens vertoonden hogere niveaus van schoolwelbevinden (3.78 versus 3.72 voor de meisjes,  $F(1,2438) = 3.84$ ,  $p = .05$ ) en meisjes (niet-significant) voor leerwelbevinden (3.34 versus 3.28 voor jongens,  $F(1,2488) = 2.82$ ,  $p = .09$ ).

De verschillen over de graden heen was wel hoog significant. De hoogste niveaus van schoolwelbevinden worden voor de lagere school geconstateerd (3.96), terwijl doorheen het secundair onderwijs een duidelijk dalende trend zich aftekent (3.85, 3.57 en 3.35 voor 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> graad, respectievelijk,  $F(3,2407) = 90.88$ ,  $p < .001$ , omgezet in een correlatie,  $r = -.32$ ). Een soortgelijk patroon tekent zich af voor leerwelbevinden, met hoge scores in de lagere school (3.69), en doorheen het secundair onderwijs een scherpe daling (3.26, 2.93 en 2.85 voor 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> graad, respectievelijk,  $F(3,2294) = 152$ ,  $p < .001$ , omgezet in een correlatie,  $r = -.35$ ).

### 47.1.1 Leerprestatie (zelf ingeschat) in rekenen/wiskunde, talen, sport/turnen

48 Leerprestaties werden gemeten door de zelf beoordeelde prestaties op Rekenen/wiskunde, Nederlands en Sport/turnen (vijfpuntenschaal, 'heel slecht', 'slecht', 'gewoon', 'goed' en 'heel goed').

49 Tussen waves werd een afname gevonden voor Rekenen/wiskunde,  $F(1,5292)=15.70$ ,  $p < .001$  (3.37 versus 3.24), geen verschil voor Nederlands,  $F(1,5292)=.19$ ,  $p = .67$  (3.52 versus 3.53) en een toename voor Sport/turnen,  $F(1,5292)=19.14$ ,  $p < .001$  (4.04 versus 3.91). Deze effecten ogen eerder bescheiden.

50

51 Er werden geen significante verschillen gevonden voor SES met betrekking tot prestaties op Rekenen/wiskunde,  $F(6,2269)=.77$ ,  $p = .59$ , en Sport/turnen,  $F(3,2269)=.52$ ,  $p = .80$ . Een significant maar bescheiden verschil werd wel geconstateerd voor Nederlands,  $F(3,2269)=2.27$ ,  $p < .05$ .

*Zelf ingeschatte leerprestaties: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Rekenen/wiskunde	3.19	3.17	3.35	3.24	3.23	3.33	3.19
Nederlands	3.59	3.62	3.63	3.60	3.53	3.46	3.53
Sport/turnen	4.08	4.05	3.98	3.99	4.08	4.01	4.04

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen tussen de generaties niet significant voor Rekenen/wiskunde,  $F(3,916)=2.17$ ,  $p = .09$ , Nederlands,  $F(3,916)=.93$ ,  $p = .43$ , en Sport/turnen,  $F(3,916)=1.30$ ,  $p = .27$ .

*Zelf ingeschatte leerprestaties: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Rekenen/wiskunde	3.40	3.20	3.34	3.14
Nederlands	3.56	3.55	3.62	3.46
Sport/turnen	4.11	4.08	3.95	4.05

Voor afkomstregio is er een klein maar significant verschillen voor Rekenen  $F(5,2308)=2.27$ ,  $p < .05$ , terwijl voor Nederlands geen significante verschillen worden geconstateerd,  $F(5,2308)=1.03$ ,  $p = .40$ . De verschillen zijn wel meer uitgesproken voor Sport/turnen,  $F(5,2308)=5.78$ ,  $p < .001$ , met in het bijzonder hoge scores voor de groep leerlingen uit Zwart Afrika.

*Zelf ingeschatte leerprestaties: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Rekenen/wiskunde	3.21	3.19	3.39	3.07	3.35	3.18
Nederlands	3.50	3.51	3.58	3.44	3.60	3.57



Sport/turnen	4.04	4.06	4.13	4.28	3.69	3.93
--------------	------	------	------	------	------	------

De verschillen in SES en etnische achtergrond ogen bescheiden in vergelijking met de verschillen tussen de geslachten. Jongens schatten zich beter in voor Rekenen/wiskunde dan meisjes (3.49 versus 3.03,  $F(1,2357) = .95.64$ ,  $p < .001$ , en eenzelfde patroon is zichtbaar voor Sport/turnen (4.28 versus 3.84,  $F(1,2357) = 122$ ,  $p < .001$ ). Voor Nederlands werden geen geslachtsverschillen geconstateerd (3.51 voor de jongens versus 3.54 voor de meisjes,  $F(1,2357) = .66$ ,  $p = .42$ ).

Ook voor de prestatievariabelen werden verschillen vastgesteld voor de verschillende graden, met telkens de kinderen uit de lager school die zichzelf het hoogst inschatten, waarna de cijfers verder zakken tijdens het secundaire onderwijs. Al deze effecten zijn significant: voor Rekenen/wiskunde,  $F(5,2330) = .40.13$ ,  $p < .001$ , Nederlands,  $F(5,2330) = 12.34$ ,  $p < .001$ , en Sport/turnen,  $F(5,2330) = 7.06$ ,  $p < .001$ .

*Zelf ingeschatte leerprestaties: gemiddelden voor de verschillende graden*

	Lager	Graad 1 SO	Graad 2 SO	Graad 3 SO
Rekenen	3.50	3.28	2.93	2.91
Nederlands	3.63	3.54	3.42	3.36
Sport/turnen	4.12	4.05	4.04	3.86

### 51.1.1 Sociale steun

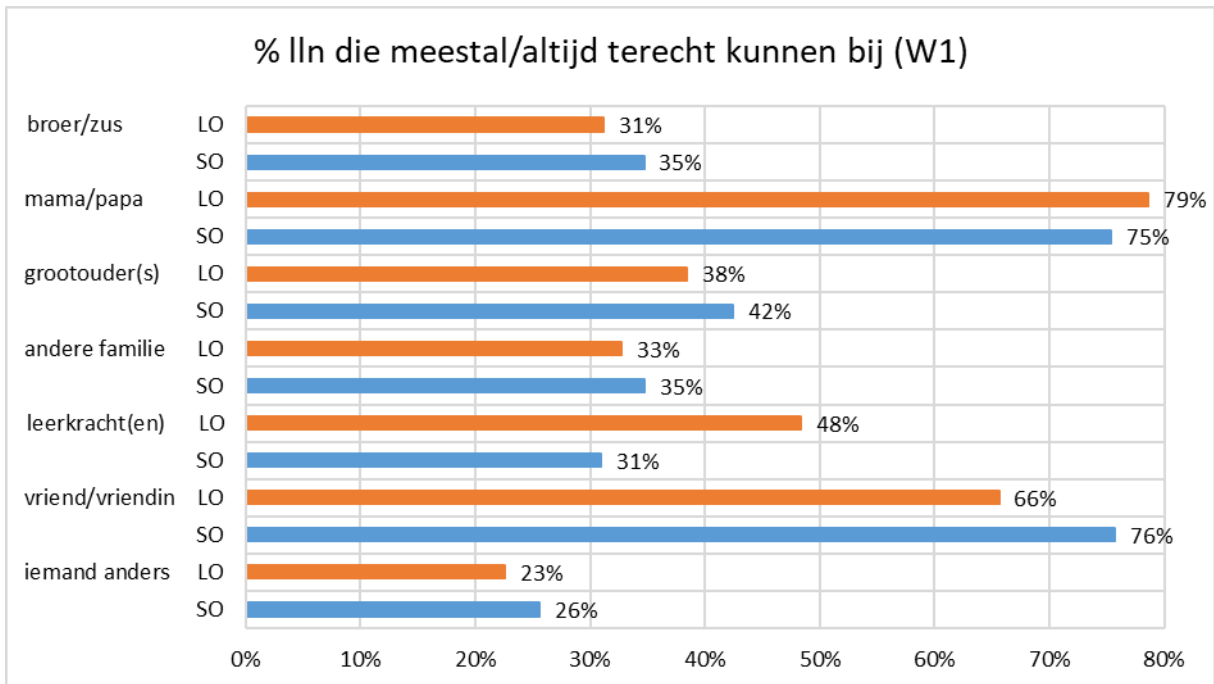
52 Sociale steun werd gemeten door items die starten met “Als ik problemen heb, kan ik terecht bij de volgende personen.” Hierop kozen de leerlingen op een zespuntenschaal (“heb ik niet”, “nooit”, “bijna nooit”, “soms”, “meestal” en “altijd”). De doelpersonen die bevroegd worden zijn “broer/zus”, “mama/papa”, “grootouder(s)”, “andere familie (meter, tante, neef...)”, “juf/meester”, “vriend/vriendin” en “iemand anders.” We berekenden de (gemiddelde) ervaren sociale steun over de beschikbare bronnen (Cronbach’s  $\alpha = .79$ ) alsook het aantal beschikbare bronnen.

53 In wave 2 werd een lagere mate aan ervaren steun gevonden (3.11) dan in wave 1 (3.29),  $F(1,5255) = 52.56, p < .001$ . Deze afname geldt voor ervaren steun van ouders,  $F(1,5292) = 55.88, p < .001$ , grootouders,  $F(1,5292) = 38.16, p < .001$ , andere familieleden,  $F(1,5292) = 23.45, p < .001$ , leerkracht,  $F(1,5292) = 55.90, p < .001$ , vrienden,  $F(1,5292) = 11.53, p < .001$ , en anderen,  $F(1,5292) = 11.57, p < .001$ . Er werd geen verschil gevonden tussen de waves voor broer/zus,  $F(1,5292) = 1.90, p = .17$ .

54 In wave 2 rapporteerden de leerlingen net iets meer bronnen van steun dan in wave 1,  $F(1,5202) = 8.05, p < .01$  (6.61 versus 6.55).

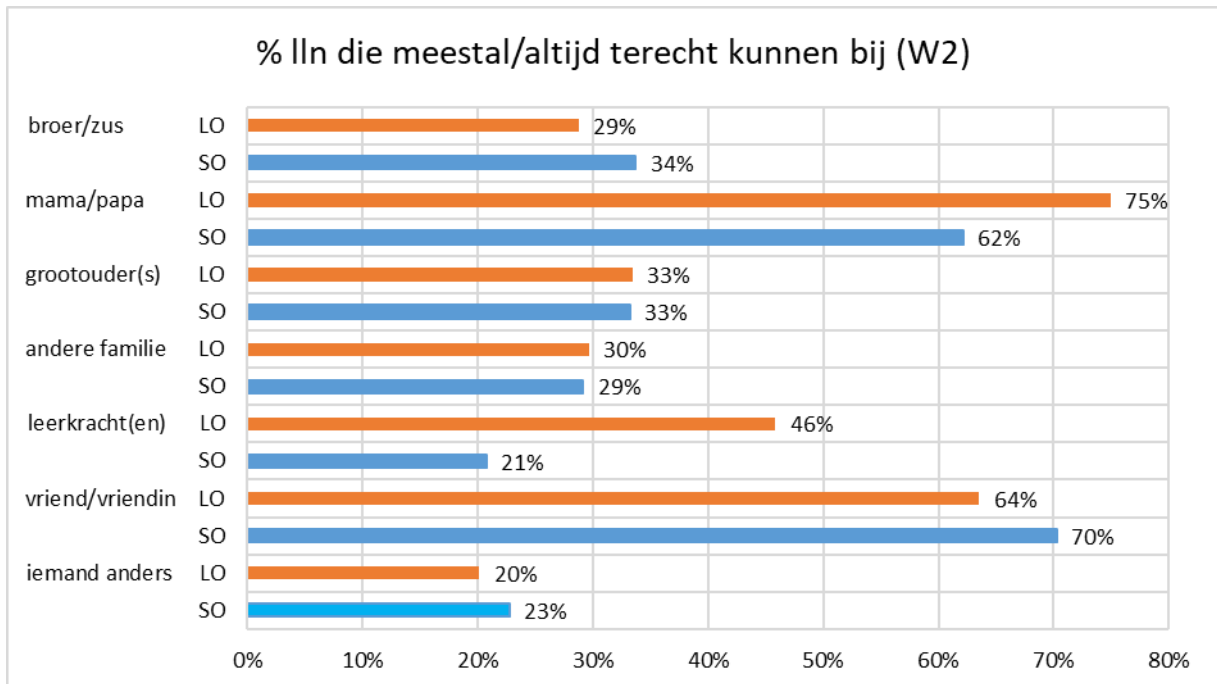
55 Onderstaande Grafieken geven het aantal leerlingen aan die terecht kunnen bij een bepaalde bron van sociale steun, en dit voor wave 1 en wave 2.

56



57

58



59

60 Met betrekking tot SES werden significante verschillen gevonden voor ervaren steun,  $F(6,2240) = 7.26$ ,  $p < .001$ , maar niet voor aantal bronnen van steun,  $F(3,2240) = 1.74$ ,  $p = .11$ . Voor ouderlijke steun was er wel een significant effect van SES,  $F(3,2220) = 7.14$ ,  $p < .001$ . Uit onderstaande Tabel blijkt dat de ervaren sociale steun en deze van de ouders hoger zijn bij hogere SES, maar ook dat zijn bescheiden effecten.

Sociale steun: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Ervaren steun	2.93	2.85	2.87	3.06	3.17	3.20	3.24
Aantal bronnen van steun	6.53	6.49	6.58	6.58	6.65	6.65	6.66
Steun ouders	3.63	3.57	3.65	3.83	3.99	4.04	4.12

61

Binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn de verschillen tussen de generaties significant voor ervaren steun,  $F(3,896) = 5.82$ ,  $p = .001$ , maar niet voor het aantal bronnen van steun  $F(3,896) = 1.24$ ,  $p = .30$ . Er werden geen significante verschillen geconstateerd voor de ervaren ouderlijke steun,  $F(3,896) = .88$ ,  $p = .45$ .

Sociale steun: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Ervaren steun	2.77	2.97	2.82	3.12
Aantal bronnen van steun	6.48	6.45	6.58	6.58

Ervaren steun ouders	3.56	3.67	3.61	3.79
----------------------	------	------	------	------

Voor afkomstregio zijn er significante verschillen voor ervaren steun,  $F(5,2278)= 23.12, p < .001$ , en voor aantal bronnen,  $F(5,2474)= 5.65, p < .001$ . Ook zijn er significante verschillen in ervaren ouderlijke steun,  $F(5,2259)= 18.58, p < .001$ . De autochtone groep behaalt telkens de hoogste score op de steunvariabelen, terwijl de groep leerlingen met een achtergrond in Zwart Afrika op elk van deze variabelen laag scoort.

*Sociale steun: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Ervaren steun	3.25	3.11	2.79	2.72	2.92	2.85
Aantal bronnen van steun	6.68	6.55	6.51	6.53	6.44	6.56
Ervaren steun ouders	4.11	3.77	3.58	3.35	3.80	3.64

**62 Wanneer we verder kijken dan enkel naar SES en afkomst, dan blijkt dat een variabele die wij “betrokkenheid op de wereld” noemden (bestaande uit het nieuws van VRT/VTM bekijken, deelname aan buurtactiviteiten en bibliotheekbezoek) sterk samen te gaan met ervaren sociale steun,  $r = .24$  (de correlatie met aantal bronnen van sociale steun is,  $r = .09$ ).**

Schaal 'betrokkenheid op de wereld'	1	2	3	4	5
<b>Nieuws kijken</b>	Wij hebben geen tv	Nooit	Minder dan 1 keer per week	2 of 3 keer per week	4 keer per week of meer
<b>Bibliotheekbezoek</b>	Nooit	Bijna nooit	Een paar keer per maand	Een paar keer per week	(bijna) elke dag
<b>Buurtactiviteit met gezin</b>	Nooit	Bijna nooit	Soms	Meestal	altijd

Er zijn ook verschillen in functie van graad, waarbij opvalt dat de sociale steun van de ouders afkalt (4.11, 3.85, 3.78 en 3.71 voor Lager en 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> graad Secundair, respectievelijk,  $F(3,2283)= 14.03, p < .001$ , omgezet in een correlatie,  $r = -.12$ ). Er is wel een stijgende lijn voor steun vanwege vrienden (3.77, 3.93, 3.96 en 4.01 voor Lager en 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> graad Secundair, respectievelijk,  $F(3,2280)= 5.50, p < .001$ , omgezet in een correlatie,  $r = .07$ ).

Ten slotte werd voor gezinssamenstelling eveneens een effect gevonden,  $F(3,2325) = 4.79$ ,  $p < .01$ . Kinderen uit intacte gezinnen en nieuw samengestelde gezinnen rapporteren het meeste steun (3.13 en 3.14, respectievelijk), terwijl kinderen met een alleenstaande ouder of uit pleeggezinnen minder sociale steun ervaren (2.93 en 2.91, respectievelijk). Het aantal (half)broers en (half)zussen hangt eveneens negatief samen met ervaren steun,  $r = -.08$ .

## 62.1 Voedingsgewoontes

### 62.1.1

### 62.1.2 Consumptiepatroon drank en voeding

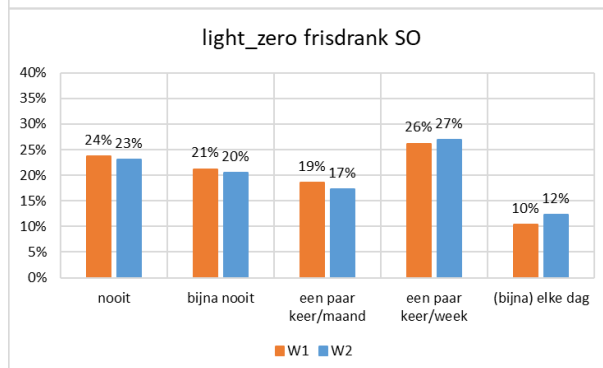
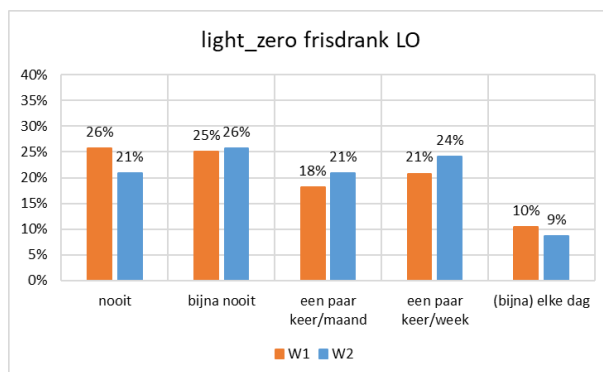
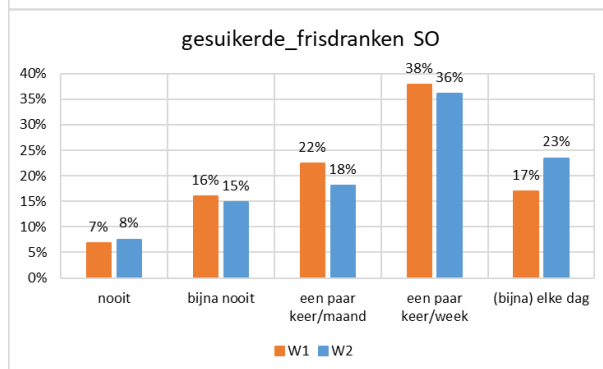
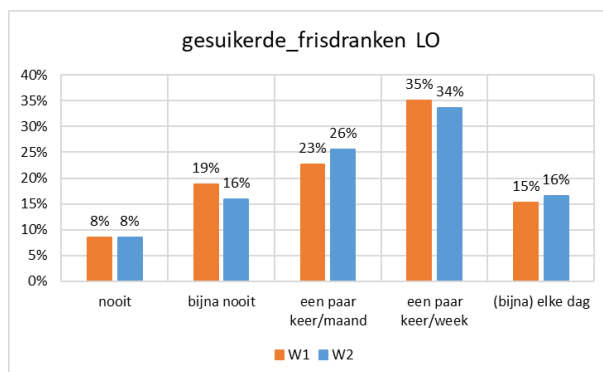
De consumptie van een aantal drankproducten werd bevestigd met behulp van schaaltes waarop de leerling de volgende antwoordopties had: nooit (1), bijna nooit (2), een paar keer per maand (3), een paar keer per week (4), en (bijna) elke dag (5). Voedingsproducten werden beantwoord met (bijna) nooit (1), een paar keer per maand (2), een paar keer per week (3) en (bijna) elke dag (4).

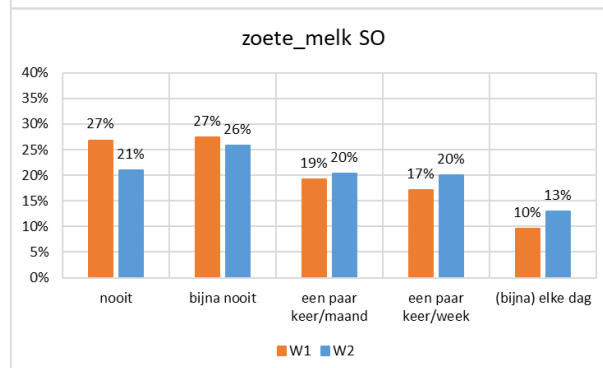
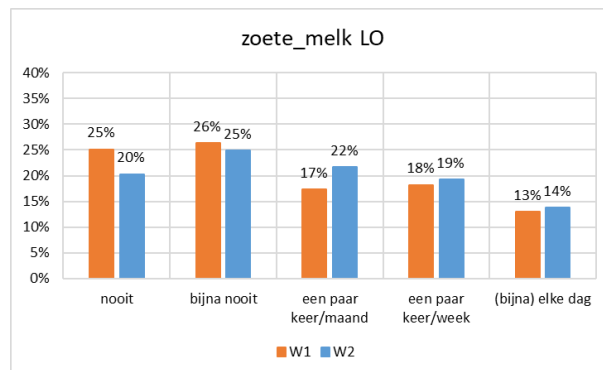
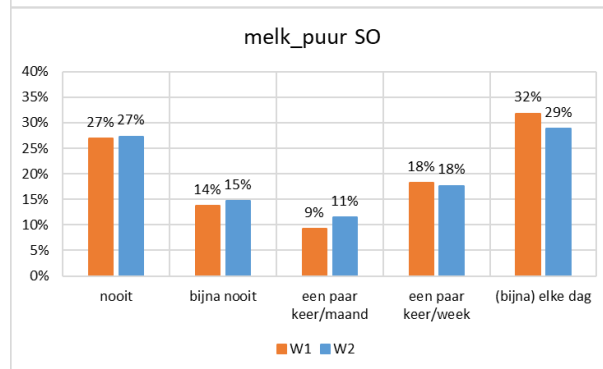
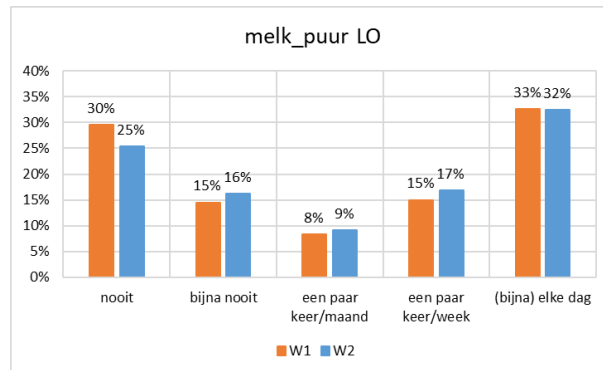
Als we deze scores in een enkele analyse steken om op basis van de samenhang tussen deze variabelen tot 'onderliggende dimensies' of 'patronen' van gedrag te bekomen, dan kunnen we zes dimensies onderscheiden. Het is zinvoller deze patronen van samen voorkomend gedrag te analyseren, dan dit voor elk product apart te doen.

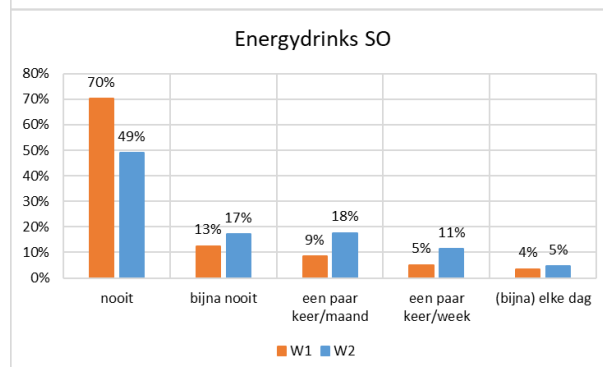
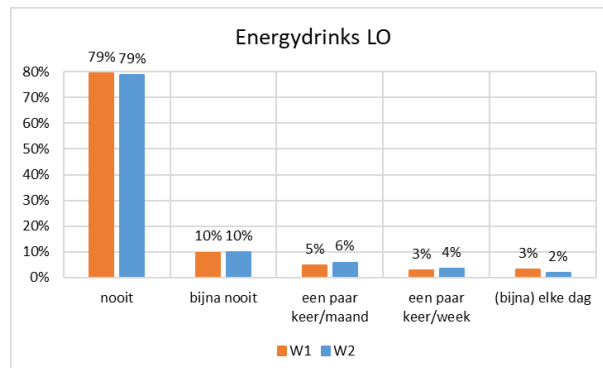
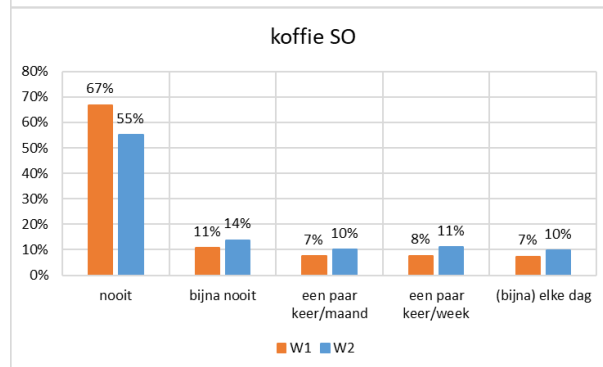
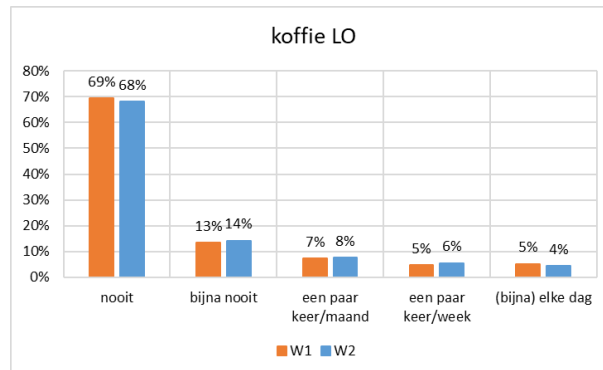
Op de "Dimensie\_ongezond" laden de consumptie van wit brood, pizza/pita en gefrituurde gerechten. "De Dimensie\_gezond" omvat de consumptie van vers fruit, vegetarische vleesproducten, vis, groenten, soep en deegwaren. De "Dimensie\_vlees\_en\_aardappelen" omvat de consumptie van vlees en aardappelen. De "Dimensie\_suiker\_en\_chips" omvat snoep, gesuikerde frisdranken, light- en zerofrisdranken en chips. De "Dimensie\_opwekkende\_dranken" omvat koffie en energydrinks, en de "Dimensie\_melk" omvat (gewone) melk en zoete melk.

Er zijn bescheiden verschillen tussen de waves voor Ongezonder,  $F(1, 5220) = 18.14$ ,  $p < .001$  (2.43 versus 2.36), Gezond,  $F(1, 5220) = 5.40$ ,  $p < .05$  (2.60 versus 2.63), Vlees en aardappelen,  $F(1, 5220) = 7.57$ ,  $p < .01$  (3.27 versus 3.32), Suiker en chips,  $F(1, 5220) = 12.23$ ,  $p < .001$  (2.84 versus 2.77), Opwekkende dranken,  $F(1, 5220) = 62.25$ ,  $p < .001$  (1.83 versus 1.61) en Melk,  $F(1, 5220) = 8.42$ ,  $p < .01$  (2.95 versus 2.86). Deze verschillen zijn – gezien de steekproefgrootte – bescheiden en onbelangrijk, uitgezonderd voor Opwekkende dranken.

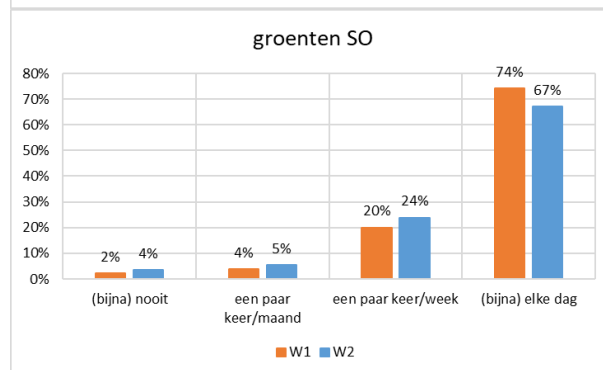
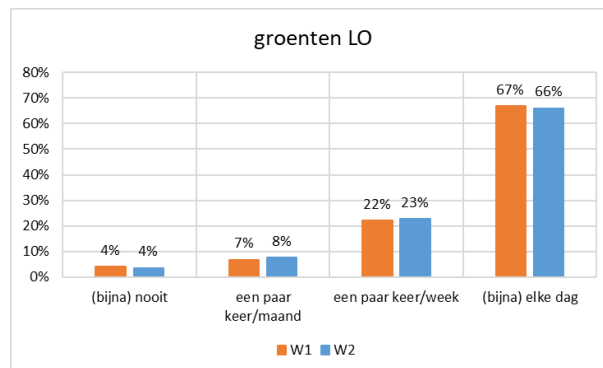
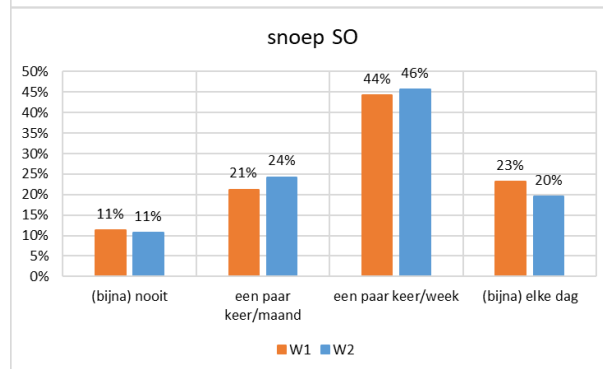
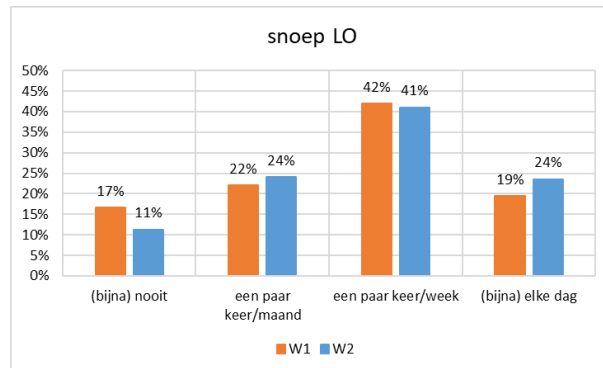
De onderstaande grafieken geven de consumptie weer van de bevestigde voedsel- en drankproducten voor wave 2 en 1. Er wordt telkens een onderscheid gemaakt tussen LO en SO.

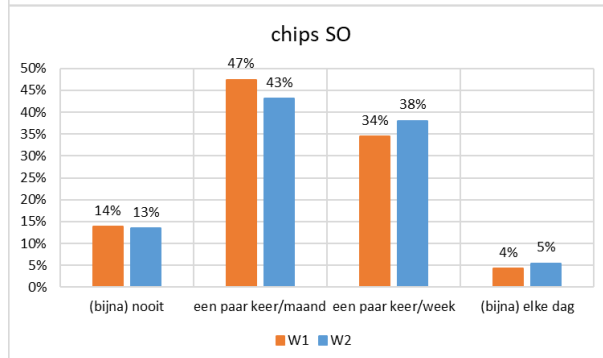
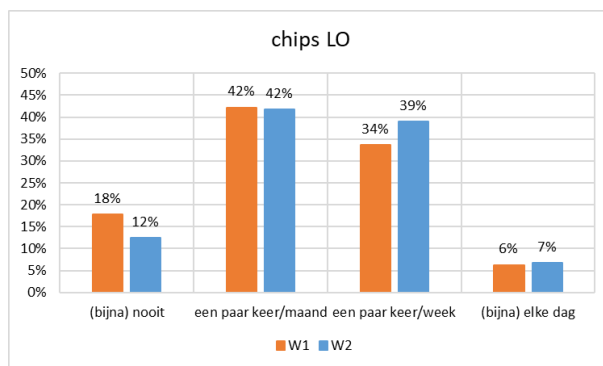
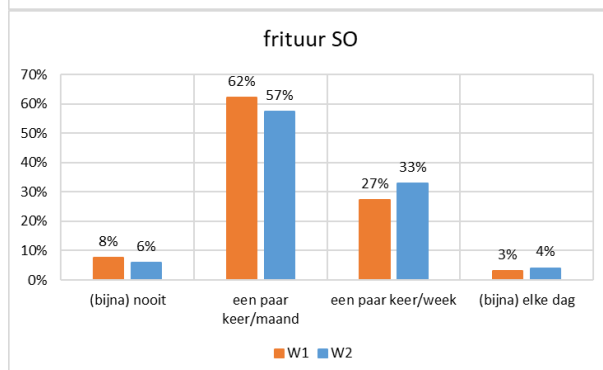
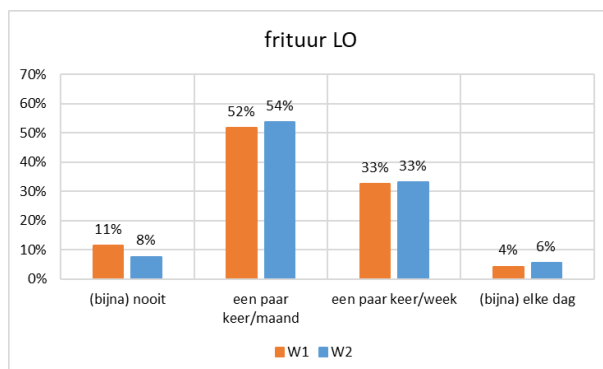


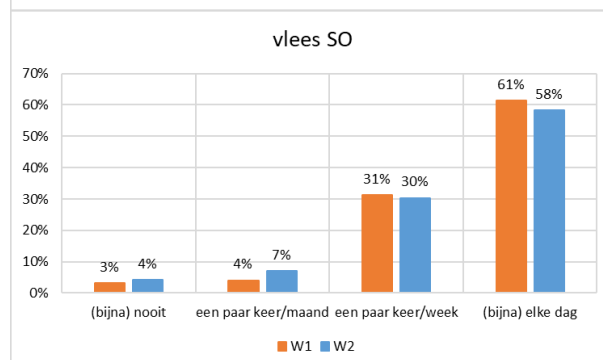
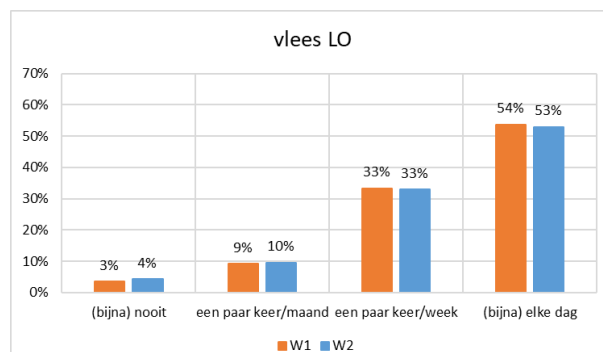
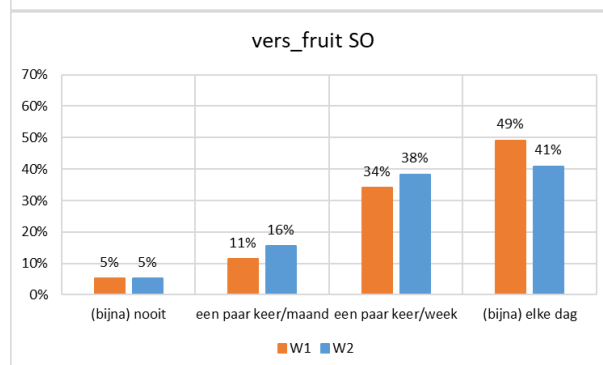
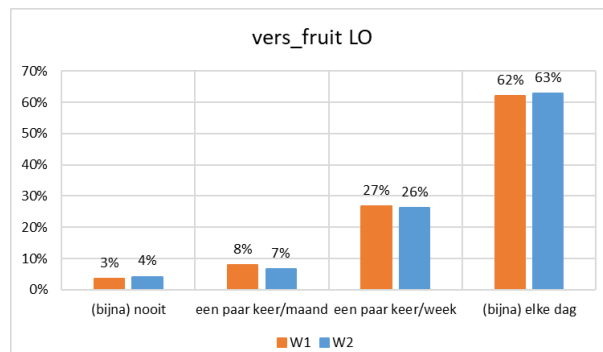


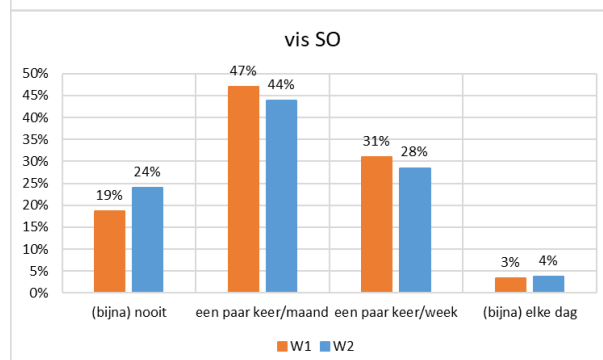
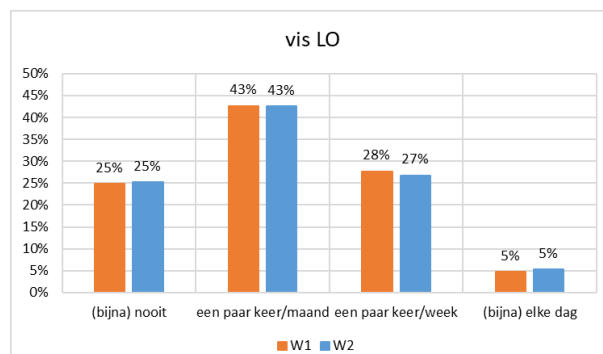
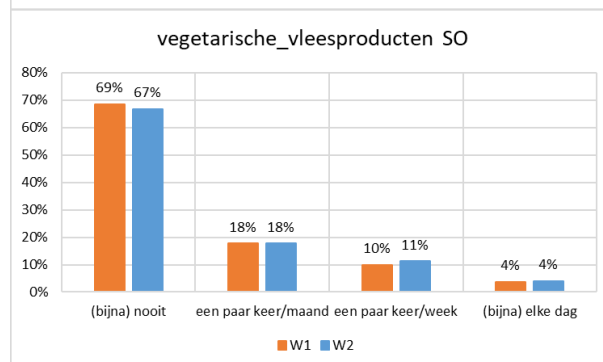
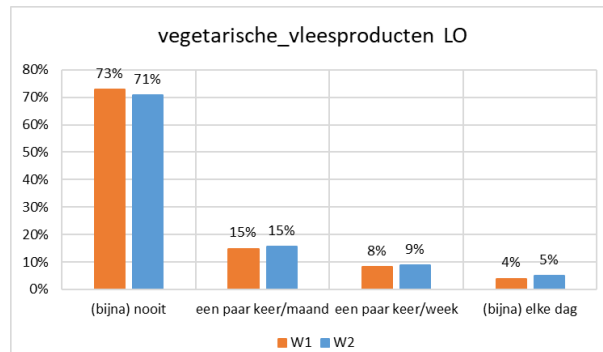


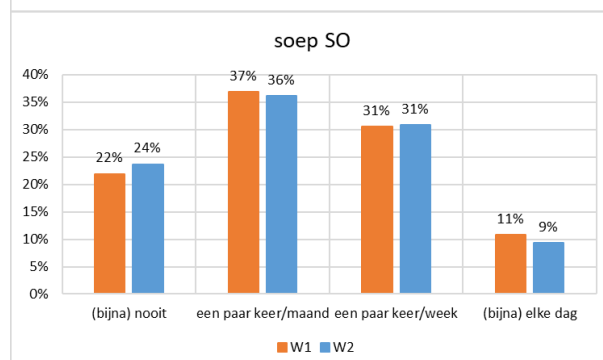
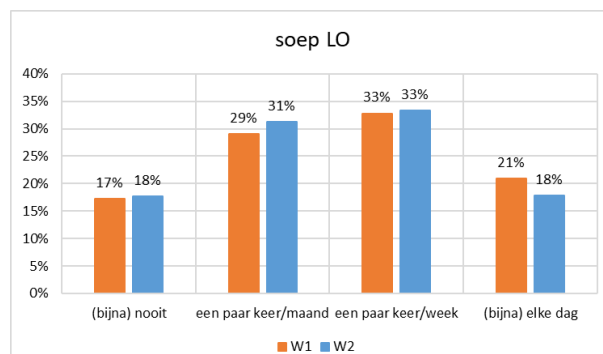
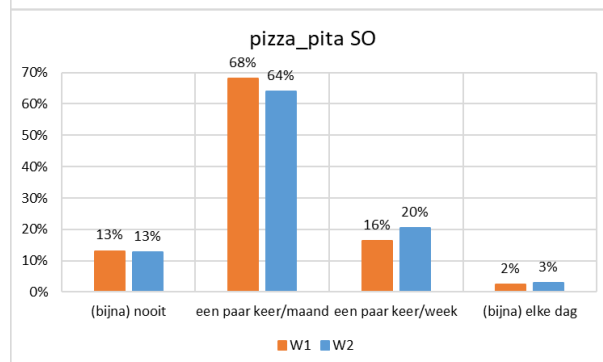
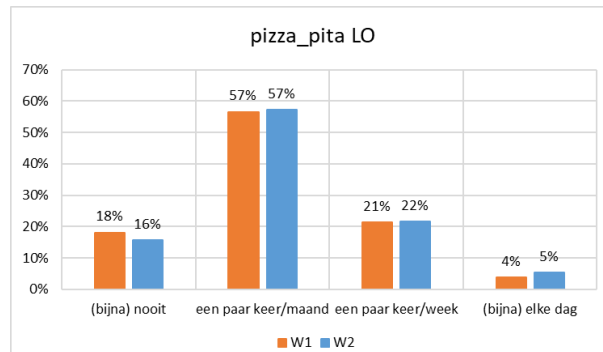


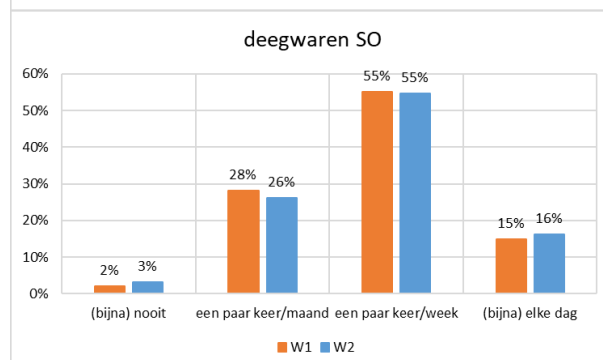
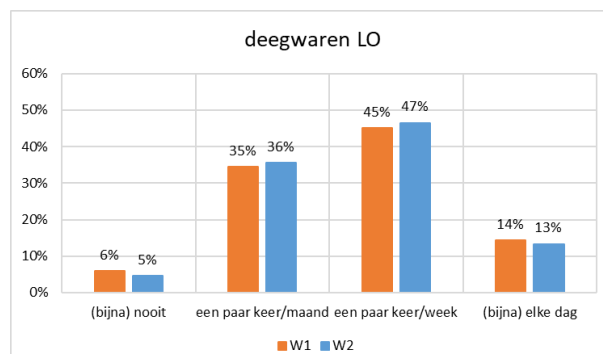
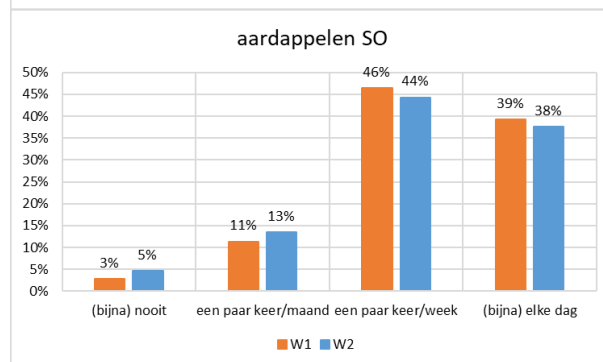
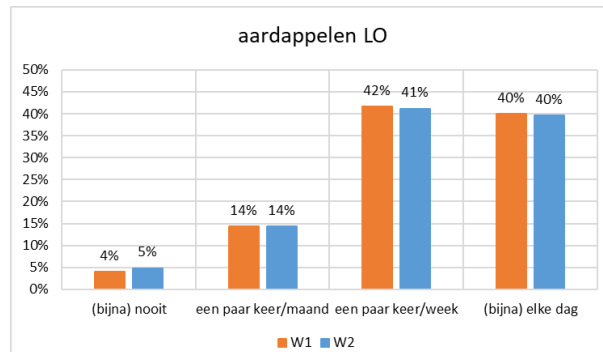


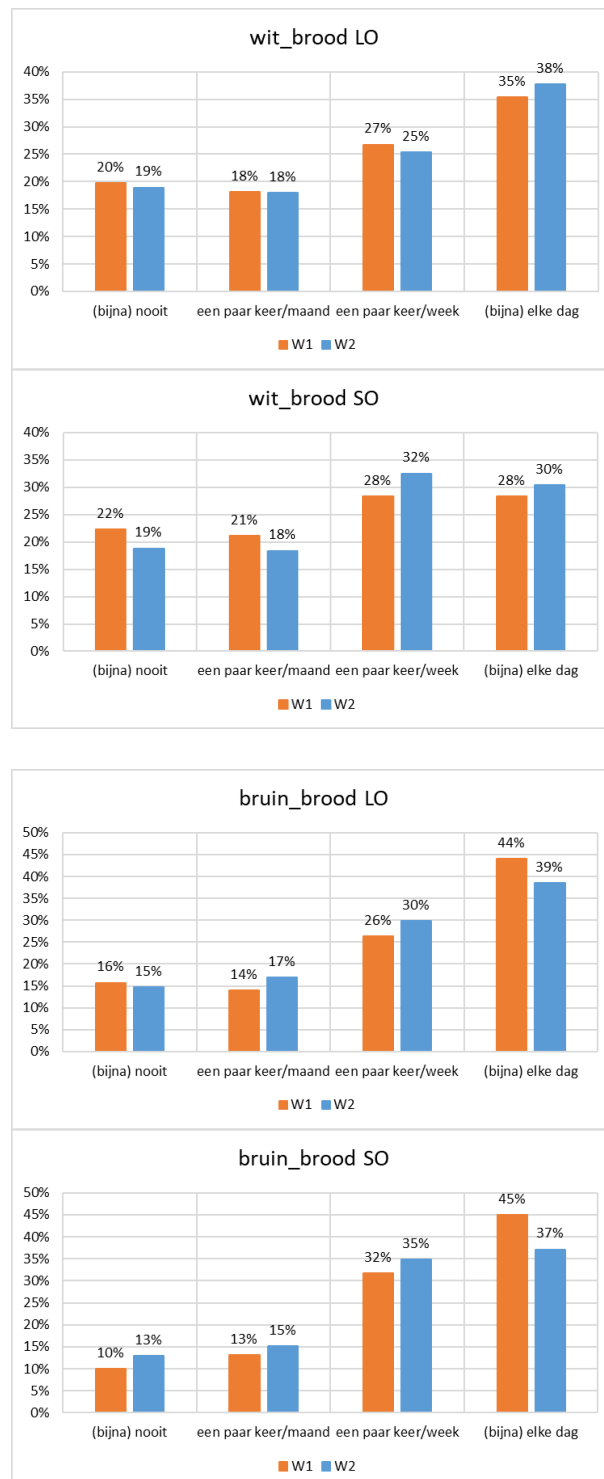












Analyses met SES categorieën wezen op significante verschillen voor drie van deze dimensies, namelijk voor Ongezonderd,  $F(6,2197)= 8.60, p < .001$ , Vlees en aardappelen,  $F(6,2197)= 16.23, p < .001$ , Opwekkende dranken,  $F(6,2197)= 6.79, p < .001$ . Voor de dimensies Gezond, Suiker en chips en Melk werden geen significante verschillen gevonden. Een blik op onderstaande Tabel verradt dat deze

verschillen eerder bescheiden zijn. Ongezonde producten en opwekkende dranken worden vooral genuttigd in de lagere SES klassen, vlees en aardappelen in de hoge.

*Drank en voeding: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Ongezonderd	2.58	2.60	2.53	2.49	2.43	2.32	2.31
Vlees en aardappelen	2.96	3.15	2.95	3.21	3.31	3.42	3.41
Opwekkende dranken	1.99	2.10	1.98	1.88	1.82	1.72	1.69

De verschillen tussen de generaties binnen de groep van etnisch-culturele minderheidsleden zijn significant voor net dezelfde variabelen als voor SES: Ongezonderd,  $F(3,876)= 10.28, p < .001$ , Vlees en aardappelen,  $F(3,876)= 15.46, p < .001$ , en Opwekkende dranken,  $F(3,876)= 5.47, p < .001$ . Het komt erop neer dat hoe langer minderheidsleden al in België wonen, hoe meer hun eetpatronen deze van de hogere SES klassen benaderen, hoewel de tweede generatie hierin afwijkt.

*Drank en voeding: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Ongezonderd	2.67	2.42	2.56	2.35
Vlees en aardappelen	2.90	3.14	2.94	3.34
Opwekkende dranken	2.18	2.08	1.89	1.85

De verschillen tussen de verschillende afkomstregio's zijn allemaal significant: Ongezonderd,  $F(5,2236)= 14.10, p < .001$ , Gezond,  $F(5,2236)= 8.35, p < .001$ , Vlees en aardappelen,  $F(5,2236)= 54.58, p < .001$ , Suiker en chips,  $F(5,2236)= 3.34, p < .01$ , Opwekkende dranken,  $F(5,2236)= 19.52, p < .001$ , en Melk,  $F(5,2236)= 5.21, p < .001$ . De grootste effecten zijn wederom voor de drie bekende factoren, namelijk Ongezonderd, Vlees en aardappelen, en opwekkende dranken. Ongezonderd is het hoogst voor kinderen met een achtergrond in Midden Oosten en Afrika, Zwart Afrika, en Oost Europa. Opwekkende dranken worden meer geconsumeerd door leerlingen met een achtergrond in Midden Oosten en Afrika en Zwart Afrika. Vlees en aardappelen worden het meest geconsumeerd door leerlingen met een Belgische achtergrond.

*Drank en voeding: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Ongezonderd	2.36	2.40	2.60	2.52	2.62	2.45
Gezond	2.56	2.64	2.69	2.60	2.68	2.64
Vlees en aardappelen	3.43	3.32	2.92	2.95	3.04	2.98
Suiker en chips	2.88	2.82	2.80	2.80	2.82	2.61
Opwekkende dranken	1.69	1.98	2.14	2.05	1.83	1.82
Melk	2.93	2.77	3.14	2.87	2.93	2.85

Uit wave 1 onthouden we dat leerlingen die er meer 'ongezonde' voedingsgewoontes op nahouden gekarakteriseerd worden door onder andere meer schermgebruik en weinig slaap. Hieraan kunnen we toevoegen dat de variabele sociale integratie eveneens positief samengaat met de dimensie ongezond ( $r$



= .22). Ook een aantal indicatoren van welbevinden gaan positief samen met de dimensie ongezond (schoolwelbevinden,  $r = .12$ , leerwelbevinden,  $r = .15$ , en geluk meestal,  $r = .06$ ).

De dimensie vlees en aardappelen is dan weer eerder negatief gerelateerd aan welbevinden (schoolwelbevinden,  $r = -.15$ , leerwelbevinden,  $r = -.08$ , en geluk meestal,  $r = -.11$ ) en aan sociale steun ( $r = -.18$ ).

De dimensie stimulerende dranken hangt samen met de leeftijd van de kinderen ( $r = .33$ ) en met een lager welbevinden (schoolwelbevinden,  $r = -.20$ , leerwelbevinden,  $r = -.19$ , en geluk meestal,  $r = -.15$ ), alsook met meer gevoelens van depressie ( $r = .18$ ) en angst ( $r = .15$ ). Statistische controle voor leeftijd zorgt ervoor dat de sterkte van deze correlaties slechts een beetje dalen (bijvoorbeeld, geluk meestal,  $r = -.12$  en depressiegevoelens,  $r = .16$ ).

En andere variabele van belang is het nuttigen van het ontbijt. Het item "Ik ontbijt aan tafel (langer dan tien minuten)" werd door 21,1% van de leerlingen met 'nooit' beantwoordt en door 28% 'enkel in het weekend.' Drie procent nuttigt een ontbijt enkel in de week maar niet in het weekend. Met andere woorden, aan tafel een ontbijt nuttigen is slechts weggelegd voor de helft van de kinderen (een paar keer per week voor 15% van hen, en elke dag voor 33%).

Over de waves heen neemt het nuttigen van het ontbijt af,  $\chi^2(df= 4) = 40.62$ ,  $p < .001$ . In wave 2 nuttigde 21% van de kinderen (bijna) nooit ontbijt, maar in wave 1 was dit 'slechts' 15%. In wave 2 gaf 33% van de kinderen aan ontbijt te gebruiken, terwijl in wave 1 dit 39% was.

Het nuttigen van het ontbijt hangt samen met SES, maar net op het randje van significantie,  $\chi^2(df= 6) = 14.22$ ,  $p < .05$ . In bijna alle SES categorieën is de verhouding tussen hen die een paar keer per week of elke dag ontbijt nuttigen en zij die dit niet doen telkens in de regio 50/50. Het effect van generatie is niet significant,  $\chi^2(df= 6) = 4.49$ ,  $p = .21$ . Het effect van afkomstregio is dat wel,  $\chi^2(df= 6) = 20.24$ ,  $p = .001$ . Uit de tabel blijkt vooral dat kinderen met wortels in Oost Europa en in Midden Oosten en Noord Afrika minder het ontbijt nuttigen, maar ook hier geldt weer dat deze verschillen eerder bescheiden ogen.

*Aantal kinderen dat ontbijt nuttigt naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Nooit of soms ontbijt	63.5%	71.3%	72.7%	75.7%	72.4%	67.0%
(Bijna) altijd ontbijt	36.4%	28.7%	27.3%	24.3%	27.6%	33.0%

Het nuttigen van een ontbijt gaat samen met ervaren sociale steun ( $r = .10$ ) en met welbevinden (schoolwelbevinden,  $r = .09$ , leerwelbevinden,  $r = .08$ , en geluk meestal,  $r = .11$ ).

### 62.1.3 Tussendoortjes

Tussendoortjes werden eveneens bevraagd, en leerlingen duiden aan op een schaal of ze bepaalde producten "(bijna) nooit" (1), "een paar keer per maand" (2), "een paar keer per week" (3) en "(bijna) elke dag" (4) nuttigen.

Ook voor de tussendoortjes bepalen we eerst hoe voedingsgedragingen samen voorkomen. De analyse wijst op twee dimensies. Ten eerste, de "dimensie Gezonde tussendoortjes" omvat groente, fruit, yoghurt of platte kaas, boterham, smoothie of onbewerkte noten. De "dimensie Ongezonde tussendoortjes" omvat snoep en chips/borrelnoten.

In wave 2 gaven de kinderen aan om meer gezonde tussendoortjes te nuttigen,  $F(1, 5195) = 10.67, p < .001$  (2.22 versus 2.15) én meer ongezonde tussendoortjes,  $F(1, 5195) = 19.02, p < .001$  (2.27 versus 2.17).

De variabele SES laat verschillen zien voor Gezonde tussendoortjes,  $F(6,2176) = 9.55, p < .001$ , en voor Ongezonde tussendoortjes,  $F(5,2176) = 3.06, p < .01$ . De Tabel maakt duidelijk dat de verschillen niet groot zijn, en dat het vooral de hogere SES klassen zijn die minder Ongezonde tussendoortjes eten dan de andere groepen. Lager SES klassen nuttigen meer Ongezonde tussendoortjes én gezonde tussendoortjes.

*Tussendoortjes: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Gezonde tussendoortjes	2.44	2.40	2.46	2.22	2.20	2.18	2.08
Ongezonde tussendoortjes	2.42	2.30	2.39	2.34	2.27	2.26	2.15

Binnen de etnisch-culturele minderheidsgroep zijn er significante verschillen voor Gezonde tussendoortjes,  $F(5,865) = 7.68, p < .001$ , maar niet voor Ongezonde tussendoortjes,  $F(3,865) = 1.91, p = .13$ . Uit de onderstaande Tabel blijkt dat Gezonde tussendoortjes vooral verorberd worden door de eerste generatie leerlingen.

*Tussendoortjes: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Gezonde tussendoortjes	2.50	2.28	2.47	2.21

Met betrekking tot afkomstregio constateren we significante verschillen voor Gezonde tussendoortjes,  $F(5,2217) = 30.74, p < .001$ , alsook voor Ongezonde tussendoortjes,  $F(6,2176) = 4.51, p = .01$ . Uit onderstaande Tabel blijkt dat leerlingen met een achtergrond in Midden Oosten en Noord Afrika alsook Zwart Afrika en Oost Europa zowel het meest gezonde als ongezonde tussendoortjes consumeren.

*Tussendoortjes: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Gezonde tussendoortjes	2.10	2.18	2.56	2.31	2.32	2.29
Ongezonde tussendoortjes	2.22	2.24	2.38	2.40	2.40	2.20

Vooraf heeft een groot effect op het nuttigen van Gezonde tussendoortjes,  $F(3,2235) = 58.33, p < .001$ , waarbij we een afname zien over de graden heen. De hoogste niveaus van worden voor de lagere school geconstateerd (2.41), terwijl doorheen het secundair onderwijs een duidelijk dalende trend zich aftekent (2.23, 2.04 en 1.94 voor 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> graad, respectievelijk). Voor Ongezonde tussendoortjes zien we een minder afgetekende, maar soortgelijke, neerwaartse trend,  $F(3,2235) = 5.80, p = .001$ . In de Lagere school nuttigt men meest Ongezonde snacks (2.32) evenals in de eerste graad van de Secundaire school (2.32), waarna dit over de jaren neigt af te nemen (2.28 en 2.13 voor 2<sup>de</sup> en 3<sup>de</sup> graad, respectievelijk).

Meisjes nuttigen meer Gezonde tussendoortjes dan jongens (2.25 versus 2.18),  $F(3,2260) = 5.94, p < .01$ , maar voor Ongezonde tussendoortjes vinden we geen verschil,  $F(3,2260) = 1.60, p = .21$ .

Opvallend is dat het nuttigen van gezonde en ongezonde positief samengaat ( $r = .35$ ). Wie vaak gezonde tussendoortjes eet, zal ook vaak ongezonde tussendoortjes nuttigen.

Wanneer we de dimensies gezond en ongezond van de tussendoortjes relateren aan dezelfde dimensies van het algemene eetpatroon, ontstaan er interessante verbanden. Het nuttigen van gezond voedsel in het algemeen gaat samen met het nuttigen van ongezonde tussendoortjes ( $r = .34$ ) terwijl dit verband zwakker is voor gezonde tussendoortjes ( $r = .10$ ). Het nuttigen van ongezond voedsel in het algemeen gaat dan weer samen met gezonde tussendoortjes ( $r = .44$ ) en minder met ongezonde tussendoortjes ( $r = .13$ ). Het lijkt alsof de tussendoortjes het algemeen voedselpatroon 'corrigeren': wie gezond eet, mag een ongezond tussendoortjes, wie ongezond eet, nuttigt vaak een gezond tussendoortje.

Ten slotte, het al dan niet nuttigen van een ontbijt hangt niet significant samen met het nuttigen van tussendoortjes, en eerder matig samen met de algemene eetpatroon dimensies gezond ( $r = -.07$ ) en ongezond ( $r = .09$ ). Het is dus opvallend dat ontbijt nuttigen samengaat met het meer nuttigen van voedsel van de dimensie ongezond.

## 62.1.4 Middagmaal

De meeste leerlingen (43%) nemen een brooddoos van thuis mee naar school, terwijl 31% een warme maaltijd nemen op school. Een andere groep (11%) gaat naar huis om tijdens de middagpauze te eten. Er is een groep van 15% die 'andere' aanduidt en dit met een open antwoord verduidelijken. Meestal gaat het om kinderen die wisselen tussen de drie voornoemde opties. Ten slotte is er een groep van kinderen (307 leerlingen) die niet aan het einde van de vragenlijst zijn gekomen en waar we dus helemaal geen zicht hebben op wat zij als middagmaal nuttigen.

Er zijn enkele wijzigingen in de frasering van dit item, waardoor de vergelijking tussen waves,  $\chi^2$  (df= 3)= 261.45,  $p < .001$ , met enige voorzichtigheid moet gebeuren. De groep met brooddoos is iets groter in wave 2 dan in wave 1 (43% versus 41%). Minder leerlingen eten warm op school (31% versus 41%), een daling die gecompenseerd werd door een stijging in de categorie 'afwisselend' (15% versus 3%). In wave 2 zijn er minder kinderen die thuis eten dan in wave 1 (11% versus 14%).

De SES categorieën verschillen significant van elkaar in termen van het soort middagmaal dat ze nuttigen,  $\chi^2$  (df= 18)= 144.51,  $p < .001$ . Meer leerlingen uit de lage SES klassen doen een boterhamdoos mee naar school dan kinderen uit de hoge SES strata, en voor warm eten op school vinden we het tegengestelde patroon. Thuis etende kinderen situeren zich in de vier laagste SES klassen, alsook in de hoogste klasse. De categorie "andere" bevat vooral leerlingen die wisselen tussen een brooddoos, warm eten op school, en thuis eten. Het percentage hangt weinig samen met SES.

*Verdeling van verschillende vormen van middagmaal voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Brooddoos	60.5%	50.6%	52.5%	47.8%	42.3%	42.0%	42.7%
Warm op school	12.3%	16.5%	14.8%	23.9%	32.4%	35.4%	48.2%
Thuis eten	16.0%	18.4%	13.9%	12.9%	5.7%	6.8%	10.3%
Andere	11.1%	14.8%	18.9%	15.4%	15.3%	14.2%	15.3%

Onder de etnische minderheidsleden zijn er significante verschillen tussen de generaties,  $\chi^2$  (df= 9)= 137.46,  $p < .001$ . Brooddozen komen frequenter voor bij de eerste generatie en minder bij de derde generatie, en voor warme maaltijden zien we het tegengesteld patroon terug. Vooral leerlingen van de tweede generatie eten vaak thuis.

*Verdeling van verschillende vormen van middagmaal per generatie van etnisch-culturele minderheidsleden*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Brooddoos	55.8%	44.4%	44.1%	30.6%
Warm op school	9.5%	31.1%	10.2%	43.3%
Thuis eten	17.3%	8.2%	31.1%	6.7%
Andere	17.3%	16.3%	14.5%	19.4%

Ook naar afkomstregio zijn er verschillen in de frequentie van de verschillende soorten middagmaal,  $\chi^2$  (df= 15)= 233.94,  $p < .001$ . Brooddozen en thuis eten komen het meest voor bij de leerlingen met wortels in Midden Oosten en Noord Afrika. Kinderen uit Oost Europa volgen minder uitgesproken hetzelfde patroon. Autochtone leerlingen en leerlingen met een Westerse achtergrond eten het vaakst warm op school.

*Verdeling van verschillende vormen van middagmaal naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Brooddoos	40.8%	39.4%	50.3%	44.0%	46.7%	34.5%
Warm op school	39.1%	40.0%	7.3%	24.8%	20.7%	29.3%
Thuis eten	6.1%	7.1%	25.9%	10.1%	16.3%	19.0%
Andere	14.0%	13.5%	16.5%	21.1%	16.3%	17.2%

## 62.1.5 De lege brooddoos

De lege brooddoos is een metafoor die aanduidt dat een kind s 'middags niets eet.

Het doel van dit onderzoek was om te kijken wat de brooddoos bevat, en niet zozeer de herkomst van die inhoud te bekijken. De school kan immers ook de brooddoos vullen. Wij hebben dit proberen op te vangen door in het item brooddoos expliciet te stellen dat deze van thuis komt: "Ik breng van thuis mijn brooddoos mee naar school."

Het fenomeen in kaart brengen in termen van wie de schooldoos vult, verdient echter verder onderzoek. Meer bepaald zullen de scholen en de leerkrachten systematisch bevraagd moeten worden welke maatregelen zij treffen als ze constateren dat kinderen niets te eten hebben. Wij vermoeden dat in het bijzonder in het Lager Onderwijs scholen hier hyper-alert voor zijn, maar dat zal dus nog uitgezocht moeten worden.

Vanuit de antwoordmogelijkheid "andere" menen wij 37 lege brooddozen te kunnen herkennen. Vaak antwoorden leerlingen met "niks" of "niets". Antwoorden die erop duiden dat ze "soms" eten, worden eveneens bij de lege brooddozen gerekend. Meer concreet zijn dit de antwoorden:

soms iets buiten school	niet	ik eet 's middags niet	Niks
anders niks	Niks	Eet niet	Ik eet niets

Breng ik soms niks. ik eet niet altijd soms als er nog dingen van gisteren niets soms bestel ik een broodje op schook of soms eet ik niet ik eet niks Ik eet niet 's middags ik eet niks sommige dagen eten	Soms kopen Ik eet op school nooit Ik eet nooit s middags soms Soms eet ik maar meestal niet Soms soms ik eet nieks en soms ik koop eten voor eten. Ik wit niet	Niets niets niets Niet Eet meestal niet ik eet niet in de middag niks niks	gwn eten eet niets vaak niks soms niet soms wel niks
--	--	---	--

Statistische significantieniveaus worden niet berekend voor de lege brooddoos omdat er zo weinig cases zijn ( $\chi^2$  statistiek vereist cellen van minimum 5 observaties).

Om na te gaan of er effecten zijn van SES en etnisch-culturele achtergrond, bekijken we in welke categorieën de leerlingen met lege brooddozen zich bevinden. De onderstaande Tabel duidt aan dat lege brooddozen (relatief ten aanzien van het totaal aantal brooddozen) zich het meest voordoen in categorie 4, de laag gemiddelde categorie. Het laagste percentage lege brooddozen is in de hoge categorieën, maar toch zijn er nog steeds 2% lege brooddozen. Tussen haakjes staan de absolute aantallen. Hieruit kan je afleiden dat de gemiddelde SES klassen 4, 5 en 6 samen instaan voor 25 lege brooddozen, ofwel 68% van het totaal.

*SES: verdeling van de lege brooddozen over de categorieën*

1	2	3	4	5	6	7,8,9
3.9% (2)	4.8% (4)	4.5% (3)	5.5% (12)	3.1% (8)	3.4% (5)	2% (3)

In de groep leerlingen met een etnisch-cultureel minderheidsstatuut vinden we ten aanzien van alle brooddozen de meeste lege brooddozen bij de derde generatie. Gezien het kleine aantal derde generatie leerlingen, nemen de 5 lege brooddozen 11% in van het totale aantal brooddozen in deze categorie.

*Verdeling lege brooddozen per generatie van etnisch-culturele minderheidsleden*

Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
6% (10)	3.3% (3)	5.0% (6)	10.9% (5)

De meeste lege brooddozen komen van autochtone kinderen, maar gezien hun grote aantal zijn er percentagegewijs minder lege brooddozen dan de etnisch-culturele minderheidsgroepen. Relatief veel lege brooddozen komen voor in de groep met wortels in Zwart Afrika.

*Verdeling lege brooddozen naar gelang de afkomstregio's van de leerlingen*

België	Westerse landen	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
2.3% (13)	6.9% (5)	4.1% (8)	9.4% (5)	6% (4)	4.8% (1)

In wave 1 hebben we in het eerste tussentijdse rapport gemeld dat er enkel lege brooddozen voorkomen in het Secundair Onderwijs. We hebben nu de 'soms' categorie meegeteld, en hebben wellicht mede hierdoor een groter aantal (37 in vergelijking met 16 in wave 1). Ook nu weer constateren we vrijwel geen lege brooddozen in het Lager onderwijs (slechts 3 leerlingen, in wave 1 geen enkele).

*Zelf ingeschatte leerprestaties: gemiddelden voor de verschillende graden*

	Lager	Graad 1 SO	Graad 2 SO	Graad 3 SO
Lege brooddozen	0.8% (3)	4.8% (11)	9% (18)	2.4% (5)

Deze resultaten staan op gespannen voet met de informele mondeling gecommuniceerde informatie. Mogelijke verklaringen hiervoor kunnen zijn: school zorgt voor een vervangmaaltijd, juf springt bij, kinderen delen, ouders brengen alsnog brooddoos, directie haalt iets naar aanpalende bakker/supermarkt, ...

Het is eveneens belangrijk om te realiseren dat lege brooddozen niet persé gerelateerd zijn aan SES of etnische achtergrond, maar dat zo'n brooddoos een signaal kan zijn van andere dingen. Kinderen met een lege brooddoos rapporteren minder positieve gevoelens dan kinderen met een gevulde doos,  $F(1,1008)=24.31$ ,  $p < .001$  (3.01 tegenover 3.63). Ze rapporteren daarentegen meer depressieve gevoelens,  $F(1,1008)=24.65$ ,  $p < .001$  (2.84 tegenover 2.07), en angstgevoelens,  $F(1,1008)=11.71$ ,  $p < .001$  (2.88 tegenover 2.24). Bovendien ervaren ze minder sociale steun,  $F(1,1005)=13.79$ ,  $p < .001$  (3.07 tegenover 2.52).

Lege brooddozen zijn ook geslachtsgebonden. Meisjes staan in voor 26 lege brooddozen, jongens slechts voor 11. In relatieve termen is 4.4% van de brooddozen leeg van de meisjes, versus 2.6% van de jongens.

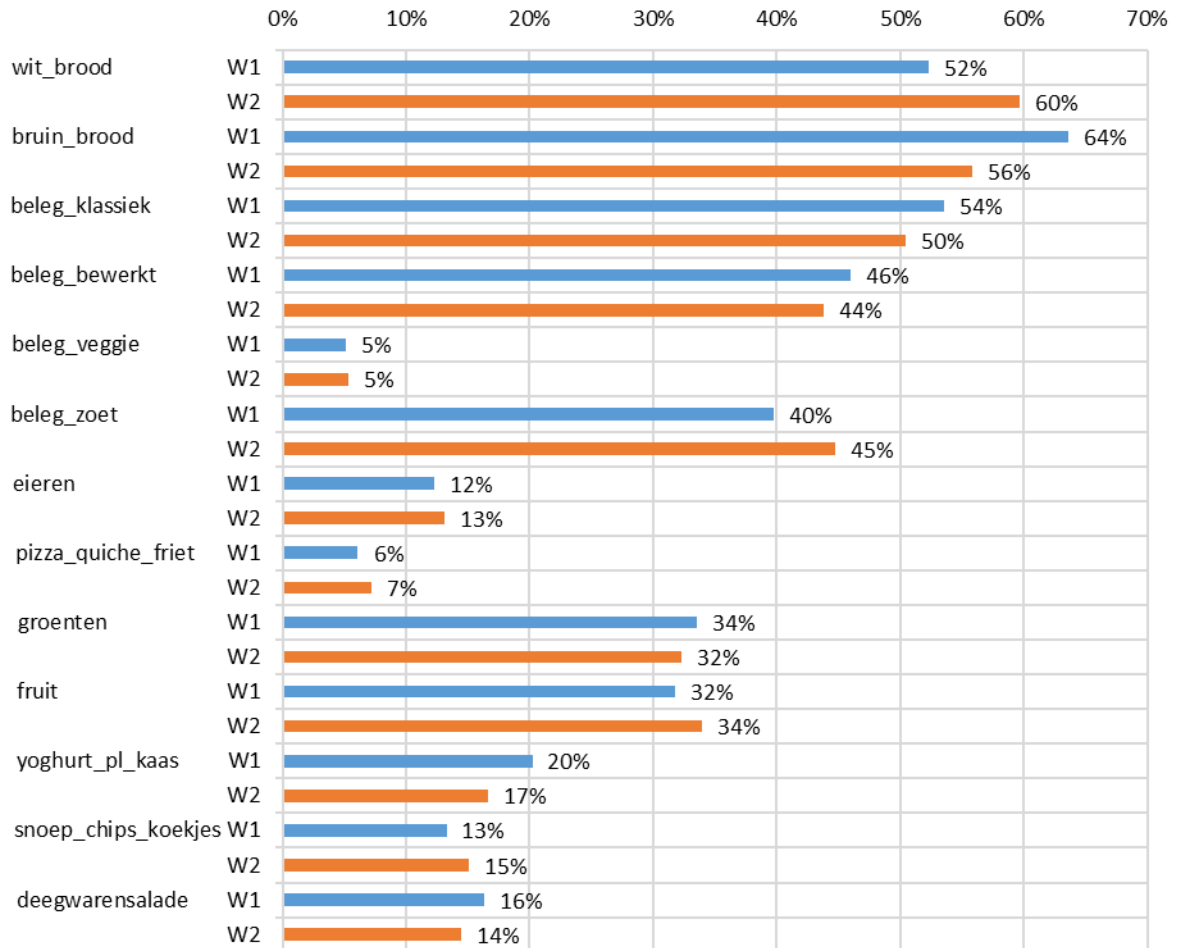
## 62.1.6 Inhoud brooddoos

Er werd een foto gemaakt van de brooddoos. Producten dienden aangevinkt te worden indien ze in iemands brooddoos aanwezig zijn (of niet).

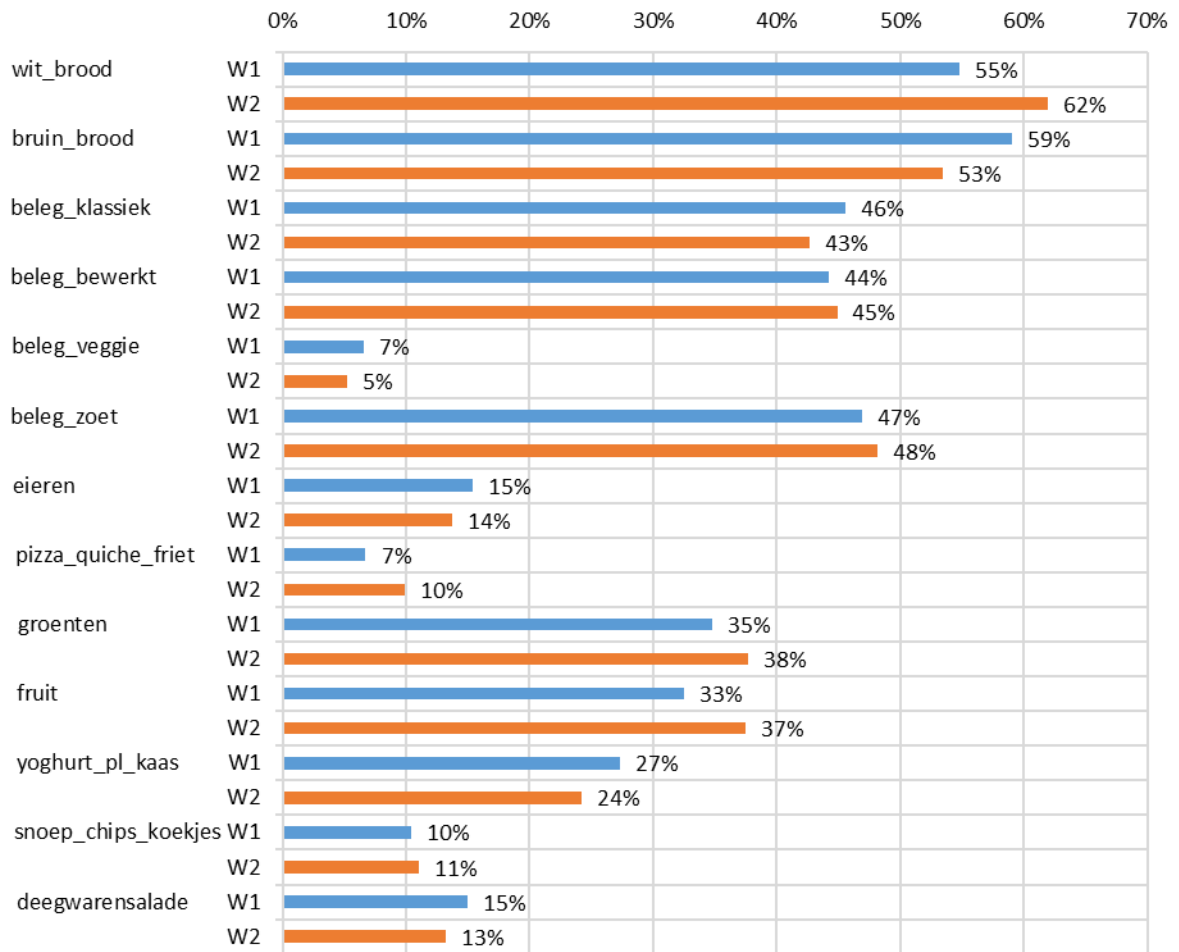
Vergelijking van de waves gaf significante verschillen aan voor de consumptie van bruin brood  $\chi^2$  (df= 1)= 37.77,  $p < .001$  (21% versus 28%), klassiek beleg,  $\chi^2$  (df= 1)= 18.18,  $p < .001$  (19% versus 24%),  $\chi^2$  (df= 1)= 13.68,  $p < .001$  (16% versus 20%), groenten,  $\chi^2$  (df= 1)= 8.62,  $p < .01$  (12% versus 15%), yoghurt en platte kaas,  $\chi^2$  (df= 1)= 13.71,  $p < .001$  (6% versus 9%) en deegwarensalade,  $\chi^2$  (df= 1)= 7.54,  $p < .01$  (5% versus 7%).

De onderstaande grafieken geven de inhoud van de brooddoos voor elk product aan, en er wordt bovendien een onderscheid gemaakt tussen beide waves.

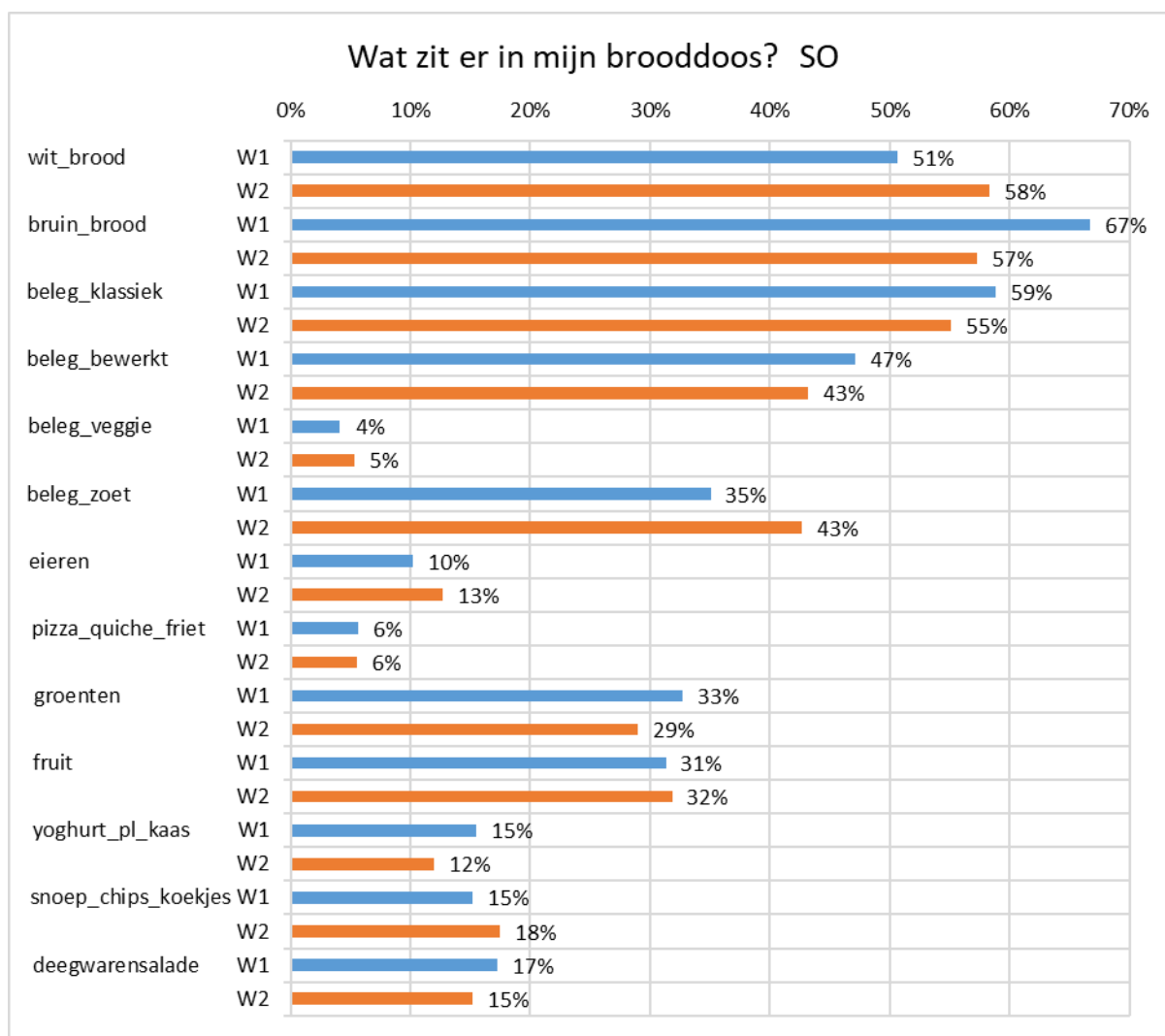
### Wat zit er in mijn brooddoos? alle IIn (LO+SO)



### Wat zit er in mijn brooddoos? LO







We gaan eerst na of er verschillen zijn in welke producten er in de brooddoos zijn voor de verschillende SES categorieën. Dergelijke verschillen treden op voor wit brood,  $\chi^2$  (df= 6)= 16.92,  $p = .01$ , bruin brood,  $\chi^2$  (df= 6)= 15.76,  $p < .05$ , klassiek beleg (zoals hesp, kaas, kippenwit, bacon, zalm),  $\chi^2$  (df= 6)= 37.82,  $p < .001$ , eieren,  $\chi^2$  (df= 6)= 13.11,  $p < .05$ , restjes (pizza, quiche, frietjes),  $\chi^2$  (df= 6)= 16.27,  $p < .05$ , en groenten,  $\chi^2$  (df= 6)= 19.96,  $p < .01$ . In de onderstaande Tabel worden de verschillen tussen de SES klassen getoond. Wit brood, eieren en restjes worden vooral in de brooddoos gedeponereerd bij de lage SES groep, bruin brood en klassiek beleg vooral in de middelhoge en hoge SES groepen. Opvallend is dat op al die patronen uitzonderingen zijn, zoals SES groep 3 met de hoogste score op groenten (50%) en SES categorie 2 voor restjes (7.5%), om twee voorbeelden te geven.

Er werden geen significante verschillen gevonden voor 'on gezond beleg', beleg veggie, beleg zoet, fruit, yoghurt en platte kaas, snoep, chips en koekjes, en deegwarensalade.

*Inhoud brooddoos: gemiddelden voor de verschillende SES categorieën*

	1	2	3	4	5	6	7,8,9
Wit brood	73.5%	75.5%	62.5%	60.1%	55.7%	50.0%	56.2%

Bruin brood	46.9%	41.3%	54.7%	53.4%	61.8%	62.9%	58.9%
Klassiek beleg	40.8%	33.8%	29.7%	47.1%	54.9%	60.7%	61.6%
Eieren	18.4%	13.8%	14.1%	18.3%	12.6%	9.3%	6.8%
Restjes	10.2%	7.5%	14.1%	9.6%	6.5%	3.6%	2.1%
groenten	36.7%	20.0%	50.0%	29.8%	33.7%	37.9%	26.7%

Vervolgens kijken we binnen de etnisch-culturele minderheidsgroep naar verschillen tussen de generaties. Dergelijke verschillen treden enkel op voor wit brood,  $\chi^2$  (df= 3)= 8.43,  $p < .05$ . Wit brood wordt vooral genuttigd door de hogere generaties.

*Inhoud brooddoos: gemiddelden voor de verschillende generaties onder minderheidsleerlingen*

	Eerste generatie	"1,5"	Tweede generatie	Derde generatie
Wit brood	35.4%	47.1%	44.2%	56.1%

Dergelijke verschillen treden enkel op voor bruin brood,  $\chi^2$  (df= 5)= 14.08,  $p < .05$ , beleg klassiek,  $\chi^2$  (df= 5)= 36.65,  $p < .001$ , beleg ongezond,  $\chi^2$  (df= 5)= 19.20,  $p < .01$ , eieren,  $\chi^2$  (df= 5)= 61.45,  $p < .001$ , beleg veggie,  $\chi^2$  (df= 5)= 18.30,  $p < .01$ , restjes,  $\chi^2$  (df= 5)= 43.67,  $p < .001$ , groenten,  $\chi^2$  (df= 5)= 16.03,  $p < .01$  en fruit,  $\chi^2$  (df= 5)= 19.71,  $p = .001$ .

De brooddoos van autochtone leerlingen bevat eerder bruin brood, maar veggieproducten, eieren en restjes komen er minder voor. Voor klassiek beleg zien we vooral verschillen tussen de etnisch-culturele minderheden en de autochtonen en westerse minderheden. Restjes zitten meer in de brooddoos van de klassieke minderheidsleden, maar eveneens groenten en fruit.

Er worden geen significante verschillen geconstateerd voor wit brood, beleg ongezond, beleg zoet, yoghurt en platte kaas, snoep, chips en koekjes en deegwarensalade.

*Inhoud brooddoos: gemiddelden naar gelang afkomstregio's van de leerlingen*

	België	Westers	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
Bruin brood	59.7%	50.7%	51.1%	52.1%	38.1%	55.0%
Beleg klassiek	55.3%	62.7%	32.8%	37.5%	46.0%	40.0%
Beleg ongezond	47.4%	49.3%	30.6%	47.9%	34.9%	45.0%
Eieren	6.1%	16.4%	25.3%	27.1%	19.0%	10.0%
Beleg veggie	2.9%	7.5%	7.5%	12.5%	9.5%	0.0%
Restjes	2.7%	7.5%	14.5%	16.7%	12.7%	5.0%
Groenten	28.3%	26.9%	32.8%	43.8%	49.2%	35.0%
Fruit	28.0%	37.3%	43.0%	41.7%	42.9%	30.0%

Ten slotte telden we het aantal verschillende voedingswaren in de brooddoos op, wat ons een beeld geeft van de variëteit. Voor SES vinden we geen significant effect,  $F(6,916)= 1.04$ ,  $p = .39$ . Onder leerlingen met een etnisch-culturele minderheidsachtergrond zijn er evenmin significante verschillen van generatie,  $F(3,389)= .90$ ,  $p = .44$ .

Tenslotte is er een klein maar significant verschil voor de verschillende afkomstregio's,  $F(5,929) = 2.61$ ,  $p < .05$ . De variëteit is hoogst in de groep kinderen met wortels in Zwart Afrika. Autochtone leerlingen en leerlingen uit de rest van de wereld scoren lager.

*Gemiddelde variëteit brooddoos naar gelang de afkomstregio's van de leerlingen*

België	Westerse landen	Midden Oosten en Noord Afrika	Zwart Afrika	Oost Europa	Rest
3.74	4.18	3.98	4.81	4.08	3.58

**Ten slotte**

Op basis van de wave 1 data verscheen er een populariserende bijdrage in KNACK naar aanleiding van het maatschappelijk debat over de gevolgen van covid op de psychische weerbaarheid van jongeren. Aangezien wij heel jonge kinderen bestudeerden, was het buitengewoon interessant om dit thema aan de hand van onze data uit Kortrijk nader te bekijken.

Gelieve wel rekening te houden met het feit dat deze data verzameld werden na de eerste coronagolf. We kunnen ondertussen afleiden uit onze eigen cijfers dat het welbevinden doorheen de volgende covid-golven steeds meer bedreigd werd, en dat dit vooral het geval is in het Secundair onderwijs.

Het artikelje verscheen op de KNACK website:

<https://www.knack.be/nieuws/belgie/thuis-tijdens-corona-kinderen-zijn-meestal-gelukkig-maar-toch-ook-bezorgd-om-u/article-opinion-1701197.html>

**Thuis tijdens corona: kinderen zijn meestal gelukkig, maar toch ook bezorgd om u**

Alain Van Hiel – Universiteit Gent

Guido Van Hal – Universiteit Antwerpen

Er is al veel inkt gevloeid naar de gevolgen van de coronacrisis op het welzijn van onze jongeren. Het ging dan vaak over studenten uit het hoger onderwijs. Van hen hoorden we hoe zwaar deze crisis om dragen is. En dit bleek ook uit onderzoek. Niet minder dan vijftien procent van de jongeren zou het mentaal moeilijk hebben, zo bleek uit een onderzoek bij zestien tot vijfentwintig jarigen. Maar tot heden is geen enkel onderzoek gedaan naar hoe het gesteld is met jongere kinderen, en al zeker niet met kinderen uit de lagere school. En het is absoluut noodzakelijk om hier een geïnformeerd zicht op te hebben in plaats van ons te beroepen op intuïties en gissingen.

Als we aan jonge kinderen denken, zien we ze spontaan buiten ravotten en sporten, bengelen aan speeltuigen, of zandkastelen maken op het strand. Meestal met andere kinderen. Die dingen waren niet meer mogelijk tijdens de eerste golf van de coronacrisis. Dat moet wel hard zijn binnengekomen, toch?

De proef op de som namen we in het kader van de studie "Dat heet dan gelukkig zijn" die in het verleden al uitgerold werd in de provincies Antwerpen en Vlaams Brabant. De basisformule is dat we de kinderen aan het woord laten over zichzelf, in plaats van volwassenen hierover te laten oordelen. Deze keer was de Eerstelijnszone Kortrijk, Harelbeke en Kuurne aan de beurt, in het kader van het scholenproject "een gezonde geest in een gezond lichaam". Zo'n drieduizend kinderen uit het lager (vijfde en zesde leerjaar) en secundair onderwijs (vooral de twee eerste jaren) vulden in de maanden oktober en november van het vorige jaar de vragenlijsten in.

### Hoe voelden kinderen zich tijdens de eerste coronagolf?

Een hamvraag was hoe kinderen zich voelden in de periode dat ze niet naar school gingen.

Van onze bengels uit het lager onderwijs bleek dat twintig percent zich 'erg ongelukkig' voelde en vijftig percent 'een beetje ongelukkig'. Dit zijn al bij al geen fraaie cijfers voor onze jongste kinderen, maar toch minder dramatisch dan de noodkreten van de studenten hoger onderwijs.

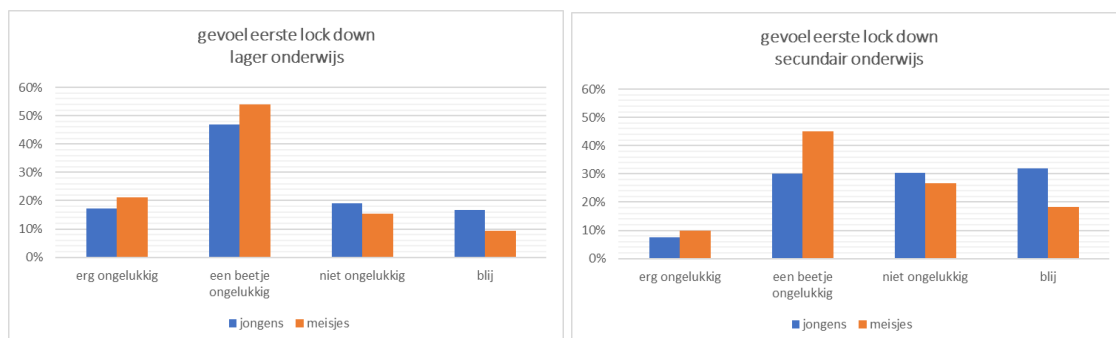


In het secundair onderwijs waren de cijfers trouwens beter. 'Slechts' negen percent voelde zich 'erg ongelukkig' en niet minder dan vierentwintig percent beweerde 'blij' te zijn.

Het is dan ook duidelijk dat de coronamaatregelen tijdens de eerste golf het meest belastend waren voor jongere kinderen.

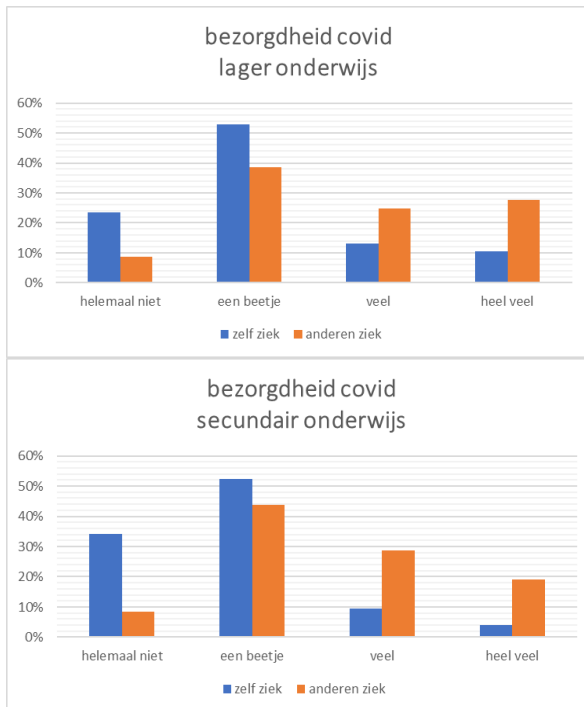
Is er een verschil tussen meisjes en jongens in hoe ze omgingen met dit gedwongen thuisverblijf? Jazeker. Significant meer jongens waren gelukkiger dan meisjes. Bij de lagereschoolkinderen was zeventien percent van de jongens 'blij', maar slechts negen percent van de meisjes. In het secundair onderwijs was dit tweeëndertig versus achttien percent.

Kortom, de coronamaatregelen waren het zwaarst om dragen voor jonge meisjes.



### Kinderen maken zich zorgen om u

Wij vroegen de kinderen ook of ze zich zorgen maakten over de gezondheidseffecten van het coronavirus. Zorgen om zelf ziek te worden, en over significante anderen (mama, papa, oma of opa).



Een kwart van de kinderen uit de lagere school maakten zich veel of heel veel zorgen om de eigen gezondheid, maar in de secundaire school was dit heel wat minder, namelijk elf percent.

Heel wat meer bezorgdheid heerst er over de gezondheid van de gezinsleden, dit zowel in het lager als in de secundaire school. Meer dan de helft van de kinderen uit de lagere en secundaire school maakten zich hierover veel of heel veel zorgen.

Bezorgde kinderen hadden bovendien een slechter gevoel tijdens de eerste golf van de coronacrisis.

### Wat volwassenen denken, klopt niet altijd

Waarom voelden kinderen zich slecht bij die maatregelen?

Zou het kunnen zijn dat de coronamaatregelen vooral zwaar wegen bij kinderen die krap behuist zijn, die leven in een appartement of een rijhuis, zonder veel buitenruimte? Dit lijkt een aannemelijke assumptie en dit werd ook vaak geopperd door volwassenen in de media. Jonge kinderen hebben immers frisse lucht en speelruimte nodig. Toch klopt deze redenering niet. Er waren geen statistisch significante verschillen. Kinderen die wonen in een alleenstaande woning waren niet speciaal ongelukkig of blij tijdens de eerste coronagolf in vergelijking met onze deelnemers die wonen in een meer gesloten behuizing.



appartement



huis in de rij



halfopen bebouwing



alleenstaande woning

Zou het kunnen dat schermgebruik een rol speelt? Kinderen die de dag vullen met de gameconsole, of youtube-filmpjes bekijken, die ondervinden wellicht minder hinder als ze in de thuissituatie opgesloten worden? Uit de resultaten blijkt dit niet waar te zijn, en de uren die kinderen turen naar het scherm van hun computer, tablet, gameconsole en smartphone (als ze die al hebben) is nauwelijks gerelateerd aan hoe ze de coronamaatregelen doorstonden.

### **Wat hangt wel samen met een slechter gevoel?**

De bevraging bevat een flink aantal stellingen die peilen naar welzijn en gezondheid en een reeks van andere, gerelateerde variabelen. Zo kunnen we een antwoord formuleren op de vraag wat er nu precies het meest samengaat met hoe kinderen zich voelden tijdens de eerste golf, toen de school gesloten was. Wel, er zijn twee belangrijke variabelen. De eerste is 'graag naar school gaan'. De kinderen die niet graag naar school gaan, voelden zich goed tijdens de eerste golf. Kinderen die wel graag naar school gaan, de lessen en de leerkrachten leuk vinden, waren ongelukkiger. Uit de antwoorden op de open vragen bleek vooral dat de kinderen die niet tuk zijn op school, het effect veroorzaakten. Een van de kinderen vatte dit kort en krachtig samen in een antwoord op een open vraag: "Niet naar school, hieperdepiep hoera!" Een andere belangrijke variabele is het gemis van de vrienden. Wie zijn of haar vrienden mist, vond de thuisperiode minder amusant. Een van onze kinderen schrijft: "Omdat mijn beste vriend volgend jaar weggaat, en ik hem niet meer kon zien." Het is een goed idee om digitale kanalen te gebruiken voor je kroost, als echte ontmoetingen niet kunnen.

### **Kinderen blijven kinderen**

In de voorgaande bevragingen van ons project "Dat heet dan gelukkig zijn" hebben we aan vele scholen mogen melden dat het goed gaat met het geluk van hun kinderen. Kinderen blijven kinderen. Tijdens de testafnames was het gemiddelde geluk wederom tamelijk hoog, exact 7,71 op 10. Met brio geslaagd dus! Maar toch een beetje minder dan enkele jaren geleden in de provincie

Antwerpen in 2016, waar met 7,96 op 10 de onderscheiding nabij was, en in Vlaams Brabant waar de score in 2015 zelfs 8,18 bereikte.

Deze week publiceerde collega Lieven Annemans het cijfer voor levenstevredenheid voor de gemiddelde Belgische volwassenen. Tijdens de tweede golf daalde dat cijfer tot 6,21, wat lager is dan voor de coronacrisis (6,73 op 10) en tijdens de eerste golf (6,62 op 10).

De cijfers die wij bekwamen, kunnen we niet direct vergelijken met deze van Annemans (want we meten geluk, niet levenstevredenheid), maar wel met onze vorige metingen in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant. Die verschillen kunnen natuurlijk regionaal zijn en weinig te maken hebben met de coronasituatie. Bovendien zijn de gelukscores ook afhankelijk van de specifieke school.

Maar ondanks die trend naar beneden, blijven kinderen in grote getale gelukkig. En daar zal corona niets aan veranderen. Nu maar hopen dat ze het volhouden en binnenkort hun coronazorgen kunnen opbergen.

***Interesse in een welzijnsscreening van jouw school?***

*Het project "Dat heet dan gelukkig zijn" van UGent en UAntwerpen voorziet in een gratis screening van het geluk en gezondheidsgedrag van kinderen. Schooldirecties kunnen ons mailen op het mailadres: [alain.vanhie@UGent.be](mailto:alain.vanhie@UGent.be)*

## Bijlage 6: rapport welzijnsbevraging wave 1 Gezonde geest in een gezond lichaam

### conclusierapport

Het project 'een gezonde geest in een gezond lichaam' in diverse scholen, zowel lagere als secundaire, in de Eerstelijnszone regio Kortrijk (Harelbeke, Kortrijk, Kuurne) heeft tot doel via allerlei initiatieven de geestelijke gezondheid en de gezonde voeding van de leerlingen te verhogen. Om te weten of deze initiatieven ook een concrete impact hebben, werd beslist een nulmeting en een vervolgmeting te organiseren. We werken op basis van een monitor, verspreid over 2 schooljaren (2020-2021 en 2021-2022). Onderstaande rapportage is een eerste weergave van de resultaten van de nulmeting. 2935 leerlingen uit 42 scholen hebben de enquête beantwoord.

We kunnen enerzijds iets vertellen over diverse samenhangende constructen binnen geestelijke gezondheid van de kinderen en over hun voedingsgewoontes anderzijds.

<b>geestelijke gezondheid</b>	<b>Gezonde voeding</b>
Positief welbevinden	Algemene impact/significanties
Zelfvertrouwen/zelfbeeld	Algemene eetgewoontes
Depressieve gevoelens	Groenten- en fruitintake
Agressieve gevoelens	Tussendoortjes
Klassfeer/-dynamiek	Inhoud lunchbox
Pestgedrag	Drinkgewoonten
Weerbaarheid	



## 62.2

### 62.3 Geestelijke gezondheid

#### 62.3.1 Positief welbevinden

63 De leerlingen zijn over het algemeen gelukkig (gemiddelde score 7,5/10). Hoe ouder, hoe minder gelukkig, vooral bij meisjes. In de lagere school (5<sup>de</sup> en 6<sup>de</sup> leerjaar) vinden we een lagere gelukscore dan in vorig onderzoek, komt dit door het corona-jaar?

64 Stress thuis neemt toe met de leeftijd, en meisjes zijn meer thuisstressgevoelig dan jongens. Een zelfde verhaal zien we bij stress op school, alleen zorgt de school voor veel meer stress.

#### 64.1.1 Zelfvertrouwen/zelfbeeld

65 We gaan ervan uit dat leerlingen die zichzelf tof vinden, rijk, een winner, gezond en vriendelijk, die tevreden zijn met hun uiterlijk en die zich graag gezien voelen door ouders, klasgenoten en leerkrachten, de kinderen zijn met een mooi zelfbeeld.

66 Dit construct hangt uiteraard nauw samen met alle aspecten van positief welbevinden. Ook hier zien we dat het zelfbeeld minder mooi wordt naarmate de leeftijd stijgt, en minder mooi is bij meisjes.

67 Er zijn significante verschillen te vinden in zelfbeeld van leerlingen met en zonder gescheiden ouders, leerlingen die vers fruit eten of niet, leerlingen die veel of weinig slapen en leerlingen die veel of weinig vrienden hebben, omdat ook deze variabelen sterk leeftijds- en/of geslachtsgevoelig zijn.

68

#### 68.1.1 Depressieve en angstgevoelens

69 We hebben enkele vraagjes uit de literatuur overgenomen die kunnen wijzen naar depressieve gevoelens en angst. De antwoorden hierop hebben we samengenomen in de variabelen som\_depr en som\_problemen.

70 Meisjes scoren hoger en vooral bij hen stijgt de score met de leeftijd, dus meer depressieve en angstgevoelens in SO2 en SO3.

71 Slaapproblemen (27%) en vermoeidheid (21%) worden vaak vermeld. Piekeren komt vaker voor bij oudere meisjes (12% bij 13-; 24% bij 14+). Meisjes rapporteren op alle leeftijden meer problemen (bv. bang zijn) dan jongens.

### 71.1.1 Agressieve gevoelens

72 Drie vragen verwijzen naar agressie: of ze terugslaan, of ze kwaad vertellen als ze boos zijn en of ze soms boos zijn zonder reden. Terugslaan komt veel meer voor in de hogere graden en is typisch voor jongens. Er is ook het verband met energydrinks die ook iets vaker door oudere jongens genuttigd worden. Kwaad vertellen als ze boos zijn, is ook meer voor jongens, maar het neemt wat af met de leeftijd. En boos zijn zonder reden komt meer voor bij meisjes, en stijgt enkel bij hen met de leeftijd.

### 72.1.1 Klassfeer/-dynamiek

73 Over het algemeen gaan kinderen (heel) graag naar school (57%), maar er is toch een aanzienlijk deel dat (helemaal) niet graag naar school gaat (14%). Vooral jongens lijken te lijden (18% tov 11%). Zowel voor jongens (van 14% in LO3 naar 19% in SO3) als voor meisjes (7% in LO3 naar 21% in SO3) stijgt dit ongenoegen over de graden.

### 73.1.1 Pestgedrag

74 95% van de leerlingen wordt niet wekelijks of een paar keer per week gepest. De resterende 5% van de leerlingen wordt wekelijks of een paar keer per week gepest. In een klas van 20, is dat er eentje. Het minstens maandelijks gepest worden is niet typisch voor jongens of meisjes, maar komt veel meer voor in de lagere school (30%) om bijna helemaal uit te doven in SO3 (5%). Kinderen die gepest worden zijn ongelukkiger, hebben een minder fraai zelfbeeld, vertonen meer depressieve kenmerken en angst gerelateerde klachten, hebben iets minder vrienden en rapporteren meer buikpijn en stress... .

### 74.1.1 Weerbaarheid (o.a. sociaal netwerk)

**75 Rechtstreeks hebben we de veerkracht niet bevroegd (bijvoorbeeld met een stelling: “Ik vind het moeilijk om het snel van me af te schudden als er iets ergs is gebeurd” (uit een recente sciensano-bevraging rond covid). Maar onrechtstreeks kunnen we toch iets zeggen over veerkracht, omdat dit bepaald wordt door ervaren competentie (zelfbeeld en energie), geruggesteund door een sociaal netwerk en vertrouwen in systemen. Dus kinderen die vinden dat ze goed zijn in iets (bijvoorbeeld wiskunde, Nederlands en sport), die veel vrienden hebben en door hen graag gezien worden, die een goeie relatie hebben met school, ouders en leerkrachten, zullen meer veerkracht hebben.**

## **75.1 Voedingsgewoontes**

### **75.1.1 Algemene impact/significanties**

Demografische variabelen hebben een eerder kleine impact, hoewel de consumptie van energierijke drank en wit versus bruin brood een aantal significante relaties toont. Algemeen gezien kan hier wel geconcludeerd worden dat interventies die gezond eten bevorderen slechts matig baat hebben bij profilering op basis van demografische variabelen, en dat bijgevolg de interventies ‘overal hetzelfde’ kunnen zijn (op het niveau van het kind).

### **75.1.2 Algemene eetgewoontes**

Jongeren die voedingsmiddelen kiezen die eerder als ongezond geklasseerd worden (chips, snoep, gesuikerde frisdranken, frituur, pizza/pita, light/zero frisdranken), hebben ook de neiging andere ‘ongezonde’ voedingsmiddelen te nuttigen. Diezelfde neiging wordt waargenomen voor ‘gezonde’ producten (vis, deegwaren, vers fruit, soep, vegetarische producten, groenten, water). Wanneer de thuistaal altijd of nooit NL is (versus soms NL), wordt er minder gezond eten geconsumeerd. In het basisonderwijs heeft de thuistaal geen invloed op gezond/ongezond eten. Dit is wel het geval in het secundair onderwijs (let op, dit is een heel matig verschil). De groepen met vreemde thuistaal (soms NL en nooit NL) scoren bovendien lager op ‘ongezonde’ voedingsgewoontes.

De ‘ongezonde’ groep blijkt niet minder positieve emoties te ervaren. Zelfhaat komt wel meer voor in die groep. Opvallend is dat deze groep gekarakteriseerd wordt door onder andere schermgebruik en weinig slaap. Leerlingen die ongezonder eten, nuttigen ook ongezonder tussendoortjes. In SO is er vooral een positief verband met positief affect (+/- 4 items zoals bvb blij, gelukkig, tevreden, ...) en ongezond eten. Dit verband wordt niet gezien met ongezonde tussendoortjes. Zelfhaat en rusteloosheid gaan gepaard met ongezond eten.

Het gebruik van het ontbijt scoort laag, tenminste als we ervan uitgaan dat dit een dagelijkse gewoonte zou moeten zijn. Slechts 39% van alle leerlingen beweert elke dag ontbijt te nemen; terwijl 16% beweert dit een paar keer per week te doen. Dit betekent dus dat een grote groep kinderen het ontbijt overslaat. Fig. 426.

## 75.1.3 Groenten en fruit intake

### 75.1.3.1 Groenten

Door +/- 70% van de leerlingen wordt dagelijks groenten gegeten (fig.368). Meer meisjes eten dagelijks groenten dan jongens (fig.369, 370). Opvallend is dat het verschil in intake van groenten en fruit overall een duidelijk verschil geeft tussen meisjes en jongens. In SO1 is dit verschil het kleinste (fig. 371).

### 75.1.3.2 Fruit

Slechts 55% van de leerlingen eet (bijna) elke dag fruit, wat ook zegt dat 45% dit niet (bijna) dagelijks doet (fig. 383). Meer meisjes (60%) eten (bijna) dagelijks fruit dan jongens (49%) (fig. 384). Naarmate de leeftijd stijgt, daalt de (bijna) dagelijkse intake van vers fruit (62% in LO3 ten opzichte van 43% in SO3) (fig. 385). Meisjes eten over het algemeen frequenter vers fruit dan jongens, alleen in SO3 komt dit ongeveer overeen (fig. 388).

## 75.1.4 Tussendoortjes

De meeste kinderen eten een tussendoortje op (bijna) dagelijkse basis of een paar keer per week (fig. 432). En tiental percent eet nooit een tussendoortje, en een tiental percent van de kinderen eet enkel een paar keer per maand een tussendoortje (fig. 432).

Het is duidelijk dat smoothie, plattekaas/yoghurt/noten/groente/boterham nog niet geïntegreerd zijn als tussendoortje (fig.434). Fruit neemt over het algemeen wel de bovenhand als we dit op weekbasis of dagelijkse basis bekijken, respectievelijk gevolgd door snoep, boterham, groente (fig. 435). Ook hier zien we dat de fruitintake daalt met de leeftijd, net zoals de intake van een boterham als tussendoortje, groente intake en yoghurt/plattekaas. De snoepintake als tussendoortje stijgt met de leeftijd. (fig. 436). Het is duidelijk dat gezonde tussendoortjes afnemen naarmate men ouder wordt.

De verschillen in het nuttigen van 'gezond' of 'on gezond' tussendoortje in de gemiddelden tussen LO en SO zijn heel duidelijk. Leerlingen 'verliezen' de gezonde appetijt in het secundair onderwijs als we kijken naar tussendoortjes. Hieruit kan geconcludeerd worden dat gezonde tussendoortjes in het secundair onderwijs sterk moeten aangepakt worden, ondersteund worden en gepromoot worden.

Leerlingen die 'on gezondere' producten (chips, snoep, gesuikerde frisdranken, frituur, pizza/pita, light/zero frisdranken) nuttigen, hebben ook meer de neiging 'on gezondere' tussendoortjes te nuttigen.

Thuisstaat heeft een eerder kleine invloed op de mate van gezondheid van een tussendoortje. Er wordt gezien dat leerlingen die altijd NL spreken thuis het iets minder goed doen, dan leerlingen uit de soms NL- en nooit NL groep. Deze laatste nuttigen dus gezondere tussendoortjes. De financiële situatie van leerlingen (gebaseerd op woonst van het kind) lijkt weinig invloed te hebben op de intake van tussendoortjes.

## 75.1.5 Inhoud lunchbox

41% van de bevroegde leerlingen eet een lunchbox als middagmaal (fig. 445). Hiervan geeft 0,5% van de leerlingen die een broodmaaltijd nemen geeft aan een lege brooddoos te hebben, deze leerlingen bevinden zich allemaal in het secundair onderwijs. Dit is dus een heel kleine groep.

Dit staat in strijd met de informele mondeling gecommuniceerde informatie. Mogelijke verklaringen hiervoor kunnen zijn: school zorgt voor een vervangmaaltijd, juf springt bij,

kinderen delen, ouders brengen alsnog brooddoos, directie haalt iets naar aanpalende bakker/supermarkt, ... .

Belangrijk is dat de leerlingen die een lege brooddoos rapporteren een sterke psychische nood hebben een slechte thuissituatie. Deze leerlingen rapporteren namelijk factoren als: 'niet gelukkig', 'wel ongelukkig', 'slechte tijd thuis met verveling en stress', 'weinig steun ervarend van ouders', 'wel controle van ouders', 'niet graag naar school (zeker niet speeltijd)', 'geen eetlust sinds begin schooljaar'.

6% van de brooddooseters heeft pizza, quiche, friet in de brooddoos en 13% chips, koekjes. Er konden meerdere antwoorden gecombineerd worden. 'klassiek beleg', wat de magerdere en voedingsstoffengewijs de nuttigere belegsoorten zijn, worden 53% genuttigd t.o.v. de minder goede soorten 46% (wat nog steeds vrij hoog is). Figuur 449 toont dat de intake van groenten en fruit afneemt naarmate de leeftijd hoger wordt. Een brooddoos in de lagere school bevat meer yoghurt/platte kaas en zoet beleg (lees: choco, confituur) en minder klassiek beleg (lees: hesp en kaas) dan een brooddoos in het secundair onderwijs.

Jongeren die kiezen voor wit brood hebben geen neiging om voor bruin brood te kiezen en omgekeerd. Meisjes eten meer bruin brood dan jongens. Er zijn 3 taalgroepen (thuisstaal) die onderscheiden worden: altijd NL, soms NL, nooit NL. In de soms en nooit NL groepen wordt meer wit brood gegeten.

### 75.1.6 Drinkgewoonten

88% van de leerlingen drinkt (bijna) elke dag water (fig. 333). Er worden geen opvallende verschillen tussen jongens en meisjes waargenomen. Ook LO en SO (fig. 335) alsook thuistaal en financiële situatie hebben een geringe tot geen invloed op de intake van water.

52% van de leerlingen drinkt een paar keer per week (36%) tot (bijna) elke dag (16%) gesuikerde frisdrank (fig. 348). De (bijna) dagelijkse intake is maar liefst 9% hoger bij jongens (21% ) dan meisjes (12%) (fig.349). In het SO wordt meer (aflopend) energydrinks (fig. 356), koffie (fig. 347) en gesuikerde frisdranken (fig. 350) genuttigd dan in LO. Voor light/zero frisdranken (fig. 341) alsook voor ongezoete melk (fig. 338) is dit +/- gelijk voor LO en SO.

De keuze voor koffie en energydrinks hangt samen, ook hier is een lichte neiging eerder frisdranken en/of zero/light frisdranken te gebruiken, de neiging naar water is net kleiner. Stimulerende dranken worden minder genuttigd door meisjes dan door jongens (fig. 346 en fig. 355) en de intake hiervan stijgt met de leeftijd (fig. 356). Er zijn 3 taalgroepen (thuisstaal) die onderscheiden worden: altijd NL, soms NL, nooit NL. In de nooit-NL groep worden er meer stimulerende dranken genuttigd.

Koffiegebruik is in het algemeen vrij laag, in het secundair is dit iets hoger (gemiddelde van 1,78) dan het lager onderwijs (gemiddelde van 1,63). Koffiegebruik wordt gerelateerd aan gezond eten alsook het nuttigen van een ontbijt. Deze relatie reflecteert wellicht het feit dat koffie vaak als drank bij het ontbijt genomen wordt.

Een matig verband wordt gezien dat leerlingen die koffie drinken, meer geneigd lijken te zijn ook al alcohol te hebben geproefd. Ook in het basisonderwijs is dit het geval.

Reeds 28% van de leerlingen uit het basisonderwijs heeft alcohol geproefd (fig. 450), en 13% denkt alcohol te zullen drinken in de toekomst (fig. 453). In het secundair drinkt de overgrote

meerderheid geen alcohol (fig. 456). We zien dat de intake van alcohol stijgt met de leeftijd (fig. 461).

Tussen verslaving en ongezond eten is een relatie, maar vooral het gebruik van stimulerende middelen en genotsmiddelengebruik. Dit geldt voor koffie, maar nog meer voor energydrinks, alcoholgebruik en tabaksgebruik.

Tabel 1 : aantal deelnemende IIn per school, graad en gemeente .....	104
Tabel 2: aantal scholen en IIn per graad en soort onderwijs .....	106
Tabel 3: aantal jongens-meisjes volgens leeftijdscategorieën .....	109
Tabel 4: aantal jongens en meisjes in LO en SO .....	109
Tabel 5: aantal jongens en meisjes in OKAN .....	109
Tabel 6: aantal jongens en meisjes per graad (1) .....	109
Tabel 7: aantal jongens en meisjes per graad (2) .....	109
Tabel 8: verdeling IIn okselhaar of niet over leeftijd .....	111
Tabel 9: verdeling soort woning en leeftijdscategorie .....	112
Tabel 10: verdeling soort woning en Don Boscocollege vs Gulden Sporencollege .....	113
Tabel 11: verdeling soort woning en geslacht .....	113
Tabel 12: verband soort woning en eigen kamer .....	113
Tabel 13: verdeling leerlingen (geen) eigen kamer per leeftijdscategorie .....	114
Tabel 14: verdeling leerlingen graad en eigen kamer .....	114
Tabel 15: verdeling leerlingen met eigen kamer volgens graad .....	115
Tabel 16: verdeling leerlingen thuistaal in LO en SO .....	116
Tabel 17: verdeling leerlingen thuistaal en LO-SO .....	116
Tabel 18: verdeling leerlingen thuistaal per graad .....	116
Tabel 19: verdeling thuistaal (LO) per gemeente .....	116
Tabel 20: factor-V en het al dan niet hebben van een eigen kamer .....	119
Tabel 21: factor-V en ouders samen .....	120
Tabel 22: factor-V en alcoholconsumptie thuis .....	121
Tabel 23: ouders samen volgens leeftijd .....	122
Tabel 24: ouders samen volgens graad .....	123
Tabel 25: verdeling kinderen LO geluk meestal in Antwerpen (2016) en ELZ-Kortrijk (2020) .....	124
Tabel 26: verdeling geluk-meestal naar geslacht .....	125
Tabel 27: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie .....	125
Tabel 28: gemiddelde geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij jongens en meisjes .....	127
Tabel 29: verdeling geluk-meestal volgens graad .....	128
Tabel 30: geluk-meestal volgens graad bij jongens .....	129
Tabel 31: geluk meestal volgens graad bij meisjes .....	130
Tabel 32: aantal IIn blij afgelopen week volgens leeftijd .....	133
Tabel 33: procent IIn blij afgelopen week volgens leeftijd .....	133
Tabel 34: gemiddelde van blij afgelopen week volgens graad en geslacht .....	133
Tabel 35: aantal IIn energievool afgelopen week volgens leeftijd .....	134
Tabel 36: aantal IIn trots afgelopen week volgens leeftijd .....	135
Tabel 37: aantal IIn gelukkig afgelopen week volgens leeftijd .....	136
Tabel 38: aantal IIn gelukkig afgelopen week in LO-SO .....	136
Tabel 39: aantal jongens gelukkig afgelopen week volgens leeftijd .....	137
Tabel 40: aantal meisjes gelukkig afgelopen week volgens leeftijd .....	138
Tabel 41: correlaties tussen items van korte depressieschaal .....	140

Tabel 42: correlaties tussen piekeren, moeilijk ontspannen, rusteloos en niet stilzitten, verveeld en prikkelbaar, bang en som_problemen .....	144
Tabel 43: percent scores op piekeren, gespannen, rusteloos, prikkelbaar en bang in LO .....	144
Tabel 44: percent scores op piekeren, gespannen, rusteloos, prikkelbaar en bang in SO .....	145
Tabel 45: correlaties tussen 'problemen' en leeftijd .....	145
Tabel 46: verdeling som-problemen per leeftijdscategorie .....	145
Tabel 47: verdeling somproblemen per graad .....	145
Tabel 48: verdeling som_problemen per graad .....	145
Tabel 49: verdeling meisjes die piekeren per leeftijdscategorie .....	147
Tabel 50: gemiddelde score op piekeren bij jongens en meisjes per graad .....	147
Tabel 51: verdeling meisjes moeite ontspannen per leeftijdscategorie .....	147
Tabel 52: gemiddelde score op moeite ontspannen bij jongens en meisjes per graad .....	148
Tabel 53: verdeling meisjes rusteloos per leeftijdscategorie.....	148
Tabel 54: gemiddelde score op rusteloos bij jongens en meisjes per graad .....	148
Tabel 55: verdeling meisjes prikkelbaar per leeftijdscategorie.....	149
Tabel 56: verdeling meisjes bang per leeftijdscategorie .....	149
Tabel 57: aantal jongens dat zichzelf tof vindt volgens graad.....	152
Tabel 58: aantal meisjes dat zichzelf tof vindt volgens graad .....	153
Tabel 59: aantal jongens dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad .....	155
Tabel 60: aantal meisjes dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad .....	156
Tabel 61: aantal jongens dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad .....	157
Tabel 62: aantal meisjes dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad.....	158
Tabel 63: aantal jongens dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad.....	159
Tabel 64: aantal jongens dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad.....	162
Tabel 65: aantal meisjes dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad .....	163
Tabel 66: aantal jongens dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad .....	165
Tabel 67: aantal meisjes dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad.....	166
Tabel 68: aantal jongens dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad .....	168
Tabel 69: aantal meisjes dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad .....	169
Tabel 70: aantal jongens en meisjes in som_zelfbeeld.....	171
Tabel 71: aantal IIn in categorieën som_zelfbeeld volgens leeftijd .....	172
Tabel 72: aantal IIn in categorieën som_zelfbeeld volgens leeftijd .....	172
Tabel 73: aantal IIn in categorieën som_zelfbeeld volgens graad .....	173
Tabel 74: aantal jongens in categorieën som_zelfbeeld volgens graad .....	173
Tabel 75: aantal meisjes in categorieën som_zelfbeeld volgens graad.....	174
Tabel 76: aantal IIn LO in categorieën som_zelfbeeld volgens gemeente.....	175
Tabel 77: correlaties tussen agressie-items.....	186
Tabel 78: procent reacties op gepest worden bij jongens en meisjes .....	225
Tabel 79: procent reacties op gepest worden per graad.....	225
Tabel 80: procent reacties op getuige pesten bij jongens en meisjes .....	232
Tabel 81: procent reacties op getuige pesten per graad.....	232
Tabel 82: aantal leerlingen en social support.....	233



Tabel 83: procent leerlingen die geen bronnen hebben van social support .....	233
Tabel 84: procent leerlingen die terecht kunnen bij bepaalde sleutelfiguren .....	233
Tabel 85: correlaties items som_social_support .....	248
Tabel 86:procent jongens en meisjes dat deelneemt aan buitenschoolse activiteiten .....	259
Tabel 87: gemiddelde intensiteitsscore buitenschoolse activiteiten bij jongens en meisjes ...	260
Tabel 88: procent leerlingen per buitenschoolse activiteit per graad.....	261
Tabel 89: procent jongens en meisjes die geen toestel hebben, per toestel .....	282
Tabel 90: gemiddeld aantal uren/dag dat jongens en meisjes spenderen, per toestel.....	282
Tabel 91: gemiddeld aantal uren/dag dat leerlingen spenderen per toestel, per graad .....	282
Tabel 92: procent jongens en meisjes dat software gebruikt, met verschiltoets.....	283
Tabel 93: procent leerlingen die software gebruiken, per graad met verschiltoets.....	284
Tabel 94: dranken die bevraagd werden en voorbeelden die gegeven werden .....	293
Tabel 95: lijst voedingsproducten.....	307
Tabel 96: lijst van tussendoortjes .....	345
Tabel 97: procent jongens en meisjes die een paar x/week of elke dag een bepaald tussendoortje eten, met verschiltoetsen.....	345
Tabel 98: procent leerlingen die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad met verschiltoetsen .....	347
Tabel 99: lijst met antwoordcategorieën brooddoos .....	355
Tabel 100: correlaties tussen klachten .....	378
Figuur 1: aantal IIn per leeftijd en graad, totaal .....	106
Figuur 2: aantal IIn per leeftijd en graad, Harelbeke .....	106
Figuur 3:aantal IIn per leeftijd en graad, Kortrijk.....	107
Figuur 4: aantal IIn per graad en leeftijd, Kuurne .....	108
Figuur 5: verdeling leeftijd en geslacht, totaal .....	108
Figuur 6: verdeling jongens meisjes volgens graad .....	110
Figuur 7: verdeling jongens meisjes in LO3 .....	110
Figuur 8: verdeling jongens meisjes in SO.....	111
Figuur 9: verdeling kinderen met okselhaar volgens leeftijd .....	111
Figuur 10: procent leerlingen in soort woning .....	112
Figuur 11: verdeling leerlingen over soort woning en eigen kamer .....	114
Figuur 12: verdeling leerlingen naar thuistaal .....	115
Figuur 13: verdeling thuistaal (LO) per gemeente.....	117
Figuur 14: verdeling geboorteland.....	117
Figuur 15: verdeling geboorteland moeder .....	118
Figuur 16: verdeling geboorteland vader.....	118
Figuur 17: factor-V en het hebben van een eigen kamer.....	119
Figuur 18: factor-V en ouders samen.....	120
Figuur 19: factor-V en alcoholconsumptie thuis .....	121
Figuur 20: ouders (niet) samen .....	122
Figuur 21: ouders samen volgens leeftijd.....	122

Figuur 22: ouders samen volgens graad.....	123
Figuur 23:procent kinderen naar geluk-meestal in LO en SO.....	123
Figuur 24: procent kinderen LO naar geluk-meestal in Antwerpen (2016) en ELZ-Kortrijk (2020) .....	124
Figuur 25: procent jongens en meisjes naar geluk-meestal .....	124
Figuur 26: verdeling geluk-meestal bij jongens en meisjes.....	125
Figuur 27: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie .....	126
Figuur 28: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij jongens .....	126
Figuur 29: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij meisjes.....	127
Figuur 30: gemiddelde score geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij jongens en meisjes .....	127
Figuur 31: verdeling geluk-meestal volgens graad .....	128
Figuur 32: verdeling geluk-meestal volgens graad bij jongens en meisjes.....	129
Figuur 33: geluk-meestal volgens graad bij jongens.....	129
Figuur 34: gemiddelde geluk-meestal bij jongens en meisjes volgens graad.....	130
Figuur 35: procentuele verdeling jongens naar geluk-meestal en graad .....	130
Figuur 36: procentuele verdeling van meisjes over geluk-meestal en graad(1) .....	131
Figuur 37:procentuele verdeling van meisjes over geluk-meestal en graad(2) .....	131
Figuur 38: gemiddelde score op geluk-meestal van meisjes per graad.....	132
Figuur 39: procent In energievul afgelopen week volgens leeftijd.....	134
Figuur 40: gemiddelde van energievul afgelopen week volgens graad en geslacht .....	134
Figuur 41: procent In trots afgelopen week volgens leeftijd .....	135
Figuur 42: gemiddelde van trots afgelopen week volgens graad en geslacht .....	135
Figuur 43: procent In gelukkig afgelopen week volgens leeftijd .....	136
Figuur 44: procent In gelukkig afgelopen week in LO-SO .....	137
Figuur 45: procent jongens gelukkig afgelopen week volgens leeftijd .....	137
Figuur 46: procent meisjes gelukkig afgelopen week volgens leeftijd .....	138
Figuur 47: gemiddelde van geluk afgelopen week volgens graad en geslacht.....	138
Figuur 48: verdeling som positieve affecten over leeftijd .....	139
Figuur 49: gemiddelde van som positieve affecten volgens graad en geslacht.....	139
Figuur 50: scores op som positieve affecten bij jongens volgens leeftijd .....	140
Figuur 51: scores op som positieve affecten bij meisjes volgens leeftijd .....	140
Figuur 52: procent scores 4 vragen depressie in LO .....	141
Figuur 53: procent scores 4 vragen depressie in SO .....	141
Figuur 54: gemiddelde score 'in niets goed' bij jongens en meisjes volgens graad .....	142
Figuur 55: gemiddelde score 'mezelf haatte' bij jongens en meisjes volgens graad .....	142
Figuur 56: gemiddelde score 'slecht mens' bij jongens en meisjes volgens graad.....	143
Figuur 57: gemiddelde score 'alles verkeerd' bij jongens en meisjes volgens graad .....	143
Figuur 58: procent som_problemen per graad bij meisjes .....	146
Figuur 59: gemiddelde som_problemen bij jongens en meisjes per graad.....	146
Figuur 60: gemiddelde score op prikkelbaar bij jongens en meisjes per graad.....	149
Figuur 61: gemiddelde score op bang bij jongens en meisjes per graad.....	150

Figuur 62: procent IIn dat zichzelf tof vindt .....	151
Figuur 63: procent IIn dat zichzelf tof vindt, volgens geslacht en leeftijd .....	151
Figuur 64: procent jongens dat zichzelf tof vindt volgens leeftijd .....	152
Figuur 65: procent meisjes dat zichzelf tof vindt volgens leeftijd .....	152
Figuur 66: procent jongens dat zichzelf tof vindt volgens graad .....	153
Figuur 67: procent meisjes dat zichzelf tof vindt volgens graad .....	153
Figuur 68: procent jongens en meisjes dat zichzelf tof vindt volgens graad .....	154
Figuur 69: gemiddelde zichzelf tof vinden naar graad en geslacht .....	154
Figuur 70: procent IIn dat zichzelf arm-rijk vindt .....	155
Figuur 71: procent jongens dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad .....	155
Figuur 72: procent meisjes dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad .....	156
Figuur 73: procent jongens en meisjes dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad .....	156
Figuur 74: procent IIn dat zichzelf mager-dik vindt .....	157
Figuur 75: procent jongens dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad .....	157
Figuur 76: procent meisjes dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad .....	158
Figuur 77: procent jongens en meisjes dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad .....	158
Figuur 78: gemiddelde zichzelf mager-dik vinden naar graad en geslacht .....	159
Figuur 79: procent IIn dat zichzelf klein-groot vindt .....	159
Figuur 80: procent jongens dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad .....	160
Figuur 81: : aantal meisjes dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad .....	160
Figuur 82: procent meisjes dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad .....	160
Figuur 83: gemiddelde zichzelf klein-groot vinden naar graad en geslacht .....	161
Figuur 84: procent jongens en meisjes dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad .....	161
Figuur 85: procent IIn dat zichzelf een loser-winner vindt .....	162
Figuur 86: procent jongens dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad .....	162
Figuur 87: procent meisjes dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad .....	163
Figuur 88: gemiddelde zichzelf een loser-winner vinden naar graad en geslacht .....	163
Figuur 89: procent jongens en meisjes dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad ....	164
Figuur 90: procent IIn dat zichzelf (on)vriendelijk vindt .....	164
Figuur 91: gemiddelde zichzelf (on)vriendelijk vinden naar graad en geslacht .....	165
Figuur 92: procent IIn dat zichzelf (on)gezond vindt .....	165
Figuur 93: procent jongens dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad .....	166
Figuur 94: procent meisjes dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad .....	166
Figuur 95: procent jongens en meisjes dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad .....	167
Figuur 96: gemiddelde zichzelf (on)gezond vinden naar graad en geslacht .....	167
Figuur 97: procent IIn dat (on)tevreden is met uiterlijk .....	168
Figuur 98: procent jongens dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad .....	168
Figuur 99: procent meisjes dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad .....	169
Figuur 100: procent jongens en meisjes dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad .....	169
Figuur 101: gemiddelde tevreden uiterlijk naar graad en geslacht .....	170
Figuur 102: correlaties items som_zelfbeeld .....	170
Figuur 103: verdeling scores op som_zelfbeeld .....	171

Figuur 104: verdeling scores op som_zelfbeeld bij jongens en meisjes .....	171
Figuur 105: procent jongens en meisjes in som_zelfbeeld .....	172
Figuur 106: procent IIn in categorieën som_zelfbeeld volgens graad .....	173
Figuur 107: procent jongens in categorieën som_zelfbeeld volgens graad .....	174
Figuur 108: procent meisjes in categorieën som_zelfbeeld volgens graad .....	174
Figuur 109: procent jongens en meisjes in categorieën som_zelfbeeld volgens graad .....	175
Figuur 110: gemiddelde som_zelfbeeld voor jongens en meisjes volgens graad .....	175
Figuur 111: procent IIn LO in categorieën som_zelfbeeld volgens gemeente .....	176
Figuur 112: gemiddelde som_zelfbeeld in LO in gemeenten .....	176
Figuur 113: procent leerlingen dat zich graag gezien voelt door ouder(s) .....	177
Figuur 114: gemiddelde liefde ouder(s) bij jongens en meisjes, per graad .....	177
Figuur 115: procent ervaren liefde ouder(s) volgens graad .....	178
Figuur 116: procent ervaren liefde ouder(s) volgens graad bij jongens .....	178
Figuur 117: procent ervaren liefde ouder(s) volgens graad bij meisjes .....	179
Figuur 118: procent leerlingen dat zich graag gezien voelt door leerkracht(en) .....	179
Figuur 119: procent jongens en meisjes dat zich graag gezien voelt door leerkracht(en) .....	180
Figuur 120: procent ervaren liefde leerkracht(en) volgens graad .....	180
Figuur 121: procent ervaren liefde leerkracht(en) volgens graad bij jongens .....	181
Figuur 122: procent ervaren liefde leerkracht(en) volgens graad bij meisjes .....	181
Figuur 123: procent ervaren liefde van leerkracht(en) bij jongens en meisjes volgens graad .....	182
Figuur 124: gemiddelde liefde leerkracht(en) bij jongens en meisjes volgens graad .....	182
Figuur 125: procent leerlingen dat zich graag gezien voelt door klasgenoten .....	183
Figuur 127: procent jongens en meisjes dat zich graag gezien voelt door klasgenoten .....	183
Figuur 128: procent ervaren liefde klasgenoten volgens graad bij jongens .....	184
Figuur 129: procent ervaren liefde klasgenoten volgens graad bij meisjes .....	184
Figuur 130: procent ervaren liefde van klasgenoten bij jongens en meisjes volgens graad .....	185
Figuur 131: gemiddelde liefde klasgenoten bij jongens en meisjes volgens graad .....	185
Figuur 132: procent IIn dat terugslaat, als ze geslagen worden .....	186
Figuur 133: procent jongens en meisjes dat terugslaat, als ze geslagen worden .....	187
Figuur 134: procent jongens dat terugslaat, als ze geslagen worden, volgens graad .....	187
Figuur 135: procent meisjes dat terugslaat, als ze geslagen worden, volgens graad .....	188
Figuur 136: procent jongens en meisjes dat terugslaat, als ze geslagen worden, volgens graad .....	188
Figuur 137: procent IIn dat boos is zonder reden .....	189
Figuur 138: procent jongens en meisjes dat boos is zonder reden .....	189
Figuur 139: procent jongens dat boos is zonder reden, volgens graad .....	190
Figuur 140: procent meisjes dat boos is zonder reden, volgens graad .....	190
Figuur 141: procent IIn die slecht vertellen als ze boos zijn .....	191
Figuur 142: procent jongens en meisjes die slecht vertellen als ze boos zijn .....	191
Figuur 143: procent IIn die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad .....	192
Figuur 144: procent jongens die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad .....	192
Figuur 145: procent meisjes die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad .....	193

Figuur 146: procent meisjes en jongens die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad	193
Figuur 153: procent IIn die thuis de dingen kunnen doen die ze graag doen .....	194
Figuur 154: gemiddelde van thuis de dingen doen die ze graag doen, bij jongens en meisjes .....	194
Figuur 155: thuis de dingen doen die ze graag doen, volgens graad .....	195
Figuur 156: procent IIn die op school de dingen kunnen doen die ze graag doen .....	195
Figuur 157: procent jongens die graag dingen doen op school, volgens graad .....	196
Figuur 158: procent meisjes die graag dingen doen op school, volgens graad.....	196
Figuur 159: gemiddelde score op de dingen graag doen op school per graad voor jongens en meisjes.....	197
Figuur 160: procent IIn die hun best doen op school .....	197
Figuur 161: procent jongens en meisjes dat hun best doet op school.....	198
Figuur 162: procent jongens dat zijn best doen op school, volgens graad .....	198
Figuur 163: procent meisjes dat zijn best doen op school, volgens graad .....	199
Figuur 164: gemiddelde score op hun best doen op school per graad voor jongens en meisjes .....	199
Figuur 165: procent IIn, goed in rekenen/wiskunde.....	200
Figuur 166: procent jongens en meisjes goed in rekenen/wiskunde .....	200
Figuur 167: procent IIn goed in rekenen/wiskunde per graad .....	201
Figuur 168: procent jongens goed in wiskunde per graad .....	201
Figuur 169: procent meisjes goed in wiskunde per graad.....	202
Figuur 170: procent jongens en meisjes goed in rekenen/wiskunde volgens graad .....	202
Figuur 171: gemiddelde score goed in wiskunde per graad voor jongens en meisjes .....	203
Figuur 172: procent IIn goed in Nederlands .....	203
Figuur 173: procent jongens en meisjes goed in Nederlands .....	204
Figuur 174: procent IIn goed in Nederlands volgens graad.....	204
Figuur 175: procent jongens goed in Nederlands volgens graad .....	205
Figuur 176: procent meisjes goed in Nederlands volgens graad .....	205
Figuur 177: procent jongens en meisjes goed in Nederlands volgens graad .....	206
Figuur 178: gemiddelde score op goed in Nederlands bij jongens en meisjes volgens graad	206
Figuur 179: procent IIn goed in turnen en/of sport .....	207
Figuur 180: procent jongens en meisjes goed in turnen en/of sport .....	207
Figuur 181: procent IIn goed in turnen en/of sport volgens graad.....	208
Figuur 182: procent jongens goed in turnen en/of sport .....	208
Figuur 183: procent meisjes goed in turnen en/of sport.....	209
Figuur 184: procent jongens en meisjes goed in turnen en/of sport volgens graad .....	209
Figuur 185: gemiddelde score goed in turnen en/of sport bij jongens en meisjes en volgens graad.....	210
Figuur 186: procent leerlingen met aantal vrienden.....	210
Figuur 187: procent jongens en meisjes met aantal vrienden .....	211
Figuur 188: procent leerlingen en aantal vrienden volgens graad .....	211
Figuur 189: procent jongens en aantal vrienden volgens graad .....	212

Figuur 190: procent meisjes en aantal vrienden volgens graad .....	212
Figuur 191: procent aantal vrienden bij jongens en meisjes per graad .....	213
Figuur 192: gemiddelde score op aantal vrienden bij jongens en meisjes volgens graad.....	213
Figuur 193: procent leerlingen die bij een vriend(in) thuis komen .....	214
Figuur 194: procent jongens en meisjes die bij een vriend(in) thuis komen .....	214
Figuur 195: procent leerlingen die bij een vriend(in) thuis komen volgens graad.....	215
Figuur 196: procent jongens dat bij een vriend(in) thuis komt per graad .....	215
Figuur 197: procent meisjes dat bij een vriend(in) thuis komt per graad .....	216
Figuur 198: procent jongens en meisjes bij vriend(in) thuis per graad .....	216
Figuur 199: gemiddelde score op bij vriend(in) thuis bij jongens en meisjes en per graad ....	217
Figuur 200: procent leerlingen dat bij vriend(in) thuis slaapt.....	217
Figuur 201: procent jongens en meisjes dat bij vriend(in) thuis slaapt .....	218
Figuur 202: procent leerlingen dat bij vriend(in) thuis slaapt per graad .....	218
Figuur 203: procent jongens dat bij vriend(in) thuis slaapt per graad .....	219
Figuur 204: procent meisjes dat bij vriend(in) thuis slaapt per graad .....	219
Figuur 205: gemiddelde score op bij vriend(in) slapen bij jongens en meisjes per graad .....	220
Figuur 206: procent leerlingen dat laatste maand is gepest .....	221
Figuur 207: procent jongens en meisjes dat de laatste maand is gepest .....	221
Figuur 208: procent leerlingen dat de laatste maand is gepest per graad.....	222
Figuur 209: procent jongens dat de laatste maand is gepest per graad .....	222
Figuur 210: procent meisjes dat de laatste maand is gepest per graad .....	223
Figuur 211: procent jongens en meisjes dat de laatste maand is gepest per graad .....	223
Figuur 212: gemiddelde score op gepest bij meisjes en jongens per graad.....	224
Figuur 213: procent leerlingen dat zelf heeft gepest .....	226
Figuur 214: procent jongens en meisjes dat zelf heeft gepest.....	226
Figuur 215: procent leerlingen dat zelf heeft gepest per graad .....	227
Figuur 216: procent jongens dat zelf heeft gepest per graad.....	227
Figuur 217: procent meisjes dat zelf heeft gepest per graad .....	228
Figuur 218: procent jongens en meisjes dat zelf heeft gepest per graad .....	228
Figuur 219: procent leerlingen die de laatste maand getuige waren van pesten .....	229
Figuur 220: procent jongens en meisjes dat getuige was van pesten .....	229
Figuur 221: procent leerlingen die getuige waren van pesten per graad .....	230
Figuur 222: procent jongens die getuige waren van pesten per graad .....	230
Figuur 223: procent meisjes die getuige waren van pesten per graad .....	231
Figuur 224: procent jongens en meisjes die getuige waren van pesten per graad .....	231
Figuur 225: gemiddelde score op getuige pesten van jongens en meisjes per graad.....	232
Figuur 226: procent leerlingen die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er minstens 1 hebben) .....	234
Figuur 227: procent leerlingen die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er een hebben) per graad .....	234
Figuur 228: procent jongens die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er een hebben) per graad .....	235

Figuur 229: : procent meisjes die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er een hebben) per graad .....	235
Figuur 230: procent leerlingen die terecht kunnen bij vader/moeder per graad .....	236
Figuur 231: procent jongens die terecht kunnen bij vader/moeder per graad .....	237
Figuur 232: procent meisjes die terecht kunnen bij vader/moeder per graad .....	237
Figuur 233: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij grootouder(s) .....	238
Figuur 234: procent leerlingen die terecht kunnen bij grootouder(s) per graad .....	238
Figuur 235: procent jongens die terecht kunnen bij grootouder(s) per graad .....	239
Figuur 236: procent meisjes die terecht kunnen bij grootouder(s) per graad .....	239
Figuur 237: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij andere familie .....	240
Figuur 238: procent leerlingen die terecht kunnen bij andere familie per graad .....	240
Figuur 239: procent jongens gerdogandie terecht kunnen bij andere familie per graad .....	241
Figuur 240: procent meisjes die terecht kunnen bij andere familie per graad .....	241
Figuur 241: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij leerkracht .....	242
Figuur 242: procent leerlingen die terecht kunnen bij leerkracht, per graad .....	242
Figuur 243: procent jongens die terecht kunnen bij leerkracht, per graad .....	243
Figuur 244: procent meisjes die terecht kunnen bij leerkracht, per graad .....	243
Figuur 245: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij vriend(in) .....	244
Figuur 246: procent leerlingen die terecht kunnen bij vriend(in), per graad .....	244
Figuur 247: procent jongens die terecht kunnen bij vriend(in), per graad .....	245
Figuur 248: procent meisjes die terecht kunnen bij vriend(in), per graad .....	245
Figuur 249: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij een ander persoon .....	246
Figuur 250: procent leerlingen die terecht kunnen bij een ander persoon, per graad .....	246
Figuur 251: procent jongens die terecht kunnen bij een ander persoon, per graad .....	247
Figuur 252: procent meisjes die terecht kunnen bij een ander persoon, per graad .....	247
Figuur 253: procent leerling met scores som_social_support per graad .....	248
Figuur 254: procent jongens met scores som_social_support per graad .....	248
Figuur 255: procent meisjes met scores som_social_support per graad .....	249
Figuur 256: procent leerlingen die terecht kunnen bij diverse sleutelfiguren .....	249
Figuur 257: procent leerlingen die graag thuis zijn .....	250
Figuur 258: procent jongens en meisjes die graag thuis zijn .....	251
Figuur 259: procent leerlingen die graag thuis zijn, per graad .....	251
Figuur 260: procent leerlingen die graag naar school gaan .....	252
Figuur 261: procent jongens en meisjes die graag naar school gaan .....	252
Figuur 262: procent leerlingen die graag naar school gaan, per graad .....	253
Figuur 263: procent leerlingen die de speeltijd leuk vinden .....	253
Figuur 264: procent jongens en meisjes die de speeltijd leuk vinden .....	254
Figuur 265: procent jongens die de speeltijd leuk vinden, per graad .....	254
Figuur 266: procent meisjes die de speeltijd leuk vinden, per graad .....	255
Figuur 267: procent leerlingen die de lessen leuk vinden .....	255
Figuur 268: procent jongens en meisjes die de lessen leuk vinden .....	256
Figuur 269: procent jongens die de lessen leuk vinden, per graad .....	256

Figuur 270: procent meisjes die de lessen leuk vinden, per graad .....	257
Figuur 271: procent leerlingen die de leerkracht(en) leuk/goed vinden .....	257
Figuur 272: procent jongens en meisjes die de leerkracht(en) leuk/goed vinden .....	258
Figuur 273: procent jongens die de leerkracht(en) leuk/goed vinden, per graad.....	258
Figuur 274: procent meisjes die de leerkracht(en) leuk/goed vinden, per graad .....	259
Figuur 275: procent jongens en meisjes in categorieën N-activiteiten per graad .....	261
Figuur 276: procent leerlingen die zich vervelen.....	262
Figuur 277: procent jongens en meisjes die zich vervelen .....	263
Figuur 278: procent leerlingen die zich vervelen, per graad .....	263
Figuur 279: procent leerlingen die zich laatste week fysiek inspanden laatste week .....	264
Figuur 280: procent jongens en meisjes die zich fysiek inspanden laatste week .....	264
Figuur 281: procent leerlingen die zich fysiek inspanden laatste week, per graad.....	265
Figuur 282: procent jongens die zich fysiek inspanden laatste week, per graad.....	265
Figuur 283: procent meisjes die zich fysiek inspanden laatste week, per graad .....	266
Figuur 284: procent leerlingen die stress voelen op school .....	267
Figuur 285: procent jongens en meisjes die stress voelen op school.....	267
Figuur 286: procent leerlingen met stress op school, per graad .....	268
Figuur 287: procent jongens met stress op school, per graad .....	268
Figuur 288: procent meisjes met stress op school, per graad .....	269
Figuur 289: procent jongens en meisjes met stress op school, per graad.....	269
Figuur 290: procent leerlingen met stress thuis .....	270
Figuur 291: procent jongens en meisjes met stress thuis .....	270
Figuur 292: procent leerlingen met stress thuis, per graad.....	271
Figuur 293: procent jongens met stress thuis, per graad.....	271
Figuur 294: procent meisjes met stress thuis, per graad .....	272
Figuur 295: procent jongens en meisjes met stress thuis, per graad .....	272
Figuur 296: procent leerlingen die ouderlijke betrokkenheid ervaren .....	273
Figuur 297: procent jongens en meisjes die ouderlijke betrokkenheid ervaren .....	273
Figuur 298: procent leerlingen dat betrokkenheid van ouder(s) ervaart, per graad.....	274
Figuur 299: procent jongens dat betrokkenheid van ouder(s) ervaart, per graad.....	274
Figuur 300: procent meisjes dat betrokkenheid van ouder(s) ervaart, per graad .....	275
Figuur 301: procent leerlingen dat de beste wil zijn in alles.....	275
Figuur 302: procent jongens en meisjes dat de beste wil zijn in alles .....	276
Figuur 303: procent leerlingen die de beste willen zijn in alles, per graad.....	276
Figuur 304: procent jongens die de beste willen zijn in alles, per graad.....	277
Figuur 305: procent meisjes die de beste willen zijn in alles, per graad .....	277
Figuur 306: procent leerlingen van wie de ouders verwachten dan ze de beste zijn in alles .	278
Figuur 307: procent jongens en meisjes van wie de ouders verwachten dan ze de beste zijn in alles .....	278
Figuur 308: procent leerlingen en verwachting ouders, per graad.....	279
Figuur 309: procent jongens en verwachting ouders, per graad.....	279
Figuur 310: procent meisjes en verwachting ouders, per graad .....	280



Figuur 311: procent leerlingen en uren slaap .....	280
Figuur 312: procent jongens en meisjes en uren slaap .....	281
Figuur 313: procent leerlingen volgens uren slaap, per graad .....	281
Figuur 314: gemiddelde uren_slaap, per graad .....	282
Figuur 315: procent gebruik software bij jongens en meisjes .....	283
Figuur 316: procent leerlingen die software gebruiken, per graad .....	284
Figuur 317: procent leerlingen met ouderlijke controle op toestellen .....	285
Figuur 318: procent jongens en meisjes met ouderlijke controle op toestellen .....	285
Figuur 319: procent leerlingen met ouders controle toestellen, per graad .....	286
Figuur 320: procent jongens met ouders controle toestellen, per graad .....	286
Figuur 321: procent meisjes met ouders controle toestellen per graad .....	287
Figuur 322: procent leerlingen die volgens anderen verslaafd zijn aan schermen .....	287
Figuur 323: procent jongens en meisjes die volgens anderen verslaafd zijn aan schermen ..	288
Figuur 324: procent leerlingen 'verslaafd aan schermen', per graad .....	288
Figuur 325: procent jongens 'verslaafd aan schermen', per graad .....	289
Figuur 326: procent meisjes 'verslaafd aan schermen', per graad .....	289
Figuur 327: procent leerlingen die simultaan toestellen gebruiken .....	290
Figuur 328: procent jongens en meisjes die simultaan toestellen gebruiken .....	290
Figuur 329: procent leerlingen die simultaan toestellen gebruiken, per graad .....	291
Figuur 330: procent jongens die simultaan toestellen gebruiken, per graad .....	291
Figuur 331: procent meisjes die simultaan toestellen gebruiken, per graad .....	292
Figuur 332: procent jongens en meisjes die simultaan toestellen gebruiken, per graad .....	292
Figuur 333: procent leerlingen die water drinken .....	293
Figuur 334: procent jongens en meisjes die water drinken .....	294
Figuur 335: procent leerlingen die (bijna) elke dag water drinken, per graad .....	294
Figuur 336: procent leerlingen die elke dag melk (puur) drinken .....	295
Figuur 337: procent leerlingen die (bijna) elke dag melk (puur) drinken .....	295
Figuur 338: procent leerlingen die melk (puur) drinken, per graad .....	296
Figuur 339: procent leerlingen die light_zero_frisdrank drinken .....	296
Figuur 340: procent jongens en meisjes die light_zero_frisdrank drinken .....	297
Figuur 341: procent leerlingen die light_zero_frisdrank drinken, per graad .....	297
Figuur 342: procent leerlingen die zoete_melk drinken .....	298
Figuur 343: procent leerlingen die zoete melk drinken .....	298
Figuur 344: procent leerlingen die koffie drinken .....	299
Figuur 346: procent jongens en meisjes die koffie drinken .....	300
Figuur 347: procent leerlingen die koffie drinken, per graad .....	300
Figuur 348: procent leerlingen die gesuikerde frisdranken drinken .....	301
Figuur 349: procent jongens en meisjes die gesuikerde frisdranken drinken .....	301
Figuur 350: procent leerlingen die gesuikerde frisdranken drinken, per graad .....	302
Figuur 351: procent jongens die gesuikerde frisdranken drinken, per graad .....	302
Figuur 352: procent meisjes die gesuikerde frisdrank drinken, per graad .....	303
Figuur 353: procent jongens en meisjes die gesuikerde frisdrank drinken, per graad .....	303

Figuur 354: procent leerlingen die Energydrinks drinken.....	304
Figuur 355: procent jongens en meisjes die Energydrinks drinken .....	304
Figuur 356: procent leerlingen die Energydrinks drinken, per graad .....	305
Figuur 357: procent jongens die Energydrinks drinken, per graad .....	305
Figuur 358: procent meisjes die Energydrinks drinken, per graad.....	306
Figuur 359: procent jongens en meisjes die Energydrinks drinken, per graad .....	306
Figuur 360: procent leerlingen die snoep eten .....	307
Figuur 361: procent jongens en meisjes die snoep eten.....	308
Figuur 362: procent leerlingen die snoep eten, per graad .....	308
Figuur 363: procent jongens die snoep eten, per graad .....	309
Figuur 364: procent meisjes die snoep eten, per graad .....	309
Figuur 365: procent jongens en meisjes die snoep eten, per graad .....	310
Figuur 366: procent leerlingen die groeten eten .....	310
Figuur 367: procent jongens en meisjes die groenten eten .....	311
Figuur 368: procent leerlingen die groenten eten, per graad .....	311
Figuur 369: procent jongens die groeten eten, per graad .....	312
Figuur 370: procent meisjes die groeten eten, per graad .....	312
Figuur 371: procent jongens en meisjes die groeten eten, per graad.....	313
Figuur 372: procent leerlingen die gefrituurde dingen eten .....	313
Figuur 373: aantal jongens en meisjes die gefrituurde dingen eten .....	314
Figuur 374: procent leerlingen die gefrituurde dingen eten, per graad .....	314
Figuur 375: procent jongens die gefrituurde dingen eten, per graad .....	315
Figuur 376: procent jongens en meisjes die gefrituurde dingen eten, per graad.....	316
Figuur 377: procent leerlingen die chips eten .....	316
Figuur 378: procent jongens en meisjes die chips eten .....	317
Figuur 379: procent leerlingen die chips eten, per graad.....	317
Figuur 380: procent jongens die chips eten, per graad .....	318
Figuur 381: procent meisjes die chips eten, per graad .....	318
Figuur 382: procent jongens en meisjes die chips eten, per graad .....	319
Figuur 383: procent leerlingen die vers fruit eten.....	319
Figuur 384: procent jongens en meisjes die vers fruit eten.....	320
Figuur 385: procent leerlingen die vers fruit eten, per graad .....	320
Figuur 386: procent jongens die vers fruit eten, per graad .....	321
Figuur 387: procent meisjes die vers fruit eten, per graad.....	321
Figuur 388: procent jongens en meisjes die vers fruit eten, per graad .....	322
Figuur 389: procent leerlingen die vlees eten .....	322
Figuur 390: procent jongens en meisjes die vlees eten .....	323
Figuur 391: procent leerlingen die vlees eten, per graad.....	323
Figuur 392: procent jongens die vlees eten, per graad.....	324
Figuur 393: procent meisjes die vlees eten, per graad .....	324
Figuur 394: procent jongens en meisjes die vlees eten, per graad .....	325
Figuur 395: procent leerlingen die vegetarische vleesvervangers eten .....	325

Figuur 396: procent leerlingen die vis eten .....	326
Figuur 397: procent leerlingen die vis eten, per graad.....	326
Figuur 398: procent leerlingen die pizza-pita eten .....	327
Figuur 399: procent jongens en meisjes die pizza-pita eten.....	327
Figuur 400: procent leerlingen die pizza-pita eten, per graad.....	328
Figuur 401: procent jongens die pizza-pita eten, per graad.....	328
Figuur 402: procent meisjes die pizza-pita eten, per graad .....	329
Figuur 403: procent jongens en meisjes die pizza-pita eten, per graad .....	329
Figuur 404: procent leerlingen die soep eten .....	330
Figuur 405: procent leerlingen die soep eten, per graad .....	330
Figuur 406: procent leerlingen die aardappelen eten.....	331
Figuur 407: procent leerlingen die aardappelen eten, per graad .....	331
Figuur 408: procent leerlingen die deegwaren eten.....	332
Figuur 409: procent jongens en meisjes die deegwaren eten .....	332
Figuur 410: procent leerlingen die deegwaren eten, per graad .....	333
Figuur 411: procent jongens die deegwaren eten, per graad .....	333
Figuur 412: procent meisjes die deegwaren eten, per graad.....	334
Figuur 413: procent jongens en meisjes die deegwaren eten, per graad .....	334
Figuur 414: procent leerlingen die wit brood eten .....	335
Figuur 415: procent jongens en meisjes die wit brood eten.....	335
Figuur 416: procent leerlingen die wit brood eten, per graad .....	336
Figuur 417: procent jongens die wit brood eten, per graad.....	336
Figuur 418: procent meisjes die wit brood eten, per graad .....	337
Figuur 419: procent jongens en meisjes die wit brood eten, per graad .....	337
Figuur 420: procent leerlingen die bruin brood eten .....	338
Figuur 421: procent jongens en meisjes die bruin brood eten .....	338
Figuur 422: procent leerlingen die bruin brood eten, per graad.....	339
Figuur 423: procent jongens die bruin brood eten, per graad .....	339
Figuur 424: procent meisjes die bruin brood eten, per graad .....	340
Figuur 425: procent jongens en meisjes die bruin brood eten, per graad.....	340
Figuur 426: procent leerlingen die ontbijten .....	341
Figuur 427: procent jongens en meisjes die ontbijten .....	341
Figuur 428: procent leerlingen die ontbijten, per graad.....	342
Figuur 429: procent jongens die ontbijten, per graad.....	342
Figuur 430: procent meisjes die ontbijten, per graad .....	343
Figuur 431: procent jongens en meisjes die ontbijten, per graad .....	343
Figuur 432: procent leerlingen die een tussendoortje eten .....	344
Figuur 433: procent jongens en meisjes die een tussendoortje eten.....	344
Figuur 434: procent leerlingen die een tussendoortje eten .....	345
Figuur 435: procent jongens en meisjes die een paar x/week en (bijna) elke dag een tussendoortje eten .....	346

Figuur 436: procent leerlingen die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad .....	347
Figuur 437: procent jongens en meisjes die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad (1) .....	348
Figuur 438: procent jongens en meisjes die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad (2) .....	348
Figuur 439: procent leerlingen van wie ouders boos over bord leegeten .....	349
Figuur 440: procent jongens en meisjes van wie ouders boos over bord leegeten .....	349
Figuur 441: procent leerlingen van wie ouders boos ivm eten, per graad .....	350
Figuur 442: procent jongens van wie ouders boos ivm eten, per graad .....	350
Figuur 443: procent meisjes van wie ouders boos ivm eten, per graad.....	351
Figuur 444: procent jongens en meisjes van wie ouders boos ivm eten, per graad .....	351
Figuur 445: procent leerlingen die een brooddoos hebben, warm eten op school, of anders	352
Figuur 446: procent jongens en meisjes die een brooddoos hebben, warm eten op school, of anders.....	352
Figuur 447: procent leerlingen met een bepaalde inhoud van brooddoos .....	355
Figuur 448: procent jongens en meisjes met bepaalde inhoud brooddoos .....	355
Figuur 449: procent leerlingen met bepaalde inhoud brooddoos, per graad en met verschiltoets .....	356
Figuur 450: procent leerlingen in LO3 die al alcohol geproefd hebben .....	357
Figuur 451: procent jongens en meisjes in LO3 die al alcohol geproefd hebben .....	357
Figuur 452: procent jongens en meisjes in LO3 die al alcohol geproefd hebben, per leerjaar .....	358
Figuur 453: procent leerlingen (LO3) met de intentie later alcohol te drinken .....	359
Figuur 454: procent jongens en meisjes (LO3) met de intentie later alcohol te drinken .....	359
Figuur 455: procent jongens en meisjes met de intentie later alcohol te drinken, per leerjaar .....	360
Figuur 456: procent leerlingen (SO) die alcohol gebruiken.....	360
Figuur 457: procent jongens en meisjes (SO) die alcohol gebruiken .....	361
Figuur 458: procent leerlingen SO en alcoholgebruik, per graad .....	361
Figuur 459: procent jongens SO en alcoholgebruik, per graad .....	362
Figuur 460: procent meisjes SO en alcoholgebruik, per graad .....	362
Figuur 461: procent jongens en meisjes (SO) en hun alcoholgebruik, per graad.....	363
Figuur 462: procent leerlingen bij wie thuis alcohol wordt gedronken .....	363
Figuur 463: procent jongens en meisjes bij wie thuis alcohol wordt gedronken .....	364
Figuur 464: procent leerlingen bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad (school) .....	364
Figuur 465: procent jongens bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad .....	365
Figuur 466: procent meisjes bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad .....	365
Figuur 467: procent jongens en meisjes bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad....	366
Figuur 468: procent leerlingen (LO) die al tabak geproefd hebben .....	366
Figuur 469: procent jongens en meisjes (LO) die al tabak geproefd hebben .....	367
Figuur 470: procent leerlingen (LO) met de intentie later te roken .....	367

Figuur 471: procent jongens en meisjes (LO) met de intentie later te roken .....	368
Figuur 472: procent leerlingen bij wie thuis wordt gerookt .....	368
Figuur 473: procent leerlingen bij wie thuis wordt gerookt, per graad .....	369
Figuur 474: procent leerlingen (SO) die roken .....	369
Figuur 475: procent leerlingen (SO) die roken .....	370
Figuur 476: procent leerlingen die zich zorgen maakten ziek te worden van corona .....	370
Figuur 477: procent jongens en meisjes die coronaschrik hadden voor zichzelf .....	371
Figuur 478: procent leerlingen met coronaschrik voor zichzelf, per graad .....	371
Figuur 479: procent jongens die coronaschrik hadden voor zichzelf, per graad.....	372
Figuur 480:procent meisjes die coronaschrik hadden voor zichzelf, per graad .....	372
Figuur 481: procent leerlingen met coronaschrik voor anderen .....	373
Figuur 482: procent jongens en meisjes met coronaschrik voor anderen .....	373
Figuur 483: procent leerlingen met coronaschrik voor anderen, per graad .....	374
Figuur 484: procent jongens met coronaschrik voor anderen, per graad .....	374
Figuur 485: procent meisjes met coronaschrik voor anderen, per graad.....	375
Figuur 486: procent leerlingen volgens gevoel bij 1ste lock down .....	375
Figuur 487: procent jongens en meisjes volgens gevoel bij 1ste lock down.....	376
Figuur 488: procent leerlingen volgens gevoel bij 1ste lock down, per graad .....	376
Figuur 489: procent jongens volgens gevoel bij 1ste lock down, per graad .....	377
Figuur 490: procent meisjes volgens gevoel 1ste lock down, volgens graad .....	377
Figuur 491: procent leerlingen die bepaalde klachten heeft sinds begin schooljaar .....	378
Figuur 492: procent leerlingen die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar .....	379
Figuur 493: procent jongens en meisjes die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar ...	379
Figuur 494: procent leerlingen die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar, per graad .	380
Figuur 495: procent meisjes die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar, per graad ....	380
Figuur 496: procent leerlingen die klagen over buikpijn sinds begin schooljaar .....	381
Figuur 497: procent jongens en meisjes die klagen over buikpijn sinds begin schooljaar .....	381
Figuur 498: procent leerlingen die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar ...	382
Figuur 499: procent jongens en meisjes die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar .....	382
Figuur 500: procent leerlingen die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar, per graad.....	383
Figuur 501: procent jongens die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar, per graad.....	383
Figuur 502: procent meisjes die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar, per graad .....	384
Figuur 503: procent leerlingen die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar .....	384
Figuur 504: procent jongens en meisjes die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar .....	385
Figuur 505: procent leerlingen die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar, per graad .....	385

Figuur 506: procent jongens die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar, per graad .....	386
Figuur 507: procent meisjes die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar, per graad .....	386
Figuur 508: procent leerlingen die klagen over keelpijn-hoesten sinds begin schooljaar .....	387
Figuur 509: procent leerlingen die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar .....	388
Figuur 510: procent jongens en meisjes die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar .....	388
Figuur 511: procent leerlingen die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar, per graad .....	389
Figuur 512: procent meisjes die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar, per graad	389
Figuur 513: procent leerlingen die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar .....	390
Figuur 514: procent jongens en meisjes die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar .....	390
Figuur 515: procent leerlingen die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar, per graad .....	391
Figuur 516: procent jongens die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar, per graad .....	391
Figuur 517: procent leerlingen die later willen rijk zijn .....	392
Figuur 518: procent jongens en meisjes die later willen rijk zijn .....	392
Figuur 519: procent leerlingen die later willen rijk zijn, per graad .....	393
Figuur 520: procent jongens die later willen rijk zijn, per graad .....	393
Figuur 521: procent meisjes die later willen rijk zijn, per graad .....	394
Figuur 522: procent leerlingen die later beroemd willen zijn .....	394
Figuur 523: procent jongens en meisjes die later beroemd willen zijn .....	395
Figuur 524: procent leerlingen die later beroemd willen zijn, per graad .....	395
Figuur 525: procent jongens die later beroemd willen zijn, per graad .....	396
Figuur 526: procent meisjes die later beroemd willen zijn, per graad .....	396
Figuur 527: procent leerlingen die later mensen willen helpen .....	397
Figuur 528: procent jongens en meisjes die later mensen willen helpen .....	397
Figuur 529: procent leerlingen die later mensen willen helpen, per graad .....	398
Figuur 530: procent jongens die later mensen willen helpen, per graad .....	398
Figuur 531: procent meisjes die later mensen willen helpen, per graad .....	399
Figuur 532: procent leerlingen die later willen bijleren .....	399
Figuur 533: procent jongens en meisjes die later willen bijleren .....	400
Figuur 534: procent leerlingen die later willen bijleren, per graad .....	400
Figuur 535: procent jongens die later willen bijleren, per graad .....	401
Figuur 536: procent meisjes die later willen bijleren, per graad .....	401
Figuur 537: procent leerlingen die later de wereld mooier willen maken .....	402
Figuur 538: procent jongens en meisjes die later de wereld mooier willen maken .....	402
Figuur 539: procent leerlingen die later de wereld mooier willen maken, per graad .....	403
Figuur 540: procent jongens die later de wereld mooier willen maken, per graad .....	403

Figuur 541: procent meisjes die later de wereld mooier willen maken, per graad .....	404
Figuur 542: procent leerlingen die later iets willen doen voor het klimaat .....	404
Figuur 543: procent jongens en meisjes die later iets willen doen voor het klimaat .....	405
Figuur 544: procent leerlingen die later iets willen doen voor het klimaat, per graad (school)	405
Figuur 545: procent jongens die later iets willen doen voor het klimaat, per graad .....	406
Figuur 546: procent meisjes die later iets willen doen voor het klimaat, per graad .....	406
Figuur 547: procent leerlingen die later veel goeie vrienden willen hebben .....	407
Figuur 548: procent leerlingen die later veel goeie vrienden willen hebben, per graad.....	407
Figuur 549: procent leerlingen die later zelf kinderen willen hebben .....	408
Figuur 550: procent leerlingen die later zelf kinderen willen, per graad.....	408
Figuur 551: procent leerlingen die het invullen van de vragenlijst leuk vonden.....	409
Figuur 552: procent jongens en meisjes die het invullen van de vragenlijst leuk vonden .....	409
Figuur 553: procent jongens die het invullen van de vragenlijst leuk vonden, per graad .....	410
Figuur 554: procent meisjes die het invullen van de vragenlijst leuk vonden.....	411

# 1. algemeen

*Tabel 1 : aantal deelnemende IIn per school, graad en gemeente*



	LO3	SO1	SO2	SO3	OKA N	Eindtotaal
<b>Harelbeke</b>	<b>504</b>	<b>196</b>	<b>115</b>			<b>815</b>
LO03 Stedelijke Basisschool Zuid	58					58
LO12 VBS OLV van Vreugde Harelbeke	24					24
LO13 VBS OLV van Vreugde Hulste	34					34
LO14 GBS Noord Hulste	45					45
LO15 VBS De Wingerd	64					64
LO16 VBS St.-Augustinus	59					59
LO27 GBS Centrum	48					48
LO28 GO! BS Ter Gavers Harelbeke	26					26
LO29 VBS Sint-Rita	41					41
LO30 VBS Heilig Hart	59					59
LO31 VBS Maria	46					46
SO15 Guldensporencollege 4		196	115			311
<b>Kortrijk</b>	<b>732</b>	<b>720</b>	<b>332</b>	<b>176</b>	<b>23</b>	<b>1983</b>
LO01 De Baai freinetonderwijs	28					28
LO02 GO! Basisschool De Kleine Kunstgalerij	32					32
LO04 Vrije Basisschool Damiaanschool	37					37
LO05 VBS 'T Hoge	41					41
LO06 VBS Kinderland	122					122
LO07 VBS Sint-Paulus	91					91
LO08 GBS Kortrijk	23					23
LO10 V-tex methodeschool	8					8
LO17 3 Hofsteden	48					48
LO18 VBS Sint- Theresia Oudenaardsesteenweg	40					40
LO20 VBS St. Amand Noord	66					66
LO21 VBS Sint- Jozefinstituut	31					31
LO22 GO! BS De Dobbelsteen	22					22
LO23 VLS Sint-Vincentius	46					46
LO24 GO! BS Het Open Groene	56					56
LO32 BEMOK a en b	15					15
LO33 De Sprong	26					26
SO00 Don Boscocollege		249	201	114		564
SO04 Spes Nostra Heule		312				312
SO05 RHIZO 't vier		82	66			148
SO06 CLW Kortrijk		6	14	27		47
SO07 GO! athena Drie Hofsteden 1egr Kortrijk		57				57

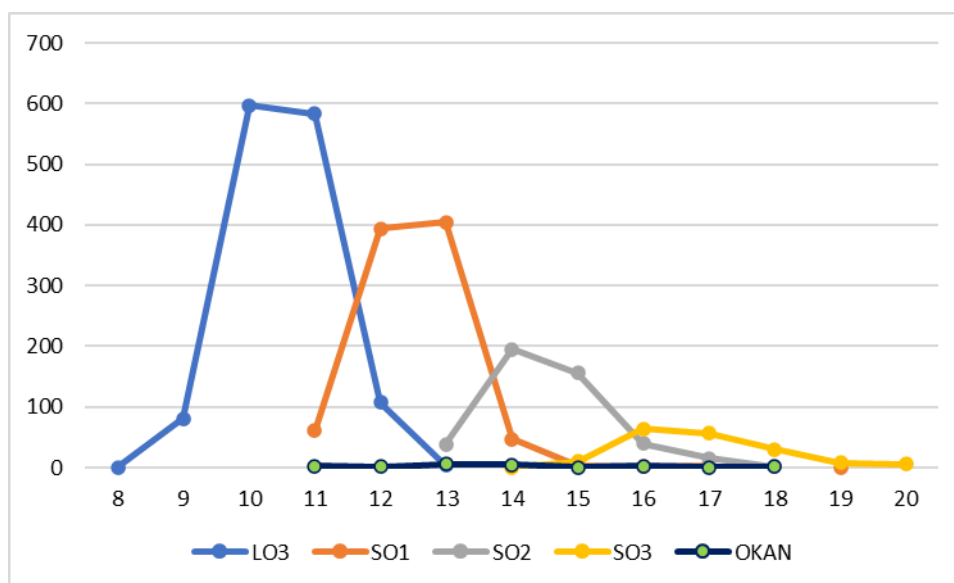
SO08 GO! athena Drie Hofsteden 2/3grd			25	21		<b>46</b>
Kortrijk					23	<b>23</b>
SO09 OKAN 3 Hofsteden						
SO11 hoge kouer ook bij rhizo OV1 OV2			15	1		<b>16</b>
SO13 Ter Bruyninge OV 3			11	13		<b>24</b>
SO14 Ter Sterre OV4 type 4		14				<b>14</b>
<b>Kuurne</b>	<b>137</b>					<b>137</b>
LO11 GBS Centruschool Kuurne	72					<b>72</b>
LO25 GO! BS De Boomgaard	28					<b>28</b>
LO26 GBS Wijzer-Pienter	37					<b>37</b>
<b>Eindtotaal</b>	<b>1373</b>	<b>916</b>	<b>447</b>	<b>176</b>	<b>23</b>	<b>2935</b>

## 76

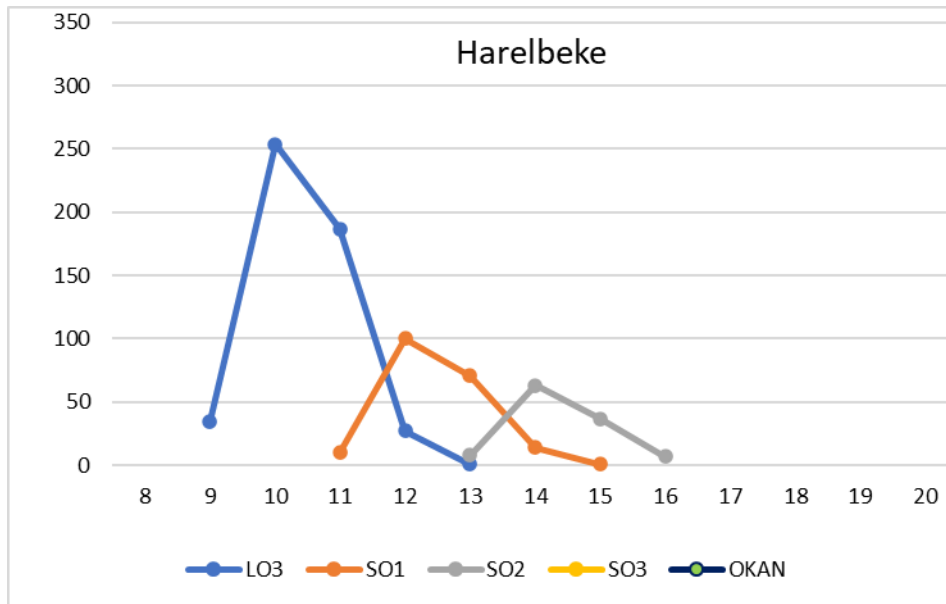
Tabel 2: aantal scholen en lln per graad en soort onderwijs

	scholen	lln	totaal
LO	29	1332	<b>1373</b>
BLO	2	41	
SO 1ste gr	6	902	<b>916</b>
BuSO 1ste gr	1	14	
SO 2de/3de gr	4	583	<b>623</b>
BuSO 2de/3de gr	2	40	
OKAN	1	23	<b>23</b>
<b>totaal</b>	<b>45</b>		<b>2935</b>

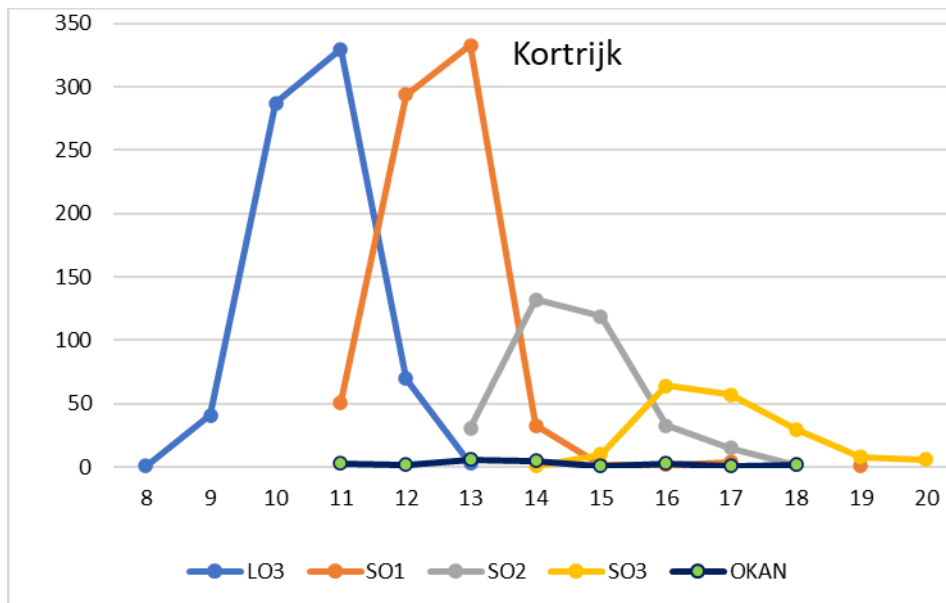
Figuur 2: aantal lln per leeftijd en graad, totaal



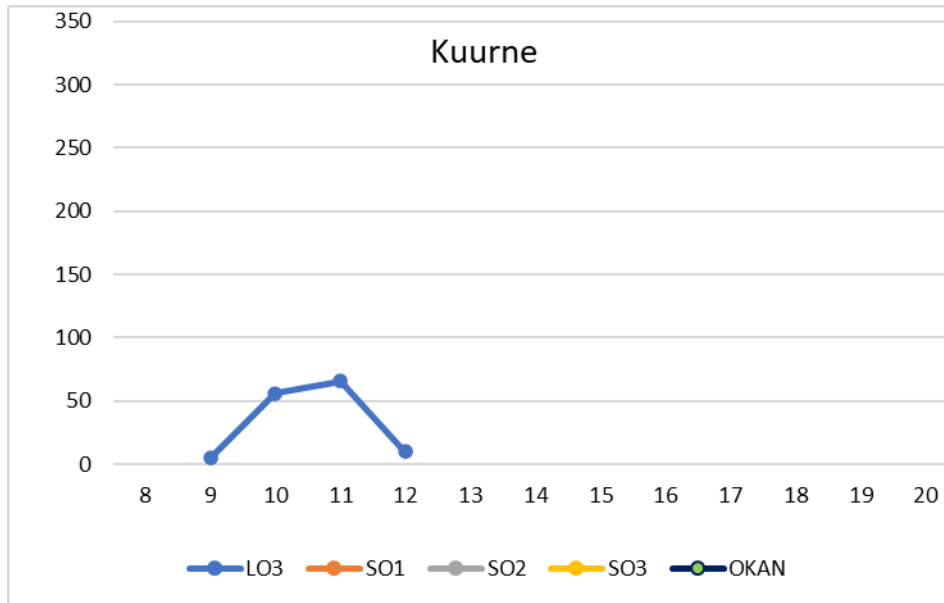
Figuur 3: aantal lln per leeftijd en graad, Harelbeke



Figuur 4: aantal IIn per leeftijd en graad, Kortrijk

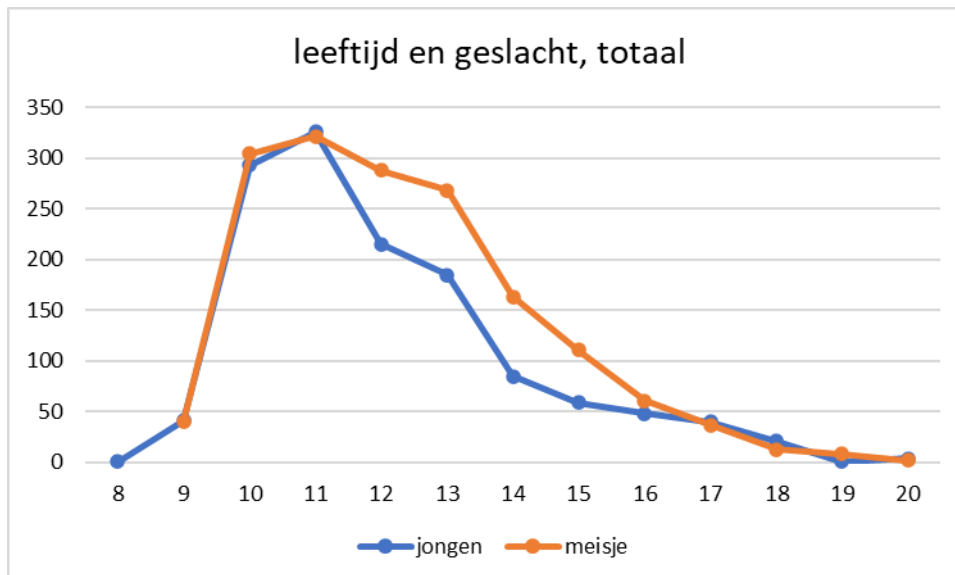


Figuur 5: aantal IIn per graad en leeftijd, Kuurne



1. Ik ben een \* O meisje O jongen
2. Ik ben nu \* 8, 9, 10, 11, 12, 13 jaar (LO)  
Ik ben nu \* 11 jaar of minder, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 jaar of meer (SO)

Figuur 6: verdeling leeftijd en geslacht, totaal



Tabel 3: aantal jongens-meisjes volgens leeftijdscategorieën

lft	jongen	meisje	totaal
-11	661 (50%)	665 (50%)	<b>1326 (100%)</b>
12-13	400 (42%)	556 (58%)	<b>956 (100%)</b>
14+	258 (40%)	395 (60%)	<b>653 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1319 (45%)</b>	<b>1616 (55%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $Chi^2=24,41$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$

Tabel 4: aantal jongens en meisjes in LO en SO

	jongen	meisje	totaal
lagere school (LO)	690 (50%)	683 (50%)	<b>1373 (100%)</b>
secundair (SO)	629 (40%)	933 (60%)	<b>1562 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1319 (45%)</b>	<b>1616 (55%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$Chi^2=29,45$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Meisjes zijn in het SO oververtegenwoordigd.

Tabel 5: aantal jongens en meisjes in OKAN

	jongen	meisje	totaal
OKAN	16 (70%)	7 (30%)	<b>23 (100%)</b>

Tabel 6: aantal jongens en meisjes per graad (1)

graad/geslacht	jongen	meisje	totaal
LO3	690 (50%)	683 (50%)	<b>1373 (100%)</b>
SO1	379 (41%)	537 (59%)	<b>916 (100%)</b>
SO2	158 (35%)	289 (65%)	<b>447 (100%)</b>
SO3	76 (43%)	100 (57%)	<b>176 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1303 (45%)</b>	<b>1609 (55%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

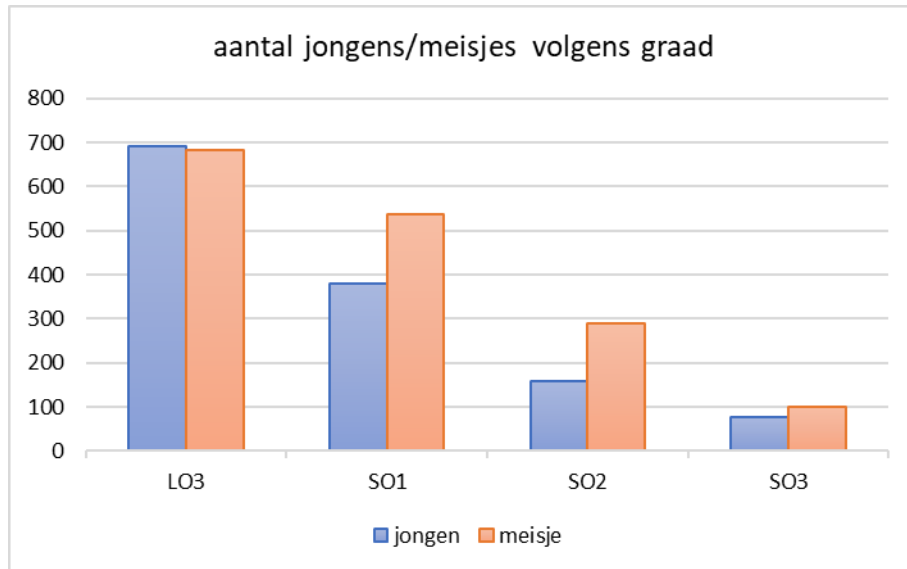
$N=2912$ ;  $Chi^2=37,21$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

of

Tabel 7: aantal jongens en meisjes per graad (2)

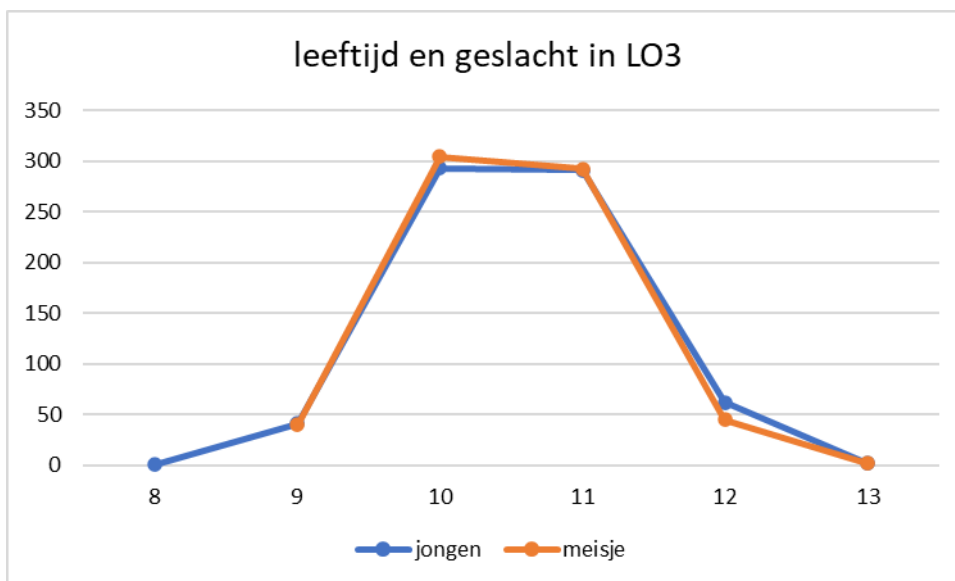
graad/geslacht	jongen	meisje	totaal
LO3	690 (53%)	683 (42%)	<b>1373 (47%)</b>
SO1	379 (29%)	537 (33%)	<b>916 (31%)</b>
SO2	158 (12%)	289 (18%)	<b>447 (15%)</b>
SO3	76 (6%)	100 (6%)	<b>176 (6%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1303 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

Figuur 7: verdeling jongens meisjes volgens graad



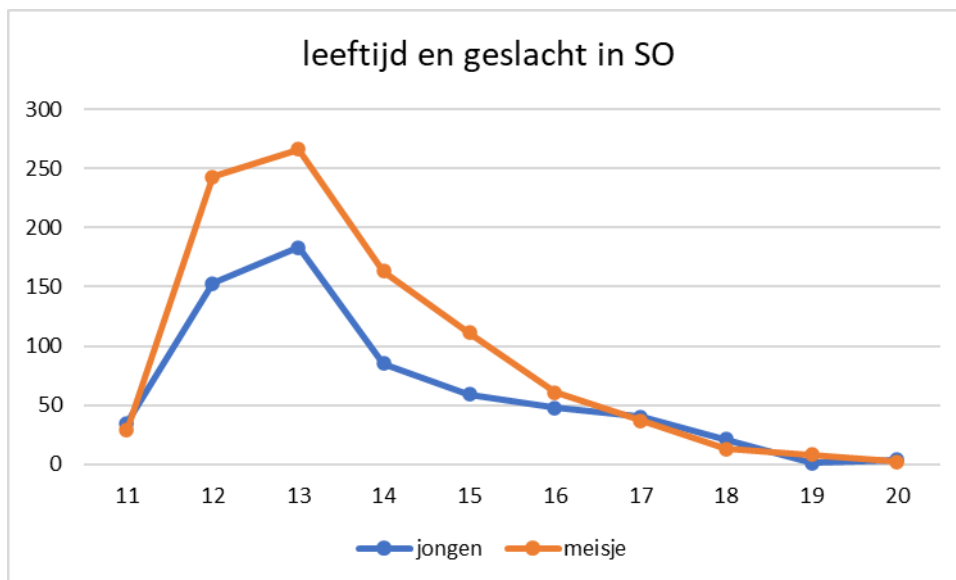
LO

Figuur 8: verdeling jongens meisjes in LO3



SO

Figuur 9: verdeling jongens meisjes in SO

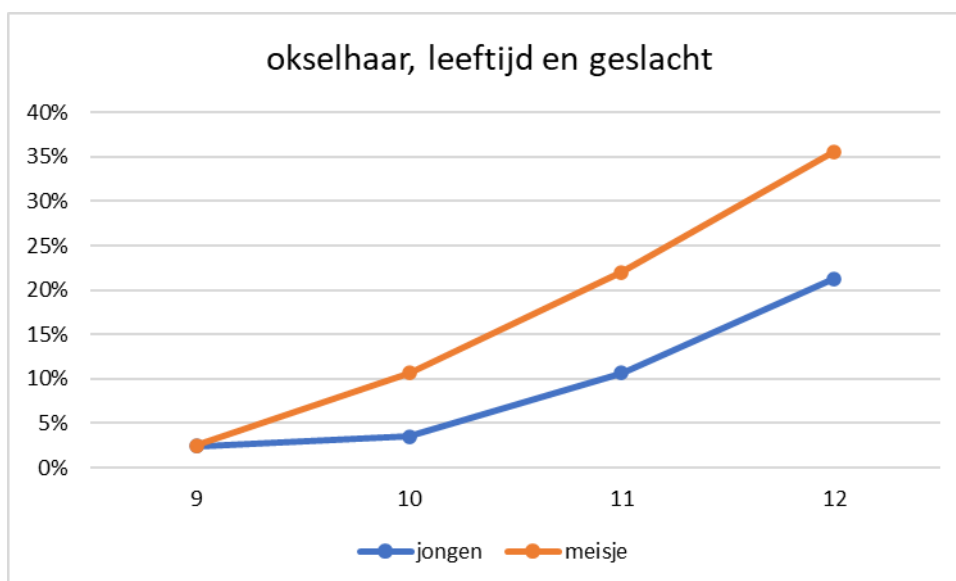


3. **Ik heb al haar onder mijn oksels. O ja, O neen, O ik weet het niet goed (alleen LO)**  
 Tabel 8: verdeling In okselhaar of niet over leeftijd

okselhaar	9 jaar	10 jaar	11 jaar	12 jaar	totaal
neen	70 (86%)	469 (80%)	392 (67%)	61 (58%)	<b>992 (73%)</b>
ja	2 (2%)	42 (7%)	95 (16%)	29 (27%)	<b>168 (12%)</b>
<b>totaal</b>	<b>81 (100%)</b>	<b>588 (100%)</b>	<b>581 (100%)</b>	<b>106 (100%)</b>	<b>1356 (100%)</b>

N=1160; Chi<sup>2</sup>=56,95; p=0,0000; Cramer's V=0,22

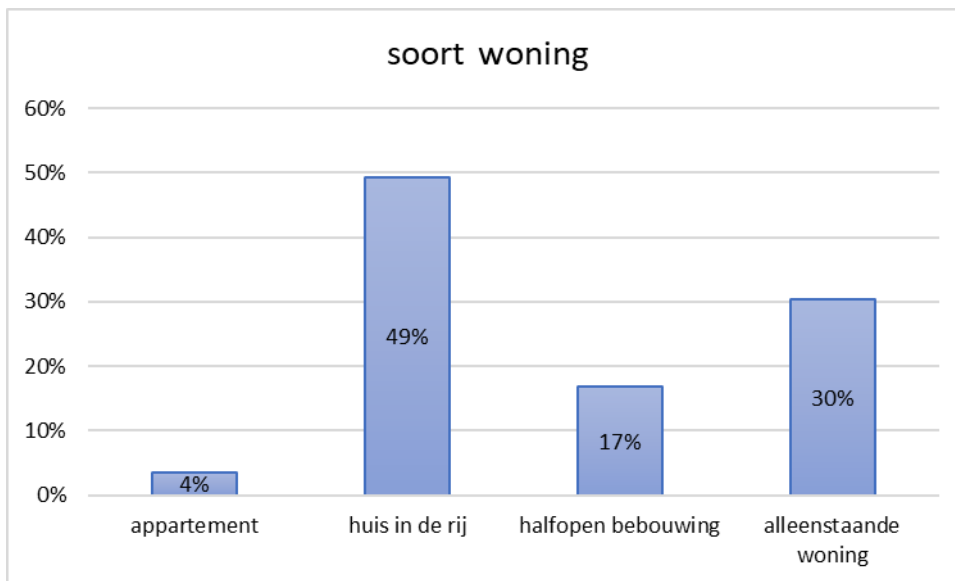
Figuur 10: verdeling kinderen met okselhaar volgens leeftijd







Jongens van 11,12 jaar hebben een jaar achterstand in de ontwikkeling van secundaire geslachtskenmerken t.o.v. meisjes. Dit verschil ontstaat tussen de het 9<sup>de</sup> en het 10<sup>de</sup> levensjaar. Een vraag die zich hier opdringt, maar waarop we geen antwoord hebben, is of dit jaar voorsprong in fysieke ontwikkeling ook samengaat met een voorsprong in cognitieve en affectieve ontwikkeling. Indien dit zo zou zijn, dringt zich een tweede vraag op, waarop we geen antwoord hebben: halen jongens deze achterstand in en wanneer?

**4. Het gebouw waar ik meestal woon, lijkt het meest op een \***

Figuur 11: procent leerlingen in soort woning



Tabel 9: verdeling soort woning en leeftijdscategorie

					
woning/lft	8-11 jaar	12-13 jaar	14-20 jaar		totaal
appartement	48 (4%)	31 (3%)	24 (4%)		<b>103 (4%)</b>
huis in de rij	741 (56%)	452 (47%)	252 (39%)		<b>1445 (49%)</b>
halfopen bebouwing	206 (16%)	153 (16%)	137 (21%)		<b>496 (17%)</b>
alleenstaande woning	331 (25%)	320 (33%)	240 (37%)		<b>891 (30%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>		<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $Chi^2=60,88$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Er zijn grote verschillen volgens school. Vb Don Boscocollege vs Gulden Sporencollege



Tabel 10: verdeling soort woning en Don Boscocollege vs Gulden Sporencollege

	Don Boscocollege	Gulden Sporencollege
appartement	6 (1%)	14 (5%)
huis in de rij	142 (25%)	147 (47%)
halfopen bebouwing	94 (17%)	76 (24%)
alleenstaande woning	322 (57%)	74 (24%)
<b>totaal</b>	<b>564 (100%)</b>	<b>311 (100%)</b>

$N=875$ ;  $Chi^2=151,04$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,23$

Tabel 11: verdeling soort woning en geslacht

soort woning/geslacht	jongen	meisje	totaal
appartement	38 (3%)	65 (4%)	<b>103 (4%)</b>
huis in de rij	684 (52%)	761 (47%)	<b>1445 (49%)</b>
halfopen bebouwing	202 (15%)	294 (18%)	<b>496 (17%)</b>
alleenstaande woning	395 (30%)	496 (31%)	<b>891 (30%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1319 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $Chi^2=9,74$ ;  $p=0,0209$ ; Cramer's  $V=0,06$

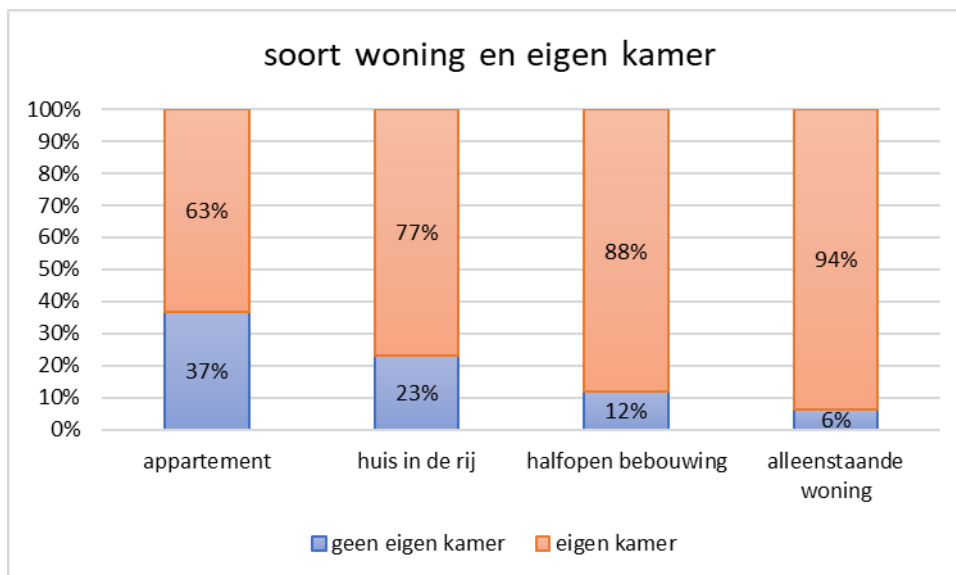
## 5. Ik heb een slaapkamer voor mij alleen. \* O ja, O neen

Tabel 12: verband soort woning en eigen kamer

soort woning/eigen kamer	geen eigen kamer	eigen kamer	totaal
appartement	38 (37%)	65 (63%)	<b>103 (100%)</b>
huis in de rij	336 (23%)	1109 (77%)	<b>1445 (100%)</b>
halfopen bebouwing	59 (12%)	437 (88%)	<b>496 (100%)</b>
alleenstaande woning	57 (6%)	834 (94%)	<b>891 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>490 (17%)</b>	<b>2445 (83%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $Chi^2=151,04$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,23$

Figuur 12: verdeling leerlingen over soort woning en eigen kamer



Tabel 13: verdeling leerlingen (geen) eigen kamer per leeftijdscategorie

	geen eigen kamer	eigen kamer	totaal
-11 jaar	292 (22%)	1034 (78%)	<b>1326 (100%)</b>
12-13 jaar	130 (14%)	826 (86%)	<b>956 (100%)</b>
14+ jaar	68 (10%)	585 (90%)	<b>653 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>490 (17%)</b>	<b>2445 (83%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

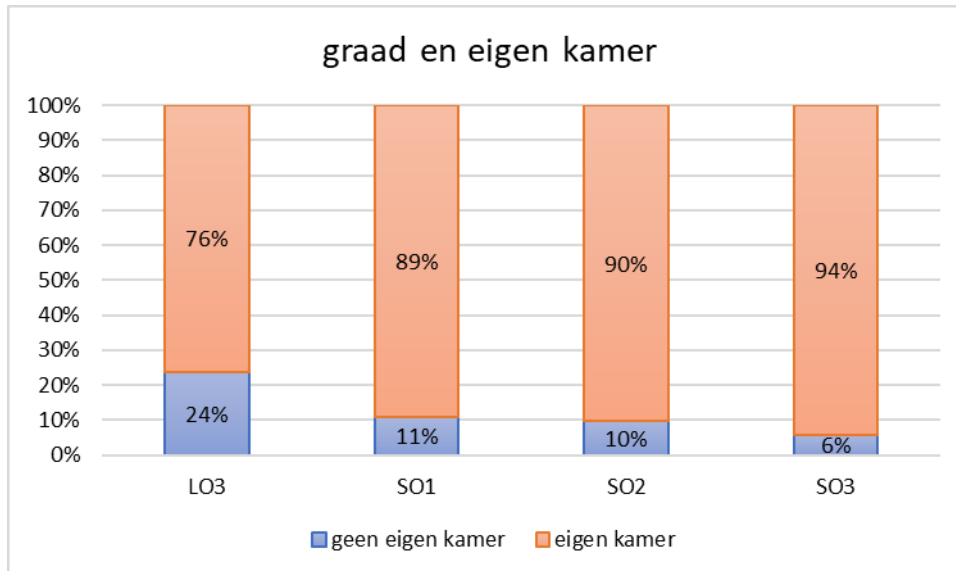
$N=2935$ ;  $Chi^2=52,16$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Tabel 14: verdeling leerlingen graad en eigen kamer

eigen kamer	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
geen eigen kamer	327 (24%)	101 (11%)	44 (10%)	10 (6%)	<b>482 (17%)</b>
eigen kamer	1046 (76%)	815 (89%)	403 (90%)	166 (94%)	<b>2430 (83%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>916 (100%)</b>	<b>447 (100%)</b>	<b>176 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

$N=2912$ ;  $Chi^2=102,33$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,19$

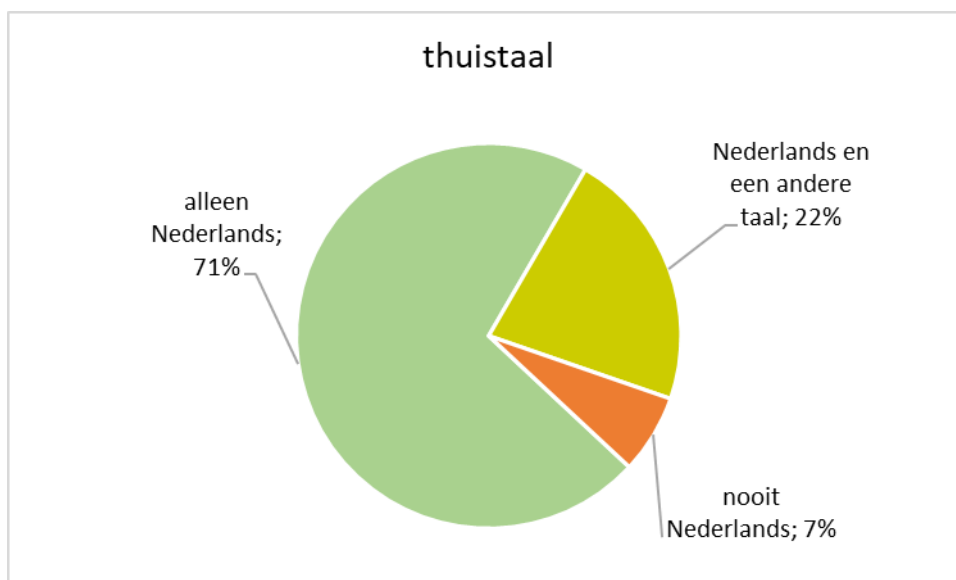
Tabel 15: verdeling leerlingen met eigen kamer volgens graad



Er is geen verband tussen het hebben van een eigen kamer en geslacht (N=2935;  $\chi^2=1,38$ ;  $p=0,2407$ ).

**6. Thuis spreek ik met mama/papa meestal \* O alleen Nederlands, O Nederlands en een andere taal, O nooit Nederlands**

Figuur 13: verdeling leerlingen naar thuistaal

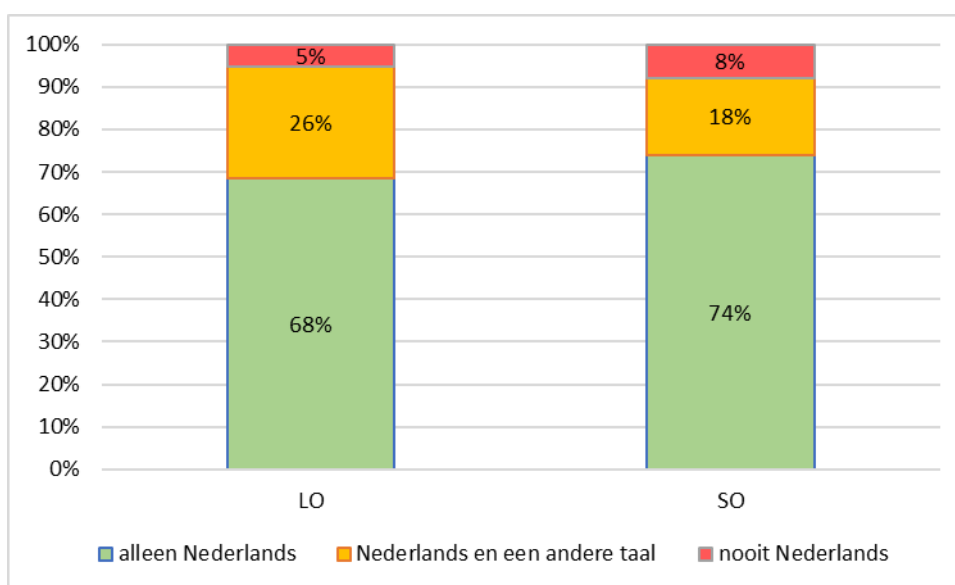


Tabel 16: verdeling leerlingen thuistaal in LO en SO

thuistaal	LO	SO	totaal
alleen Nederlands	940 (68%)	1157 (74%)	<b>2097 (71%)</b>
Nederlands en een andere taal	362 (26%)	281 (18%)	<b>643 (22%)</b>
nooit Nederlands	71 (5%)	124 (8%)	<b>195 (7%)</b>
<b>to-taal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>1562 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $Chi^2=35,04$ ;  $p=0,0000$ ;  $Cramer's V=0,11$

Tabel 17: verdeling leerlingen thuistaal en LO-SO



Tabel 18: verdeling leerlingen thuistaal per graad

thuistaal	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
alleen Nederlands	940 (68%)	691 (75%)	327 (73%)	139 (79%)	<b>2097 (72%)</b>
Nederlands en een andere taal	362 (26%)	154 (17%)	83 (19%)	30 (17%)	<b>629 (22%)</b>
nooit Nederlands	71 (5%)	71 (8%)	37 (8%)	7 (4%)	<b>186 (6%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>916 (100%)</b>	<b>447 (100%)</b>	<b>176 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

$N=2912$ ;  $Chi^2=42,86$ ;  $p=0,0000$ ;  $Cramer's V=0,09$

Er is geen verband tussen thuistaal en geslacht ( $N=2935$ ;  $Chi^2=0,44$ ;  $p=0,8015$ ).

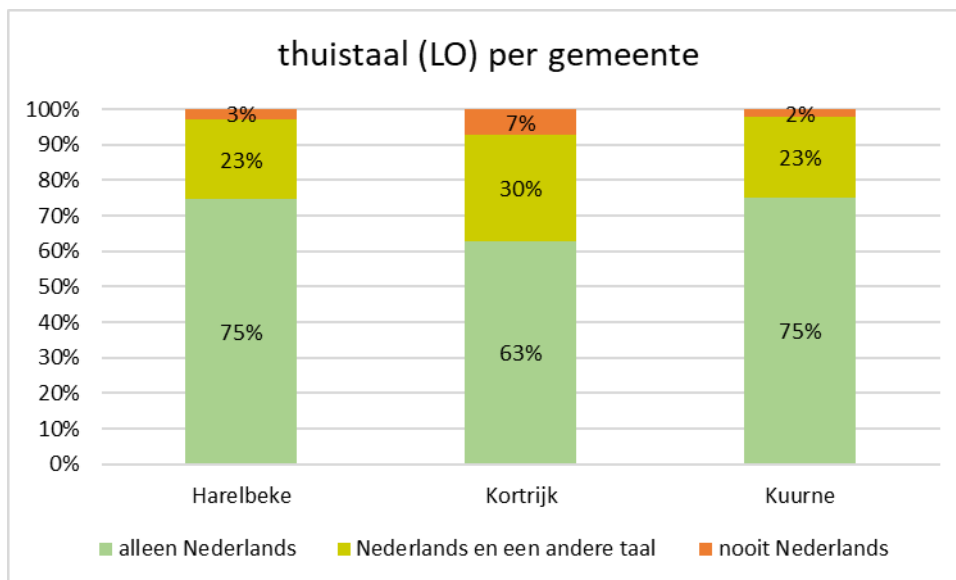
Is er een verband met de gemeente?

Tabel 19: verdeling thuistaal (LO) per gemeente

thuistaal (LO)	Harelbeke	Kortrijk	Kuurne	totaal
alleen Nederlands	376 (75%)	461 (63%)	103 (75%)	<b>940 (68%)</b>
Nederlands en een andere taal	114 (23%)	217 (30%)	31 (23%)	<b>362 (26%)</b>
nooit Nederlands	14 (3%)	54 (7%)	3 (2%)	<b>71 (5%)</b>
<b>totaal</b>	<b>504 (100%)</b>	<b>732 (100%)</b>	<b>137 (100%)</b>	<b>1373 (100%)</b>

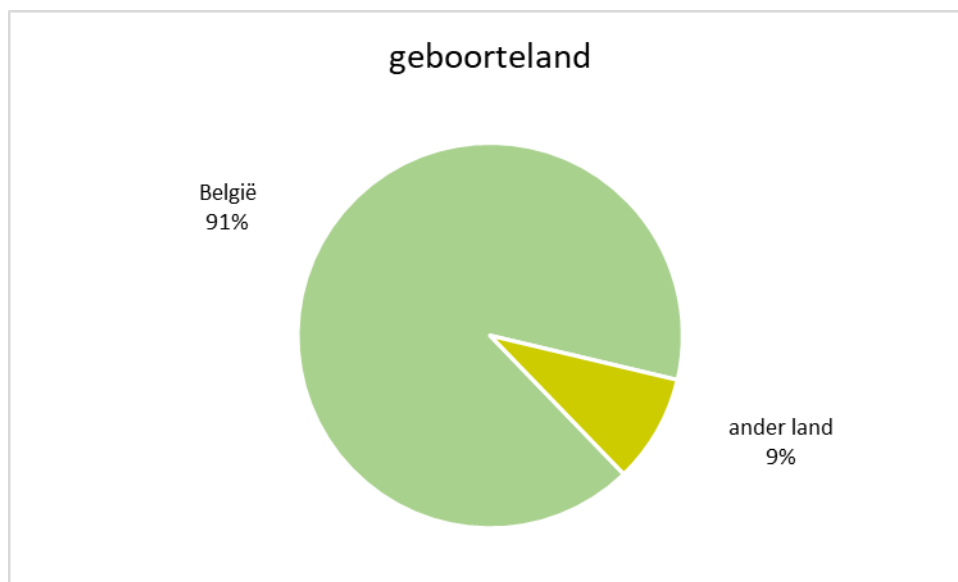
$N=1373$ ;  $Chi^2=28,12$ ;  $p=0,0000$ ;  $Cramer's V=0,10$

Figuur 14: verdeling thuistaal (LO) per gemeente



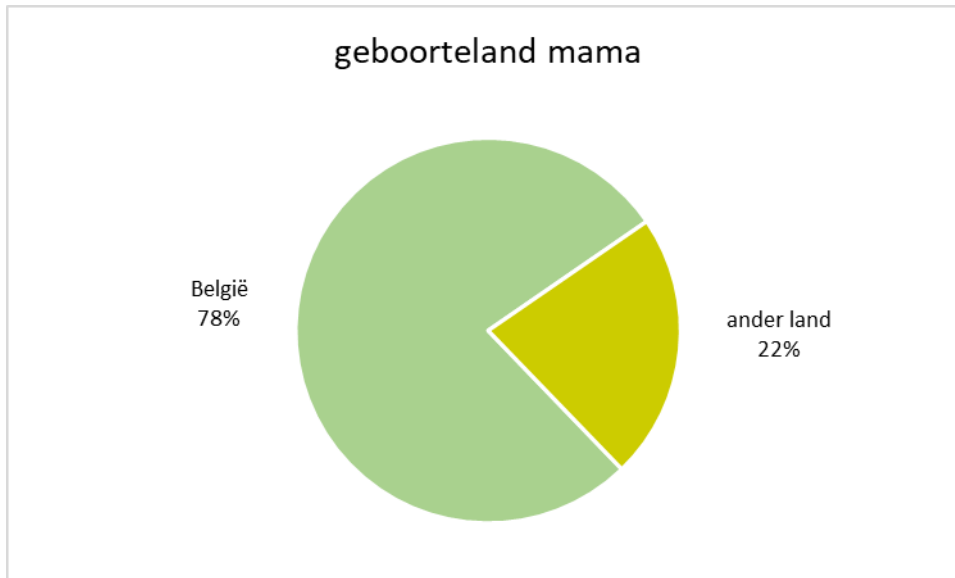
**7. In welk land ben ik geboren?**

Figuur 15: verdeling geboorteland



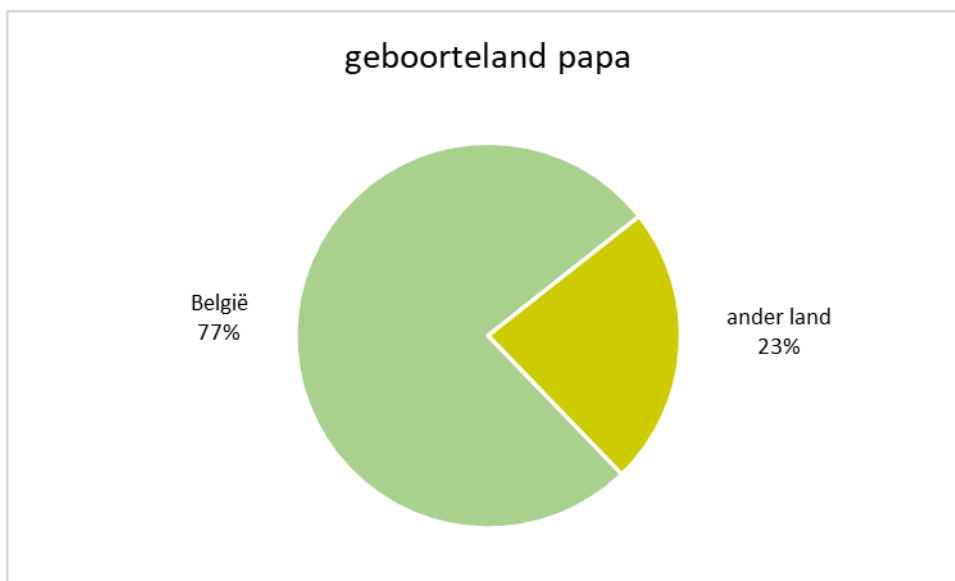
**8. In welk land is mijn mama geboren?**

Figuur 16: verdeling geboorteland moeder



**9. In welk land is mijn papa geboren?**

Figuur 17: verdeling geboorteland vader



Op basis van de thuistaal, geboorteland, geboorteland moeder en geboorteland vader werd een nieuwe variabele berekend: factor-V. Een kind dat thuis nooit Nederlands spreekt, moeder en vader in het buitenland geboren is en zelf ook, krijgt een maximum score van 3+2+2+2-4 (5). Een kind dat thuis alleen Nederlands spreekt, mama, papa en zelf in België geboren is, krijgt een score van 1+1+1+1-4 (0). Aan de (weinig) kinderen die niet wisten in welk land ze zelf (N=4), hun mama (N=11) of papa(N=35) werd geboren, werd telkens een score 1 toegekend.

We hebben redenen om aan te nemen dat dit schaalte betrouwbaar is (Cronbach's Alfa is .84 met N=4). De validiteit vinden we in mogelijke verbanden met variabelen, het hebben van een eigen kamer, minder ouders die gescheiden zijn en of er alcohol thuis wordt gedronken...

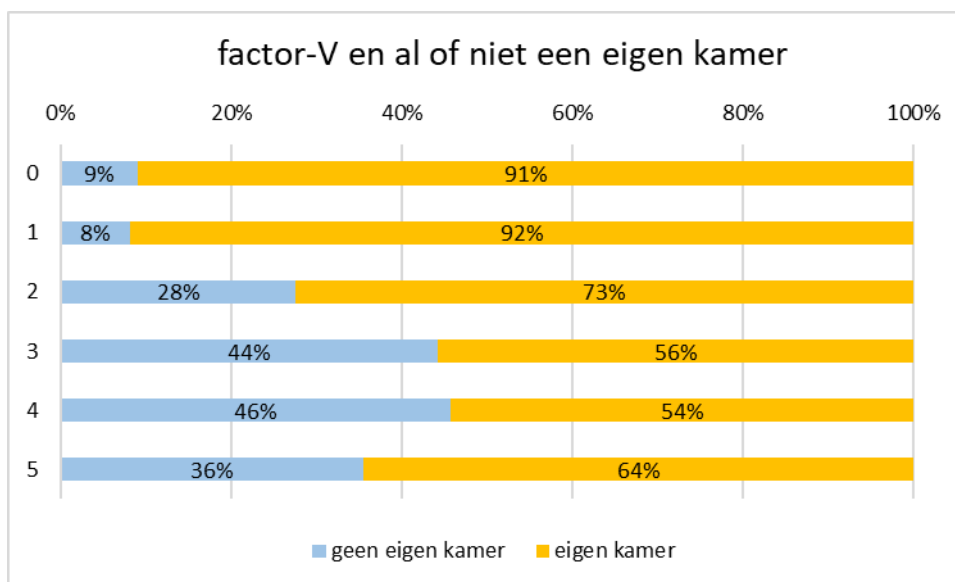
Een voorbeeldje is de samenhang tussen factor-V en het al of niet hebben van een eigen slaapkamer:

Tabel 20: factor-V en het al dan niet hebben van een eigen kamer

factor-V	geen eigen kamer	eigen kamer	totaal
0	177 (9%)	1788 (91%)	<b>1965 (100%)</b>
1	18 (8%)	201 (92%)	<b>219 (100%)</b>
2	55 (28%)	145 (73%)	<b>200 (100%)</b>
3	118 (44%)	149 (56%)	<b>267 (100%)</b>
4	95 (46%)	113 (54%)	<b>208 (100%)</b>
5	27 (36%)	49 (64%)	<b>76 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>490 (17%)</b>	<b>2445 (83%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $\chi^2=401,74$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,37$

Figuur 18: factor-V en het hebben van een eigen kamer

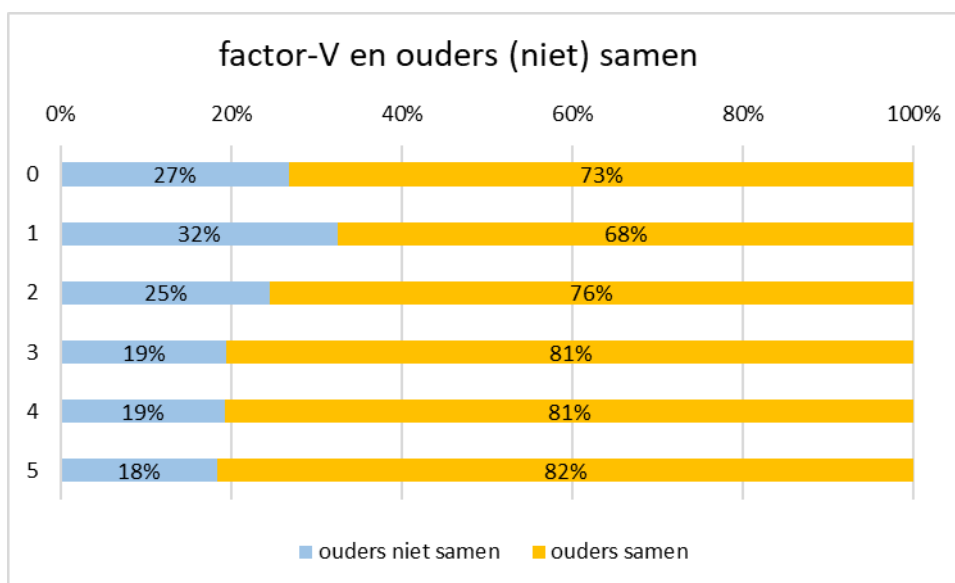


Tabel 21: factor-V en ouders samen

factor- V	ouders niet samen	ouders samen	totaal
0	525 (27%)	1440 (73%)	<b>1965 (100%)</b>
1	71 (32%)	148 (68%)	<b>219 (100%)</b>
2	49 (25%)	151 (76%)	<b>200 (100%)</b>
3	52 (19%)	215 (81%)	<b>267 (100%)</b>
4	40 (19%)	168 (81%)	<b>208 (100%)</b>
5	14 (18%)	62 (82%)	<b>76 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>751 (26%)</b>	<b>2184 (74%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $\chi^2=18,51$ ;  $p=0,0024$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 19: factor-V en ouders samen



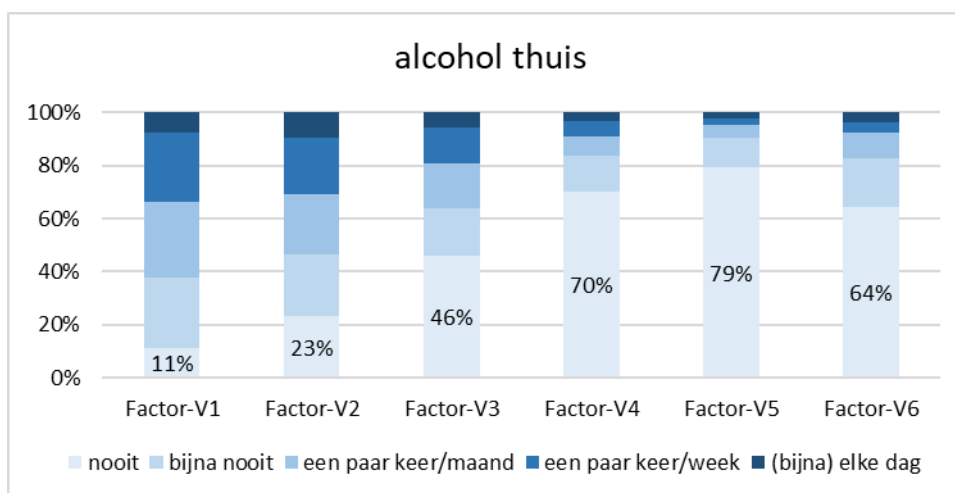


Tabel 22: factor-V en alcoholconsumptie thuis

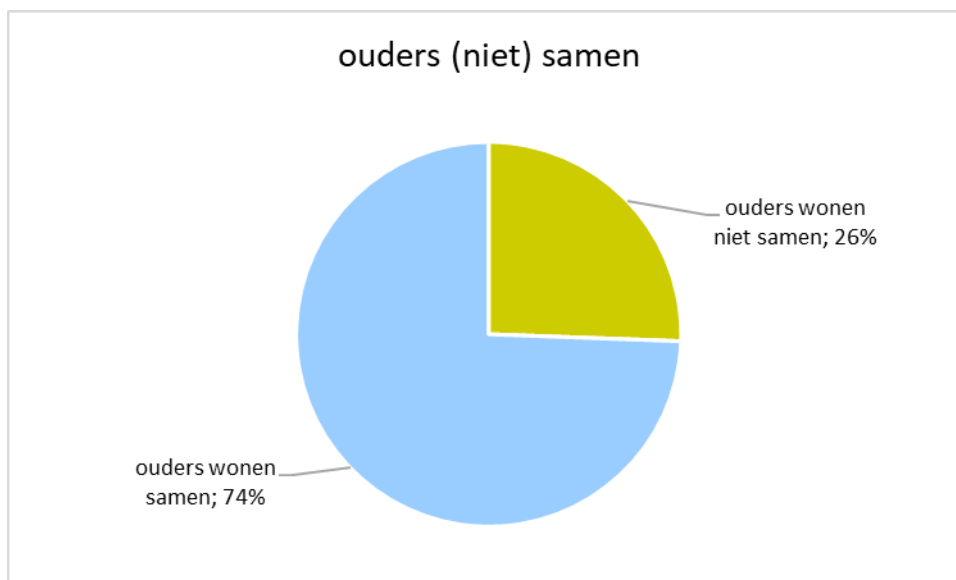
alcohol thuis	Factor-V1	Factor-V2	Factor-V3	Factor-V4	Factor-V5	Factor-V6	totaal
nooit	220 (11%)	51 (23%)	92 (46%)	187 (70%)	165 (79%)	49 (64%)	<b>764 (26%)</b>
bijna nooit	527 (27%)	51 (22%)	36 (17%)	36 (7%)	23 (11%)	14 (18%)	<b>687 (23%)</b>
een paar keer/maand	554 (28%)	49 (21%)	33 (14%)	19 (6%)	10 (5%)	7 (9%)	<b>672 (21%)</b>
een paar keer/week	509 (26%)	47 (10%)	27 (6%)	16 (3%)	5 (2%)	3 (4%)	<b>607 (7%)</b>
(bijna) elke dag	155 (8%)	21 (10%)	12 (6%)	9 (3%)	5 (2%)	3 (4%)	<b>205 (7%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1965 (100%)</b>	<b>219 (100%)</b>	<b>200 (100%)</b>	<b>267 (100%)</b>	<b>208 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $\chi^2=916,33$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,28$

Figuur 20: factor-V en alcoholconsumptie thuis



**10. Mijn mama en mijn papa wonen samen in hetzelfde huis/appartement. \* O ja, O neen**  
 Figuur 21: ouders (niet) samen

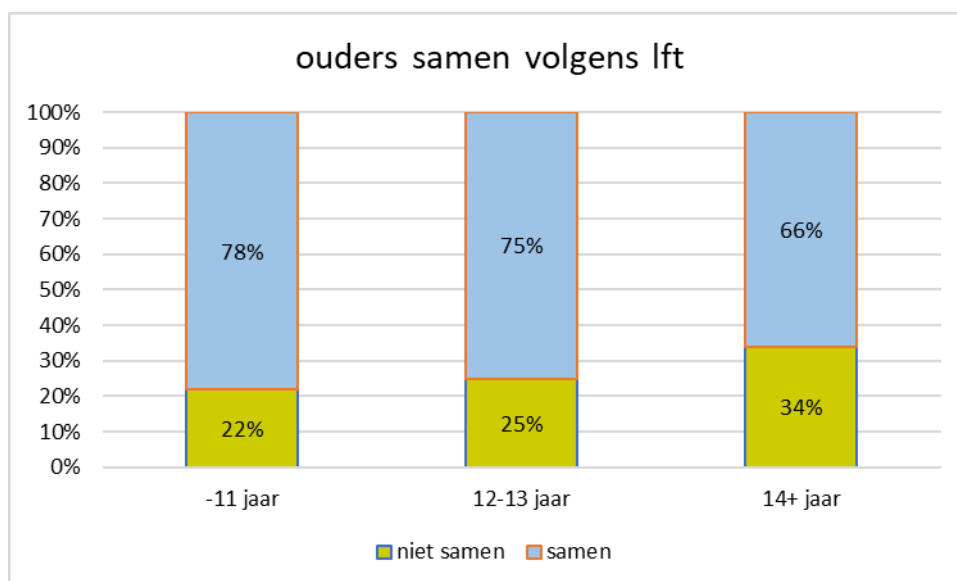


Tabel 23: ouders samen volgens leeftijd

ouders samen/lft	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
niet samen	287 (22%)	242 (25%)	222 (34%)	<b>751 (26%)</b>
samen	1039 (78%)	714 (75%)	431 (66%)	<b>2184 (74%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=35,12; p=0,0000; Cramer's V=0,11*

Figuur 22: ouders samen volgens leeftijd

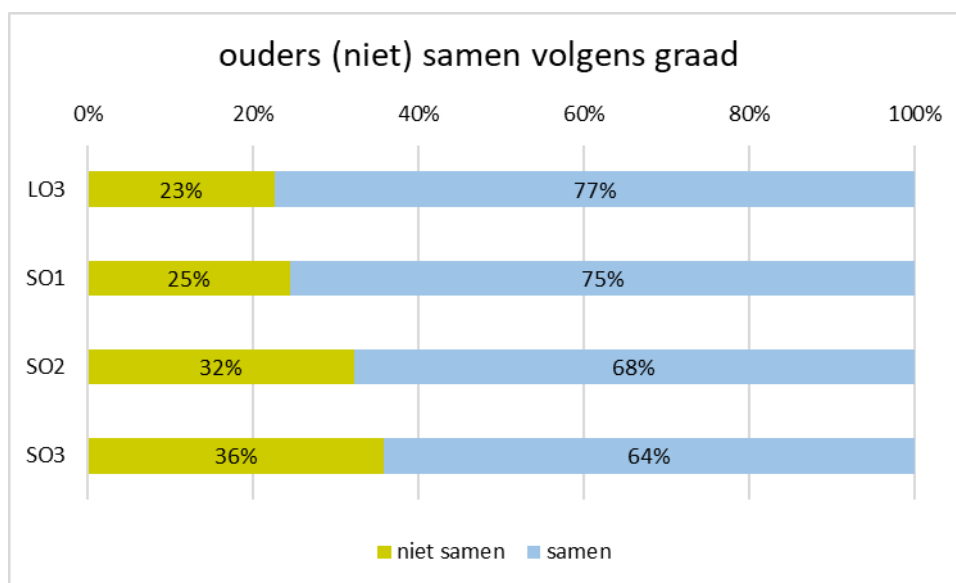


Tabel 24: ouders samen volgens graad

ouders samen/graad	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
niet samen	311 (23%)	225 (25%)	144 (32%)	63 (36%)	<b>743 (26%)</b>
samen	1062 (77%)	691 (75%)	303 (68%)	113 (64%)	<b>2169 (74%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>916 (100%)</b>	<b>447 (100%)</b>	<b>176 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

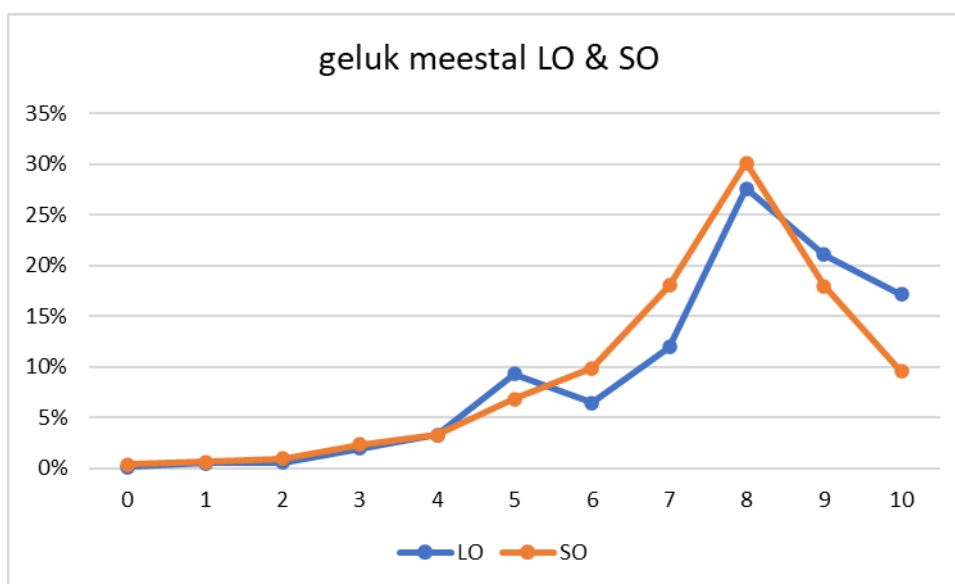
$N=2912$ ;  $\chi^2=26,71$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 23: ouders samen volgens graad



11. Hoe gelukkig voel ik me meestal? \* (0= heel ongelukkig, 10=heel gelukkig)

Figuur 24: procent kinderen naar geluk-meestal in LO en SO

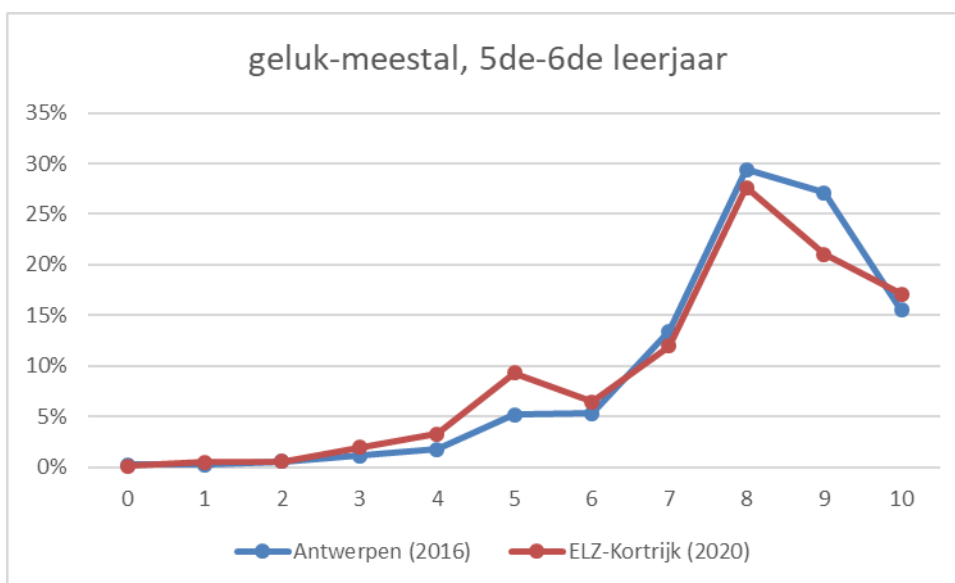


Tabel 25: verdeling kinderen LO geluk meestal in Antwerpen (2016) en ELZ-Kortrijk (2020)

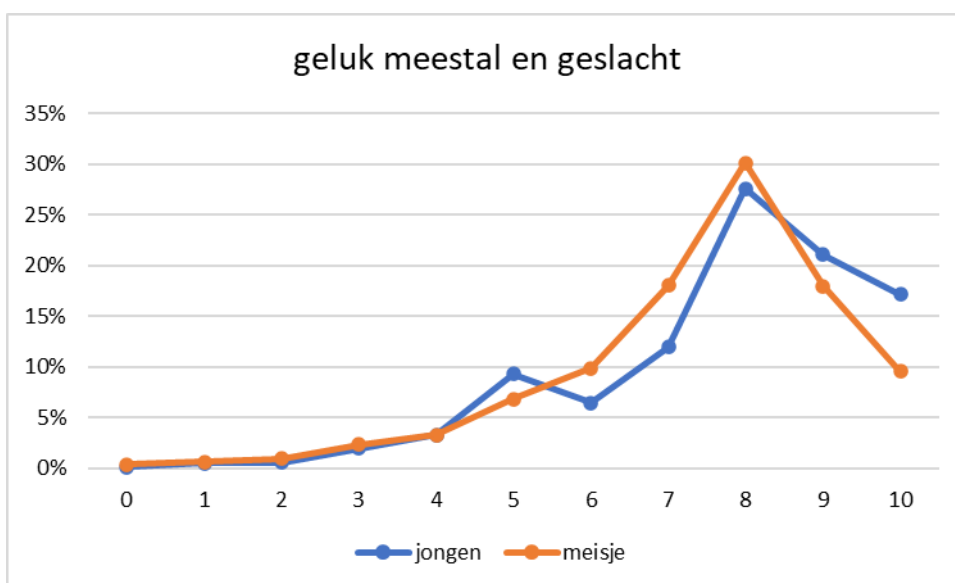
	geluk 0-5	geluk 6-7	geluk 8-10	totaal
Antwerpen 2016	857 (9%)	1748 (19%)	6697 (72%)	<b>9302 (100%)</b>
ELZ_Kortrijk 2020	217 (16%)	253 (18%)	903 (66%)	<b>1373 (100%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1074 (10%)</b>	<b>2001 (19%)</b>	<b>7600 (71%)</b>	<b>10675 (100%)</b>

$\chi^2 = 58,27$ ;  $p = 0.0000$ ; Cramer's  $V = 0,07$

Figuur 25: procent kinderen LO naar geluk-meestal in Antwerpen (2016) en ELZ-Kortrijk (2020)



Figuur 26: procent jongens en meisjes naar geluk-meestal

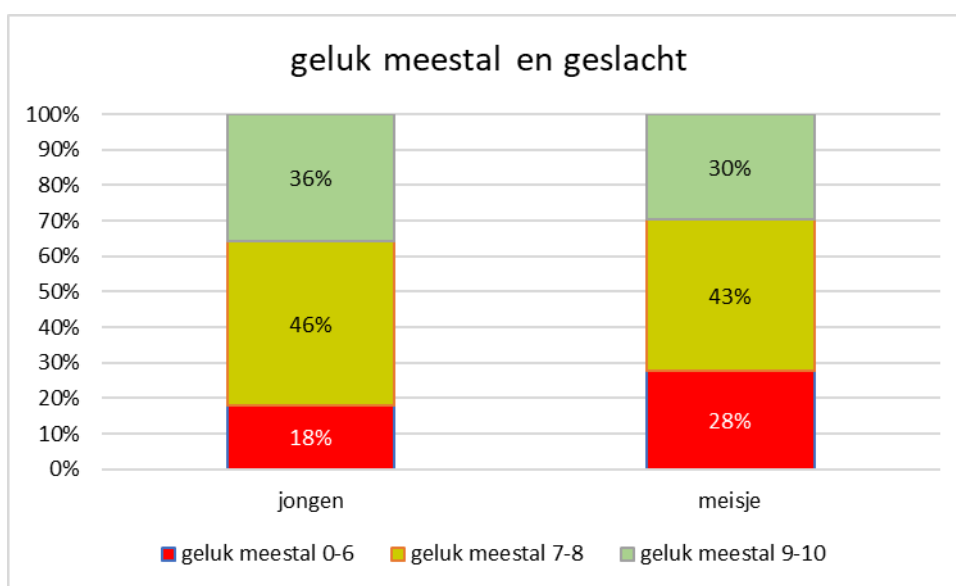


Tabel 26: verdeling geluk-meestal naar geslacht

	jongen	meisje	totaal
geluk meestal 0-6	239 (18%)	447 (28%)	<b>686 (23%)</b>
geluk meestal 7-8	606 (46%)	689 (43%)	<b>1295 (44%)</b>
geluk meestal 9-10	474 (36%)	480 (30%)	<b>954 (33%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1319 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=38,77; p=0,0000; Cramer's V=0,11*

Figuur 27: verdeling geluk-meestal bij jongens en meisjes

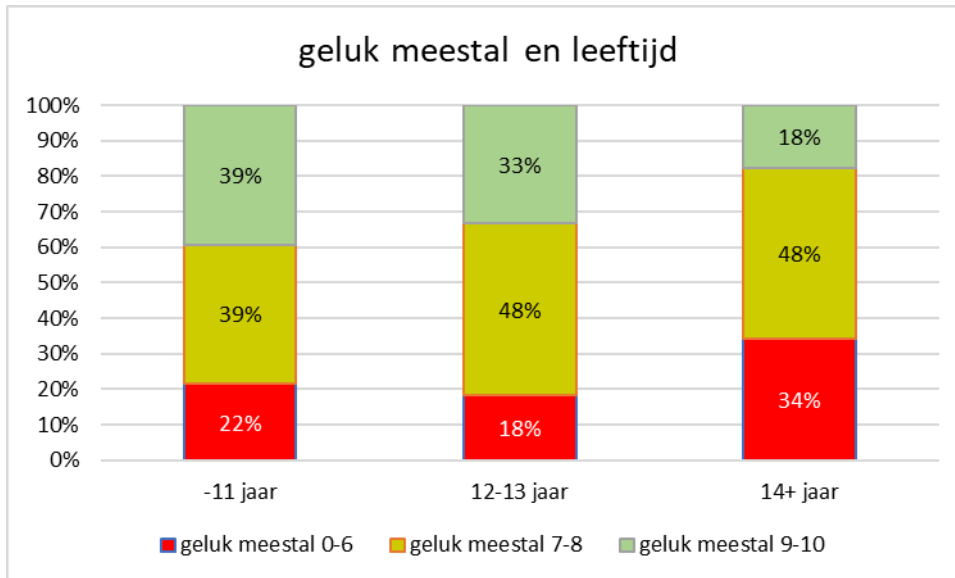


Tabel 27: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie

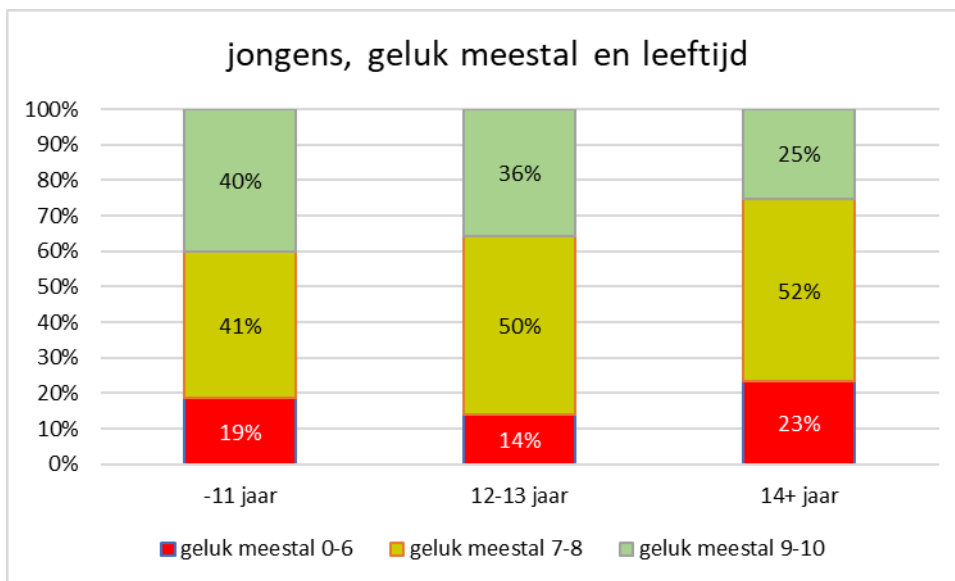
	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
geluk meestal 0-6	286 (22%)	176 (18%)	224 (34%)	<b>686 (23%)</b>
geluk meestal 7-8	520 (39%)	461 (48%)	314 (48%)	<b>1295 (44%)</b>
geluk meestal 9-10	520 (39%)	319 (33%)	115 (18%)	<b>954 (33%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=121,66; p=0,0000; Cramer's V=0,14*

Figuur 28: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie

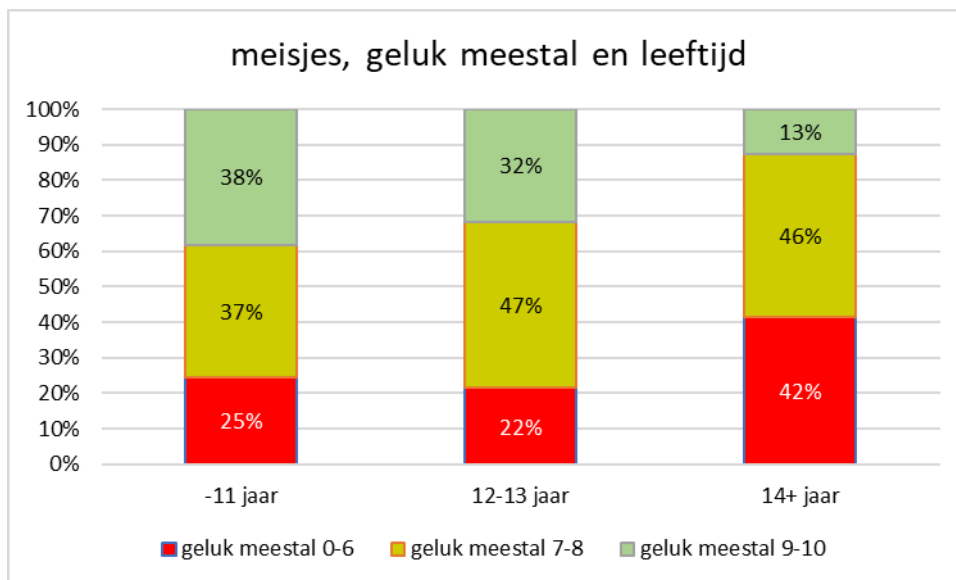


Figuur 29: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij jongens



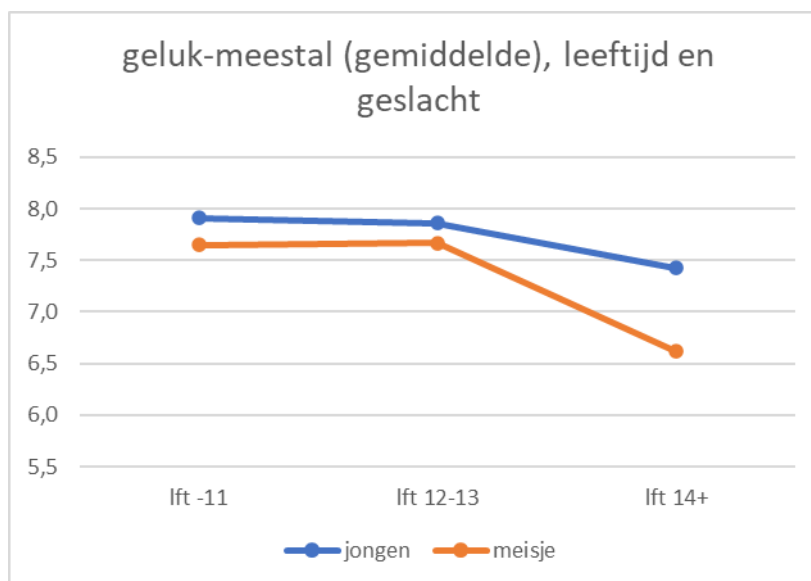
$N=1319$ ;  $\chi^2=25,97$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 30: verdeling geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij meisjes



$N=1616$ ;  $Chi^2=100,34$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,18$

Figuur 31: gemiddelde score geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij jongens en meisjes

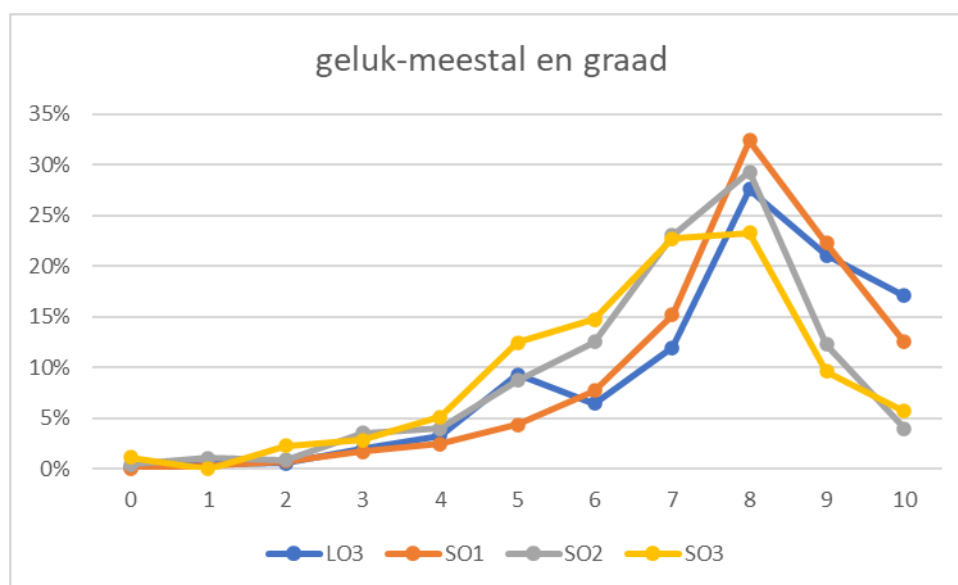


Tabel 28: gemiddelde geluk-meestal volgens leeftijdscategorie bij jongens en meisjes

	jongen	meisje	totaal
-11 jaar	7,9	7,6	7,8
12-13 jaar	7,9	7,7	7,7
14+ jaar	7,4	6,6	6,9
<b>totaal</b>	<b>7,8</b>	<b>7,4</b>	<b>7,6</b>

Conclusie: er is geen verschil in geluk-meestal tussen de kinderen/jongeren tot en met 13 jaar. Oudere jongeren zijn significant ongelukkiger, vooral de meisjes.

*Figuur 32: verdeling geluk-meestal volgens graad*



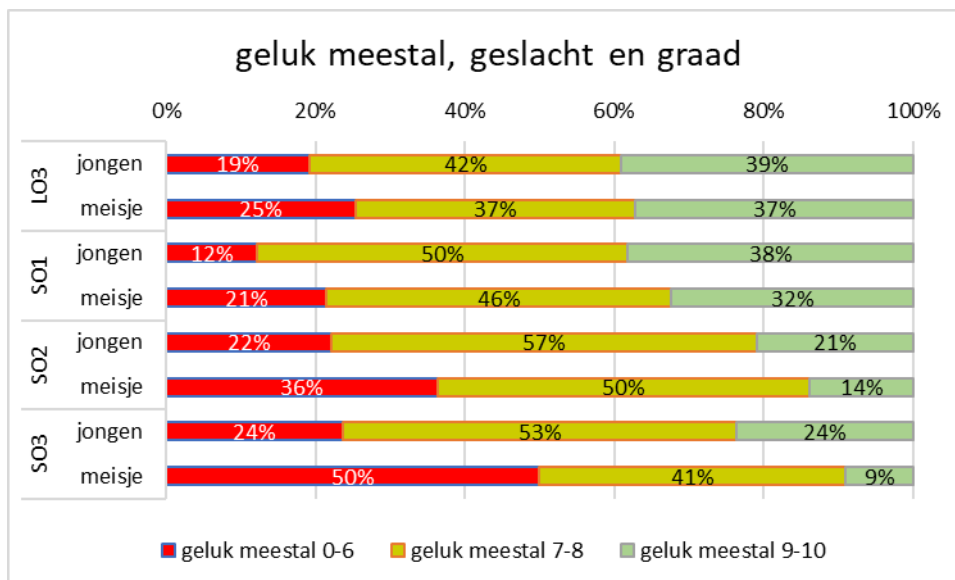
*Tabel 29: verdeling geluk-meestal volgens graad*

	LO3	SO1	SO2	SO3	<b>totaal</b>
geluk meestal 0-6	306 (22%)	161 (18%)	140 (31%)	68 (39%)	<b>675 (23%)</b>
geluk meestal 7-8	543 (40%)	436 (48%)	234 (52%)	81 (46%)	<b>1294 (44%)</b>
geluk meestal 9-10	524 (38%)	319 (35%)	73 (16%)	27 (15%)	<b>943 (32%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>916 (100%)</b>	<b>447 (100%)</b>	<b>176 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

*N=2912; Chi<sup>2</sup>=126,85; p=0,0000; Cramer's V=0,15*



Figuur 33: verdeling geluk-meestal volgens graad bij jongens en meisjes

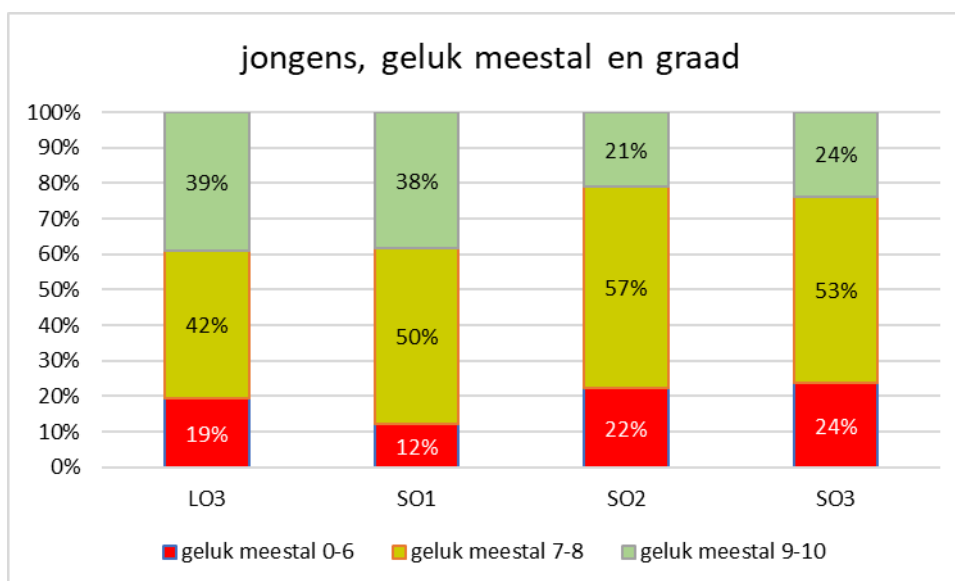


Tabel 30: geluk-meestal volgens graad bij jongens

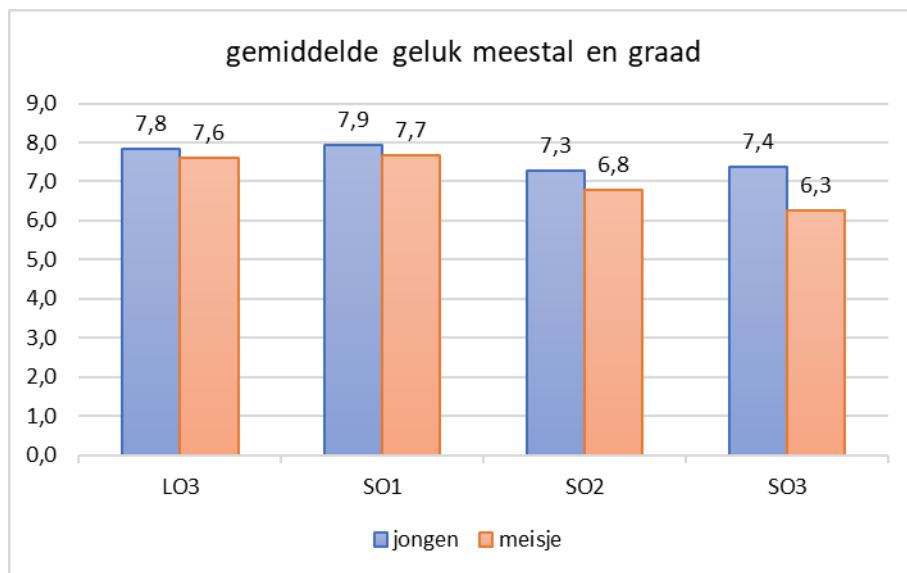
jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
geluk (0-6)	133 (19%)	46 (12%)	35 (22%)	18 (24%)	<b>232 (18%)</b>
geluk (7-8)	287 (42%)	188 (50%)	90 (57%)	40 (53%)	<b>605 (46%)</b>
geluk (9-10)	270 (39%)	145 (38%)	33 (21%)	18 (24%)	<b>466 (36%)</b>
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $Chi^2=35,26$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

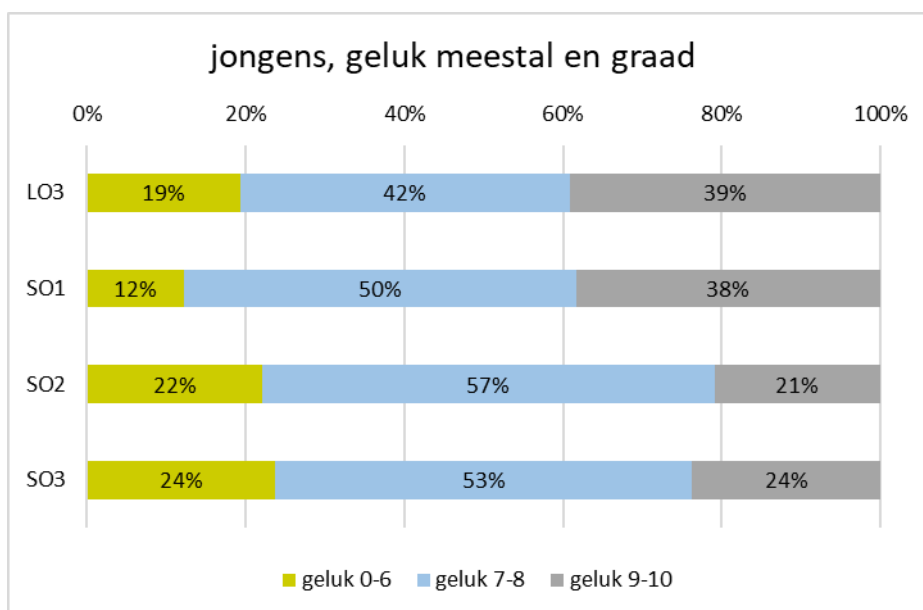
Figuur 34: geluk-meestal volgens graad bij jongens



Figuur 35: gemiddelde geluk-meestal bij jongens en meisjes volgens graad



Figuur 36: procentuele verdeling jongens naar geluk-meestal en graad

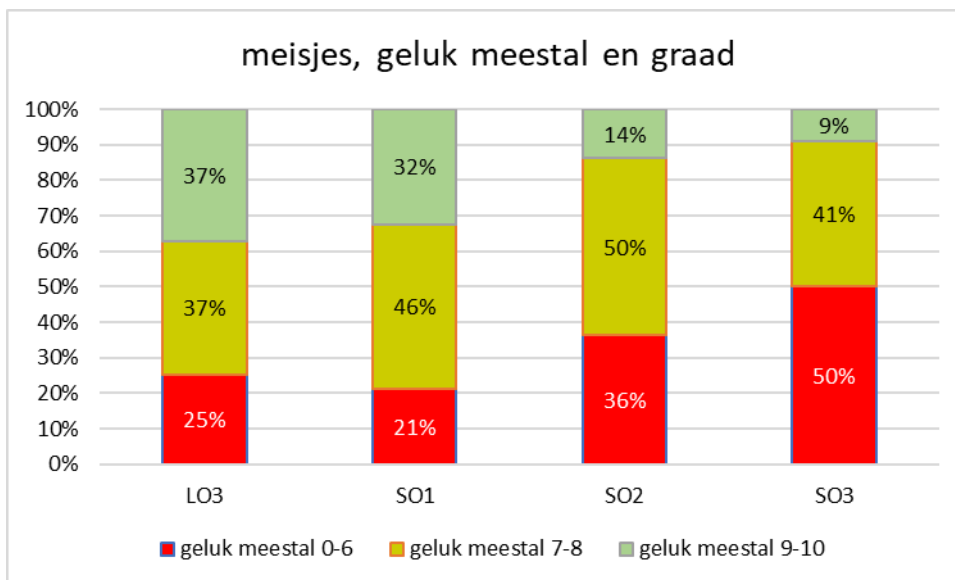


Tabel 31: geluk meestal volgens graad bij meisjes

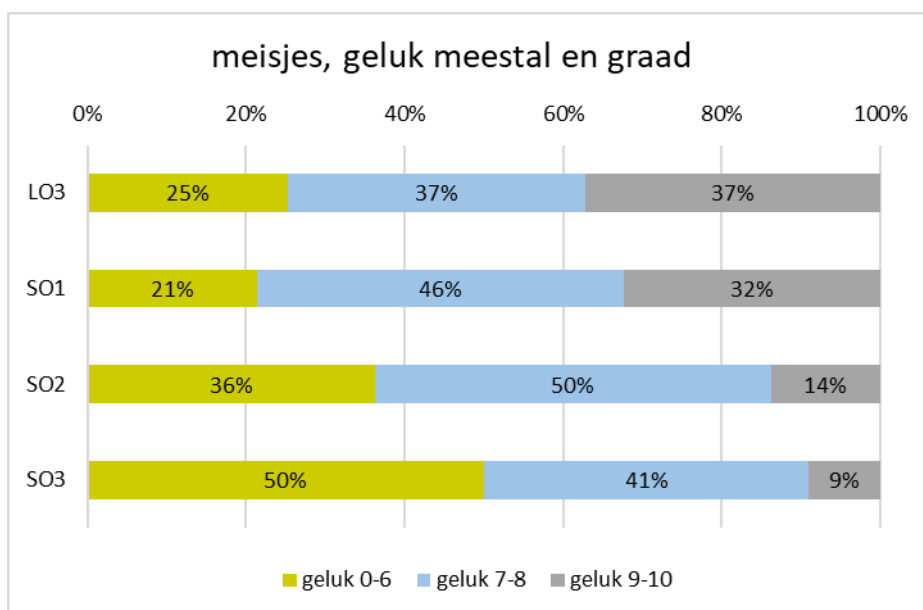
meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
geluk meestal 0-6	173 (25%)	115 (21%)	105 (36%)	50 (50%)	<b>443 (28%)</b>
geluk meestal 7-8	256 (37%)	248 (46%)	144 (50%)	41 (41%)	<b>689 (43%)</b>
geluk meestal 9-10	254 (37%)	174 (32%)	40 (14%)	9 (9%)	<b>477 (30%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

*N=1609; Chi<sup>2</sup>=97,53; p=0,0000; Cramer's V=0,17*

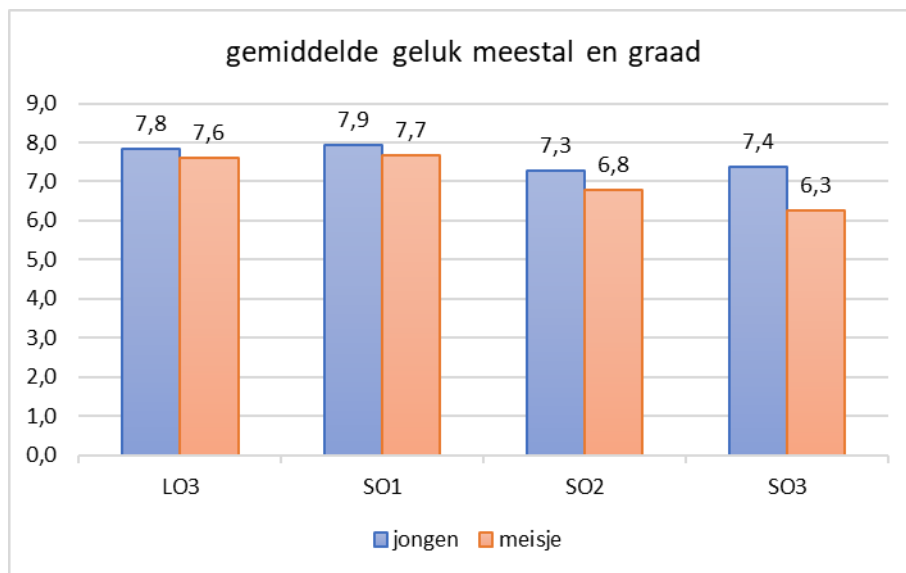
Figuur 37: procentuele verdeling van meisjes over geluk-meestal en graad(1)



Figuur 38:procentuele verdeling van meisjes over geluk-meestal en graad(2)



Figuur 39: gemiddelde score op geluk-meestal van meisjes per graad



Tabel 32: de geluksscore van LO Kuurne vergeleken met Harelbeke en Kortrijk

LO	Harelbeke & Kortrijk	Kuurne	totaal
geluk (0-6)	262 (21%)	44 (32%)	<b>306 (22%)</b>
geluk (7-8)	495 (40%)	48 (35%)	<b>543 (40%)</b>
geluk (9-10)	479 (39%)	45 (33%)	<b>524 (38%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1236 (100%)</b>	<b>137 (100%)</b>	<b>1373 (100%)</b>

$N=1373$ ;  $Chi^2=8,51$ ;  $p=0,0142$ ; Cramer's  $V=0,08$

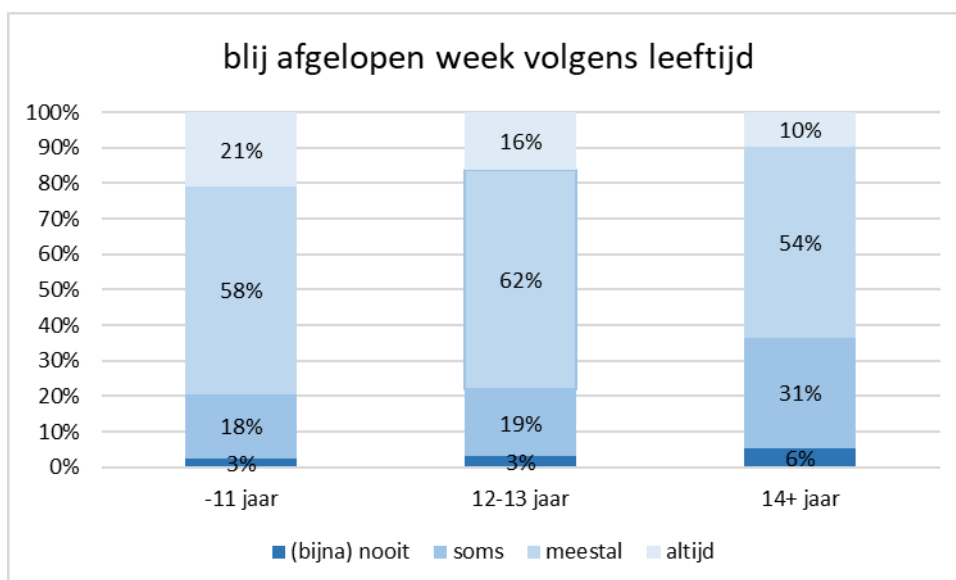
#### 14. Ik voelde me de afgelopen week \* blij, vol energie, trots, gelukkig

Tabel 33: aantal IIn blij afgelopen week volgens leeftijd

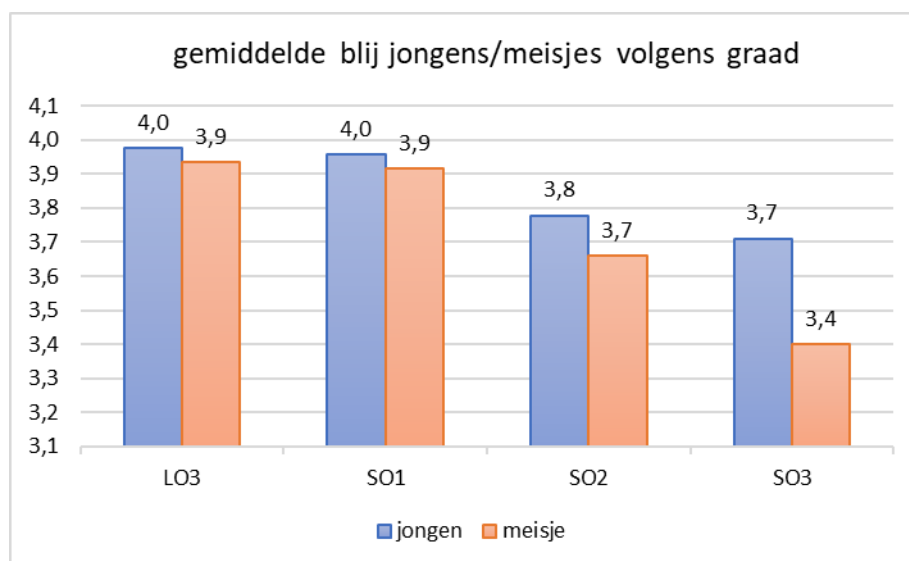
blij-ift	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	34 (3%)	30 (3%)	36 (6%)	<b>100 (3%)</b>
soms	240 (18%)	179 (19%)	202 (31%)	<b>621 (21%)</b>
meestal	774 (58%)	592 (62%)	351 (54%)	<b>1717 (59%)</b>
altijd	278 (21%)	155 (16%)	64 (10%)	<b>497 (17%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $Chi^2=86,58$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Tabel 34: procent IIn blij afgelopen week volgens leeftijd



Tabel 35: gemiddelde van blij afgelopen week volgens graad en geslacht

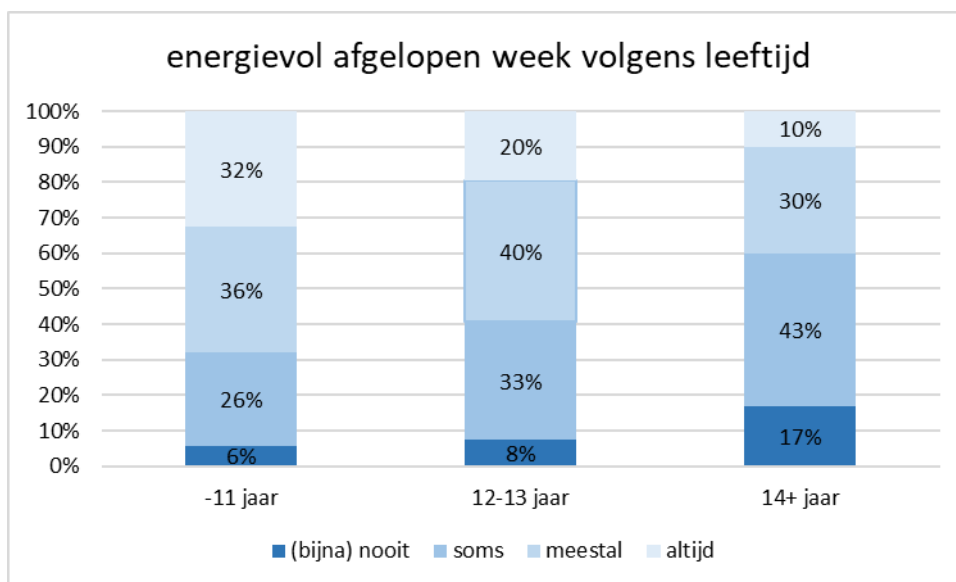


Tabel 36: aantal IIn energievul afgelopen week volgens leeftijd

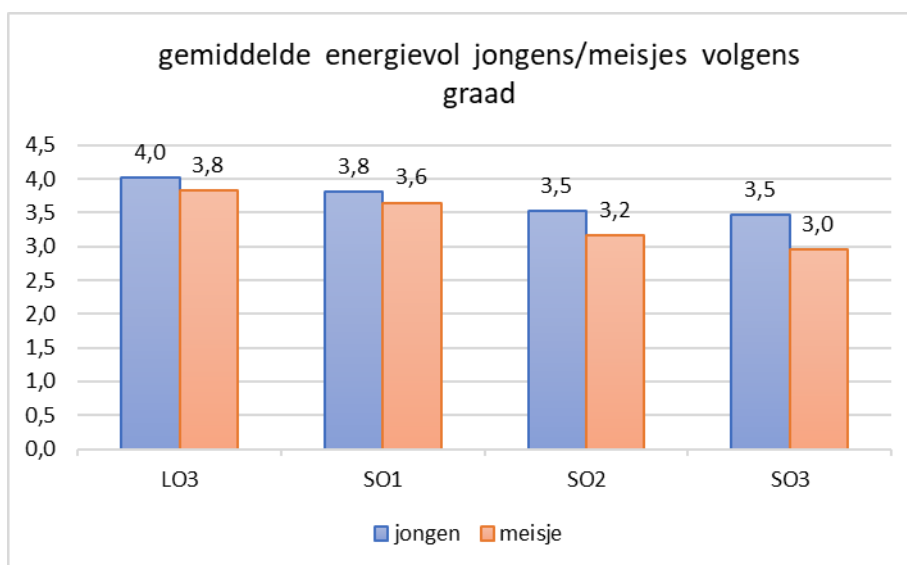
energievul-ift	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	76 (6%)	72 (8%)	110 (17%)	<b>258 (9%)</b>
soms	349 (26%)	317 (33%)	281 (43%)	<b>947 (32%)</b>
meestal	471 (36%)	380 (40%)	197 (30%)	<b>1048 (36%)</b>
altijd	430 (32%)	187 (20%)	65 (10%)	<b>682 (23%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=215,61; p=0,0000; Cramer's V=0,19*

Figuur 40: procent IIn energievul afgelopen week volgens leeftijd



Figuur 41: gemiddelde van energievul afgelopen week volgens graad en geslacht

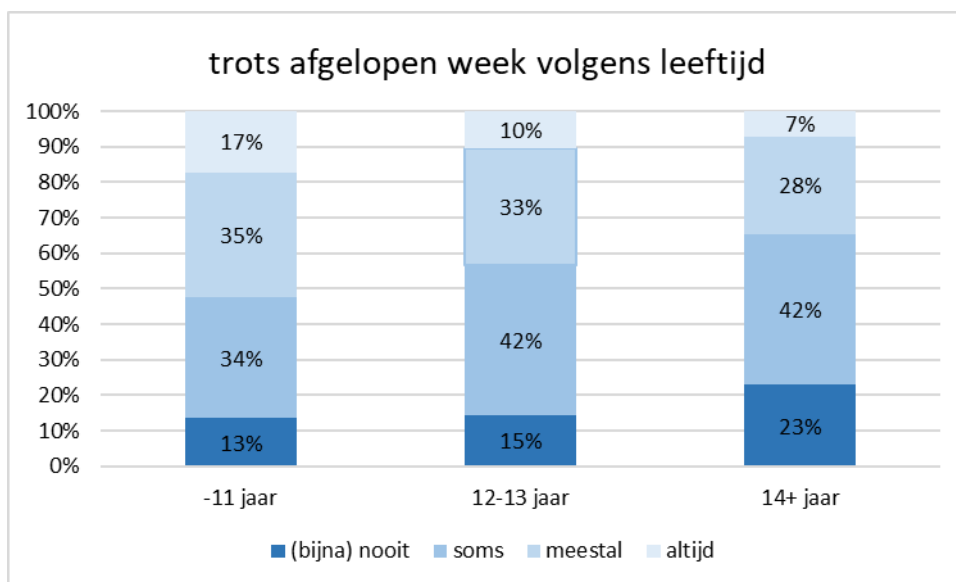


Tabel 37: aantal IIn trots afgelopen week volgens leeftijd

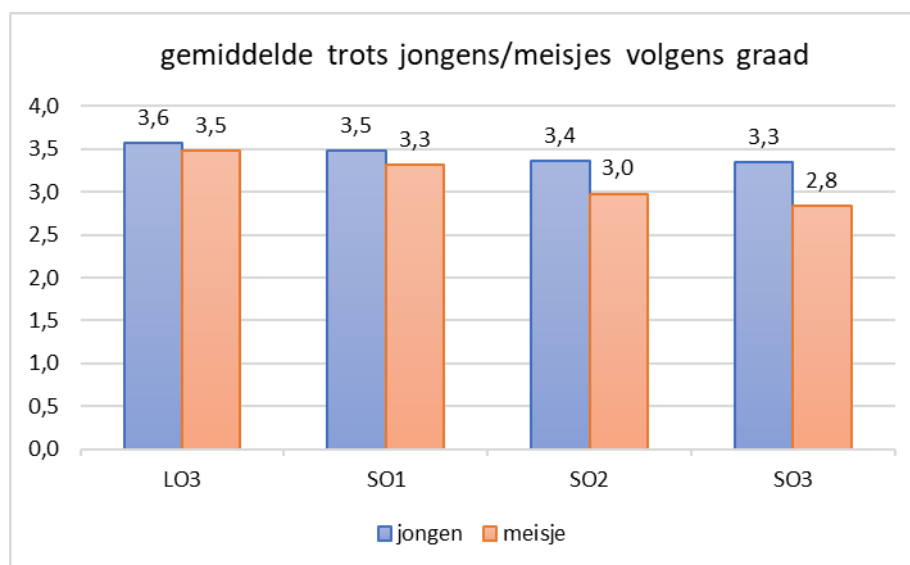
trots-ift	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	179 (13%)	139 (15%)	150 (23%)	<b>468 (16%)</b>
soms	453 (34%)	402 (42%)	277 (42%)	<b>1132 (39%)</b>
meestal	466 (35%)	315 (33%)	180 (28%)	<b>961 (33%)</b>
altijd	228 (17%)	100 (10%)	46 (7%)	<b>374 (13%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=87,43; p=0,0000; Cramer's V=0,12*

Figuur 42: procent IIn trots afgelopen week volgens leeftijd



Figuur 43: gemiddelde van trots afgelopen week volgens graad en geslacht

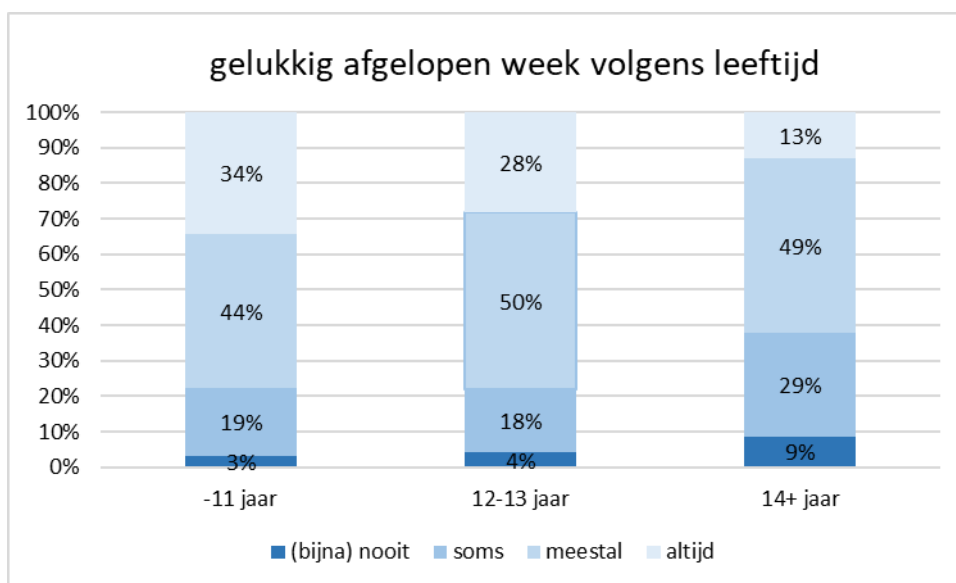


Tabel 38: aantal IIn gelukkig afgelopen week volgens leeftijd

gelukkig-ift	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	42 (3%)	40 (4%)	57 (9%)	<b>139 (5%)</b>
soms	252 (19%)	171 (18%)	191 (29%)	<b>614 (21%)</b>
meestal	578 (44%)	475 (50%)	319 (49%)	<b>1372 (47%)</b>
altijd	454 (34%)	270 (28%)	86 (13%)	<b>810 (28%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=133,47; p=0,0000; Cramer's V=0,15*

Figuur 44: procent IIn gelukkig afgelopen week volgens leeftijd



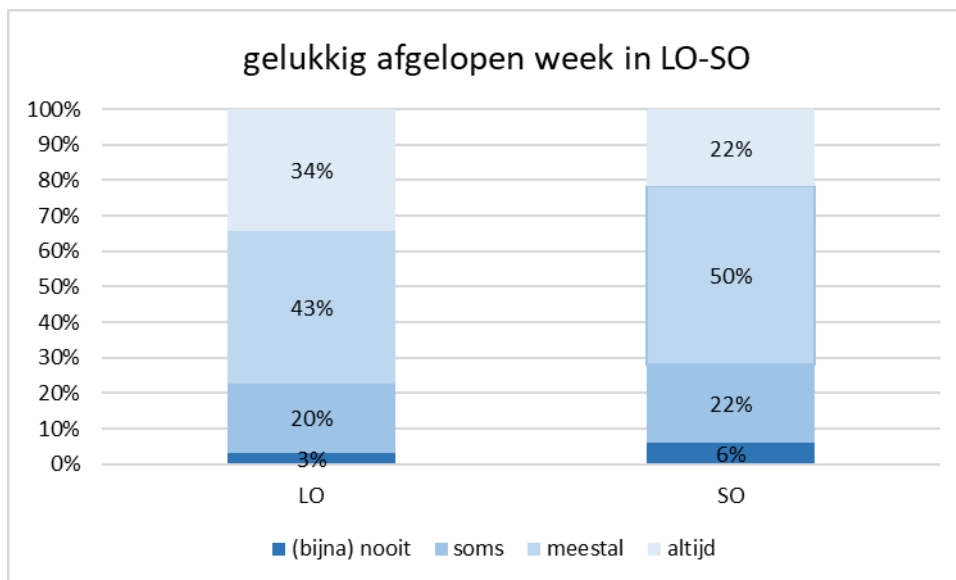
Tabel 39: aantal IIn gelukkig afgelopen week in LO-SO

gelukkig-LO-SO	LO	SO	totaal
(bijna) nooit	44 (3%)	95 (6%)	<b>139 (5%)</b>
soms	269 (20%)	345 (22%)	<b>614 (21%)</b>
meestal	590 (43%)	782 (50%)	<b>1372 (47%)</b>
altijd	470 (34%)	340 (22%)	<b>810 (28%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>1562 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=63,95; p=0,0000; Cramer's V=0,15*



Figuur 45: procent IIn gelukkig afgelopen week in LO-SO

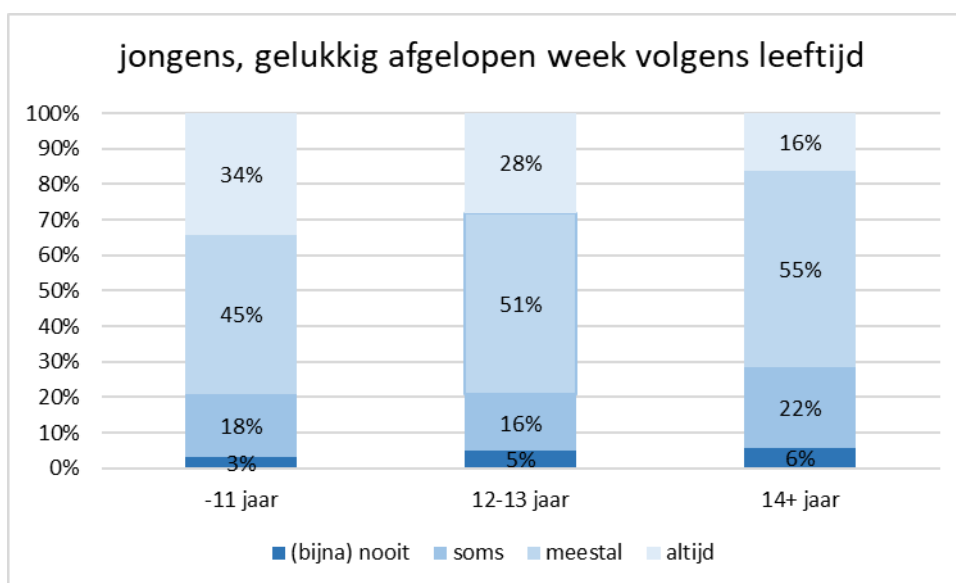


Tabel 40: aantal jongens gelukkig afgelopen week volgens leeftijd

jongens, gelukkig-lft	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	179 (13%)	139 (15%)	150 (23%)	<b>468 (16%)</b>
soms	453 (34%)	402 (42%)	277 (42%)	<b>1132 (39%)</b>
meestal	466 (35%)	315 (33%)	180 (28%)	<b>961 (33%)</b>
altijd	228 (17%)	100 (10%)	46 (7%)	<b>374 (13%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=1319$ ;  $Chi^2=33,08$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 46: procent jongens gelukkig afgelopen week volgens leeftijd

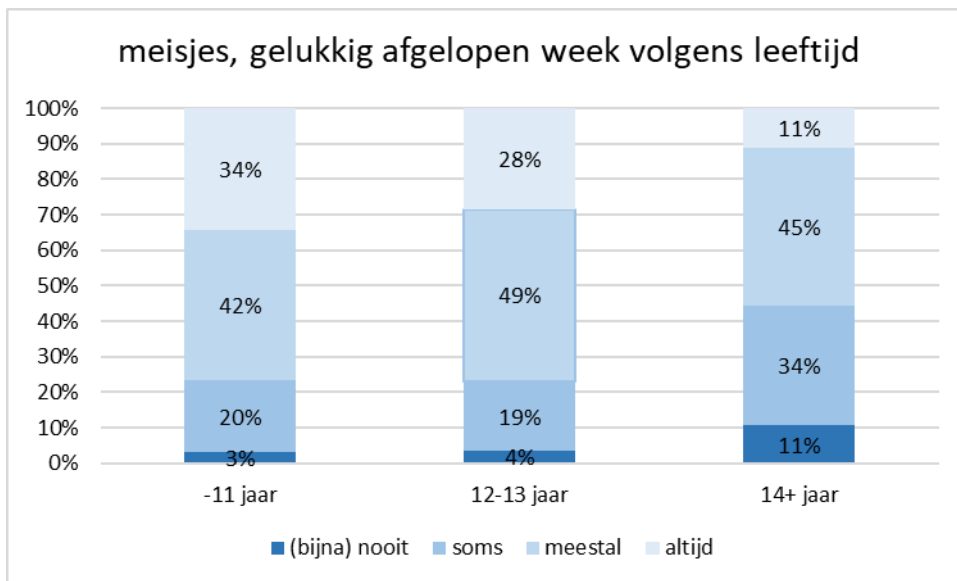


Tabel 41: aantal meisjes gelukkig afgelopen week volgens leeftijd

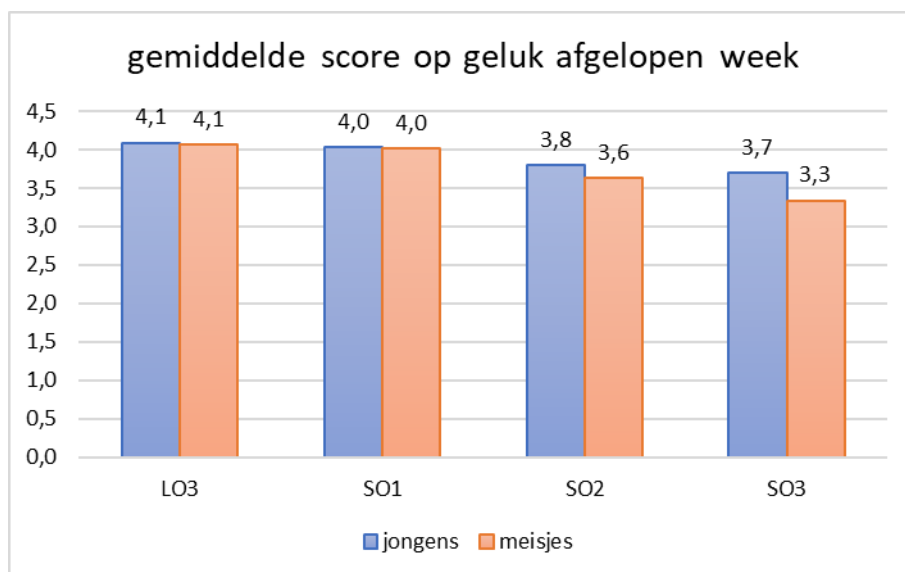
meisjes, gelukkig-lft	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	20 (3%)	20 (4%)	42 (11%)	<b>82 (5%)</b>
soms	135 (20%)	108 (19%)	133 (34%)	<b>376 (23%)</b>
meestal	282 (42%)	270 (49%)	176 (45%)	<b>728 (45%)</b>
altijd	228 (34%)	158 (28%)	44 (11%)	<b>430 (27%)</b>
<b>totaal</b>	<b>665 (100%)</b>	<b>556 (100%)</b>	<b>395 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>

N=1616; Chi<sup>2</sup>=109,97; p=0,0000; Cramer's V=0,18

Figuur 47: procent meisjes gelukkig afgelopen week volgens leeftijd



Figuur 48: gemiddelde van geluk afgelopen week volgens graad en geslacht

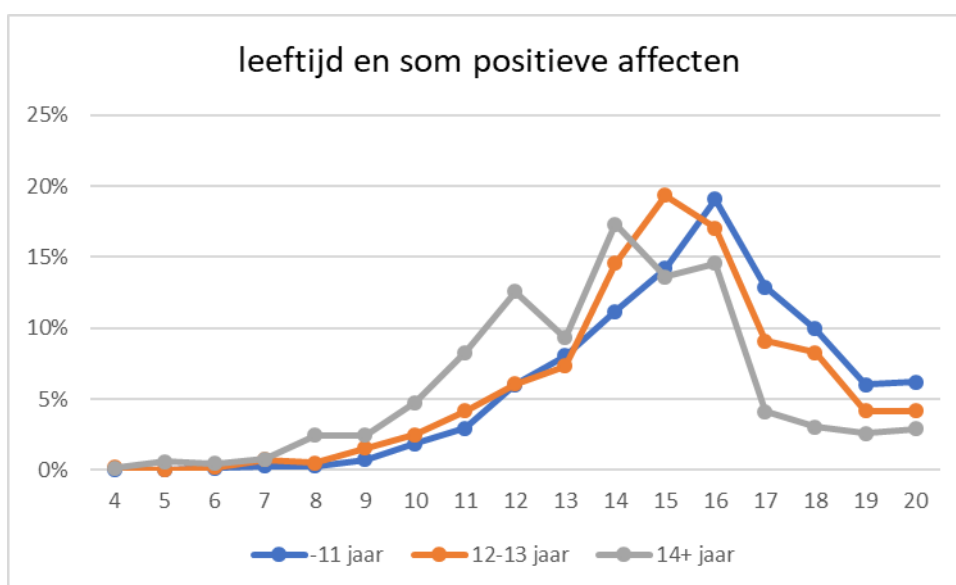


Tabel 42: aantal leerlingen LO en gelukkig afgelopen week, Harelbeke-Kortrijk versus Kuurne

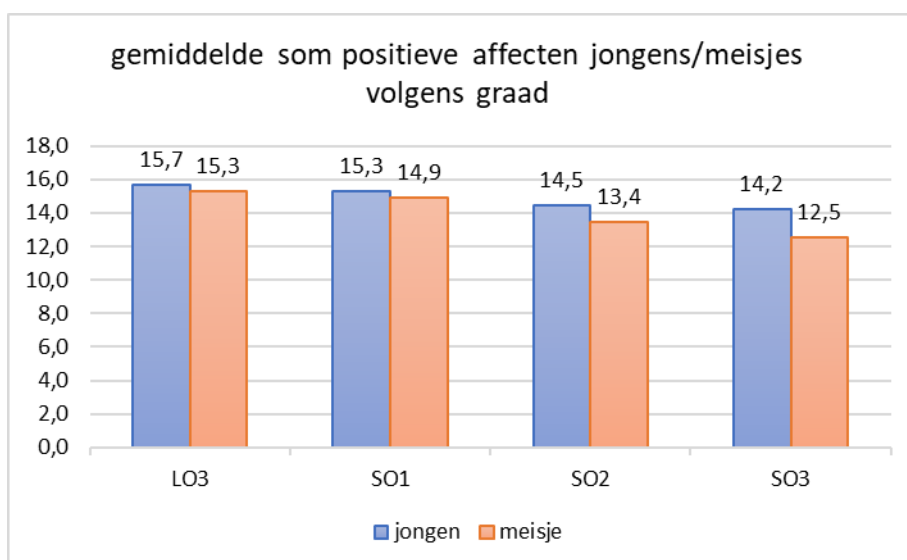
LO	Harelbeken-Kortrijk	Kuurne	totaal
(bijna) nooit & soms	267 (22%)	46 (34%)	<b>313 (23%)</b>
meestal	546 (44%)	44 (32%)	<b>590 (43%)</b>
altijd	423 (34%)	47 (34%)	<b>470 (34%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1236 (100%)</b>	<b>137 (100%)</b>	<b>1373 (100%)</b>

$N=1373$ ;  $\chi^2=11,93$ ;  $p=0,0026$ ; Cramer's  $V=0,09$

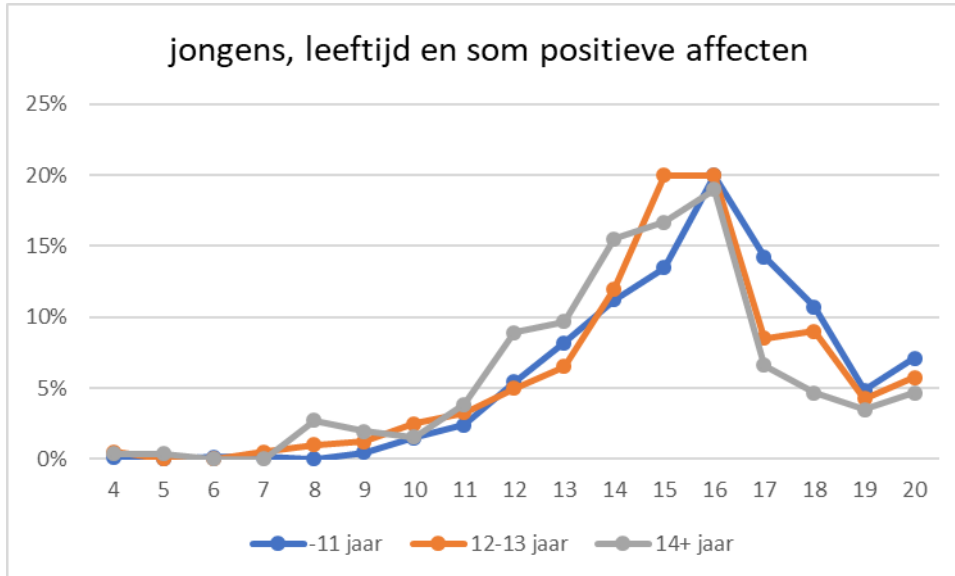
Figuur 49: verdeling som positieve affecten over leeftijd



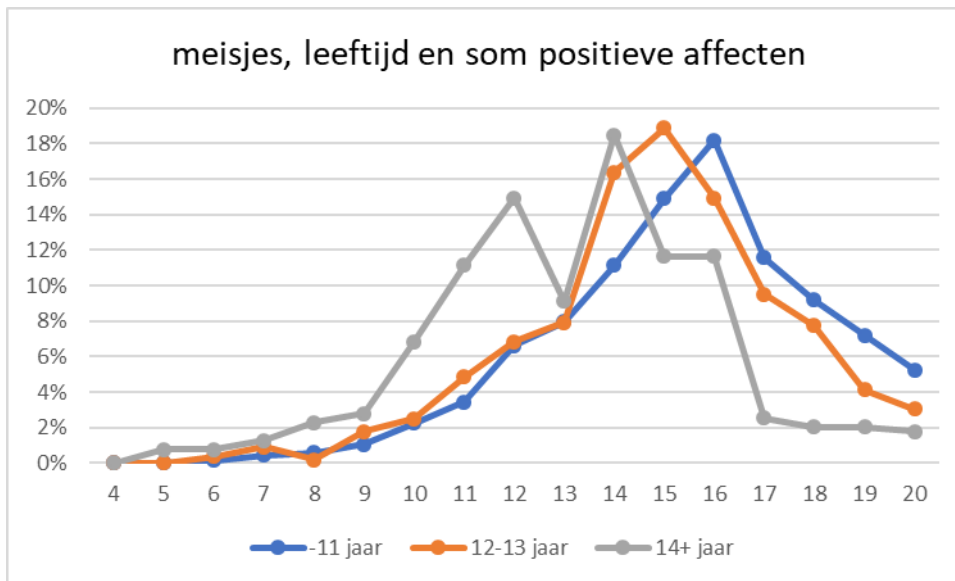
Figuur 50: gemiddelde van som positieve affecten volgens graad en geslacht



Figuur 51: scores op som positieve affecten bij jongens volgens leeftijd



Figuur 52: scores op som positieve affecten bij meisjes volgens leeftijd



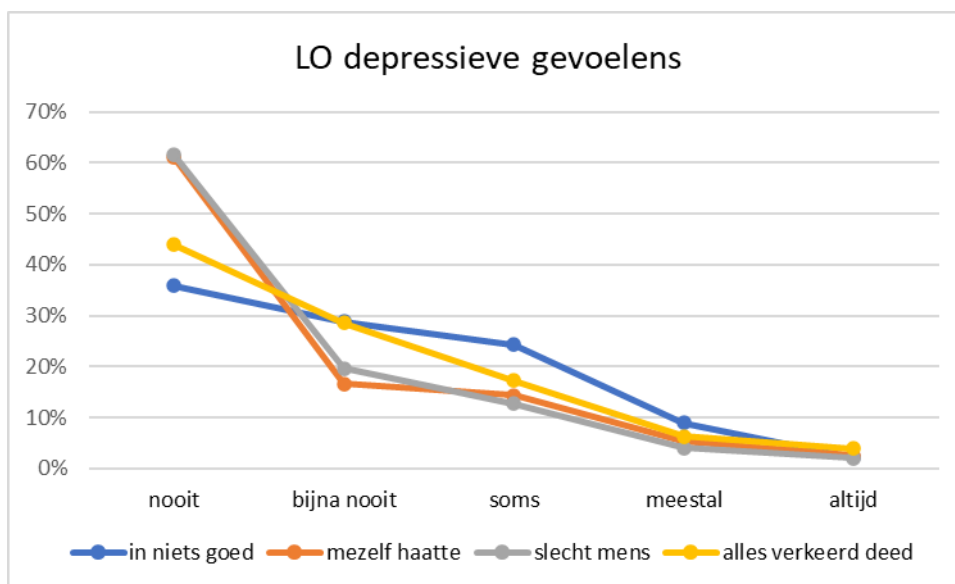
**15. Ik voelde de laatste weken dat ik \* in niets goed was, mezelf haatte, een slecht mens was, alles verkeerd deed**

Tabel 43: correlaties tussen items van korte depressieschaal

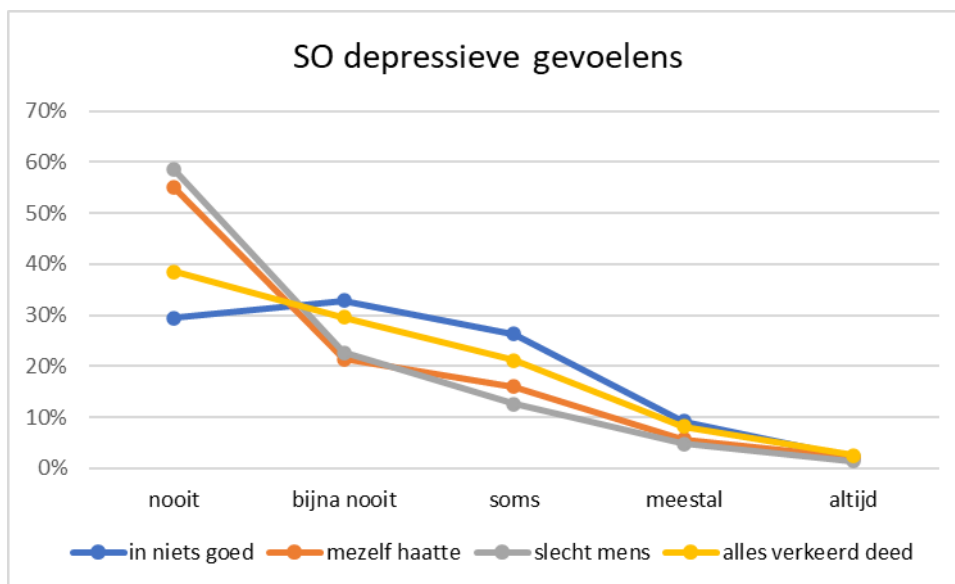
laatste weken	som_depr_gevoel	in_niets_goed	mezelf_haatte	slecht_mens
<b>in_niets_goed</b>	,813**			
<b>mezelf_haatte</b>	,803**	,516**		
<b>slecht_mens</b>	,786**	,495**	,664**	
<b>alles_verkeerd_deed</b>	,845**	,564**	,607**	,618**

Spearman's rho \*\*. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

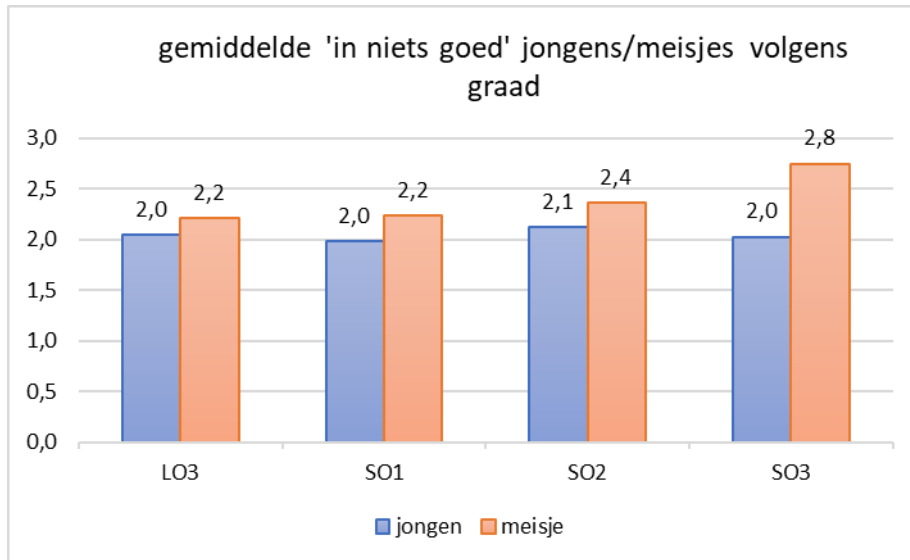
Figuur 53: procent scores 4 vragen depressie in LO



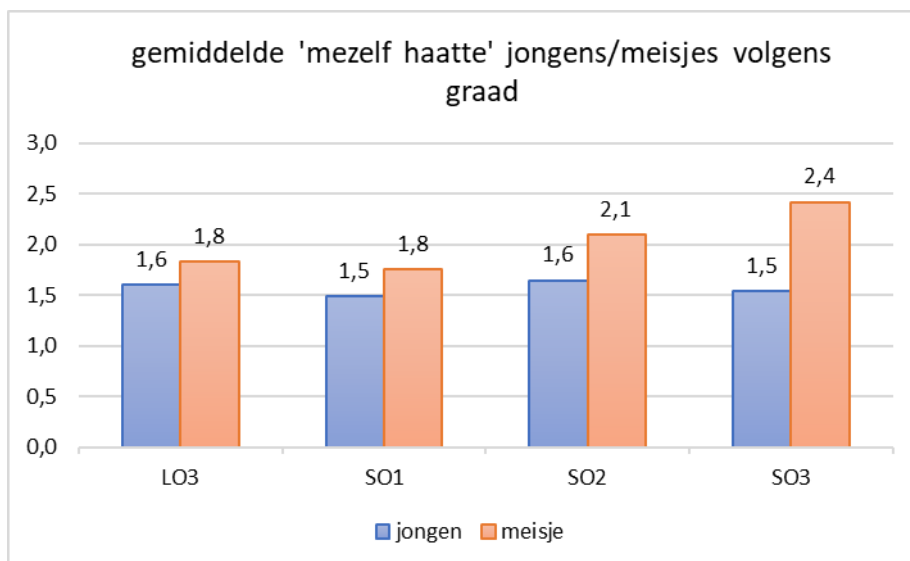
Figuur 54: procent scores 4 vragen depressie in SO



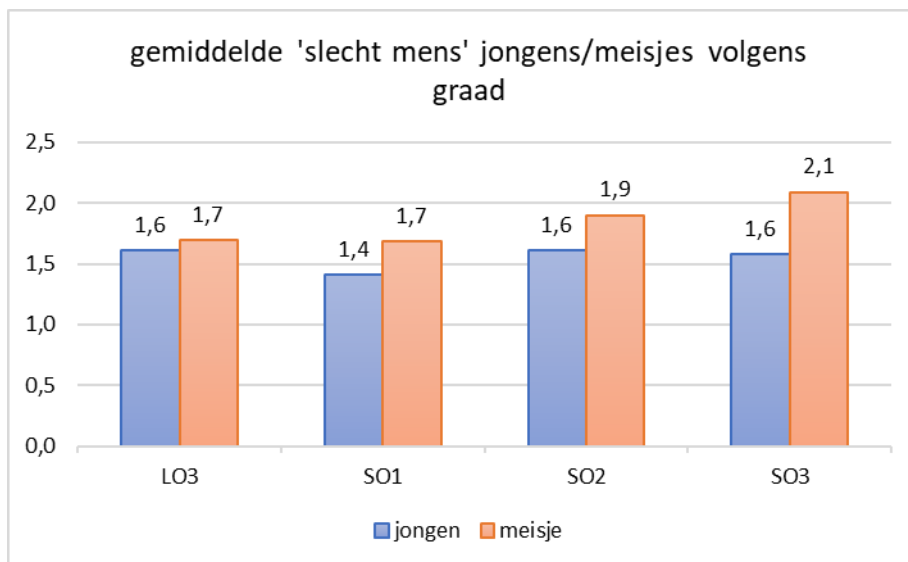
Figuur 55: gemiddelde score 'in niets goed' bij jongens en meisjes volgens graad



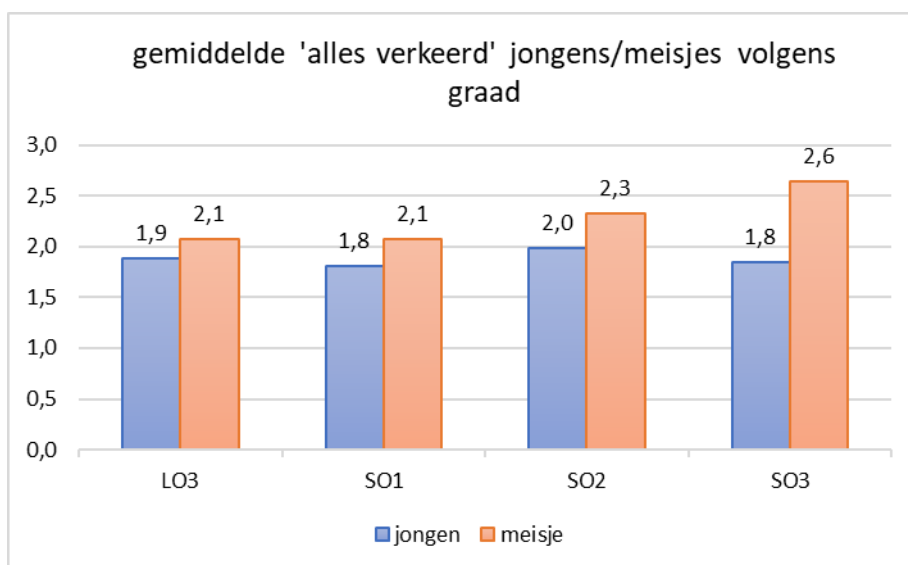
Figuur 56: gemiddelde score 'mezelf haatte' bij jongens en meisjes volgens graad



Figuur 57: gemiddelde score 'slecht mens' bij jongens en meisjes volgens graad



Figuur 58: gemiddelde score 'alles verkeerd' bij jongens en meisjes volgens graad



16. **In de laatste twee weken had ik volgende problemen \* piekeren, moeilijk ontspannen, rusteloos en niet stilzitten, verveeld en prikkelbaar, bang**

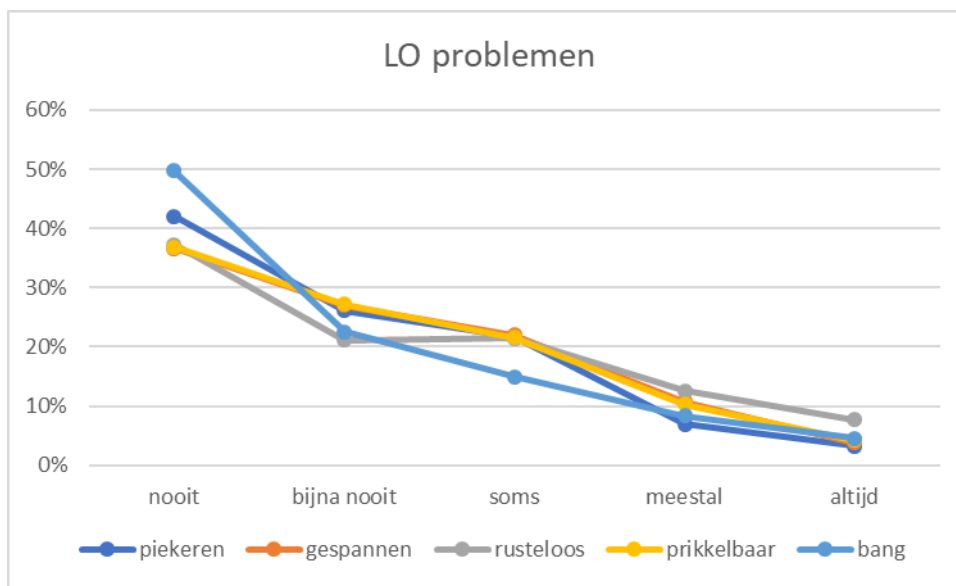
Tabel 44: correlaties tussen piekeren, moeilijk ontspannen, rusteloos en niet stilzitten, verveeld en prikkelbaar, bang en som\_problemen

	som_problemen	piekeren	moeite_ontspannen	rusteloos	prikkelbaar
	n	n	n	s	r
piekeren	,704**				
moeite_ontspannen	,750**	,462**			
rusteloos	,728**	,352**	,440**		
prikkelbaar	,739**	,418**	,436**	,437**	
bang	,677**	,402**	,425**	,369**	,383**

Spearman's rho \*\*. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

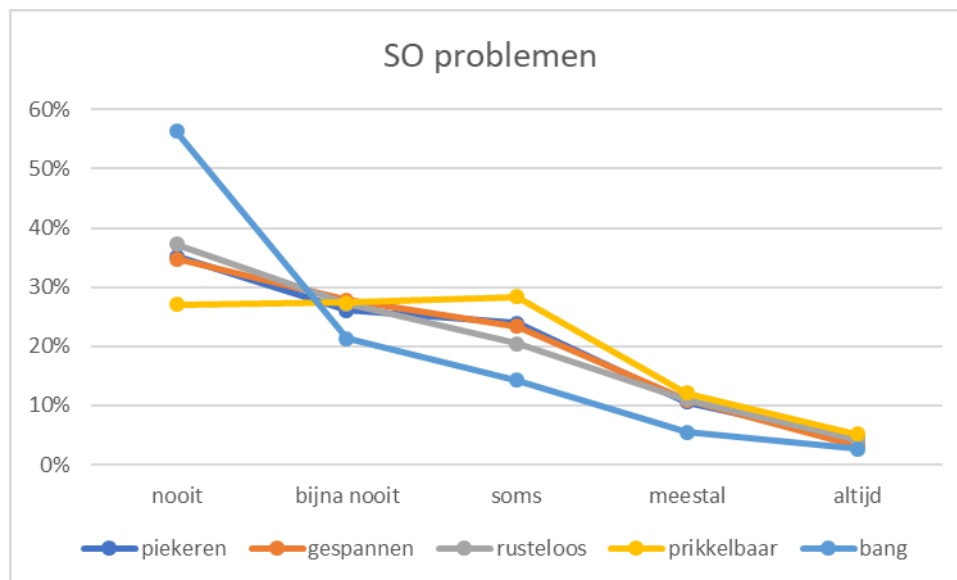
\$ assumpties checken en eventueel non-parametric tests?

Tabel 45: percent scores op piekeren, gespannen, rusteloos, prikkelbaar en bang in LO





Tabel 46: procent scores op piekeren, gespannen, rusteloos, prikkelbaar en bang in SO



Tabel 47: correlaties tussen 'problemen' en leeftijd

	correlatie met leeftijd
som_problemen	NS
piekeren	.088**
moeite_ontspannen	NS
rusteloos	NS
prikkelbaar	.130**
bang	-.047*

Tabel 48: verdeling som-problemen per leeftijdscategorie

	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
som problemen (5-15)	1162 (88%)	847 (89%)	526 (81%)	<b>2535 (86%)</b>
som problemen (16-25)	164 (12%)	109 (11%)	127 (19%)	<b>400 (14%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=24,61; p=0,0000; Cramer's V=0,09*

Tabel 49: verdeling somproblemen per graad

	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
som problemen (5-15)	1200 (87%)	813 (89%)	369 (83%)	132 (75%)	<b>2514 (86%)</b>
som problemen (16-25)	173 (13%)	103 (11%)	78 (17%)	44 (25%)	<b>398 (14%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>916 (100%)</b>	<b>447 (100%)</b>	<b>176 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

*N=2912; Chi<sup>2</sup>=30,46; p=0,0000; Cramer's V=0,10*

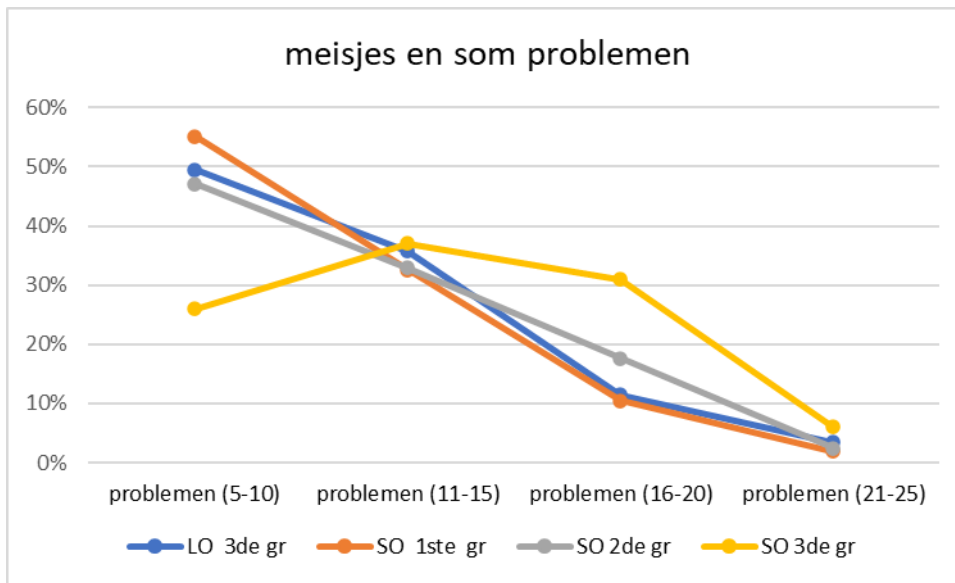
Tabel 50: verdeling som\_problemen per graad

alleen de meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
-------------------	-----	-----	-----	-----	--------

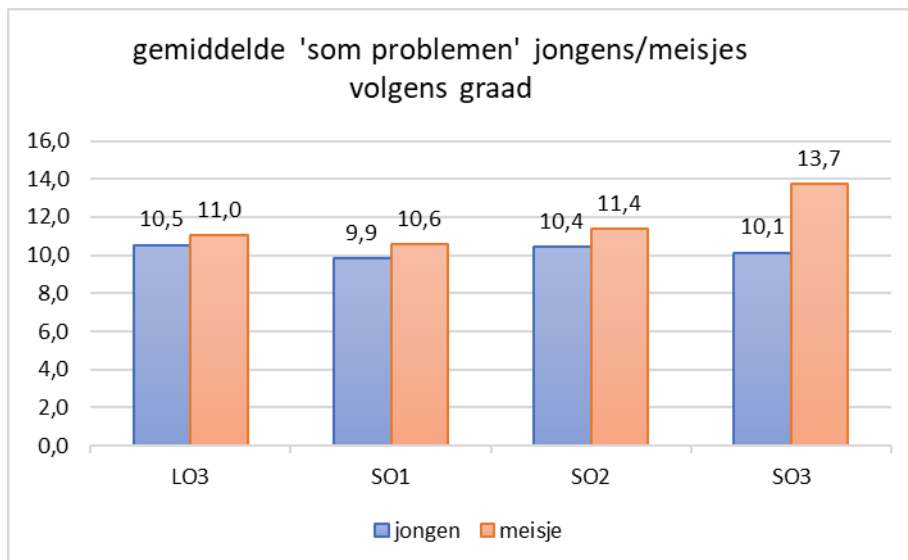
som problemen (5-15)	582 (85%)	471 (88%)	231 (80%)	63 (63%)	<b>1347 (84%)</b>
som problemen (16-25)	101 (15%)	66 (12%)	58 (20%)	37 (37%)	<b>262 (16%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

N=1609; Chi<sup>2</sup>=41,92; p=0,0000; Cramer's V=0,16

Figuur 59: procent som\_problemen per graad bij meisjes



Figuur 60: gemiddelde som\_problemen bij jongens en meisjes per graad



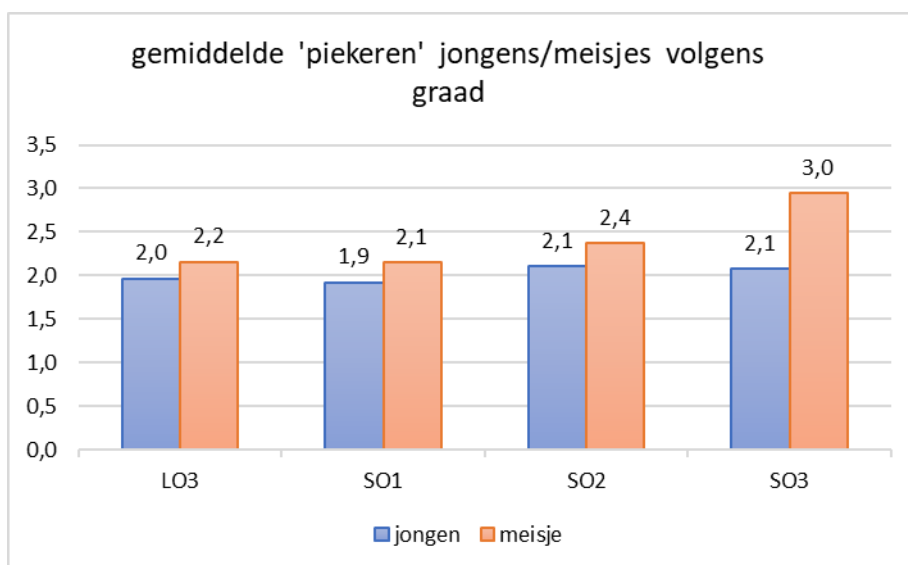
\$ assumpties checken en eventueel non-parametric tests?

Tabel 51: verdeling meisjes die piekeren per leeftijdscategorie

meisjes: piekeren	-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	779 (64%)	201 (51%)	<b>980 (61%)</b>
soms	295 (24%)	101 (26%)	<b>396 (25%)</b>
(heel) vaak	147 (12%)	93 (24%)	<b>240 (15%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1221 (100%)</b>	<b>395 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>

$N=1616$ ;  $Chi^2=35,05$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Tabel 52: gemiddelde score op piekeren bij jongens en meisjes per graad

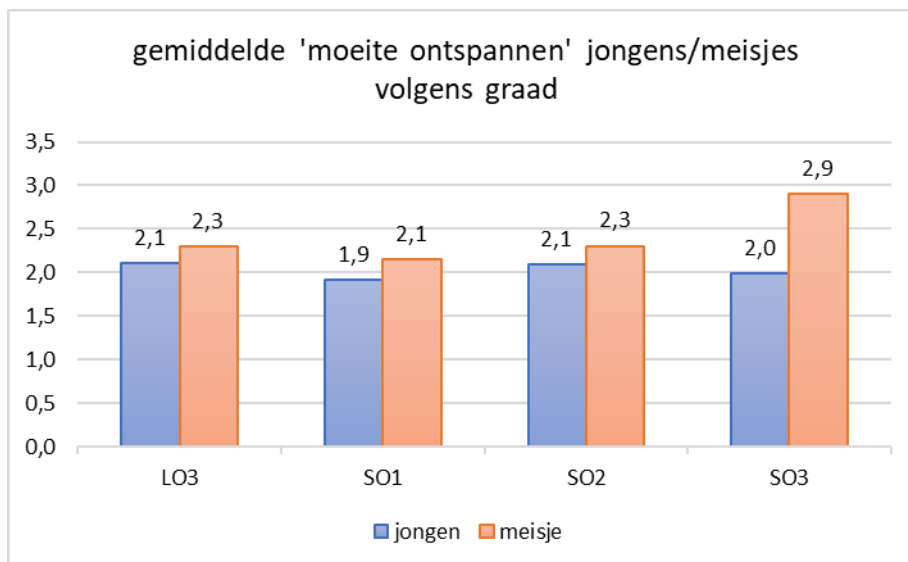


Tabel 53: verdeling meisjes moeite ontspannen per leeftijdscategorie

meisjes: moeite ontspannen	-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	758 (62%)	205 (52%)	<b>963 (60%)</b>
soms	276 (23%)	103 (26%)	<b>379 (23%)</b>
(heel) vaak	187 (15%)	87 (22%)	<b>274 (17%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1221 (100%)</b>	<b>395 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>

$N=1616$ ;  $Chi^2=14,65$ ;  $p=0,0007$ ; Cramer's  $V=0,10$

Tabel 54: gemiddelde score op moeite ontspannen bij jongens en meisjes per graad

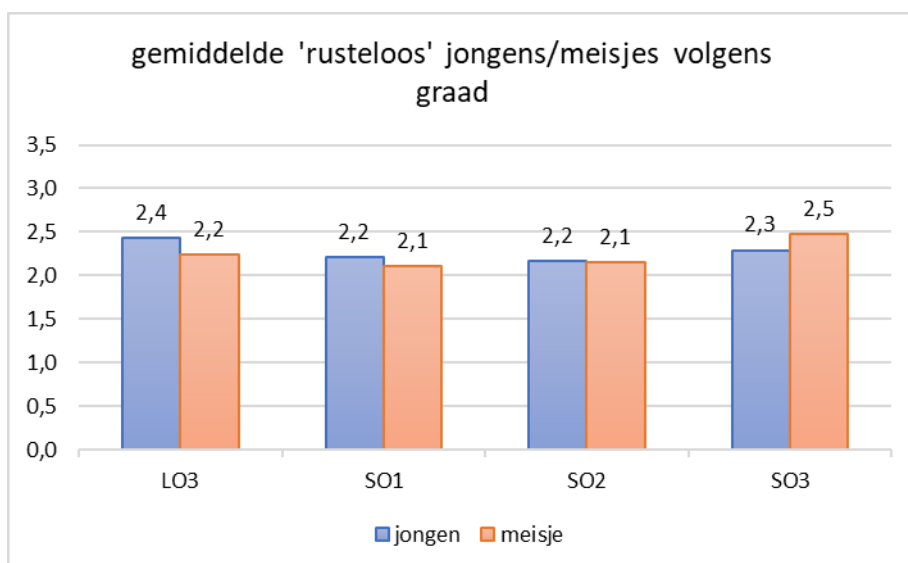


Tabel 55: verdeling meisjes rusteloos per leeftijdscategorie

meisjes: rusteloos	-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	788 (65%)	238 (60%)	1026 (63%)
soms	240 (20%)	95 (24%)	335 (21%)
(heel) vaak	193 (16%)	62 (16%)	255 (16%)
<b>totaal</b>	<b>1221 (100%)</b>	<b>395 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>

N=1616; Chi<sup>2</sup>=3,65; p=0,1616

Tabel 56: gemiddelde score op rusteloos bij jongens en meisjes per graad

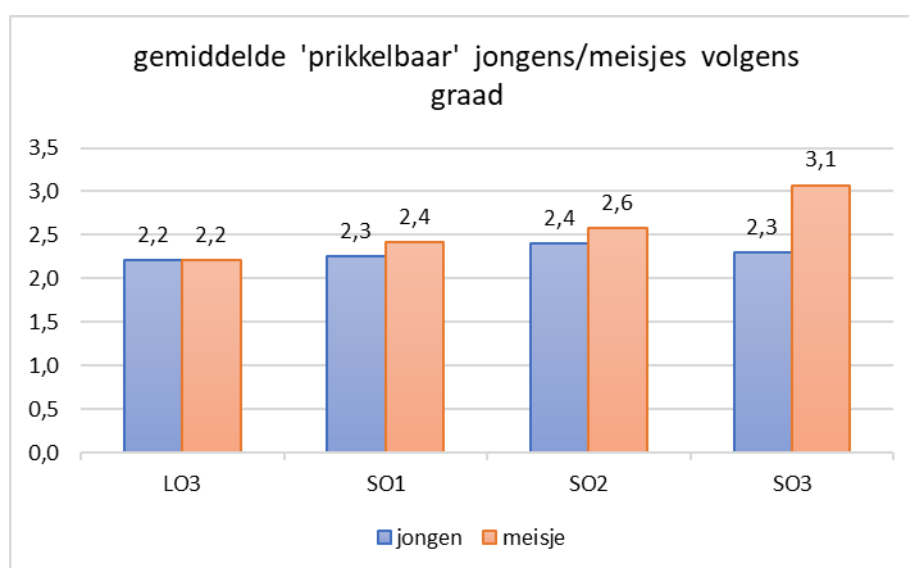


Tabel 57: verdeling meisjes prikkelbaar per leeftijdscategorie

meisjes: prikkelbaar	-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	726 (59%)	159 (40%)	<b>885 (55%)</b>
soms	292 (24%)	143 (36%)	<b>435 (27%)</b>
(heel) vaak	203 (17%)	93 (24%)	<b>296 (18%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1221 (100%)</b>	<b>395 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>

$N=1616$ ;  $Chi^2=44,64$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,17$

Figuur 61: gemiddelde score op prikkelbaar bij jongens en meisjes per graad

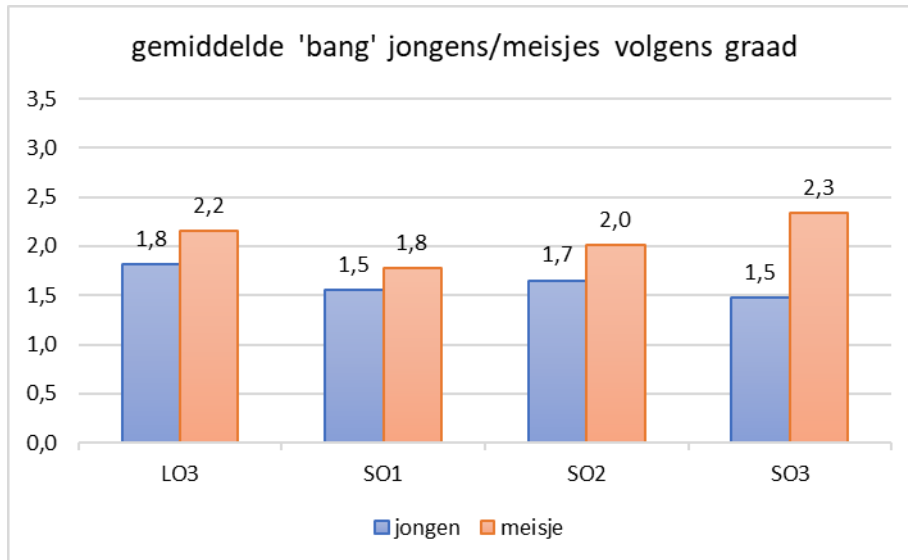


Tabel 58: verdeling meisjes bang per leeftijdscategorie

meisjes: bang	-13 jaar	14+ jaar	totaal
(bijna) nooit	726 (59%)	159 (40%)	<b>885 (55%)</b>
soms	292 (24%)	143 (36%)	<b>435 (27%)</b>
(heel) vaak	203 (17%)	93 (24%)	<b>296 (18%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1221 (100%)</b>	<b>395 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>

$N=1616$ ;  $Chi^2=5,05$ ;  $p=0,0801$

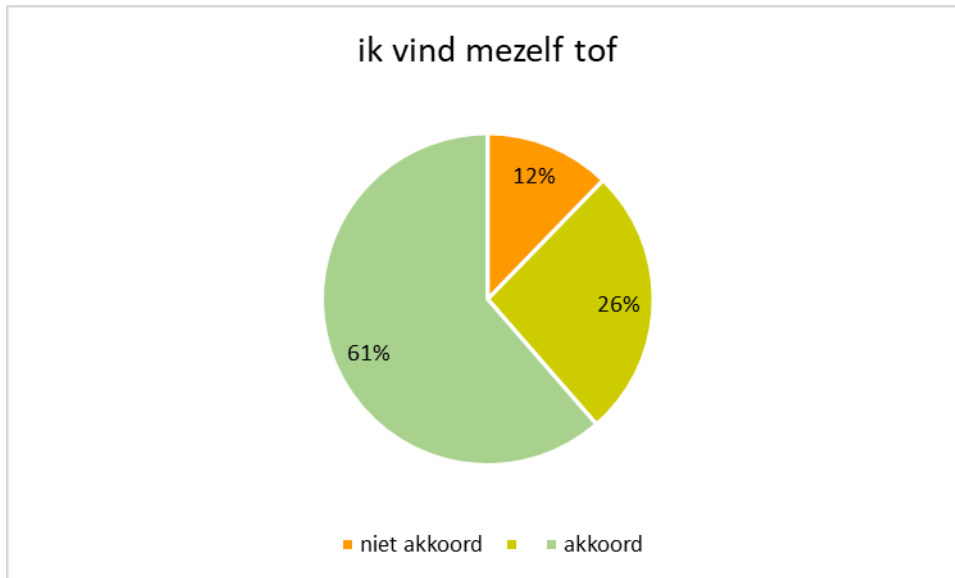
Figuur 62: gemiddelde score op bang bij jongens en meisjes per graad



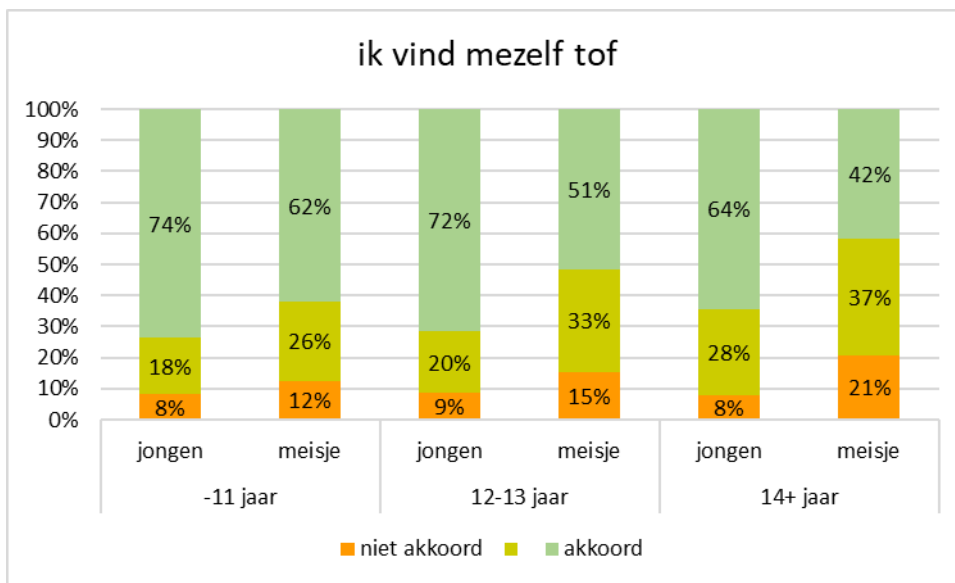
## zelfbeeld

17. *Ik vind mezelf tof. \* (1= helemaal niet akkoord, 5=helemaal akkoord)*

Figuur 63: procent IIn dat zichzelf tof vindt

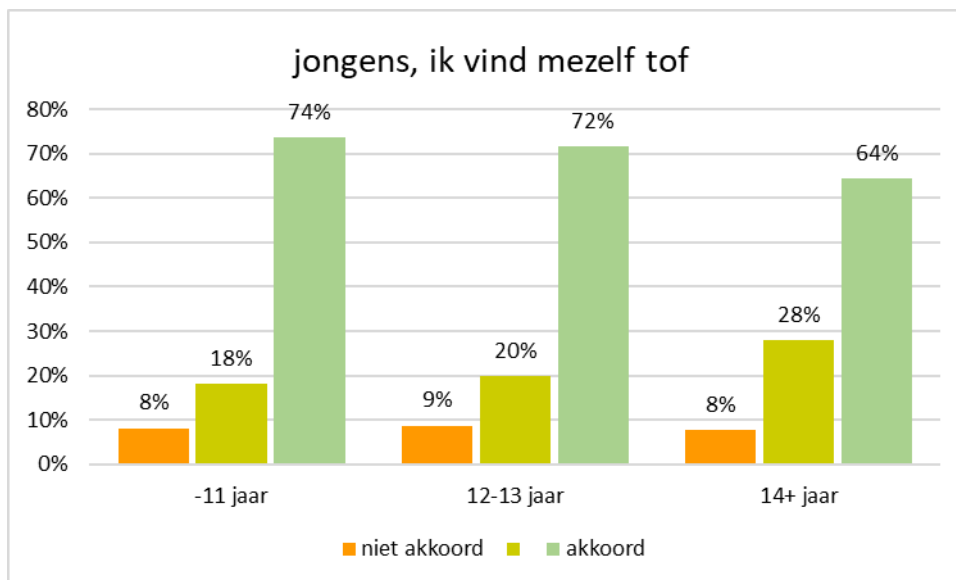


Figuur 64: procent IIn dat zichzelf tof vindt, volgens geslacht en leeftijd



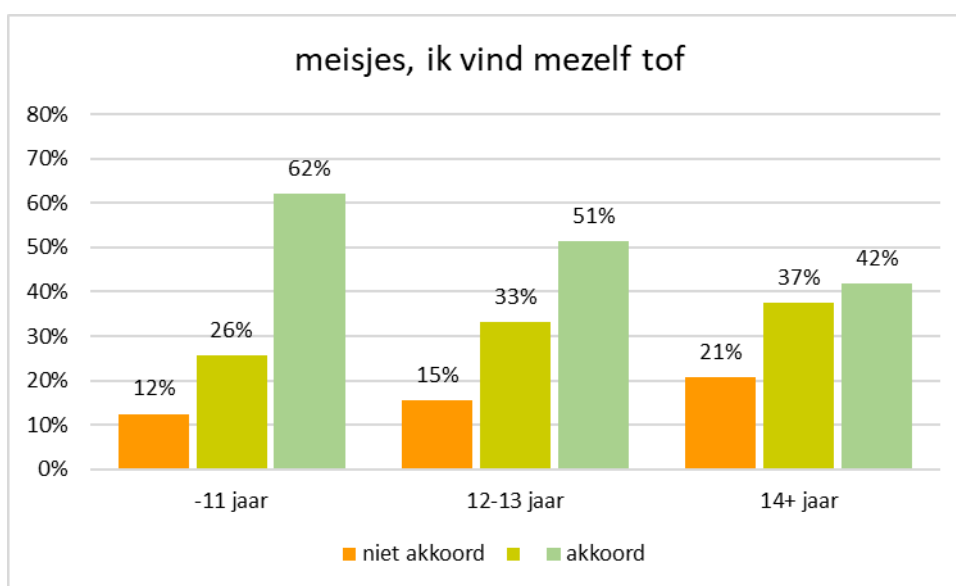
$N=2935$ ;  $Chi^2=154,31$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,16$

Figuur 65: procent jongens dat zichzelf tof vindt volgens leeftijd



$N=1319$ ;  $\chi^2=11,25$ ;  $p=0,0239$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 66: procent meisjes dat zichzelf tof vindt volgens leeftijd



$N=1616$ ;  $\chi^2=42,88$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

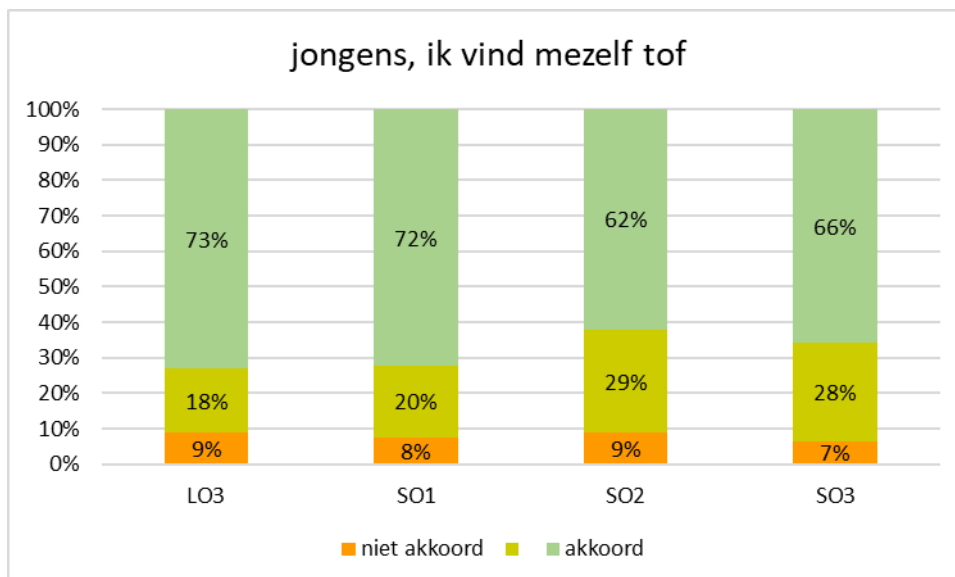
Tabel 59: aantal jongens dat zichzelf tof vindt volgens graad

tof, jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
niet akkoord	61 (9%)	29 (8%)	14 (9%)	5 (7%)	<b>109 (8%)</b>
akkoord	125 (18%)	76 (20%)	46 (29%)	21 (28%)	<b>268 (21%)</b>
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $\chi^2=12,85$ ;  $p=0,0455$ ; Cramer's  $V=0,07$



Figuur 67: procent jongens dat zichzelf tof vindt volgens graad

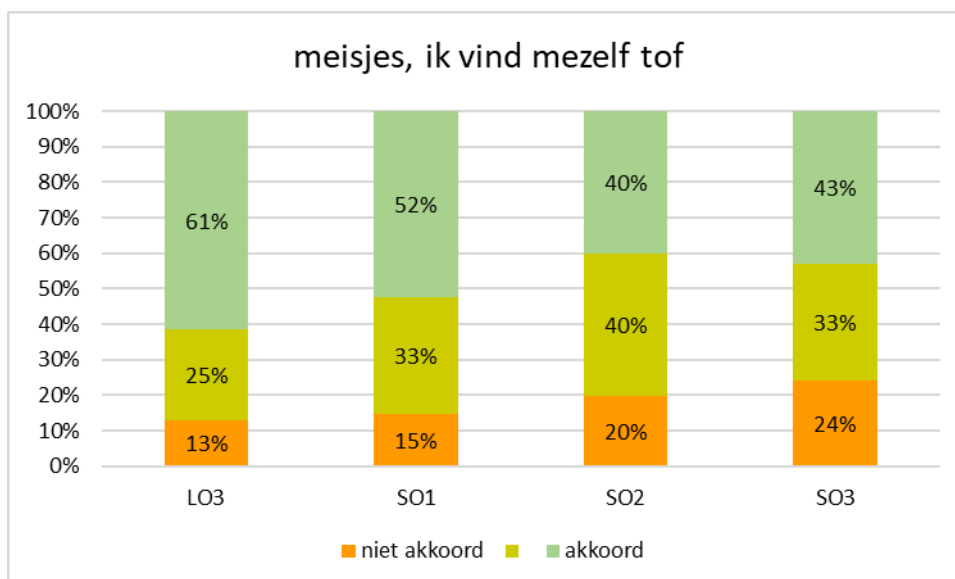


Tabel 60: aantal meisjes dat zichzelf tof vindt volgens graad

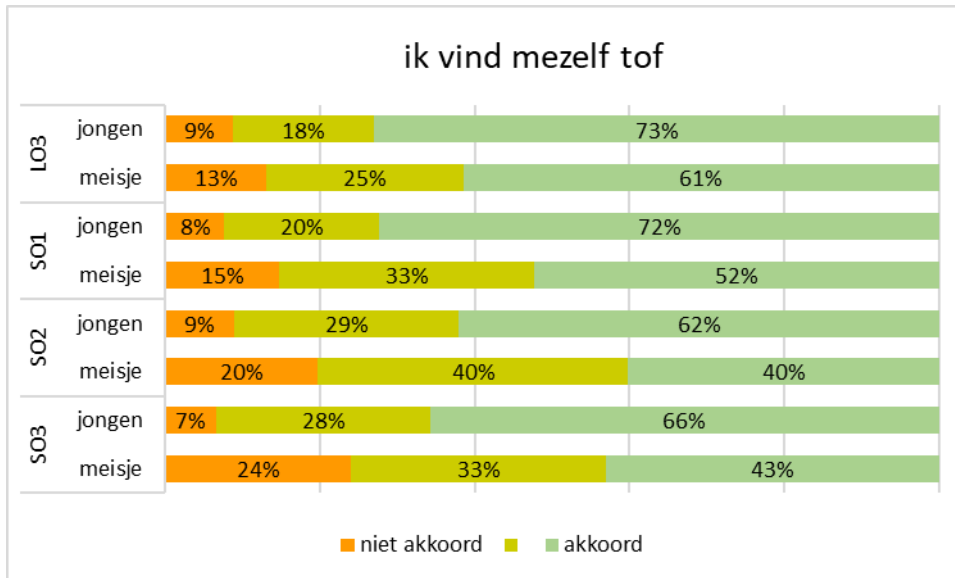
toef, meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
niet akkoord	89 (13%)	79 (15%)	57 (20%)	24 (24%)	249 (15%)
akkoord	174 (25%)	177 (33%)	116 (40%)	33 (33%)	500 (31%)
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

$N=1609$ ;  $\text{Chi}^2=46,19$ ;  $p=0,0000$ ;  $\text{Cramer's } V=0,12$

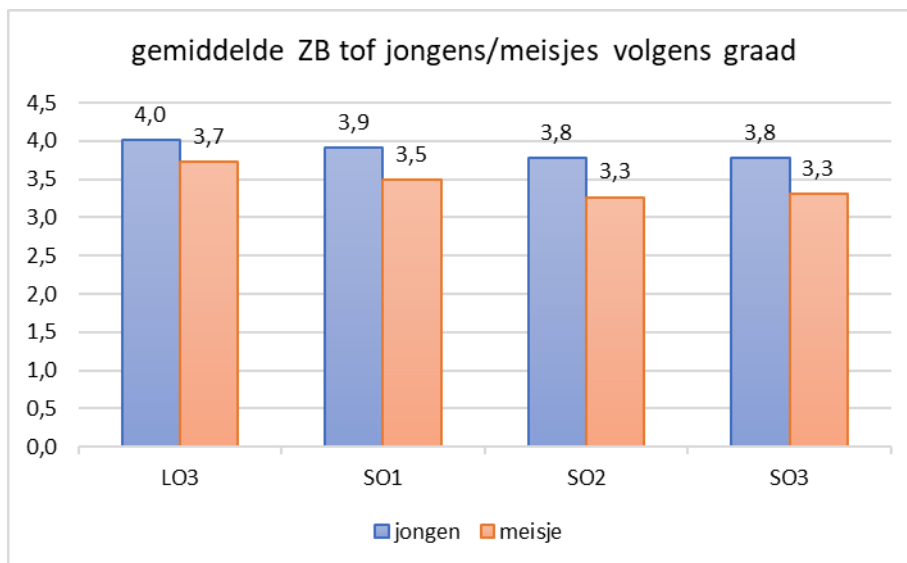
Figuur 68: procent meisjes dat zichzelf tof vindt volgens graad



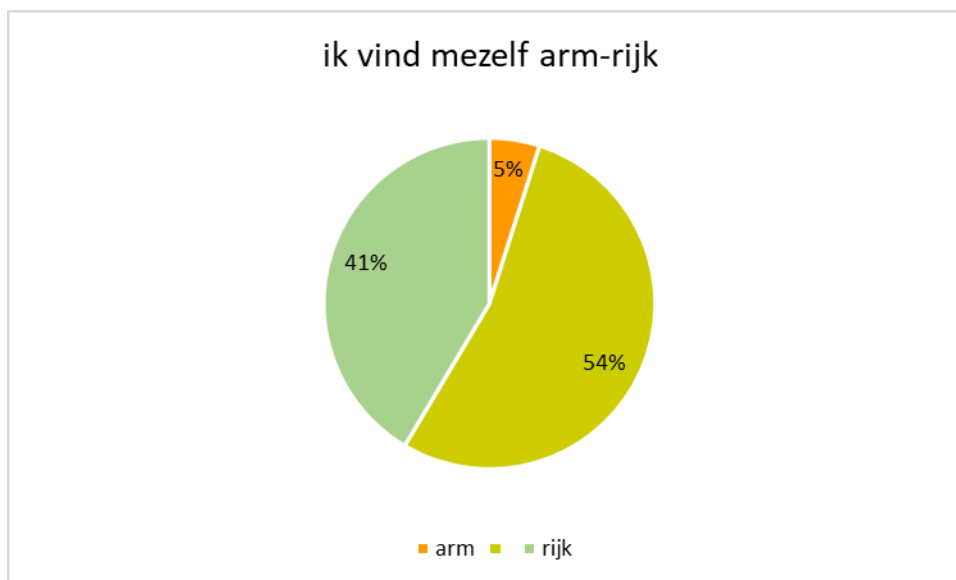
Figuur 69: procent jongens en meisjes dat zichzelf tof vindt volgens graad



Figuur 70: gemiddelde zichzelf tof vinden naar graad en geslacht



**18. Ik vind mezelf in vergelijking met de kinderen van mijn klas \* arm-rijk.**  
 Figuur 71: procent IIn dat zichzelf arm-rijk vindt

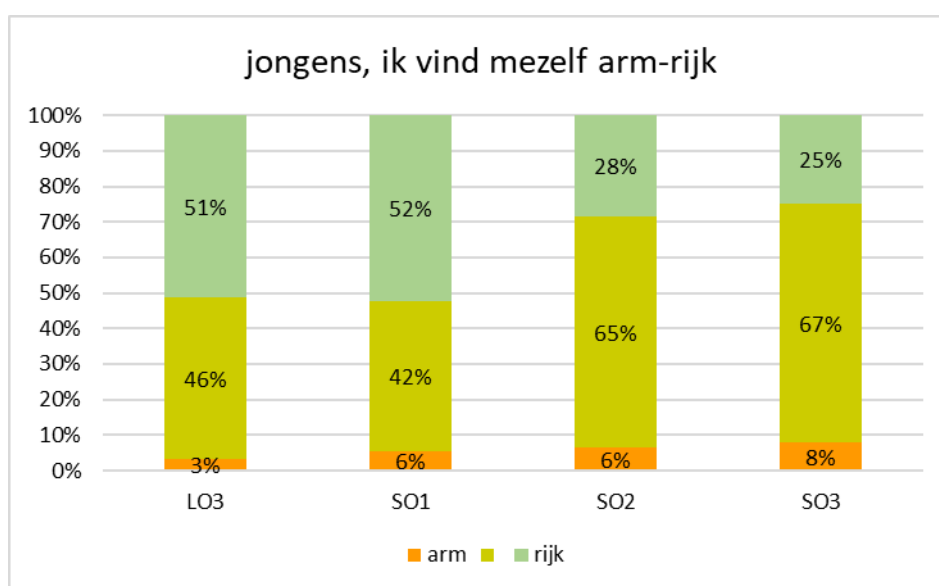


Tabel 61: aantal jongens dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad

jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
arm	22 (3%)	21 (6%)	10 (6%)	6 (8%)	59 (5%)
	315 (46%)	160 (42%)	103 (65%)	51 (67%)	629 (48%)
rijk	353 (51%)	198 (52%)	45 (28%)	19 (25%)	615 (47%)
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $Chi^2=49,44$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,14$

Figuur 72: procent jongens dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad

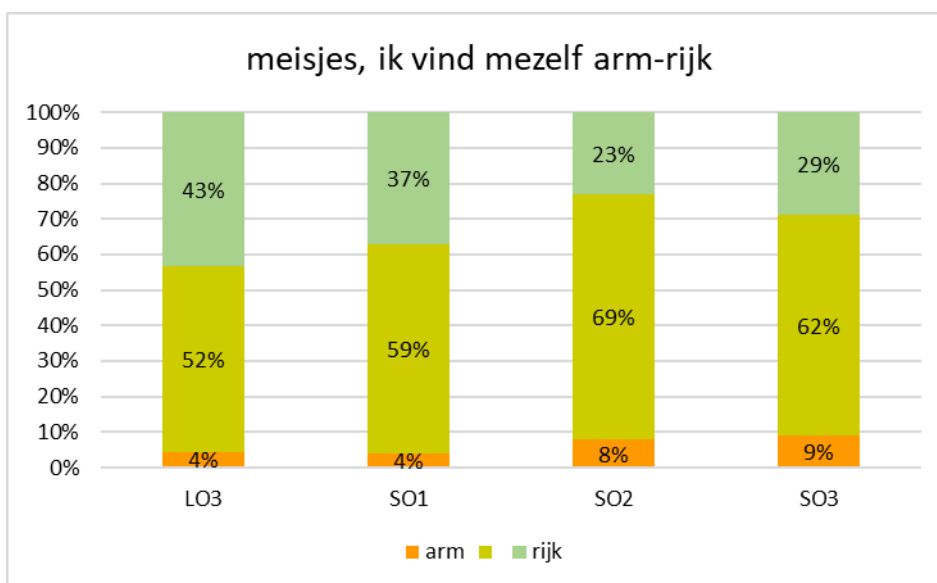


Tabel 62: aantal meisjes dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad

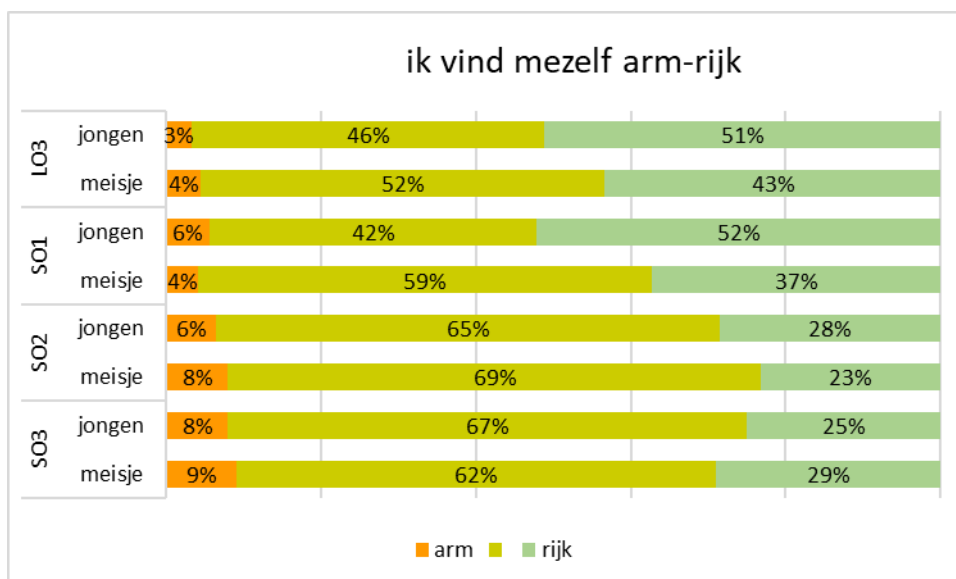
meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
arm	30 (4%)	22 (4%)	23 (8%)	9 (9%)	<b>84 (5%)</b>
rijk	357 (52%)	315 (59%)	199 (69%)	62 (62%)	<b>933 (58%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

N=1609; Chi<sup>2</sup>=43,32; p=0,0000; Cramer's V=0,12

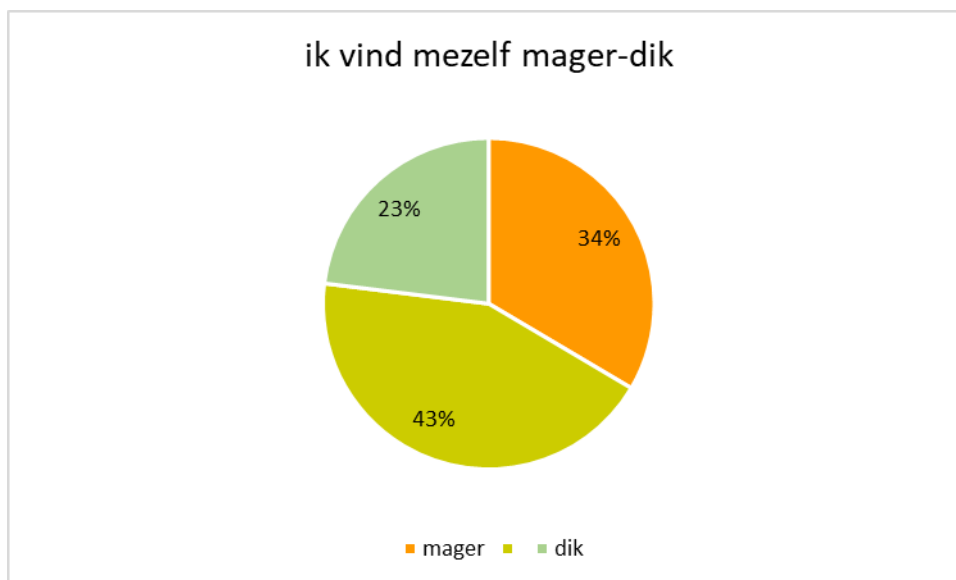
Figuur 73: procent meisjes dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad



Figuur 74: procent jongens en meisjes dat zichzelf arm-rijk vindt volgens graad



19. **Ik vind mezelf in vergelijking met de kinderen van mijn klas \* mager-dik.**  
 Figuur 75: procent IIn dat zichzelf mager-dik vindt

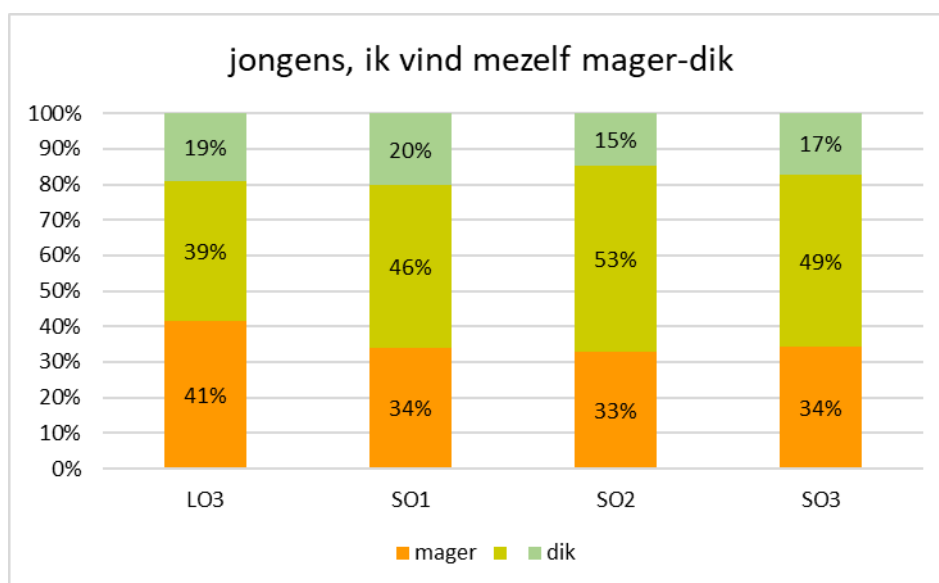


Tabel 63: aantal jongens dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad

jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
mager	286 (41%)	129 (34%)	52 (33%)	26 (34%)	<b>493 (38%)</b>
	272 (39%)	173 (46%)	83 (53%)	37 (49%)	<b>565 (43%)</b>
dik	132 (19%)	77 (20%)	23 (15%)	13 (17%)	<b>245 (19%)</b>
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

N=1319; Chi<sup>2</sup>=20,37; p=0,0004; Cramer's V=0,09

Figuur 76: procent jongens dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad



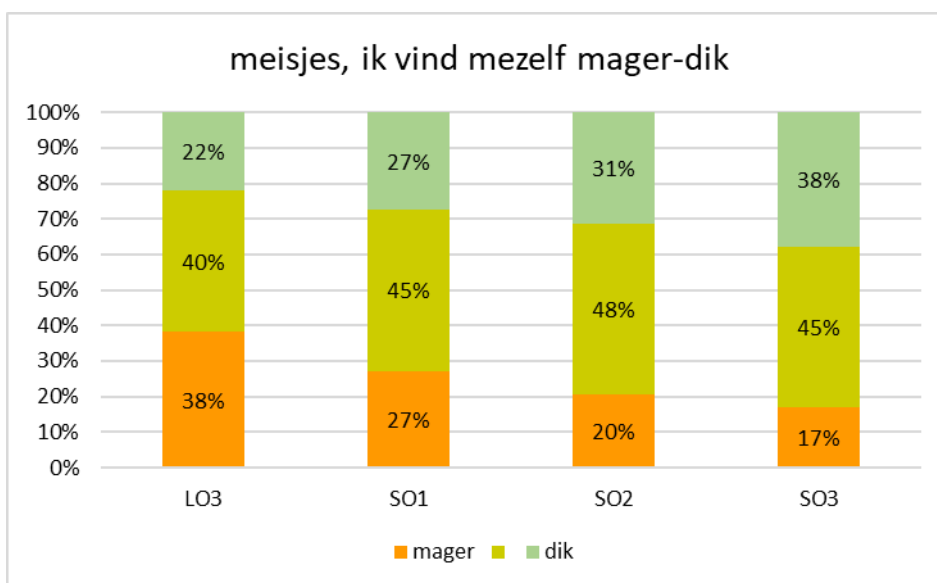
N=1319; Chi<sup>2</sup>=20,37; p=0,0004; Cramer's V=0,09

Tabel 64: aantal meisjes dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad

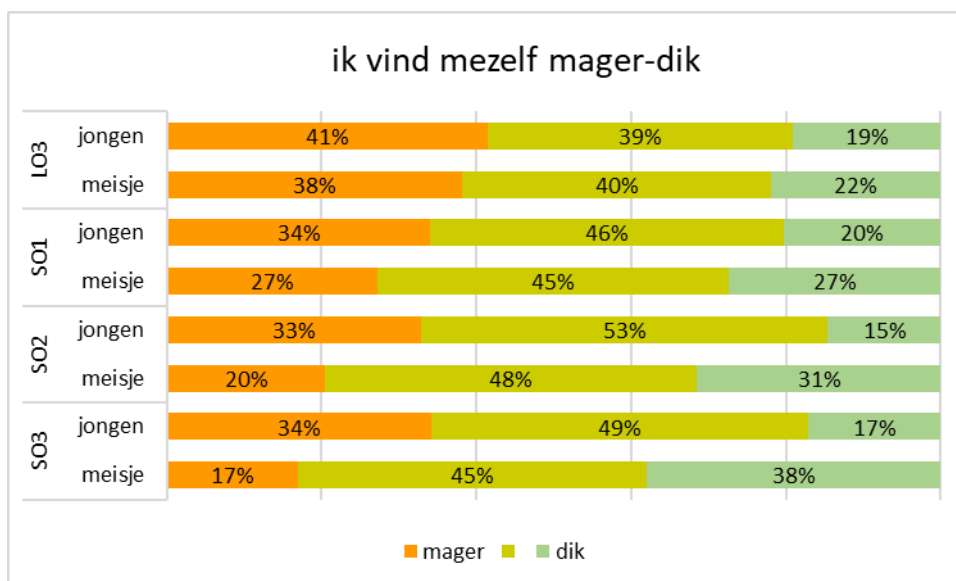
meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
mager	261 (38%)	146 (27%)	59 (20%)	17 (17%)	<b>483 (30%)</b>
dik	272 (40%)	244 (45%)	139 (48%)	45 (45%)	<b>700 (44%)</b>
dik	150 (22%)	147 (27%)	91 (31%)	38 (38%)	<b>426 (26%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

N=1609; Chi<sup>2</sup>=48,46; p=0,0000; Cramer's V=0,12

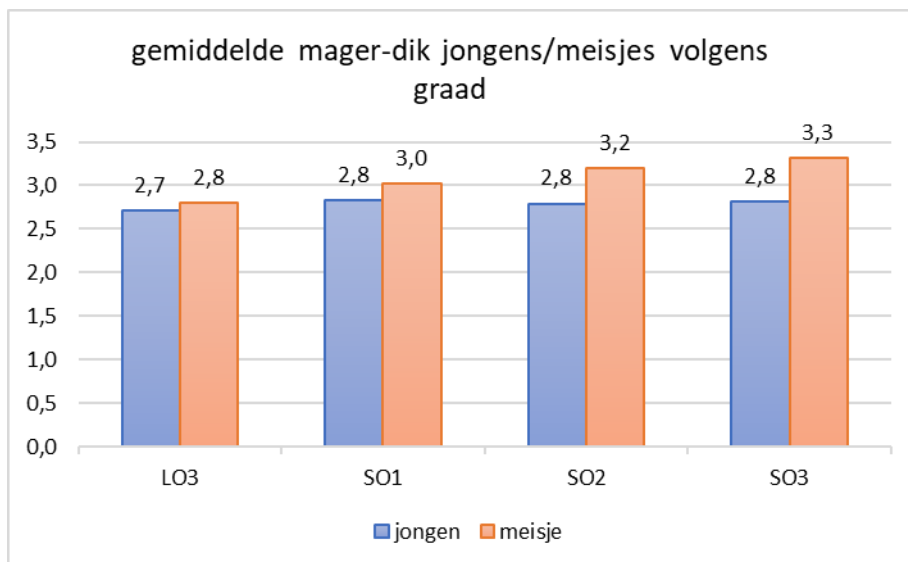
Figuur 77: procent meisjes dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad



Figuur 78: procent jongens en meisjes dat zichzelf mager-dik vindt volgens graad



Figuur 79: gemiddelde zichzelf mager-dik vinden naar graad en geslacht



20. **Ik vind mezelf in vergelijking met de kinderen van mijn klas\* klein-groot.**  
 Figuur 80: procent IIn dat zichzelf klein-groot vindt

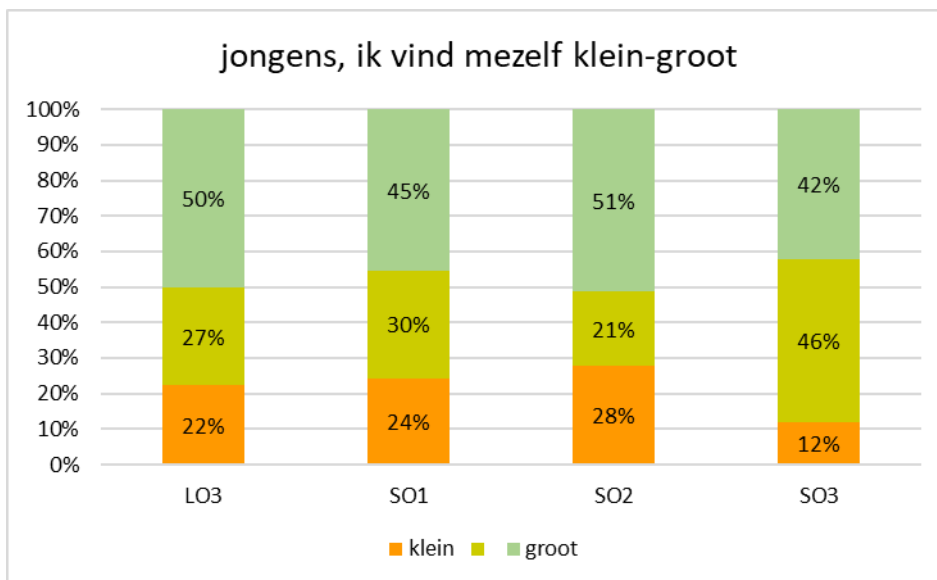


Tabel 65: aantal jongens dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad

jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
klein	154 (22%)	92 (24%)	44 (28%)	9 (12%)	299 (23%)
	189 (27%)	115 (30%)	33 (21%)	35 (46%)	372 (29%)
groot	347 (50%)	172 (45%)	81 (51%)	32 (42%)	632 (49%)
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $Chi^2=20,41$ ;  $p=0,0023$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 81: procent jongens dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad

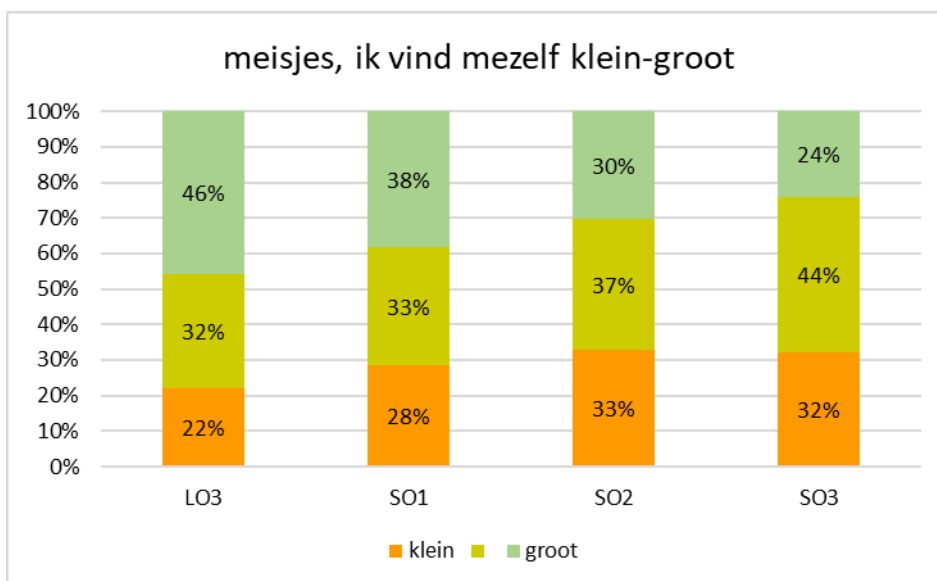


Figuur 82: : aantal meisjes dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad

meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
klein	150 (22%)	153 (28%)	95 (33%)	32 (32%)	430 (27%)
	221 (32%)	179 (33%)	106 (37%)	44 (44%)	550 (34%)
groot	312 (46%)	205 (38%)	88 (30%)	24 (24%)	629 (39%)
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

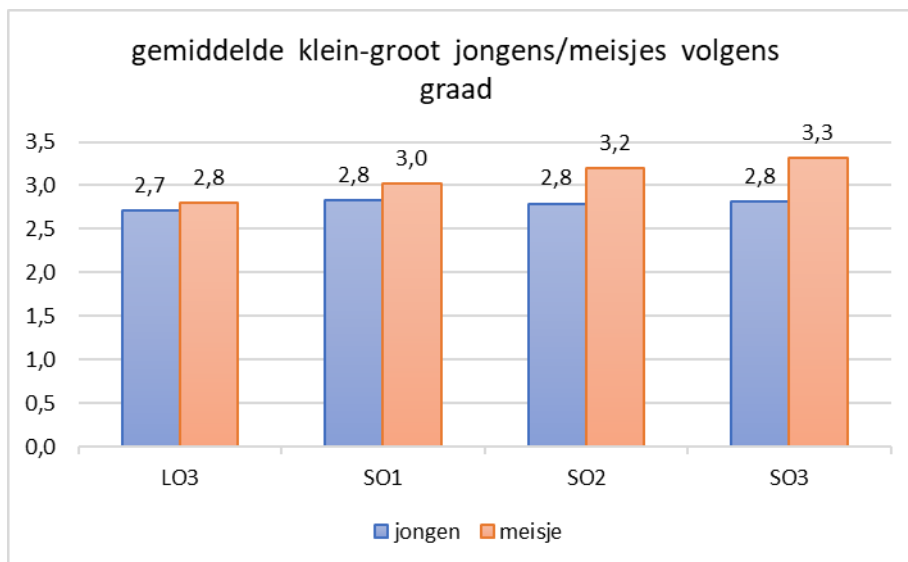
$N=1609$ ;  $\chi^2=34,73$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 83: procent meisjes dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad

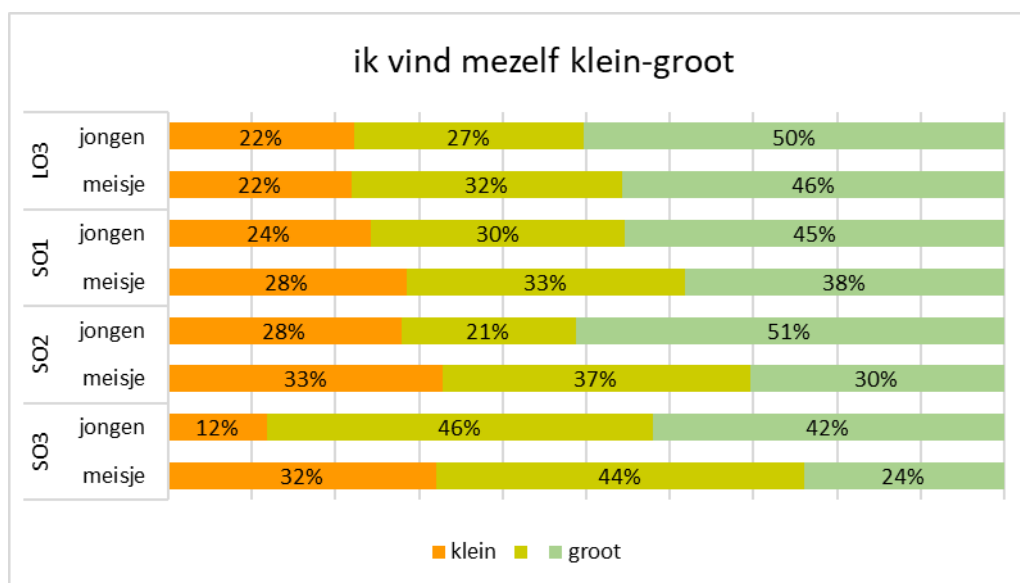




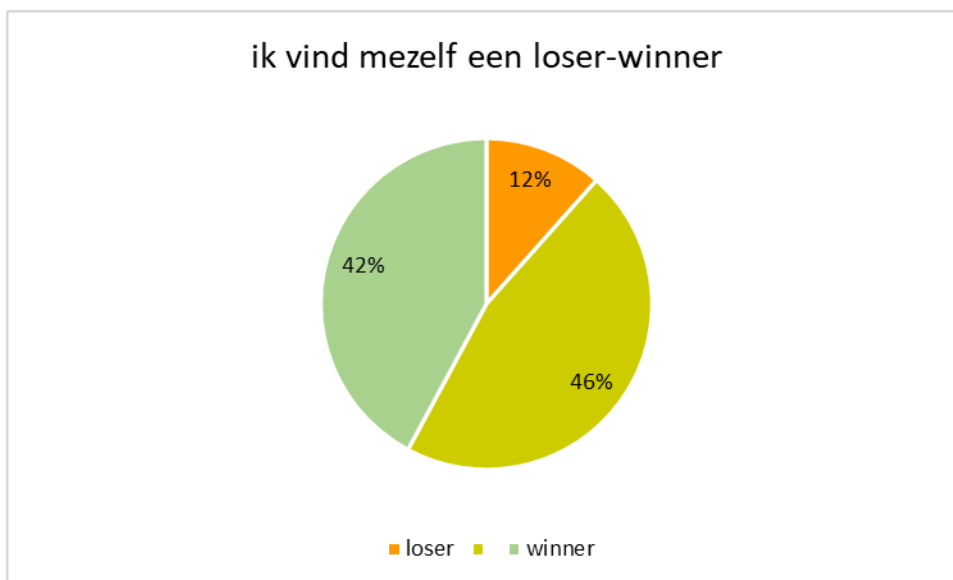
Figuur 84: gemiddelde zichzelf klein-groot vinden naar graad en geslacht



Figuur 85: procent jongens en meisjes dat zichzelf klein-groot vindt volgens graad



21. *Ik vind mezelf in vergelijking met de kinderen van mijn klas \* loser-winner.*  
 Figuur 86: procent In dat zichzelf een loser-winner vindt

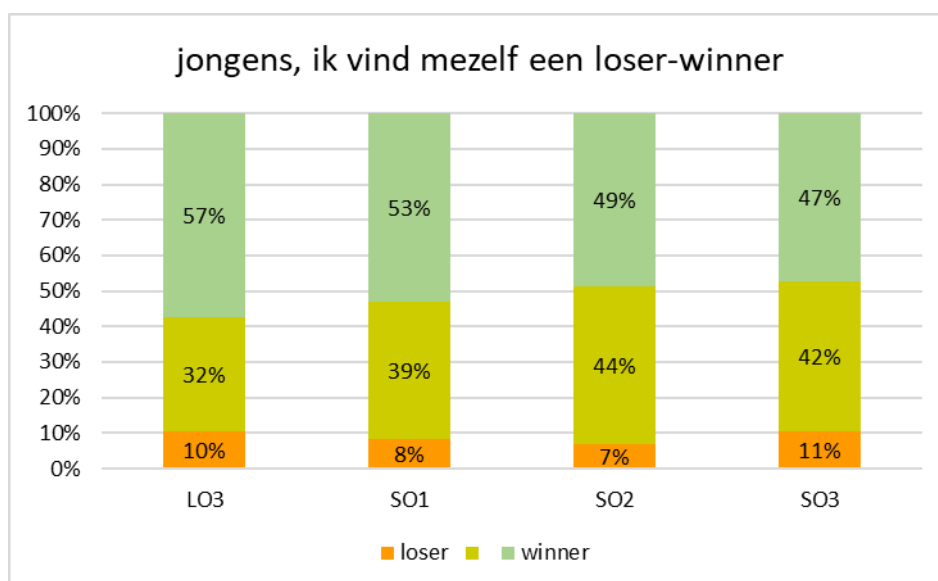


Tabel 66: aantal jongens dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad

jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
loser	71 (10%)	32 (8%)	11 (7%)	8 (11%)	<b>122 (9%)</b>
	223 (32%)	146 (39%)	70 (44%)	32 (42%)	<b>471 (36%)</b>
winner	396 (57%)	201 (53%)	77 (49%)	36 (47%)	<b>710 (54%)</b>
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $Chi^2=11,98$ ;  $p=0,0623$

Figuur 87: procent jongens dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad

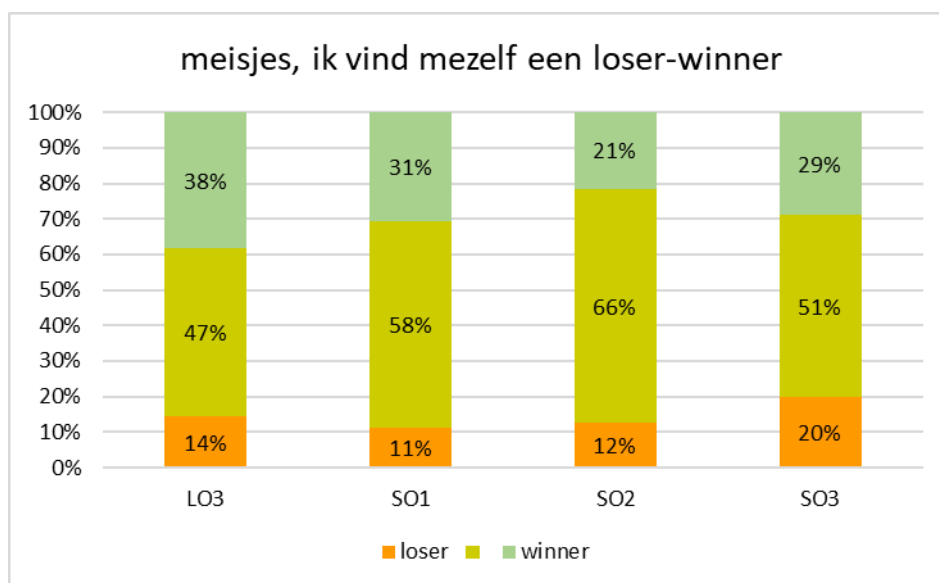


Tabel 67: aantal meisjes dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad

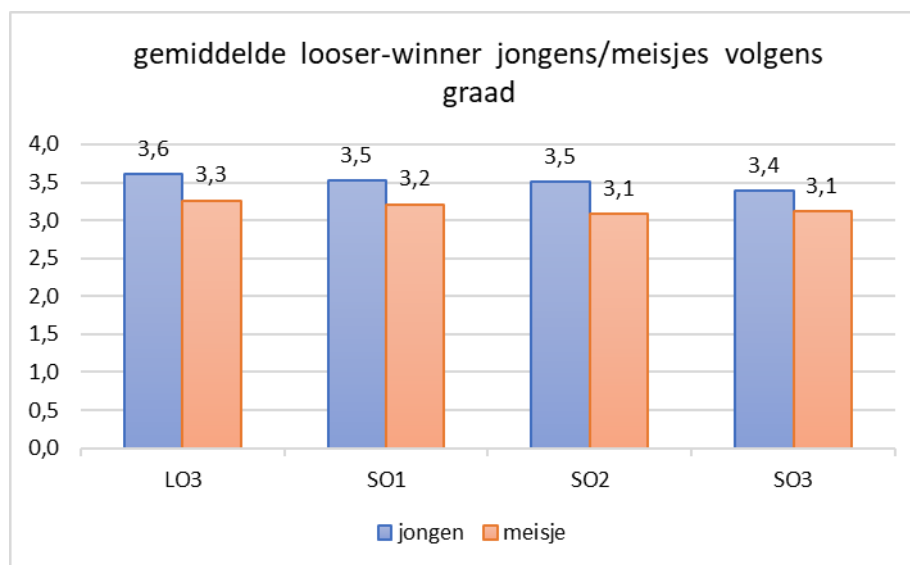
meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
loser	98 (14%)	61 (11%)	36 (12%)	20 (20%)	<b>215 (13%)</b>
winner	323 (47%)	312 (58%)	191 (66%)	51 (51%)	<b>877 (55%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

*N=1609; Chi<sup>2</sup>=39,95; p=0,0000; Cramer's V=0,11*

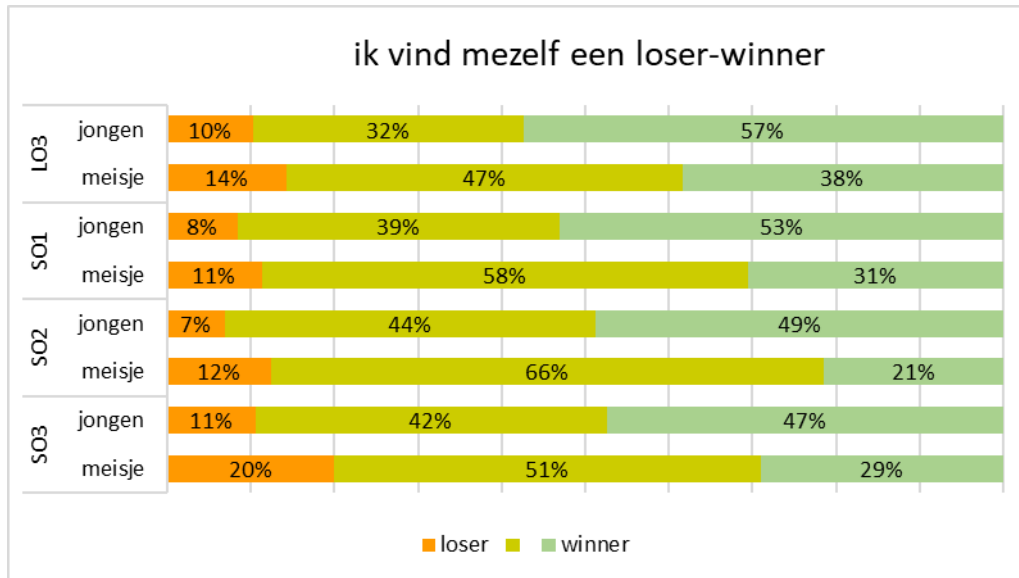
Figuur 88: procent meisjes dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad



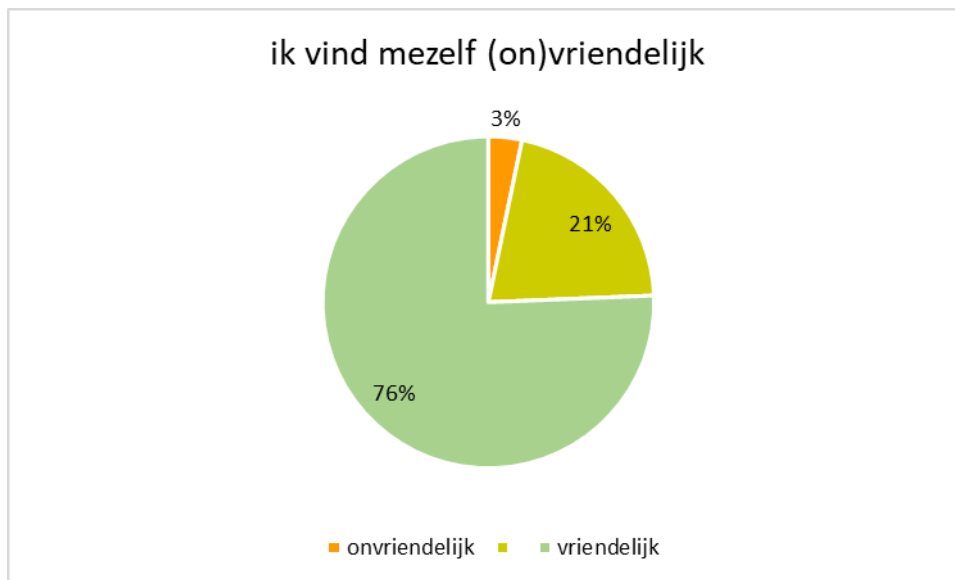
Figuur 89: gemiddelde zichzelf een loser-winner vinden naar graad en geslacht



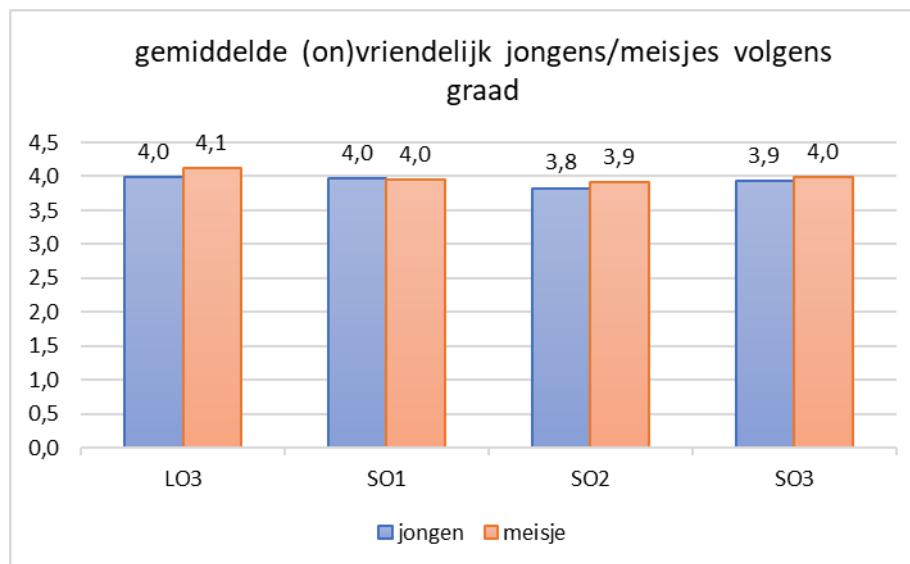
Figuur 90: procent jongens en meisjes dat zichzelf een loser-winner vindt volgens graad



25. **Ik vind mezelf in vergelijking met de kinderen van mijn klas \* onvriendelijk-vriendelijk.**  
 Figuur 91: procent IIn dat zichzelf (on)vriendelijk vindt



Figuur 92: gemiddelde zichzelf (on)vriendelijk vinden naar graad en geslacht



26. **Ik vind mezelf in vergelijking met de kinderen van mijn klas\* ongezond-gezond.**  
Figuur 93: procent In dat zichzelf (on)gezond vindt

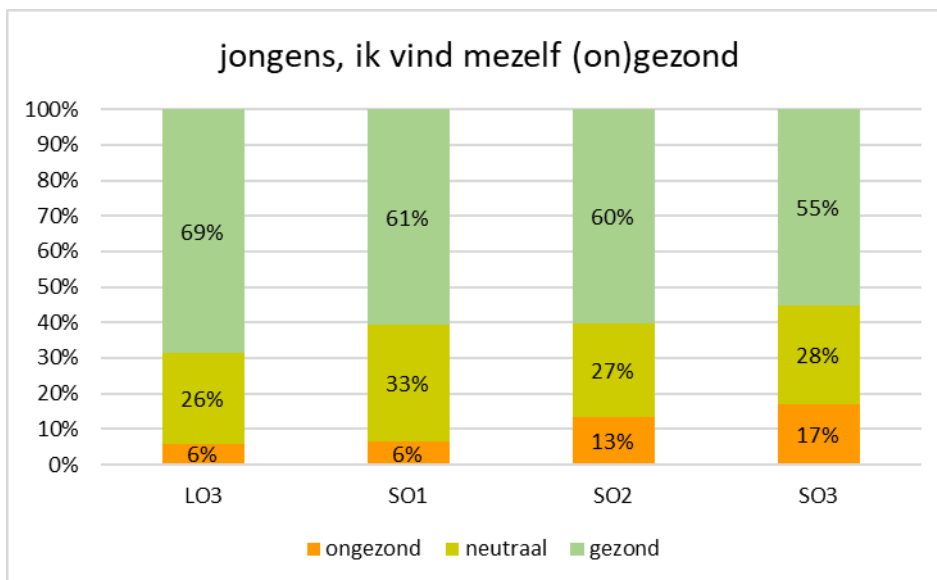


Tabel 68: aantal jongens dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad

jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
ongezond	41 (6%)	24 (6%)	21 (13%)	13 (17%)	99 (8%)
neutraal	176 (26%)	125 (33%)	42 (27%)	21 (28%)	364 (28%)
gezond	473 (69%)	230 (61%)	95 (60%)	42 (55%)	840 (64%)
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $\chi^2=28,17$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 94: procent jongens dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad

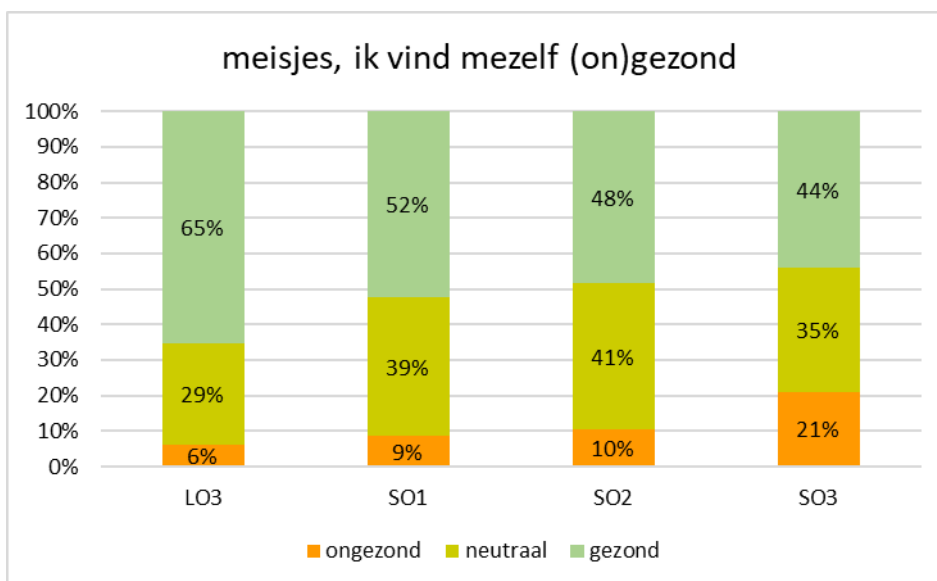


Tabel 69: aantal meisjes dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad

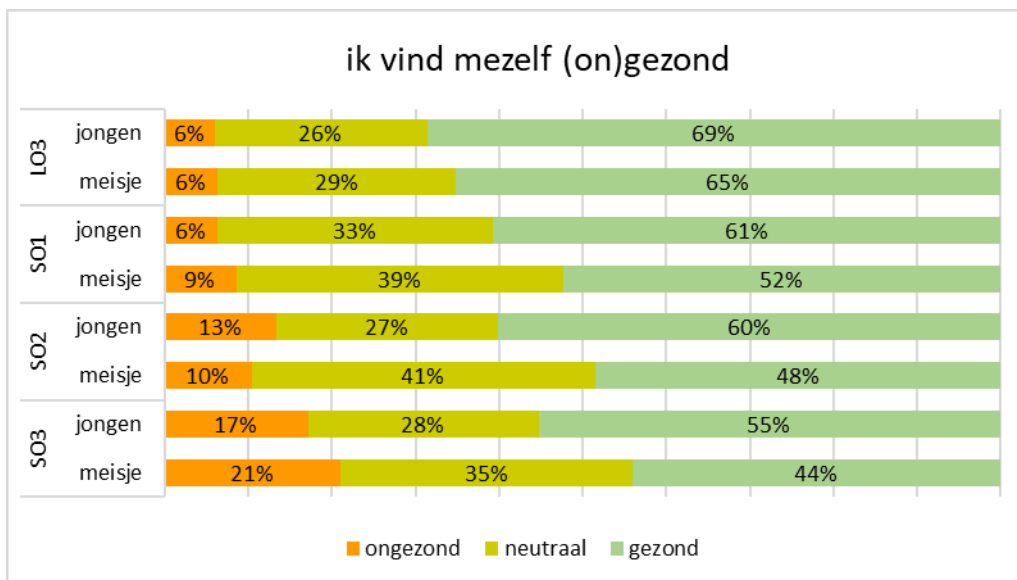
meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
ongezond	43 (6%)	46 (9%)	30 (10%)	21 (21%)	<b>140 (9%)</b>
	195 (29%)	210 (39%)	119 (41%)	35 (35%)	<b>559 (35%)</b>
gezond	445 (65%)	281 (52%)	140 (48%)	44 (44%)	<b>910 (57%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

*N=1609; Chi<sup>2</sup>=53,58; p=0,0000; Cramer's V=0,13*

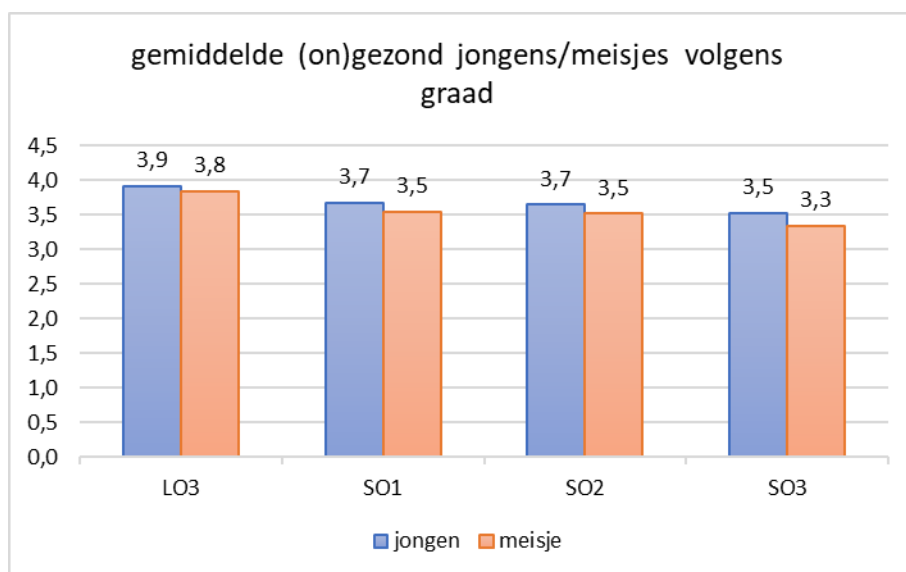
Figuur 95: procent meisjes dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad



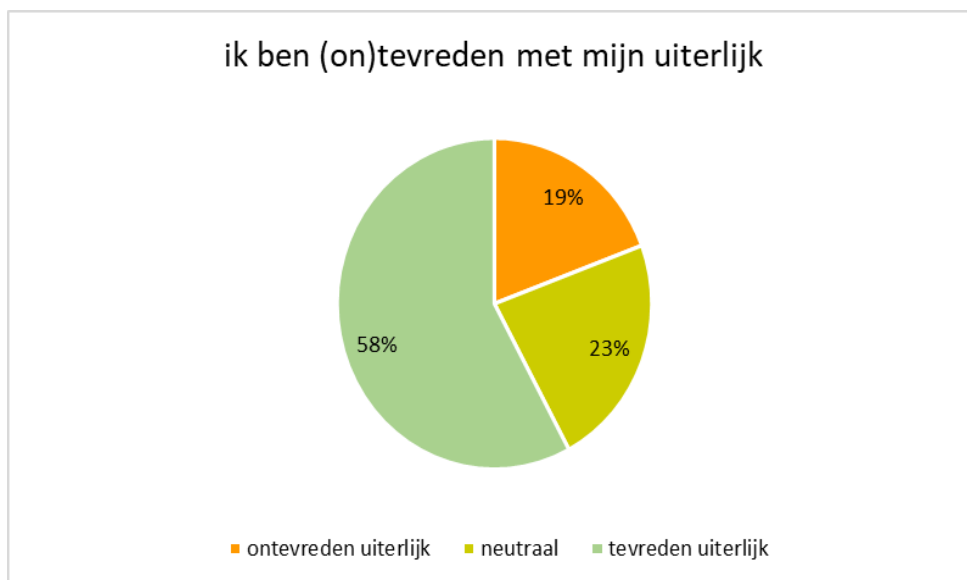
Figuur 96: procent jongens en meisjes dat zichzelf (on)gezond vindt volgens graad



Figuur 97: gemiddelde zichzelf (on)gezond vinden naar graad en geslacht



**27. Ik ben tevreden met mijn uiterlijk. \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)**  
 Figuur 98: procent In dat (on)tevreden is met uiterlijk

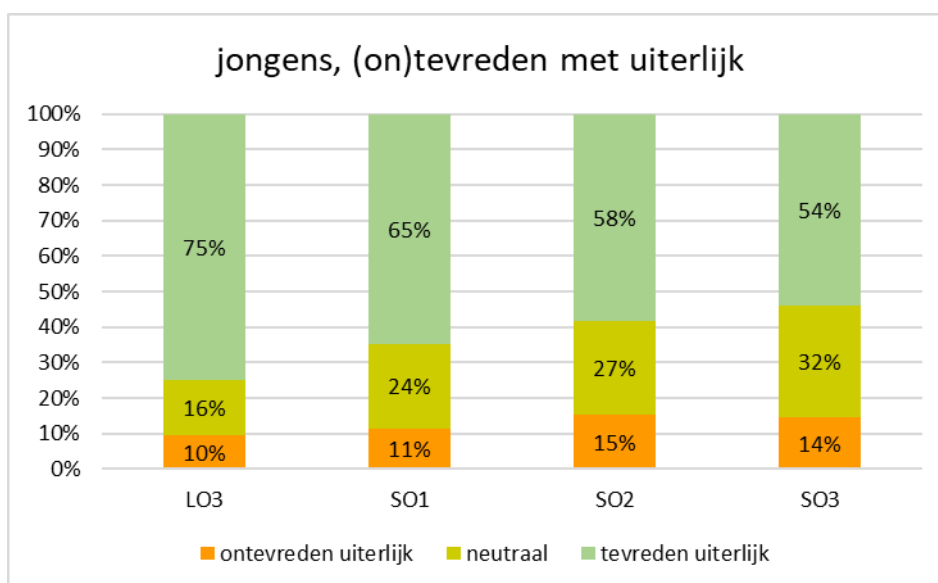


Tabel 70: aantal jongens dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad

jongens	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
ontevreden uiterlijk	66 (10%)	43 (11%)	24 (15%)	11 (14%)	<b>144 (11%)</b>
neutraal	108 (16%)	91 (24%)	42 (27%)	24 (32%)	<b>265 (20%)</b>
tevreden uiterlijk	516 (75%)	245 (65%)	92 (58%)	41 (54%)	<b>894 (69%)</b>
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

N=1303; Chi<sup>2</sup>=31,94; p=0,0000; Cramer's V=0,11

Figuur 99: procent jongens dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad



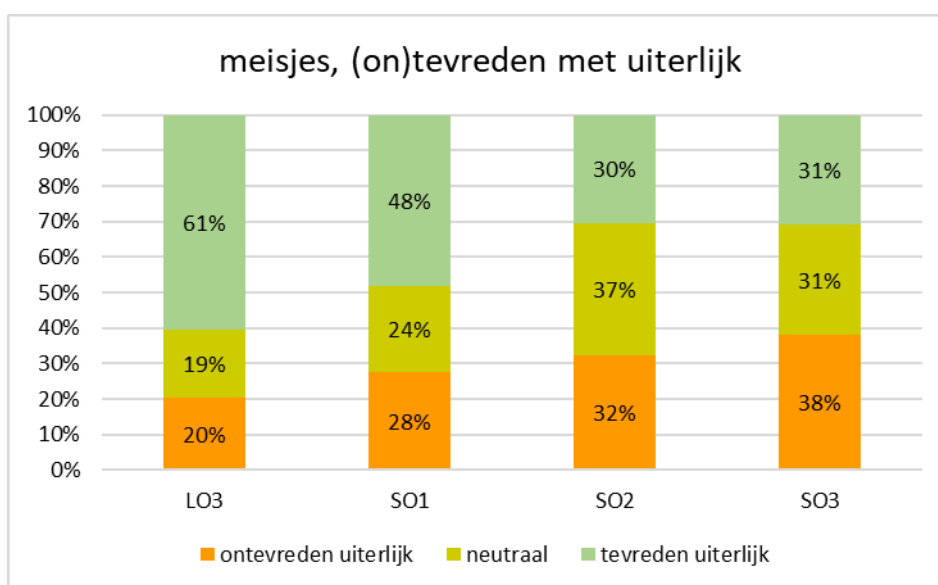


Tabel 71: aantal meisjes dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad

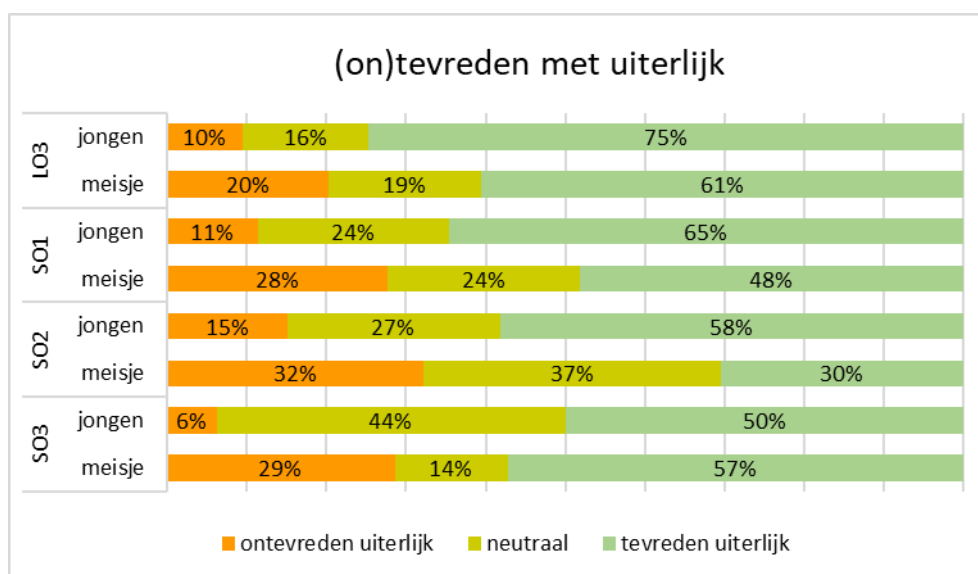
meisjes	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
ontevreden uiterlijk	43 (6%)	46 (9%)	30 (10%)	21 (21%)	<b>140 (9%)</b>
neutraal	195 (29%)	210 (39%)	119 (41%)	35 (35%)	<b>559 (35%)</b>
tevreden uiterlijk	445 (65%)	281 (52%)	140 (48%)	44 (44%)	<b>910 (57%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

N=1609; Chi<sup>2</sup>=93,64; p=0,0000; Cramer's V=0,17

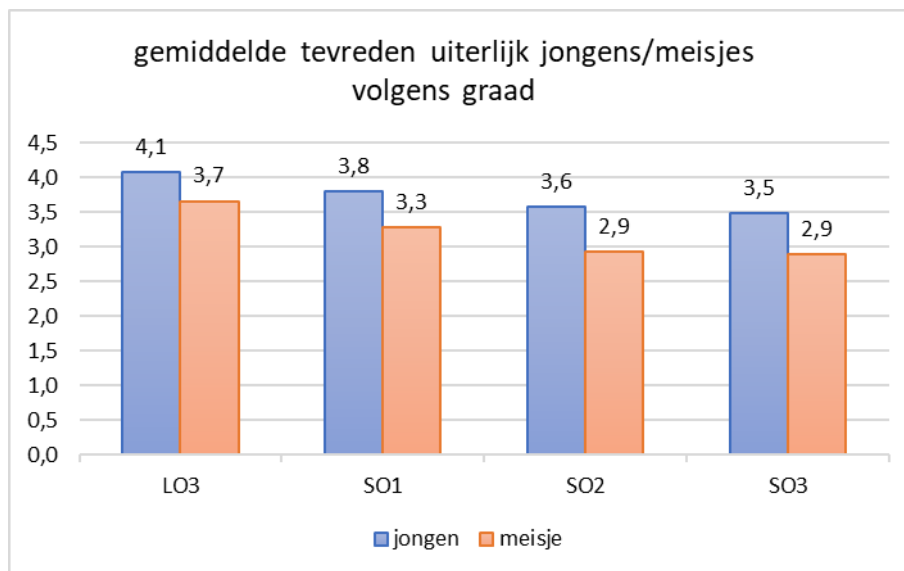
Figuur 100: procent meisjes dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad



Figuur 101: procent jongens en meisjes dat (on)tevreden is met uiterlijk volgens graad



Figuur 102: gemiddelde tevreden uiterlijk naar graad en geslacht

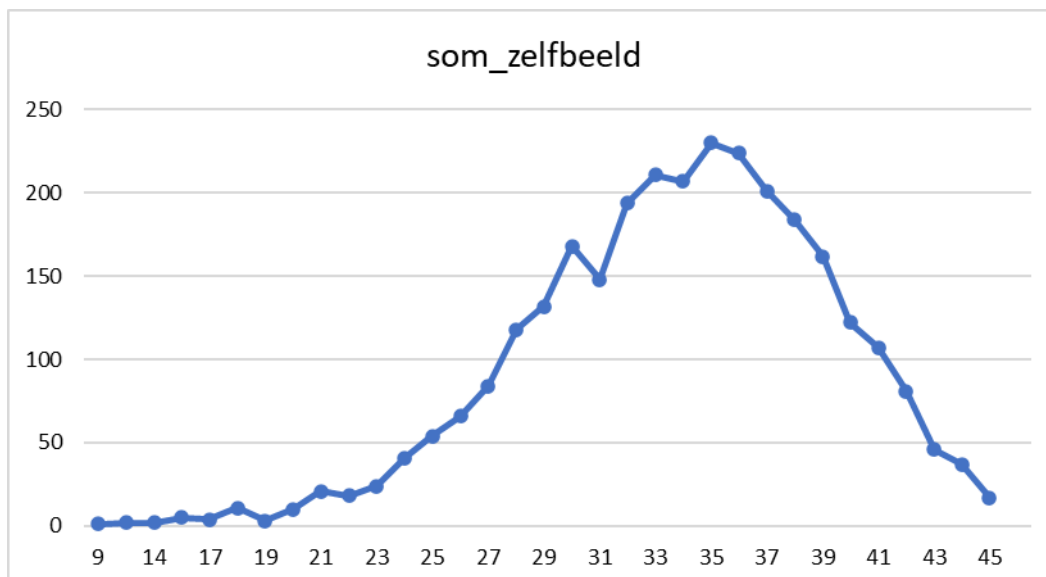


Figuur 103: correlaties items som\_zelfbeeld

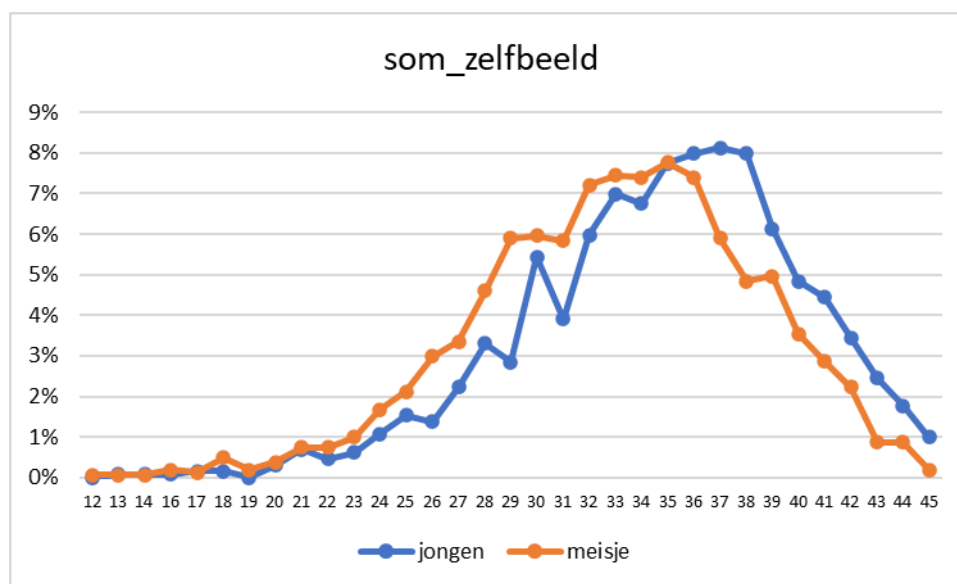
	som zelfbeeld	tof	arm_rijk	loser winner	(on) vriendelijk	(on) gezond	tevreden uiterlijk	liefde ouders	liefde leerkracht
tof	,727**								
arm_rijk	,446**	,254**							
loser_winner	,641**	,466**	,346**						
(on)vriendelijk	,545**	,313**	,192**	,313**					
(on)gezond	,572**	,293**	,261**	,354**	,349**				
tevreden uiterlijk	,721**	,587**	,217**	,446**	,244**	,343**			
liefde ouders	,517**	,283**	,146**	,226**	,216**	,214**	,291**		
liefde leerkracht	,605**	,320**	,157**	,199**	,312**	,226**	,304**	,349**	
liefde klasgenoten	,654**	,421**	,210**	,341**	,270**	,243**	,369**	,319**	,454**

Spearman's rho: \*\* Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Figuur 104: verdeling scores op som\_zelfbeeld



Figuur 105: verdeling scores op som\_zelfbeeld bij jongens en meisjes

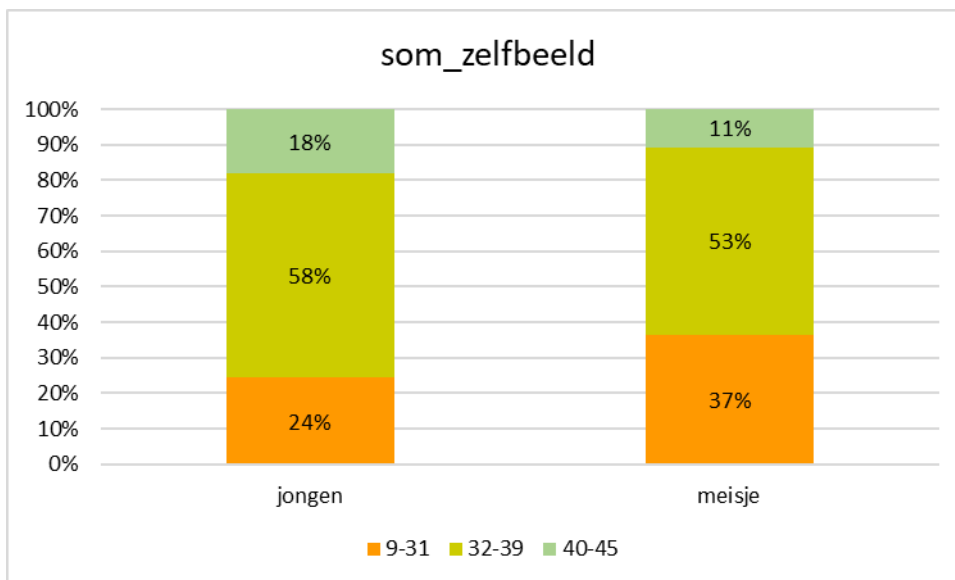


Tabel 72: aantal jongens en meisjes in som\_zelfbeeld

som_zelfbeeld	jongens	meisjes	totaal
9-31	322 (24%)	590 (37%)	<b>912 (31%)</b>
32-39	759 (58%)	854 (53%)	<b>1613 (55%)</b>
40-45	238 (18%)	172 (11%)	<b>410 (14%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1319 (100%)</b>	<b>1616 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

$N=2935$ ;  $\chi^2=65,59$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 106: procent jongens en meisjes in som\_zelfbeeld

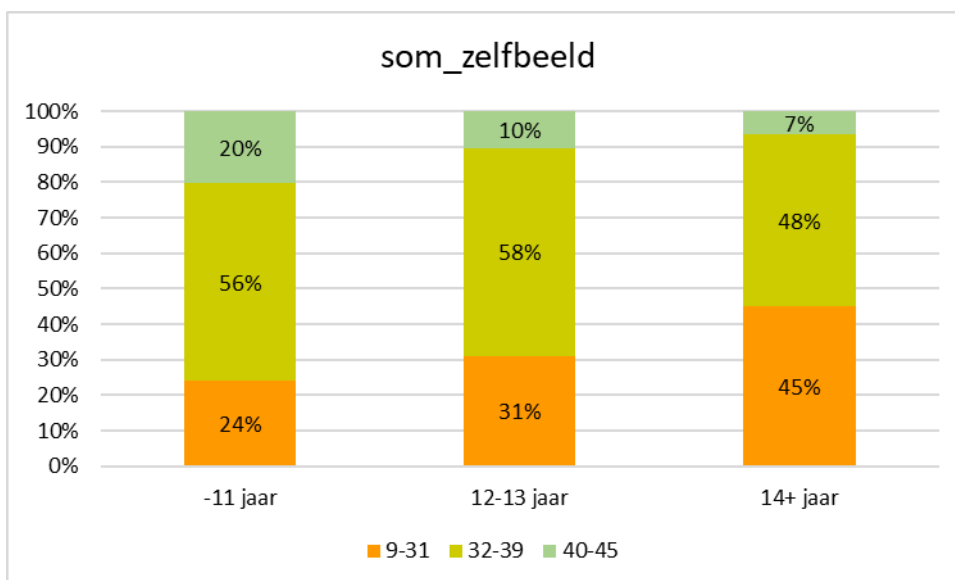


Tabel 73: aantal IIn in categorieën som\_zelfbeeld volgens leeftijd

som_zelfbeeld	-11 jaar	12-13 jaar	14+ jaar	totaal
9-31	320 (24%)	298 (31%)	294 (45%)	<b>912 (31%)</b>
32-39	738 (56%)	559 (58%)	316 (48%)	<b>1613 (55%)</b>
40-45	268 (20%)	99 (10%)	43 (7%)	<b>410 (14%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1326 (100%)</b>	<b>956 (100%)</b>	<b>653 (100%)</b>	<b>2935 (100%)</b>

N=2935; Chi<sup>2</sup>=140,25; p=0,0000; Cramer's V=0,15

Tabel 74: aantal IIn in categorieën som\_zelfbeeld volgens leeftijd

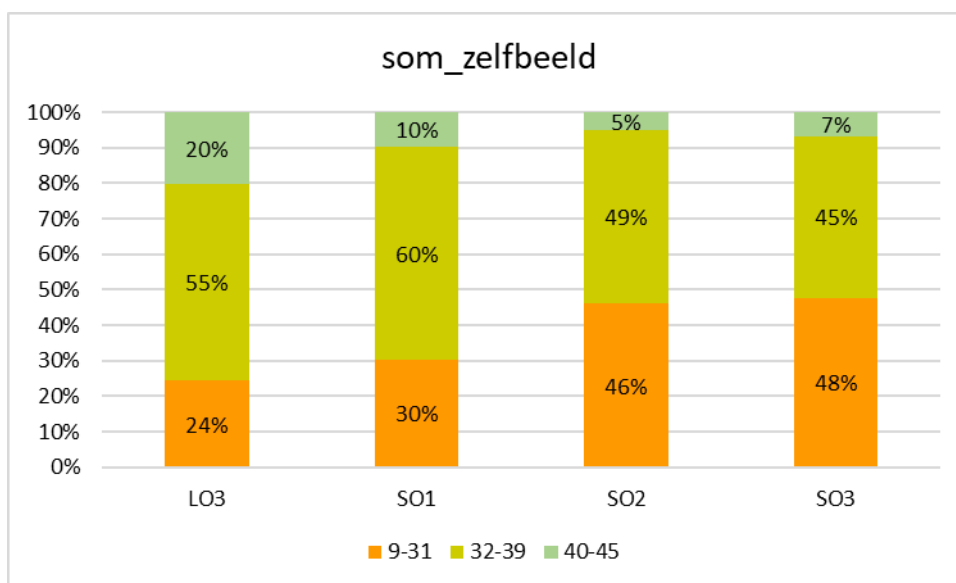


Tabel 75: aantal IIn in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad

som_zelfbeeld	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
9-31	336 (24%)	278 (30%)	206 (46%)	84 (48%)	<b>904 (31%)</b>
32-39	758 (55%)	548 (60%)	218 (49%)	80 (45%)	<b>1604 (55%)</b>
40-45	279 (20%)	90 (10%)	23 (5%)	12 (7%)	<b>404 (14%)</b>
<b>totaal</b>	<b>1373 (100%)</b>	<b>916 (100%)</b>	<b>447 (100%)</b>	<b>176 (100%)</b>	<b>2912 (100%)</b>

$N=2912$ ;  $Chi^2=160,35$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,17$

Figuur 107: procent IIn in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad

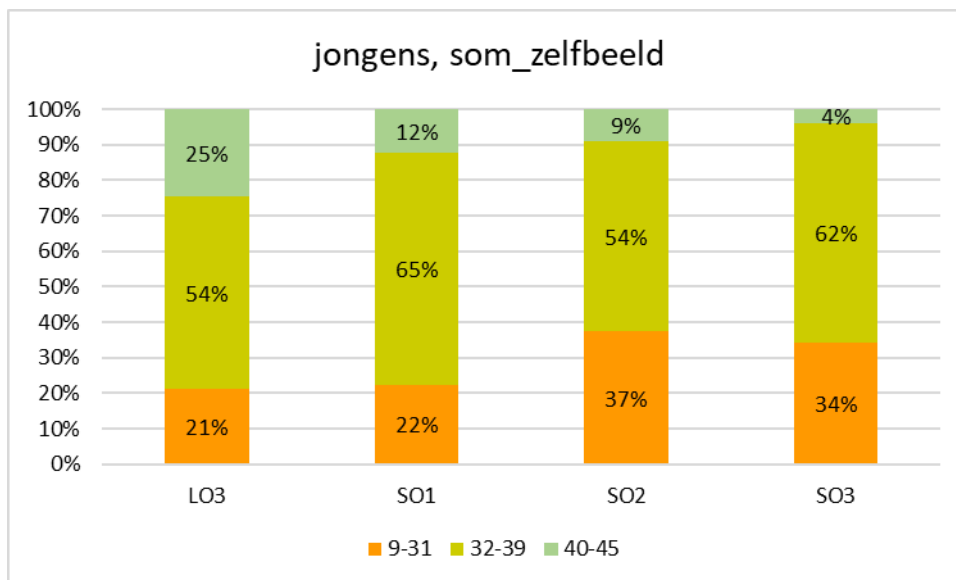


Tabel 76: aantal jongens in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad

jongens, som_zelfbeeld	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
9-31	147 (21%)	85 (22%)	59 (37%)	26 (34%)	<b>317 (24%)</b>
32-39	373 (54%)	247 (65%)	85 (54%)	47 (62%)	<b>752 (58%)</b>
40-45	170 (25%)	47 (12%)	14 (9%)	3 (4%)	<b>234 (18%)</b>
<b>totaal</b>	<b>690 (100%)</b>	<b>379 (100%)</b>	<b>158 (100%)</b>	<b>76 (100%)</b>	<b>1303 (100%)</b>

$N=1303$ ;  $Chi^2=62,35$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 108: procent jongens in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad

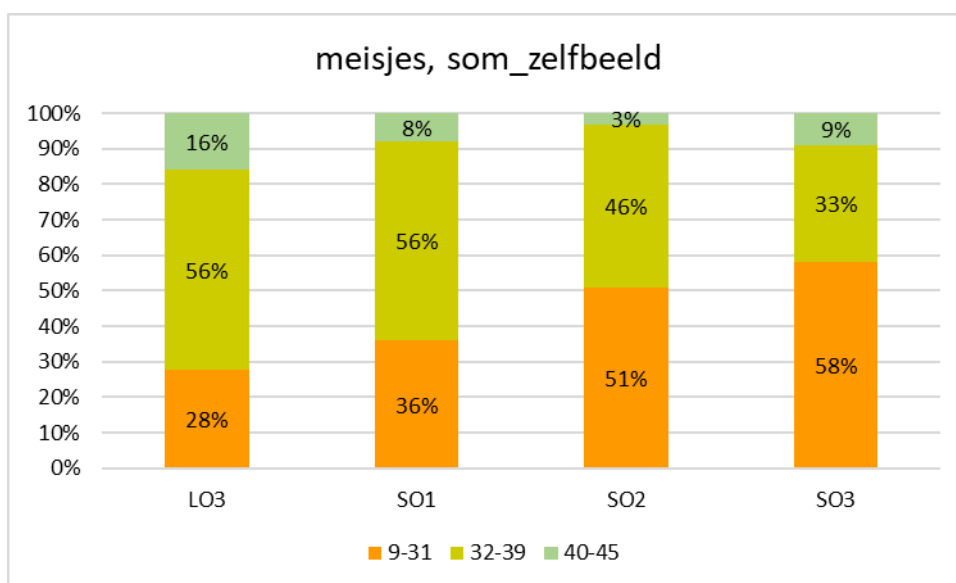


Tabel 77: aantal meisjes in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad

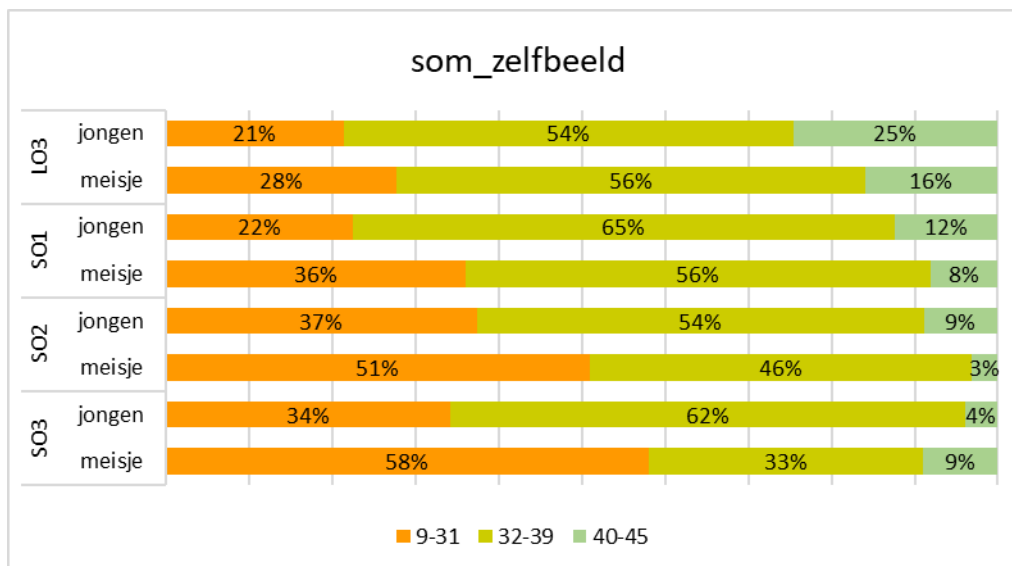
meisjes, som_zelfbeeld	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
9-31	189 (28%)	193 (36%)	147 (51%)	58 (58%)	<b>587 (36%)</b>
32-39	385 (56%)	301 (56%)	133 (46%)	33 (33%)	<b>852 (53%)</b>
40-45	109 (16%)	43 (8%)	9 (3%)	9 (9%)	<b>170 (11%)</b>
<b>totaal</b>	<b>683 (100%)</b>	<b>537 (100%)</b>	<b>289 (100%)</b>	<b>100 (100%)</b>	<b>1609 (100%)</b>

N=1609; Chi<sup>2</sup>=93,82; p=0,0000; Cramer's V=0,17

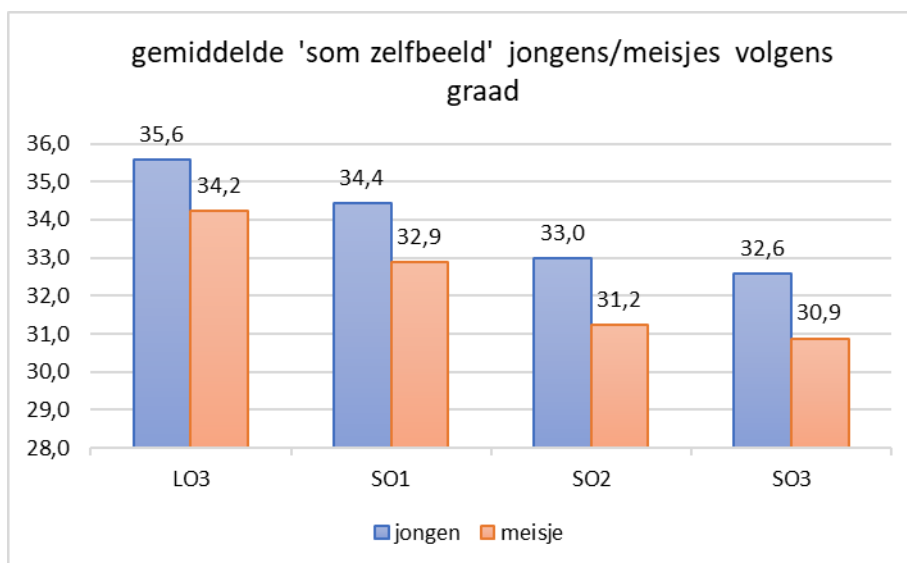
Figuur 109: procent meisjes in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad



Figuur 110: procent jongens en meisjes in categorieën som\_zelfbeeld volgens graad



Figuur 111: gemiddelde som\_zelfbeeld voor jongens en meisjes volgens graad

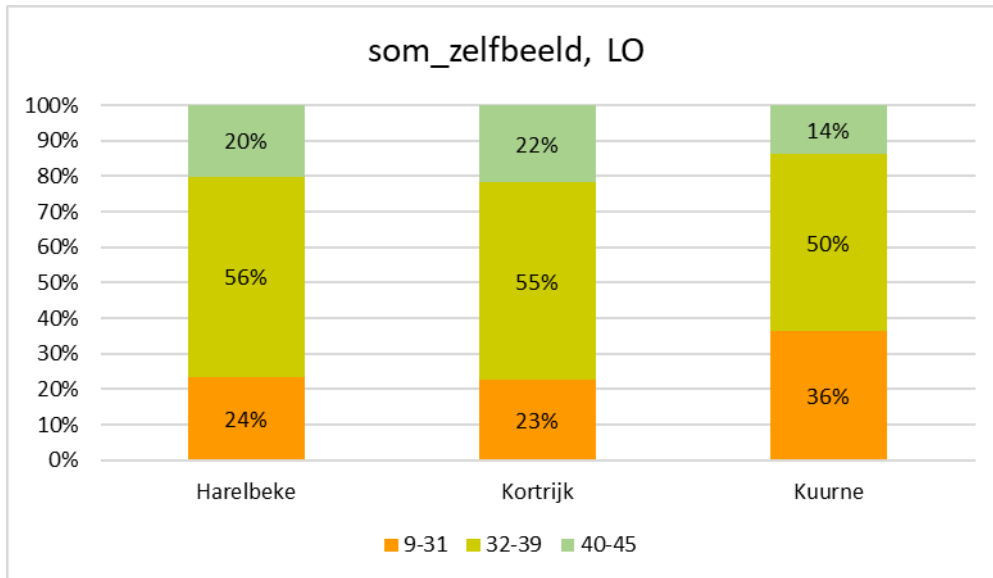


Tabel 78: aantal lln LO in categorieën som\_zelfbeeld volgens gemeente

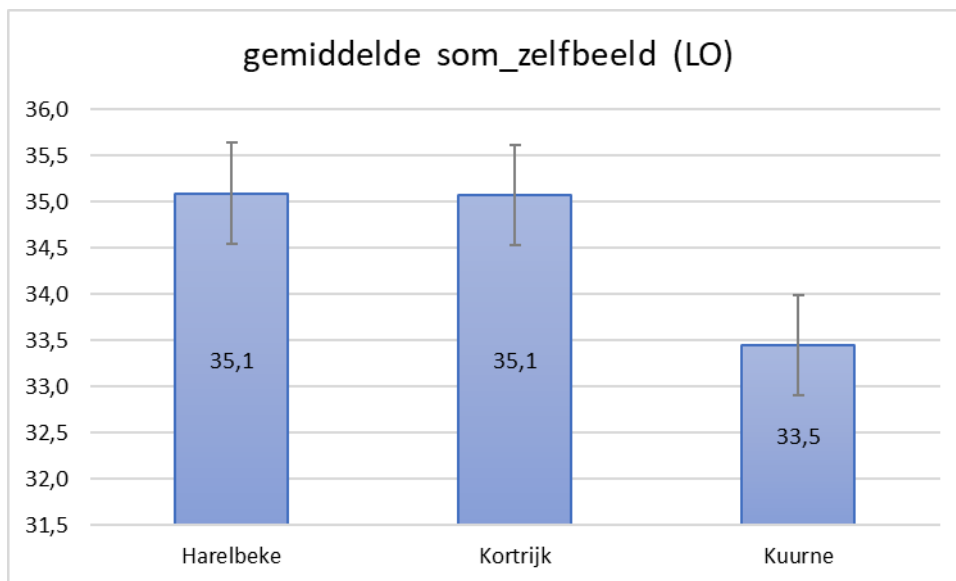
som_zelfbeeld	Harelbeke	Kortrijk	Kuurne	totaal
9-31	119 (24%)	167 (23%)	50 (36%)	<b>336 (24%)</b>
32-39	284 (56%)	406 (55%)	68 (50%)	<b>758 (55%)</b>
40-45	101 (20%)	159 (22%)	19 (14%)	<b>279 (20%)</b>
<b>totaal</b>	<b>504 (100%)</b>	<b>732 (100%)</b>	<b>137 (100%)</b>	<b>1373 (100%)</b>

N=1373; Chi<sup>2</sup>=13,50; p=0,0091; Cramer's V=0,07

Figuur 112: procent lIn LO in categorieën som\_zelfbeeld volgens gemeente

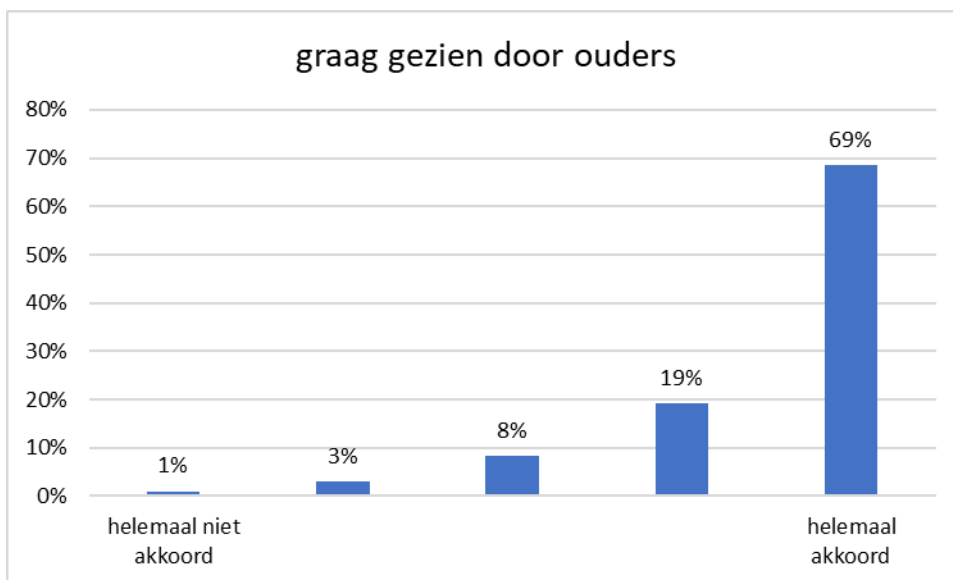


Figuur 113: gemiddelde som\_zelfbeeld in LO in gemeenten

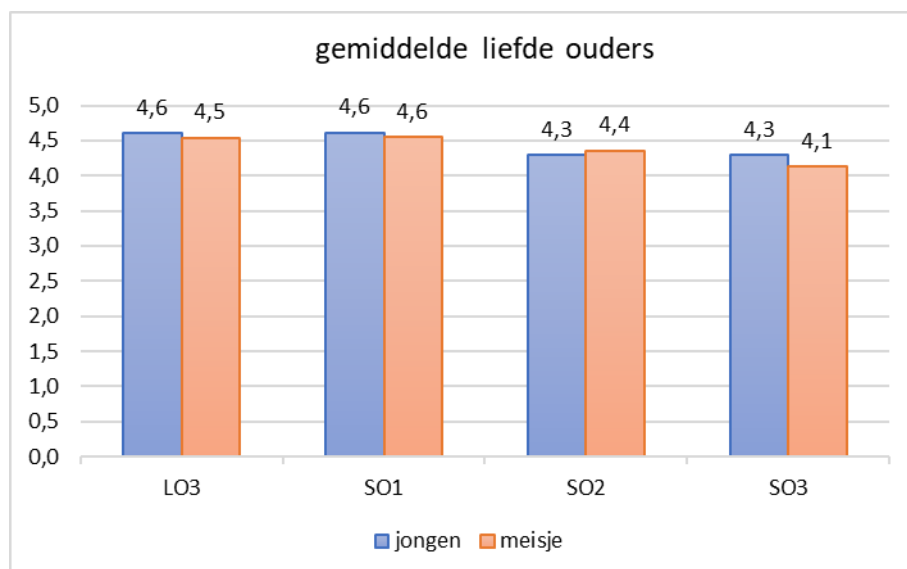




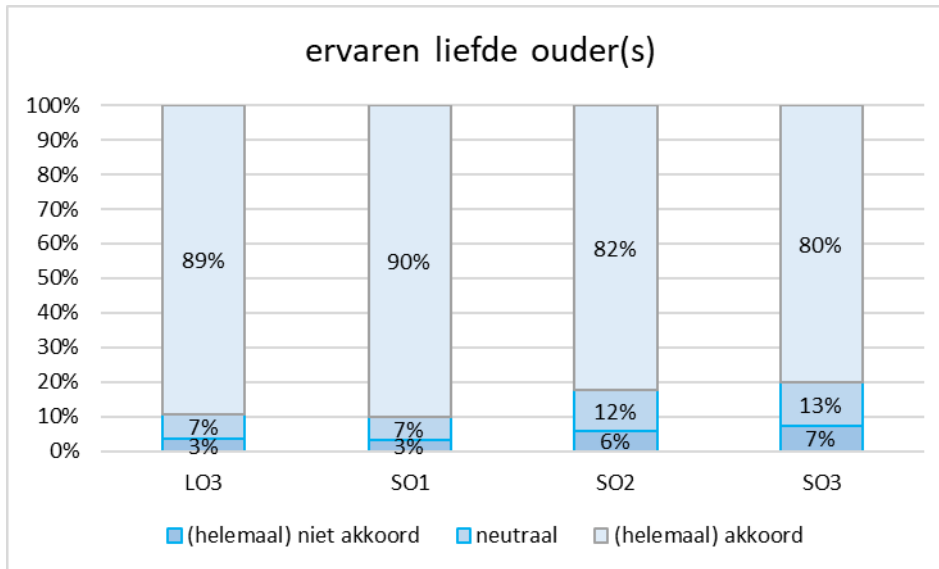
28. **Ik voel me graag gezien door mijn ouder(s). \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)**  
 Figuur 114: procent leerlingen dat zich graag gezien voelt door ouder(s)



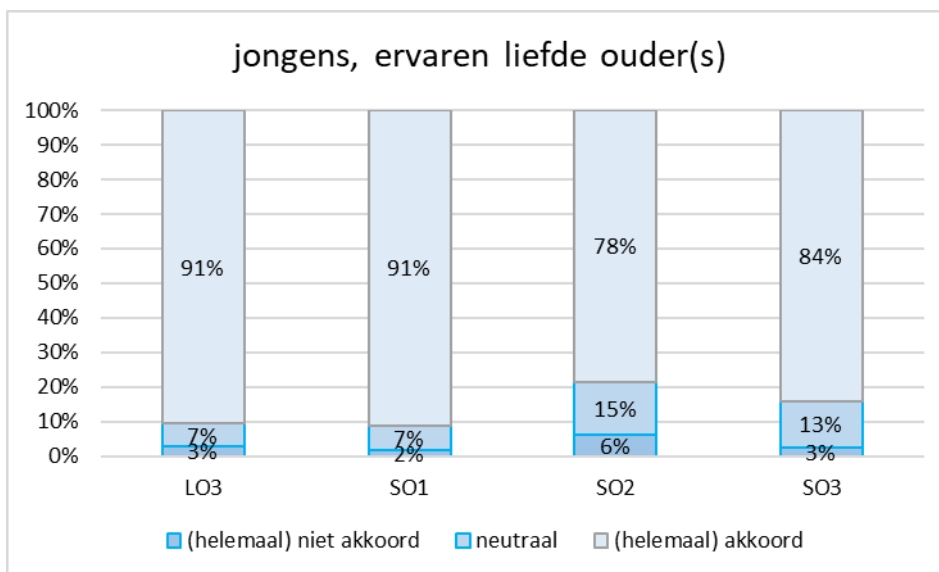
Figuur 115: gemiddelde liefde ouder(s) bij jongens en meisjes, per graad



Figuur 116: procent ervaren liefde ouder(s) volgens graad

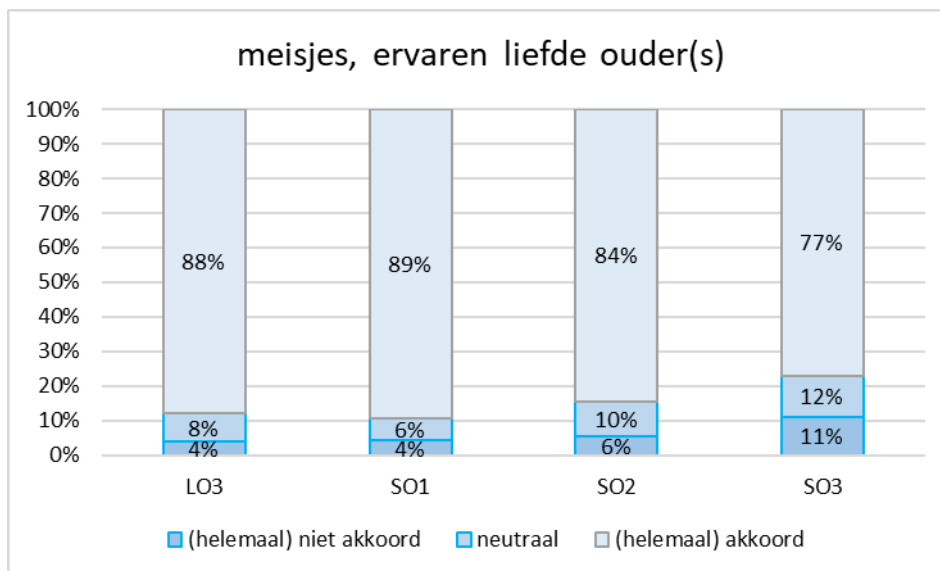


Figuur 117: procent ervaren liefde ouder(s) volgens graad bij jongens



N=1303; Chi<sup>2</sup>=25,52; p=0,0003; Cramer's V=0,10

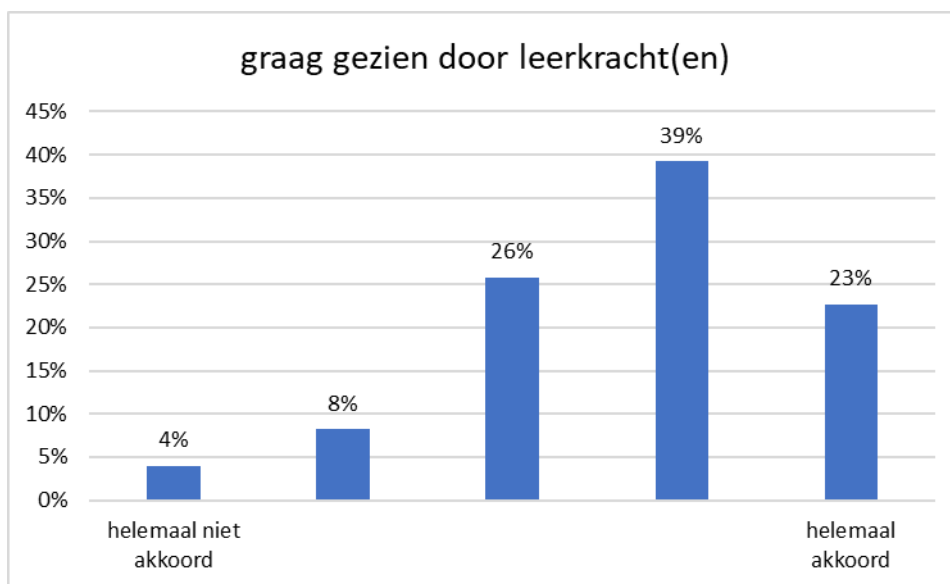
Figuur 118: procent ervaren liefde ouder(s) volgens graad bij meisjes



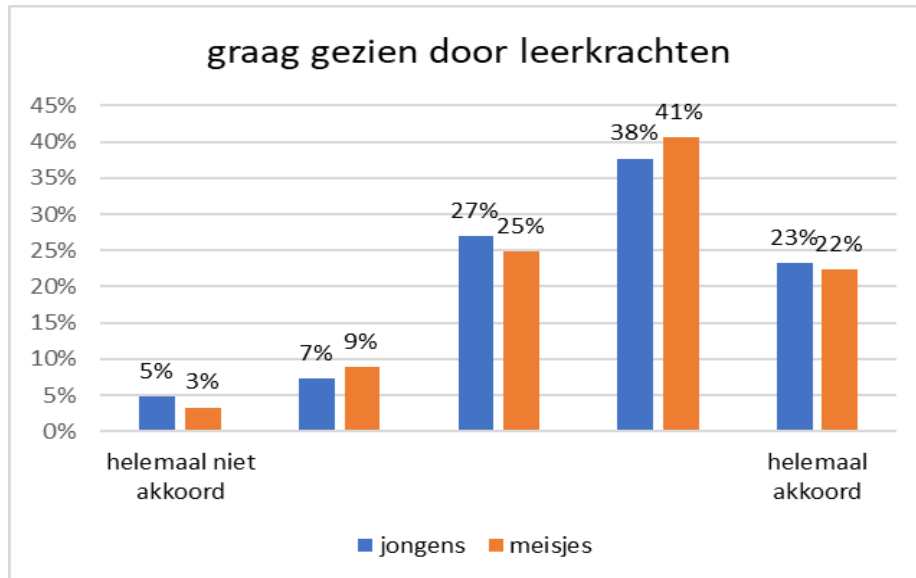
$N=1609$ ;  $\chi^2=16,72$ ;  $p=0,0104$ ; Cramer's  $V=0,07$

29. **Ik voel me graag gezien op school door de leerkracht(en).** \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)

Figuur 119: procent leerlingen dat zich graag gezien voelt door leerkracht(en)

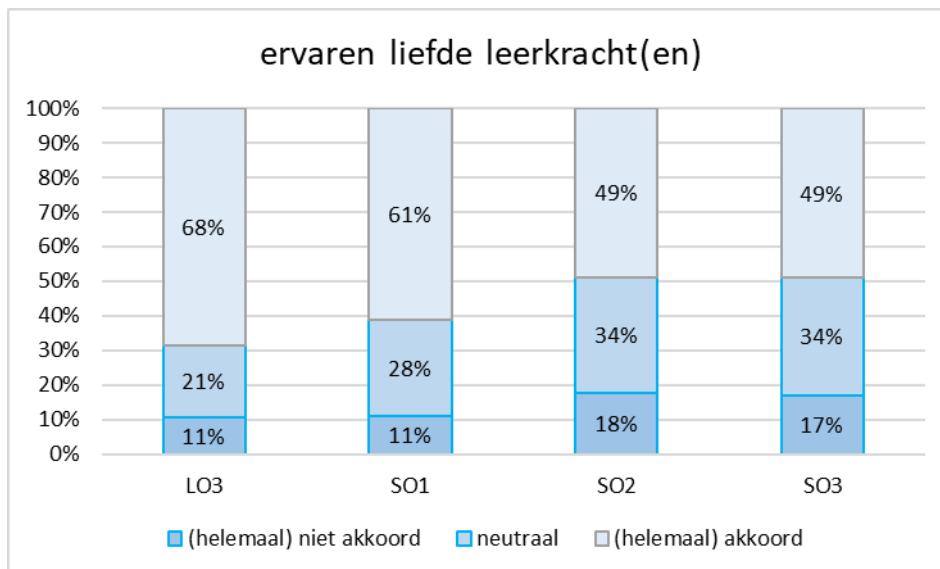


Figuur 120: procent jongens en meisjes dat zich graag gezien voelt door leerkracht(en)



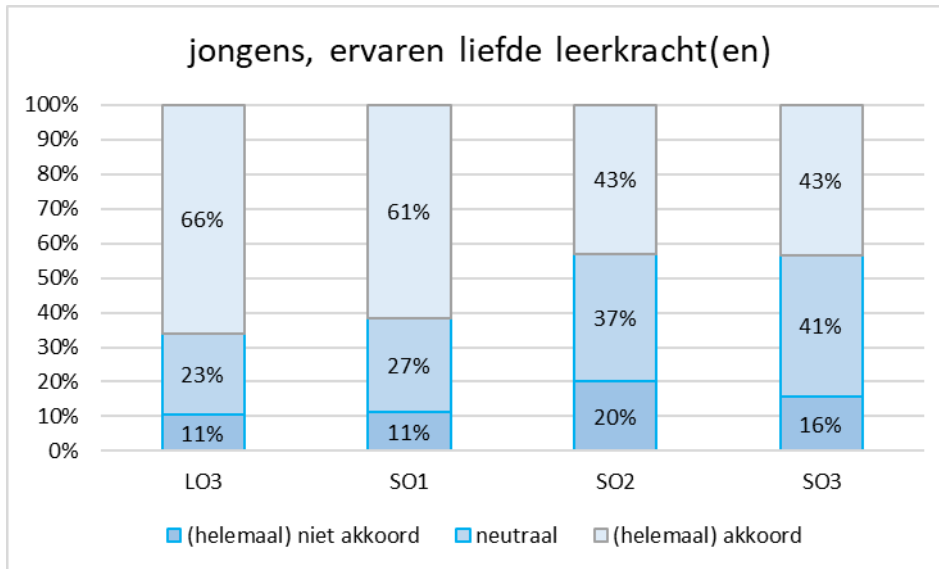
N=2935;  $\chi^2=9,93$ ;  $p=0,0415$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 121: procent ervaren liefde leerkracht(en) volgens graad



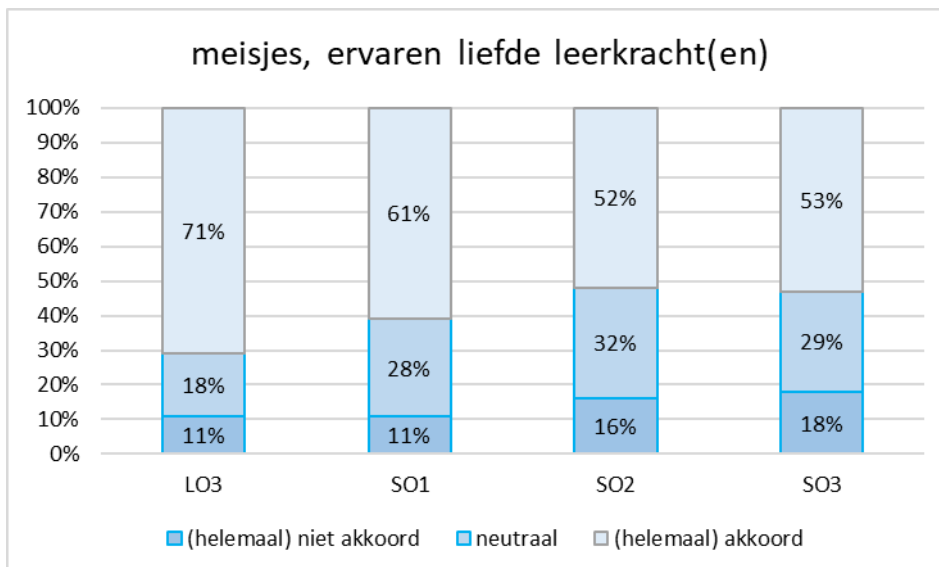
N=2912;  $\chi^2=152,85$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,13

Figuur 122: procent ervaren liefde leerkracht(en) volgens graad bij jongens



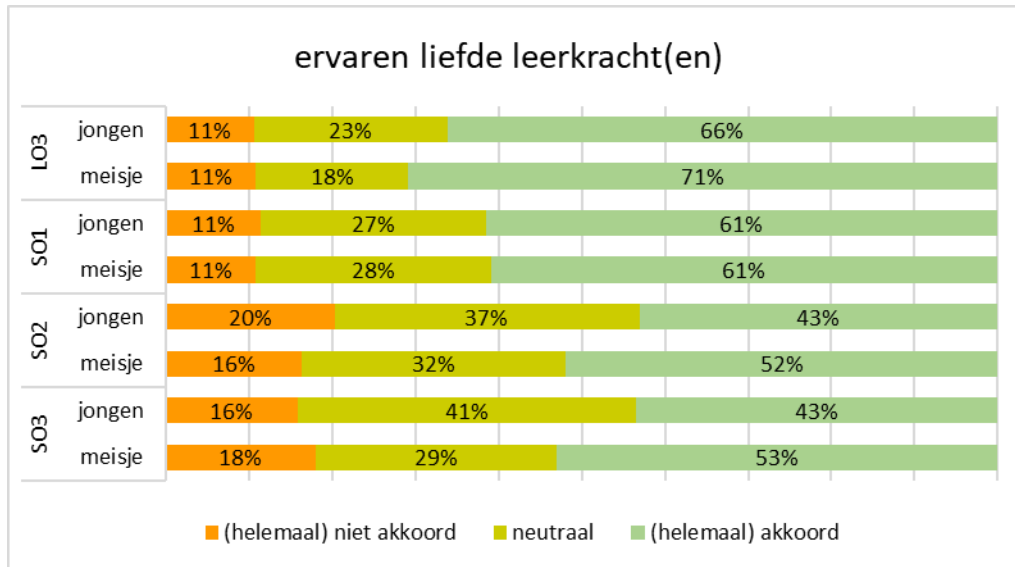
$N=1303$ ;  $Chi^2=71,57$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,14$

Figuur 123: procent ervaren liefde leerkracht(en) volgens graad bij meisjes

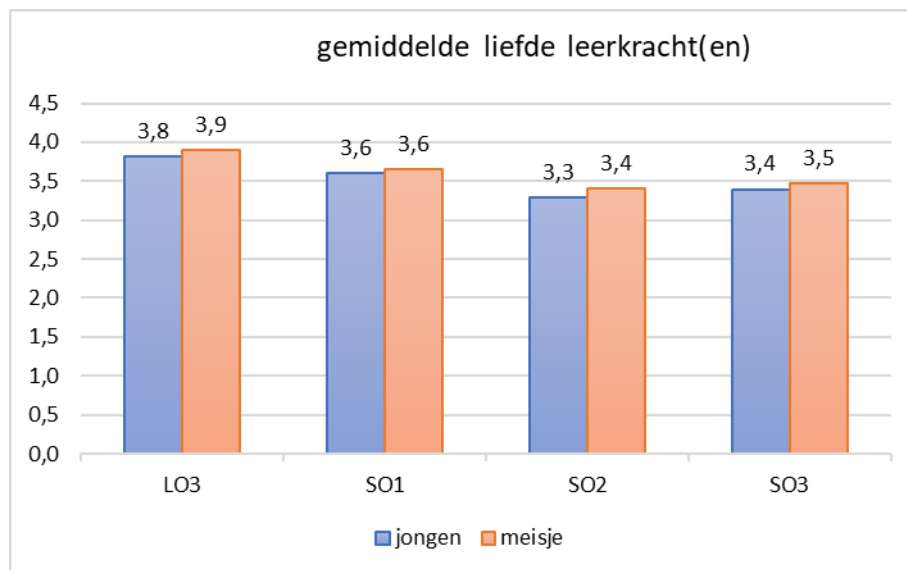


$N=1609$ ;  $Chi^2=86,26$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 124: procent ervaren liefde van leerkracht(en) bij jongens en meisjes volgens graad

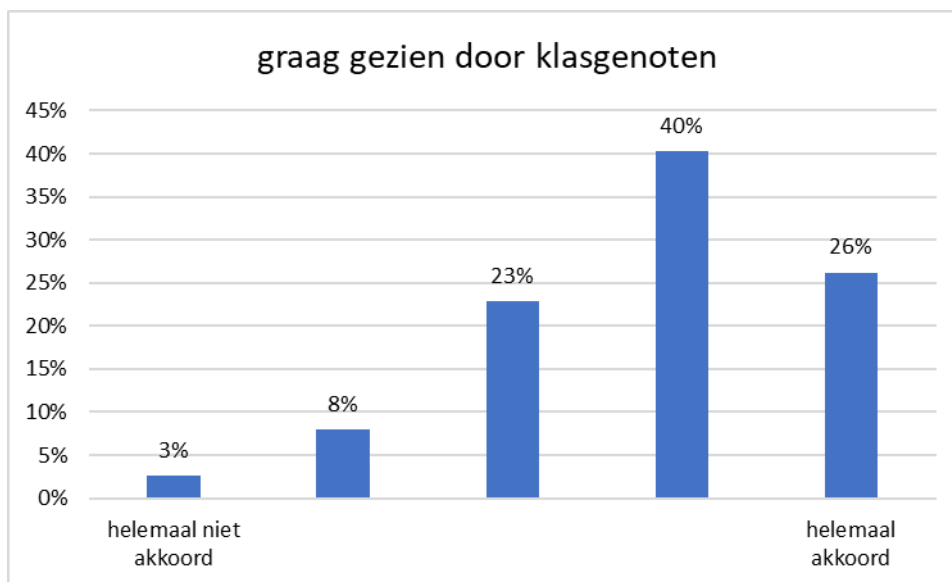


Figuur 125: gemiddelde liefde leerkracht(en) bij jongens en meisjes volgens graad

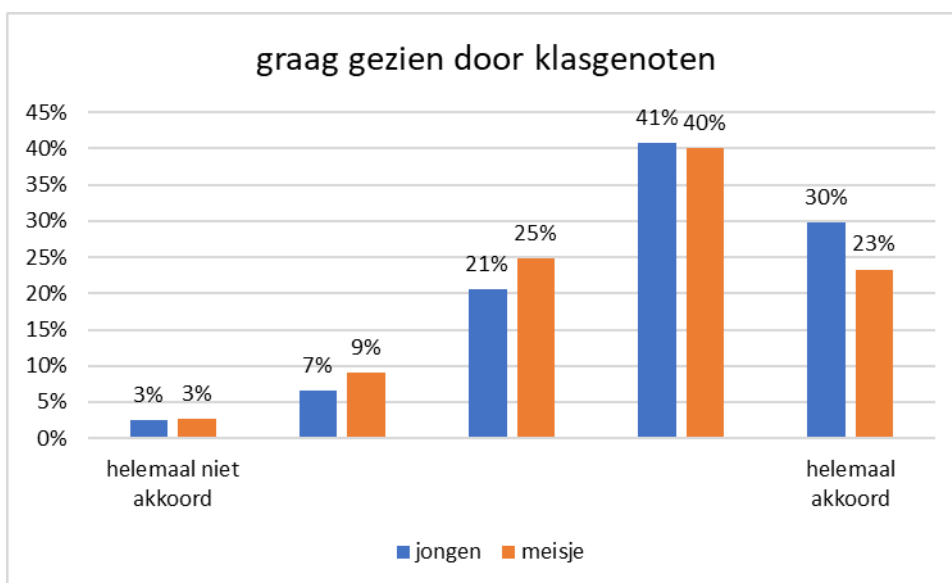


30. **Ik voel me graag gezien op school door mijn klasgenoten. \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)**

Figuur 126: procent leerlingen dat zich graag gezien voelt door klasgenoten

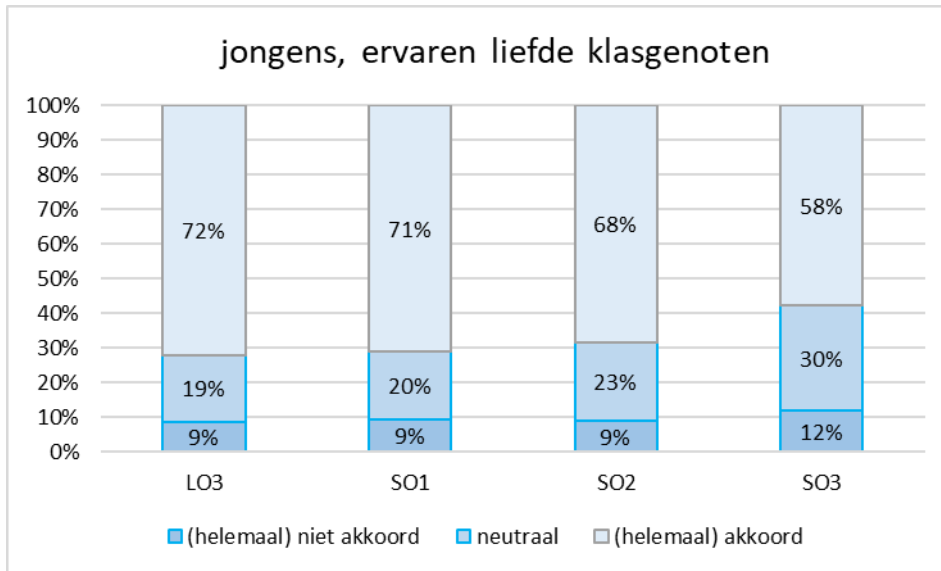


Figuur 127: procent jongens en meisjes dat zich graag gezien voelt door klasgenoten



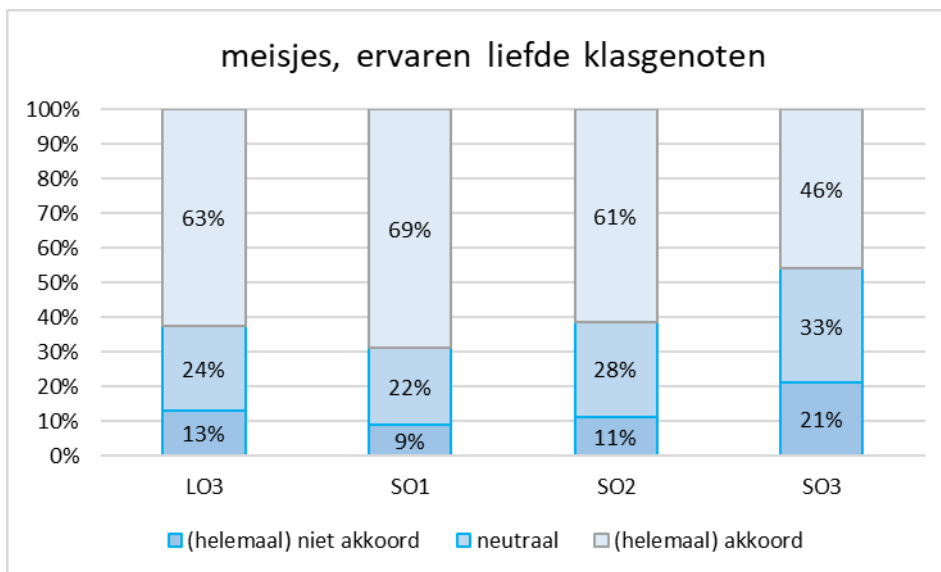
N=2935;  $\chi^2=23,39$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's V=0,09

Figuur 128: procent ervaren liefde klasgenoten volgens graad bij jongens



$N=1303$ ;  $Chi^2=7,44$ ;  $p=0,2817$

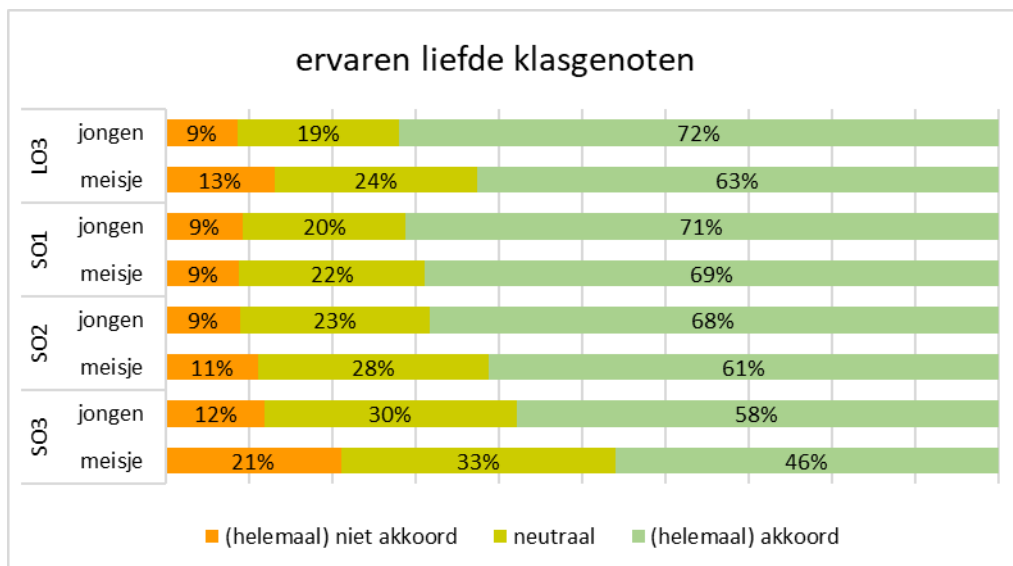
Figuur 129: procent ervaren liefde klasgenoten volgens graad bij meisjes



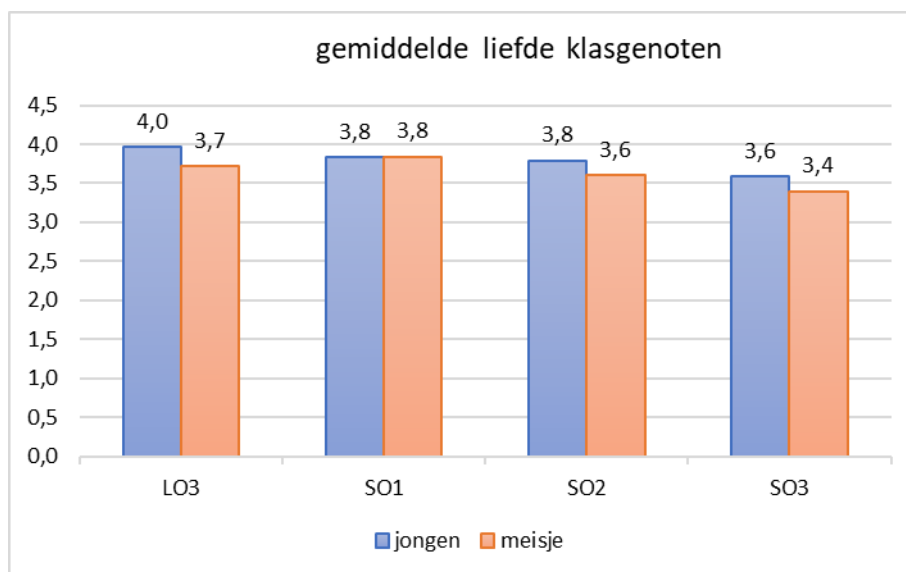
$N=1609$ ;  $Chi^2=25,11$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,09$



Figuur 130: procent ervaren liefde van klasgenoten bij jongens en meisjes volgens graad



Figuur 131: gemiddelde liefde klasgenoten bij jongens en meisjes volgens graad



## AGRESSIE

22. **Als iemand mij zou slaan, dan zou ik terugslaan.**
23. **Ik kan zonder reden heel boos worden.**
24. **Als ik op iemand boos ben, vertel ik slechte dingen over hem/haar aan anderen.**

Tabel 79: correlaties tussen agressie-items

Spearman's rho	slaan_terug_slaan	heel_boos_zonder_reden
heel_boos_zonder_reden	,211**	
als_boos_slecht_vertellen	,230**	,264**

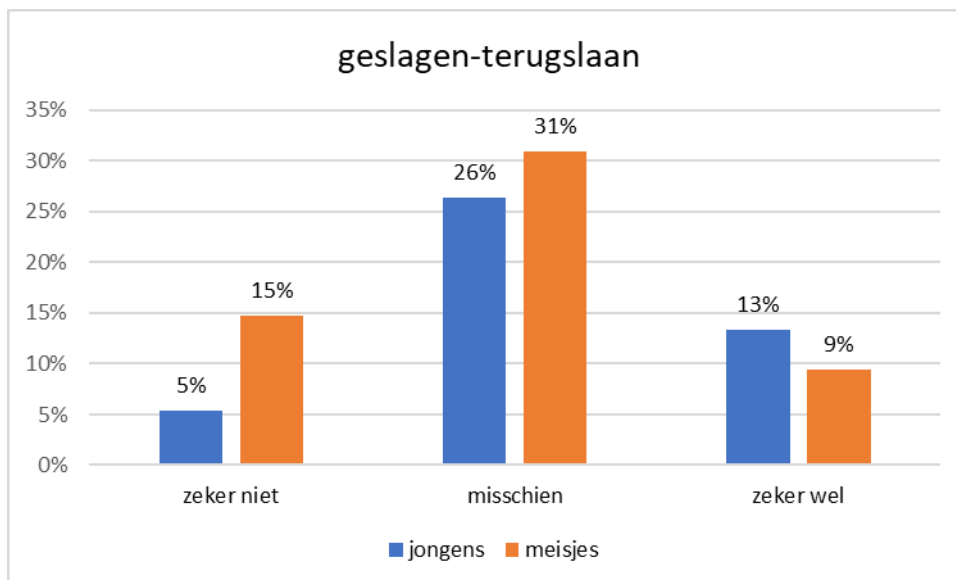
\*\* . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

§Cronbach's Alpha is .490 met N=3, duidelijk onvoldoende betrouwbaarheid als agressieschaal. Dit betekent dat de 3 items niet voldoende samenhangen om te spreken van één construct. Met anderen woorden, de 3 items meten waarschijnlijk iets anders, en worden beter apart bekeken.

Figuur 132: procent *Ik* dat terugslaat, als ze geslagen worden

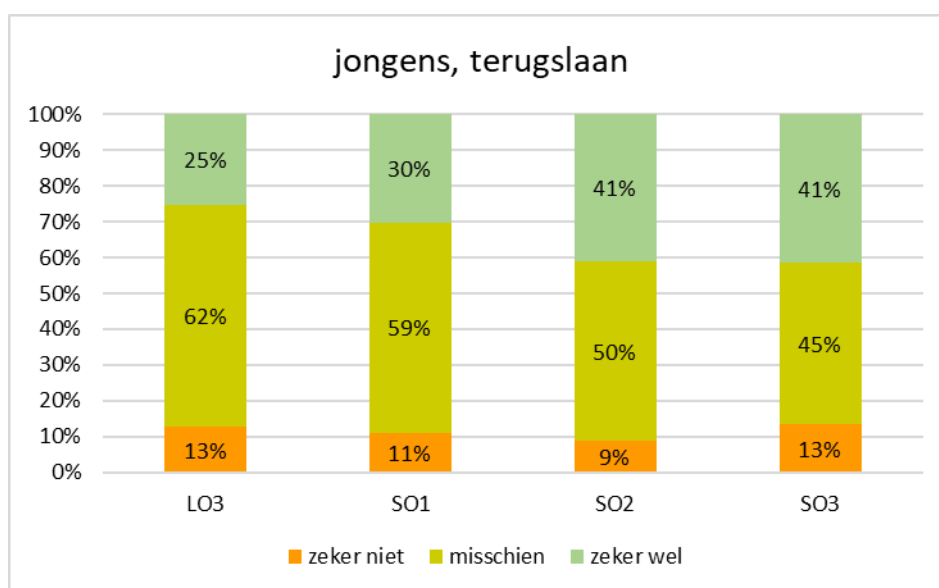


Figuur 133: procent jongens en meisjes dat terugslaat, als ze geslagen worden



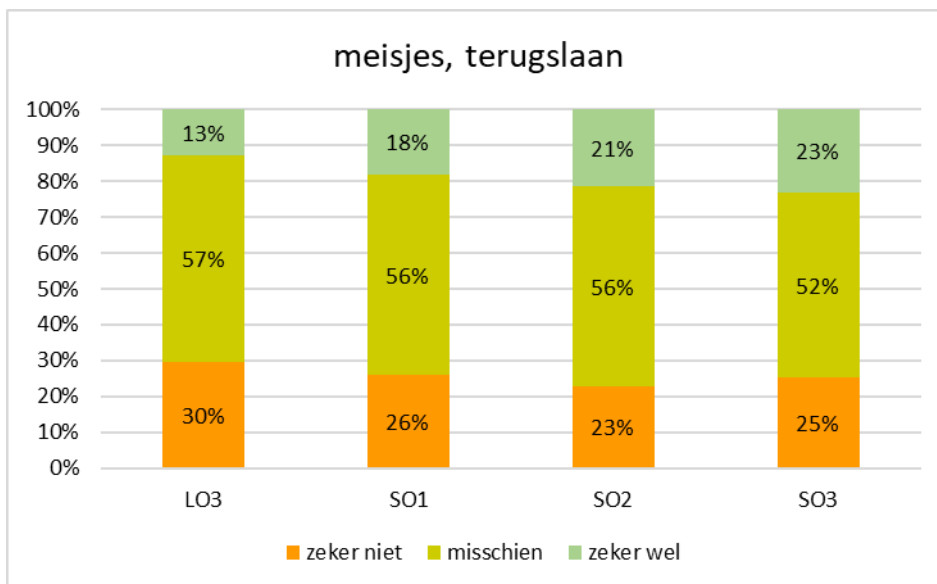
$N=2926$ ;  $\chi^2=132,34$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,21$

Figuur 134: procent jongens dat terugslaat, als ze geslagen worden, volgens graad



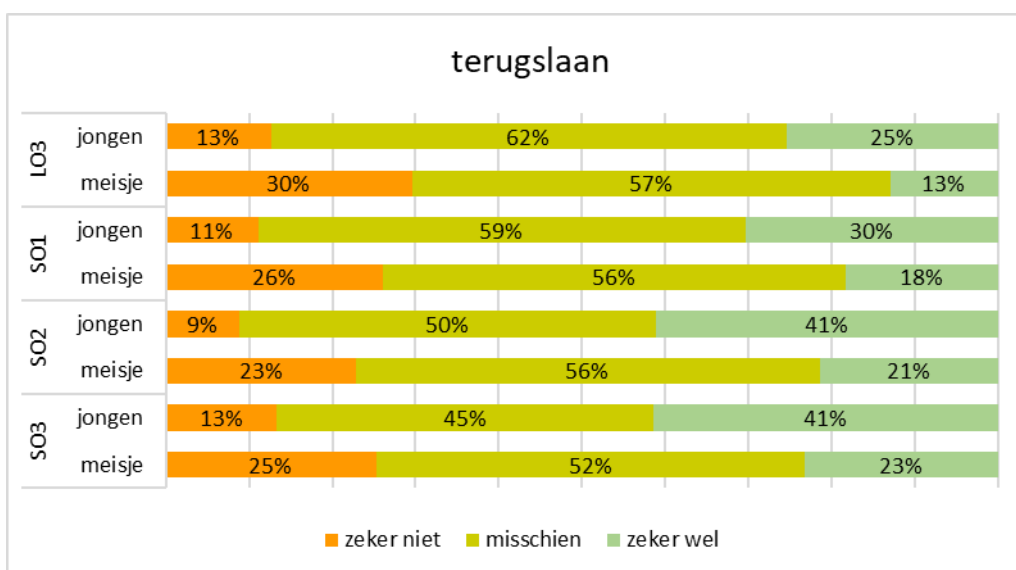
$N=1300$ ;  $\chi^2=22,08$ ;  $p=0,0012$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 135: procent meisjes dat terugslaat, als ze geslagen worden, volgens graad

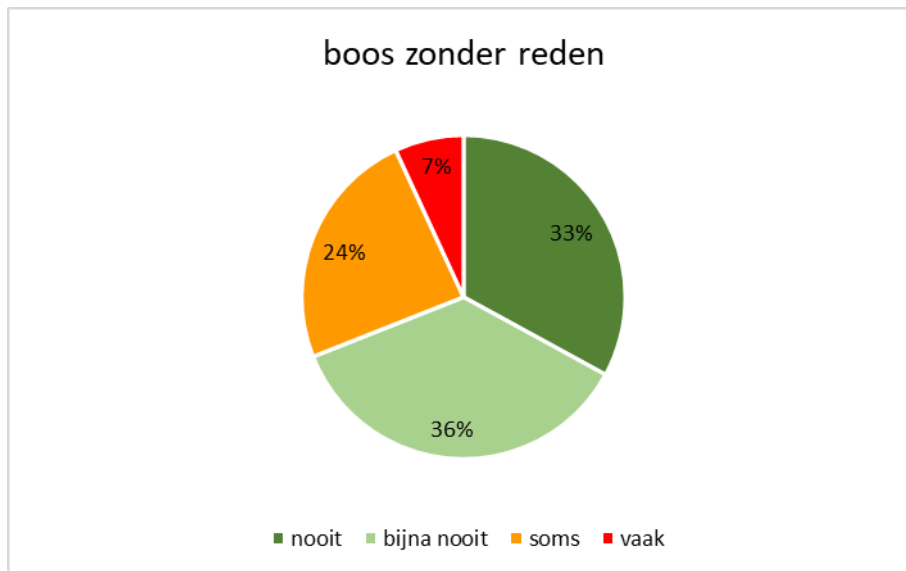


N=1603; Chi<sup>2</sup>=17,18; p=0,0086; Cramer's V=0,07

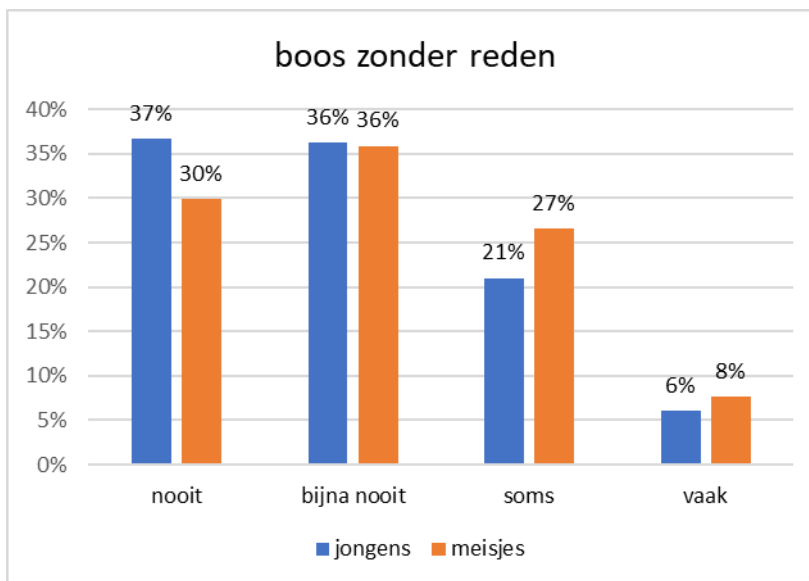
Figuur 136: procent jongens en meisjes dat terugslaat, als ze geslagen worden, volgens graad



Figuur 137: procent IIn dat boos is zonder reden

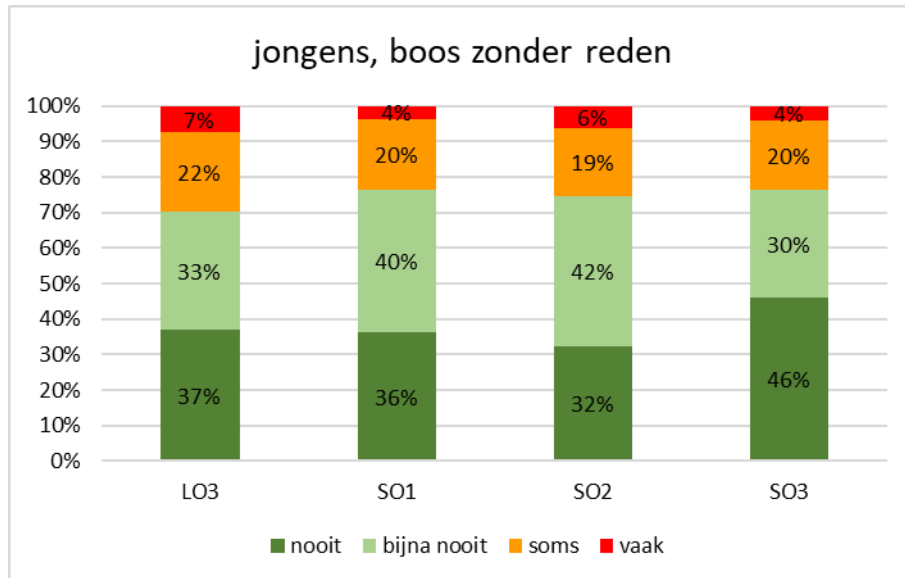


Figuur 138: procent jongens en meisjes dat boos is zonder reden



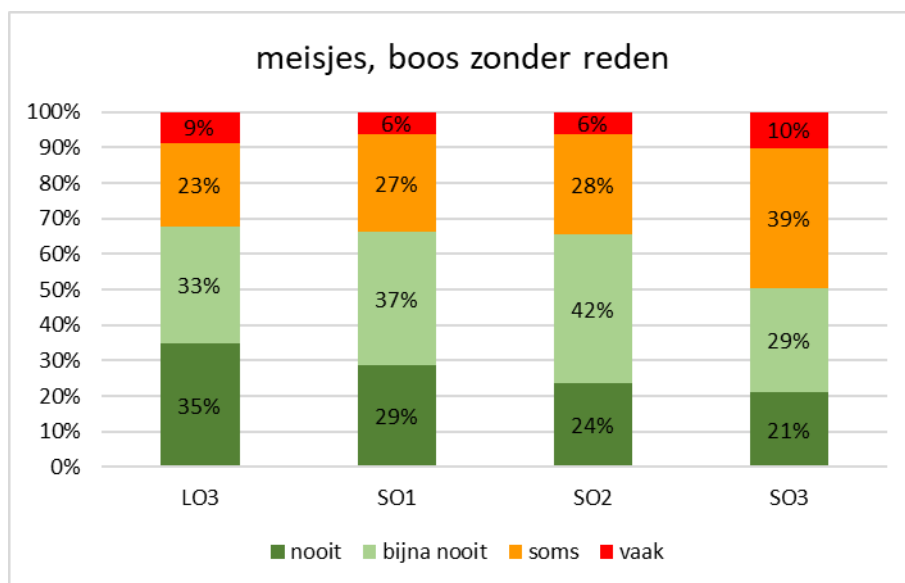
N=2904;  $\chi^2=22,10$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's V=0,09

Figuur 139: procent jongens dat boos is zonder reden, volgens graad



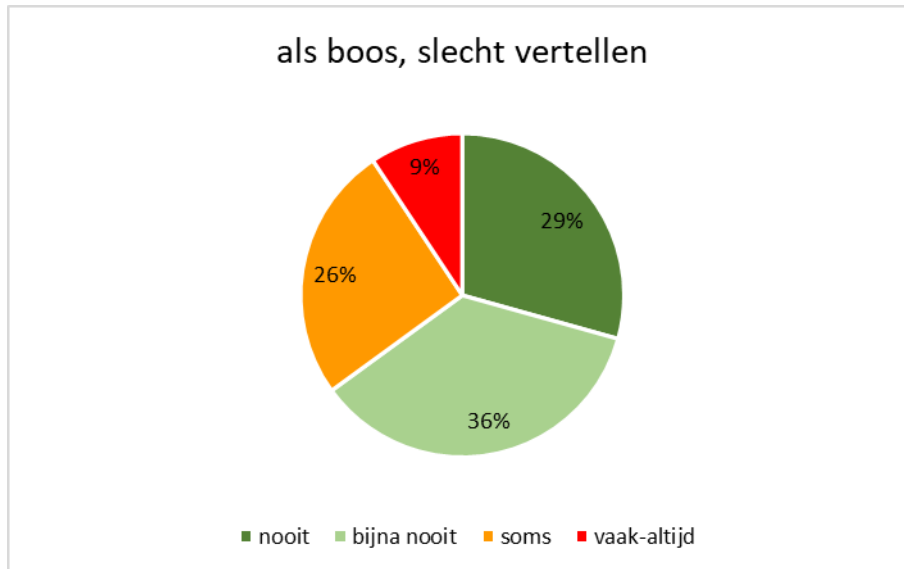
N=1299;  $\chi^2=16,05$ ;  $p=0,0659$

Figuur 140: procent meisjes dat boos is zonder reden, volgens graad

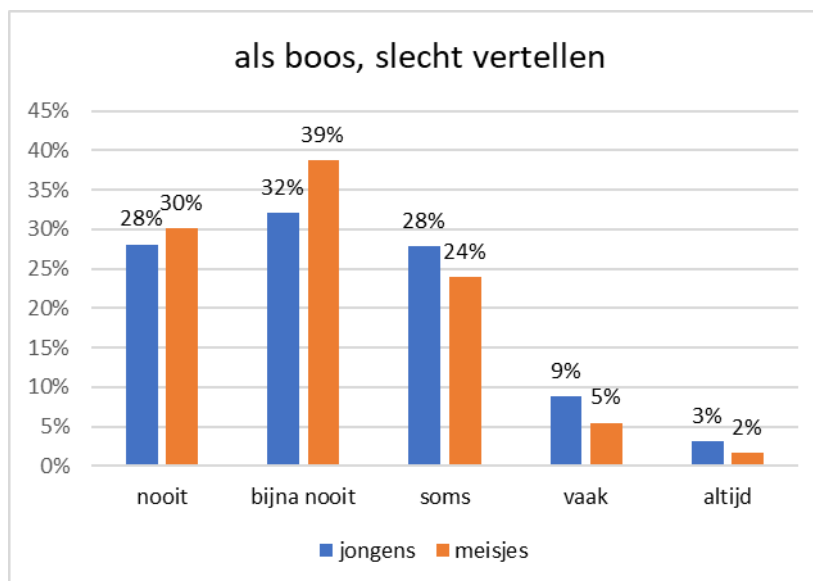


N=1605;  $\chi^2=31,12$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 141: procent IIn die slecht vertellen als ze boos zijn

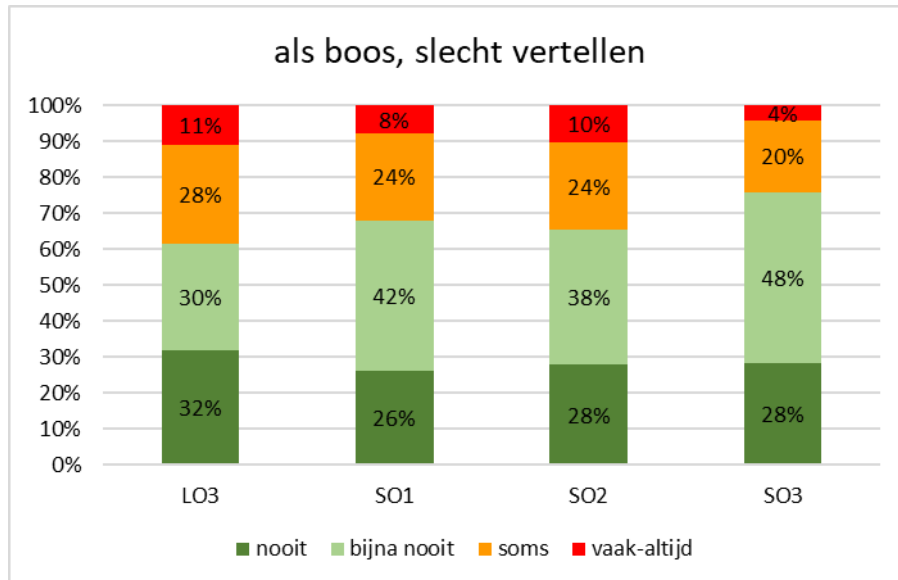


Figuur 142: procent jongens en meisjes die slecht vertellen als ze boos zijn



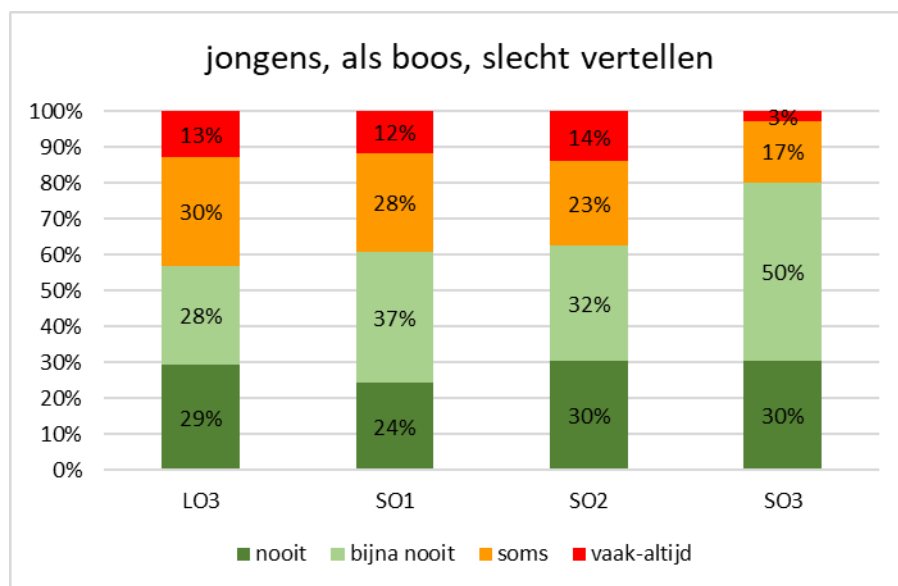
$N=2905$ ;  $\chi^2=32,59$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 143: procent IIn die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad



N=2905; Chi<sup>2</sup>=55,03; p=0,0000; Cramer's V=0,08

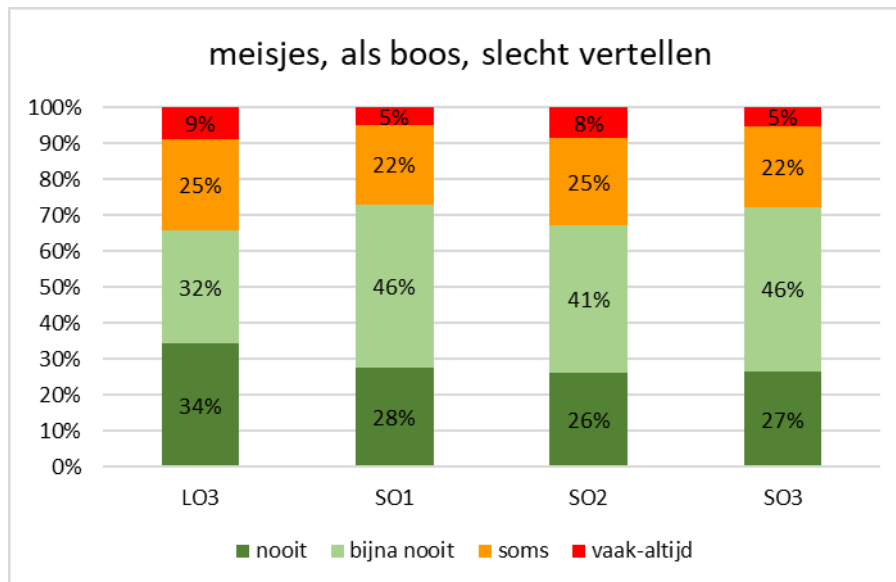
Figuur 144: procent jongens die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad



N=1300; Chi<sup>2</sup>=29,04; p=0,0006; Cramer's V=0,09

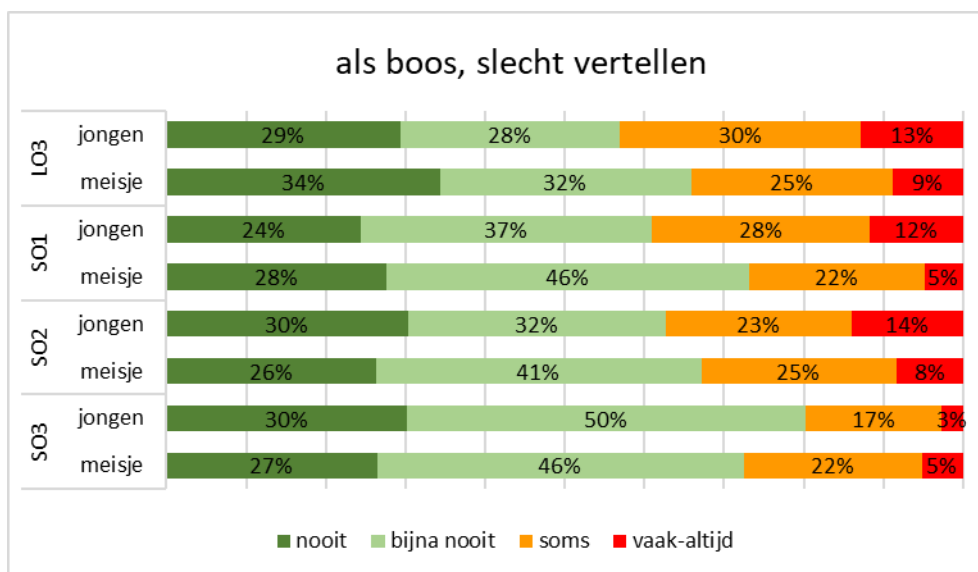


Figuur 145: procent meisjes die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad



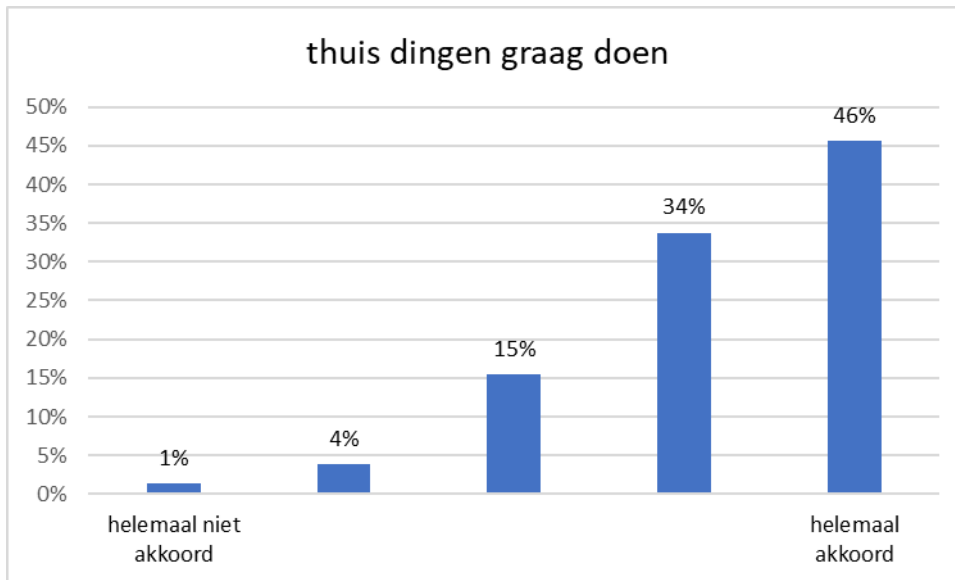
N=1605; Chi<sup>2</sup>=33,26; p=0,0001; Cramer's V=0,08

Figuur 146: procent meisjes en jongens die slecht vertellen als ze boos zijn, volgens graad

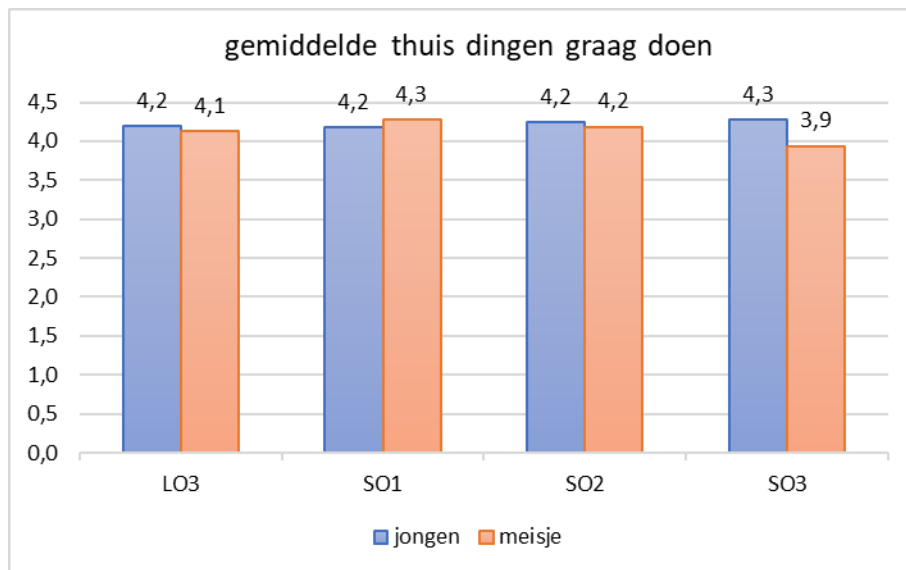


27. **Thuis kan ik meestal de dingen doen die ik graag doe. \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)**

Figuur 147: procent IIn die thuis de dingen kunnen doen die ze graag doen

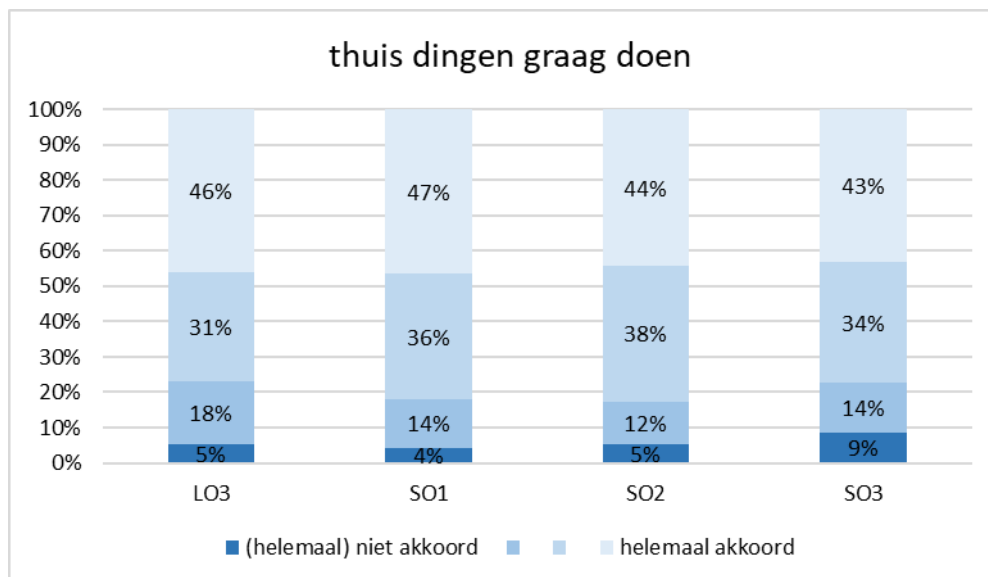


Figuur 148: gemiddelde van thuis de dingen doen die ze graag doen, bij jongens en meisjes



Er is geen significant verschil tussen jongens en meisjes:  $N=2935$ ;  $Chi^2=1,65$ ;  $p=0,8004$

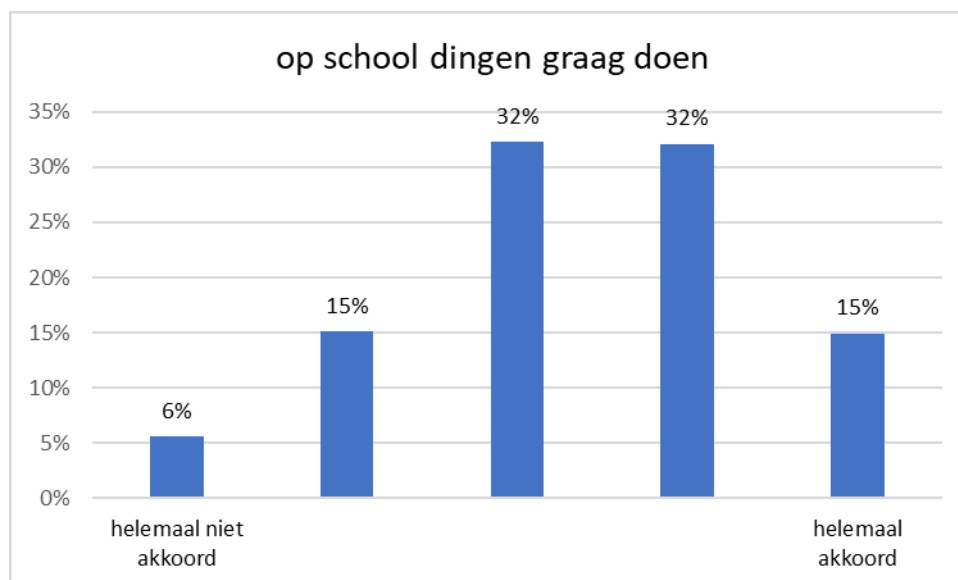
Figuur 149: thuis de dingen doen die ze graag doen, volgens graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=22,83$ ;  $p=0,0066$ ; Cramer's  $V=0,05$  (1&2 gegroepeerd)

28. **Op school kan ik meestal de dingen doen die ik graag doe. \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)**

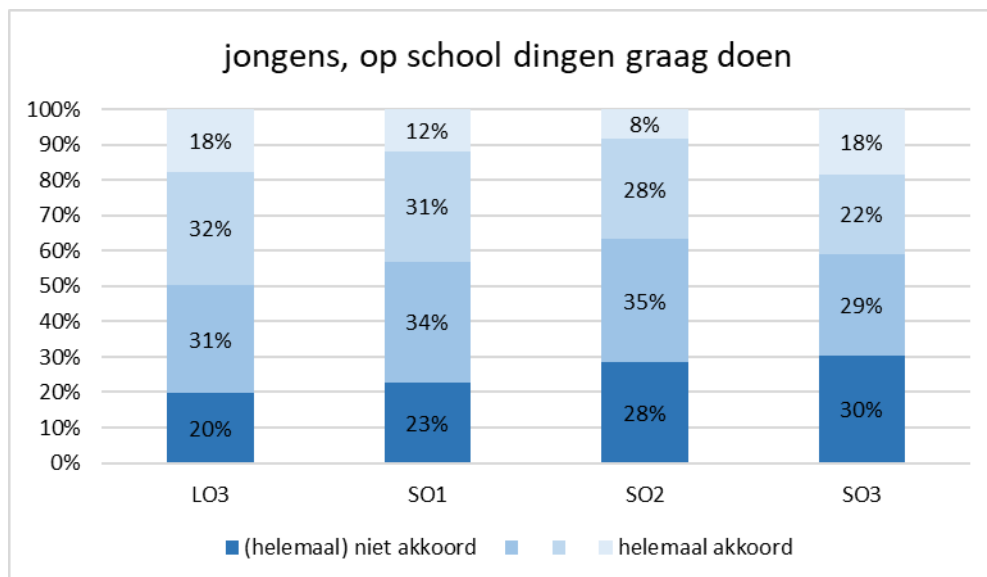
Figuur 150: procent IIn die op school de dingen kunnen doen die ze graag doen



geen verschil tussen jongens en meisjes:  $N=2935$ ;  $Chi^2=9,21$ ;  $p=0,0560$

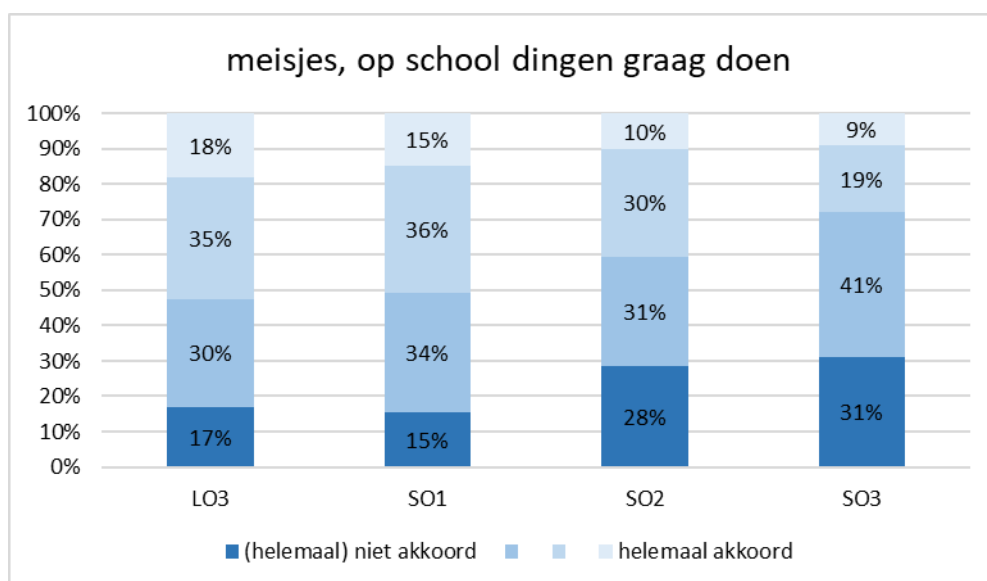
wel een verschil qua graad:  $N=2912$ ;  $Chi^2=58,50$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 151: procent jongens die graag dingen doen op school, volgens graad



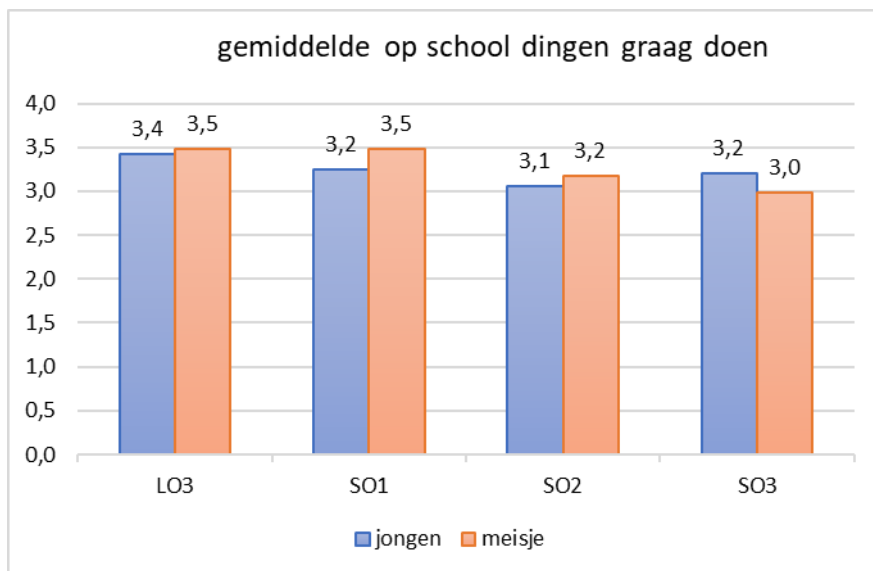
$N=1303$ ;  $Chi^2=25,98$ ;  $p=0,0108$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 152: procent meisjes die graag dingen doen op school, volgens graad

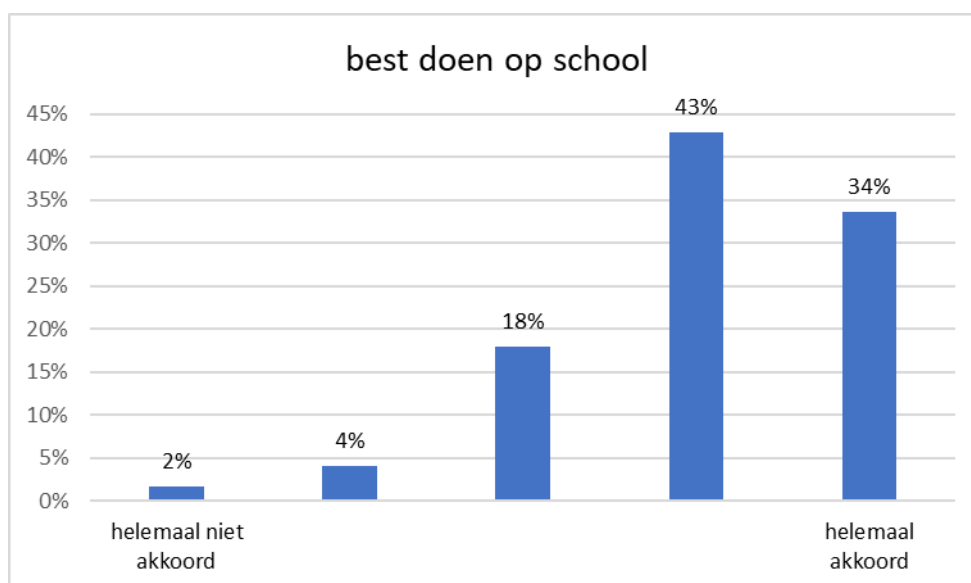


$N=1609$ ;  $Chi^2=55,12$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

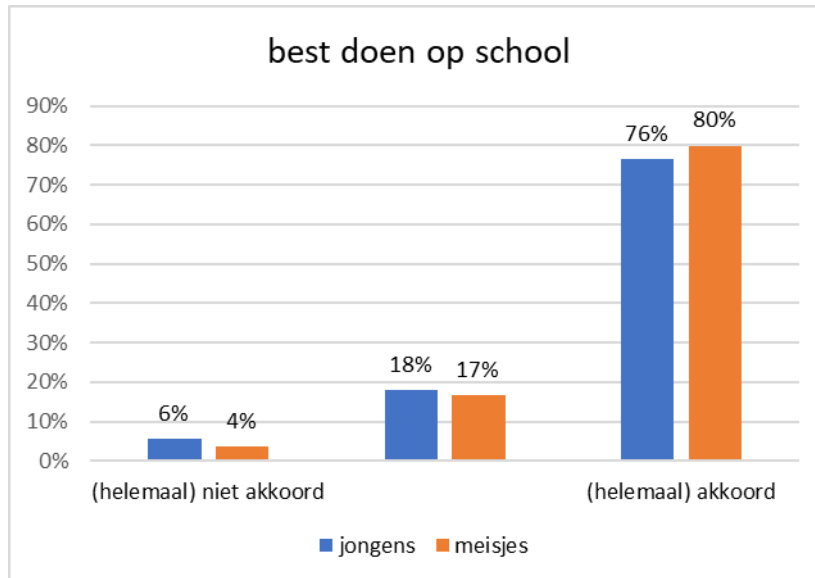
Figuur 153: gemiddelde score op de dingen graag doen op school per graad voor jongens en meisjes



29. **Ik vind dat ik hard mijn best doe op school. \* (helemaal niet akkoord-helemaal akkoord)**  
 Figuur 154: procent IIn die hun best doen op school

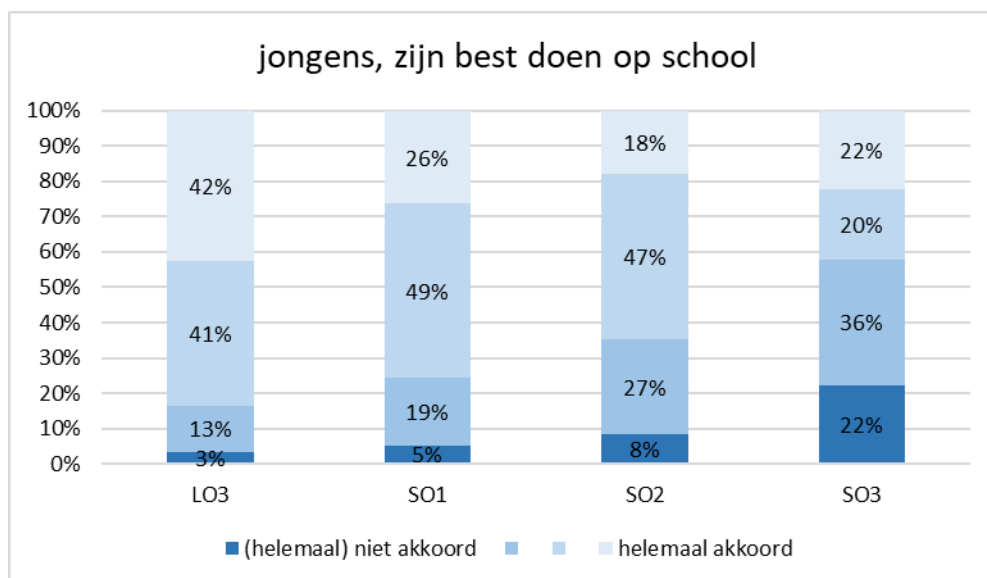


Figuur 155: procent jongens en meisjes dat hun best doet op school



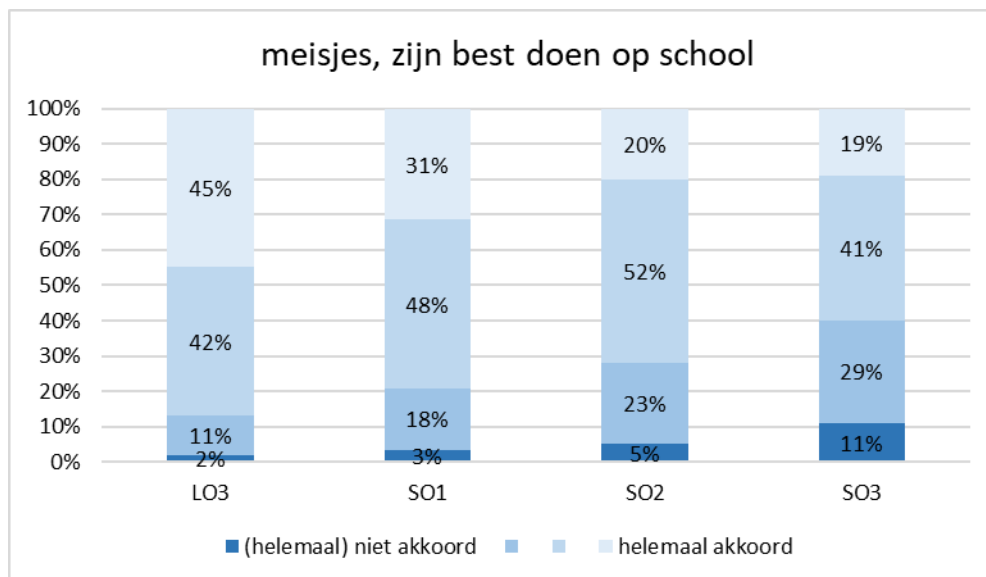
$N=2912$ ;  $Chi^2=9,19$ ;  $p=0,0101$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 156: procent jongens dat zijn best doen op school, volgens graad



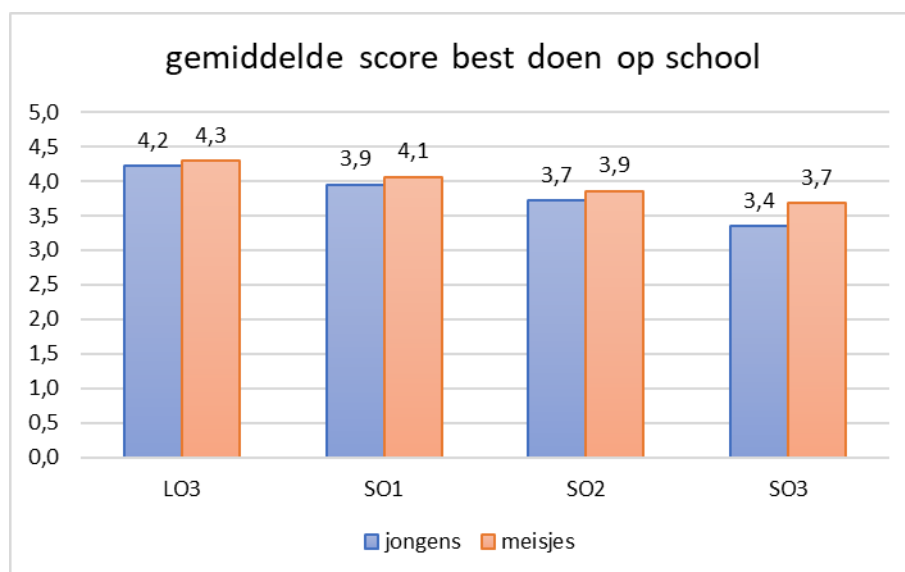
$N=1303$ ;  $Chi^2=94,60$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,19$

Figuur 157: procent meisjes dat zijn best doen op school, volgens graad

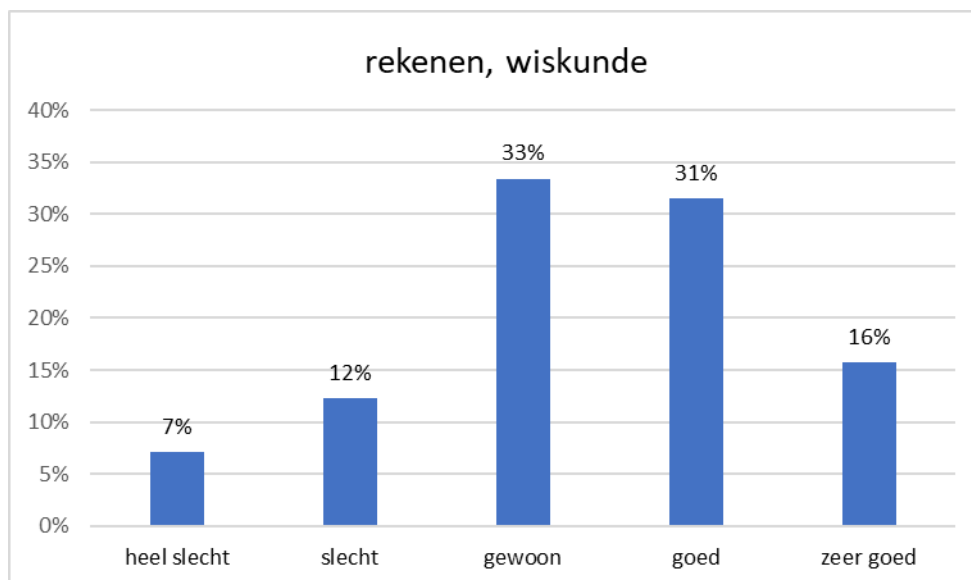


$N=1609$ ;  $\chi^2=62,59$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,14$

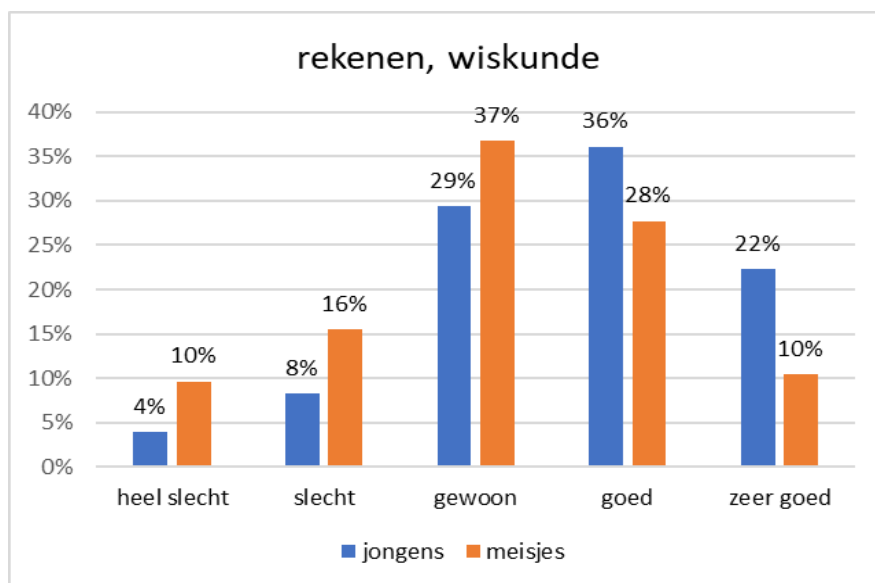
Figuur 158: gemiddelde score op hun best doen op school per graad voor jongens en meisjes



**30. Ik ben op school goed in \* rekenen/wiskunde; Nederlands; turnen en/of sport**  
Figuur 159: procent IIn, goed in rekenen/wiskunde



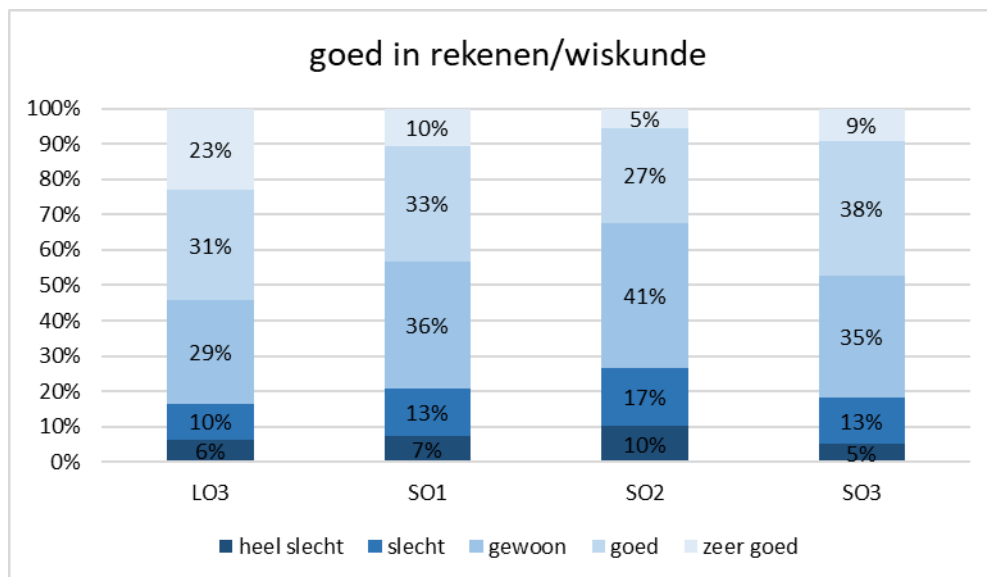
Figuur 160: procent jongens en meisjes goed in rekenen/wiskunde



$N=2935$ ;  $Chi^2=157,62$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,23$

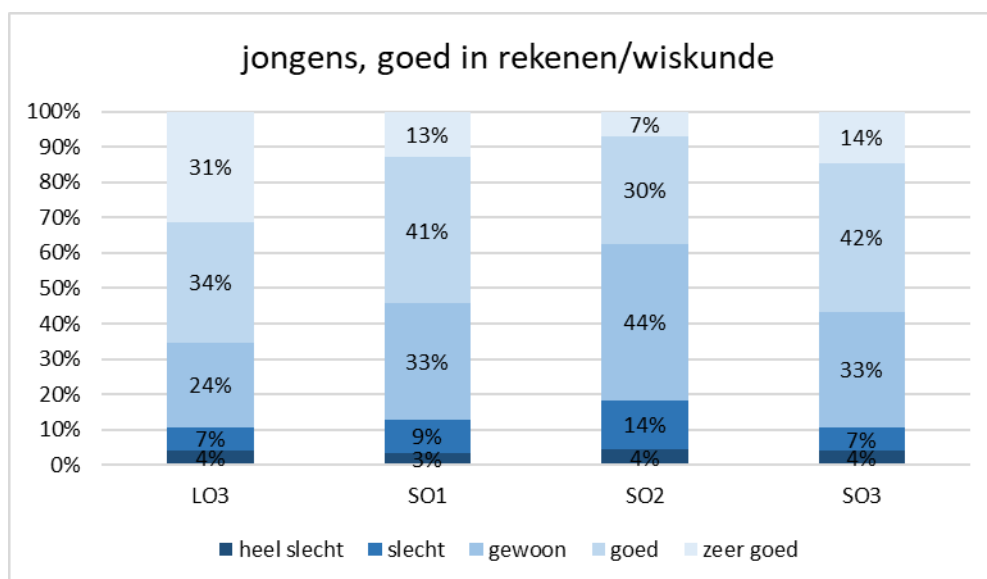


Figuur 161: procent IIn goed in rekenen/wiskunde per graad



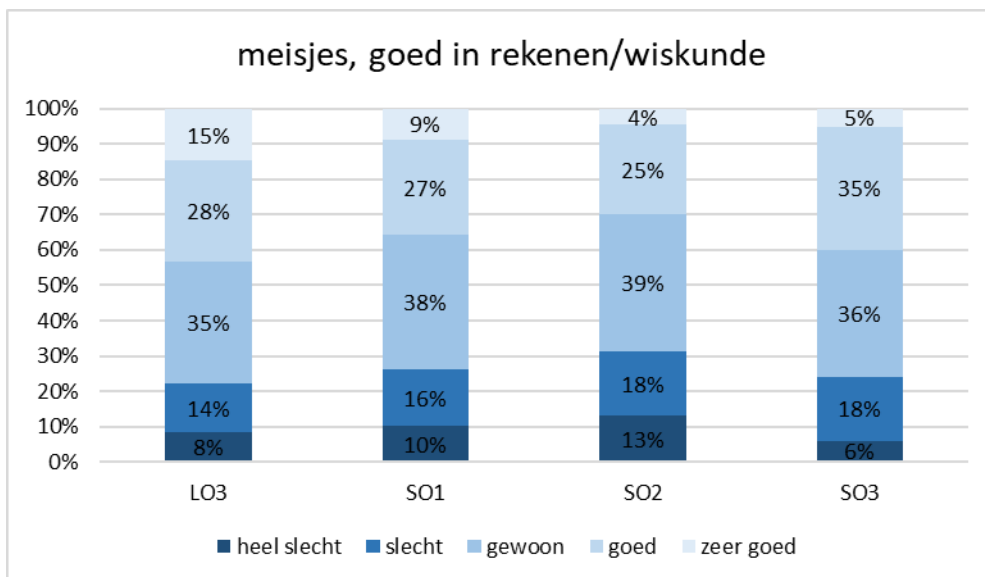
$N=2912$ ;  $Chi^2=142,82$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 162: procent jongens goed in wiskunde per graad



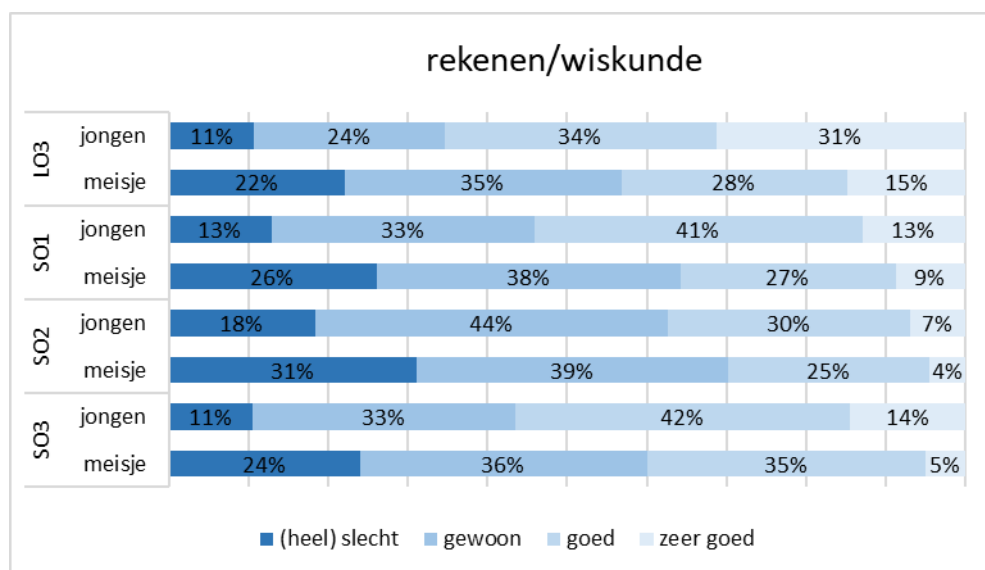
$N=1303$ ;  $Chi^2=92,41$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 163: procent meisjes goed in wiskunde per graad

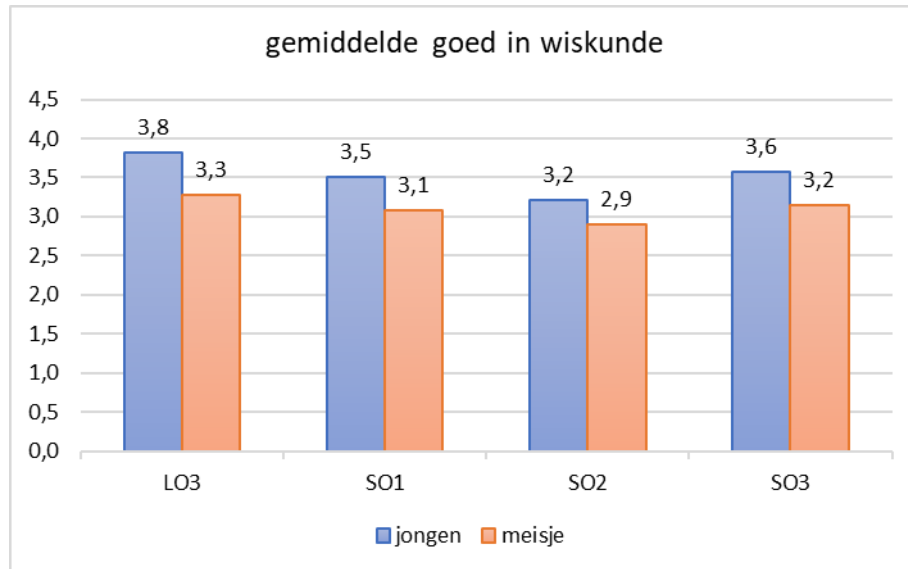


N=1609;  $\chi^2=37,87$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,09

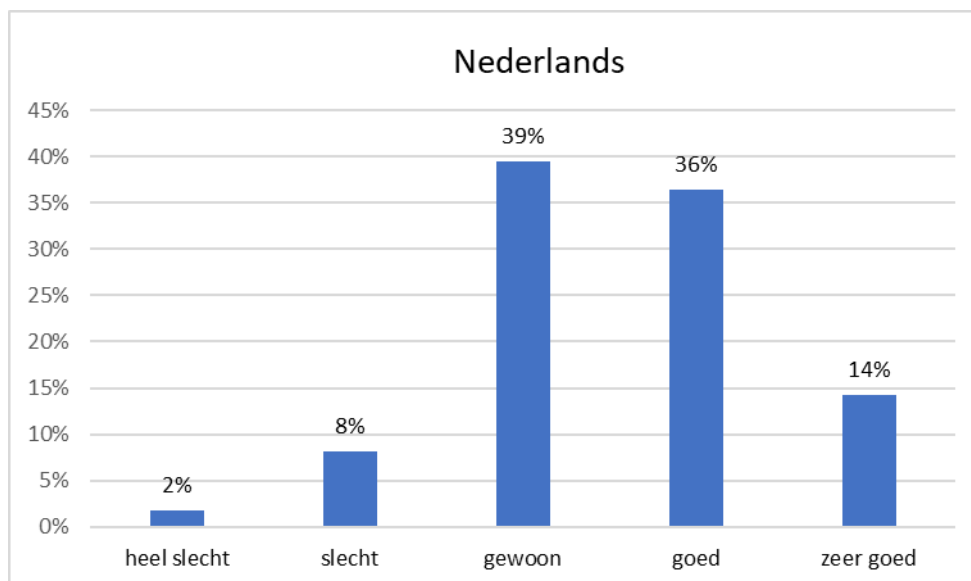
Figuur 164: procent jongens en meisjes goed in rekenen/wiskunde volgens graad



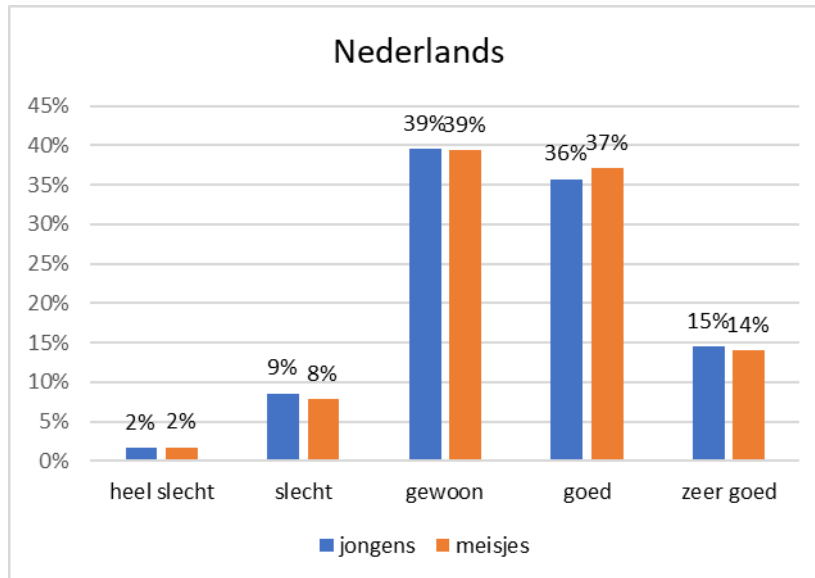
Figuur 165: gemiddelde score goed in wiskunde per graad voor jongens en meisjes



Figuur 166: procent IIn goed in Nederlands

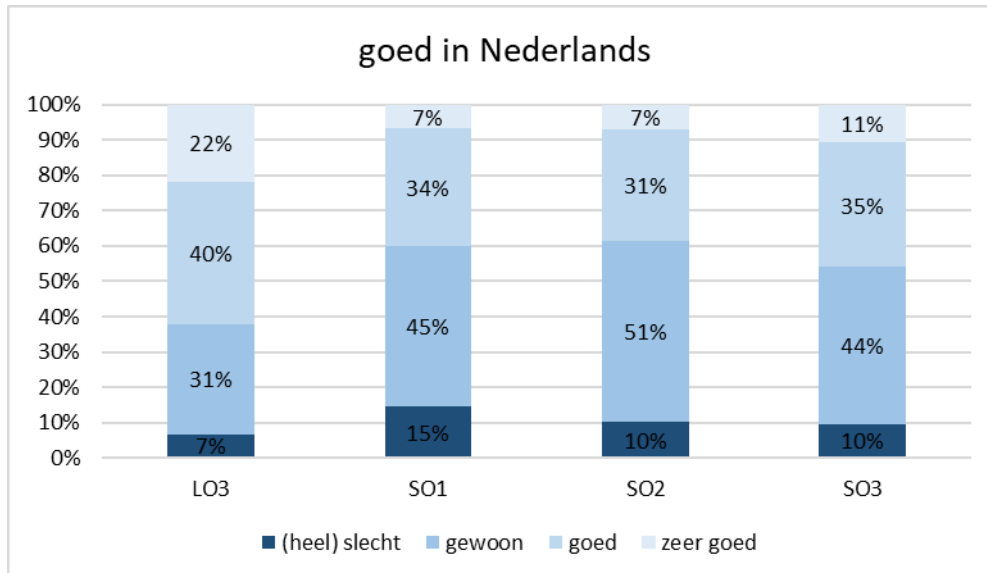


Figuur 167: procent jongens en meisjes goed in Nederlands



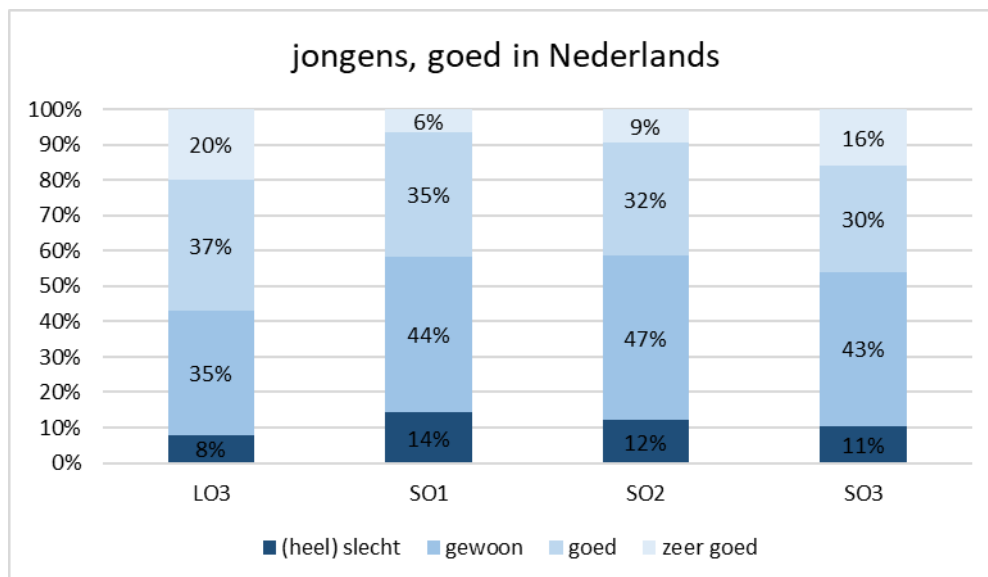
N=2935;  $\chi^2=1,05$ ;  $p=0,9021$

Figuur 168: procent IIn goed in Nederlands volgens graad



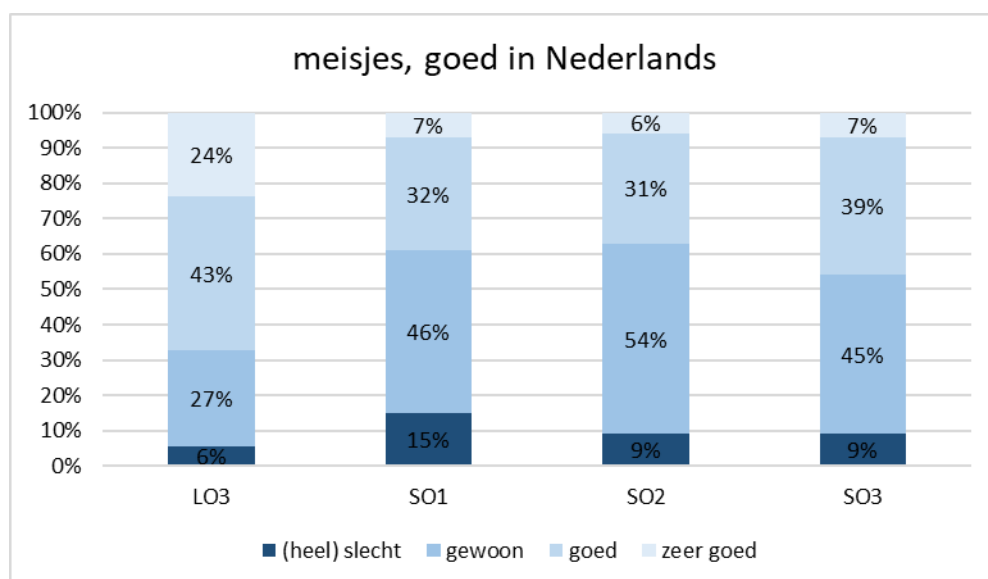
N=2912;  $\chi^2=204,85$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,15

Figuur 169: procent jongens goed in Nederlands volgens graad



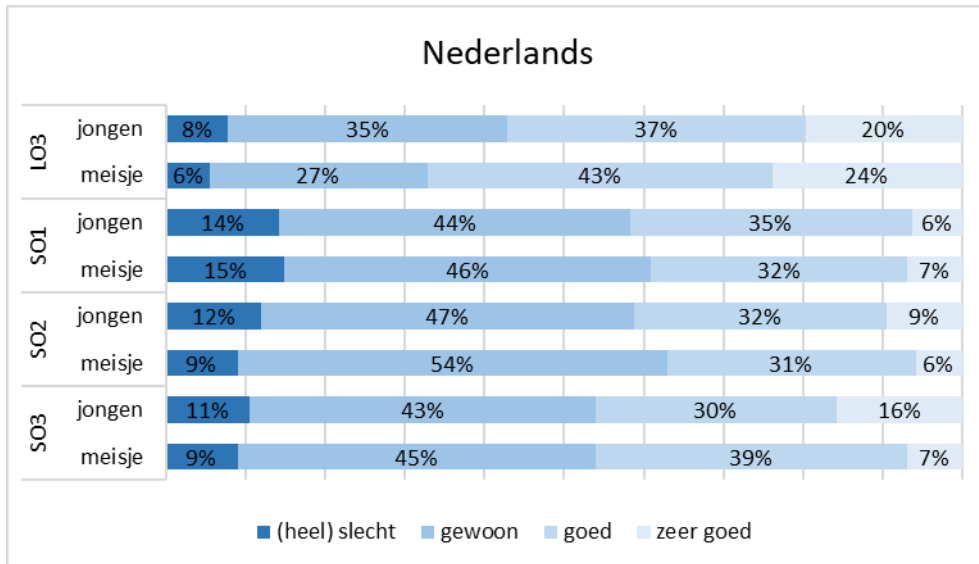
$N=1303$ ;  $Chi^2=53,50$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 170: procent meisjes goed in Nederlands volgens graad

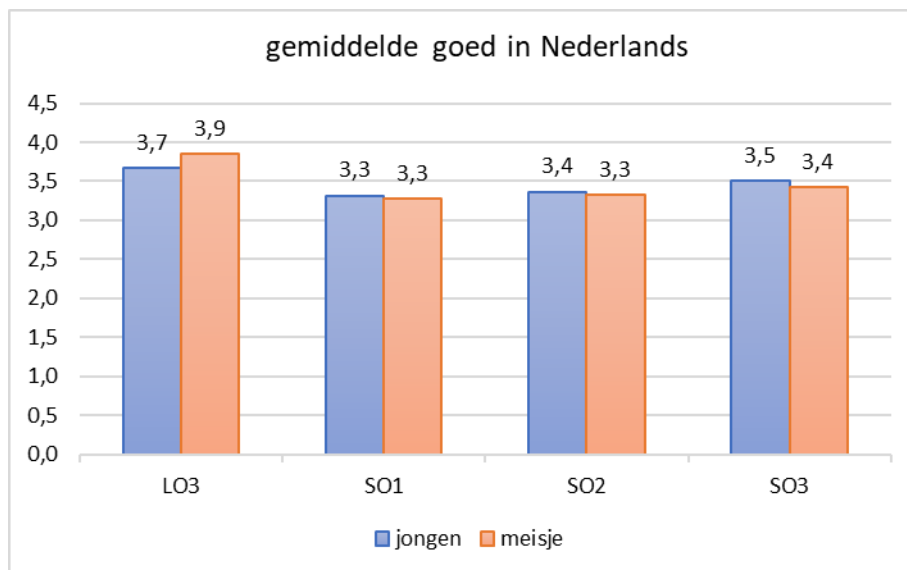


$N=1609$ ;  $Chi^2=173,55$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,19$

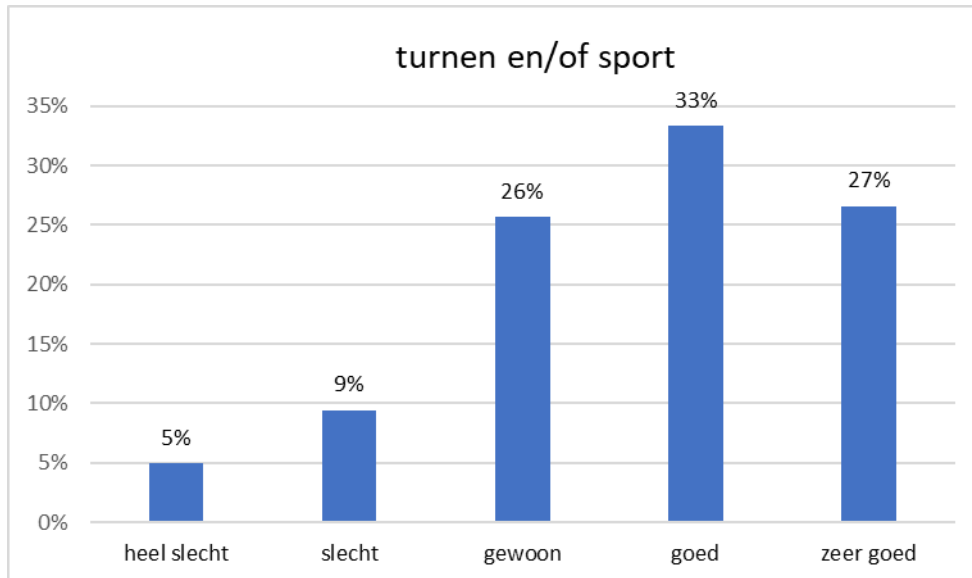
Figuur 171: procent jongens en meisjes goed in Nederlands volgens graad



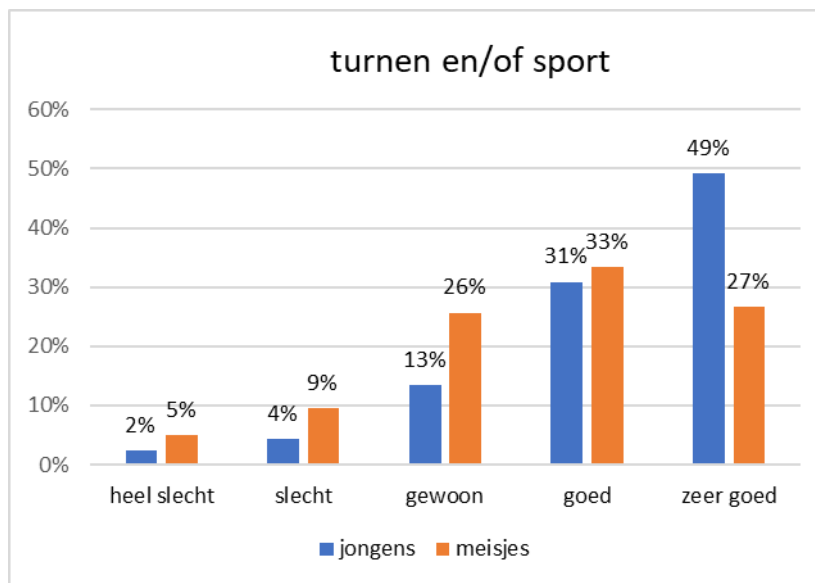
Figuur 172: gemiddelde score op goed in Nederlands bij jongens en meisjes volgens graad



Figuur 173: procent IIn goed in turnen en/of sport

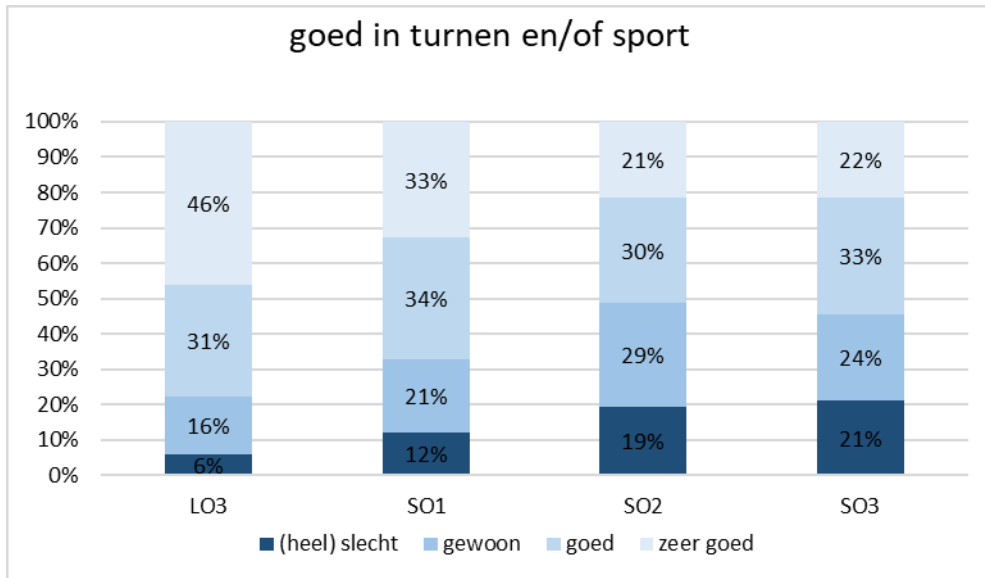


Figuur 174: procent jongens en meisjes goed in turnen en/of sport



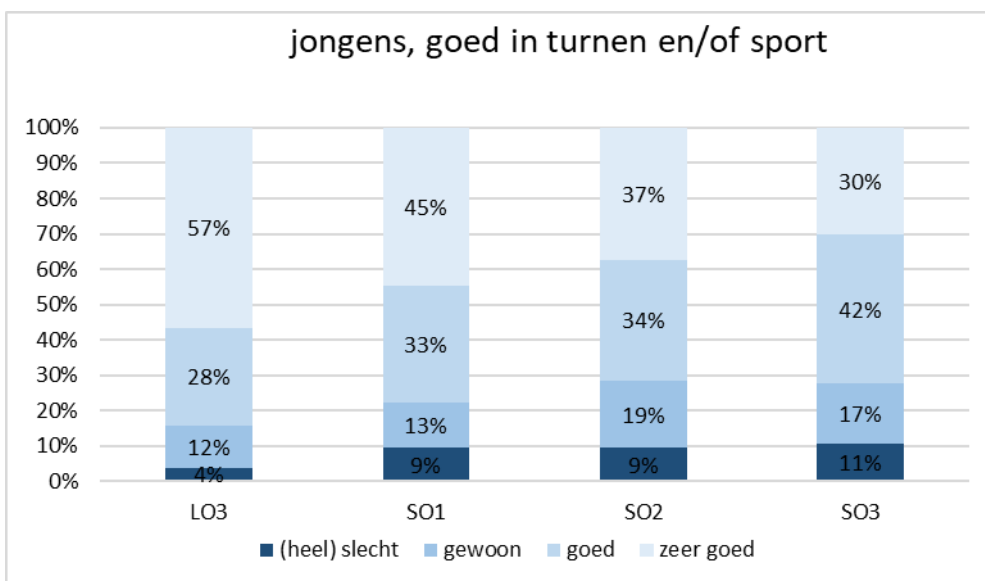
$N=2912$ ;  $\chi^2=195,94$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,26$

Figuur 175: procent IIn goed in turnen en/of sport volgens graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=186,61$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

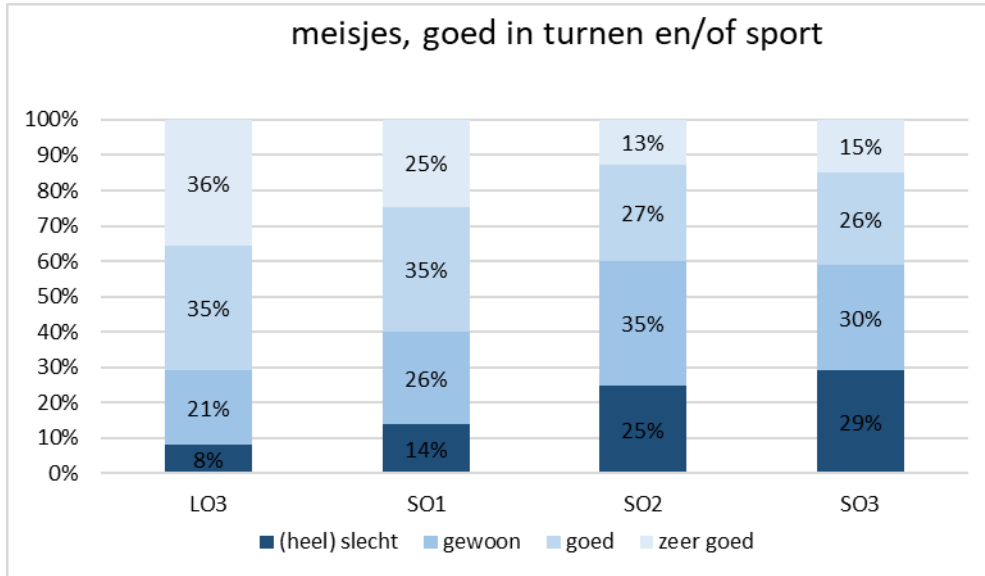
Figuur 176: procent jongens goed in turnen en/of sport



$N=1303$ ;  $Chi^2=47,58$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

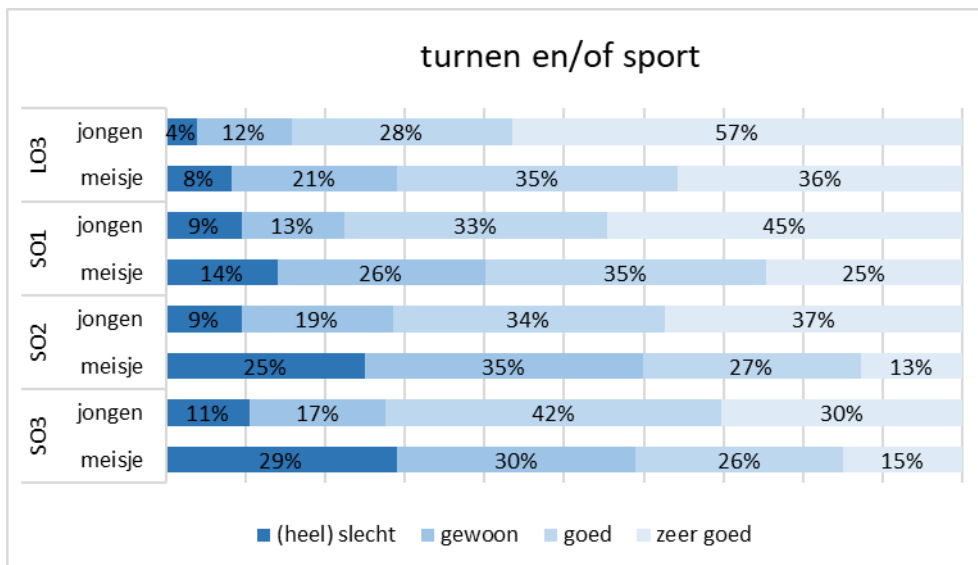


Figuur 177: procent meisjes goed in turnen en/of sport

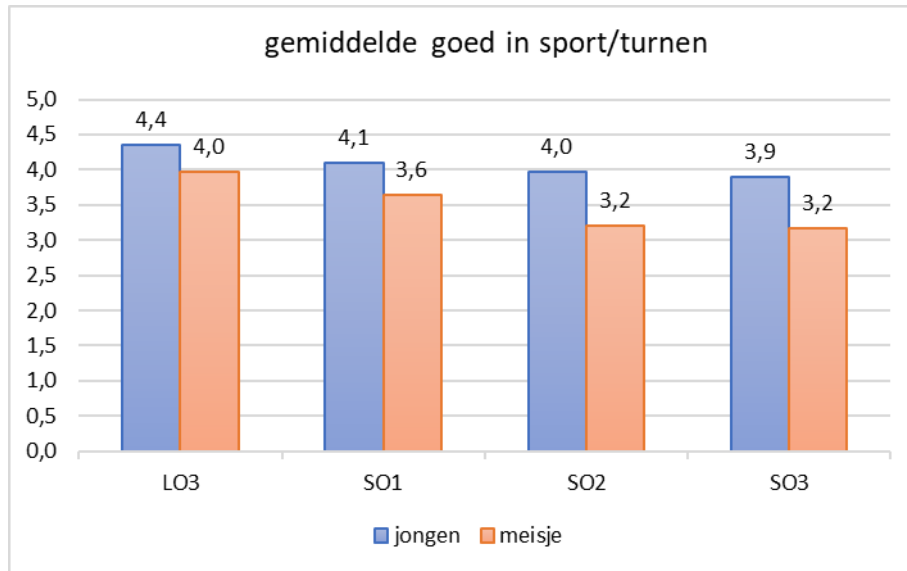


$N=1609$ ;  $\chi^2=126,15$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,16$

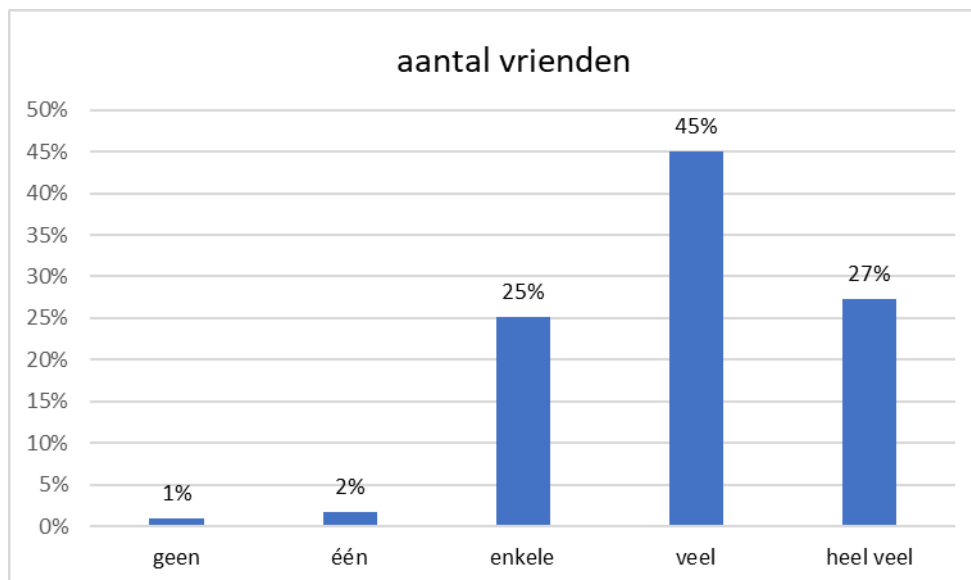
Figuur 178: procent jongens en meisjes goed in turnen en/of sport volgens graad



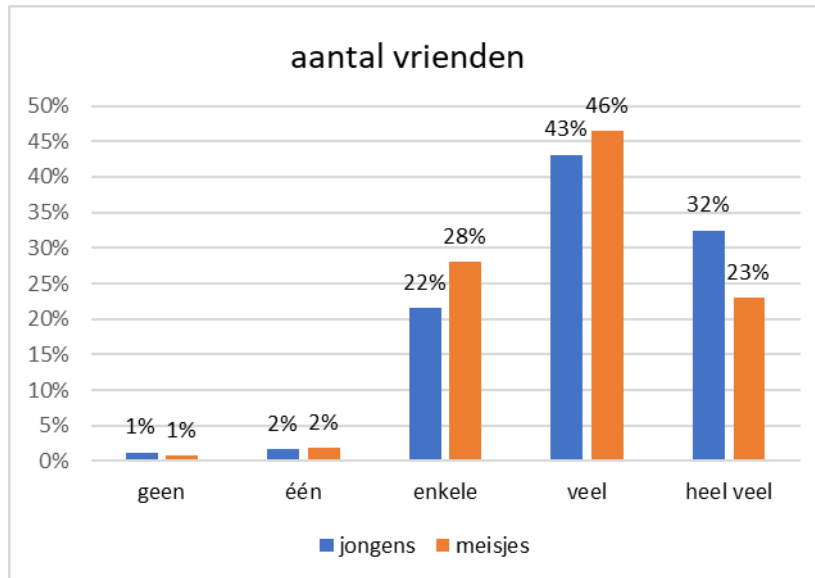
Figuur 179: gemiddelde score goed in turnen en/of sport bij jongens en meisjes en volgens graad



31. **Hoeveel vrienden/vriendinnen heb ik? \* (geen-heel veel)**  
Figuur 180: procent leerlingen met aantal vrienden

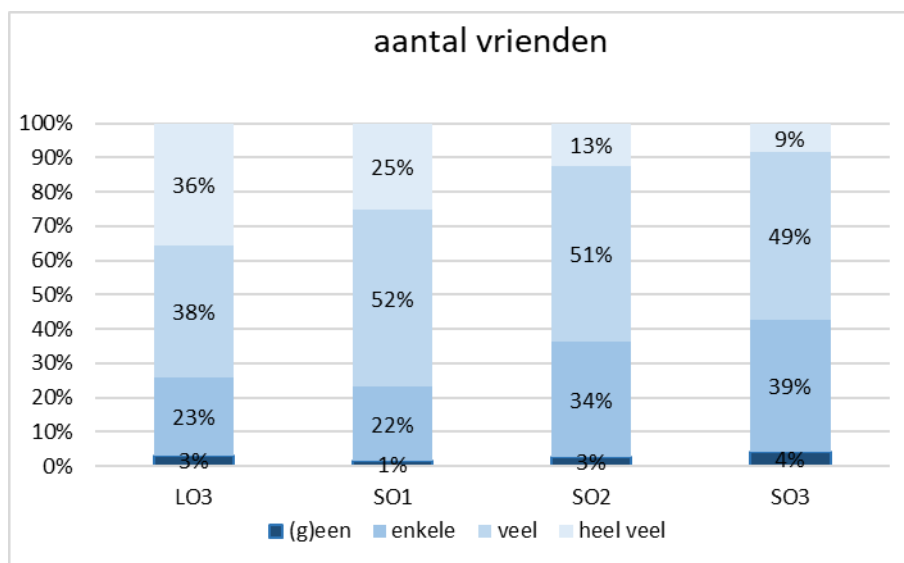


Figuur 181: procent jongens en meisjes met aantal vrienden



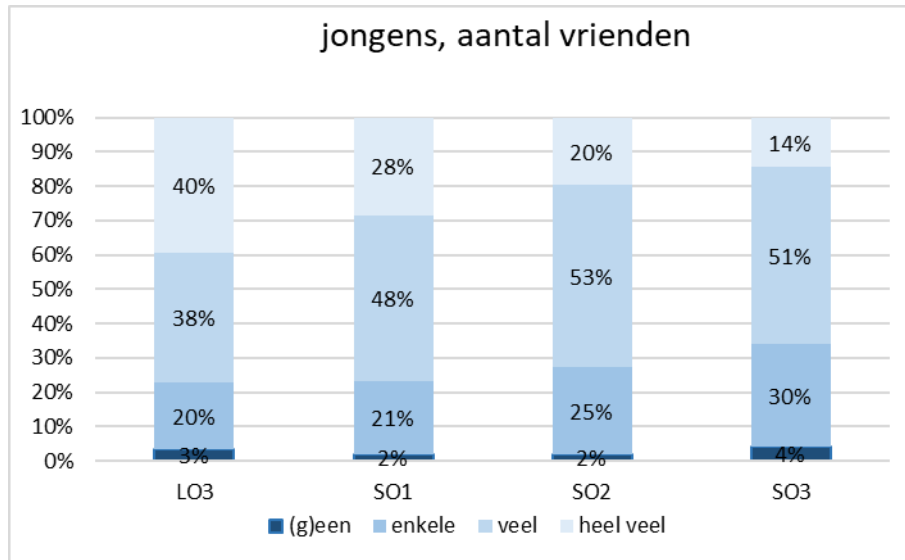
$N=2935$ ;  $Chi^2=39,80$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 182: procent leerlingen en aantal vrienden volgens graad



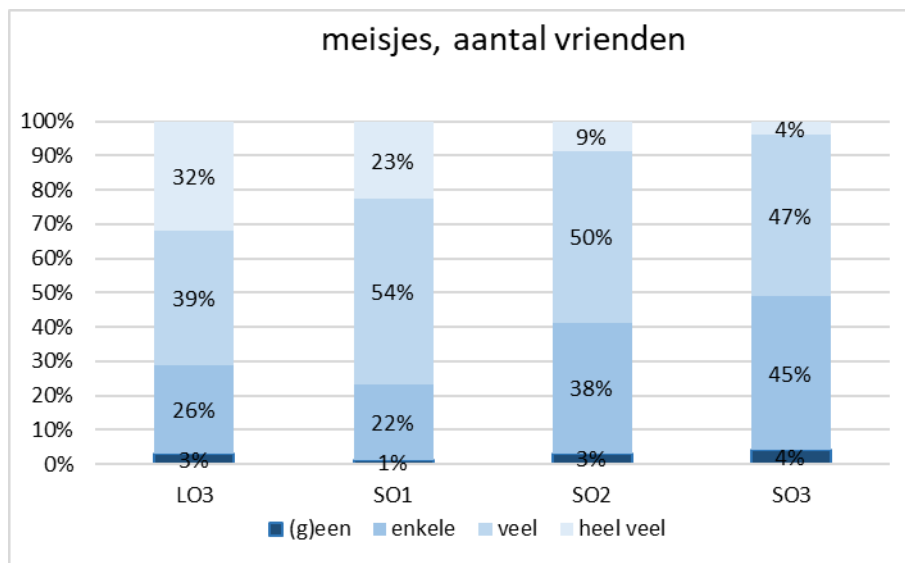
$N=2912$ ;  $Chi^2=163,49$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,14$

Figuur 183: procent jongens en aantal vrienden volgens graad



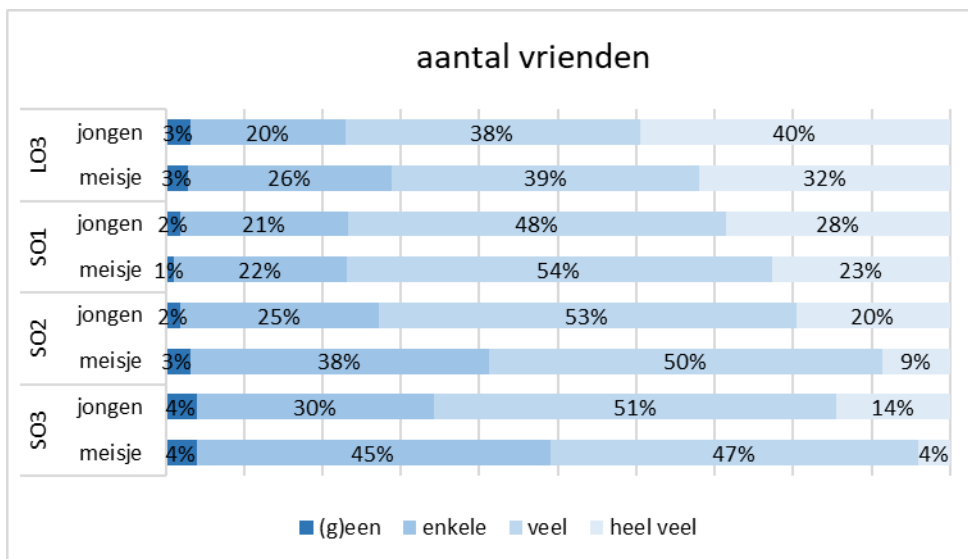
(geen&één&enkele gegroepeerd): N=1303;  $\chi^2=44,67$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,13

Figuur 184: procent meisjes en aantal vrienden volgens graad

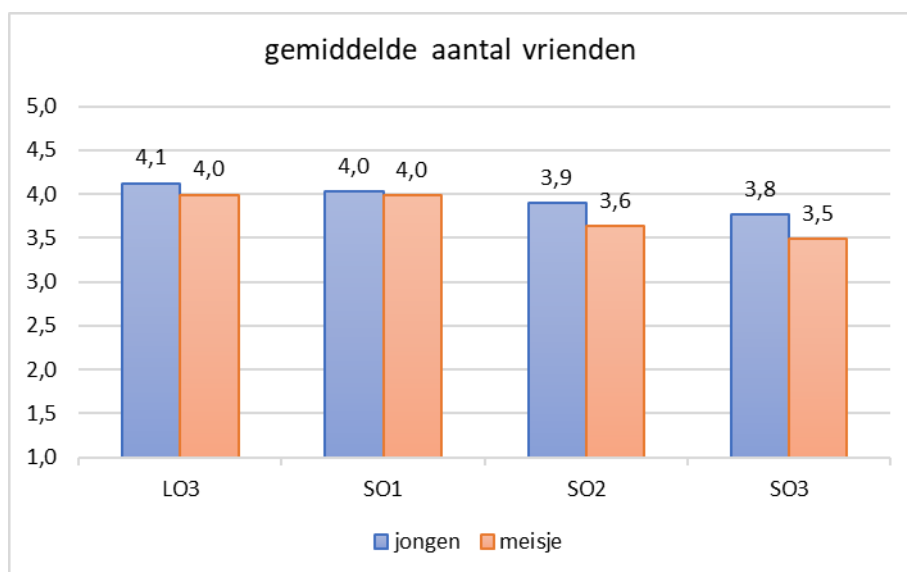


(geen&één&enkele gegroepeerd): N=1609;  $\chi^2=113,15$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,19

Figuur 185: procent aantal vrienden bij jongens en meisjes per graad

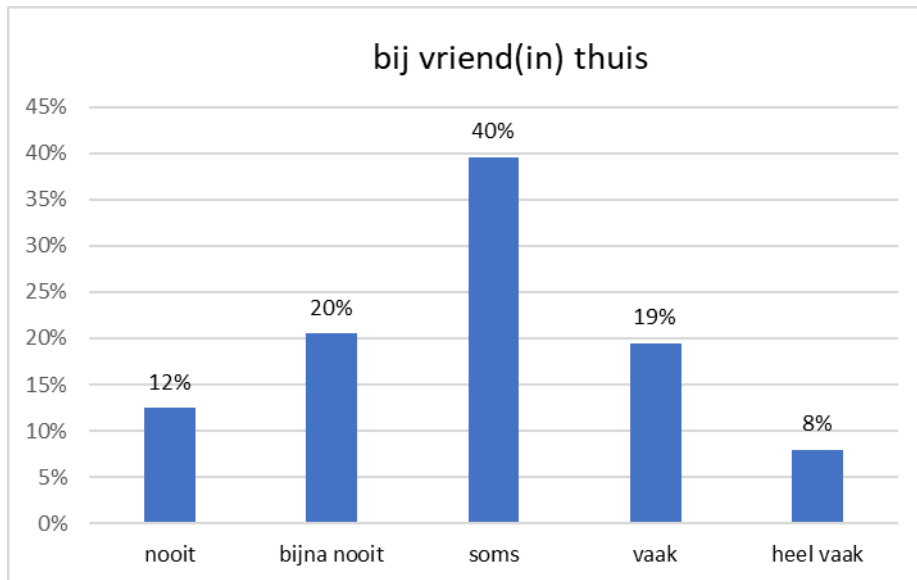


Figuur 186: gemiddelde score op aantal vrienden bij jongens en meisjes volgens graad

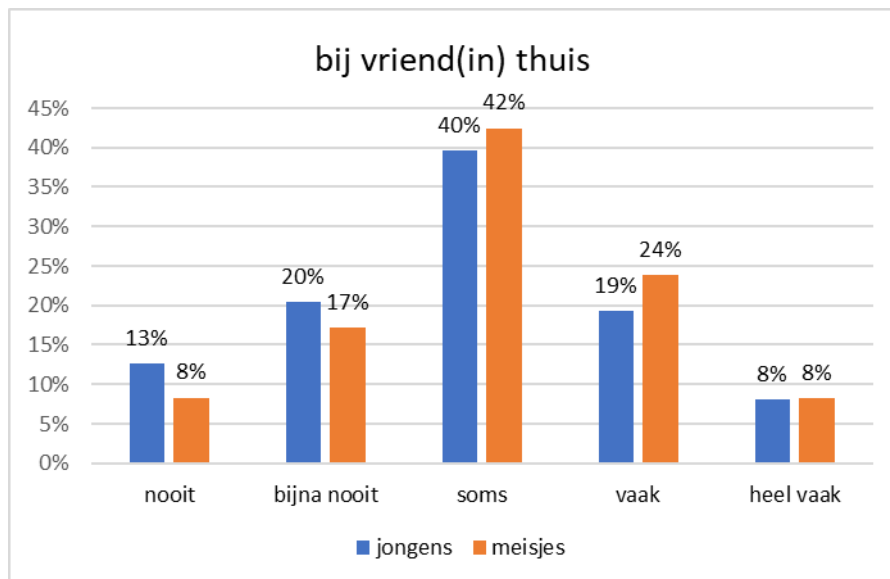


**32. Ik ga bij een vriend/vriendin thuis spelen. (LO)\*/Ik kom bij een vriend/vriendin thuis. (SO)\*  
(nooit-heel vaak)**

Figuur 187: procent leerlingen die bij een vriend(in) thuis komen

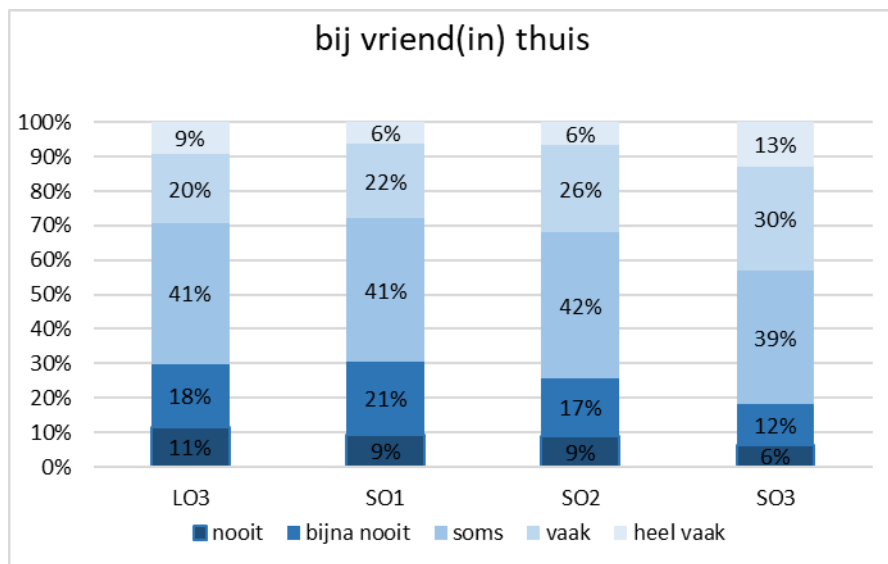


Figuur 188: procent jongens en meisjes die bij een vriend(in) thuis komen



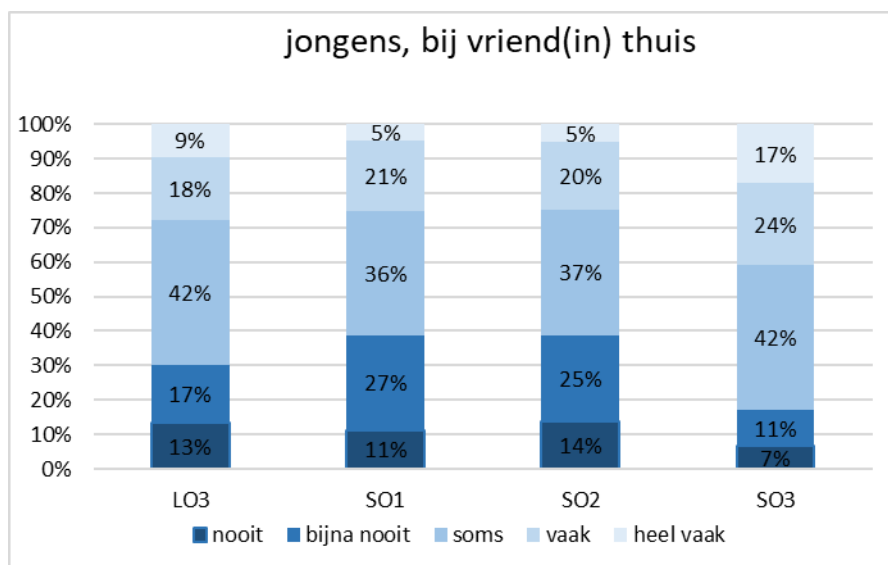
$N=2935$ ;  $\chi^2=25,70$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 189: procent leerlingen die bij een vriend(in) thuis komen volgens graad



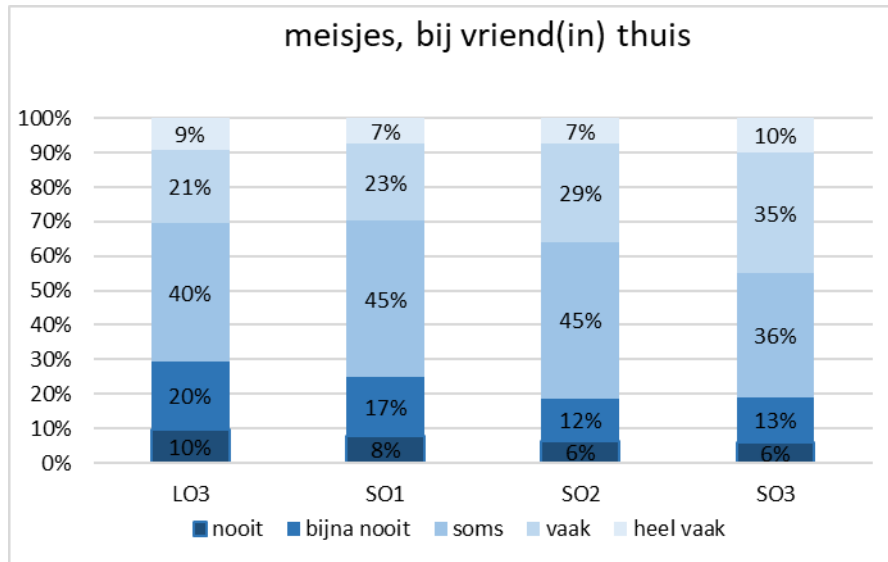
$N=2912$ ;  $Chi^2=39,07$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 190: procent jongens dat bij een vriend(in) thuis komt per graad



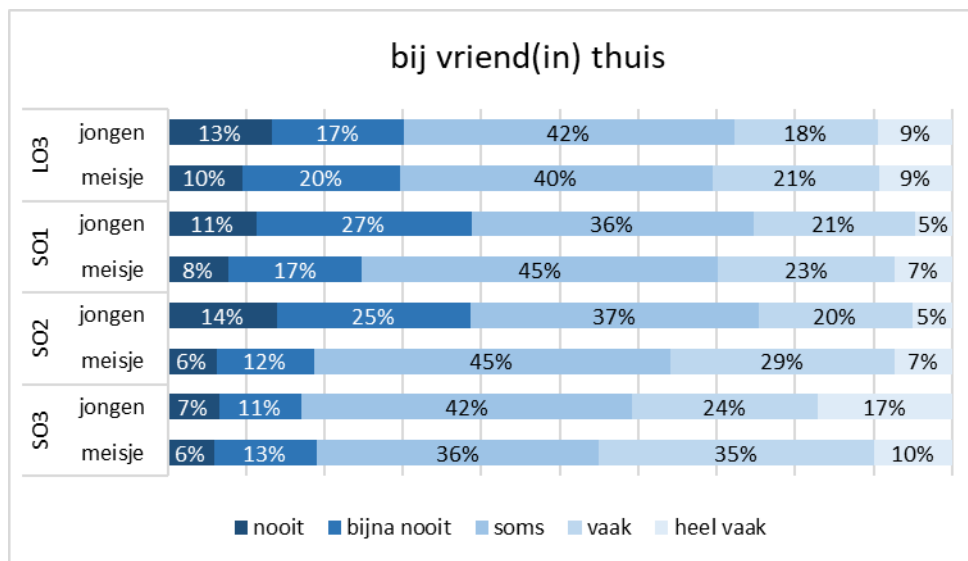
$N=1303$ ;  $Chi^2=42,22$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 191: procent meisjes dat bij een vriend(in) thuis komt per graad



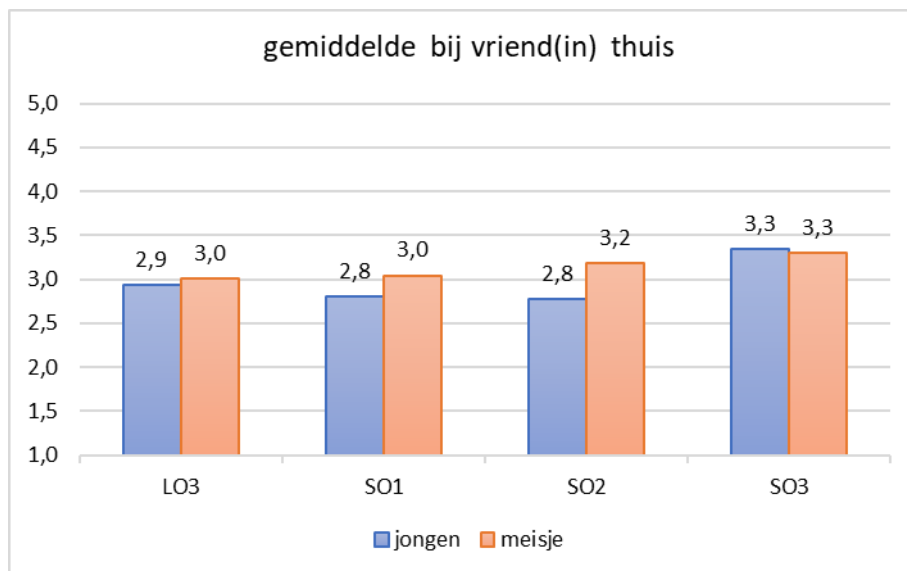
N=1609;  $\chi^2=27,68$ ;  $p=0,0062$ ; Cramer's V=0,08

Figuur 192: procent jongens en meisjes bij vriend(in) thuis per graad

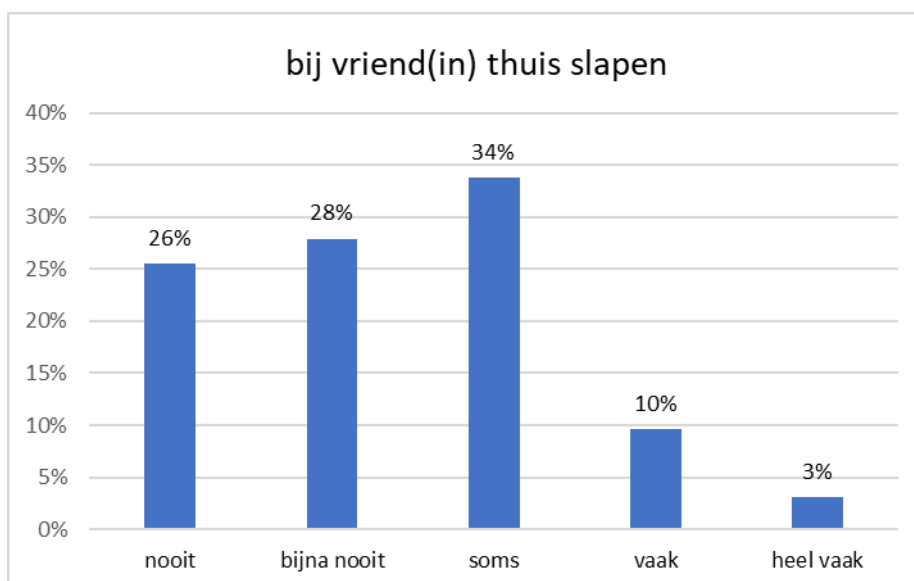




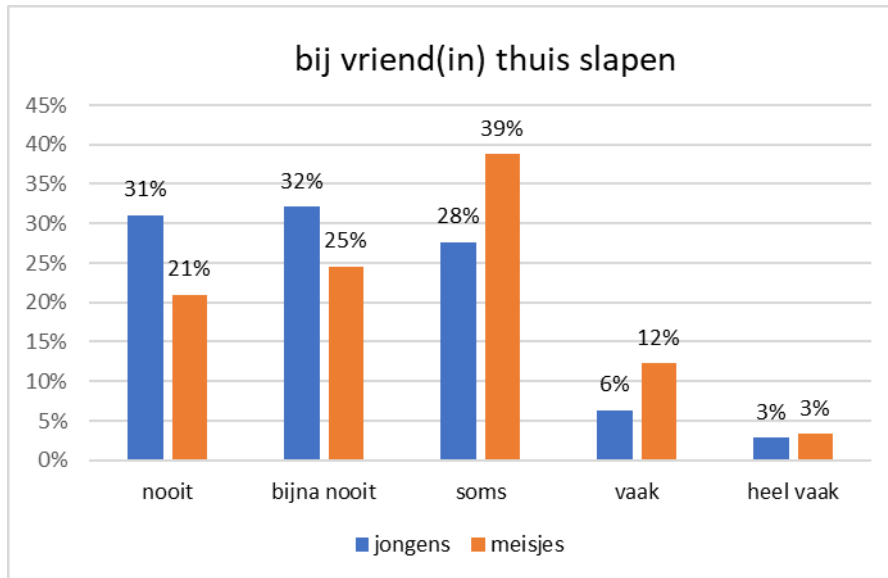
Figuur 193: gemiddelde score op bij vriend(in) thuis bij jongens en meisjes en per graad



**33. Ik ga bij een vriend/vriendin thuis slapen. \* (nooit-heel vaak)**  
Figuur 194: procent leerlingen dat bij vriend(in) thuis slaapt

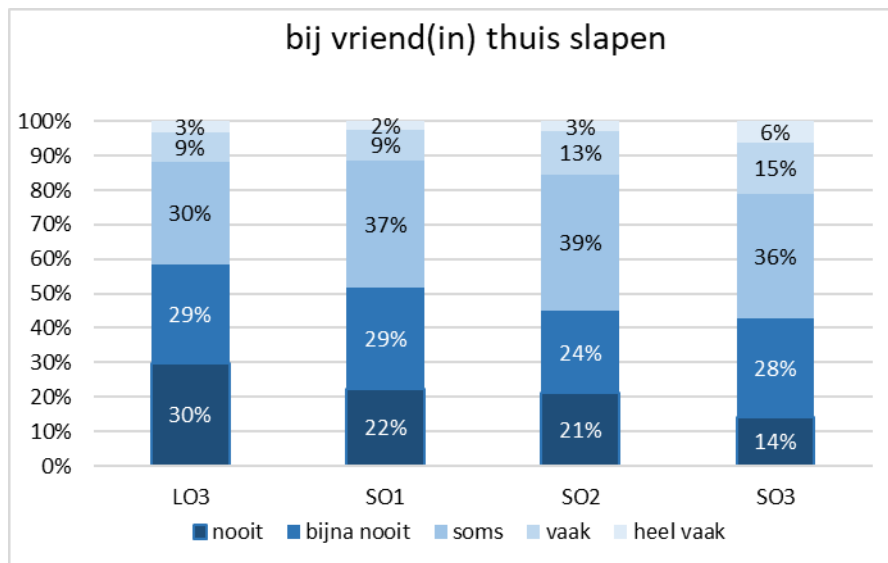


Figuur 195: procent jongens en meisjes dat bij vriend(in) thuis slaapt



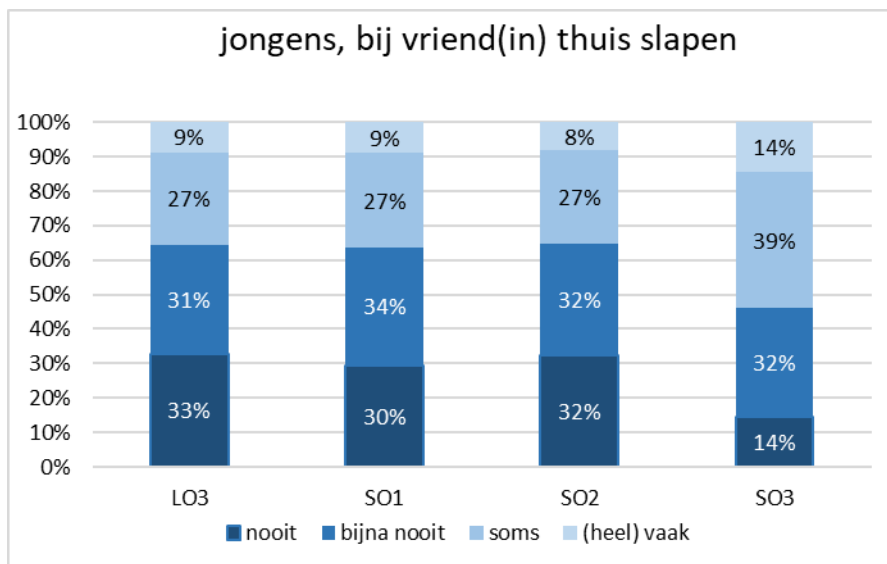
$N=2935$ ;  $Chi^2=97,60$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,18$

Figuur 196: procent leerlingen dat bij vriend(in) thuis slaapt per graad



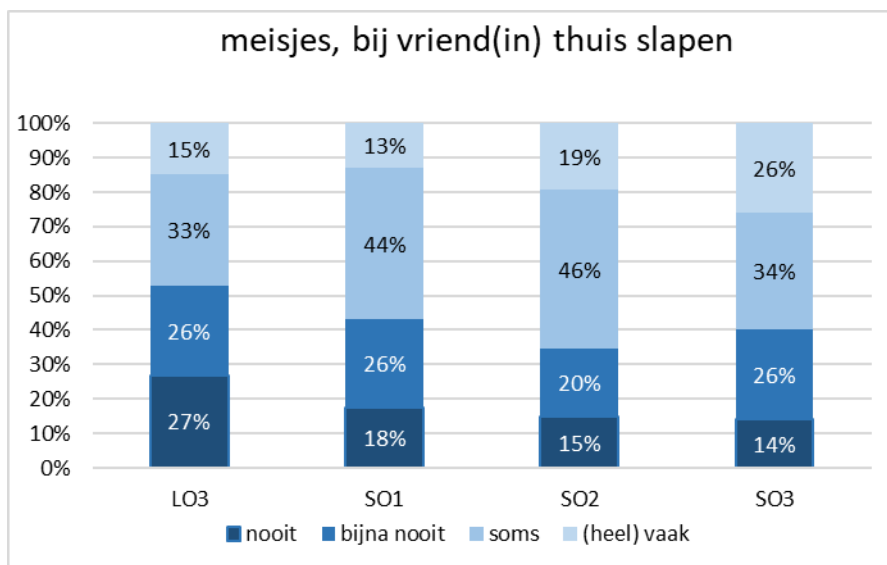
$N=2912$ ;  $Chi^2=61,11$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 197: procent jongens dat bij vriend(in) thuis slaapt per graad



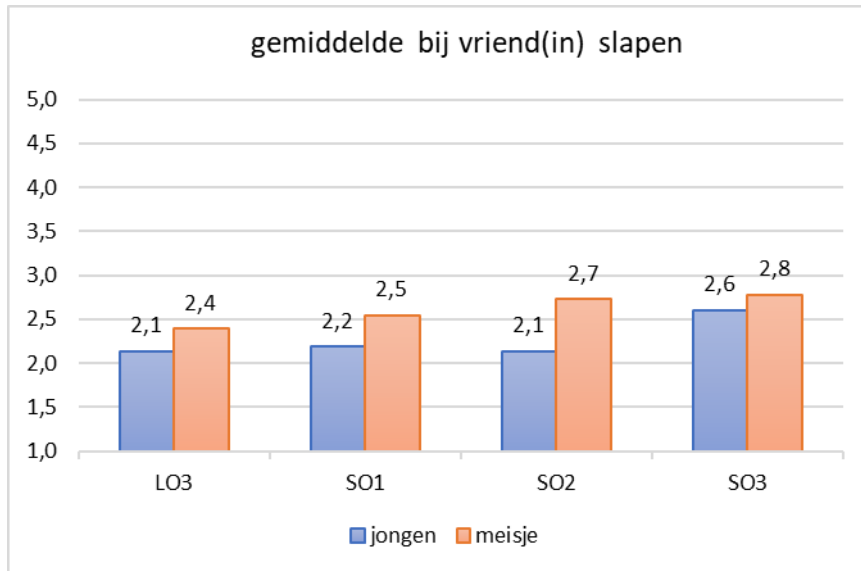
$N=1303$ ;  $Chi^2=15,01$ ;  $p=0,0907$

Figuur 198: procent meisjes dat bij vriend(in) thuis slaapt per graad



$N=1609$ ;  $Chi^2=52,64$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 199: gemiddelde score op bij vriend(in) slapen bij jongens en meisjes per graad



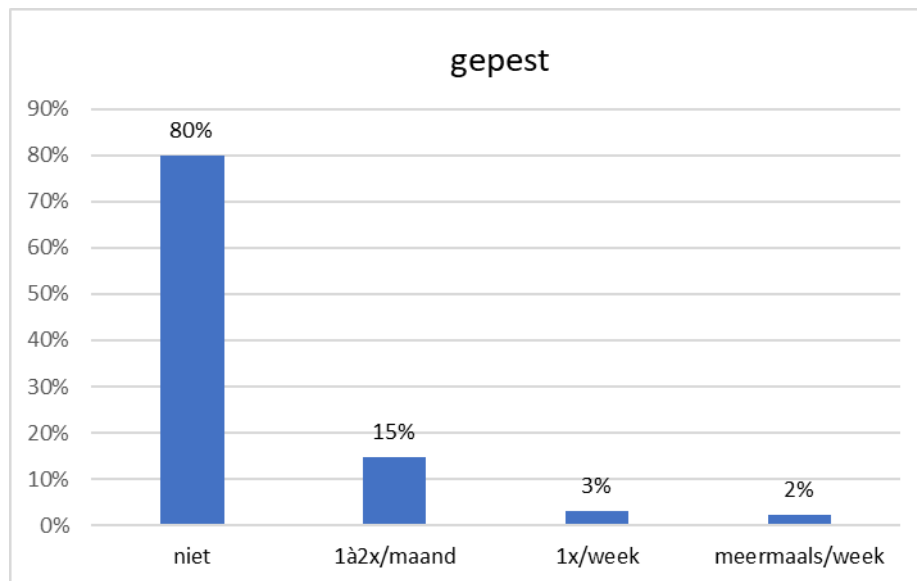
**Enkele vraagjes over 'pesten':**

*Pesten is niet hetzelfde als plagen, of eens vechten als je even sterk bent.*

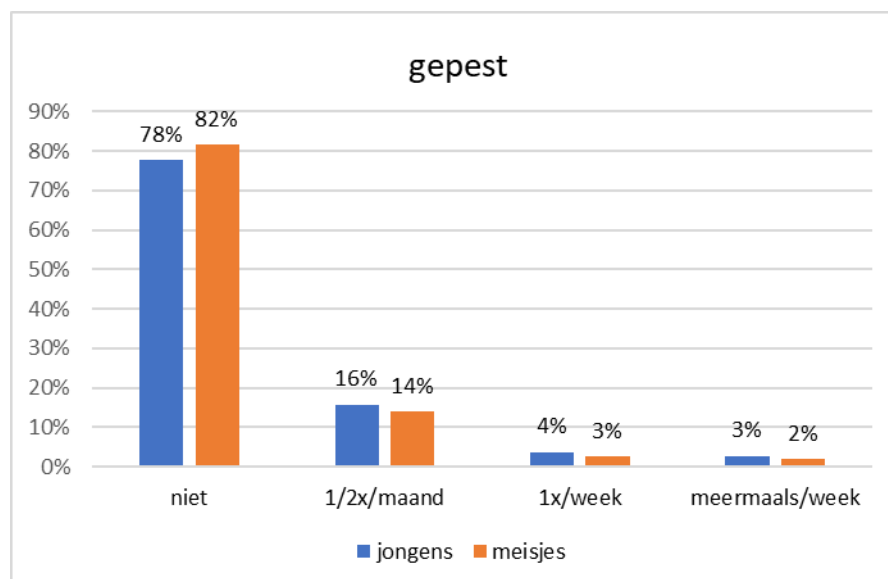
*Met pesten bedoelen we vaak gemene dingen tegen iemand zeggen, afdreigen, niet laten meespelen, slaan, schoppen, pijn doen, enzovoort.*

**34. Hoe vaak hebben andere leerlingen mij de afgelopen maand gepest? \***

*Figuur 200: procent leerlingen dat laatste maand is gepest*

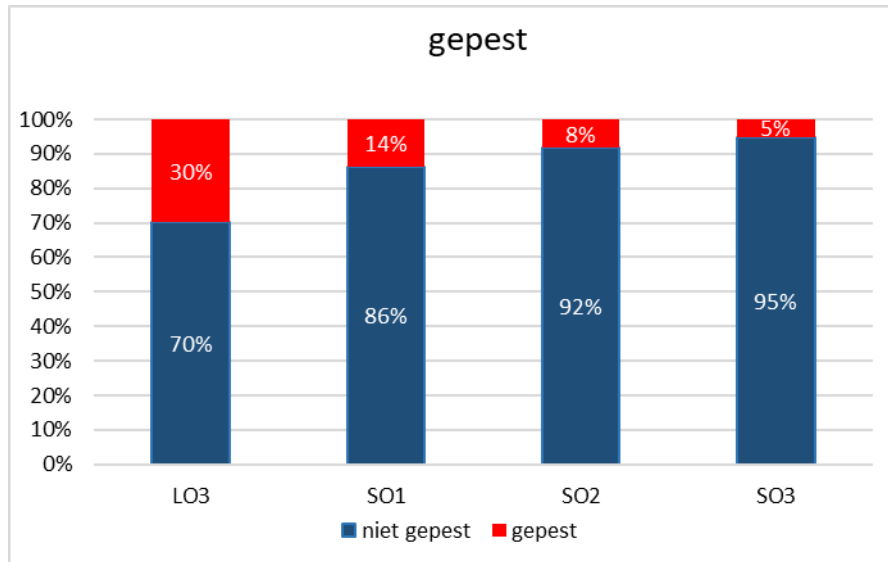


*Figuur 201: procent jongens en meisjes dat de laatste maand is gepest*



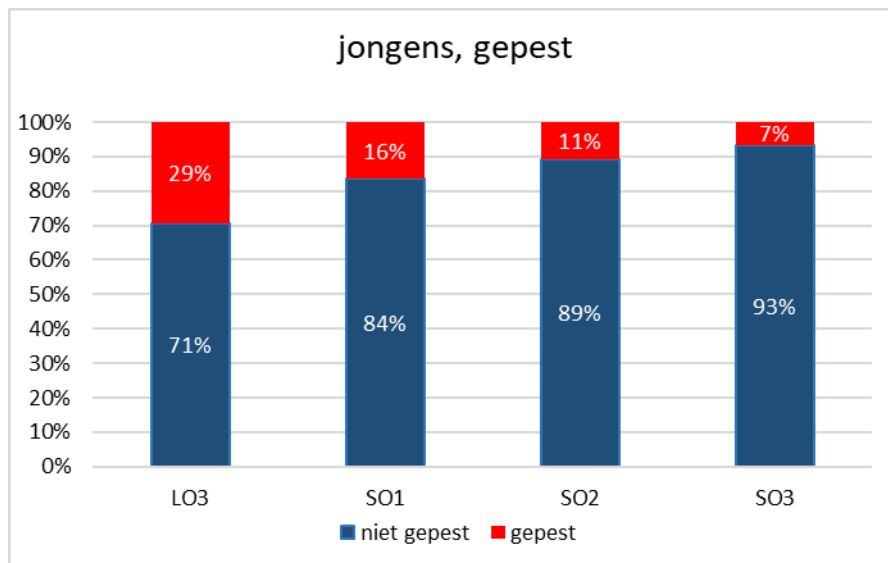
*N=2935; Chi<sup>2</sup>=8,80; p=0,0320; Cramer's V=0,05*

Figuur 202: procent leerlingen dat de laatste maand is gepest per graad



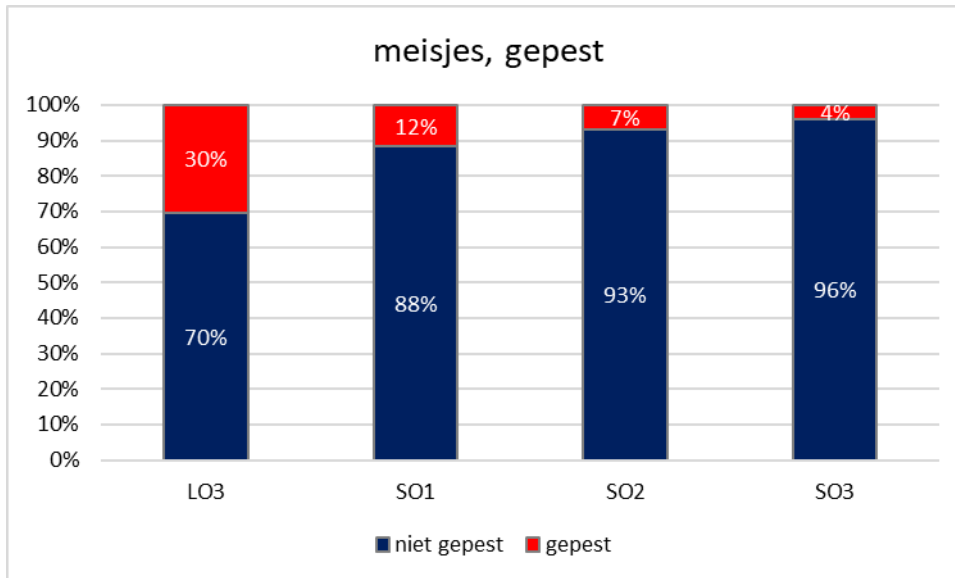
$N=2912$ ;  $\text{Chi}^2=169,64$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,24$

Figuur 203: procent jongens dat de laatste maand is gepest per graad



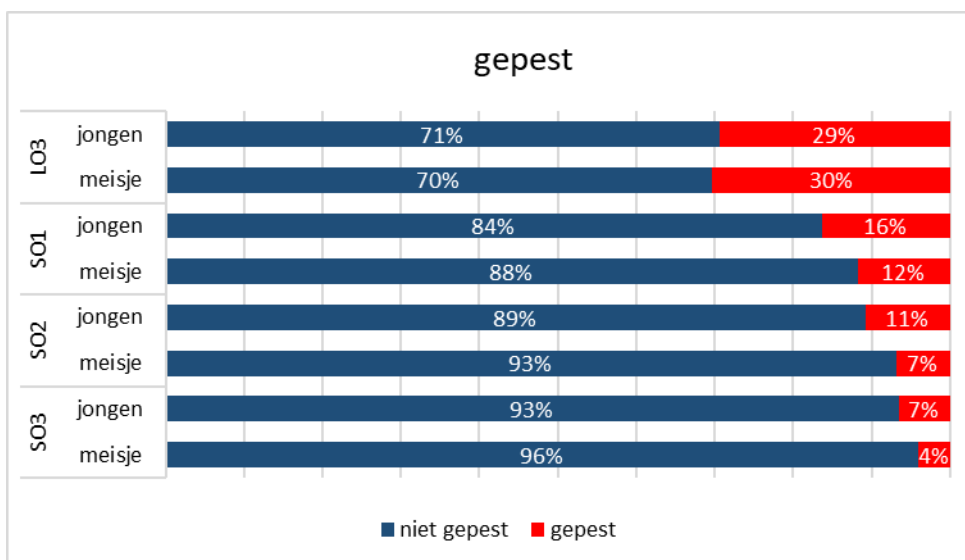
$N=1303$ ;  $\text{Chi}^2=51,29$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,20$

Figuur 204: procent meisjes dat de laatste maand is gepest per graad

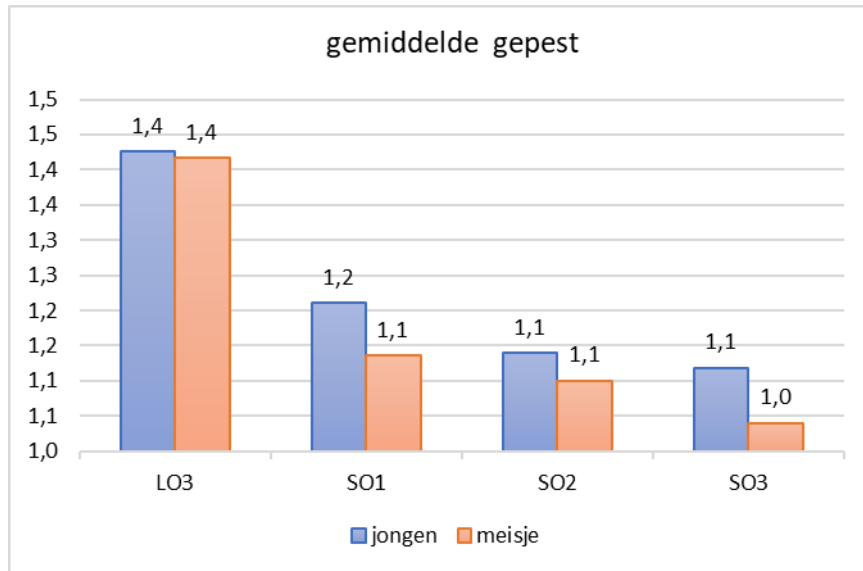


$N=1609$ ;  $Chi^2=120,21$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,27$

Figuur 205: procent jongens en meisjes dat de laatste maand is gepest per graad



Figuur 206: gemiddelde score op gepest bij meisjes en jongens per graad



35. **Wat doe ik meestal als ik gepest word? (Hier mag je meerdere vakjes aankruisen.) \***

- Ik doe niets.*
- Ik verdedig me (bv. ik sla terug, ik zeg lelijke dingen terug...).*
- Ik zeg aan de pester dat dit niet kan.*
- Ik vraag mijn vrienden om hulp.*
- Ik vertel het aan de leerkracht.*
- Ik vertel het aan mijn ouders.*



Tabel 80: procent reacties op gepest worden bij jongens en meisjes

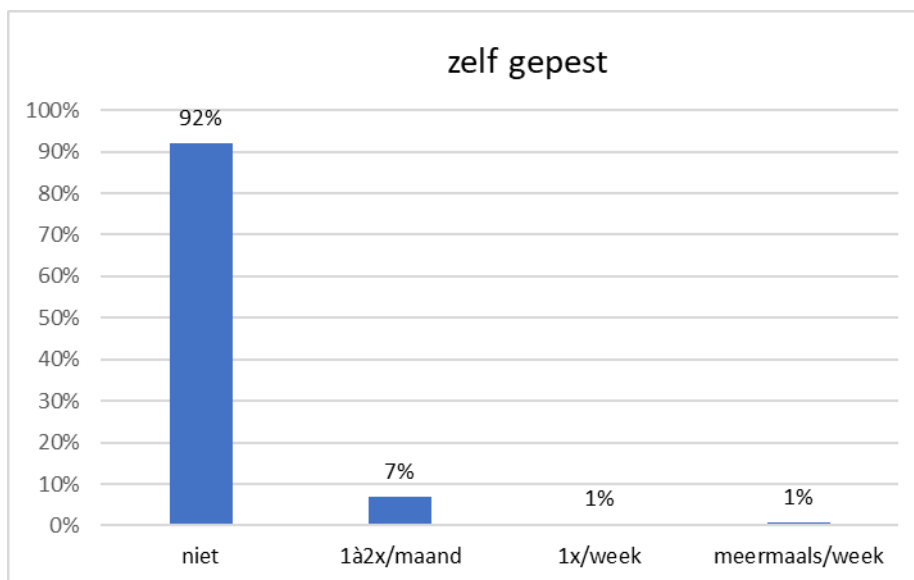
	jongen	meisje	totaal
<b>N IIn gepest</b>	<b>293</b>	<b>296</b>	<b>589</b>
ik doe niks	28%	31%	30%
ik verdedig me	46%	28%	37%
zeggen dat dit niet kan	27%	28%	28%
vrienden om hulp	39%	38%	39%
leerkracht betrekken	38%	42%	40%
ouders betrekken	52%	55%	53%

Tabel 81: procent reacties op gepest worden per graad

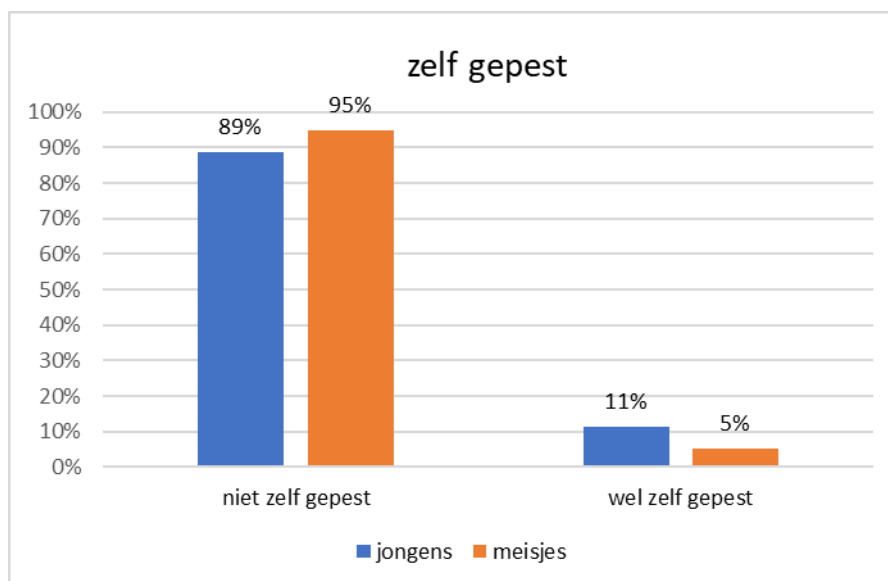
	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
<b>N IIn gepest</b>	<b>410</b>	<b>125</b>	<b>37</b>	<b>9</b>	<b>581</b>
ik doe niks	24%	37%	54%	78%	29%
ik verdedig me	39%	35%	30%	0%	37%
zeggen dat dit niet kan	31%	18%	24%	22%	28%
vrienden om hulp	41%	34%	38%	0%	39%
leerkracht betrekken	44%	31%	41%	0%	40%
ouders betrekken	56%	50%	46%	11%	54%

**36. Hoe vaak heb ik zelf andere leerlingen de afgelopen maand gepest? \***

Figuur 207: procent leerlingen dat zelf heeft gepest

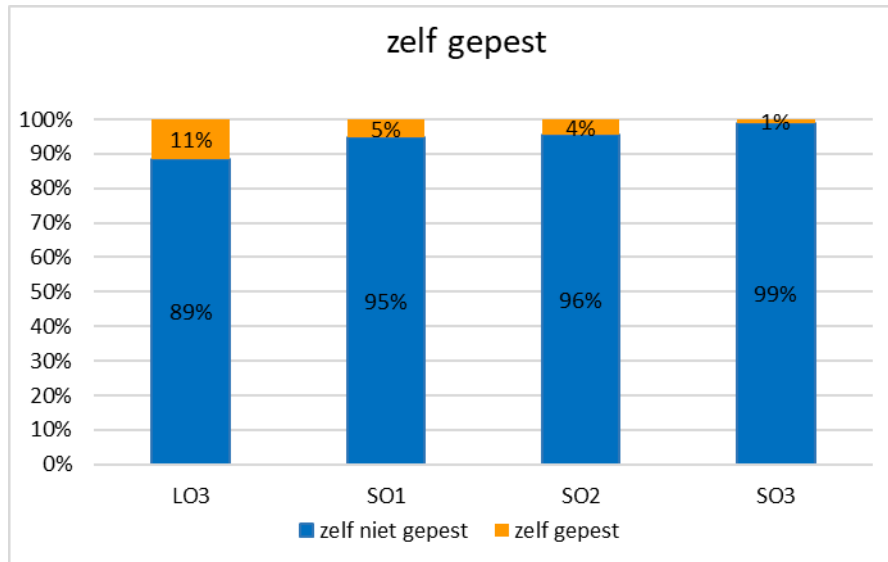


Figuur 208: procent jongens en meisjes dat zelf heeft gepest



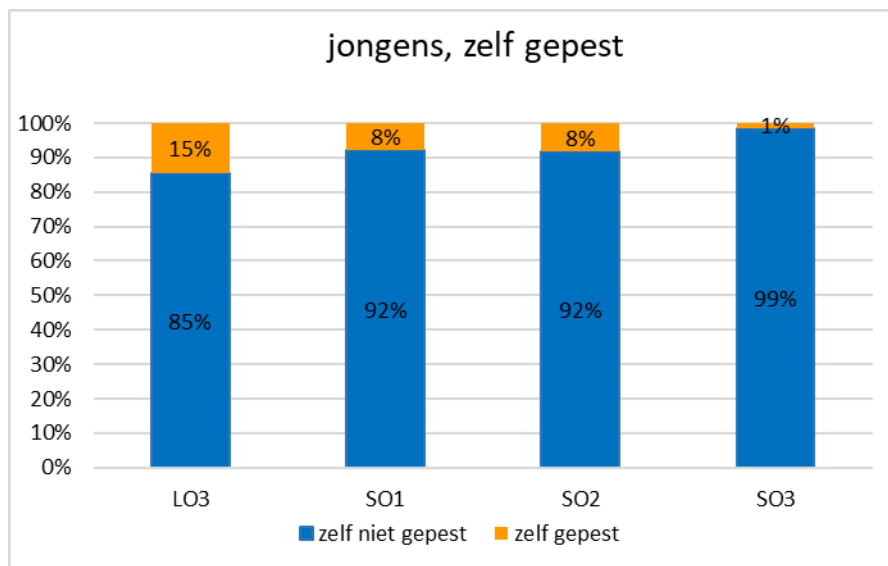
$N=2935$ ;  $Chi^2=37,73$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 209: procent leerlingen dat zelf heeft gepest per graad



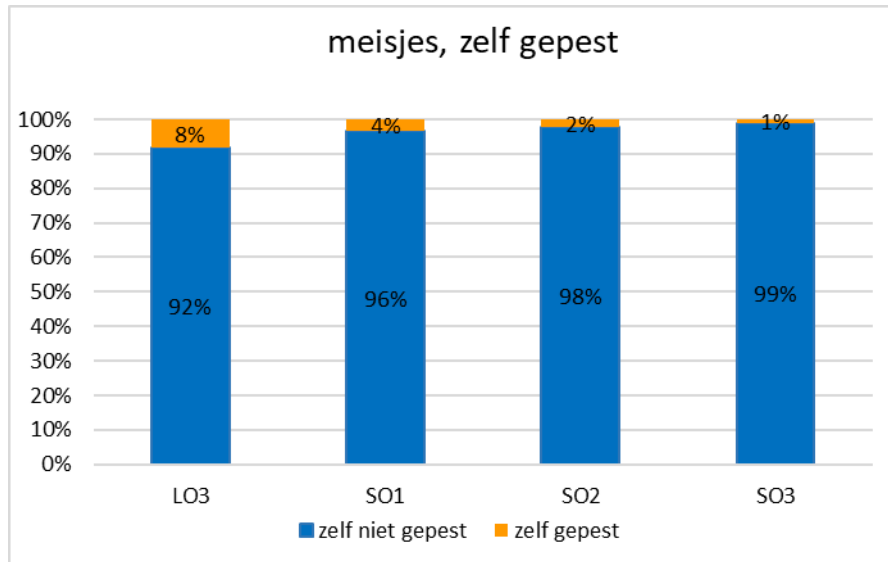
$N=2912$ ;  $\chi^2=50,44$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 210: procent jongens dat zelf heeft gepest per graad



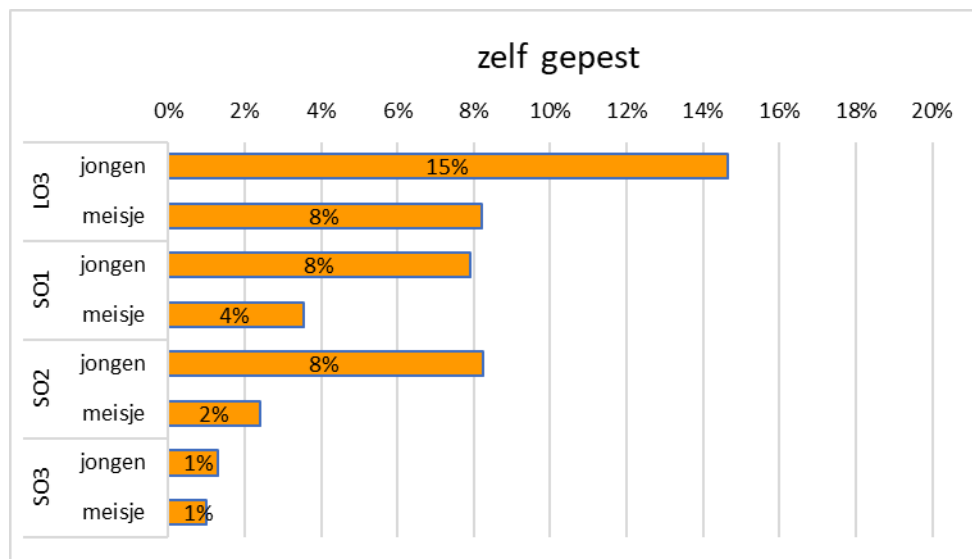
$N=1303$ ;  $\chi^2=21,29$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 211: procent meisjes dat zelf heeft gepest per graad

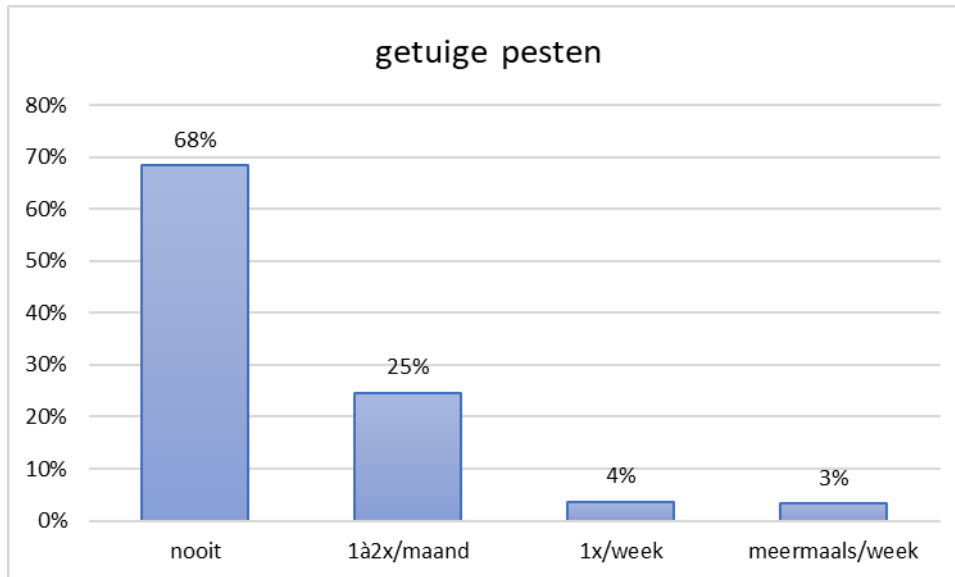


$N=1609$ ;  $\chi^2=23,75$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

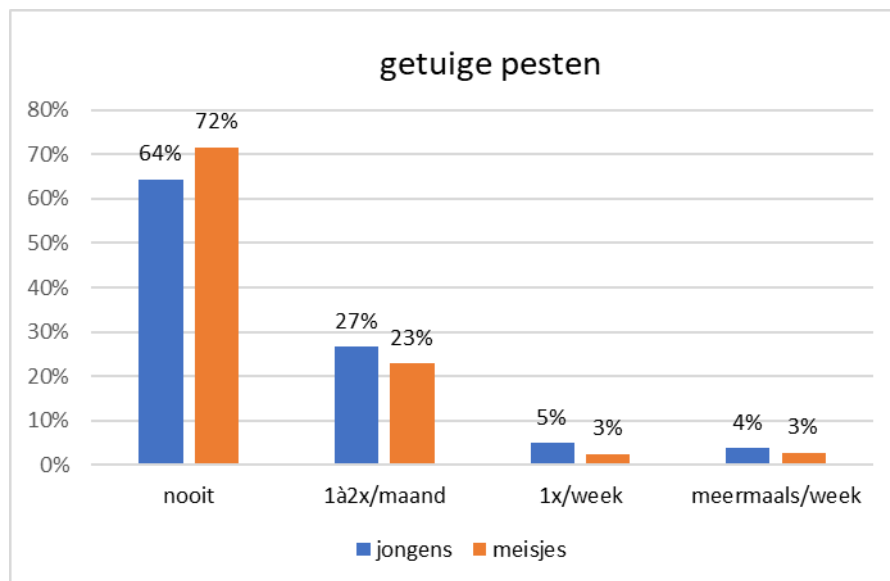
Figuur 212: procent jongens en meisjes dat zelf heeft gepest per graad



**37. Hoe vaak was ik er de afgelopen maand bij toen een andere leerling gepest werd? \***  
 Figuur 213: procent leerlingen die de laatste maand getuige waren van pesten

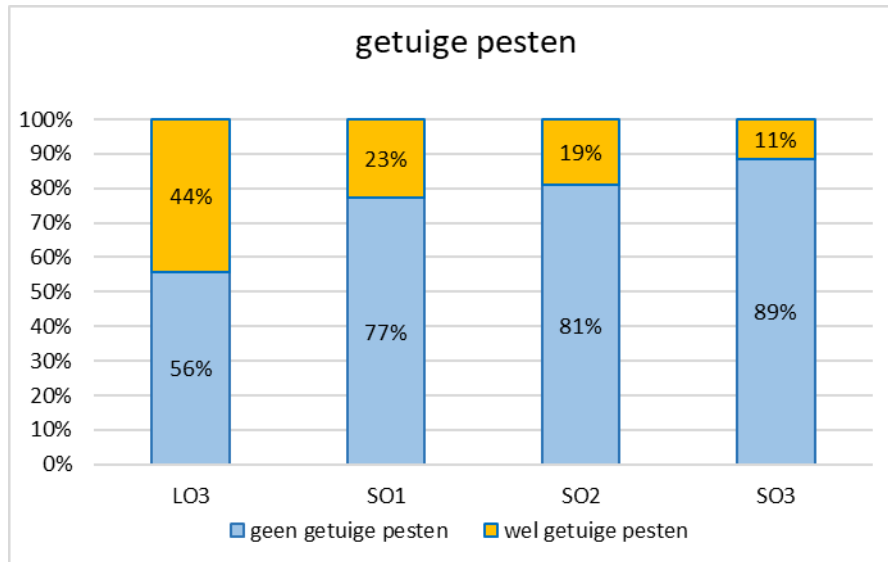


Figuur 214: procent jongens en meisjes dat getuige was van pesten



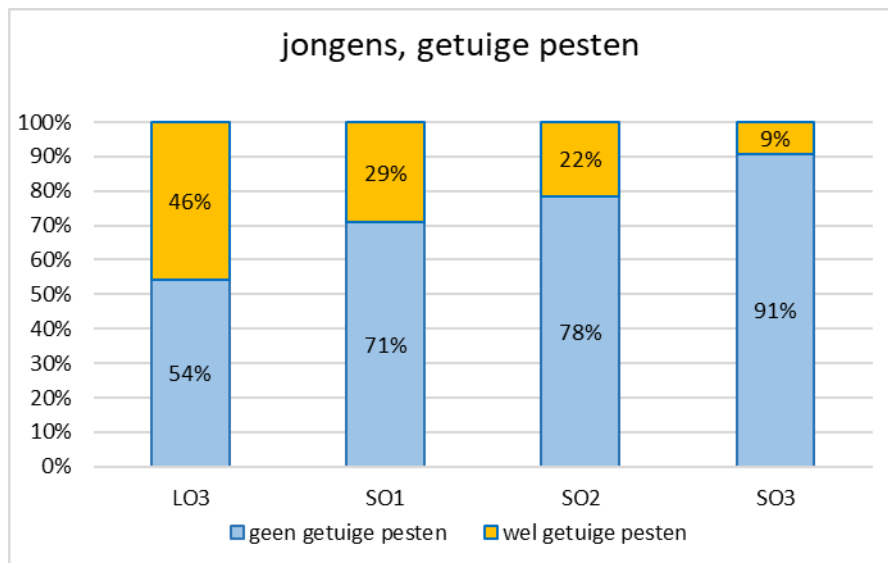
$N=2935$ ;  $\chi^2=24,96$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 215: procent leerlingen die getuige waren van pesten per graad



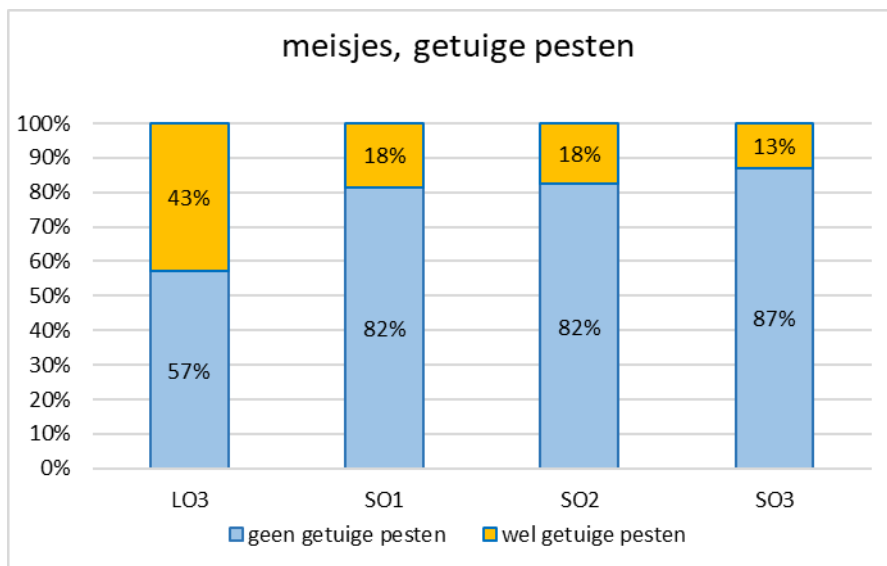
$N=2912$ ;  $\chi^2=200,75$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,26$

Figuur 216: procent jongens die getuige waren van pesten per graad



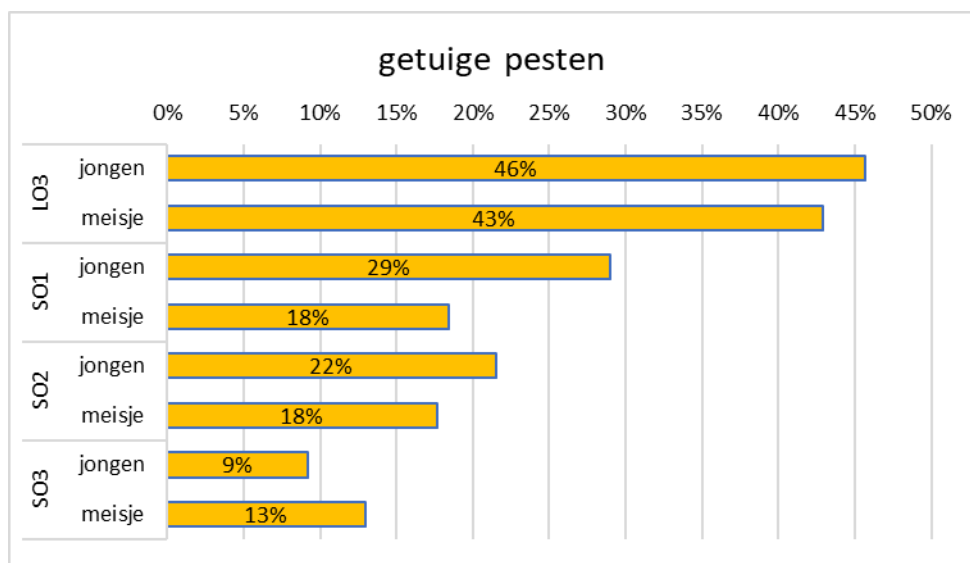
$N=1303$ ;  $\chi^2=74,14$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,24$

Figuur 217: procent meisjes die getuige waren van pesten per graad

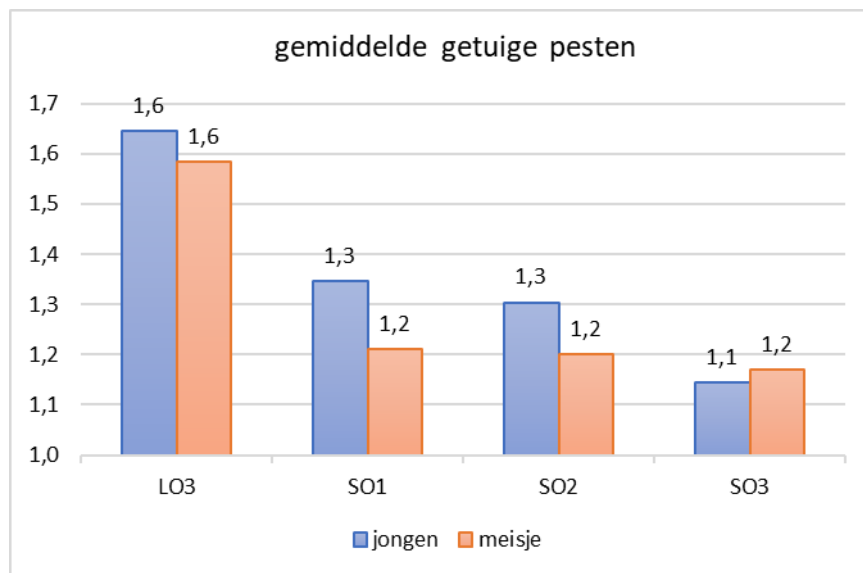


$N=1609$ ;  $Chi^2=125,08$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,28$

Figuur 218: procent jongens en meisjes die getuige waren van pesten per graad



Figuur 219: gemiddelde score op getuige pesten van jongens en meisjes per graad



**38. Wat doe ik meestal als ik zie dat een andere leerling gepest wordt? (Hier mag je meerdere vakjes aankruisen.) \***

Ik doe niets.  
 Ik doe mee met de pester.  
 Ik zeg aan de pester dat dit niet kan.  
 Ik help de gepeste leerling.  
 Ik troost de gepeste leerling.  
**Ik vertel het aan de leerkracht.**

Tabel 82: procent reacties op getuige pesten bij jongens en meisjes

	jongen	meisje	totaal
N lln getuige pesten	<b>470</b>	<b>458</b>	<b>928</b>
ik doe niks	24%	15%	20%
meedoen met pester	3%	1%	2%
zeggen dat dit niet kan	47%	57%	52%
help gepeste	61%	68%	65%
troost gepeste	47%	64%	55%
leerkracht betrekken	43%	56%	50%

Tabel 83: procent reacties op getuige pesten per graad

	LO3	SO1	SO2	SO3	totaal
N lln gepest	<b>608</b>	<b>209</b>	<b>85</b>	<b>20</b>	<b>922</b>
ik doe niks	13%	27%	48%	40%	20%
meedoen met pester	39%	35%	30%	0%	37%
zeggen dat dit niet kan	57%	43%	38%	40%	52%
help gepeste	72%	56%	41%	35%	65%



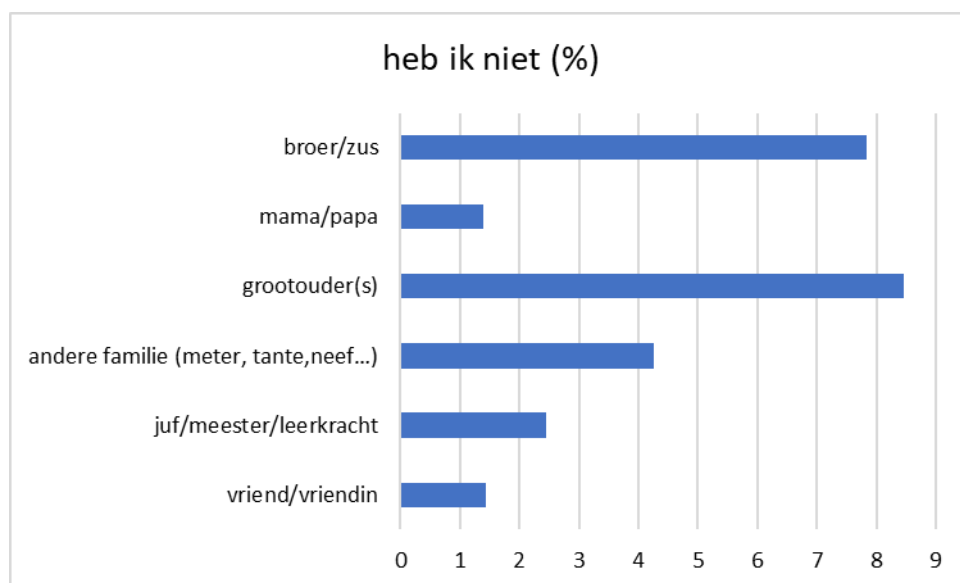
troost gepeste	62%	48%	35%	40%	56%
leerkracht betrekken	59%	36%	22%	20%	50%

39. **Als ik problemen heb, kan ik terecht bij de volgende personen: \* broer/zus; mama/papa; grootouder(s); andere familie (meter, tante,neef...); juf/meester/leerkracht; vriend/vriendin (heb ik niet; nooit; bijna nooit; soms; meestal; altijd)**

Tabel 84: aantal leerlingen en social support

	heb ik niet	nooit	bijna nooit	soms	meestal	altijd	totaal
broer/zus	230	581	477	677	480	490	<b>2935</b>
mama/papa	41	135	160	343	696	1560	<b>2935</b>
grootouder(s)	248	560	412	525	471	719	<b>2935</b>
andere familie (meter, tante, neef...)	125	707	518	593	446	546	<b>2935</b>
juf/meester/leerkracht	72	454	439	822	694	454	<b>2935</b>
vriend/vriendin	42	149	202	459	821	1262	<b>2935</b>

Tabel 85: procent leerlingen die geen bronnen hebben van social support



Toch zeer eigenaardig dat 72/2935 kinderen hebben aangevinkt dat ze geen juf/meester/leerkracht(en) hebben. Misschien een door hen verkeerd geïnterpreteerde vraag?

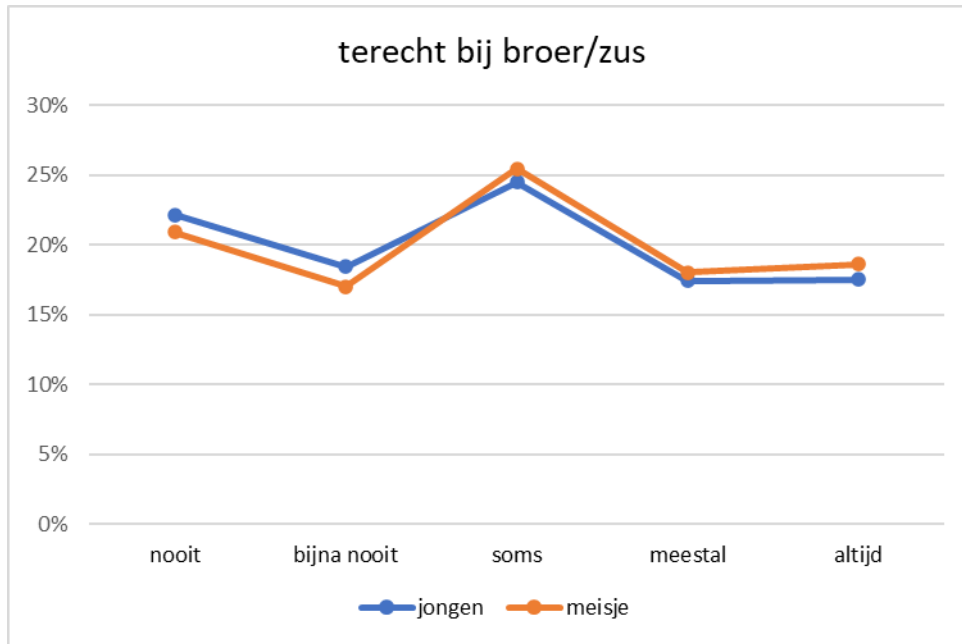
*(zonder rekening te houden met de kinderen die "heb ik niet" hebben aangevinkt)*

Tabel 86: procent leerlingen die terecht kunnen bij bepaalde sleutelfiguren

	nooit	bijna nooit	soms	meestal	altijd	totaal
broer/zus	20%	16%	23%	16%	17%	<b>100%</b>
mama/papa	5%	5%	12%	24%	53%	<b>100%</b>
grootouder(s)	19%	14%	18%	16%	24%	<b>100%</b>

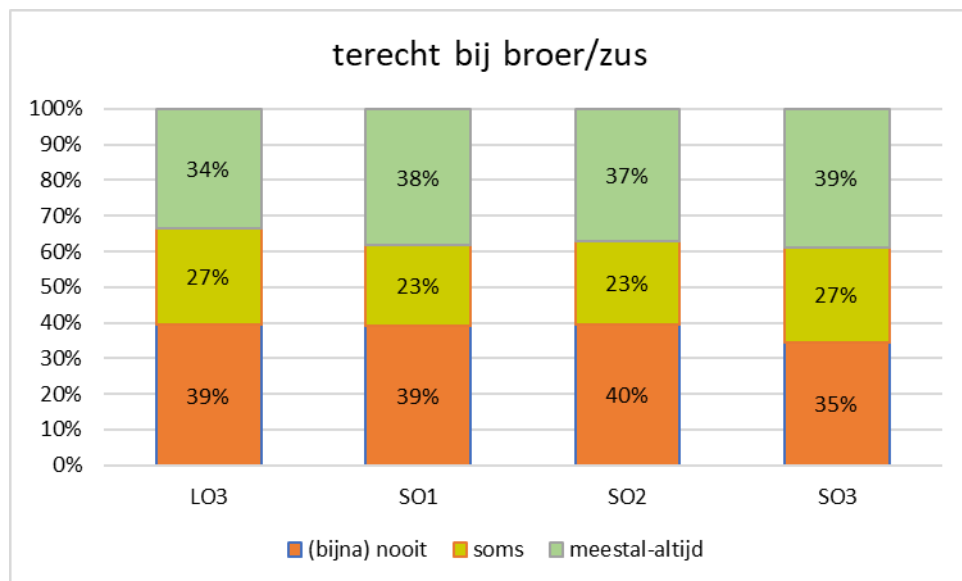
andere familie (meter, tante,neef...)	24%	18%	20%	15%	19%	<b>100%</b>
juf/meester/leerkracht	15%	15%	28%	24%	15%	<b>100%</b>
vriend/vriendin	5%	7%	16%	28%	43%	<b>100%</b>

Figuur 220: procent leerlingen die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er minstens 1 hebben)



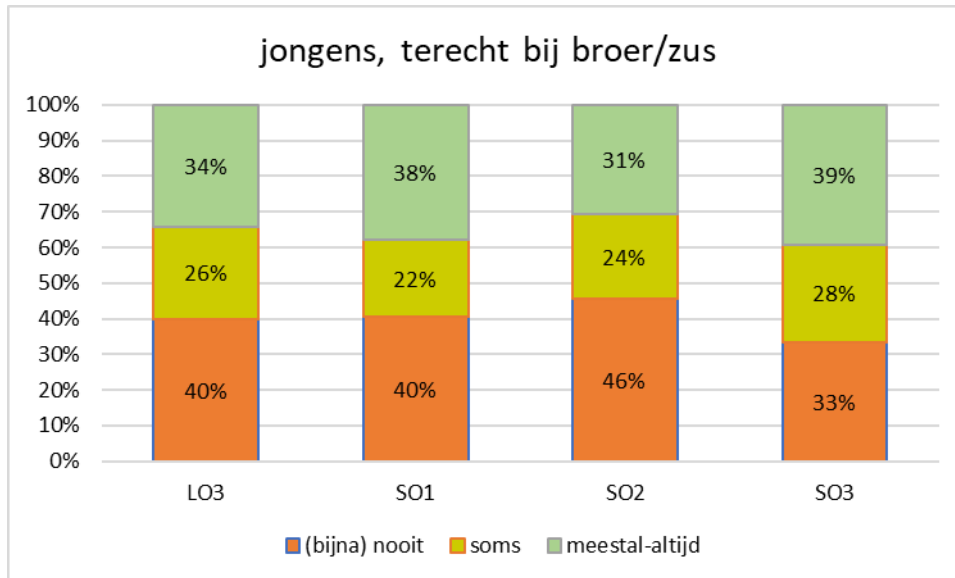
N=2705;  $\chi^2=2,05$ ;  $p=0,7257$

Figuur 221: procent leerlingen die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er een hebben) per graad



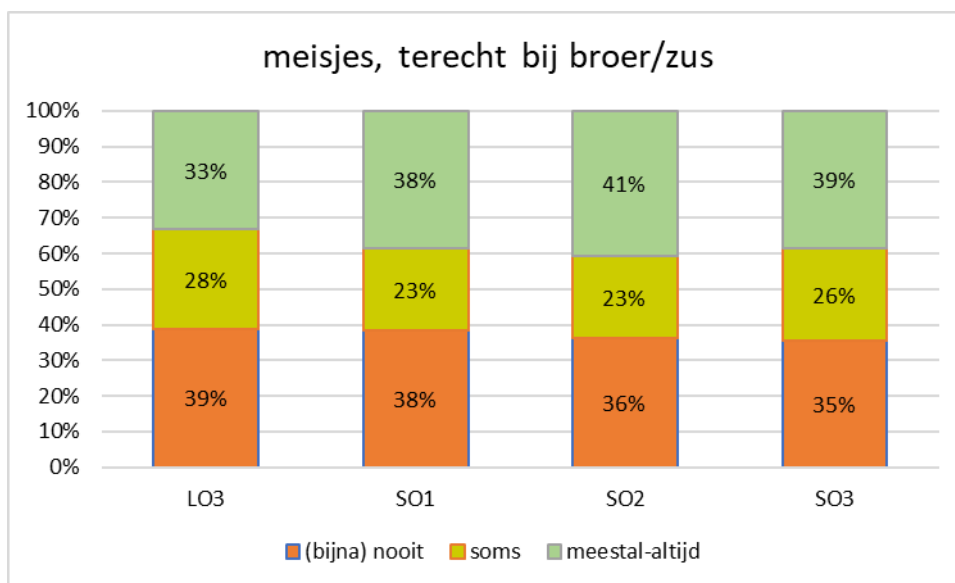
N=2685;  $\chi^2=9,09$ ;  $p=0,1686$

Figuur 222: procent jongens die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er een hebben) per graad

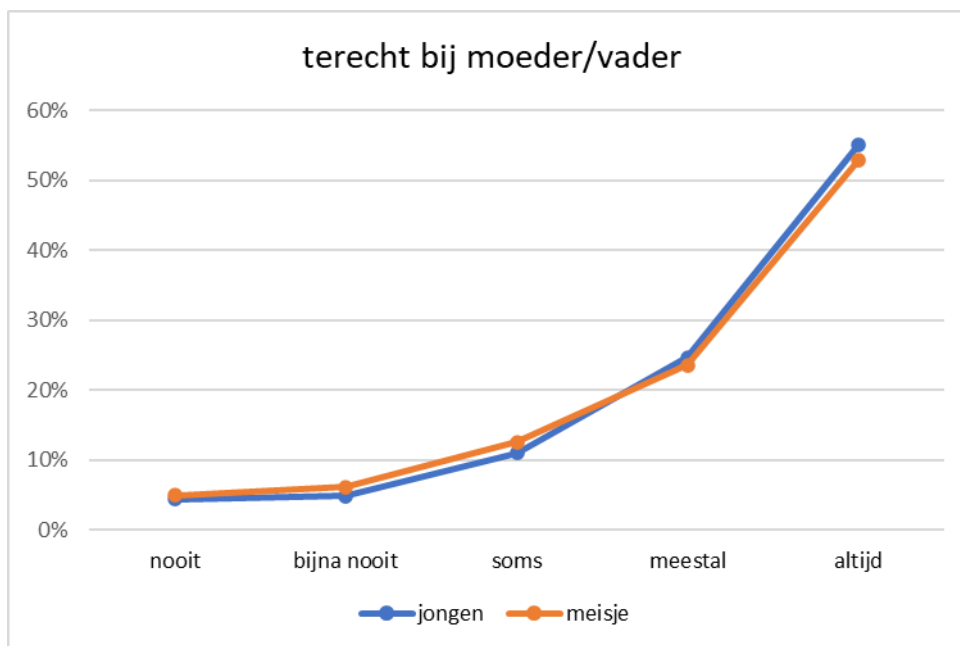


N=1191;  $\chi^2=5,75$ ;  $p=0,4513$

Figuur 223: : procent meisjes die terecht kunnen bij broer/zus (als ze er een hebben) per graad

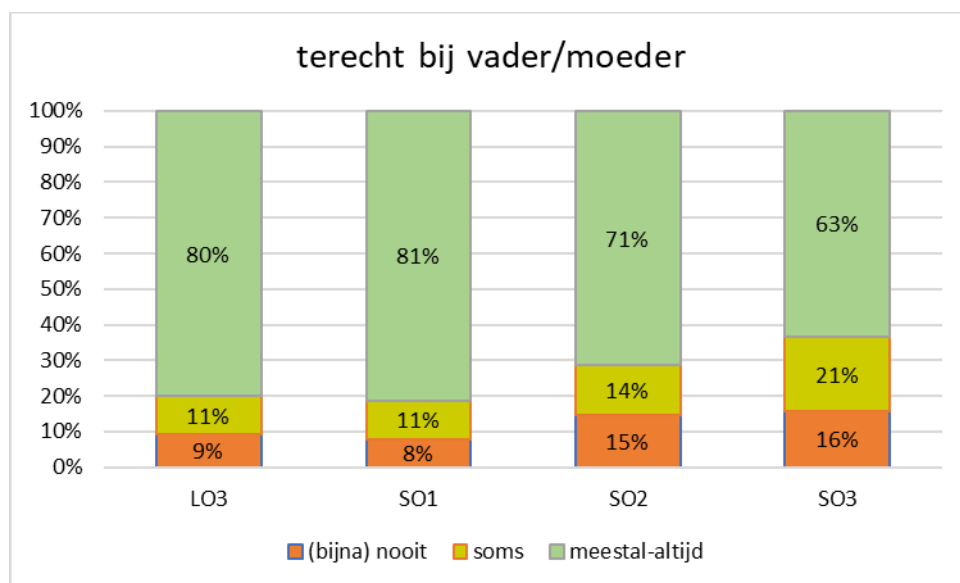


N=1494;  $\chi^2=7,85$ ;  $p=0,2493$



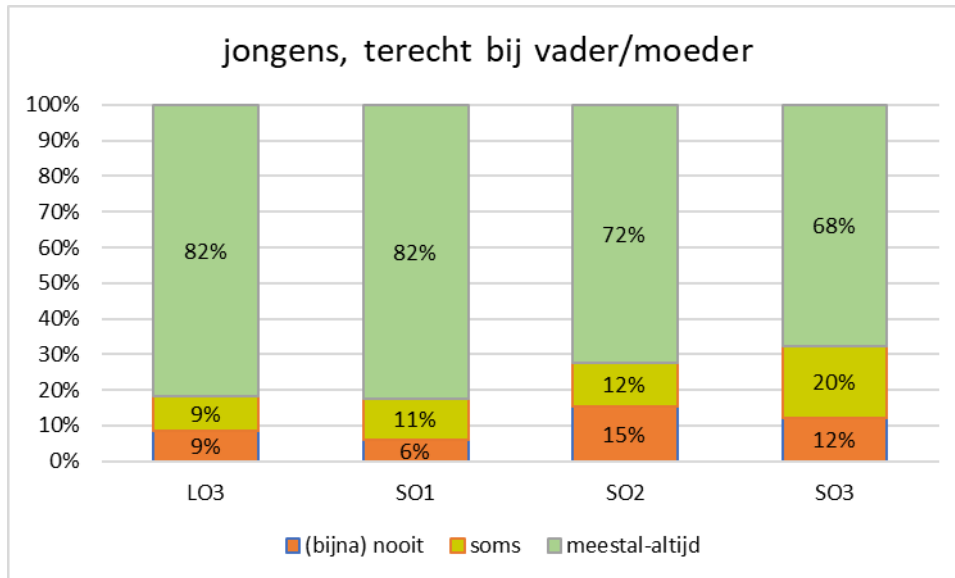
*N=2894; Chi<sup>2</sup>=4,68; p=0,3216*

*Figuur 224: procent leerlingen die terecht kunnen bij vader/moeder per graad*



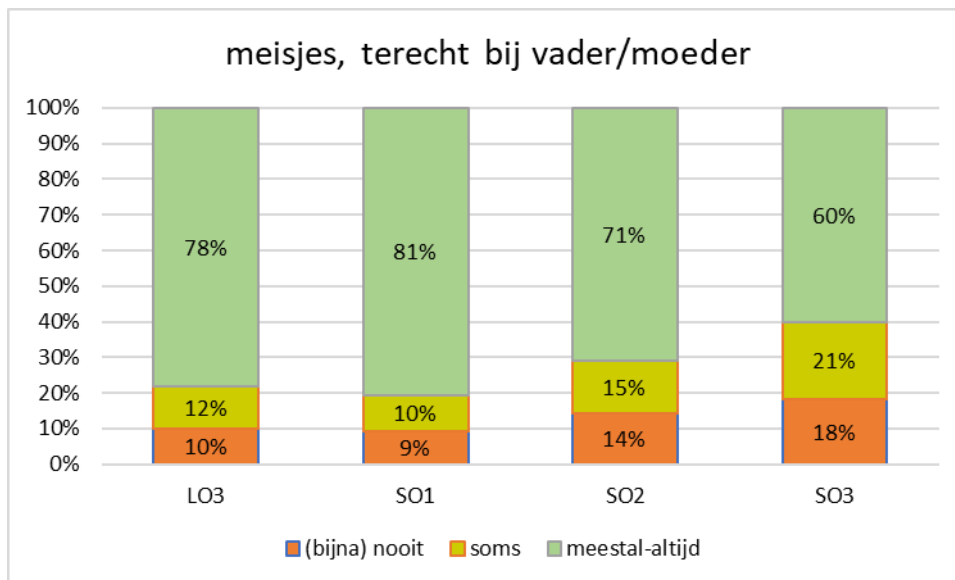
*N=2874; Chi<sup>2</sup>=45,29; p=0,0000; Cramer's V=0,09*

Figuur 225: procent jongens die terecht kunnen bij vader/moeder per graad



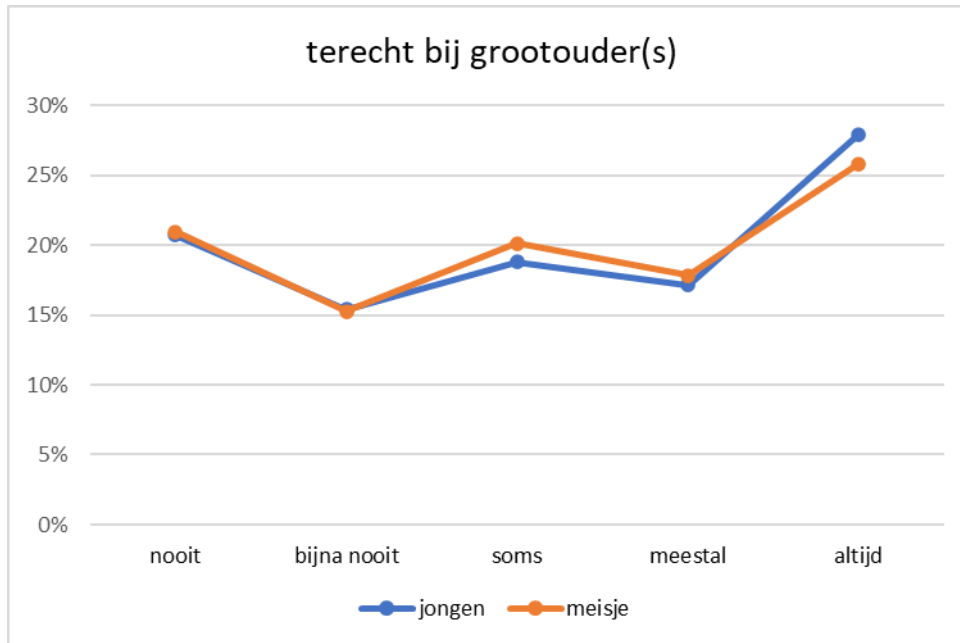
$N=1280$ ;  $\chi^2=22,42$ ;  $p=0,0010$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 226: procent meisjes die terecht kunnen bij vader/moeder per graad



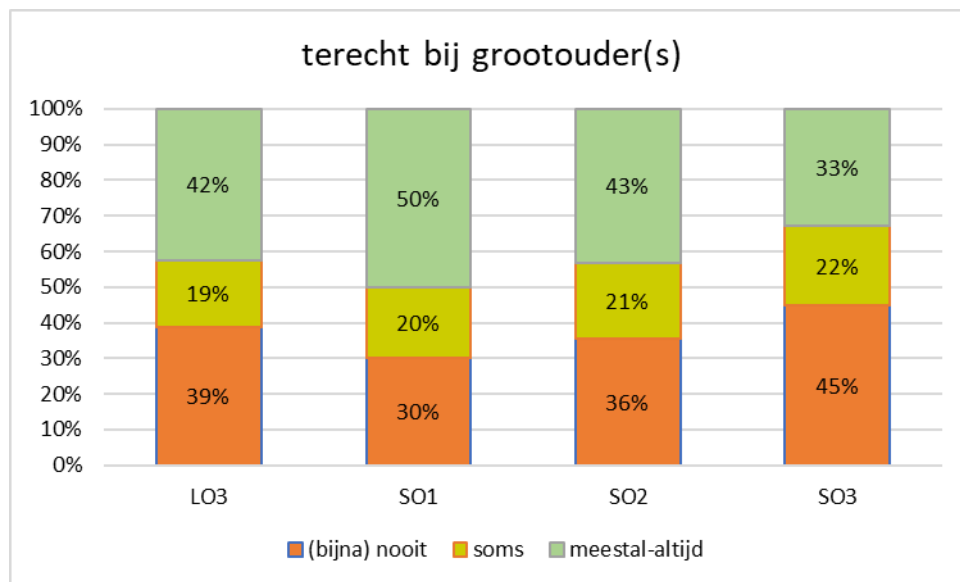
$N=1594$ ;  $\chi^2=25,85$ ;  $p=0,0002$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 227: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij grootouder(s)



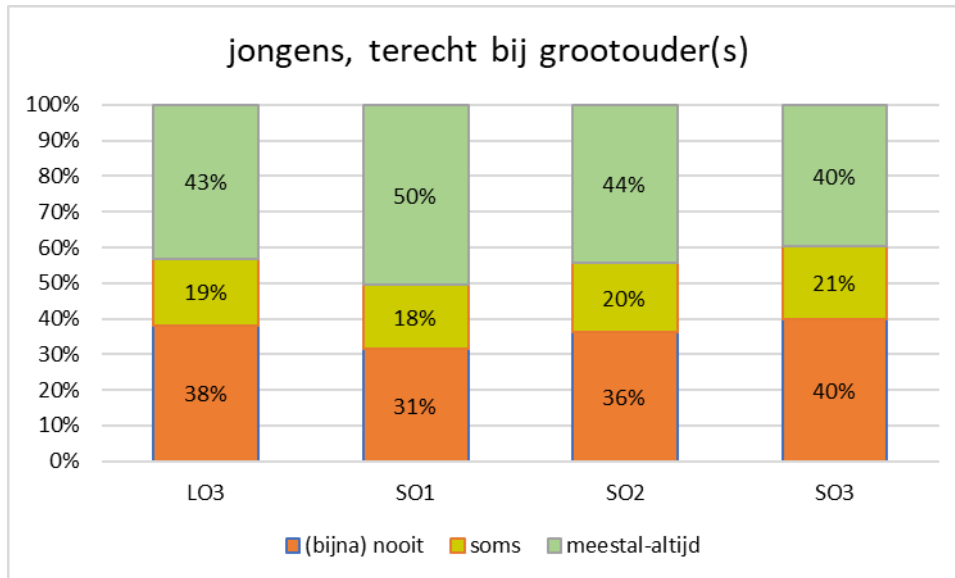
N=2687;  $\chi^2=1,91$ ;  $p=0,7521$

Figuur 228: procent leerlingen die terecht kunnen bij grootouder(s) per graad



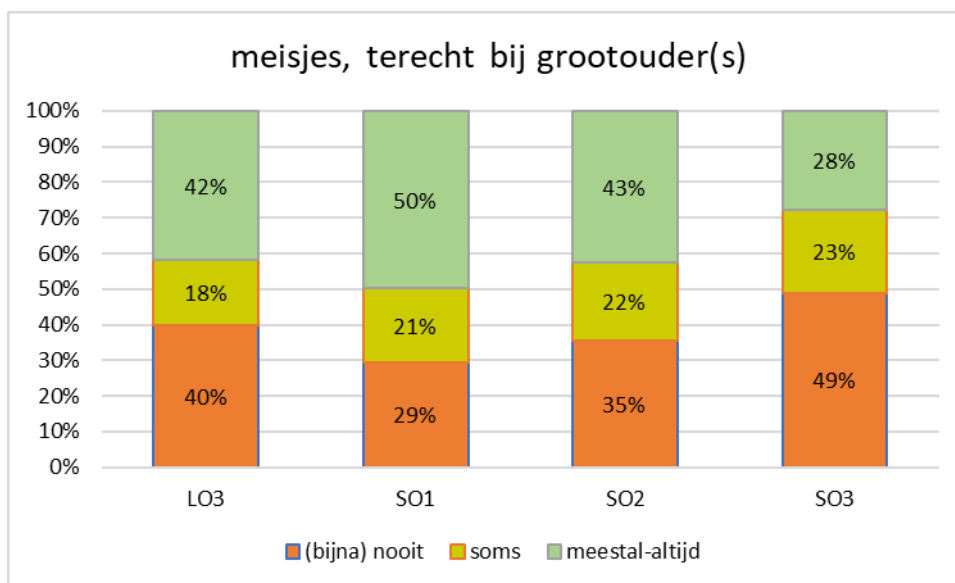
N=2673;  $\chi^2=27,93$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 229: procent jongens die terecht kunnen bij grootouder(s) per graad



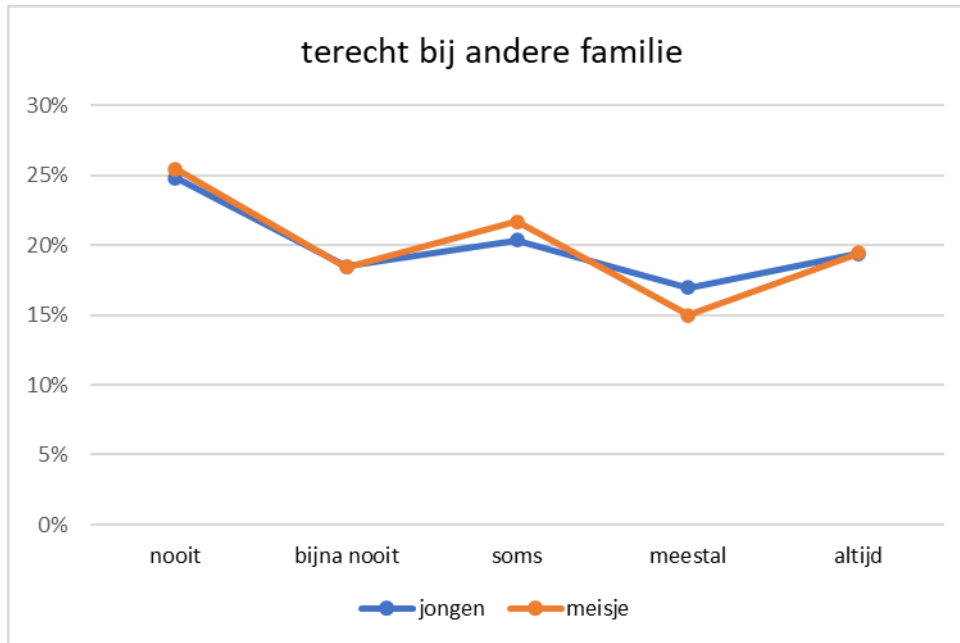
jongens,  $N=1198$ ;  $\chi^2=6,57$ ;  $p=0,3623$

Figuur 230: procent meisjes die terecht kunnen bij grootouder(s) per graad



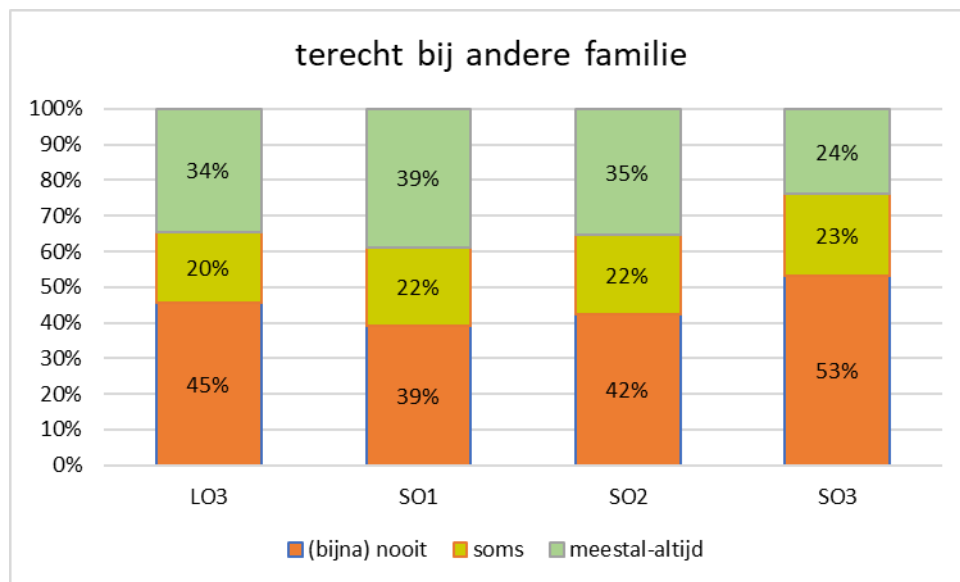
$N=1475$ ;  $\chi^2=24,50$ ;  $p=0,0004$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 231: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij andere familie



N=2810; Chi<sup>2</sup>=2,34; p=0,6733

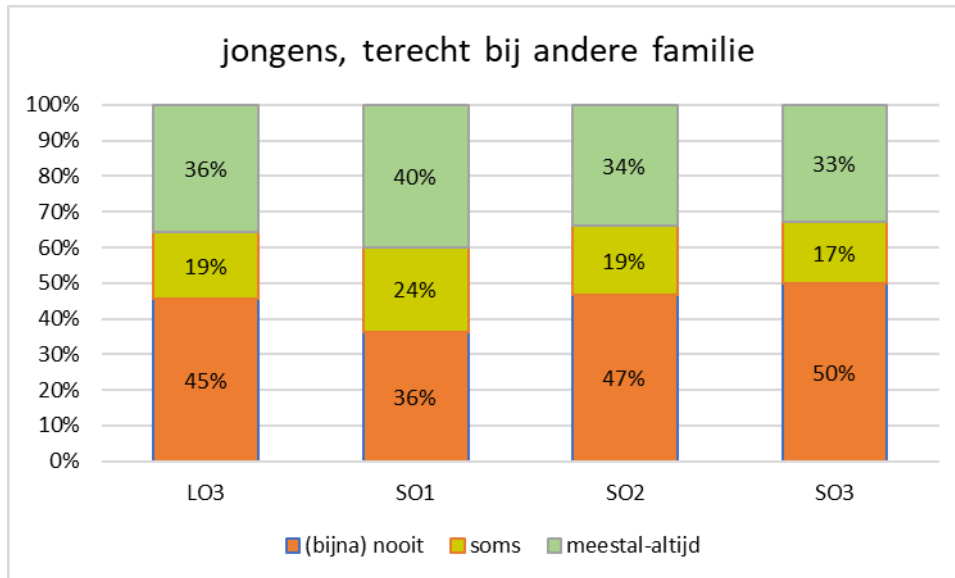
Figuur 232: procent leerlingen die terecht kunnen bij andere familie per graad



N=2788; Chi<sup>2</sup>=19,62; p=0,0032; Cramer's V=0,06

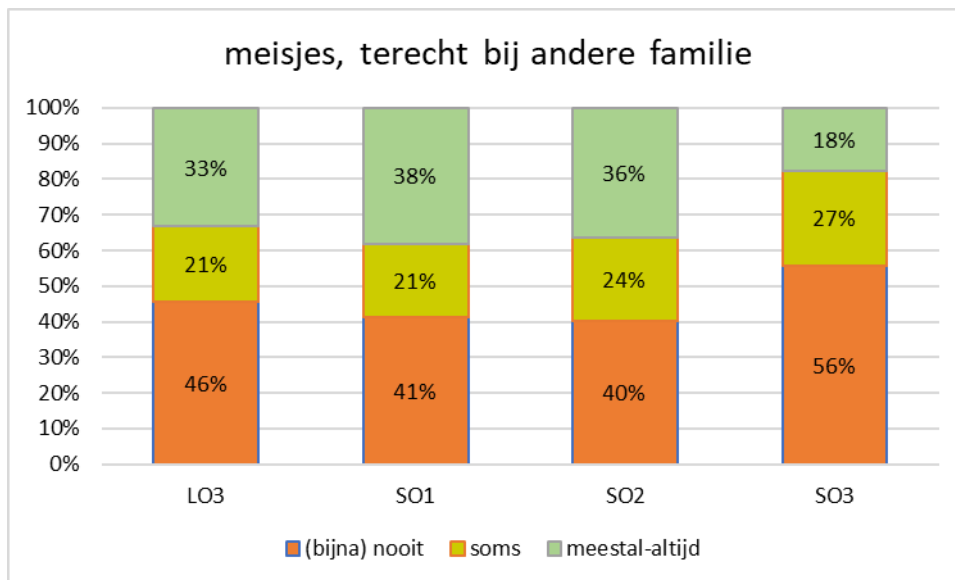


Figuur 233: procent jongens gerdogandie terecht kunnen bij andere familie per graad



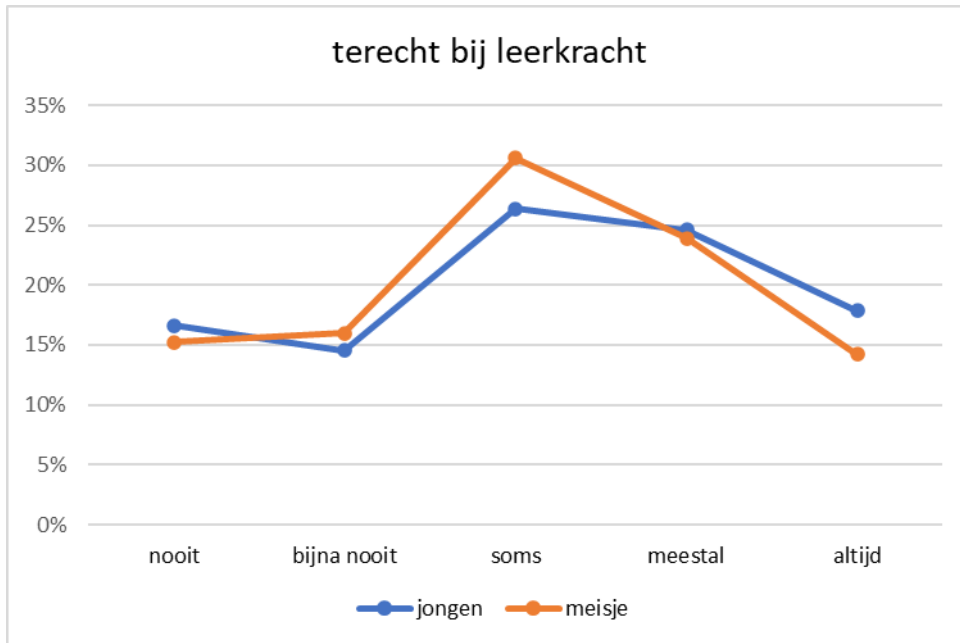
$N=1242$ ;  $\text{Chi}^2=10,82$ ;  $p=0,0940$

Figuur 234: procent meisjes die terecht kunnen bij andere familie per graad



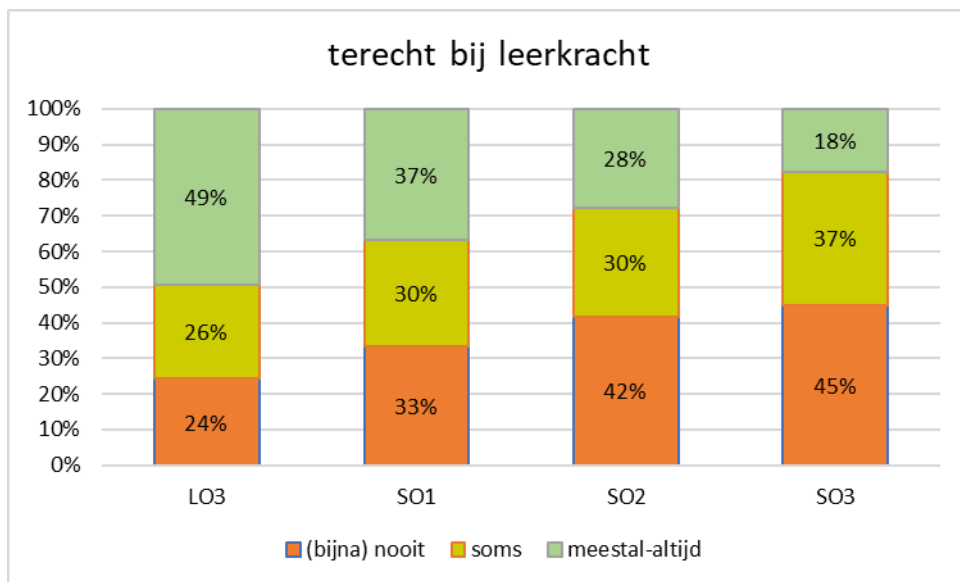
$N=1546$ ;  $\text{Chi}^2=17,75$ ;  $p=0,0069$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 235: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij leerkracht



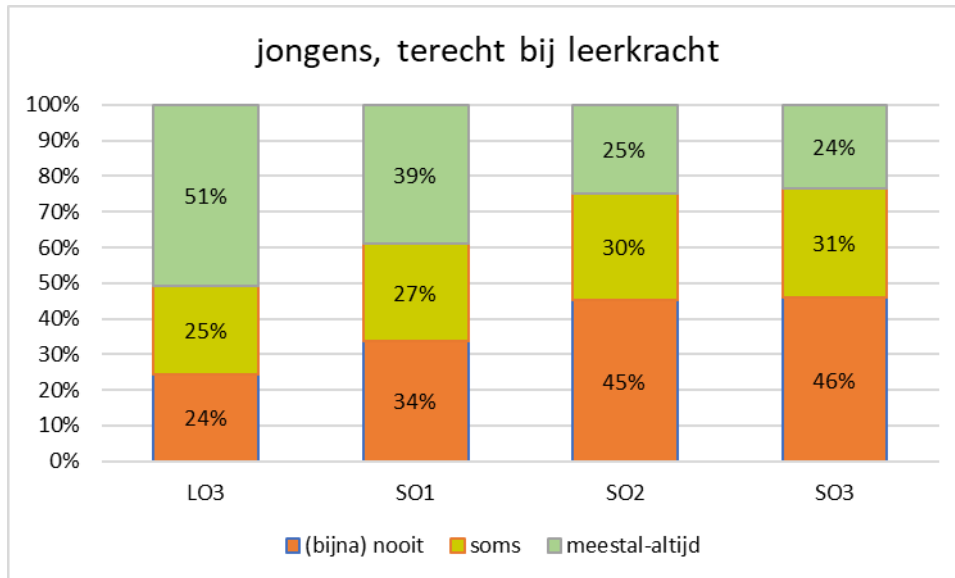
$N=2863$ ;  $\chi^2=12,41$ ;  $p=0,0145$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 236: procent leerlingen die terecht kunnen bij leerkracht, per graad



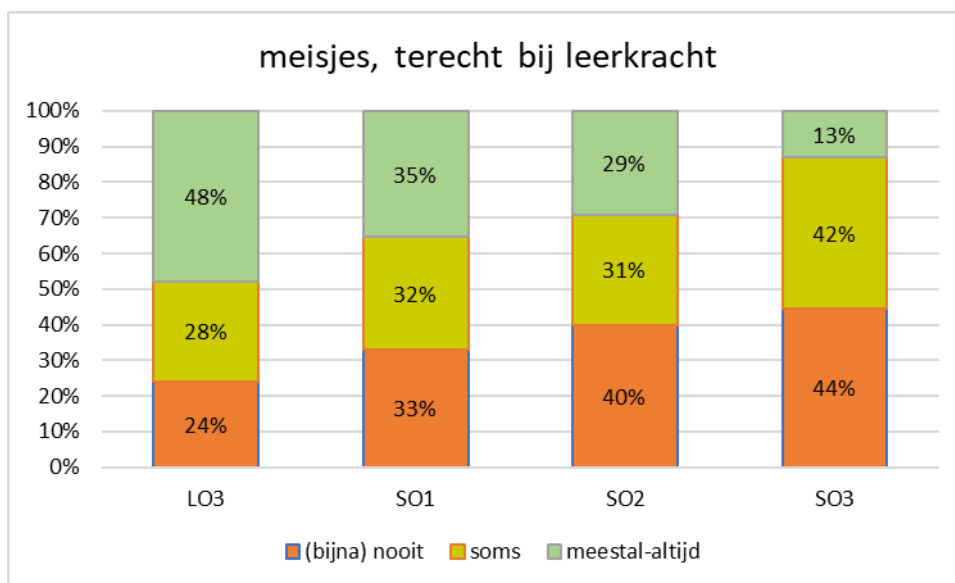
$N=2844$ ;  $\chi^2=126,16$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 237: procent jongens die terecht kunnen bij leerkracht, per graad



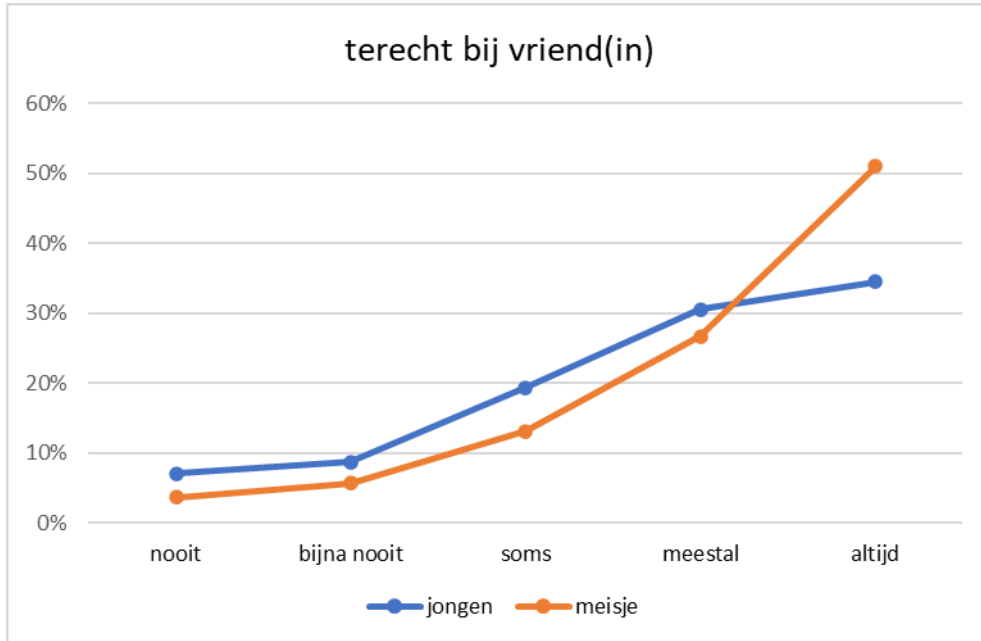
$N=1262$ ;  $Chi^2=57,17$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 238: procent meisjes die terecht kunnen bij leerkracht, per graad



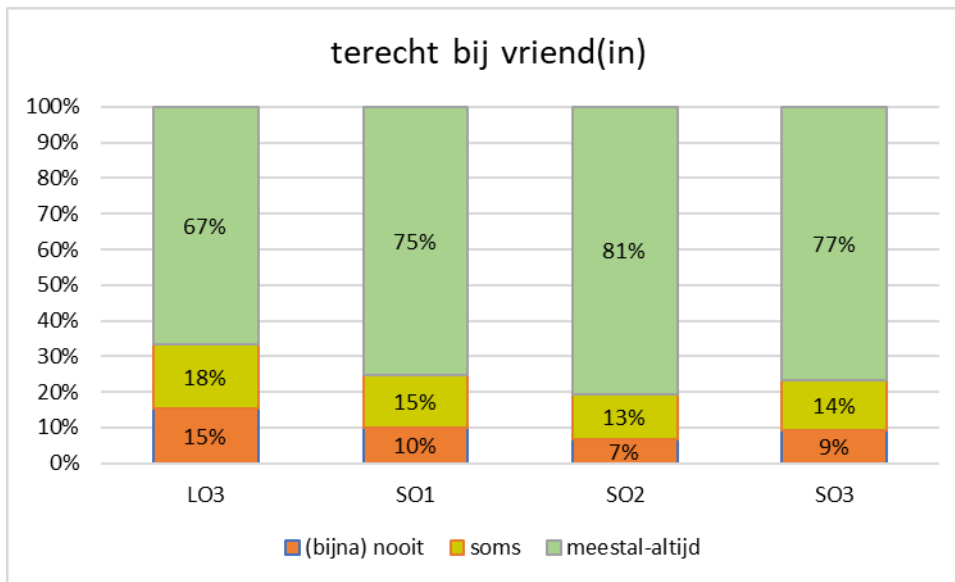
$N=1582$ ;  $Chi^2=69,89$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 239: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij vriend(in)



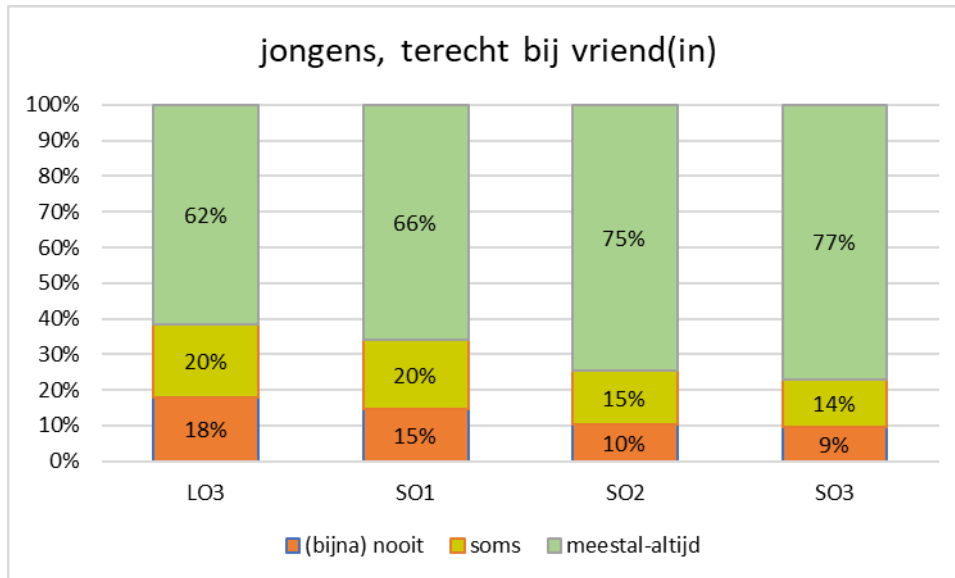
N=2893;  $\chi^2=92,40$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,18

Figuur 240: procent leerlingen die terecht kunnen bij vriend(in), per graad



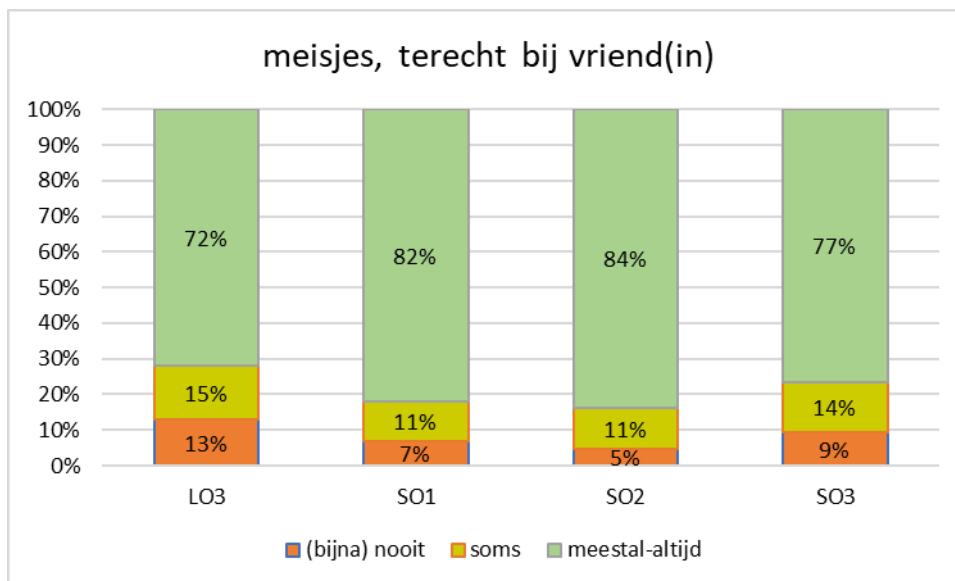
N=2871;  $\chi^2=46,73$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,09

Figuur 241: procent jongens die terecht kunnen bij vriend(in), per graad



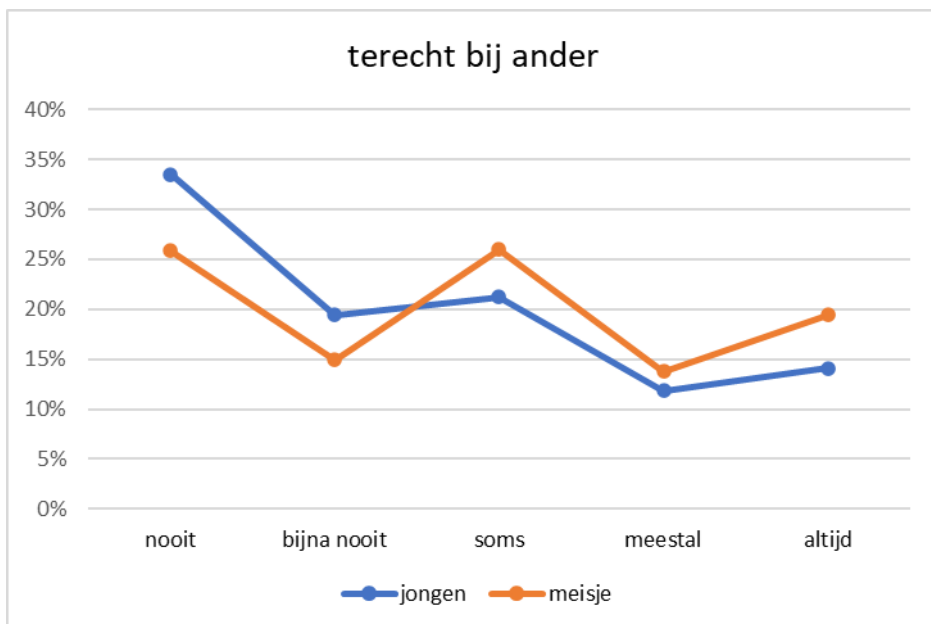
$N=1277$ ;  $\chi^2=15,60$ ;  $p=0,0161$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 242: procent meisjes die terecht kunnen bij vriend(in), per graad



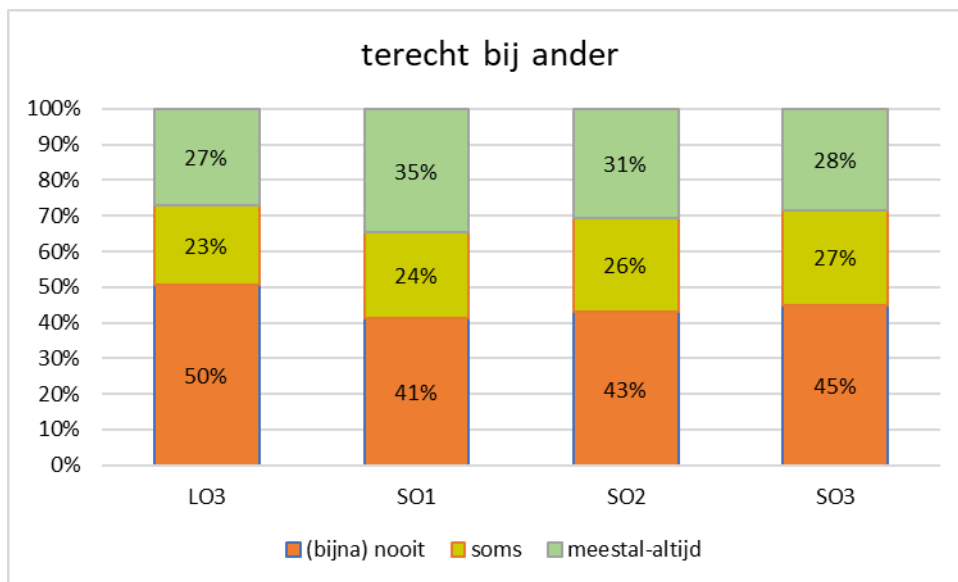
$N=1594$ ;  $\chi^2=29,59$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 243: procent jongens en meisjes die terecht kunnen bij een ander persoon



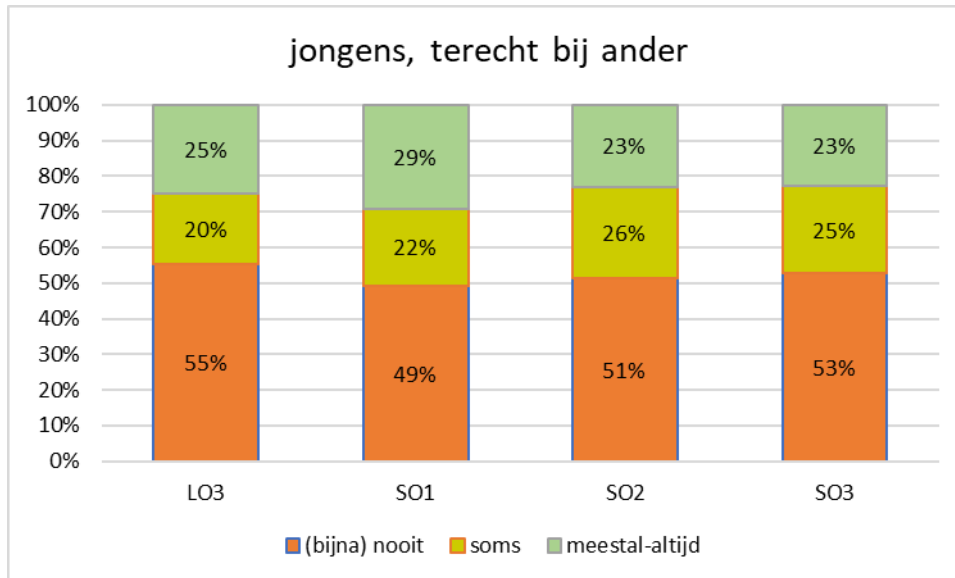
$N=2369$ ;  $Chi^2=35,78$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 244: procent leerlingen die terecht kunnen bij een ander persoon, per graad



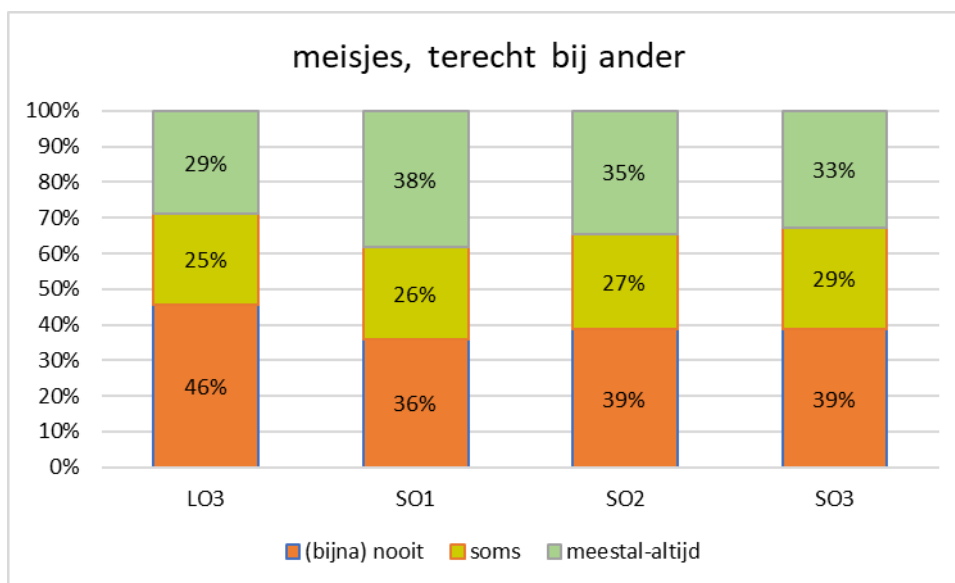
$N=2351$ ;  $Chi^2=20,52$ ;  $p=0,0022$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 245: procent jongens die terecht kunnen bij een ander persoon, per graad



N=1046;  $\chi^2=5,39$ ;  $p=0,4950$ ; Cramer's V=0,05

Figuur 246: procent meisjes die terecht kunnen bij een ander persoon, per graad



N=1305;  $\chi^2=13,39$ ;  $p=0,0373$ ; Cramer's V=0,07

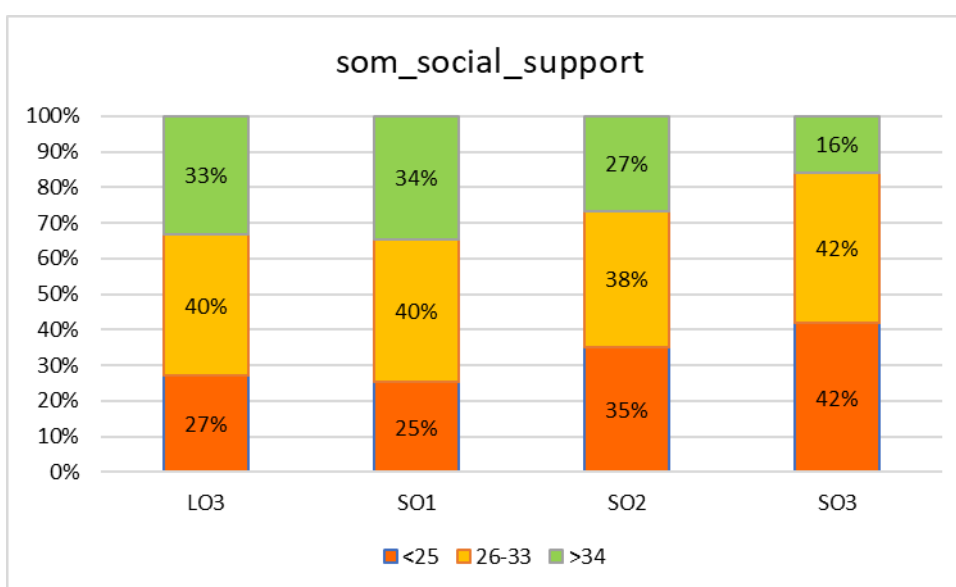
**nieuwe variabele: *som\_social\_support*** is de som van de scores op de 6 bovenstaande vragen. Alle correlaties tussen deze items zijn positief en significant, de Crombach's Alpha is .77 met N=7.

Tabel 87: correlaties items som\_social\_support

Spearman's rho	som_soc_support	broer_zus	grootouder	moeder_vader	andere_familie	leerkracht	vriend
broer_zus	,512**						
grootouder	,724**	,226**					
moeder_vader	,674**	,301**	,479**				
andere_familie	,748**	,307**	,641**	,455**			
leerkracht	,644**	,166**	,365**	,438**	,374**		
vriend	,569**	,212**	,341**	,305**	,331**	,350**	
andere	,561**	,197**	,259**	,205**	,337**	,290**	,298**

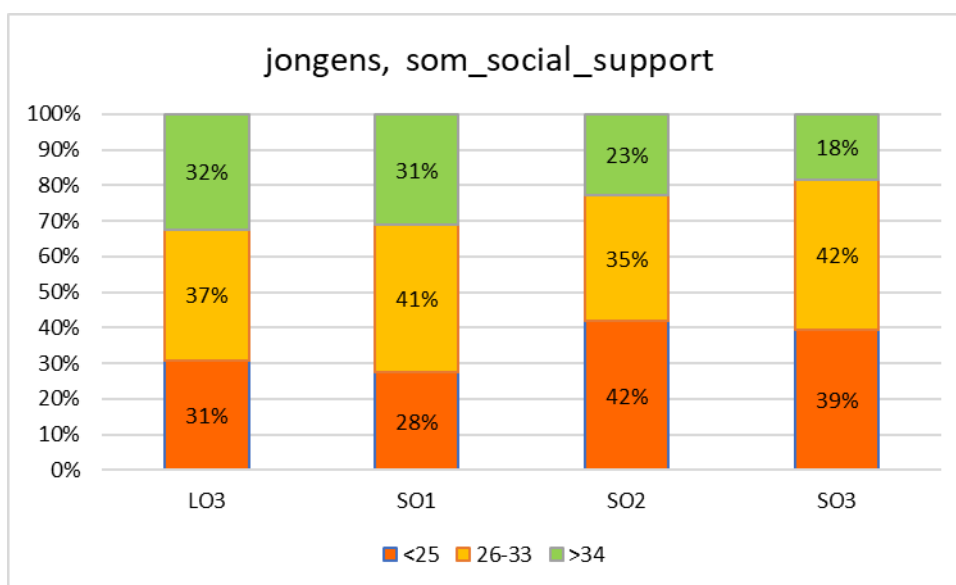
\*\* Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Figuur 247: procent leerling met scores som\_social\_support per graad



N=2912; Chi<sup>2</sup>=43,15; p=0,0000; Cramer's V=0,09

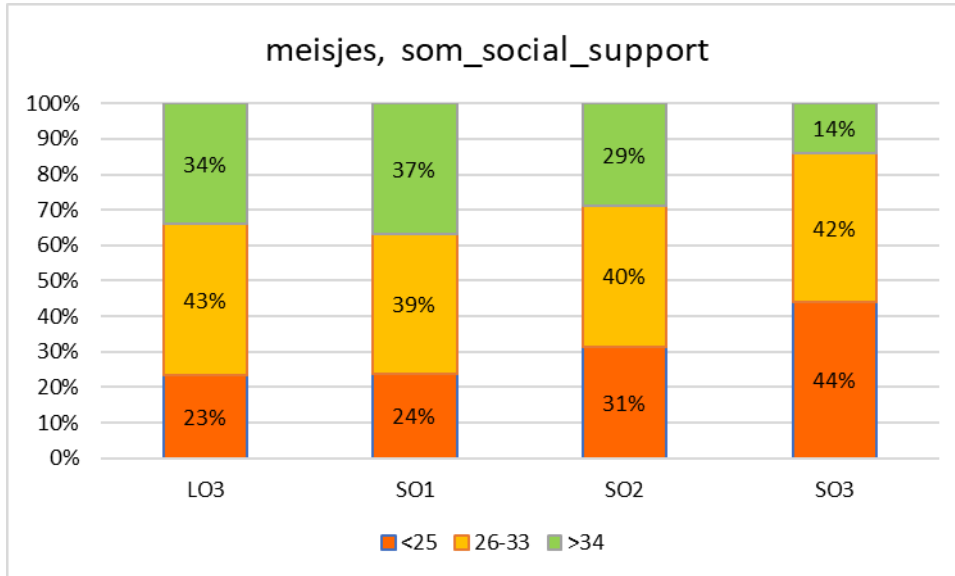
Figuur 248: procent jongens met scores som\_social\_support per graad



N=1303; Chi<sup>2</sup>=18,13; p=0,0059; Cramer's V=0,08

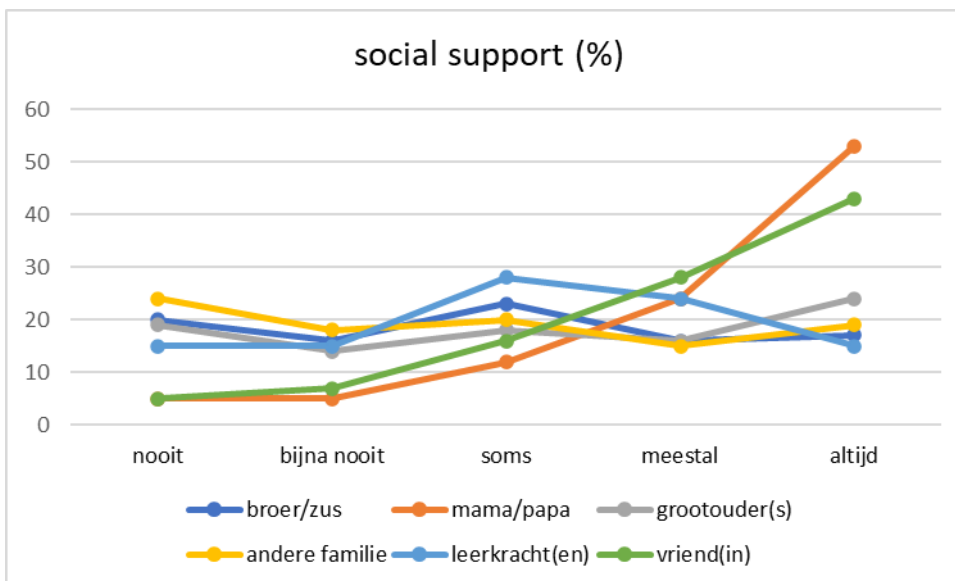


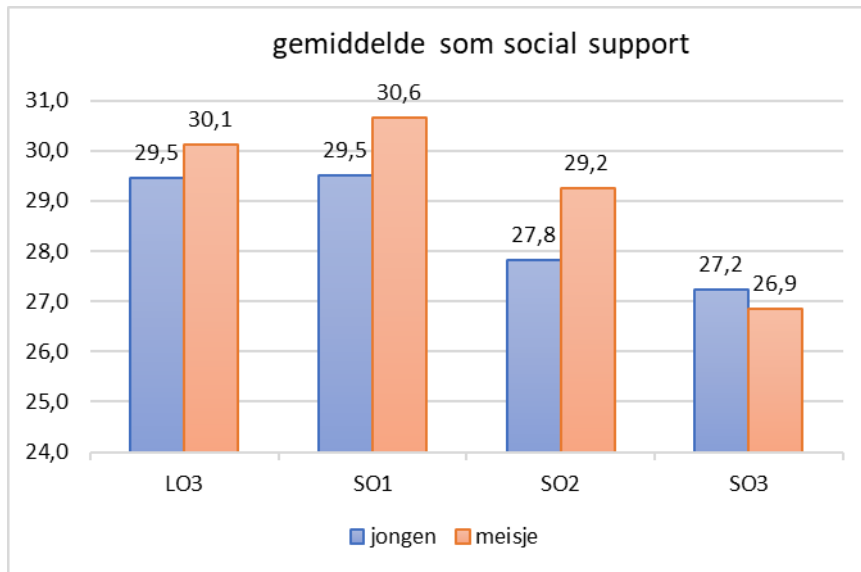
Figuur 249: procent meisjes met scores som\_social\_support per graad



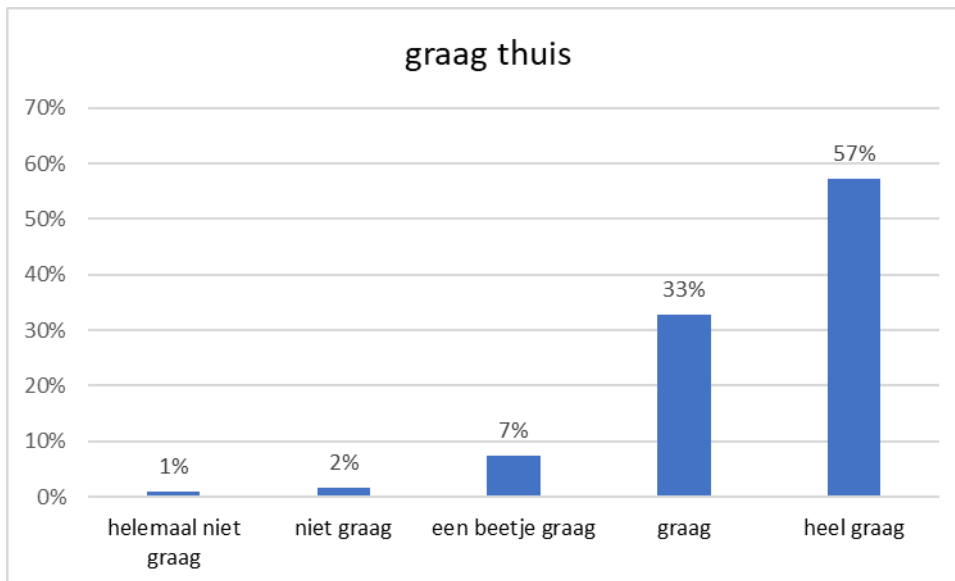
$N=1609$ ;  $\chi^2=34,46$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 250: procent leerlingen die terecht kunnen bij diverse sleutelfiguren

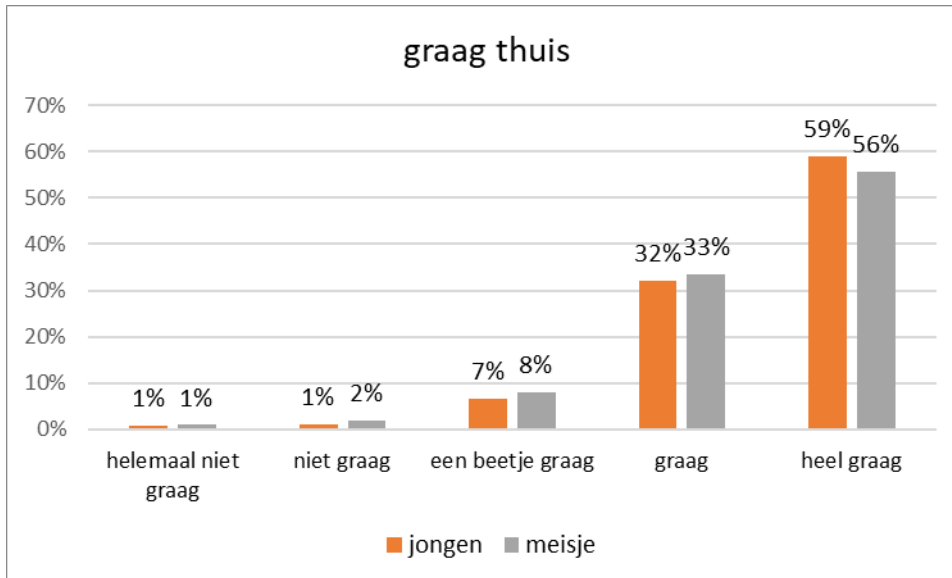




40. ***Als ik thuis ben, ben ik daar meestal \* helemaal niet graag-heel graag***  
 Figuur 251: procent leerlingen die graag thuis zijn

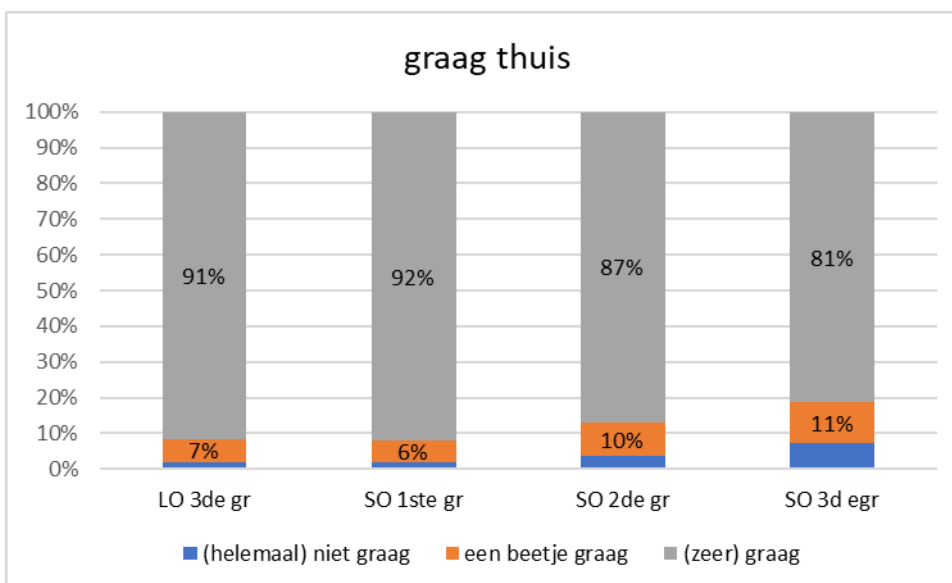


Figuur 252: procent jongens en meisjes die graag thuis zijn



$N=2935$ ;  $\text{Chi}^2=6,61$ ;  $p=0,1578$

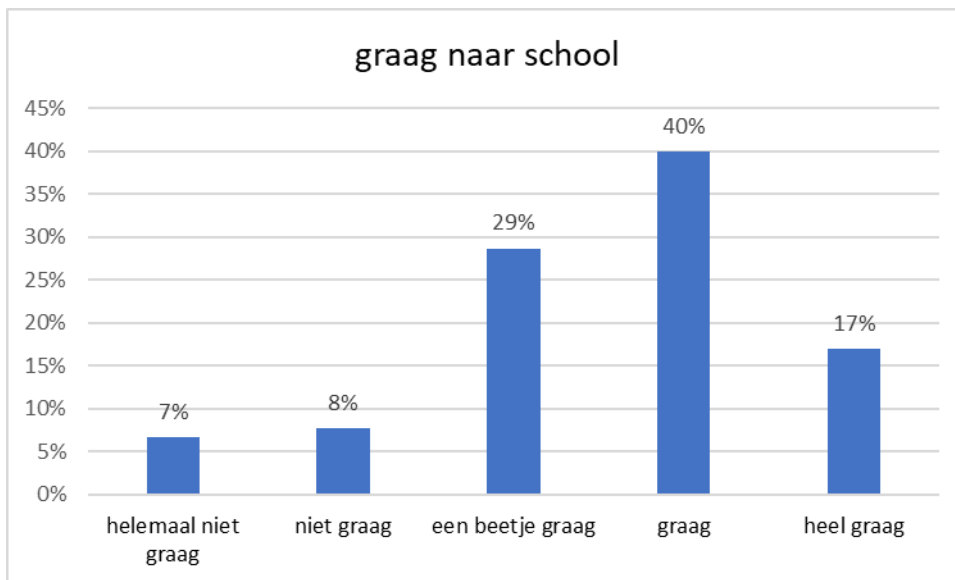
Figuur 253: procent leerlingen die graag thuis zijn, per graad



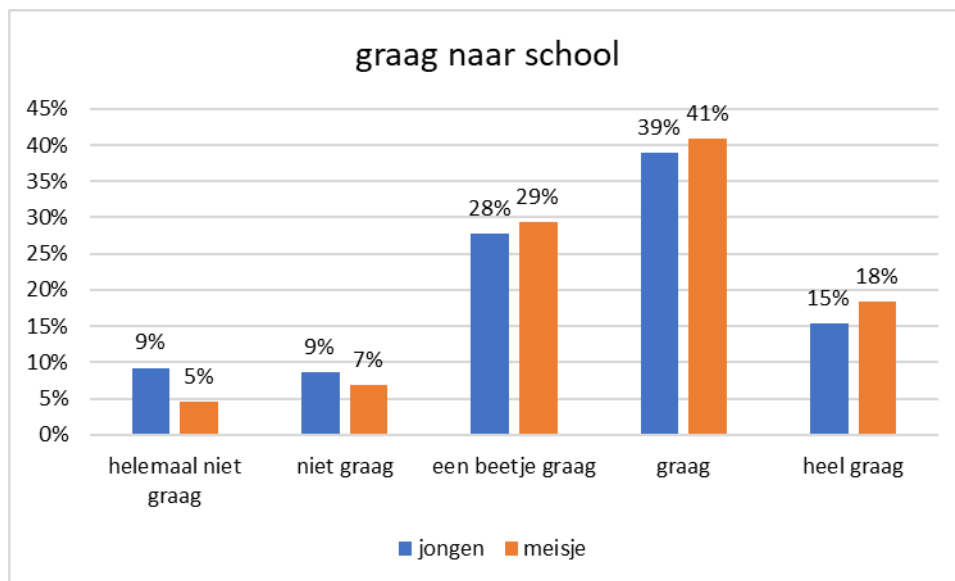
$N=2912$ ;  $\text{Chi}^2=34,96$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,08$

41. **Naar school ga ik meestal \* helemaal niet graag-heel graag**

Figuur 254: procent leerlingen die graag naar school gaan

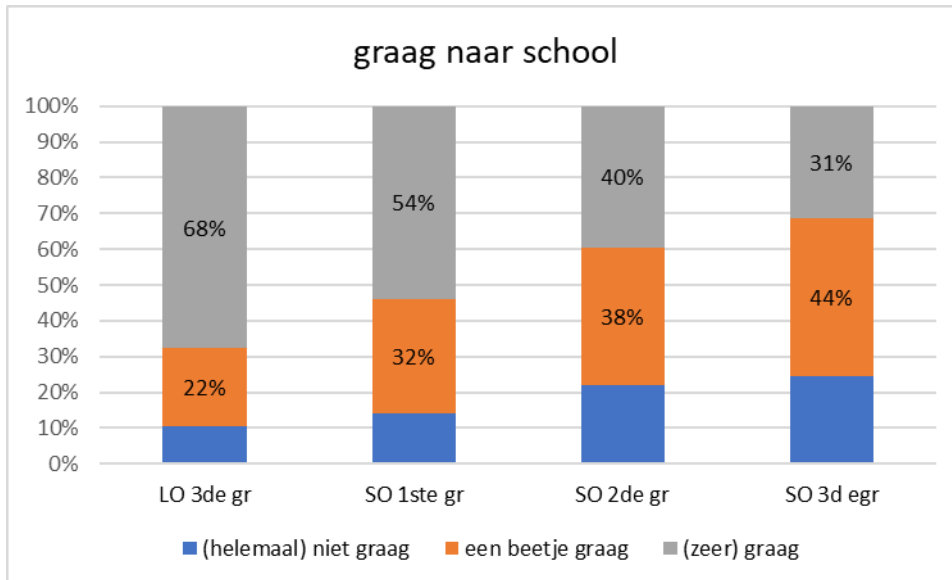


Figuur 255: procent jongens en meisjes die graag naar school gaan



N=2935;  $\chi^2=32,47$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,11

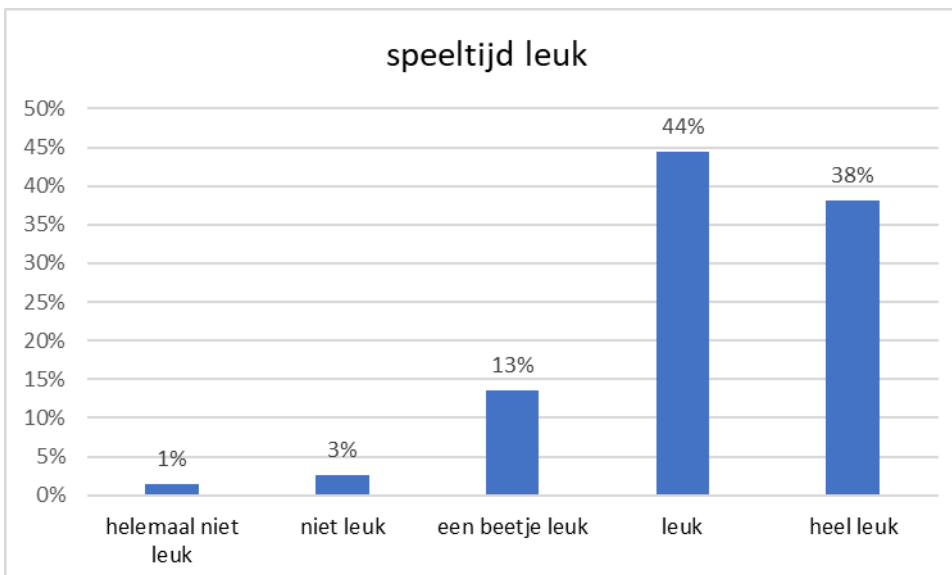
Figuur 256: procent leerlingen die graag naar school gaan, per graad



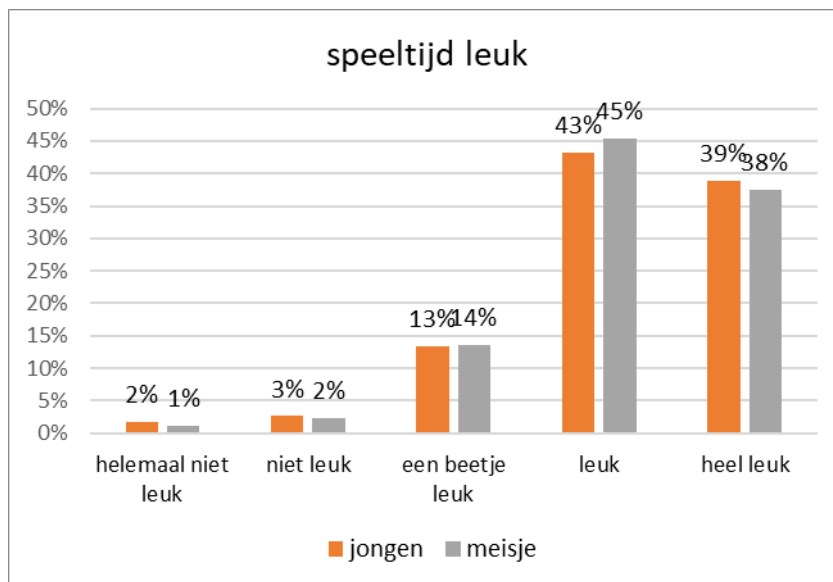
$N=2912$ ;  $\chi^2=174,31$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,17$

42. ***Ik vind de speeltijd meestal \* helemaal niet leuk-heel leuk***

Figuur 257: procent leerlingen die de speeltijd leuk vinden



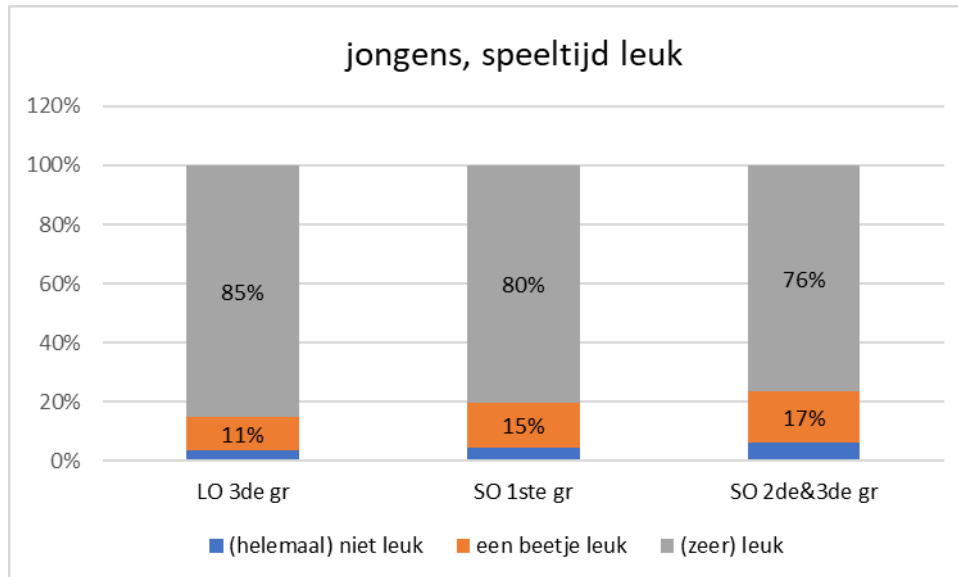
Figuur 258: procent jongens en meisjes die de speeltijd leuk vinden



$N=2935$ ;  $Chi^2=3,27$ ;  $p=0,5129$

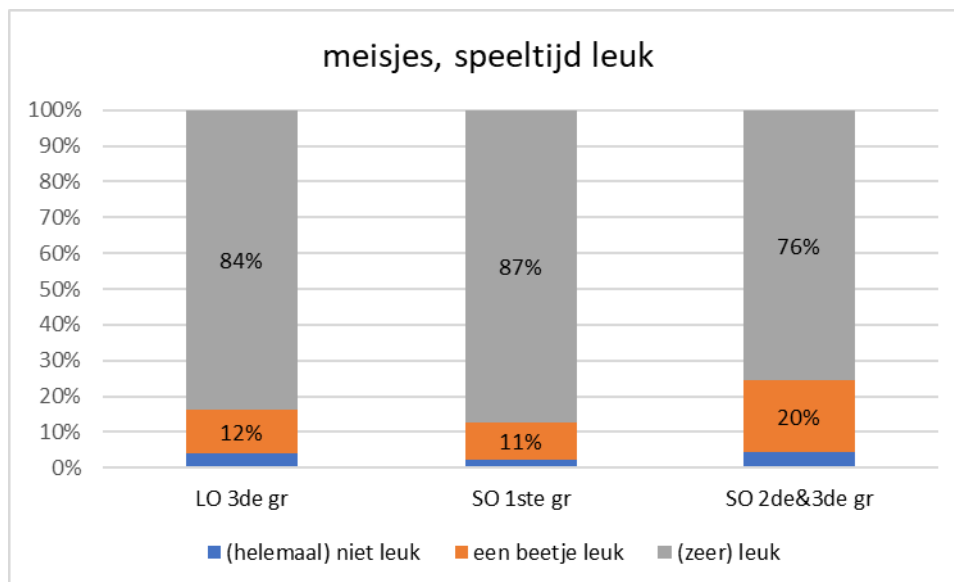
graad:  $N=2912$ ;  $Chi^2=36,57$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 259: procent jongens die de speeltijd leuk vinden, per graad



$N=1303$ ;  $Chi^2=10,97$ ;  $p=0,0269$ ; Cramer's  $V=0,06$

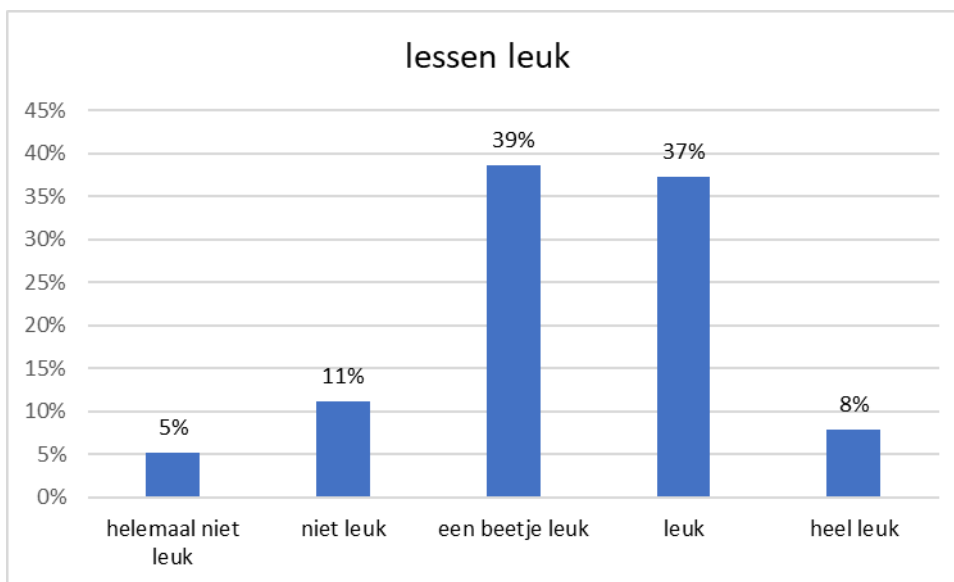
Figuur 260: procent meisjes die de speeltijd leuk vinden, per graad



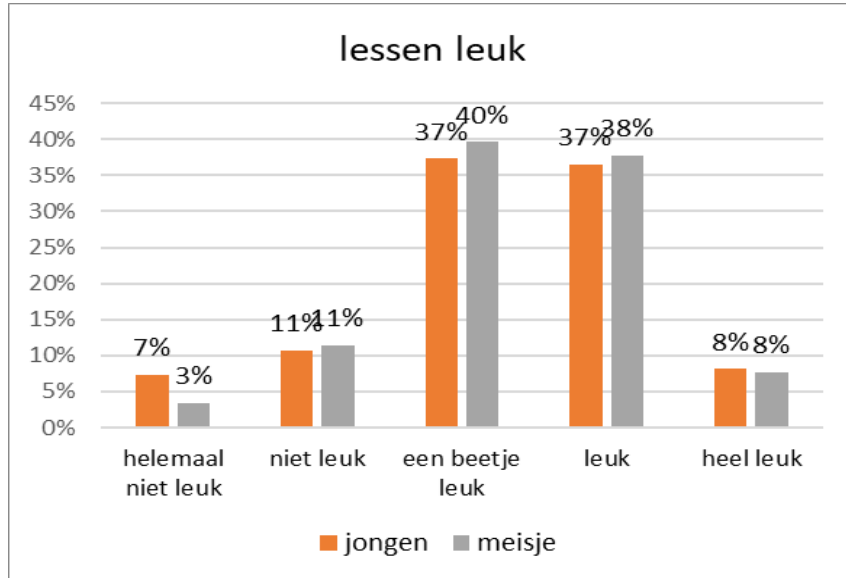
N=1609;  $\chi^2=24,22$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's V=0,09

27. **Ik vind de lessen op school meest al \* helemaal niet leuk-heel leuk**

Figuur 261: procent leerlingen die de lessen leuk vinden



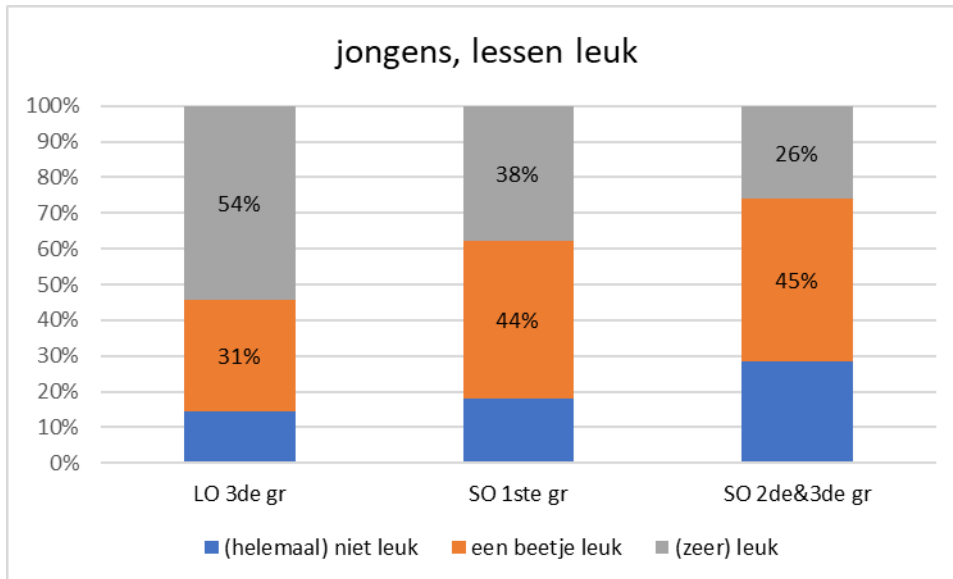
Figuur 262: procent jongens en meisjes die de lessen leuk vinden



$N=2935$ ;  $Chi^2=22,93$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,09$

graad:  $N=2912$ ;  $Chi^2=198,16$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,18$

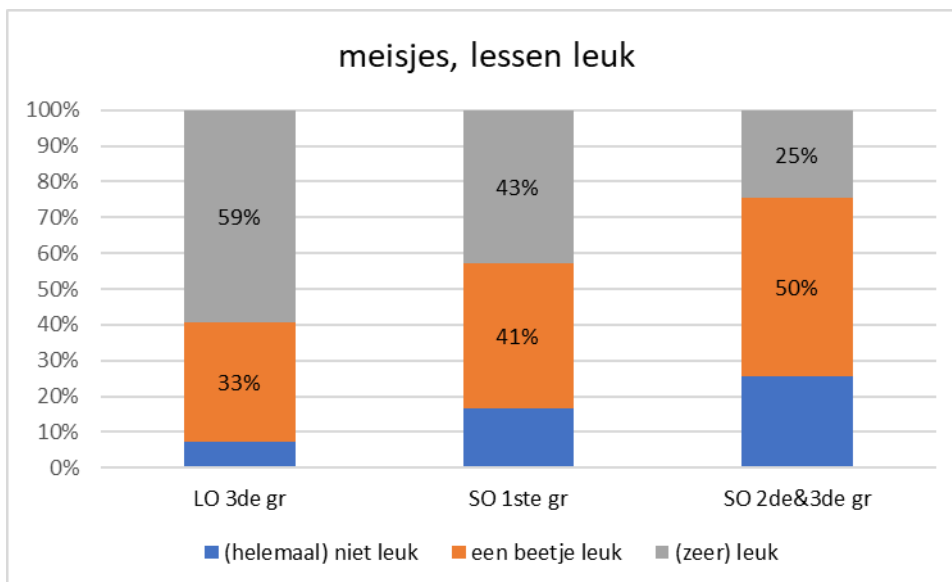
Figuur 263: procent jongens die de lessen leuk vinden, per graad



$N=1303$ ;  $Chi^2=70,86$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,16$



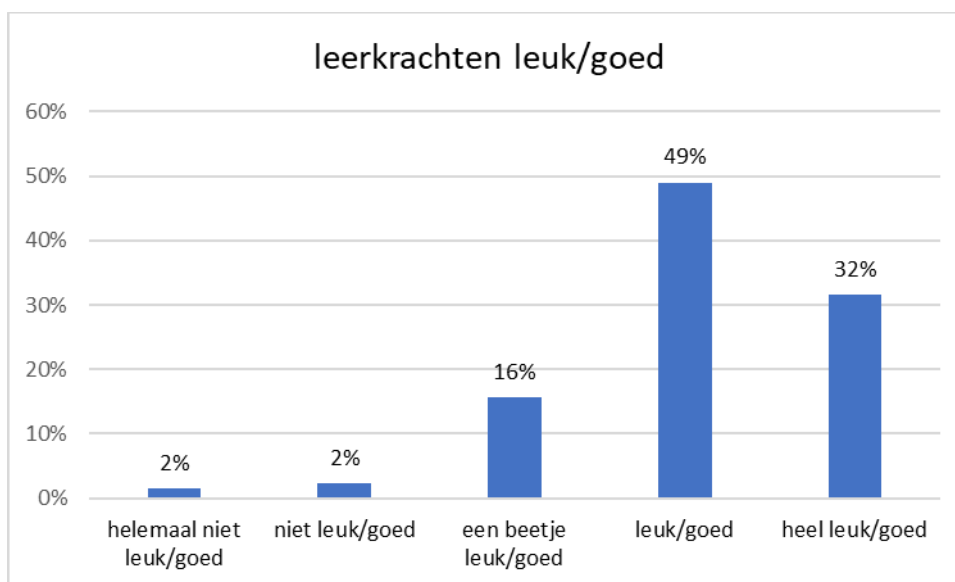
Figuur 264: procent meisjes die de lessen leuk vinden, per graad



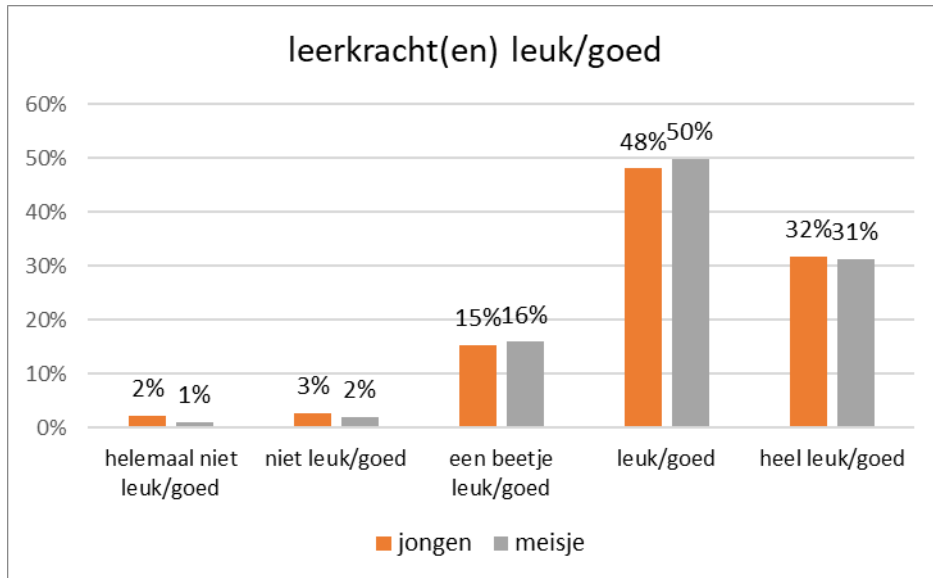
$N=1609$ ;  $\chi^2=141,37$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,21$

28. ***Ik vind onze meester/juf meestal\* helemaal niet leuk-heel leuk (LO); Ik vind onze leerkrachten meestal\* helemaal niet goed-heel goed (SO)***

Figuur 265: procent leerlingen die de leerkracht(en) leuk/goed vinden

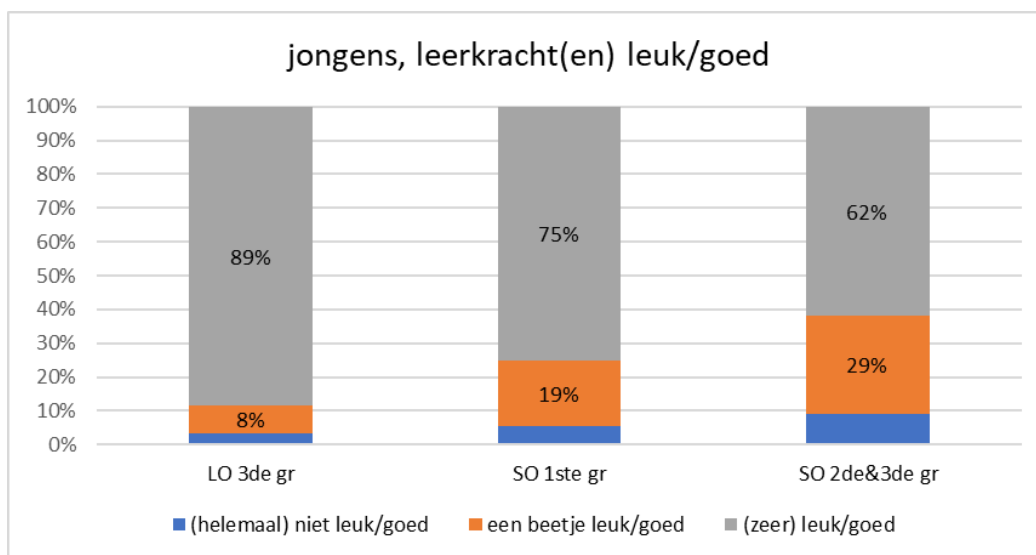


Figuur 266: procent jongens en meisjes die de leerkracht(en) leuk/goed vinden



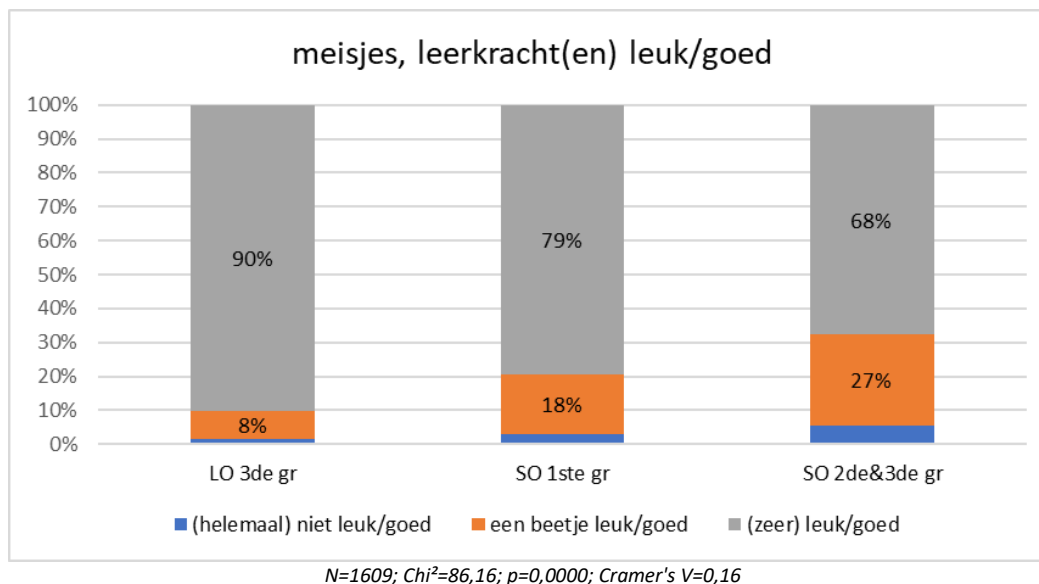
N=2935;  $\chi^2=8,89$ ;  $p=0,0639$

Figuur 267: procent jongens die de leerkracht(en) leuk/goed vinden, per graad



N=1303;  $\chi^2=85,17$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,18

Figuur 268: procent meisjes die de leerkracht(en) leuk/goed vinden, per graad



### 29. Ik ga dit schooljaar regelmatig naar \*

Tabel 88: procent jongens en meisjes dat deelneemt aan buitenschoolse activiteiten

	%jongens	%meisjes	resultaten verschiltoets
muziekschool	12	14	$N=2935$ ; $\chi^2=4,31$ ; $p=0,0380$ ; Cramer's V=0,04
tekenschool	8	13	$N=2935$ ; $\chi^2=22,23$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,09
toneel_woord	5	10	$N=2935$ ; $\chi^2=23,52$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,09
turnclub	9	15	$N=2935$ ; $\chi^2=21,50$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,09
dansles_ballet	3	28	$N=2935$ ; $\chi^2=324,02$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,33
voetbalclub	37	5	$N=2935$ ; $\chi^2=489,01$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,41
jeugdbeweging	32	36	$N=2935$ ; $\chi^2=5,06$ ; $p=0,0245$ ; Cramer's V=0,04
tennisclub	11	6	$N=2935$ ; $\chi^2=18,84$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,08
gevechtssportclub	14	6	$N=2935$ ; $\chi^2=53,68$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,14
paardenclub	3	12	$N=2935$ ; $\chi^2=76,42$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,16
zwemclub	11	11	NS
kerk_moskee_synagoge	15	12	$N=2935$ ; $\chi^2=5,84$ ; $p=0,0157$ ; Cramer's V=0,04
opvang	26	25	NS

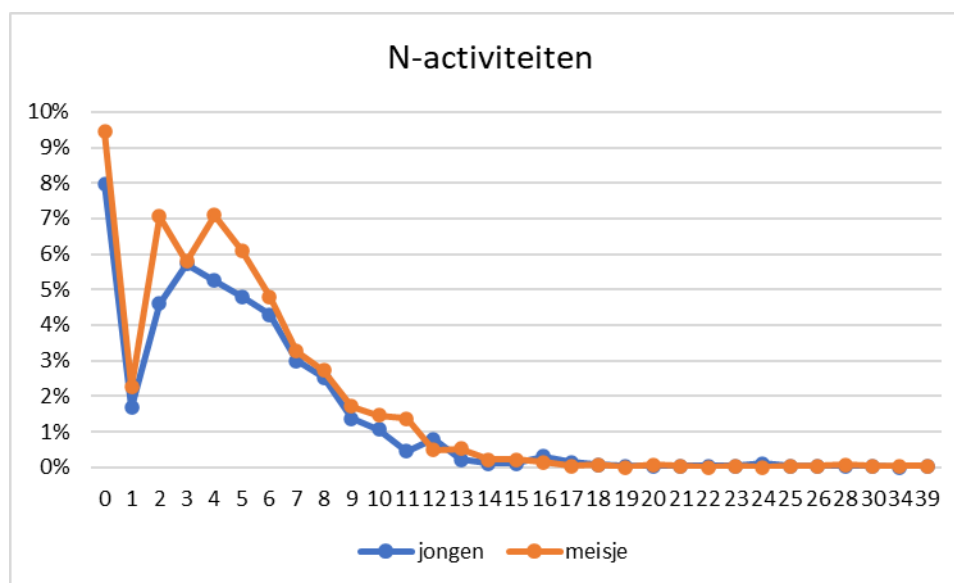
Tabel 89: gemiddelde intensiteitsscore buitenschoolse activiteiten bij jongens en meisjes

	gemiddelde score jongens	gemiddelde score meisjes	<b>gemiddelde score totaal</b>
muziekschool	2,5	2,6	2,6
tekenschool	2,1	2,0	2,1
toneel_woord	2,1	2,2	2,2
turnclub	2,5	2,5	2,5
dansles_ballet	2,4	2,6	2,6
voetbalclub	3,2	2,7	3,1
jeugdbeweging	2,0	2,0	2,0
tennisclub	2,1	2,0	2,1
gevechtssportclub	2,7	2,4	2,6
paardenclub	2,5	2,4	2,4
zwemclub	2,3	2,2	2,2
kerk_moskee_synagoge	2,0	1,7	1,9
opvang	2,6	2,4	2,5

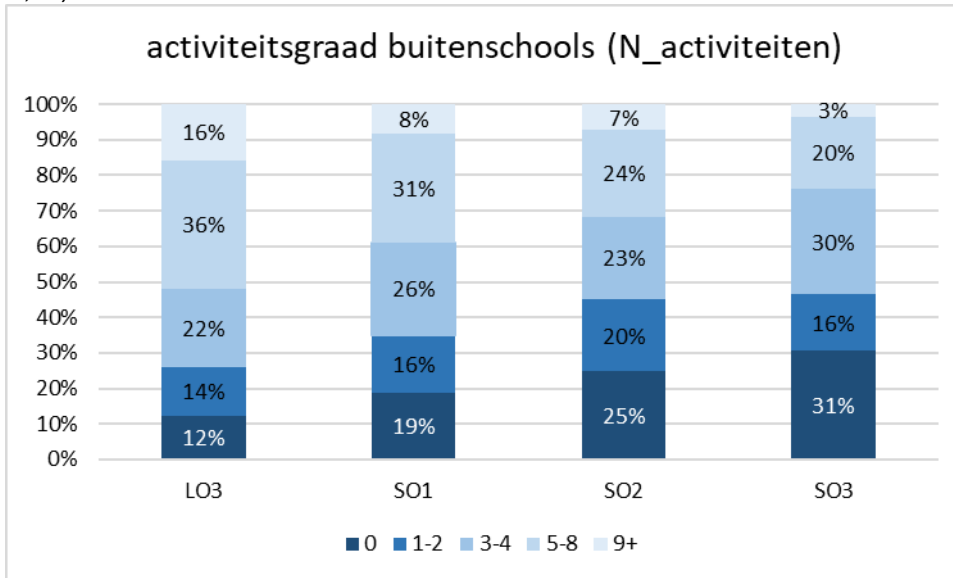
Tabel 90: procent leerlingen per buitenschoolse activiteit per graad

	LO3	SO1	SO2&SO3	
muziekschool	13%	13%	12%	NS
tekenschool	15%	8%	5%	$N=2912$ ; $Chi^2=51,16$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's $V=0,13$
toneel_woord	9%	8%	5%	$N=2912$ ; $Chi^2=9,84$ ; $p=0,0073$ ; Cramer's $V=0,06$
turnclub	14%	12%	8%	$N=2912$ ; $Chi^2=18,14$ ; $p=0,0001$ ; Cramer's $V=0,08$
dansles_ballet	16%	17%	17%	NS
voetbalclub	21%	19%	14%	$N=2912$ ; $Chi^2=13,03$ ; $p=0,0015$ ; Cramer's $V=0,07$
jeugdbeweging	36%	37%	27%	$N=2912$ ; $Chi^2=17,91$ ; $p=0,0001$ ; Cramer's $V=0,08$
tennisclub	8%	9%	8%	NS
gevechtssportclub	11%	8%	8%	$N=2912$ ; $Chi^2=9,17$ ; $p=0,0102$ ; Cramer's $V=0,06$
paardenclub	8%	8%	8%	NS
zwemclub	12%	11%	9%	NS
kerk_moskee_synagoge	16%	13%	9%	$N=2912$ ; $Chi^2=18,37$ ; $p=0,0001$ ; Cramer's $V=0,08$
opvang	42%	11%	8%	$N=2912$ ; $Chi^2=409,01$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's $V=0,37$

Figuur 269: procent jongens en meisjes in categorieën N-activiteiten per graad



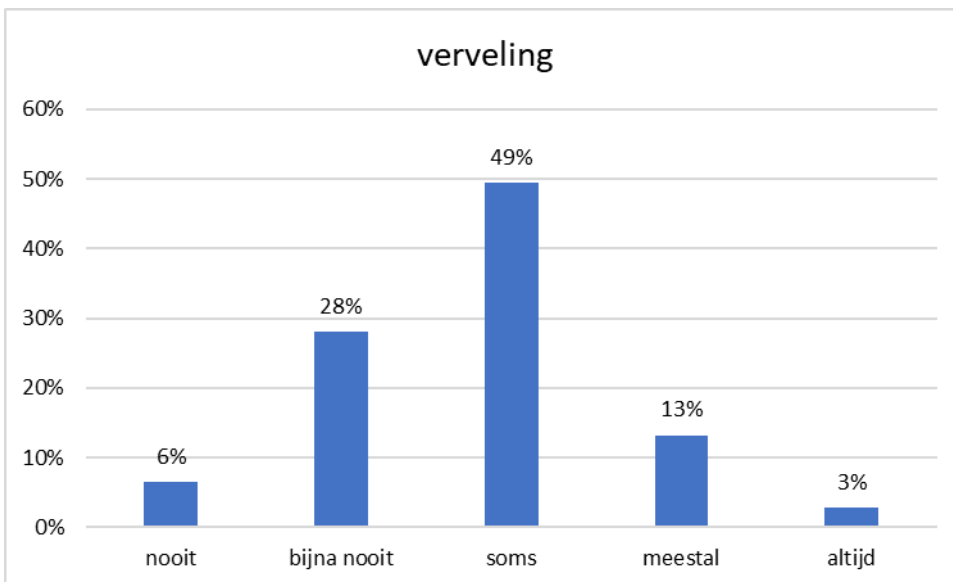
N\_activiteiten : geen verschil tussen jongens en meisjes ( $N=2932$ ;  $\chi^2=5,62$ ;  $p=0,2293$ , bij groeperingen 0; 1-2; 3-4; 5-8; 9+)



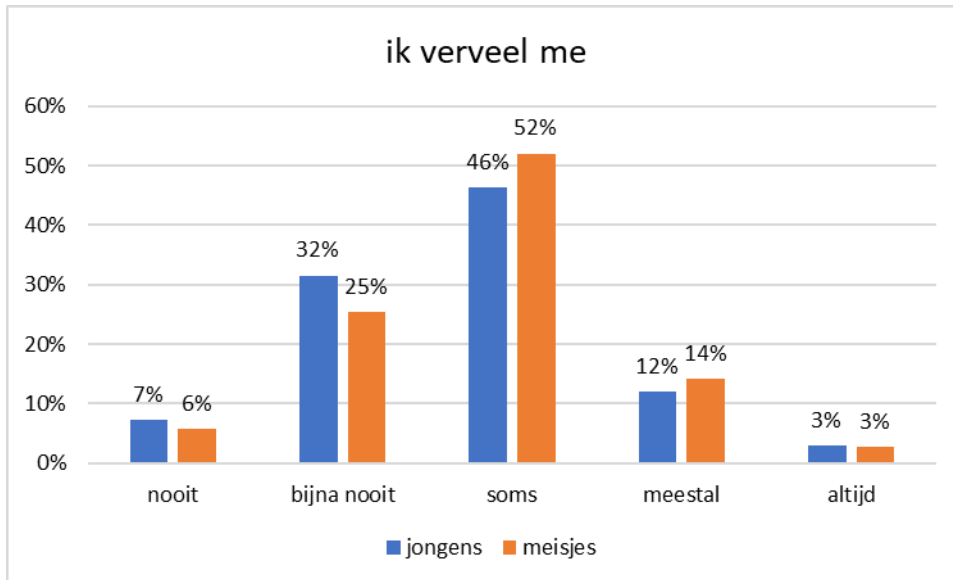
$N=2910$ ;  $\chi^2=139,78$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

### 30. Ik verveel me\* nooit-altijd

Figuur 270: procent leerlingen die zich vervelen

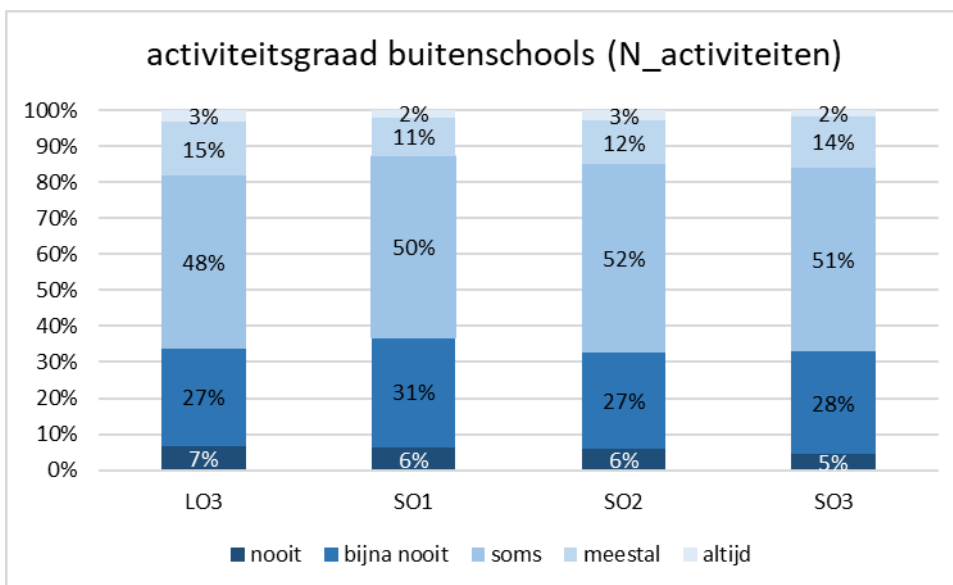


Figuur 271: procent jongens en meisjes die zich vervelen



$N=2935$ ;  $\chi^2=19,58$ ;  $p=0,0006$ ; Cramer's  $V=0,08$

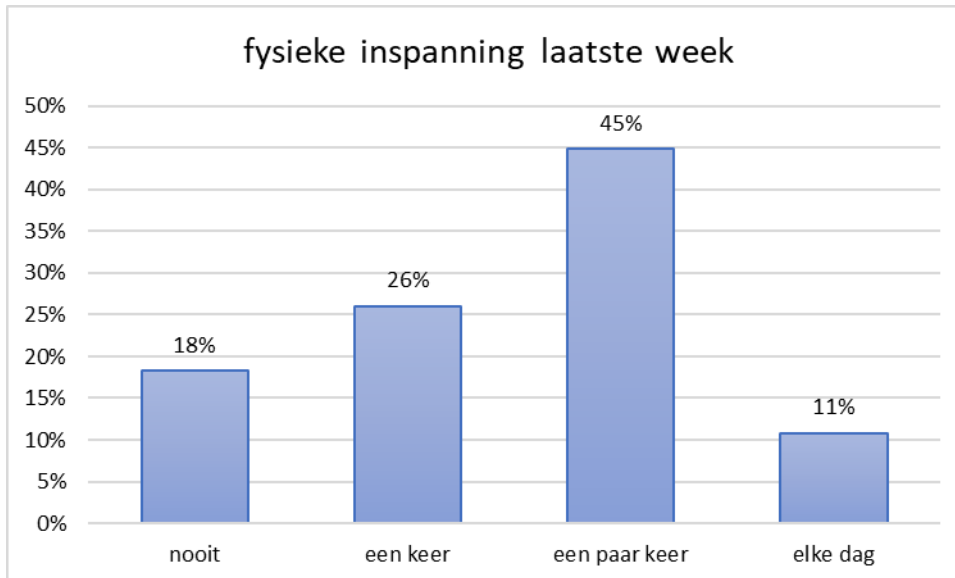
Figuur 272: procent leerlingen die zich vervelen, per graad



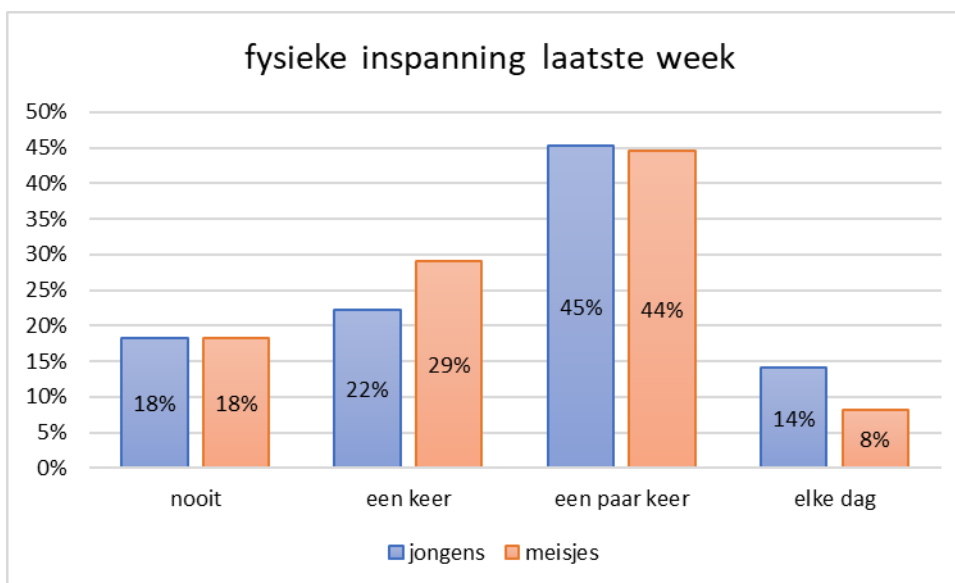
$N=2912$ ;  $\chi^2=17,80$ ;  $p=0,1218$

31. **Hoeveel keer tijdens de afgelopen week heb ik mij een uur of meer ingespannen, zodanig dat ik hijgde en pufte? \* nooit-elke dag**

Figuur 273: procent leerlingen die zich laatste week fysiek inspanden laatste week



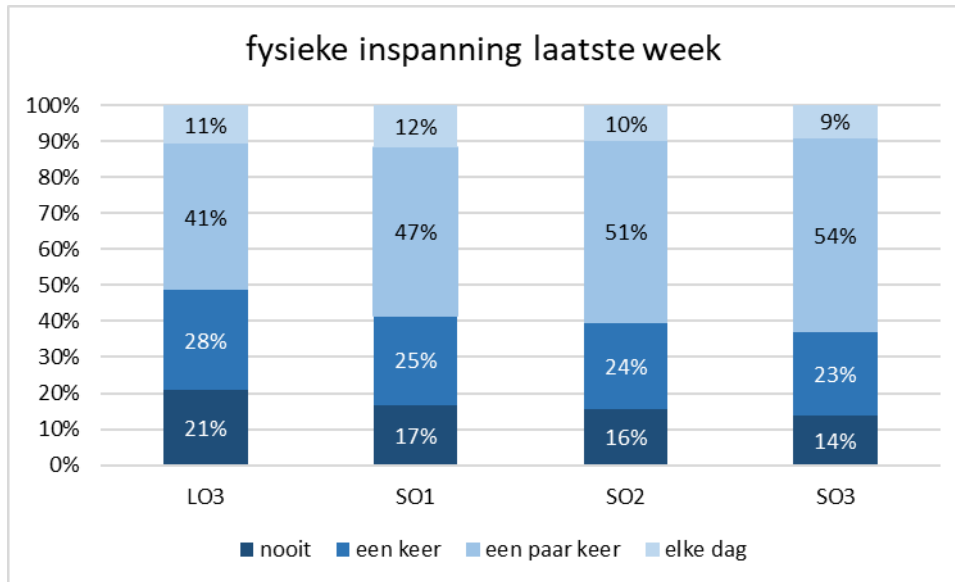
Figuur 274: procent jongens en meisjes die zich fysiek inspanden laatste week



$N=2935$ ;  $\chi^2=35,45$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

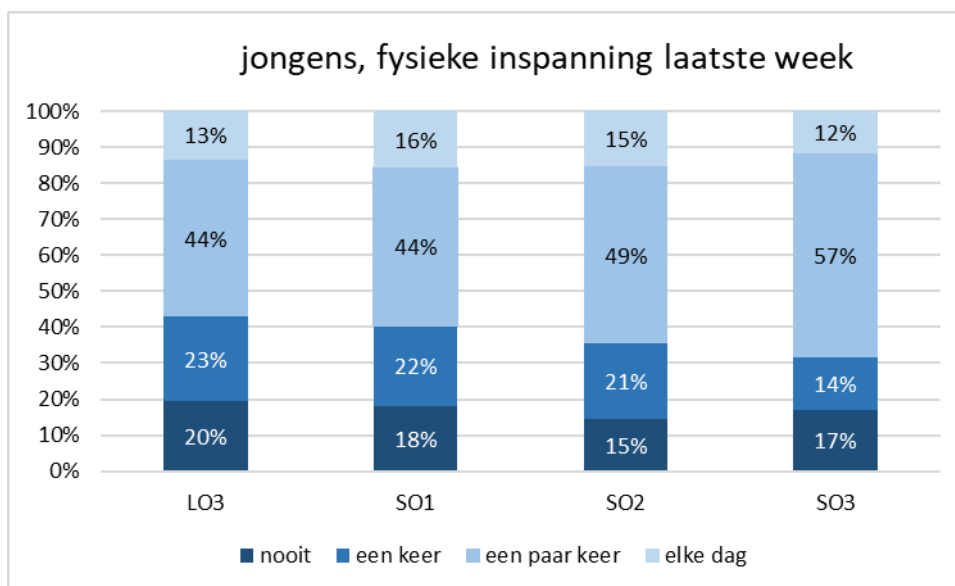


Figuur 275: procent leerlingen die zich fysiek inspanden laatste week, per graad



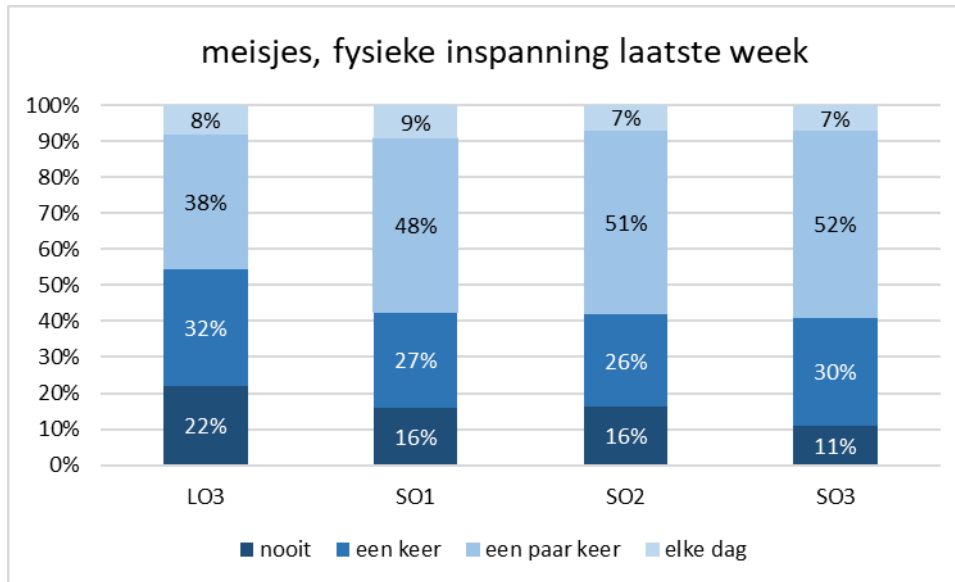
$N=2912$ ;  $\chi^2=27,07$ ;  $p=0,0014$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 276: procent jongens die zich fysiek inspanden laatste week, per graad



$N=1303$ ;  $\chi^2=8,93$ ;  $p=0,4438$

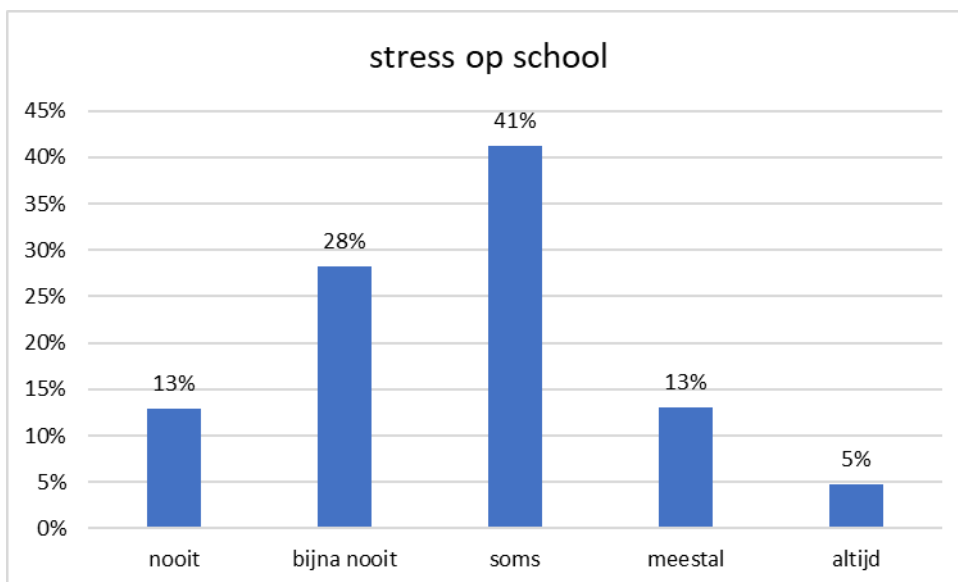
Figuur 277: procent meisjes die zich fysiek inspanden laatste week, per graad



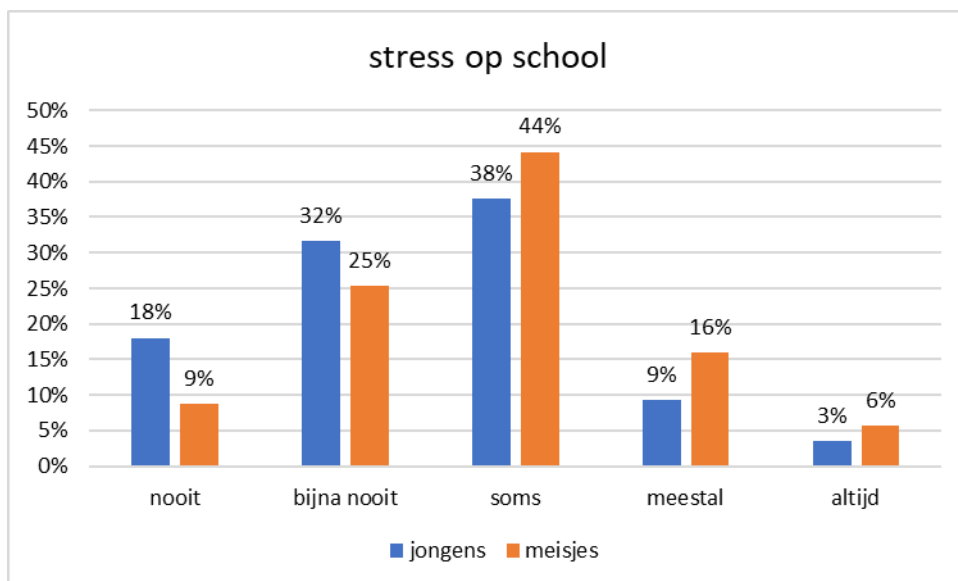
N=1609;  $\chi^2=29,72$ ;  $p=0,0005$ ; Cramer's V=0,08

### 32. Ik voel stress op school. \* nooit-altijd

Figuur 278: procent leerlingen die stress voelen op school

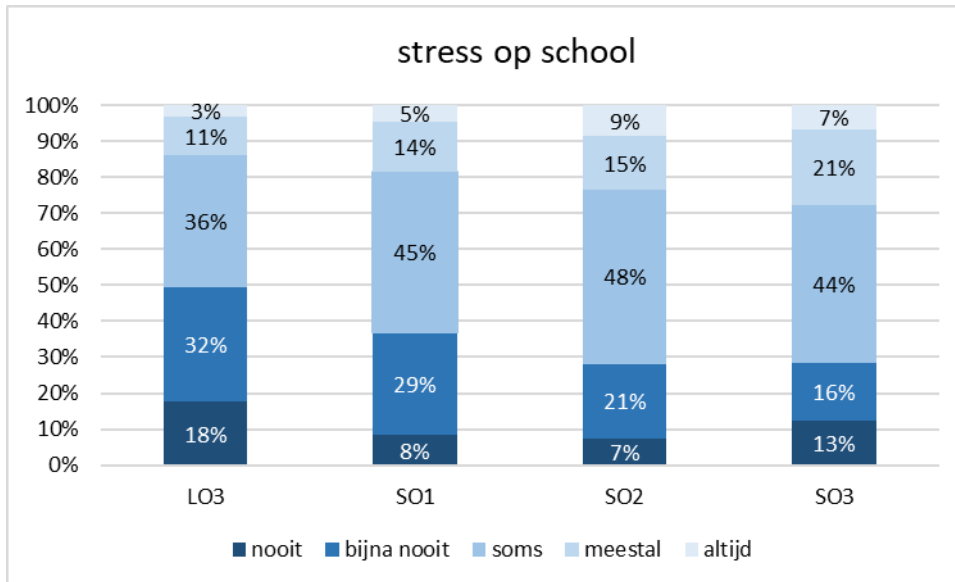


Figuur 279: procent jongens en meisjes die stress voelen op school



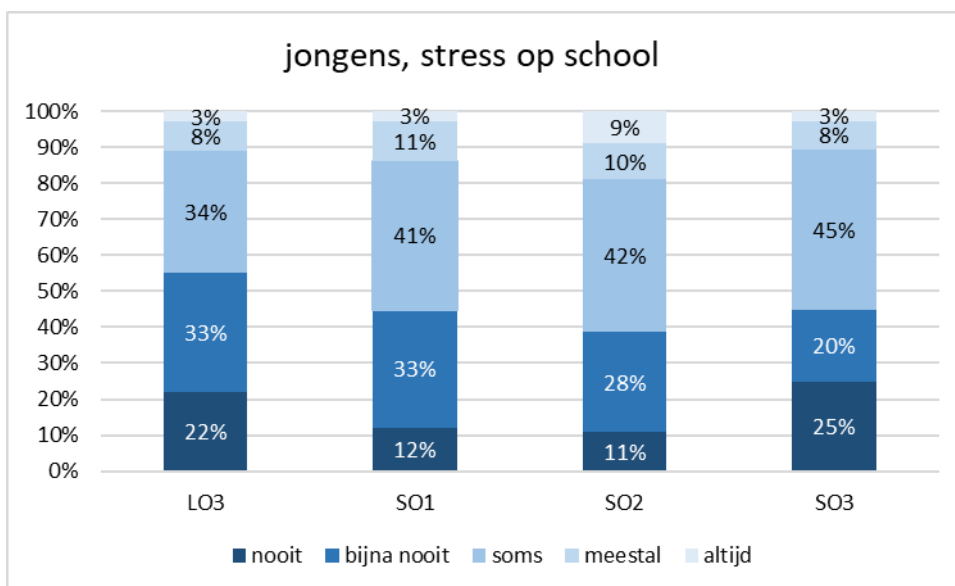
$N=2935$ ;  $Chi^2=99,72$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,18$

Figuur 280: procent leerlingen met stress op school, per graad



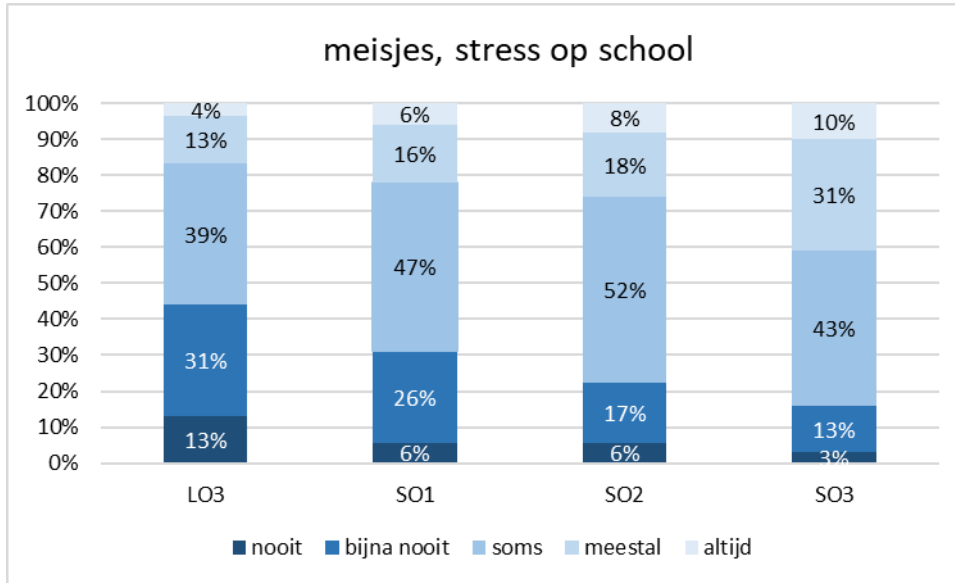
$N=2912$ ;  $\chi^2=128,64$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 281: procent jongens met stress op school, per graad



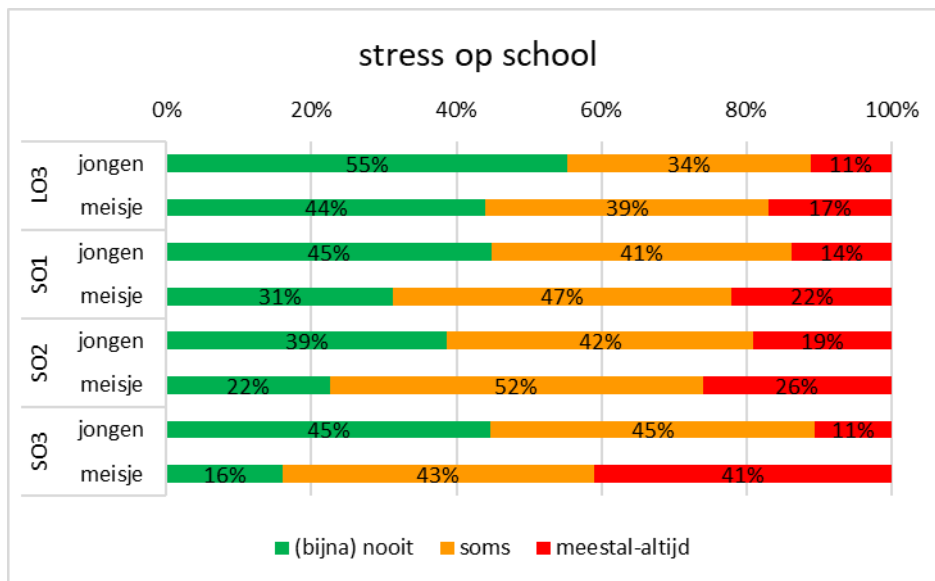
$N=1303$ ;  $\chi^2=48,71$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$  (met vw in 1cel<5)

Figuur 282: procent meisjes met stress op school, per graad



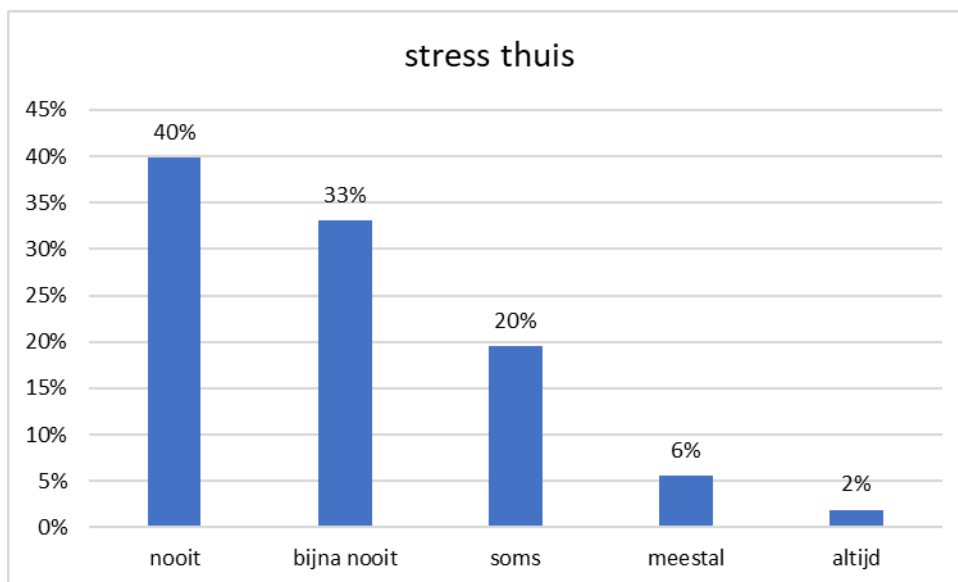
$N=1609$ ;  $\chi^2=88,67$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,14$

Figuur 283: procent jongens en meisjes met stress op school, per graad

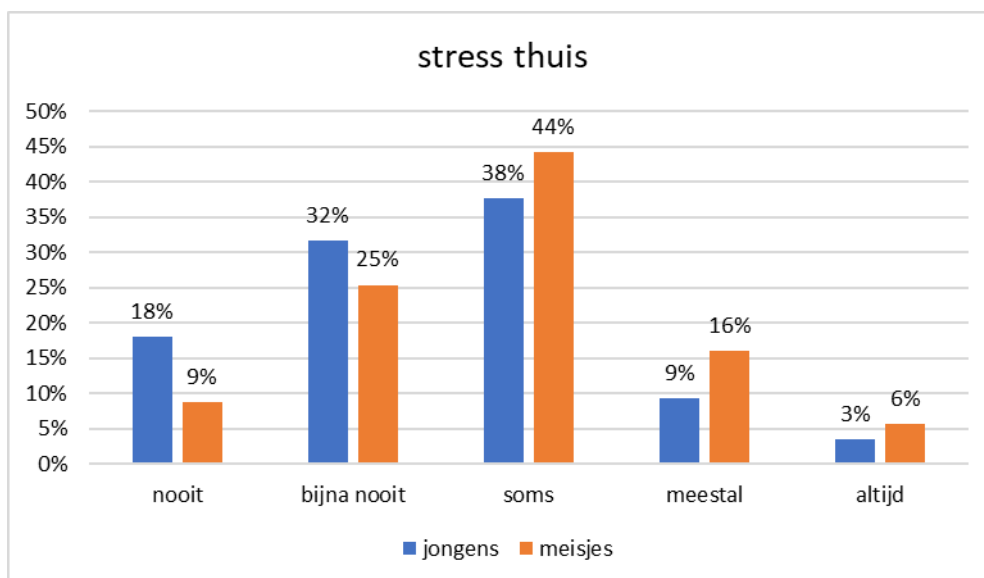


### 33. Ik voel stress thuis. \* nooit-altijd

Figuur 284: procent leerlingen met stress thuis

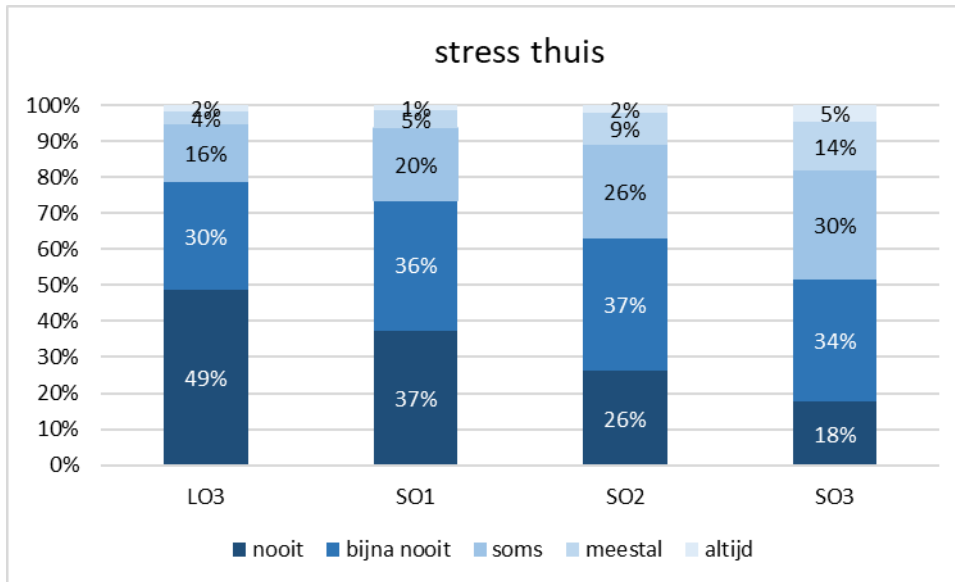


Figuur 285: procent jongens en meisjes met stress thuis



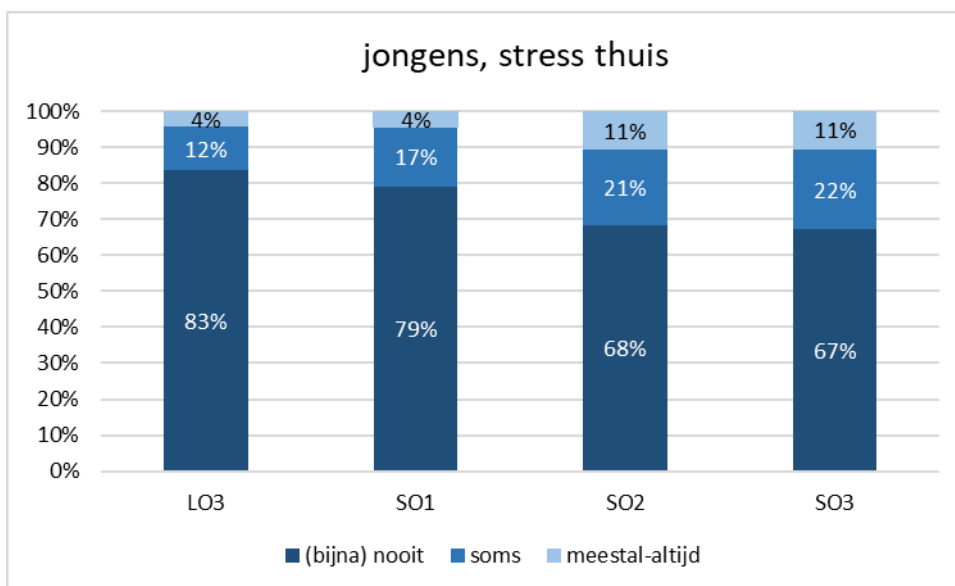
N=2935;  $\chi^2=57,50$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,14

Figuur 286: procent leerlingen met stress thuis, per graad



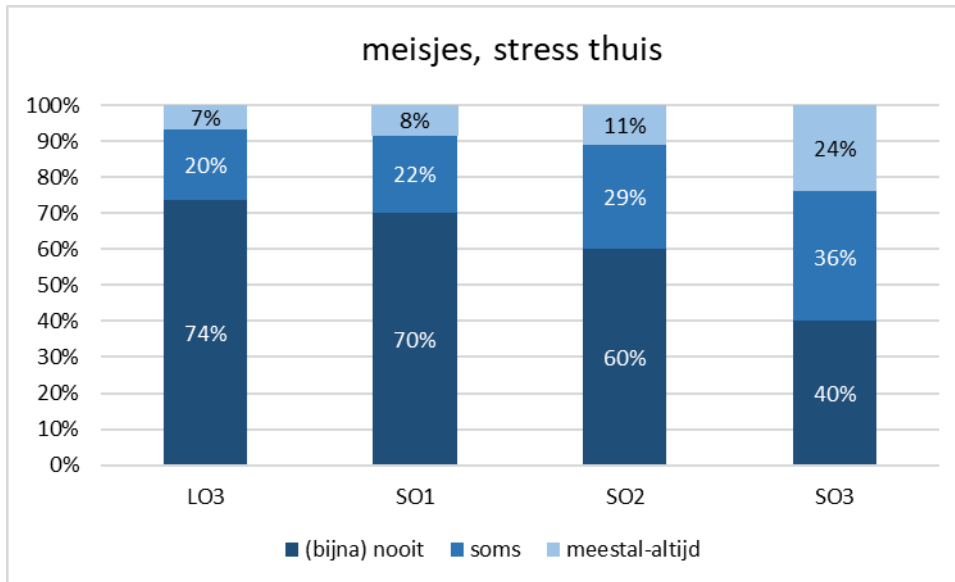
$N=2912$ ;  $\chi^2=156,35$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$  (met  $vw$  in 1 cel  $<5$ )

Figuur 287: procent jongens met stress thuis, per graad



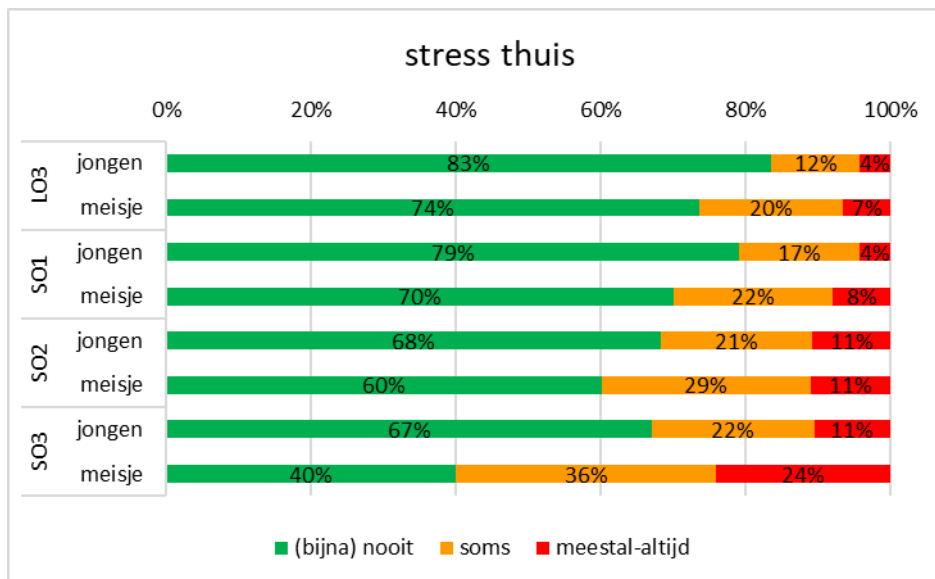
$N=1303$ ;  $\chi^2=30,51$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 288: procent meisjes met stress thuis, per graad



N=1609; Chi<sup>2</sup>=63,93; p=0,0000; Cramer's V=0,14

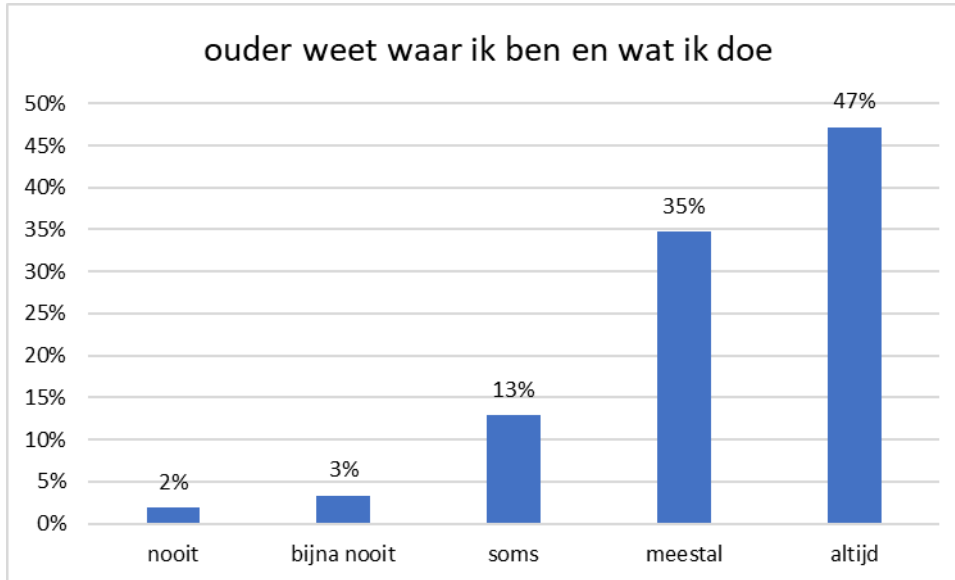
Figuur 289: procent jongens en meisjes met stress thuis, per graad



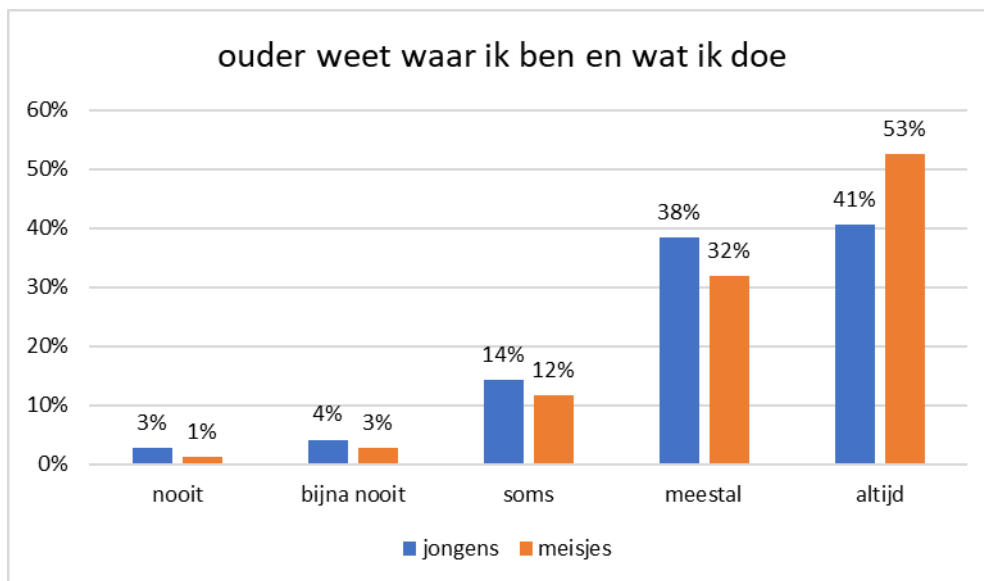
**34. Mijn mama/papa weet waar ik ben en wat ik doe. \* nooit-altijd**



Figuur 290: procent leerlingen die ouderlijke betrokkenheid ervaren

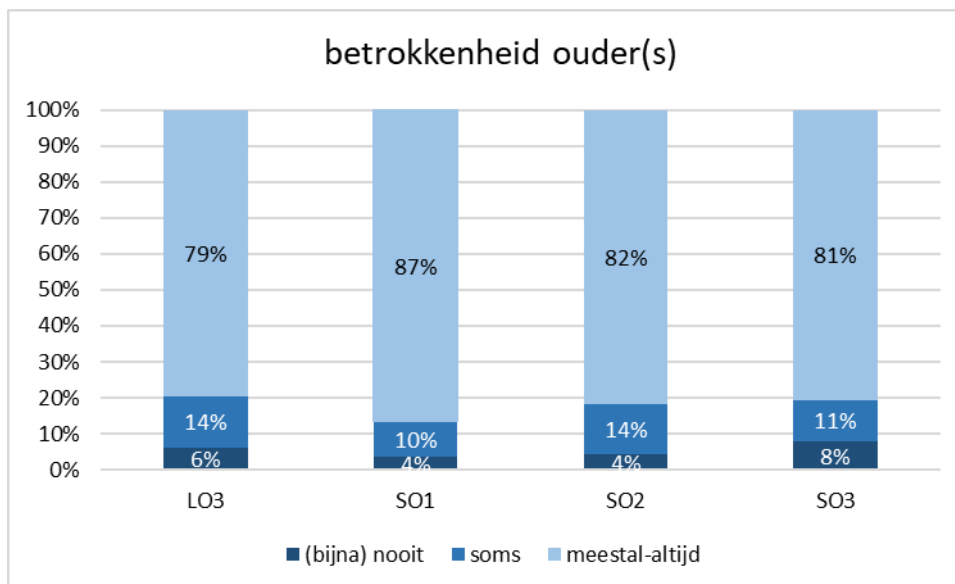


Figuur 291: procent jongens en meisjes die ouderlijke betrokkenheid ervaren



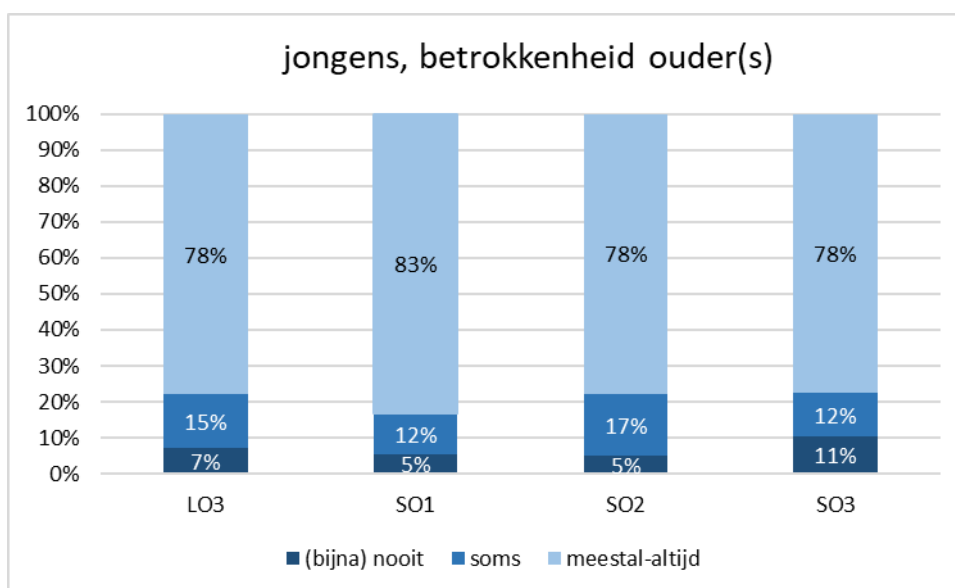
$N=2935$ ;  $\chi^2=46,33$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 292: procent leerlingen dat betrokkenheid van ouder(s) ervaart, per graad



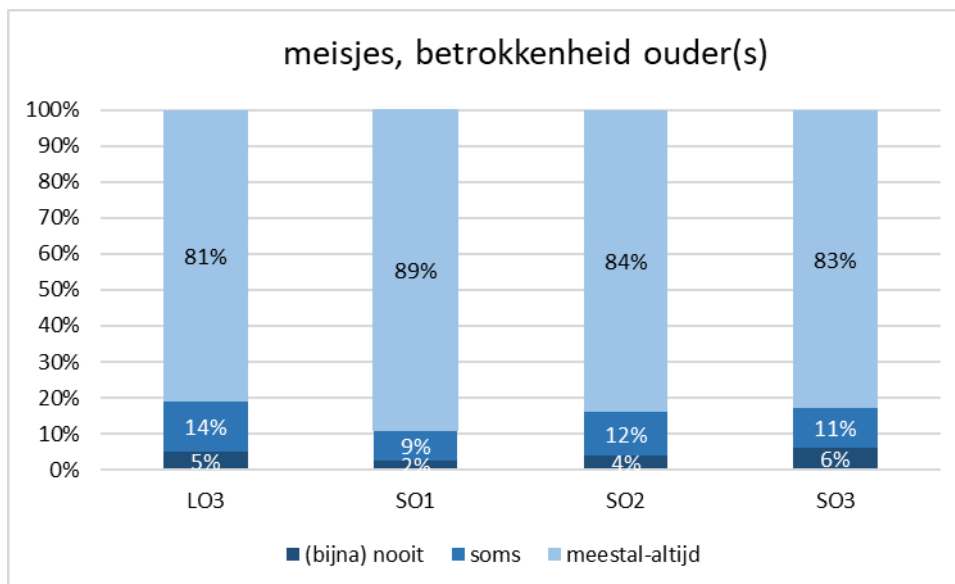
N=2912;  $\chi^2=23,59$ ;  $p=0,0006$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 293: procent jongens dat betrokkenheid van ouder(s) ervaart, per graad



N=1303;  $\chi^2=7,84$ ;  $p=0,2500$

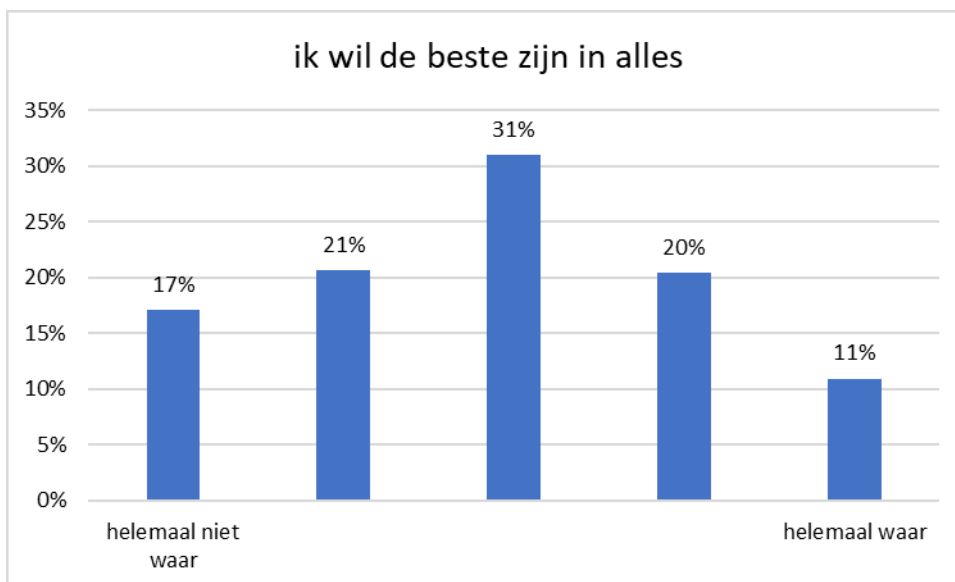
Figuur 294: procent meisjes dat betrokkenheid van ouder(s) ervaart, per graad



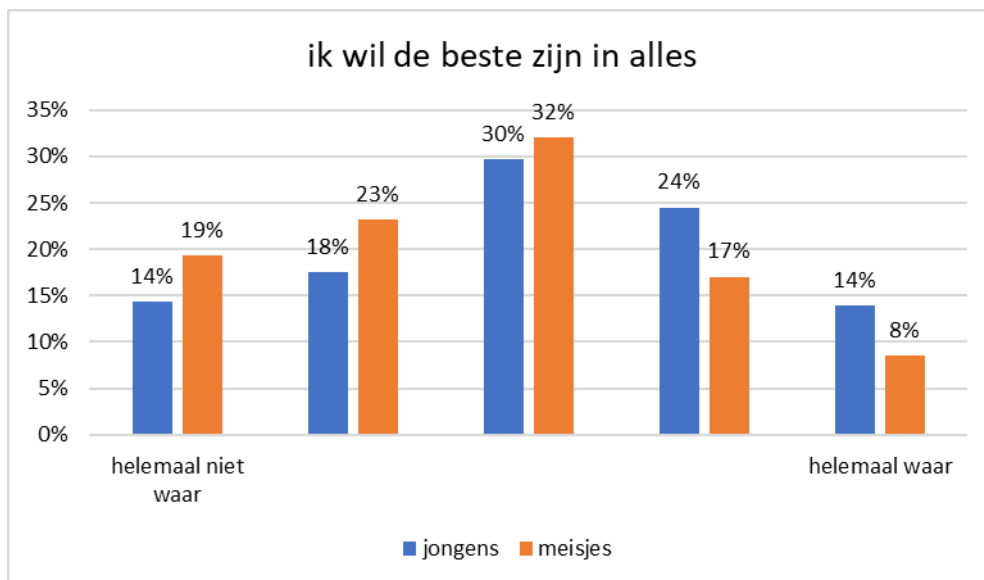
$N=1609$ ;  $\chi^2=16,28$ ;  $p=0,0123$ ; Cramer's  $V=0,07$  (met  $vw$  in 1 cel  $<5$ )

35. ***Ik wil de beste zijn in alles wat ik doe. \*helemaal niet waar-helemaal waar***

Figuur 295: procent leerlingen dat de beste wil zijn in alles

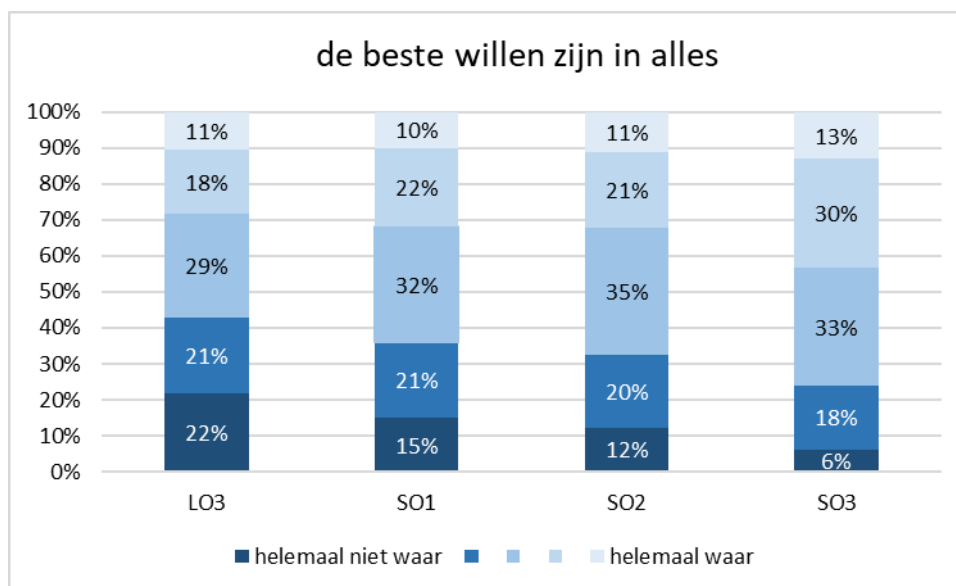


Figuur 296: procent jongens en meisjes dat de beste wil zijn in alles



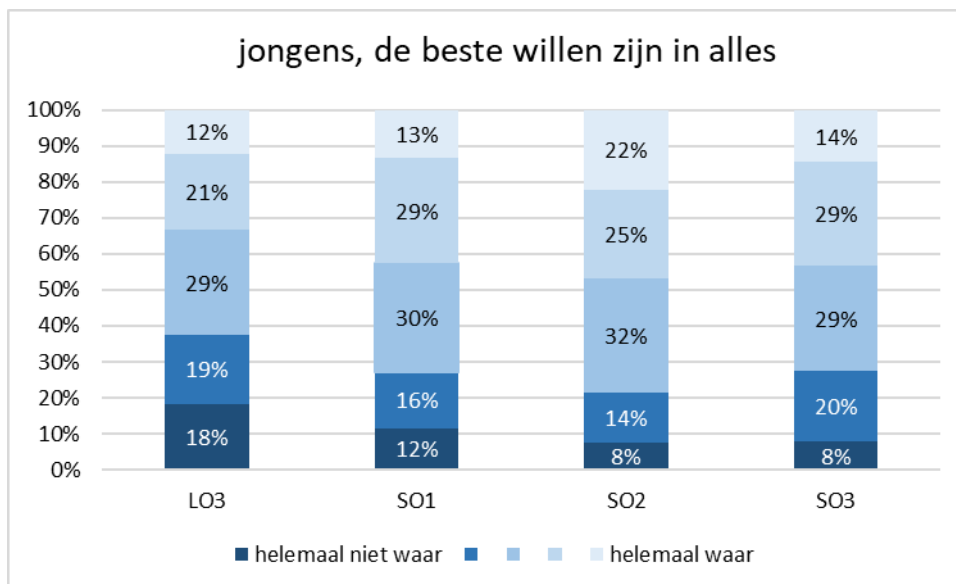
N=2935; Chi<sup>2</sup>=62,93; p=0,0000; Cramer's V=0,15

Figuur 297: procent leerlingen die de beste willen zijn in alles, per graad



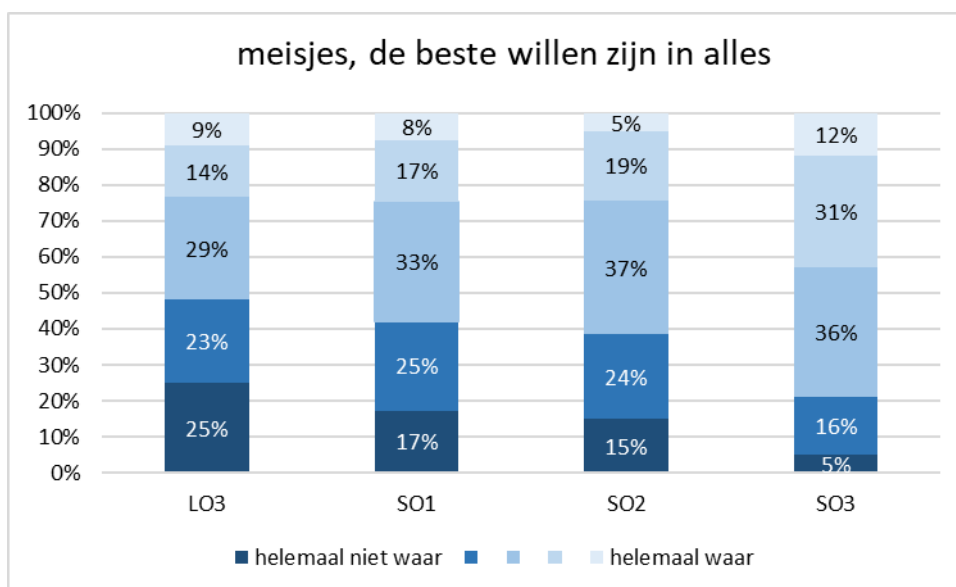
N=2912; Chi<sup>2</sup>=59,04; p=0,0000; Cramer's V=0,08

Figuur 298: procent jongens die de beste willen zijn in alles, per graad



N=1303;  $\chi^2=36,74$ ;  $p=0,0002$ ; Cramer's V=0,10

Figuur 299: procent meisjes die de beste willen zijn in alles, per graad



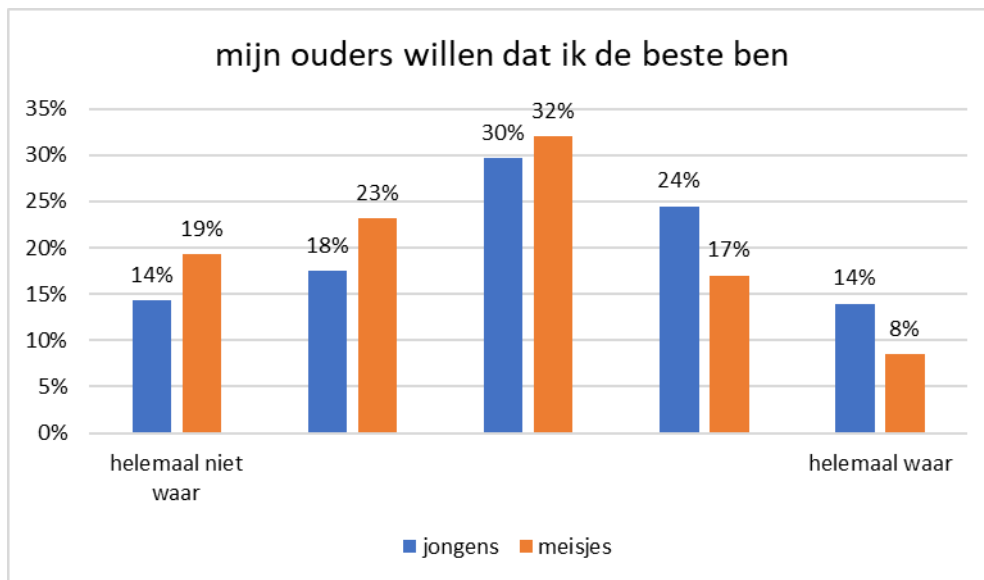
N=1609;  $\chi^2=55,74$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,11

36. **Mijn mama/papa verwacht van mij dat ik de beste ben in alles. \* helemaal niet waar-helemaal waar**

Figuur 300: procent leerlingen van wie de ouders verwachten dan ze de beste zijn in alles

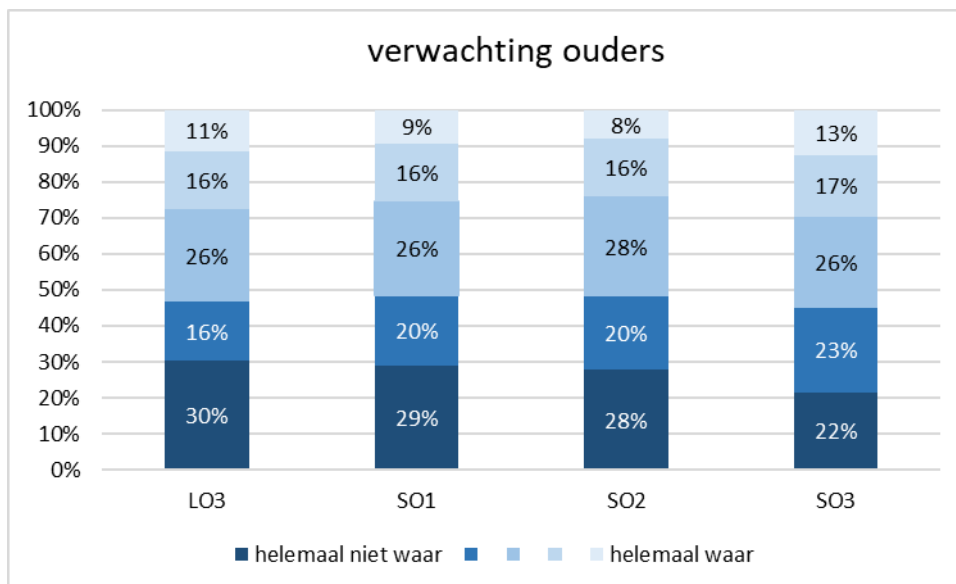


Figuur 301: procent jongens en meisjes van wie de ouders verwachten dan ze de beste zijn in alles



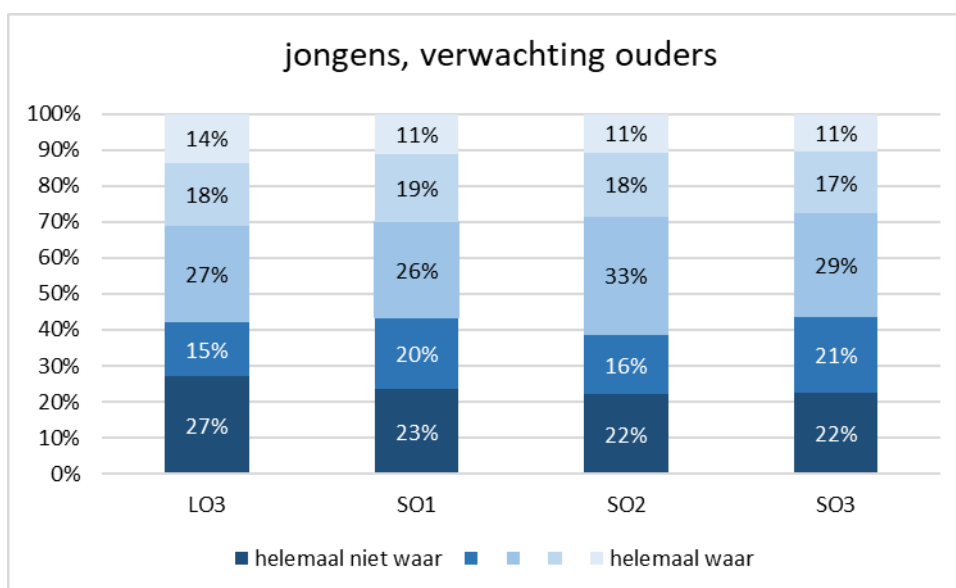
N=2935;  $\chi^2=30,95$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,10

Figuur 302: procent leerlingen en verwachting ouders, per graad



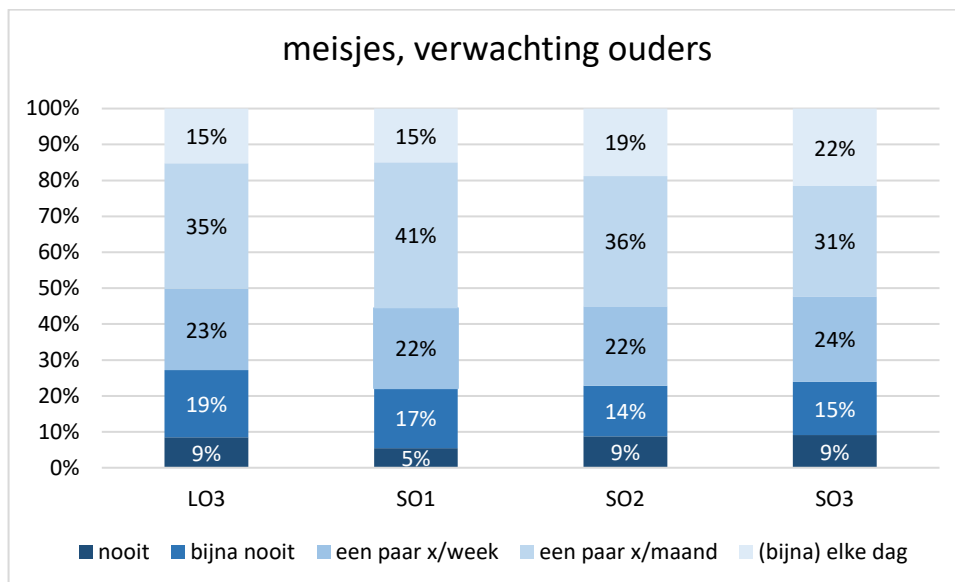
$N=2912$ ;  $Chi^2=17,66$ ;  $p=0,1264$

Figuur 303: procent jongens en verwachting ouders, per graad



$N=1303$ ;  $Chi^2=10,97$ ;  $p=0,5319$

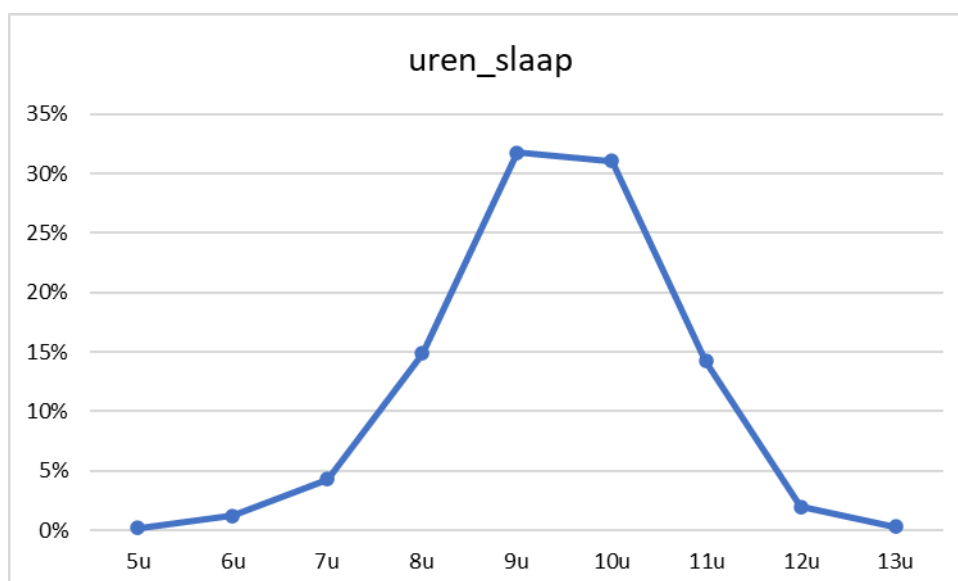
Figuur 304: procent meisjes en verwachting ouders, per graad



$N=1609$ ;  $Chi^2=14,23$ ;  $p=0,2862$

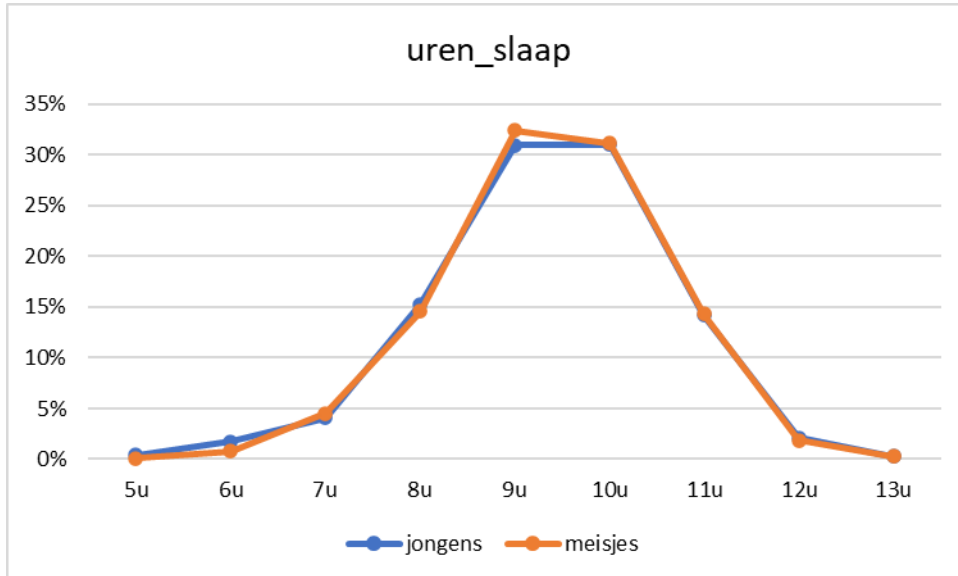
59. ***Ik sta op een gewone schooldag meestal op\* voor 5u; tussen 5&6u; tussen 6&7u; tussen 7&8u; na 8u.***
60. ***Ik ga op een gewone schooldag meestal slapen\* voor 19u; tussen 19&20u; tussen 20&21u; tussen 21&22u; tussen 22 & 23u; later dan 23u.***

Uit de antwoorden op de twee vorige vragen werd een variabele berekend: uren\_slaap.  
Figuur 305: procent leerlingen en uren slaap





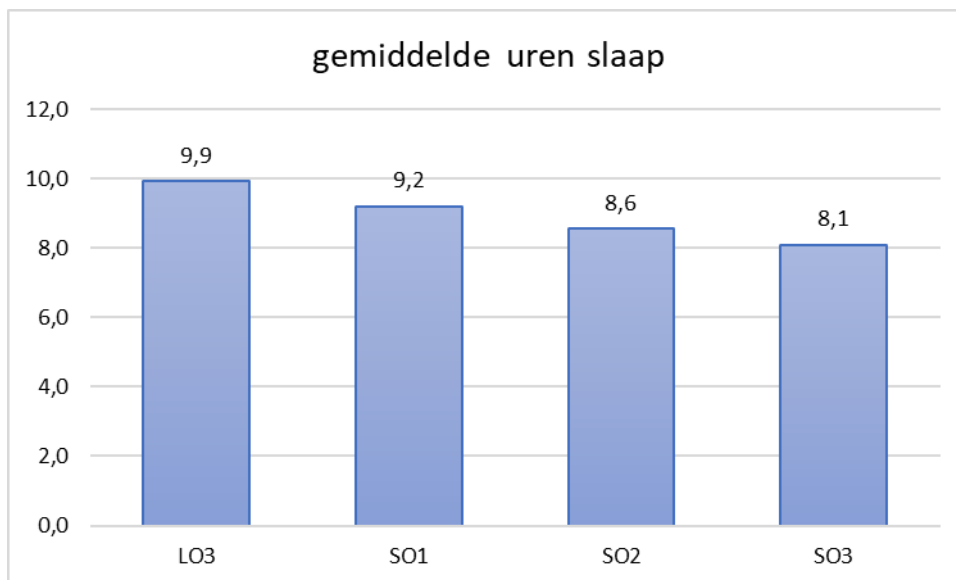
Figuur 306: procent jongens en meisjes en uren slaap



Figuur 307: procent leerlingen volgens uren slaap, per graad



Figuur 308: gemiddelde uren\_slaap, per graad



61. Ik gebruik volgende toestellen op een gewone weekdag \* nooit, <1u; 1u, 2u, 3u, 4u, 5u, 6u, 7of>, zowel televisie, computer, tablet, smartphone, gameconsole

Tabel 91: procent jongens en meisjes die geen toestel hebben, per toestel

	jongen	meisje	totaal
televisie	2%	1%	1%
computer	7%	5%	6%
tablet	27%	23%	25%
smartphone	19%	13%	15%
gameconsole	17%	45%	32%

(zonder rekening te houden met de kinderen die "heb ik niet" hebben aangevinkt)

Tabel 92: gemiddeld aantal uren/dag dat jongens en meisjes spenderen, per toestel

gem aantal uren/dag	jongen	meisje	totaal
televisie	1,6	1,4	1,5
computer	1,4	1,2	1,3
tablet	1,3	1,0	1,1
smartphone	2,8	3,0	2,9
gameconsole	1,9	0,6	1,4

Tabel 93: gemiddeld aantal uren/dag dat leerlingen spenderen per toestel, per graad

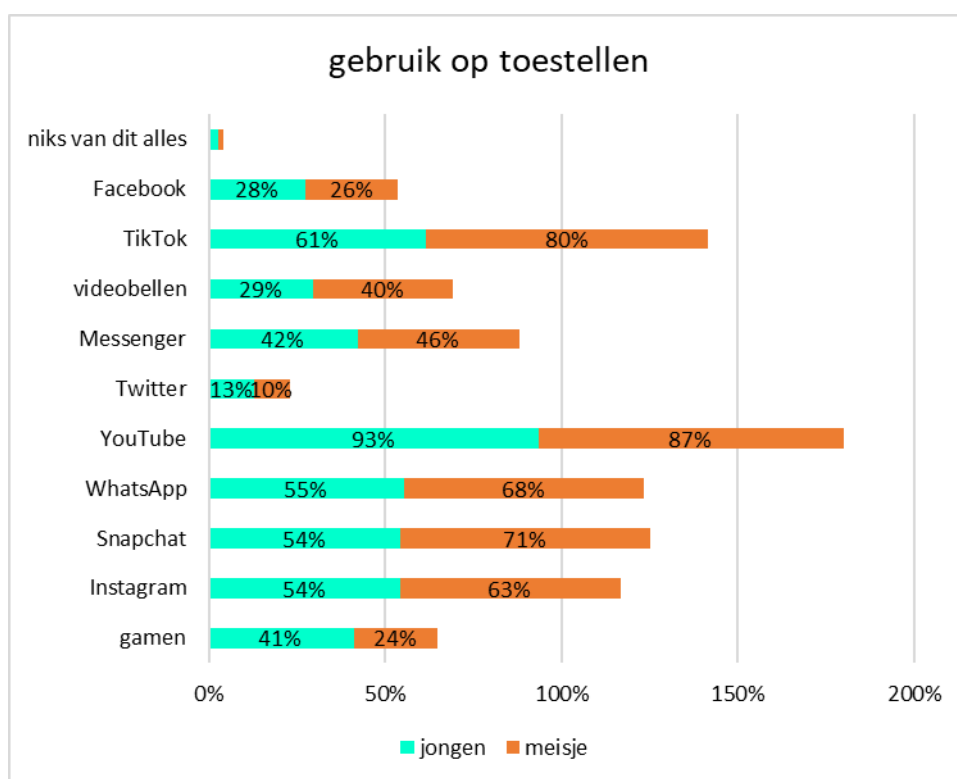
gem aantal uren/dag	LO3	SO1	SO2	SO3
televisie	1,7	1,3	1,3	1,2

computer	1,1	1,2	1,7	1,4
tablet	1,5	0,8	0,7	0,5
smartphone	2,3	2,9	3,8	3,9
gameconsole	1,7	1,0	1,1	0,9

**62. Op de computer/tablet/smartphone gebruik ik soms:**

**gamen, Instagram, Snapchat, WhatsApp, YouTube, Twitter, Messenger, videobellen, TikTok, Facebook, niks van dit alles**

Figuur 309: procent gebruik software bij jongens en meisjes

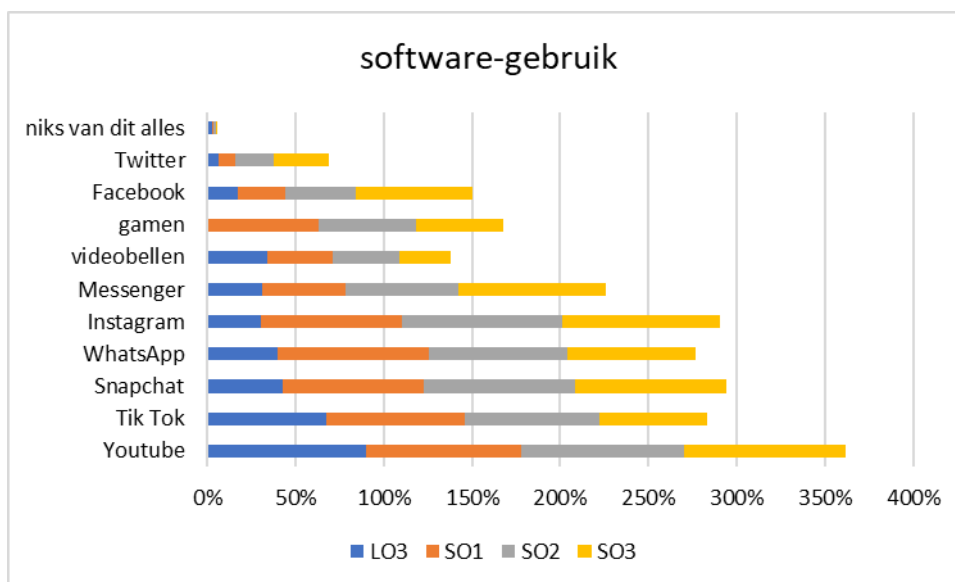


Tabel 94: procent jongens en meisjes dat software gebruikt, met verschiltoets

	jongen	meisje	verschiltoets
Youtube	93%	87%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =35,41; p=0,0000; Cramer's V=0,11
Tik Tok	61%	80%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =125,56; p=0,0000; Cramer's V=0,21
Snapchat	54%	71%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =85,94; p=0,0000; Cramer's V=0,17
WhatsApp	55%	68%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =48,59; p=0,0000; Cramer's V=0,13
Instagram	54%	63%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =20,55; p=0,0000; Cramer's V=0,08
Messenger	42%	46%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =4,45; p=0,0350; Cramer's V=0,04
videobellen	29%	40%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =34,29; p=0,0000; Cramer's V=0,11
gamen	41%	24%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =98,62; p=0,0000; Cramer's V=0,18
Facebook	28%	26%	NS
Twitter	13%	10%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =6,52; p=0,0107; Cramer's V=0,05

niks van dit alles	3%	1%	N=2935; Chi <sup>2</sup> =5,74; p=0,0166; Cramer's V=0,04
--------------------	----	----	---

Figuur 310: procent leerlingen die software gebruiken, per graad

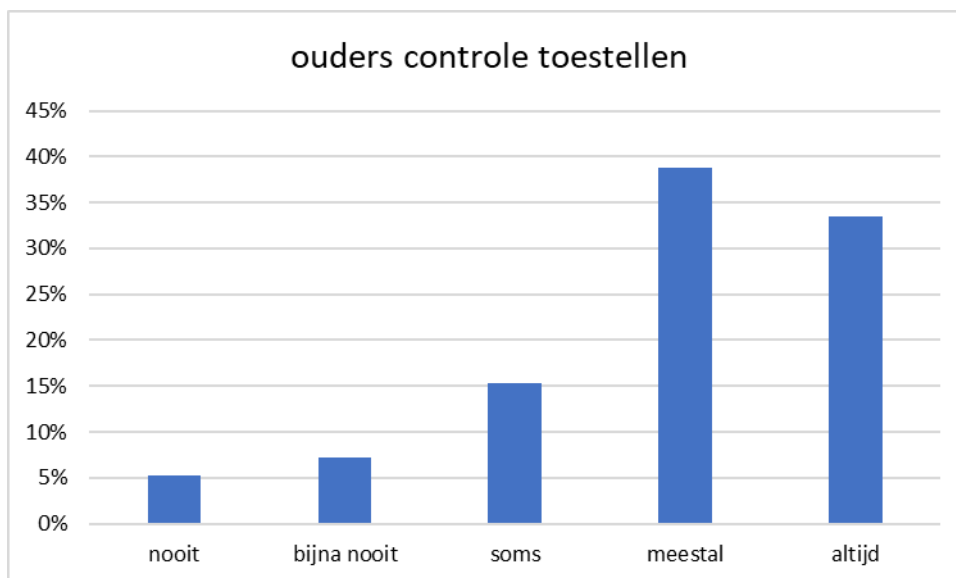


Tabel 95: procent leerlingen die software gebruiken, per graad met verschiltoets

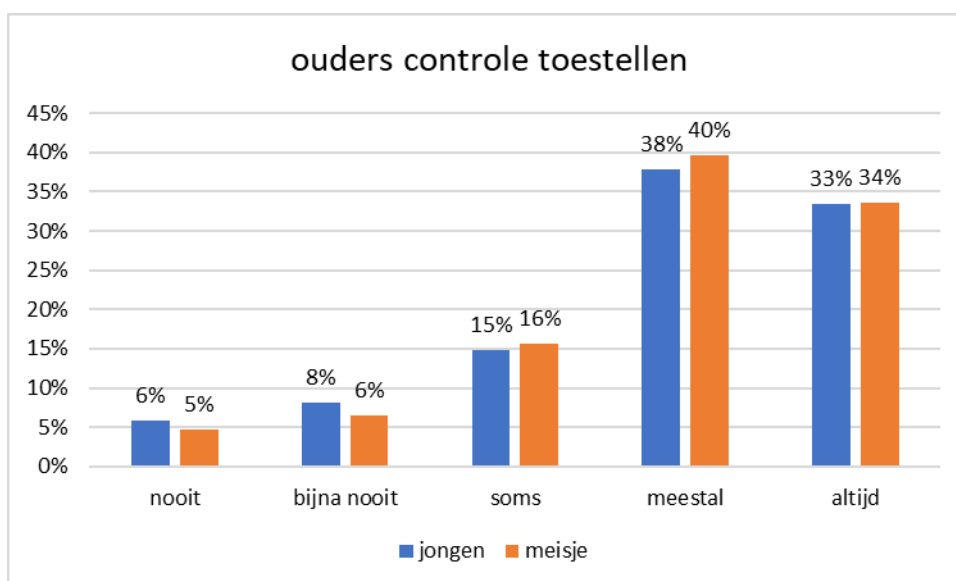
	LO3	SO1	SO2	SO3	verschiltoets
Youtube	90%	88%	92%	91%	NS
Tik Tok	68%	78%	77%	61%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =44,54; p=0,0000; Cramer's V=0,12
Snapchat	43%	80%	86%	85%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =490,06; p=0,0000; Cramer's V=0,41
WhatsApp	40%	85%	79%	73%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =544,55; p=0,0000; Cramer's V=0,43
Instagram	30%	80%	91%	89%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =888,90; p=0,0000; Cramer's V=0,55
Messenger	31%	47%	65%	83%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =276,19; p=0,0000; Cramer's V=0,31
videobellen	34%	37%	37%	29%	NS
gamen	0%	63%	55%	49%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =1 197,16; p=0,0000; Cramer's V=0,64
Facebook	17%	27%	40%	66%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =242,90; p=0,0000; Cramer's V=0,29
Twitter	6%	10%	22%	31%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =159,13; p=0,0000; Cramer's V=0,23
niks van dit alles	3%	1%	1%	1%	N=2912; Chi <sup>2</sup> =21,89; p=0,0001; Cramer's V=0,09 (met vw in 1 cel <5)

**63. Mijn ouders weten wat ik op de tv, computer, tablet, smartphone, spelconsole doe. \* nooit-altijd**

Figuur 311: procent leerlingen met ouderlijke controle op toestellen

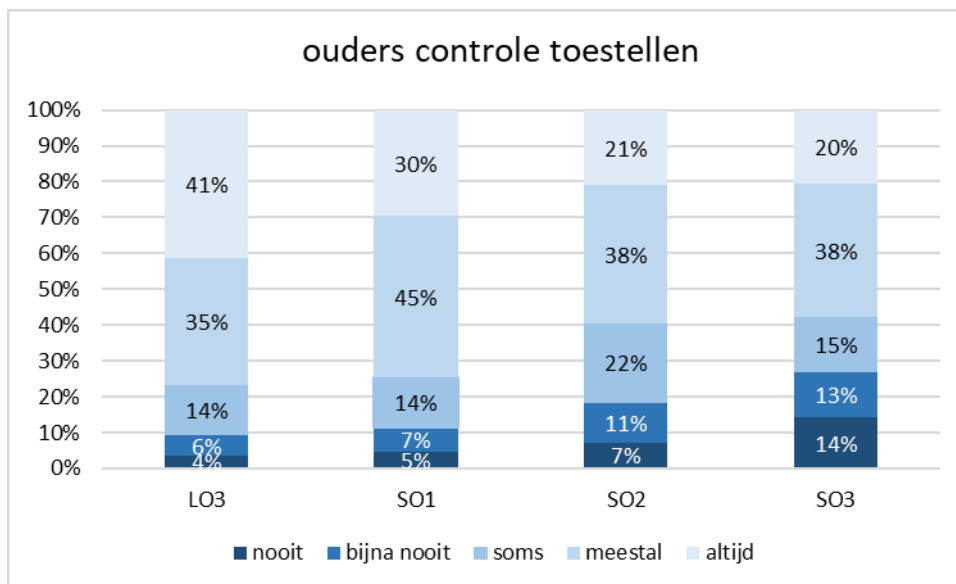


Figuur 312: procent jongens en meisjes met ouderlijke controle op toestellen



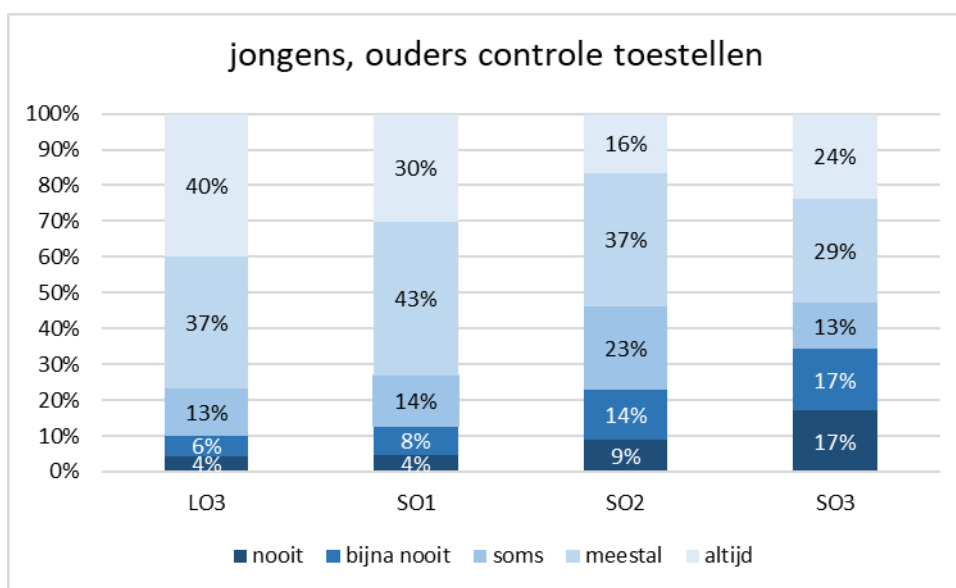
$N=2935$ ;  $Chi^2=5,62$ ;  $p=0,2292$

Figuur 313: procent leerlingen met ouders controle toestellen, per graad



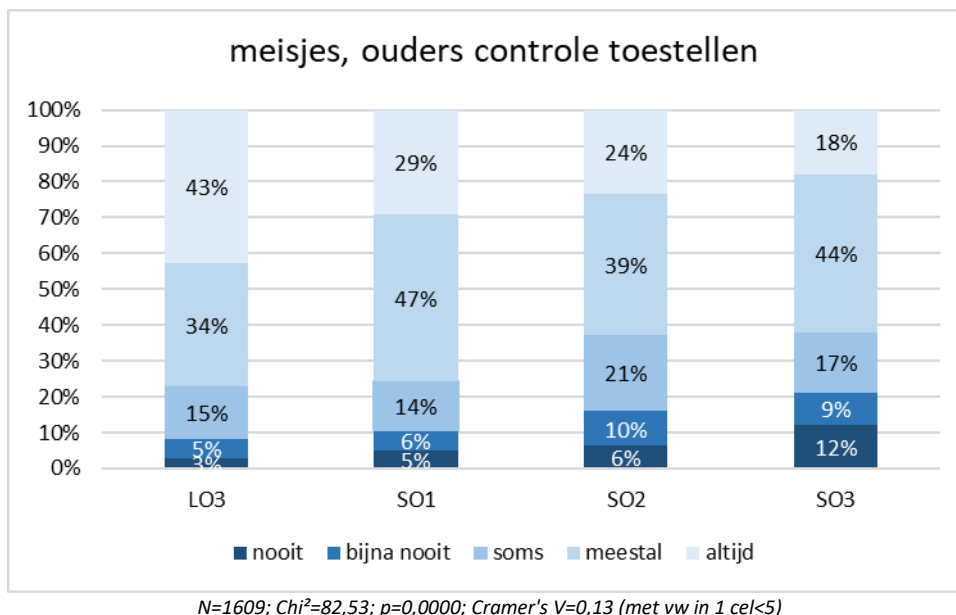
N=2912;  $\chi^2=150,40$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,13

Figuur 314: procent jongens met ouders controle toestellen, per graad



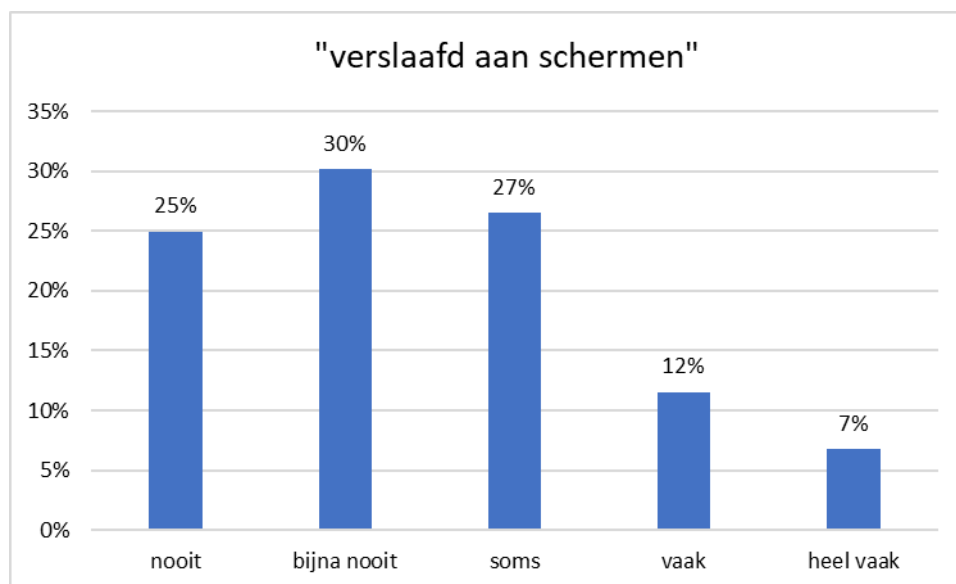
N=1303;  $\chi^2=81,94$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,14 (met vw in 1 cel <5)

Figuur 315: procent meisjes met ouders controle toestellen per graad

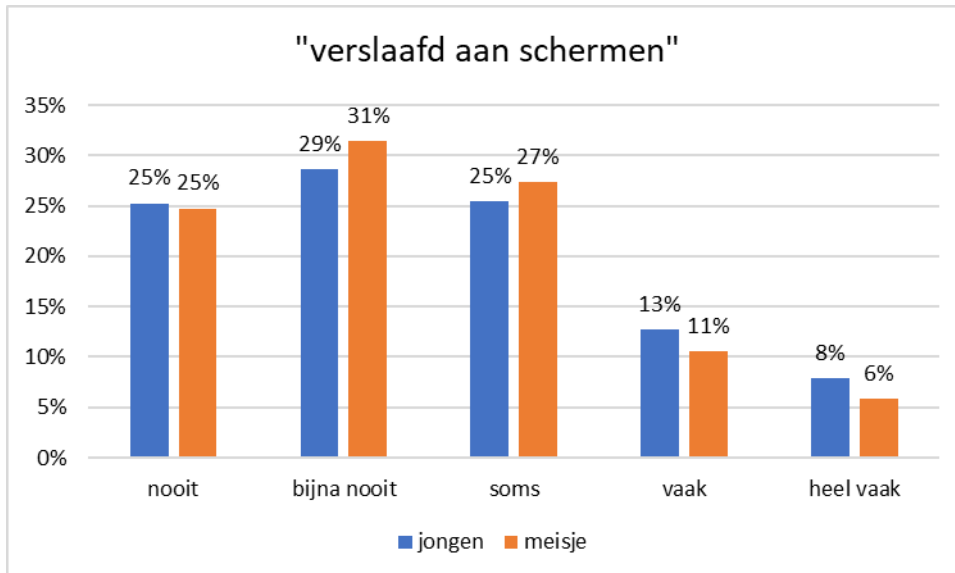


**64. Anderen zeggen soms dat ik verslaafd ben aan schermen (tv, computer, tablet, smartphone, spelconsole). \***

Figuur 316: procent leerlingen die volgens anderen verslaafd zijn aan schermen

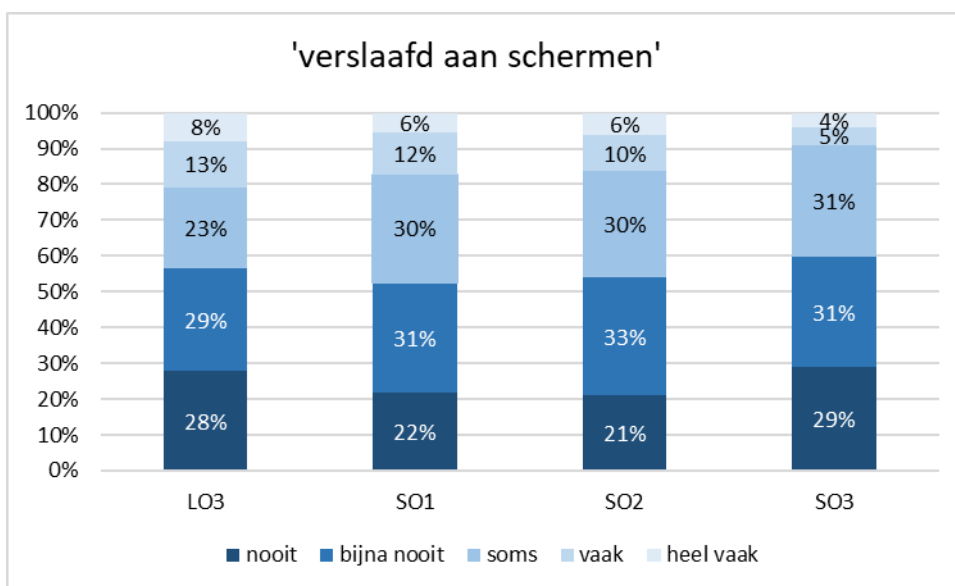


Figuur 317: procent jongens en meisjes die volgens anderen verslaafd zijn aan schermen



$N=2935$ ;  $\chi^2=10,12$ ;  $p=0,0384$ ; Cramer's  $V=0,06$

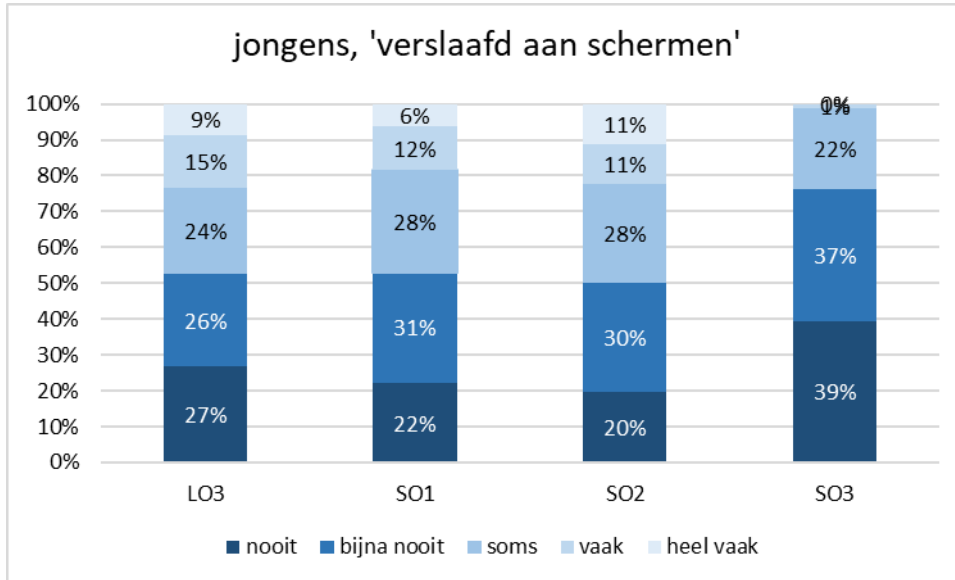
Figuur 318: procent leerlingen 'verslaafd aan schermen', per graad



$N=2912$ ;  $\chi^2=46,40$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,07$

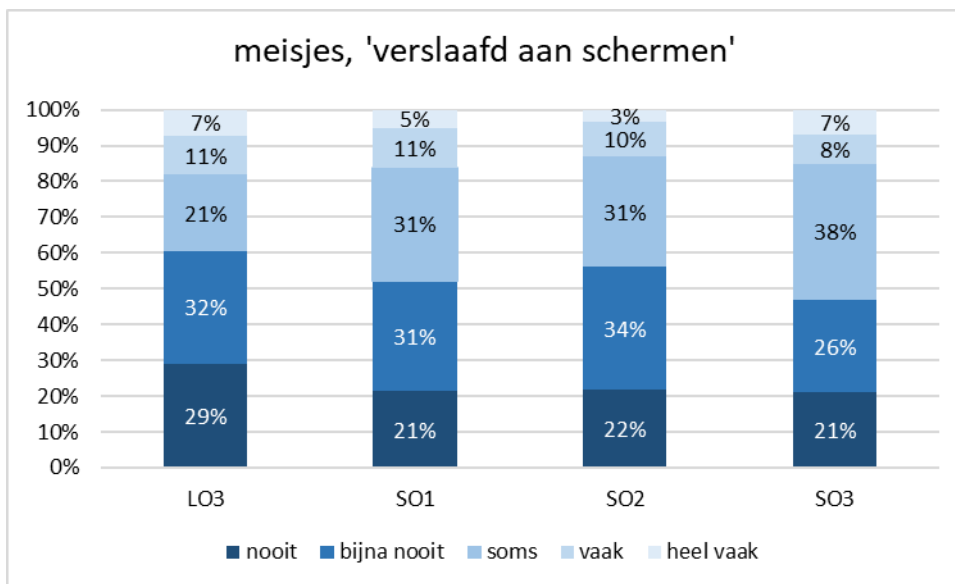


Figuur 319: procent jongens 'verslaafd aan schermen', per graad



$N=1303$ ;  $\text{Chi}^2=37,65$ ;  $p=0,0002$ ; Cramer's  $V=0,10$

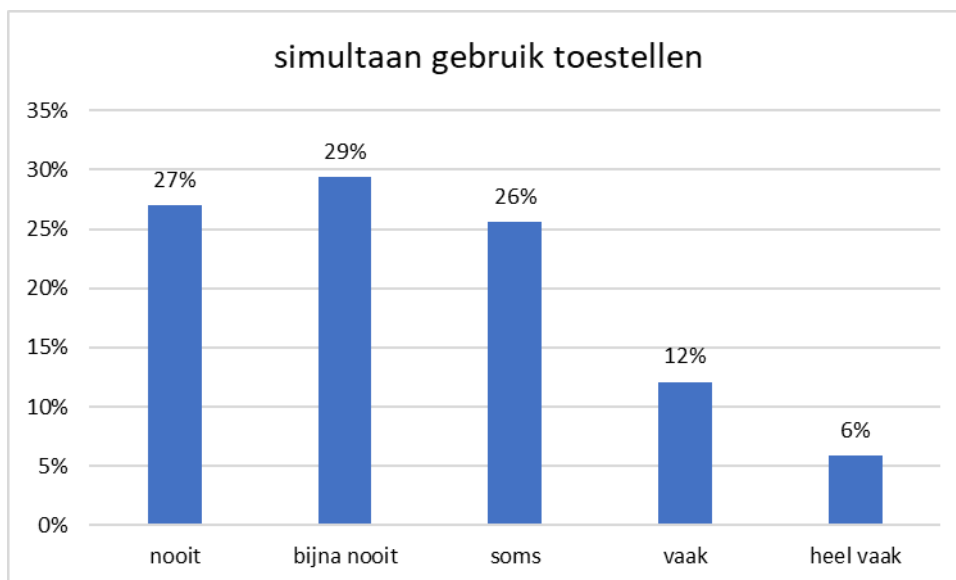
Figuur 320: procent meisjes 'verslaafd aan schermen', per graad



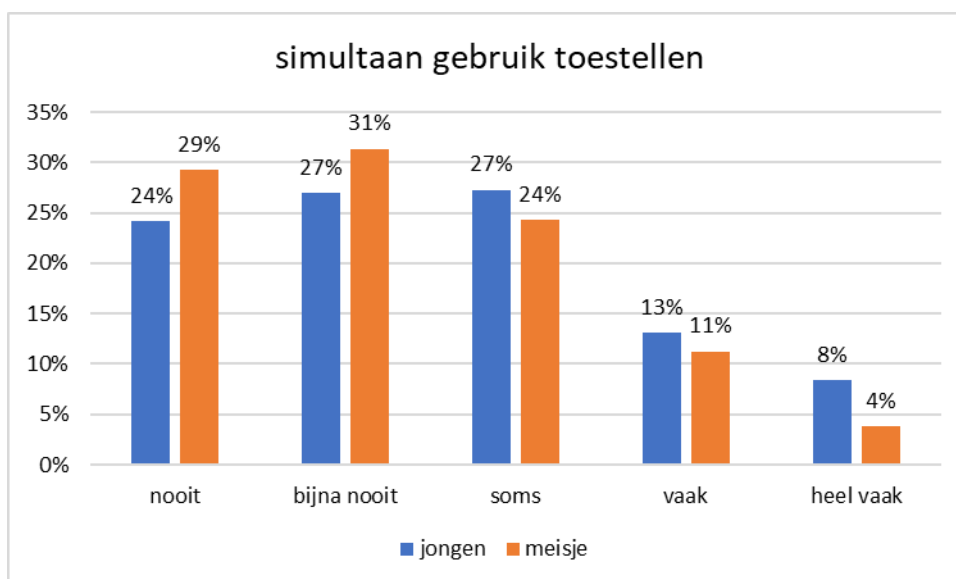
$N=1609$ ;  $\text{Chi}^2=36,02$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,09$

**65. Ik gebruik verschillende schermen tegelijk (bijvoorbeeld tv en tablet, of computer en smartphone...)\***

Figuur 321: procent leerlingen die simultaan toestellen gebruiken

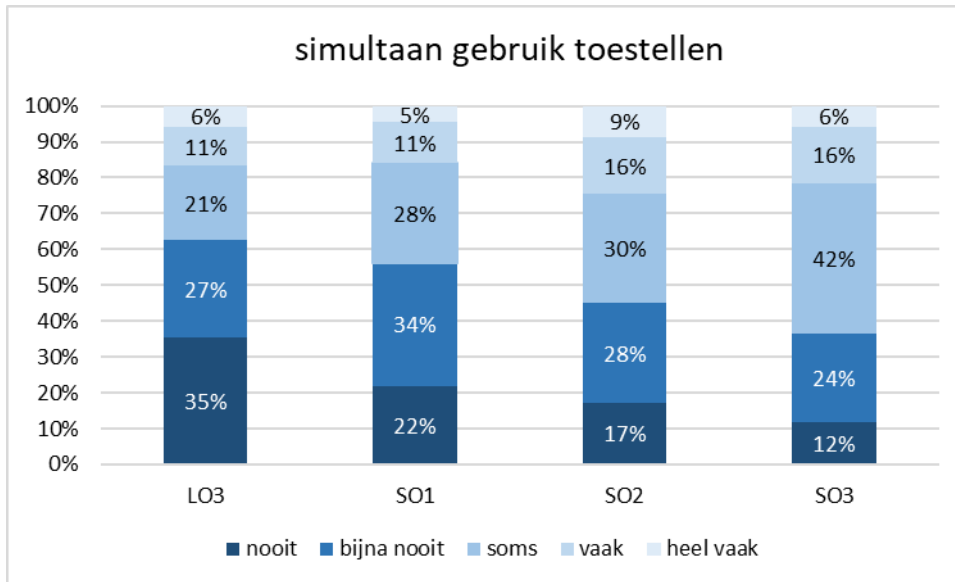


Figuur 322: procent jongens en meisjes die simultaan toestellen gebruiken



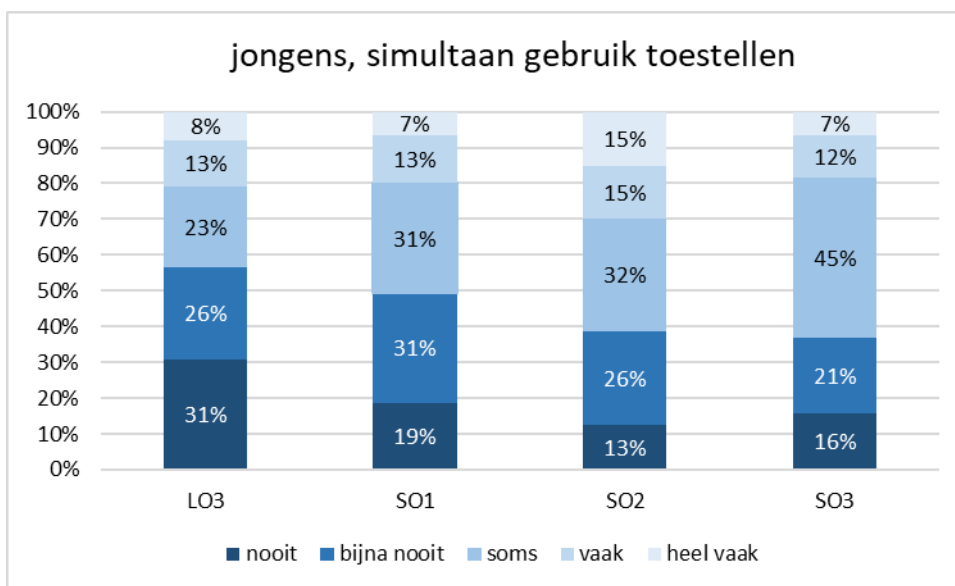
N=2935;  $\chi^2=42,21$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,12

Figuur 323: procent leerlingen die simultaan toestellen gebruiken, per graad



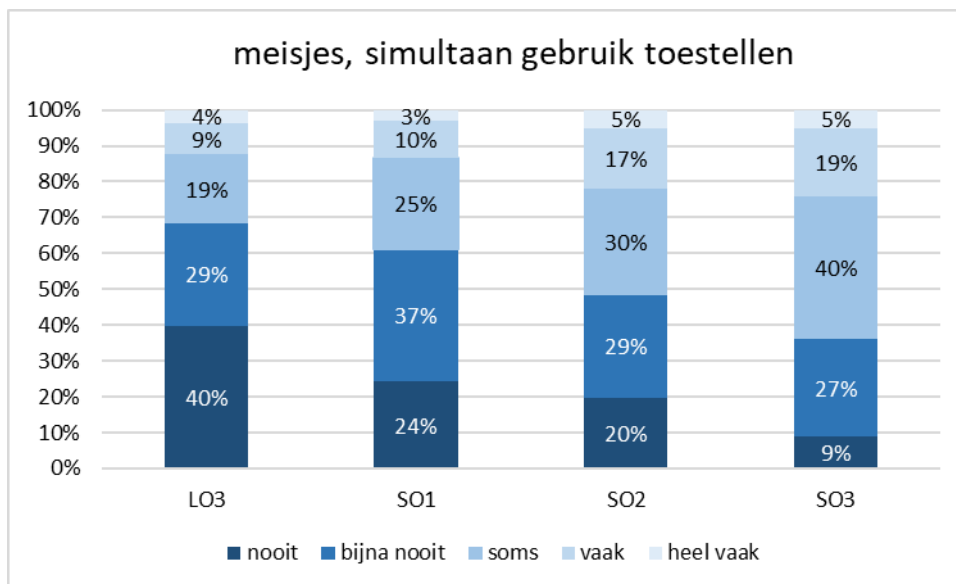
$N=2912$ ;  $Chi^2=141,19$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 324: procent jongens die simultaan toestellen gebruiken, per graad



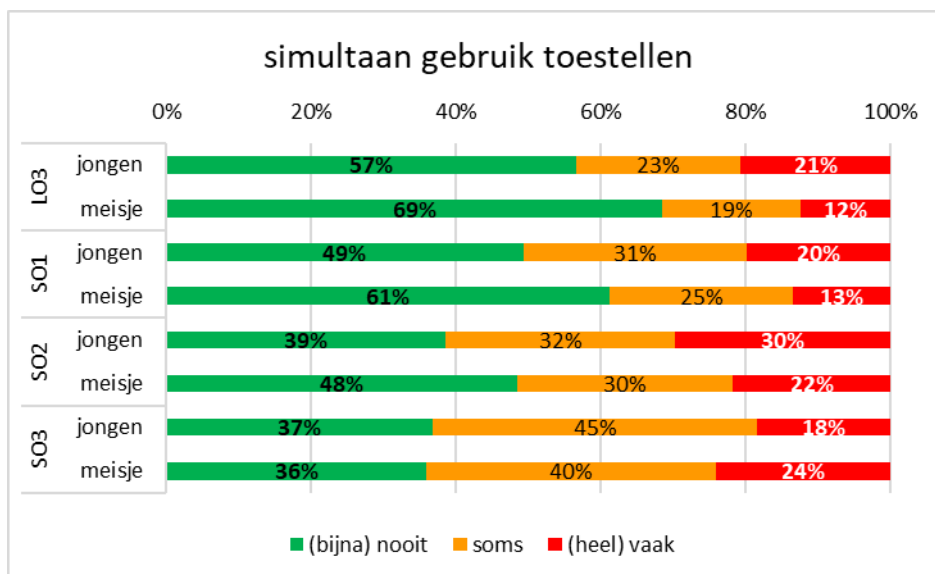
$N=1303$ ;  $Chi^2=59,35$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 325: procent meisjes die simultaan toestellen gebruiken, per graad



N=1609; Chi<sup>2</sup>=103,25; p=0,0000; Cramer's V=0,15

Figuur 326: procent jongens en meisjes die simultaan toestellen gebruiken, per graad

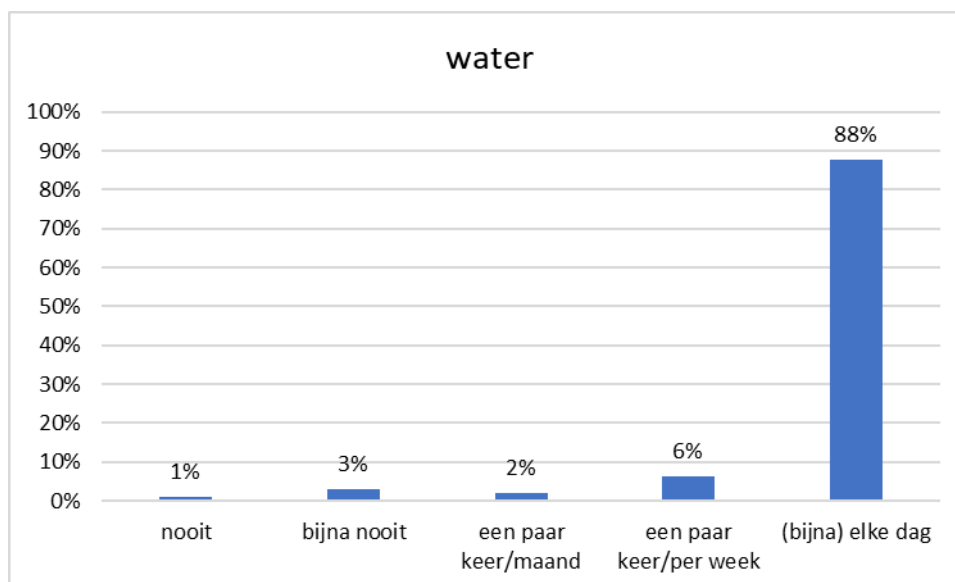


## 66. Ik drink \*

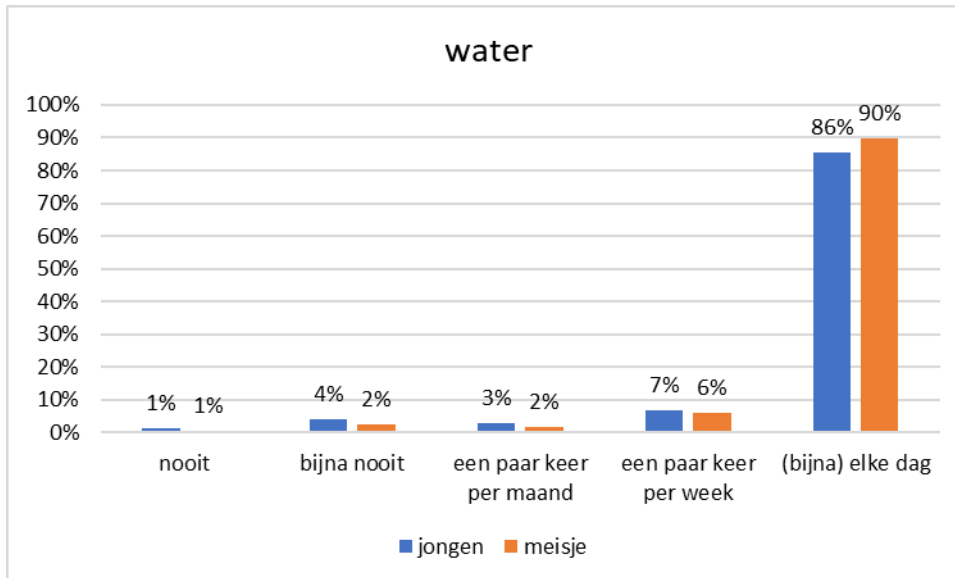
Tabel 96: dranken die bevroegd werden en voorbeelden die gegeven werden

dranken	voorbeelden
water	
gesuikerde_frisdranken	cola, Fanta, Sprite, ice tea,...
light_of_zero_frisdranken	
melk (puur)	
koffie	
zoete_melkdrankjes	Fristi, chocolademelk...
Energydrinks	Red Bull, Monster, Golden Power, Kong...

Figuur 327: procent leerlingen die water drinken

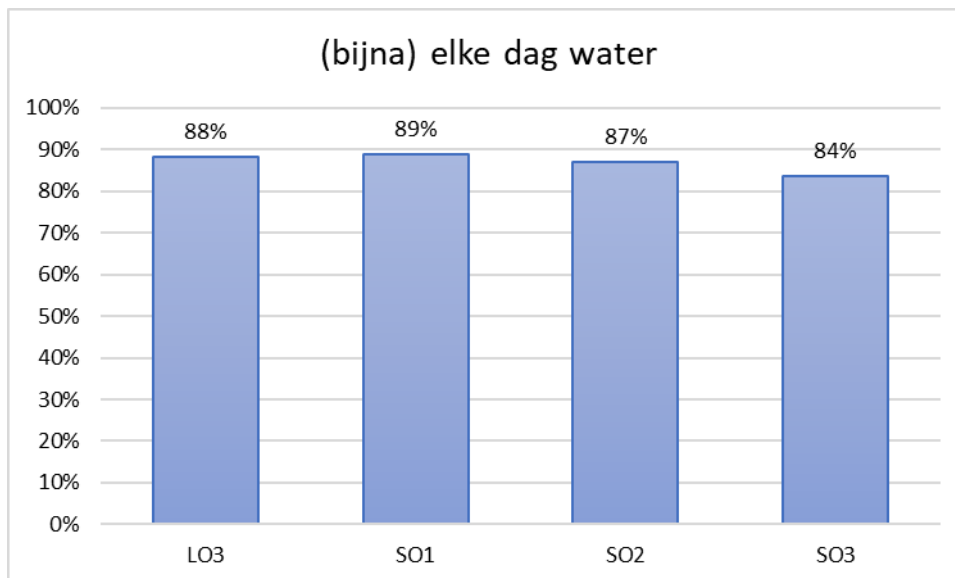


Figuur 328: procent jongens en meisjes die water drinken



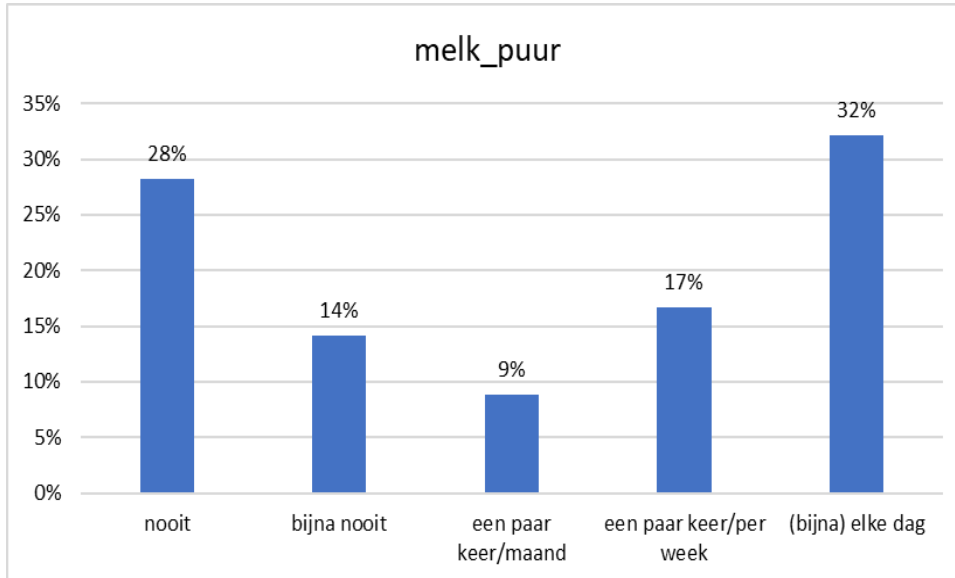
N=2935;  $\chi^2=15,96$ ;  $p=0,0031$ ; Cramer's V=0,07

Figuur 329: procent leerlingen die (bijna) elke dag water drinken, per graad

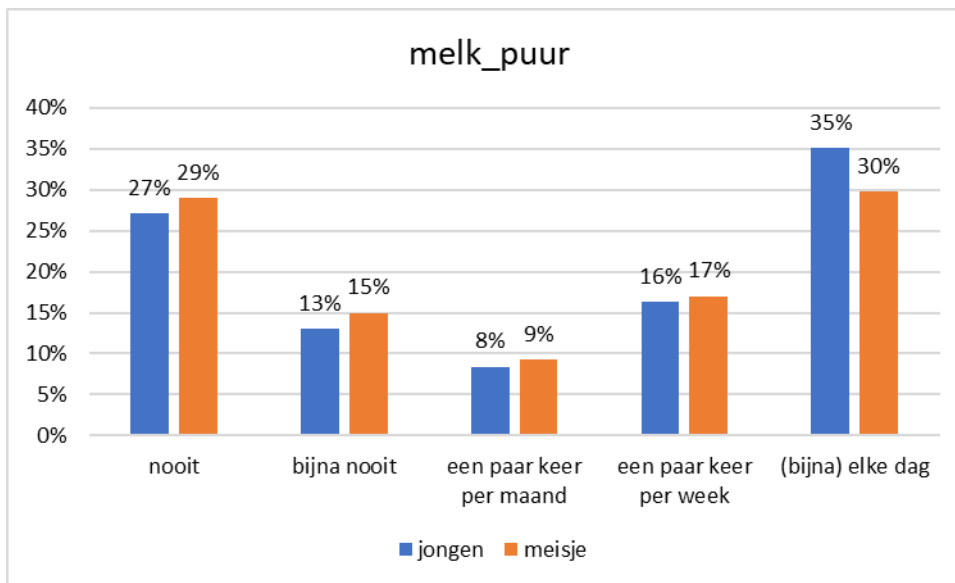


N=2912;  $\chi^2=4,42$ ;  $p=0,2196$

Figuur 330: procent leerlingen die elke dag melk (puur) drinken

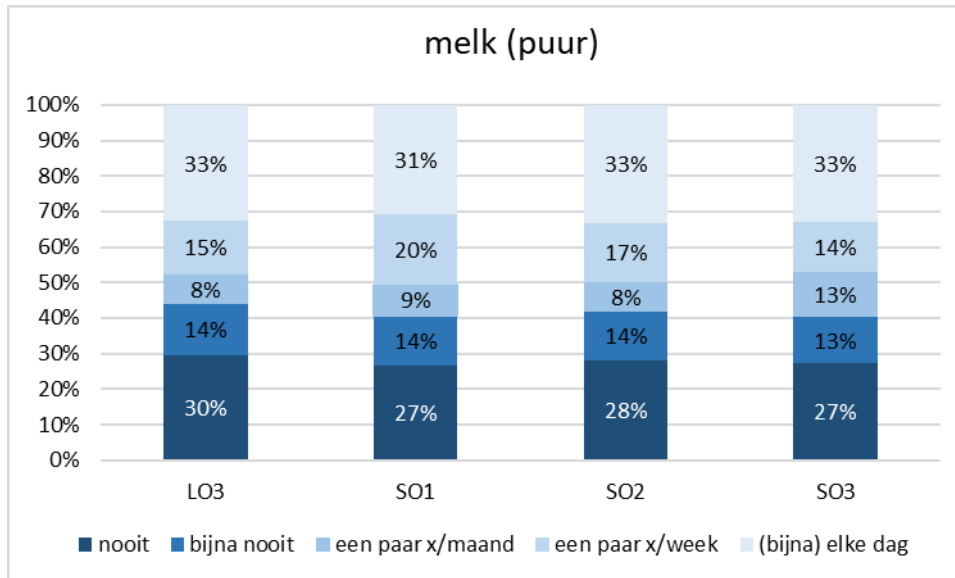


Figuur 331: procent leerlingen die (bijna) elke dag melk (puur) drinken



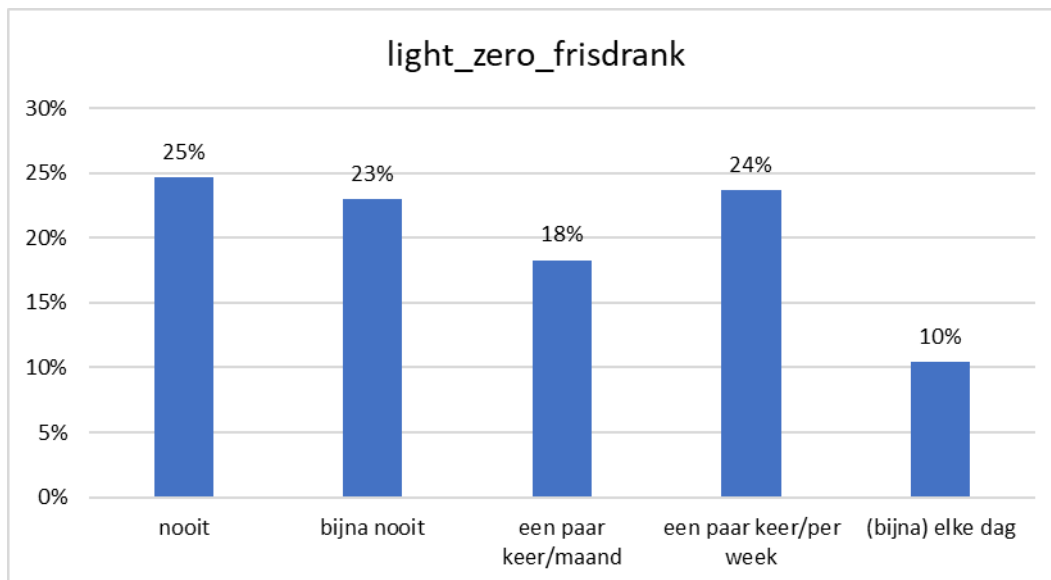
$N=2935$ ;  $Chi^2=10,03$ ;  $p=0,0400$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 332: procent leerlingen die melk (puur) drinken, per graad



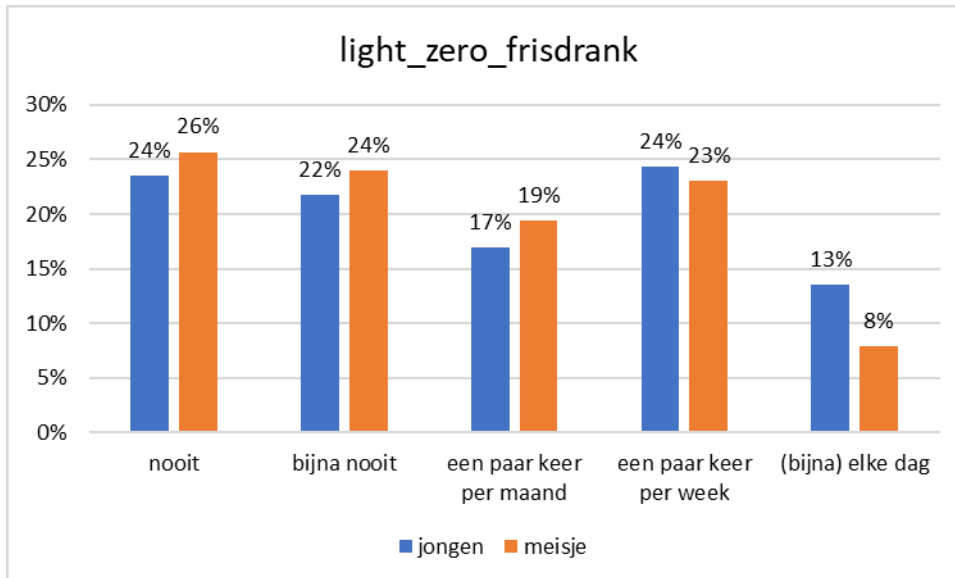
N=2912;  $\chi^2=14,51$ ;  $p=0,2696$

Figuur 333: procent leerlingen die light\_zero\_frisdrank drinken



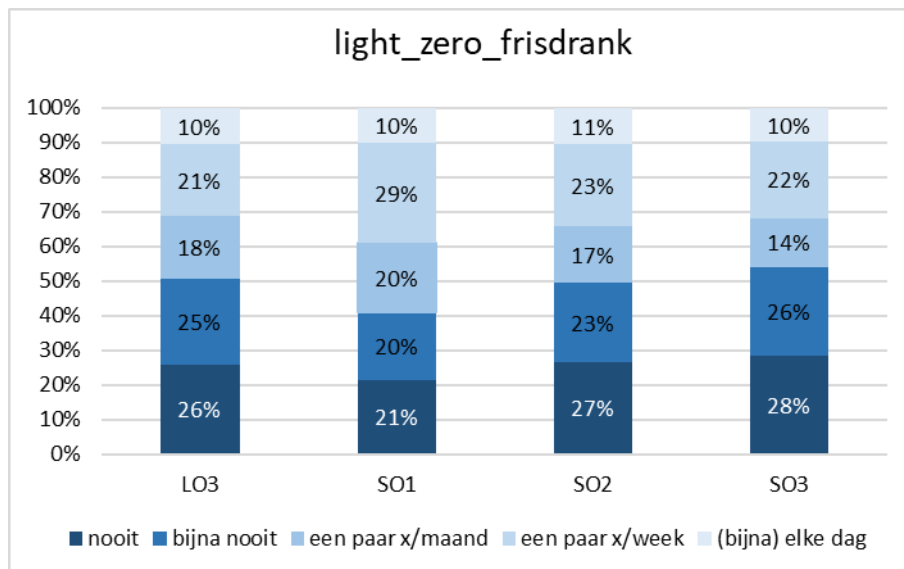


Figuur 334: procent jongens en meisjes die light\_zero\_frisdrank drinken



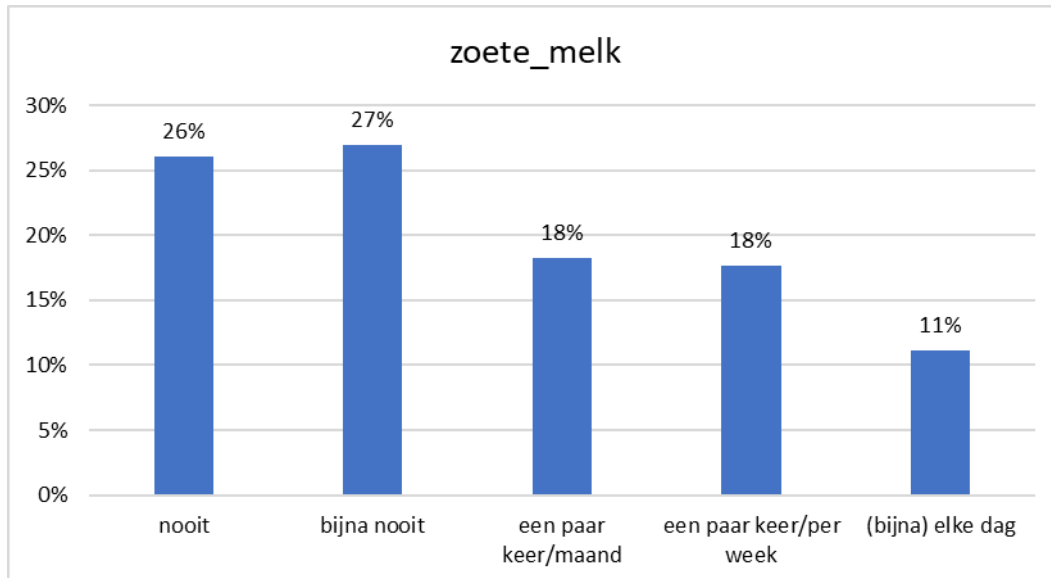
$N=2935$ ;  $\chi^2=28,12$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 335: procent leerlingen die light\_zero\_frisdrank drinken, per graad

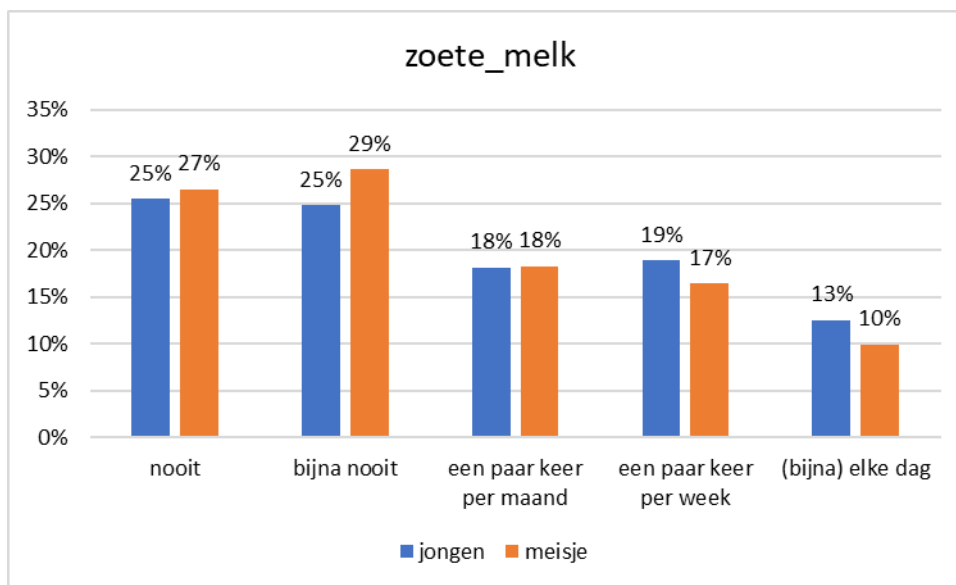


$N=2912$ ;  $\chi^2=33,34$ ;  $p=0,0009$ ; Cramer's  $V=0,06$

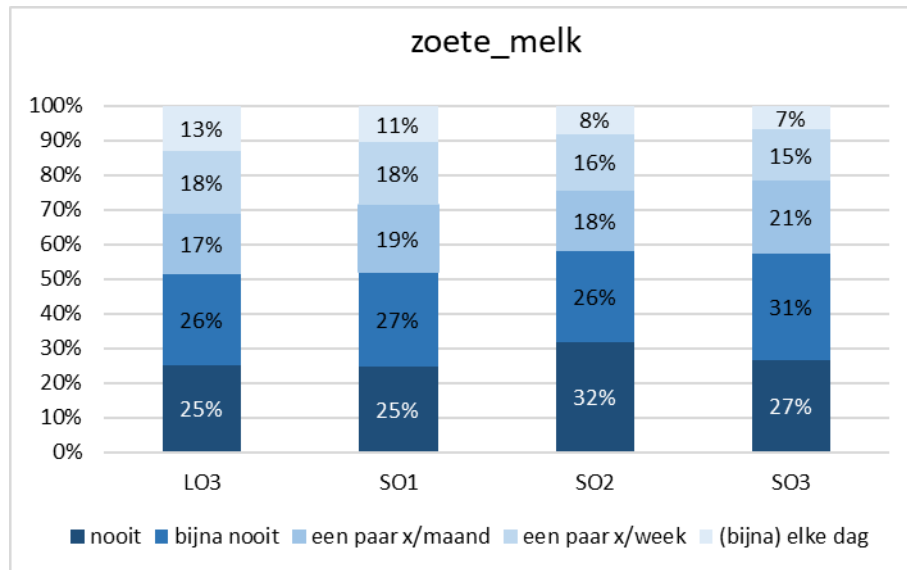
Figuur 336: procent leerlingen die zoete\_melk drinken



Figuur 337: procent leerlingen die zoete melk drinken

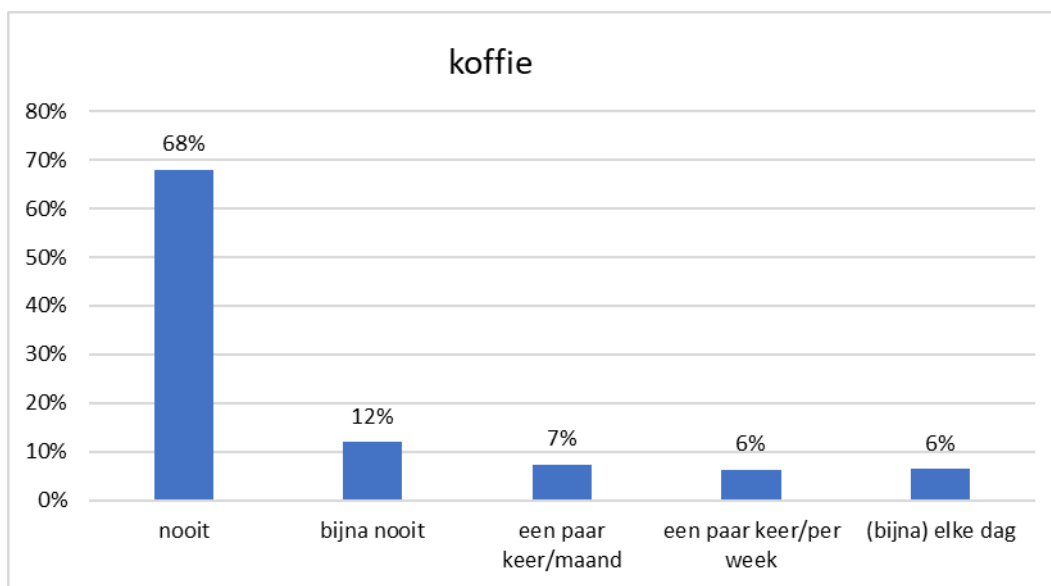


N=2935;  $\chi^2=11,27$ ;  $p=0,0237$ ; Cramer's V=0,06

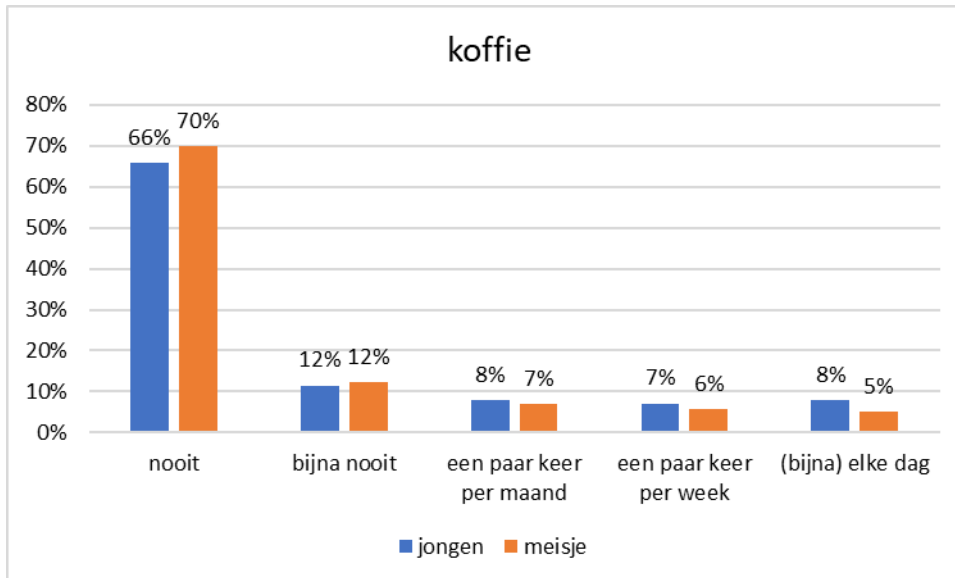


*N=2912; Chi<sup>2</sup>=22,79; p=0,0296; Cramer's V=0,05*

**Figuur 338: procent leerlingen die koffie drinken**

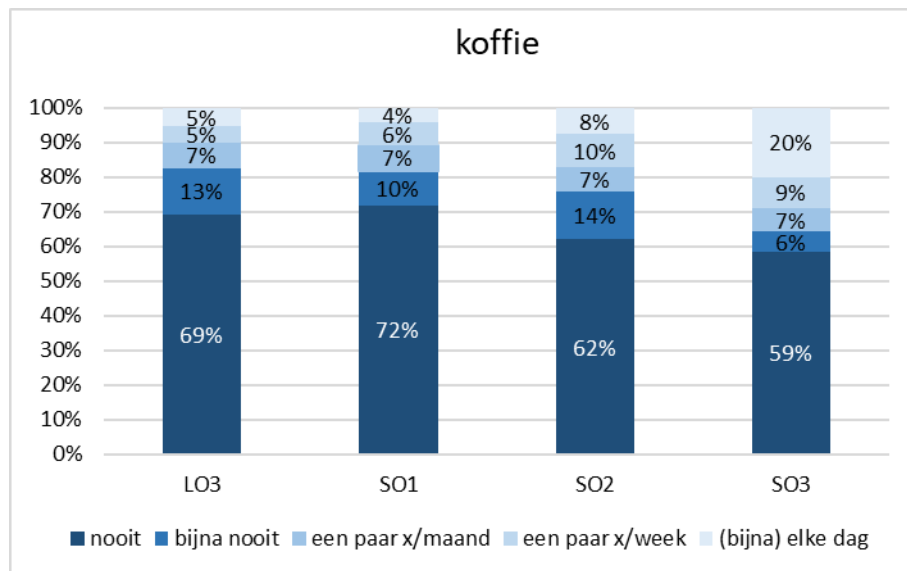


Figuur 339: procent jongens en meisjes die koffie drinken



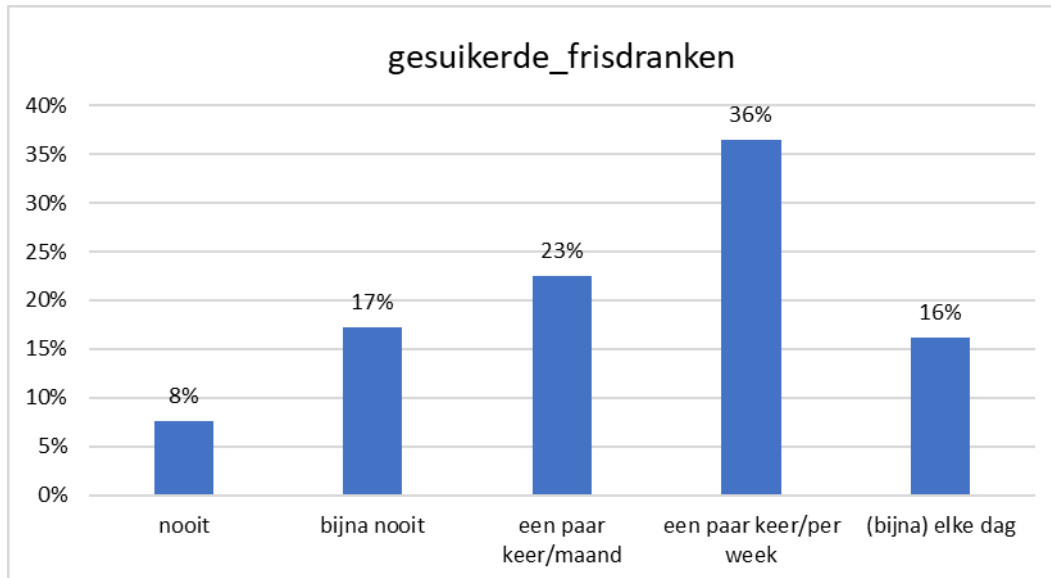
N=2935;  $\chi^2=12,93$ ;  $p=0,0116$ ; Cramer's V=0,07

Figuur 340: procent leerlingen die koffie drinken, per graad

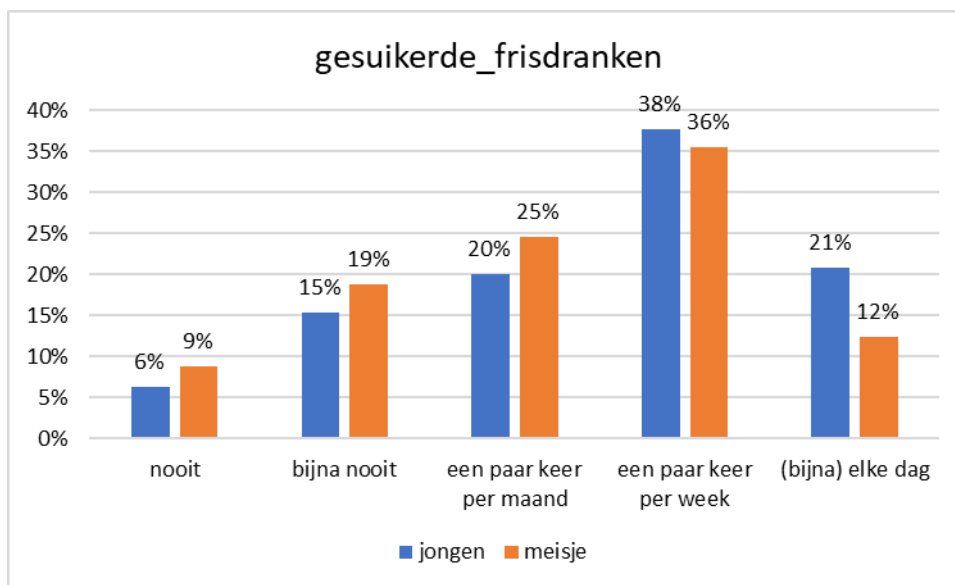


N=2912;  $\chi^2=96,51$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,11

Figuur 341: procent leerlingen die gesuikerde frisdranken drinken

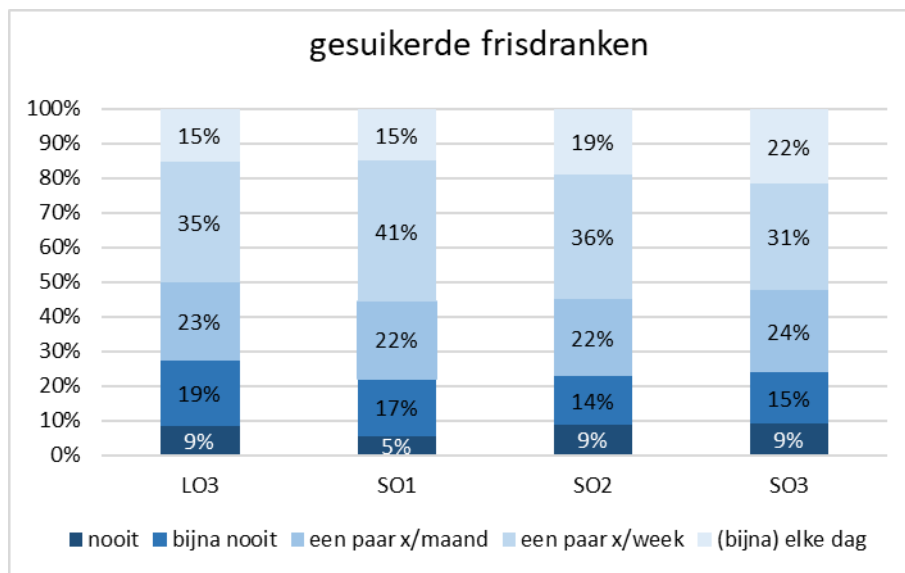


Figuur 342: procent jongens en meisjes die gesuikerde frisdranken drinken



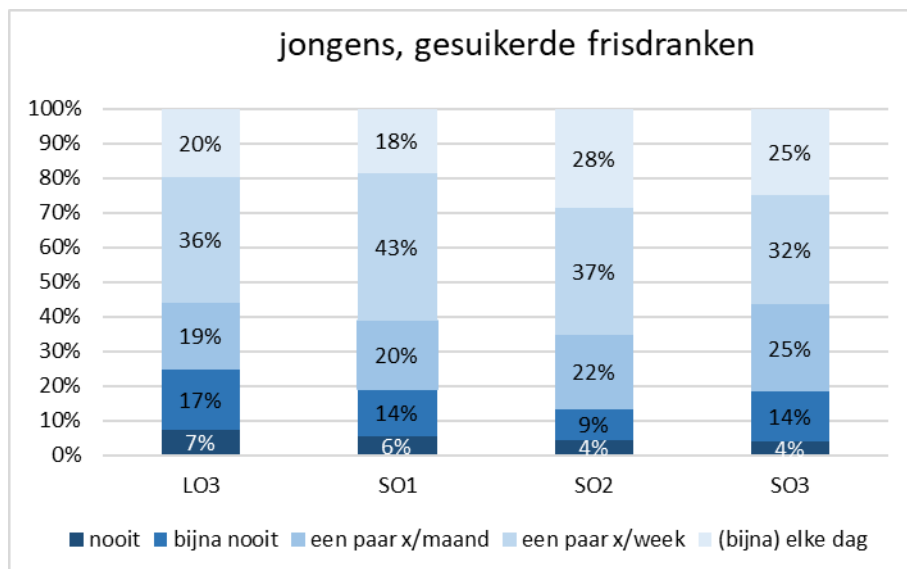
N=2935;  $\chi^2=50,48$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,13

Figuur 343: procent leerlingen die gesuikerde frisdranken drinken, per graad



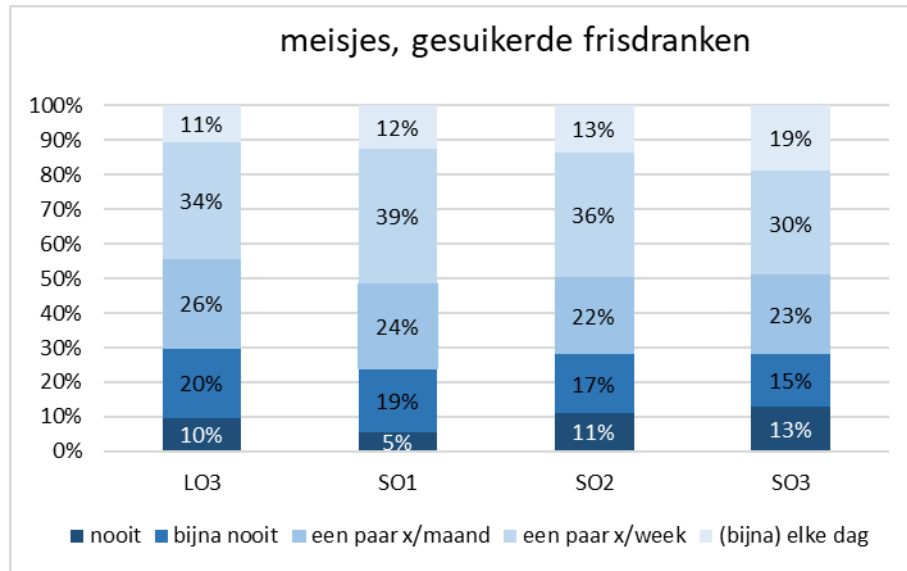
$N=2912$ ;  $\text{Chi}^2=27,02$ ;  $p=0,0077$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 344: procent jongens die gesuikerde frisdranken drinken, per graad



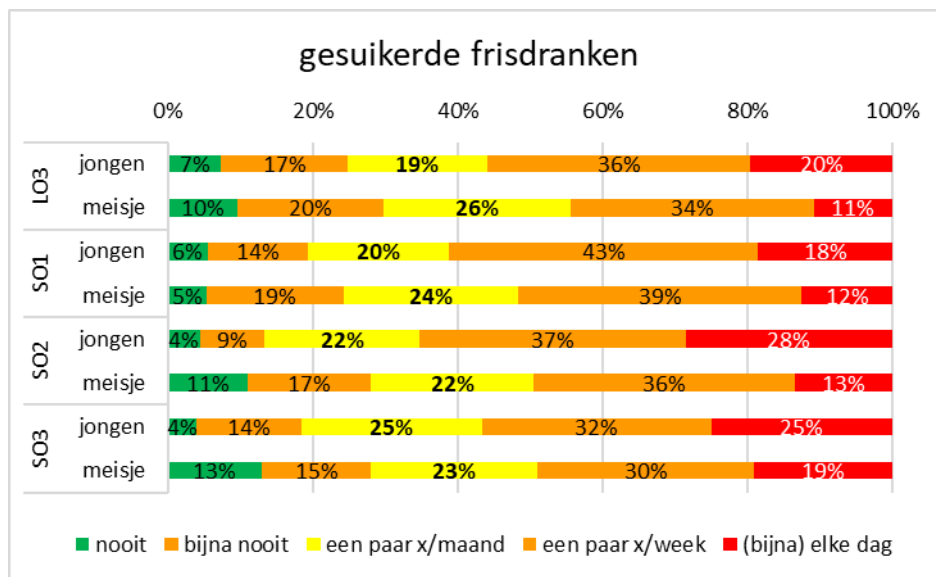
$N=1303$ ;  $\text{Chi}^2=21,79$ ;  $p=0,0399$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 345: procent meisjes die gesuikerde frisdrank drinken, per graad

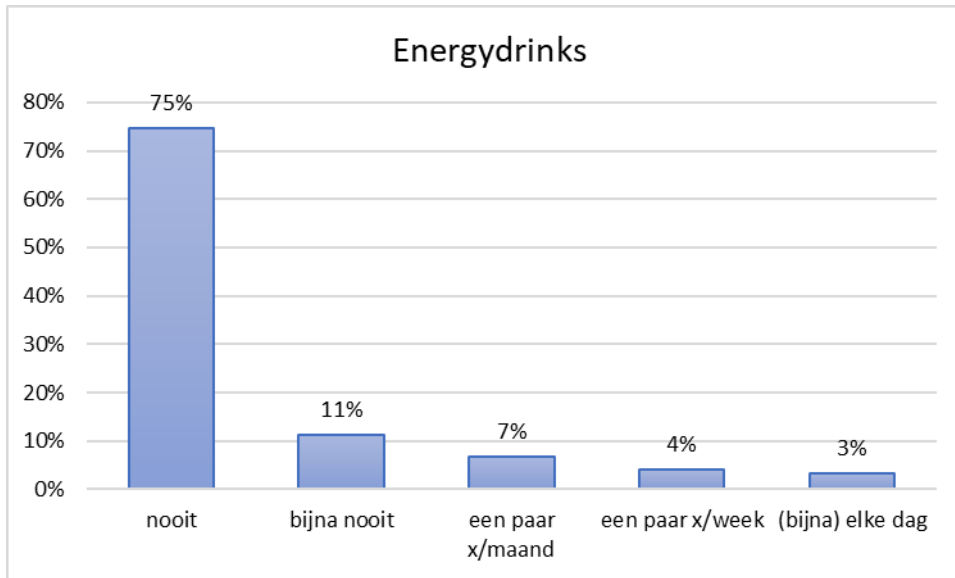


$N=1609$ ;  $\chi^2=23,18$ ;  $p=0,0263$ ; Cramer's  $V=0,07$

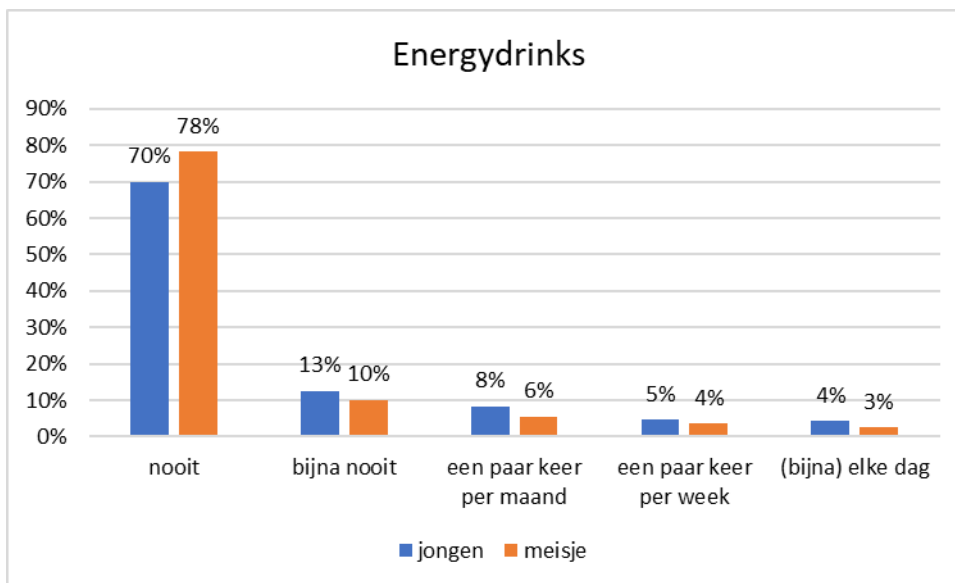
Figuur 346: procent jongens en meisjes die gesuikerde frisdrank drinken, per graad



Figuur 347: procent leerlingen die Energydrinks drinken



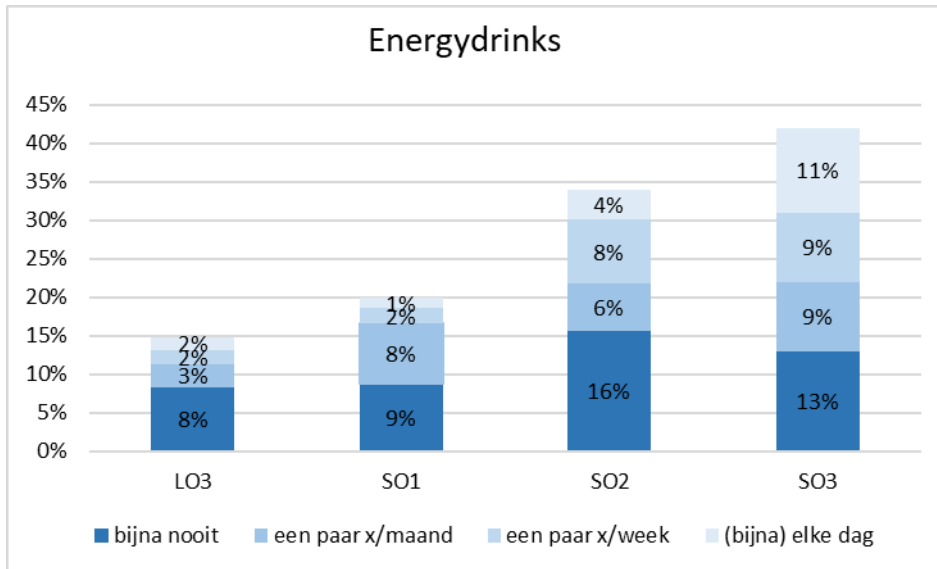
Figuur 348: procent jongens en meisjes die Energydrinks drinken



N=2935;  $\chi^2=28,35$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,10

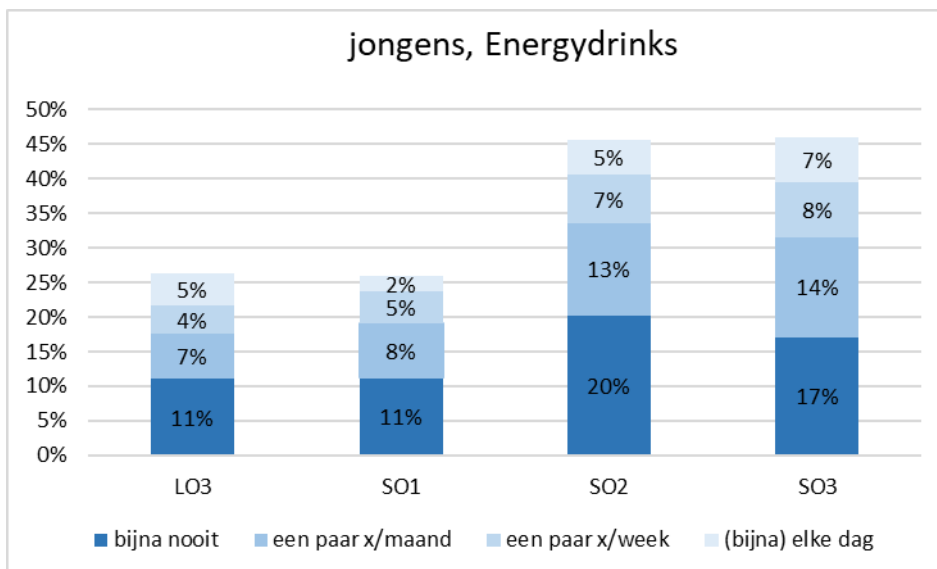


Figuur 349: procent leerlingen die Energydrinks drinken, per graad



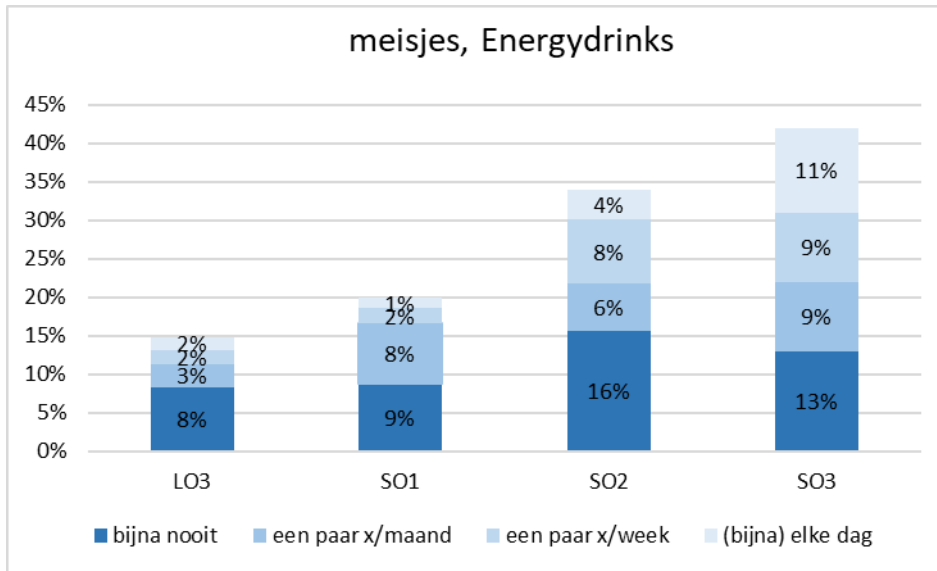
$N=2912$ ;  $\chi^2=119,00$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 350: procent jongens die Energydrinks drinken, per graad



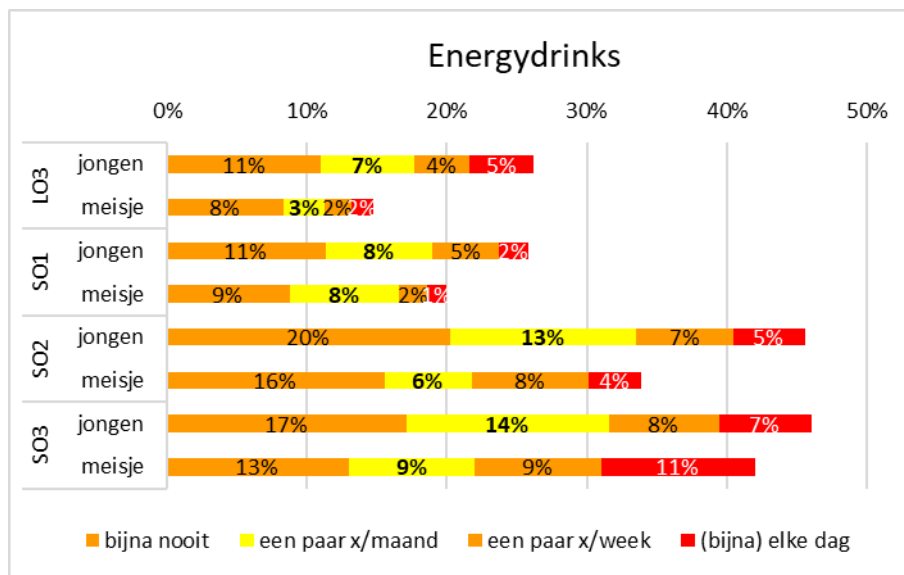
$N=1303$ ;  $\chi^2=41,59$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 351: procent meisjes die Energydrinks drinken, per graad



N=1609; Chi<sup>2</sup>=115,28; p=0,0000; Cramer's V=0,15

Figuur 352: procent jongens en meisjes die Energydrinks drinken, per graad

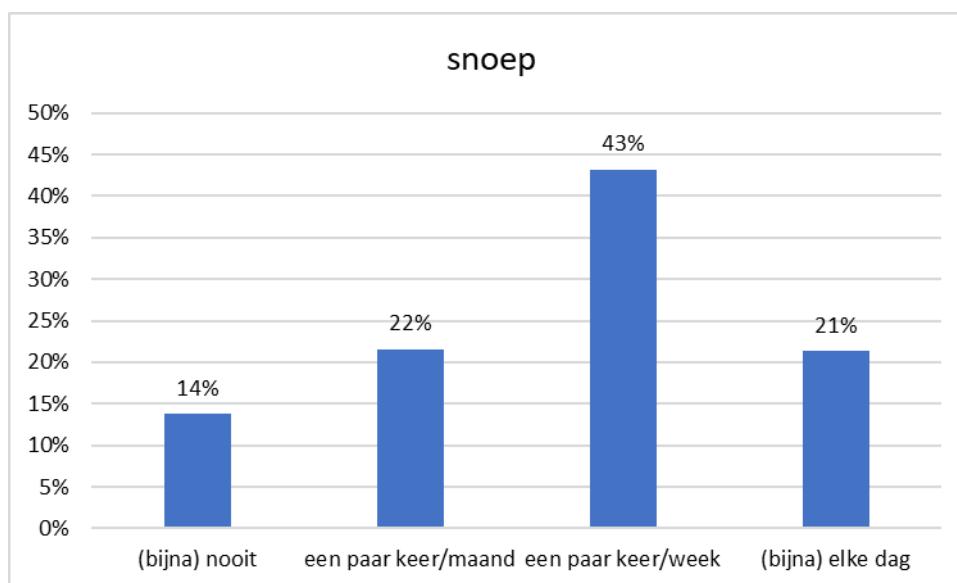


67. Ik eet \*

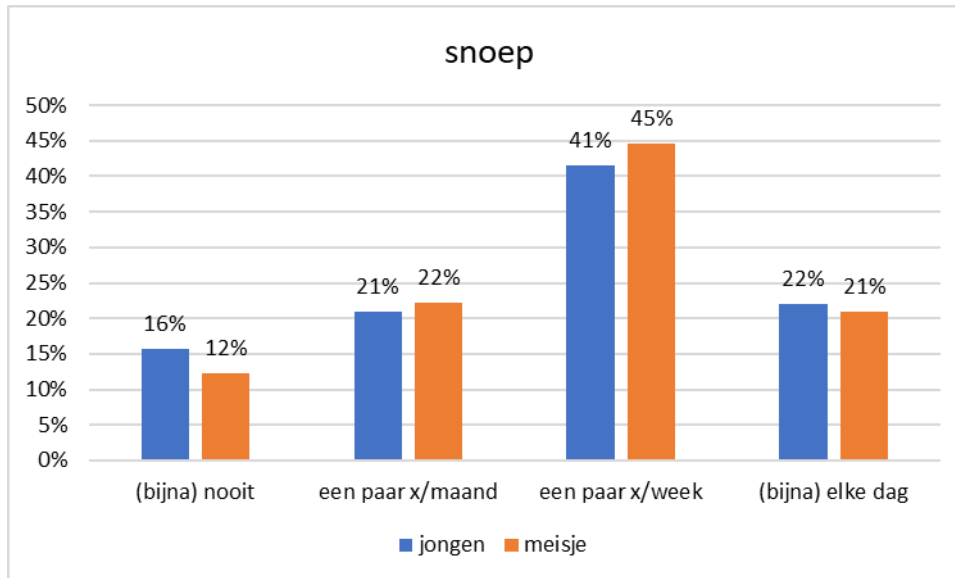
Tabel 97: lijst voedingsproducten

snoep	(zoete dingen zoals snoepjes, koekjes, chocolade...)
groenten	
frietten, kroketjes	(uit de frietpot of uit de frituur)
chips	
vers fruit	
vlees	
vegetarische vleesvervangers	(peulvruchten, setan, tempeh...)
vis	
pizza of pita	
soep	
aardappelen	
deegwaren	(rijst, spaghetti, couscous, lasagne...)
wit brood	
bruin brood	

Figuur 353: procent leerlingen die snoep eten

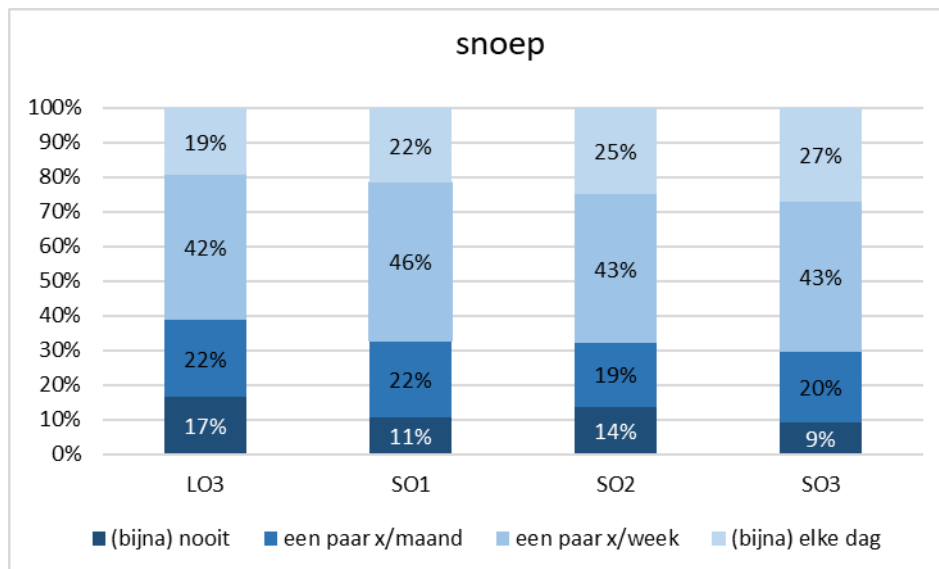


Figuur 354: procent jongens en meisjes die snoep eten



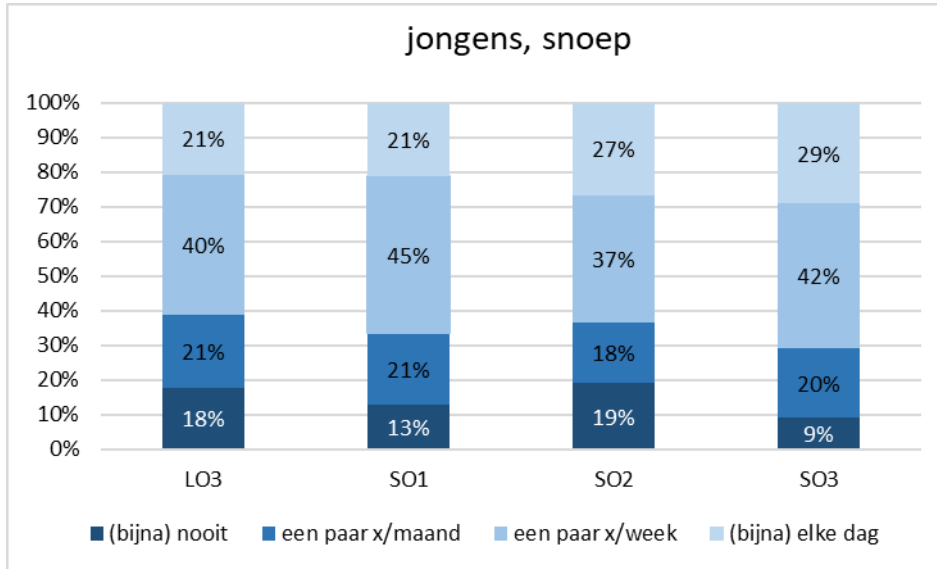
N=2935;  $\chi^2=8,91$ ;  $p=0,0305$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 355: procent leerlingen die snoep eten, per graad



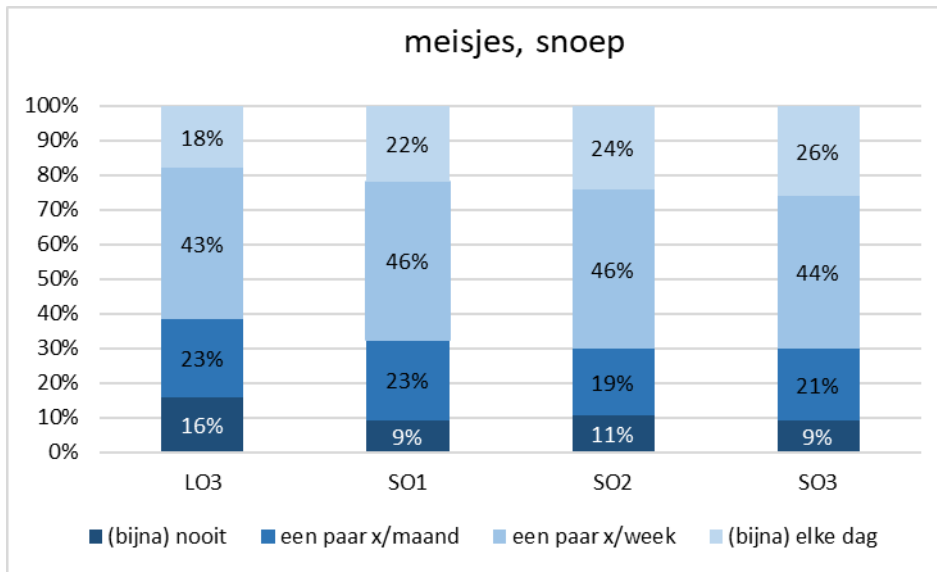
N=2912;  $\chi^2=30,09$ ;  $p=0,0004$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 356: procent jongens die snoep eten, per graad



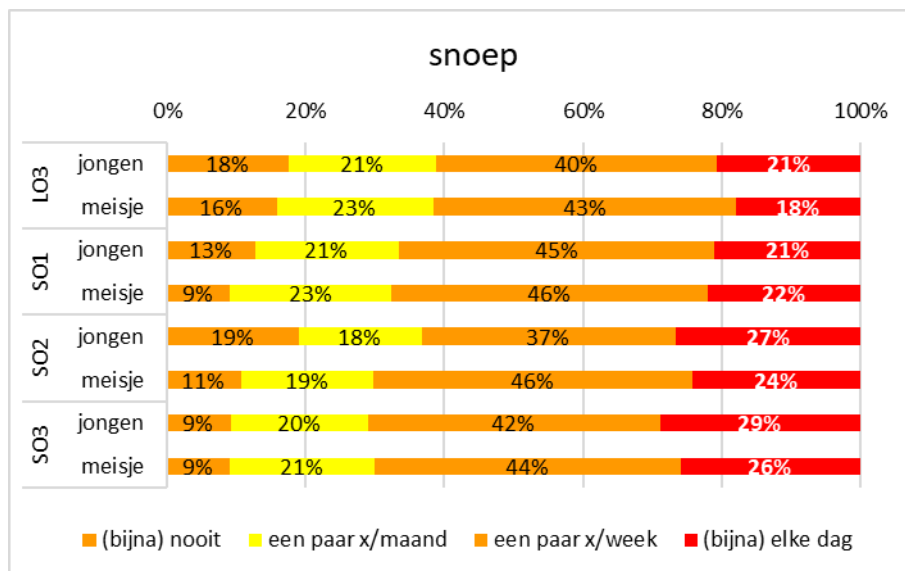
$N=1303$ ;  $Chi^2=13,87$ ;  $p=0,1269$

Figuur 357: procent meisjes die snoep eten, per graad

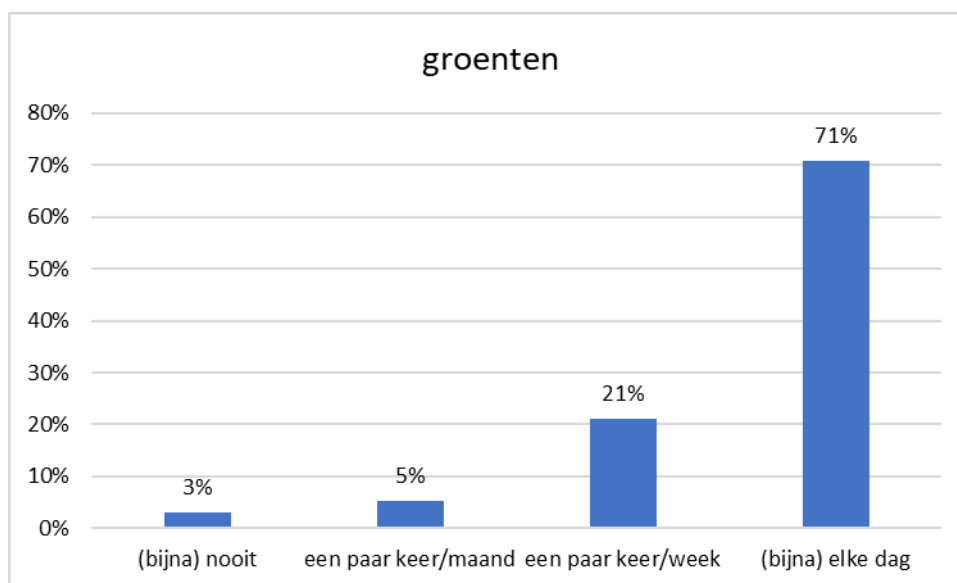


$N=1609$ ;  $Chi^2=20,74$ ;  $p=0,0139$ ; Cramer's  $V=0,07$

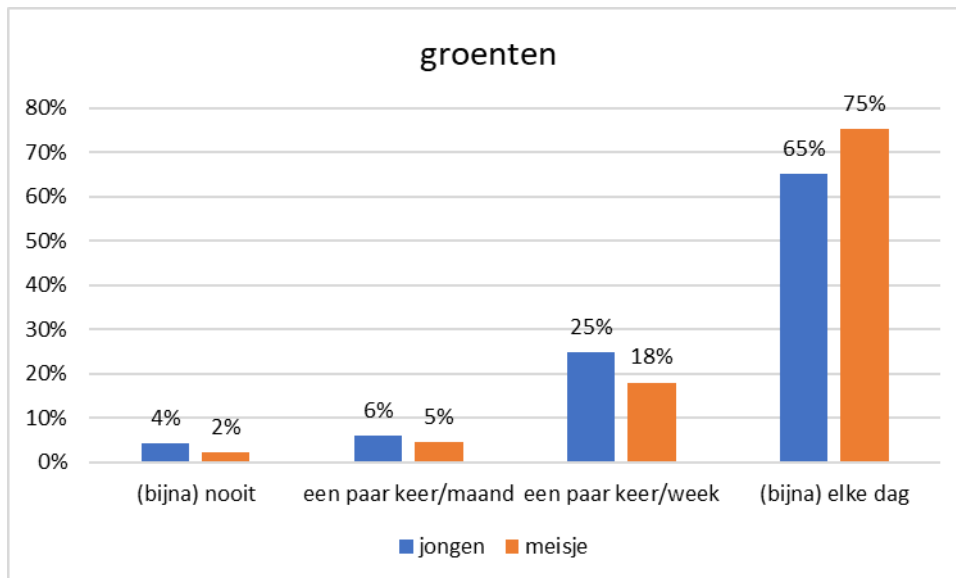
Figuur 358: procent jongens en meisjes die snoep eten, per graad



Figuur 359: procent leerlingen die groeten eten

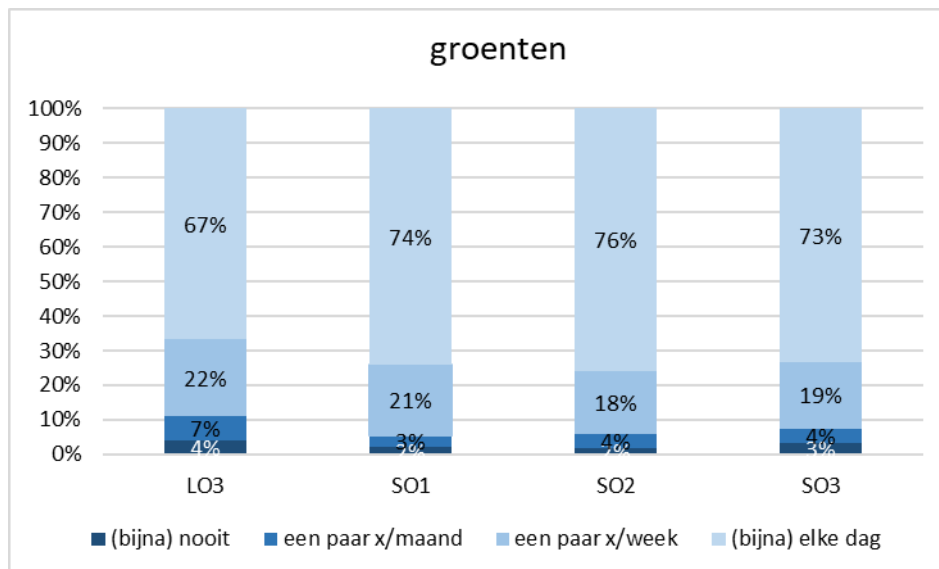


Figuur 360: procent jongens en meisjes die groenten eten



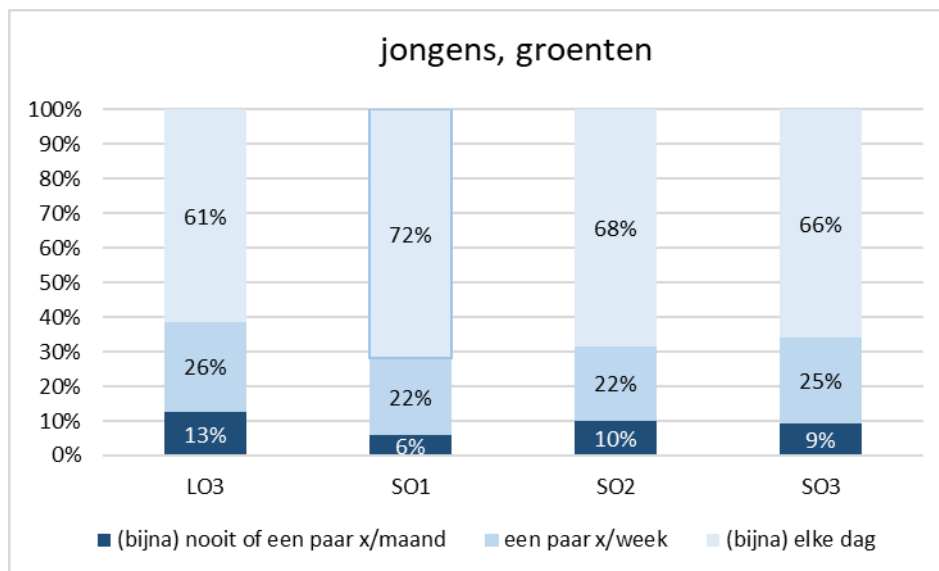
N=2935;  $\chi^2=39,70$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,12

Figuur 361: procent leerlingen die groenten eten, per graad



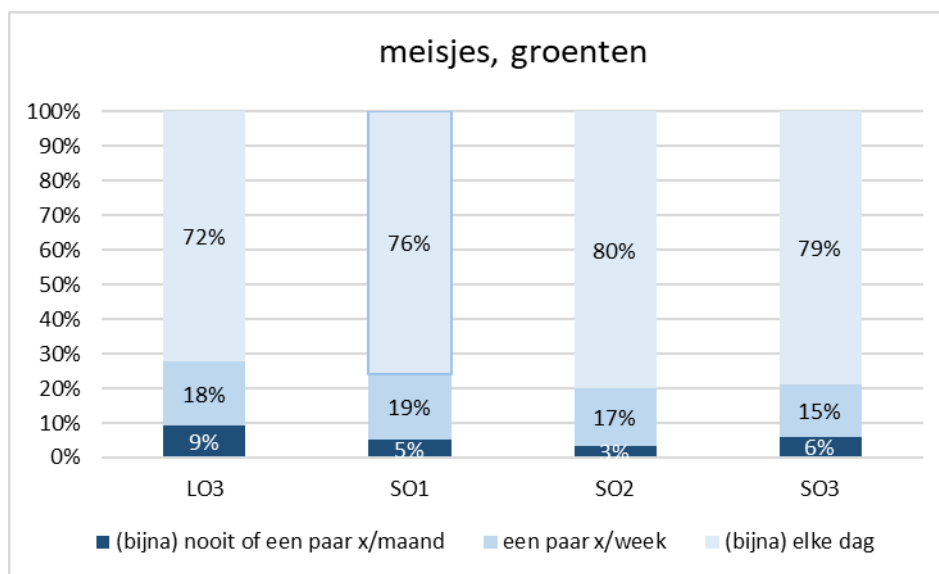
N=2912;  $\chi^2=35,25$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 362: procent jongens die groeten eten, per graad



N=1303;  $\chi^2=17,53$ ;  $p=0,0075$ ; Cramer's V=0,08

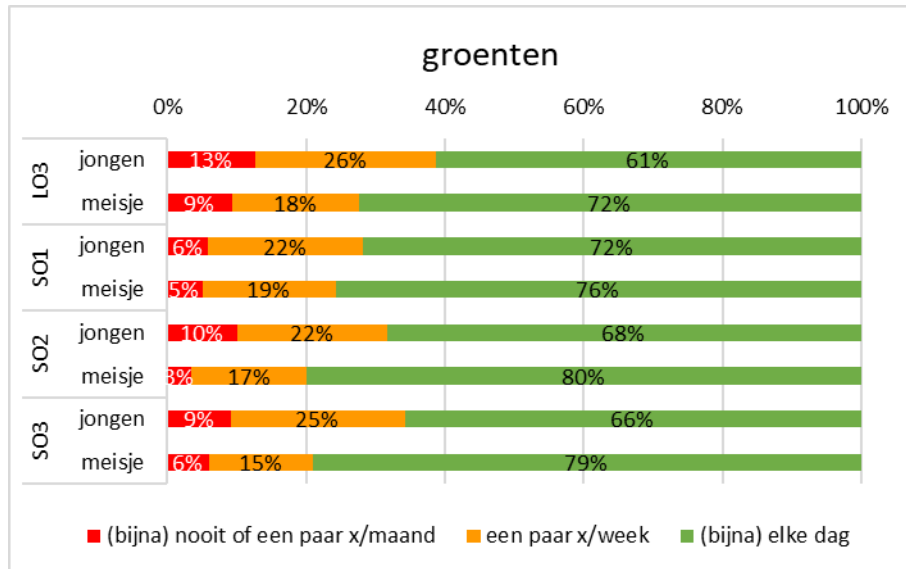
Figuur 363: procent meisjes die groeten eten, per graad



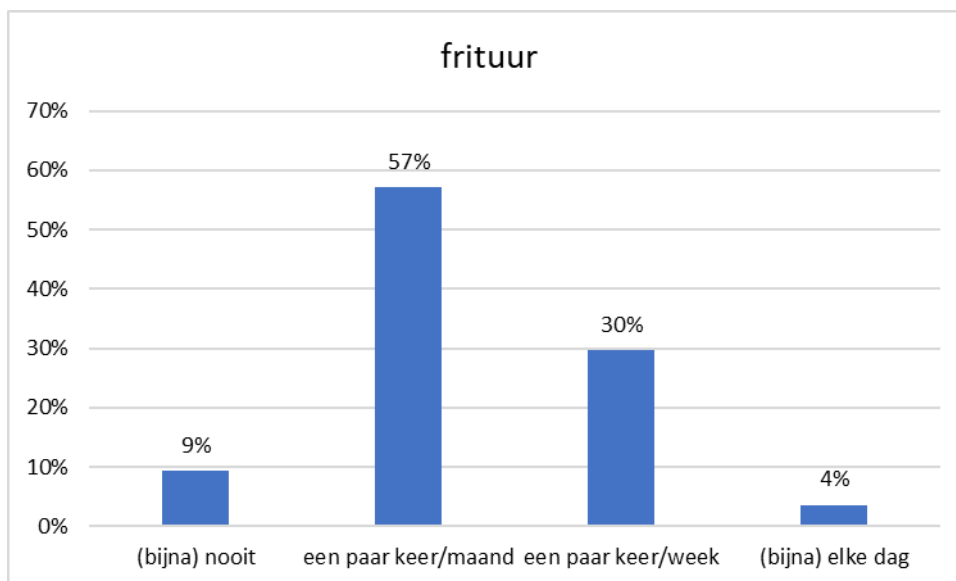
N=1609;  $\chi^2=17,28$ ;  $p=0,0083$ ; Cramer's V=0,07



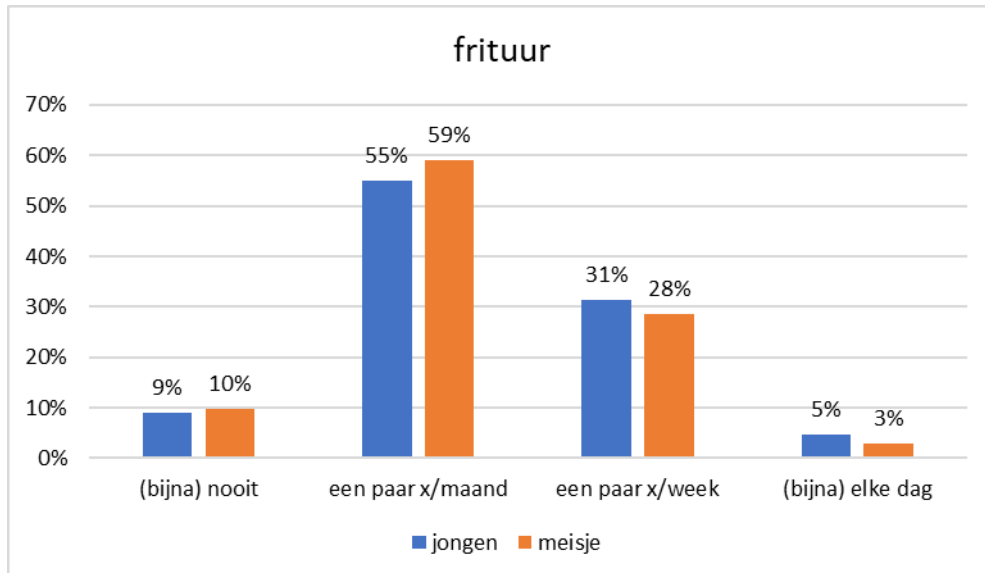
Figuur 364: procent jongens en meisjes die groeten eten, per graad



Figuur 365: procent leerlingen die gefrituurde dingen eten

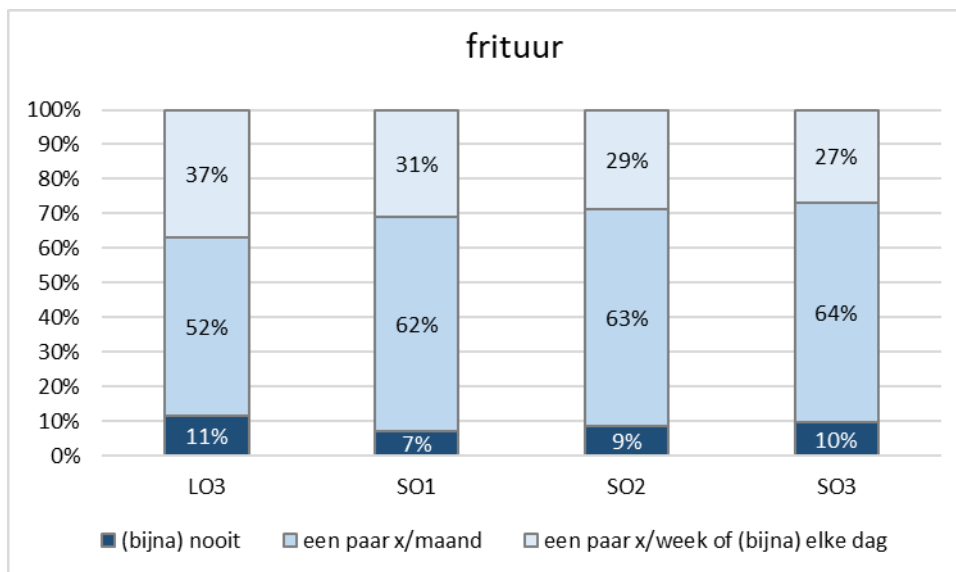


Figuur 366; aantal jongens en meisjes die gefrituurde dingen eten



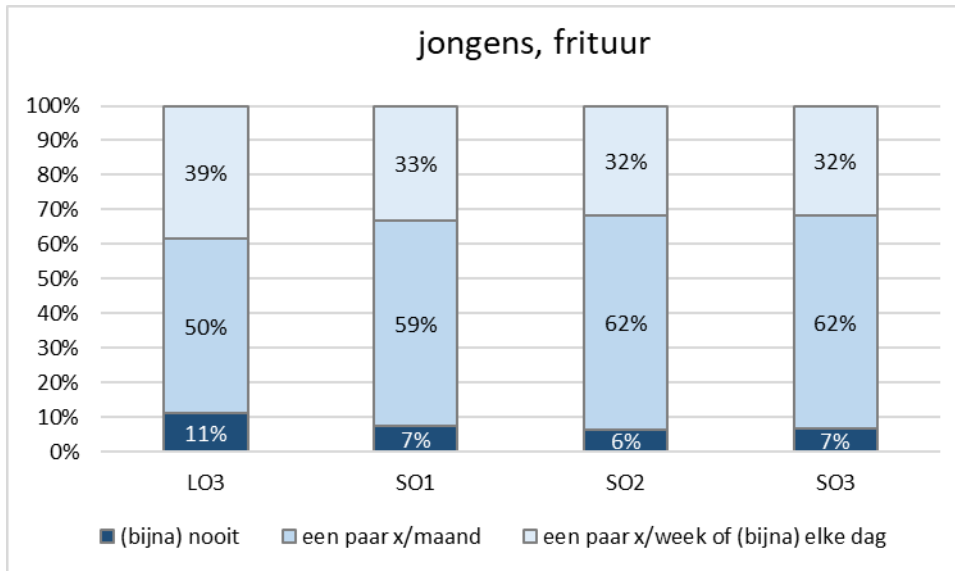
N=2935;  $\chi^2=11,76$ ;  $p=0,0082$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 367: procent leerlingen die gefrituurde dingen eten, per graad

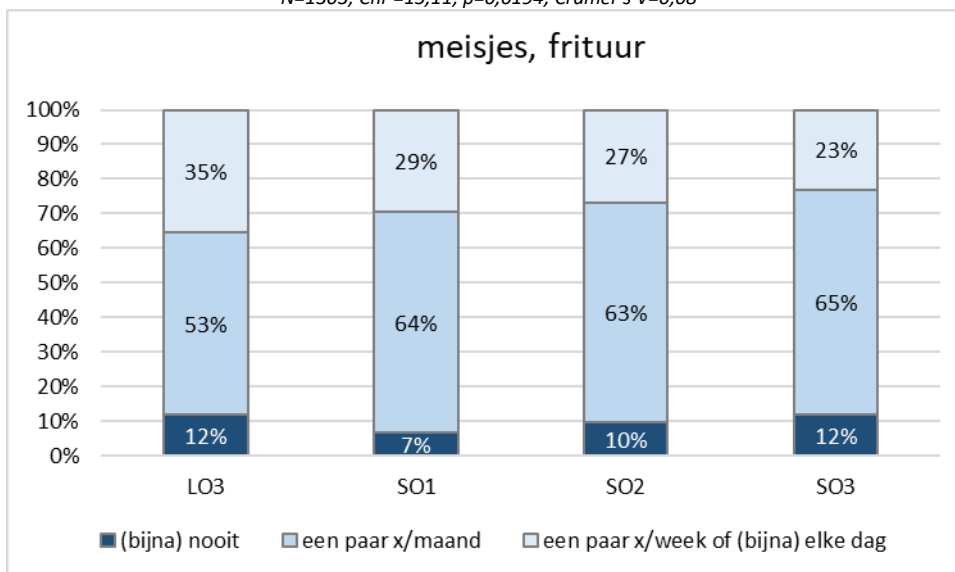


N=2912;  $\chi^2=38,98$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,08

Figuur 368: procent jongens die gefrituurde dingen eten, per graad

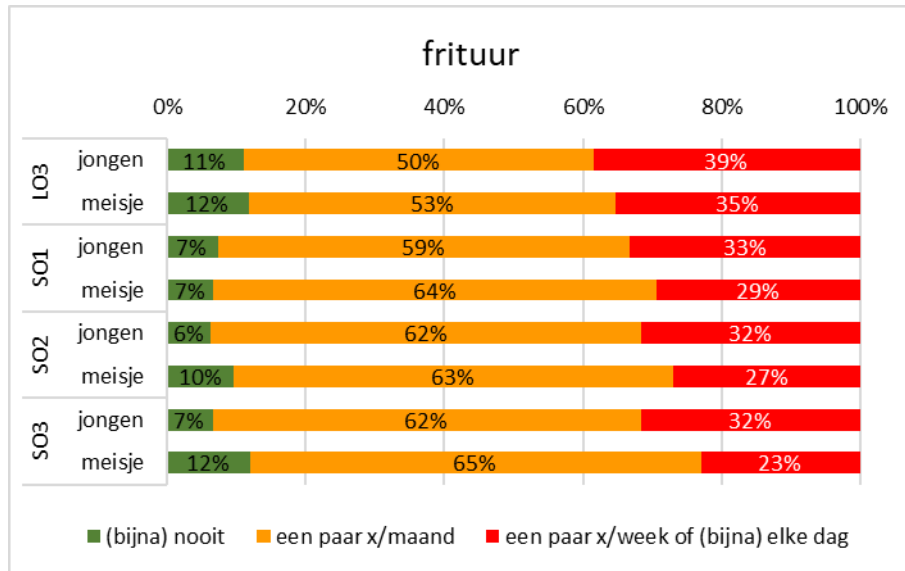


*N=1303; Chi<sup>2</sup>=15,11; p=0,0194; Cramer's V=0,08*

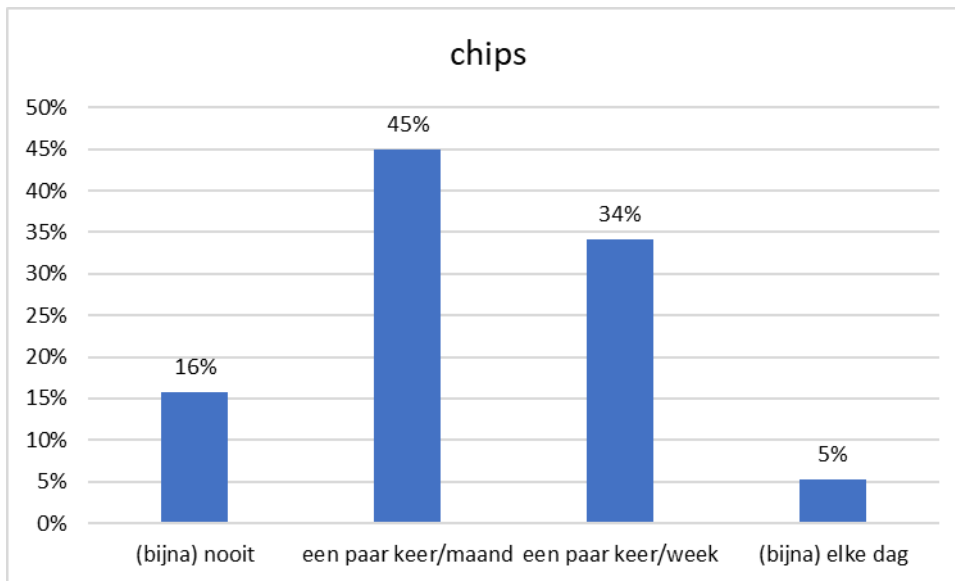


*N=1609; Chi<sup>2</sup>=24,79; p=0,0004; Cramer's V=0,09*

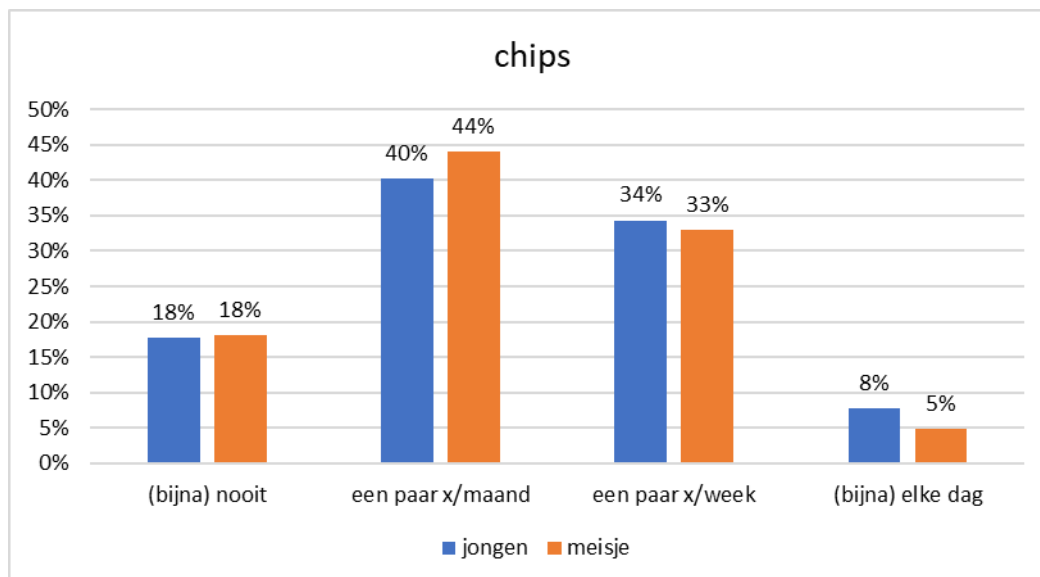
Figuur 369: procent jongens en meisjes die gefrituurde dingen eten, per graad



Figuur 370: procent leerlingen die chips eten

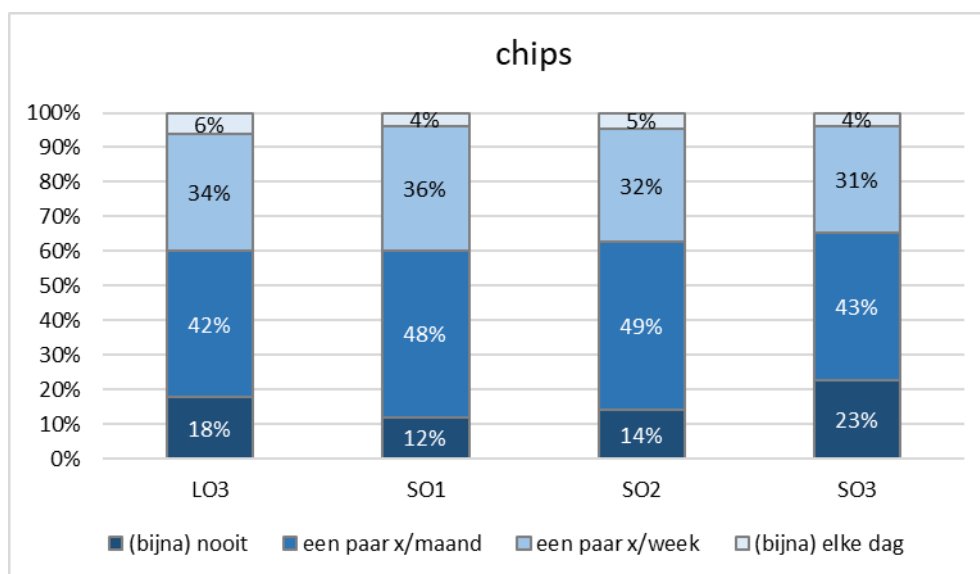


Figuur 371: procent jongens en meisjes die chips eten



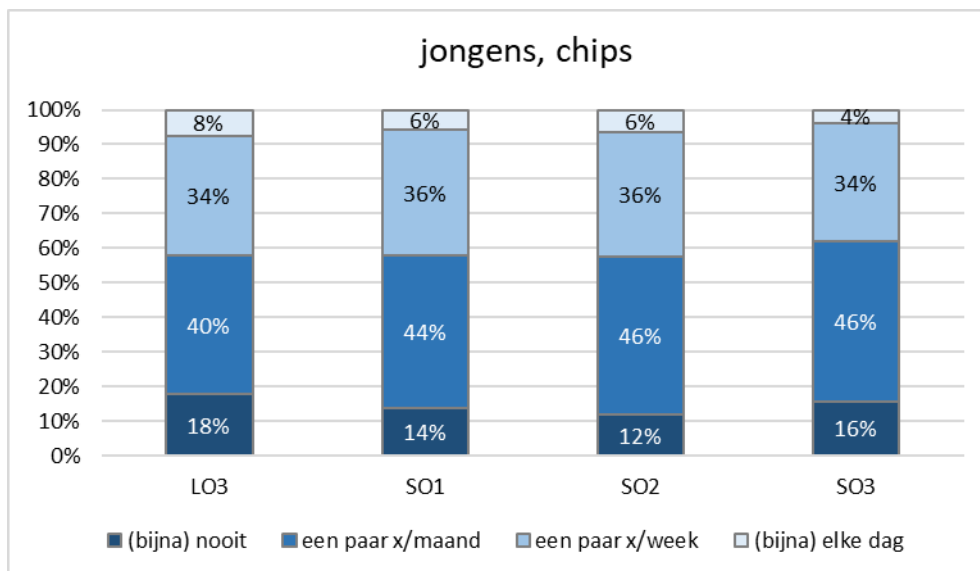
geslacht:  $N=2935$ ;  $\chi^2=17,91$ ;  $p=0,0005$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 372: procent leerlingen die chips eten, per graad



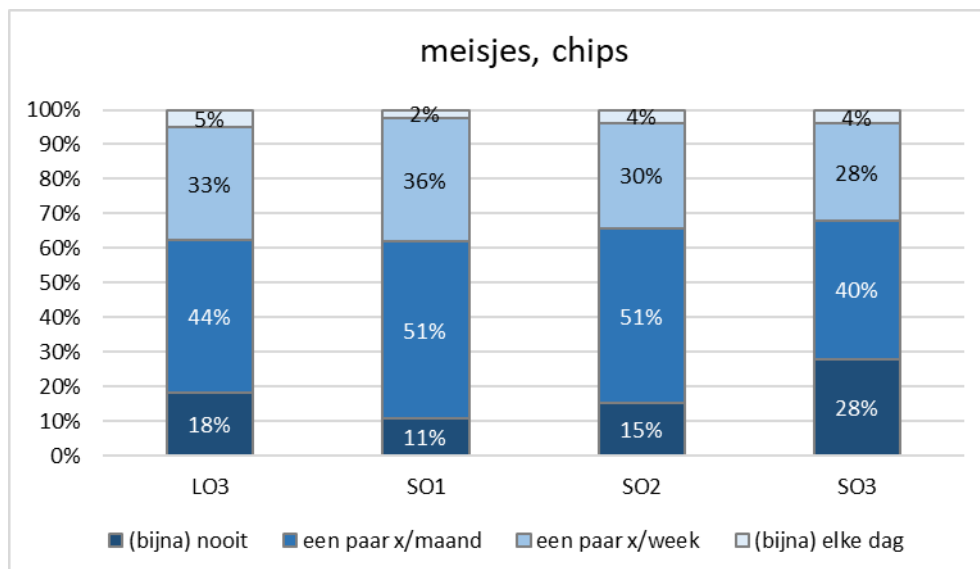
$N=2912$ ;  $\chi^2=33,05$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 373: procent jongens die chips eten, per graad



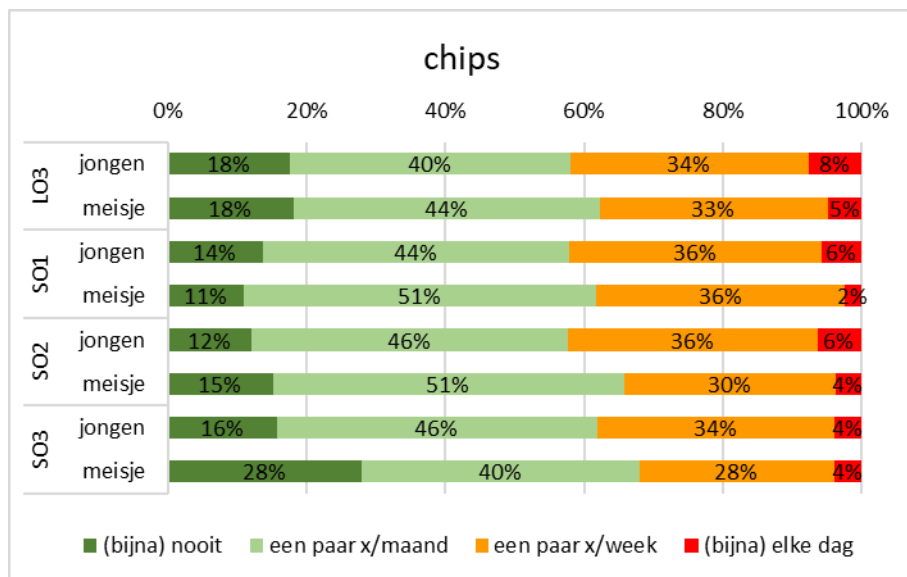
$N=1303$ ;  $Chi^2=8,28$ ;  $p=0,5066$

Figuur 374: procent meisjes die chips eten, per graad

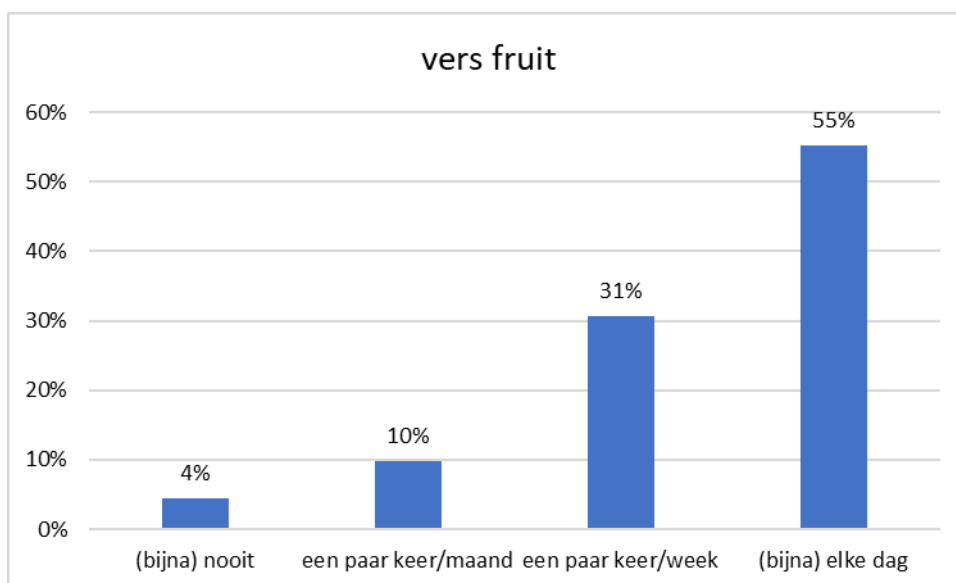


$N=1609$ ;  $Chi^2=31,55$ ;  $p=0,0002$ ;  $Cramer's V=0,08$

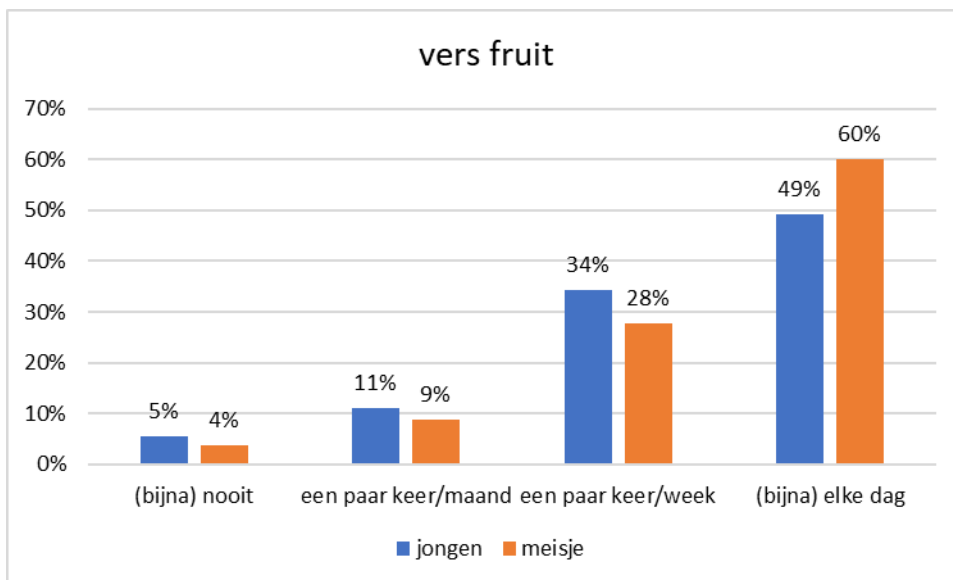
Figuur 375: procent jongens en meisjes die chips eten, per graad



Figuur 376: procent leerlingen die vers fruit eten

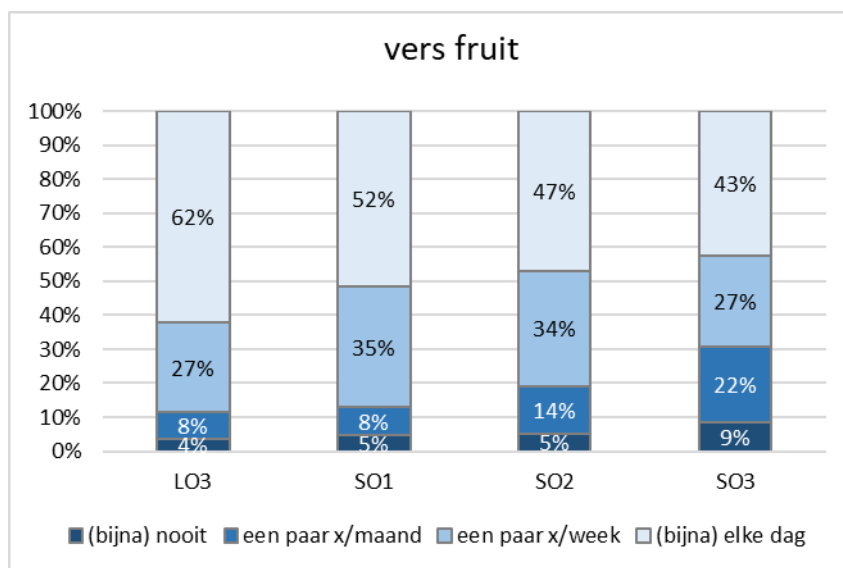


Figuur 377: procent jongens en meisjes die vers fruit eten



N=2935; Chi<sup>2</sup>=35,40; p=0,0000; Cramer's V=0,11

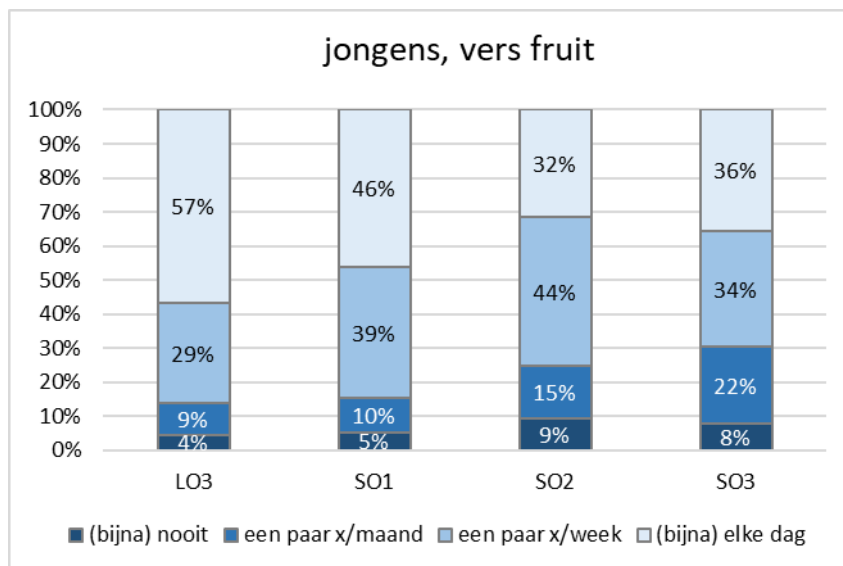
Figuur 378: procent leerlingen die vers fruit eten, per graad



N=2912; Chi<sup>2</sup>=94,72; p=0,0000; Cramer's V=0,10

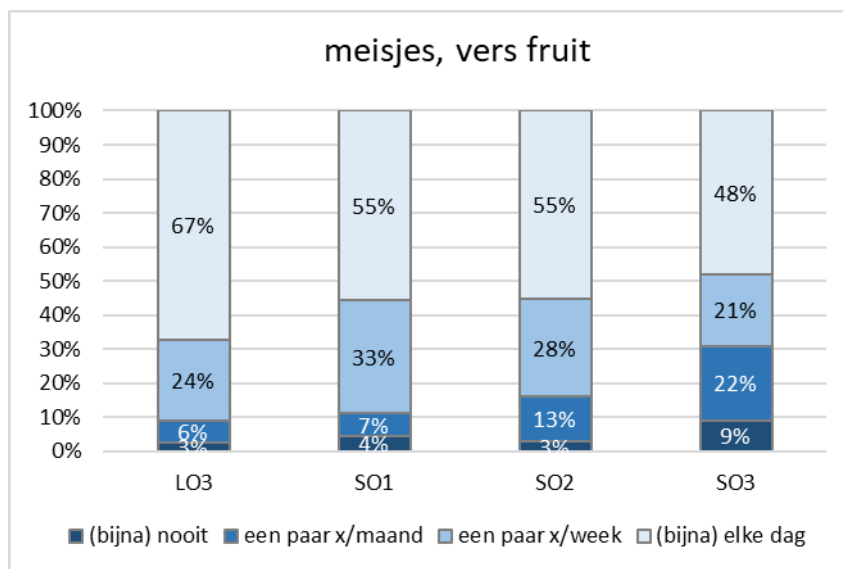


Figuur 379: procent jongens die vers fruit eten, per graad



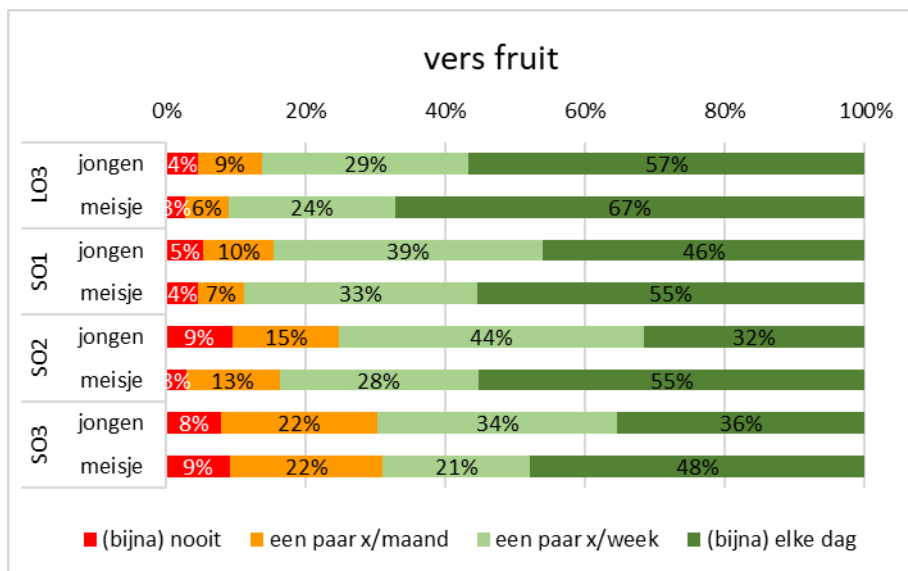
*N=1303; Chi<sup>2</sup>=52,68; p=0,0000; Cramer's V=0,12*

Figuur 380: procent meisjes die vers fruit eten, per graad

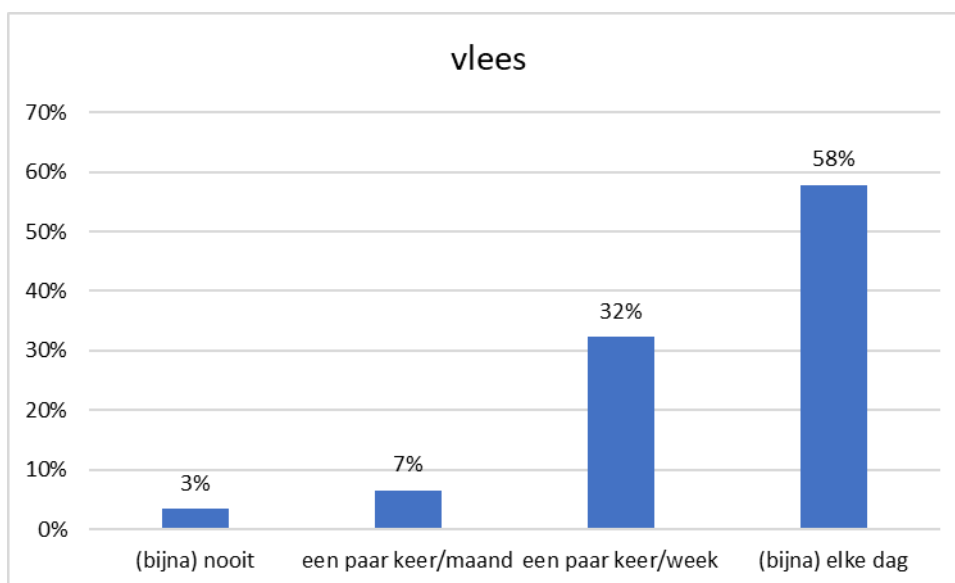


*N=1609; Chi<sup>2</sup>=68,91; p=0,0000; Cramer's V=0,12*

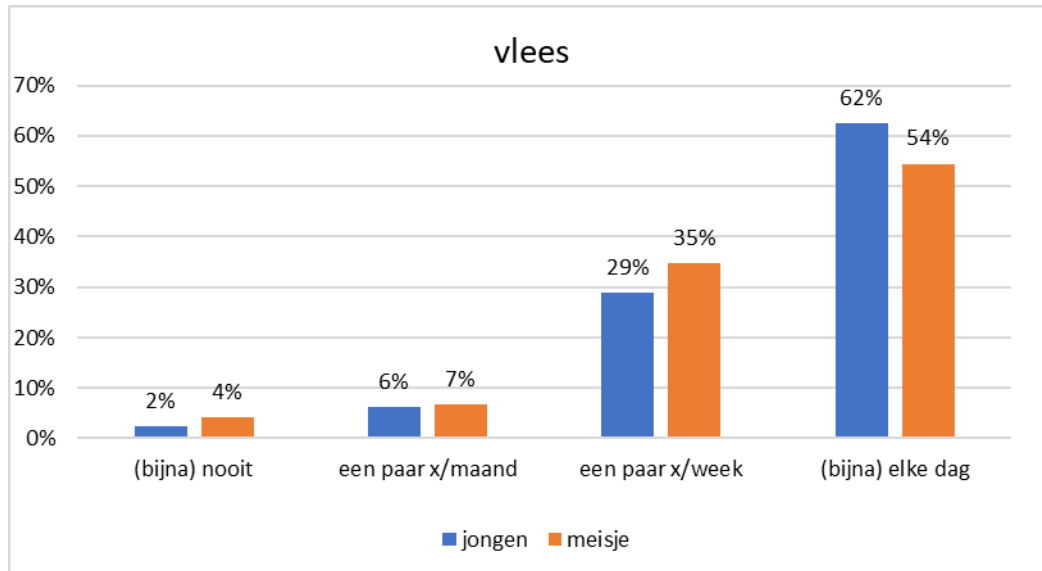
Figuur 381: procent jongens en meisjes die vers fruit eten, per graad



Figuur 382: procent leerlingen die vlees eten

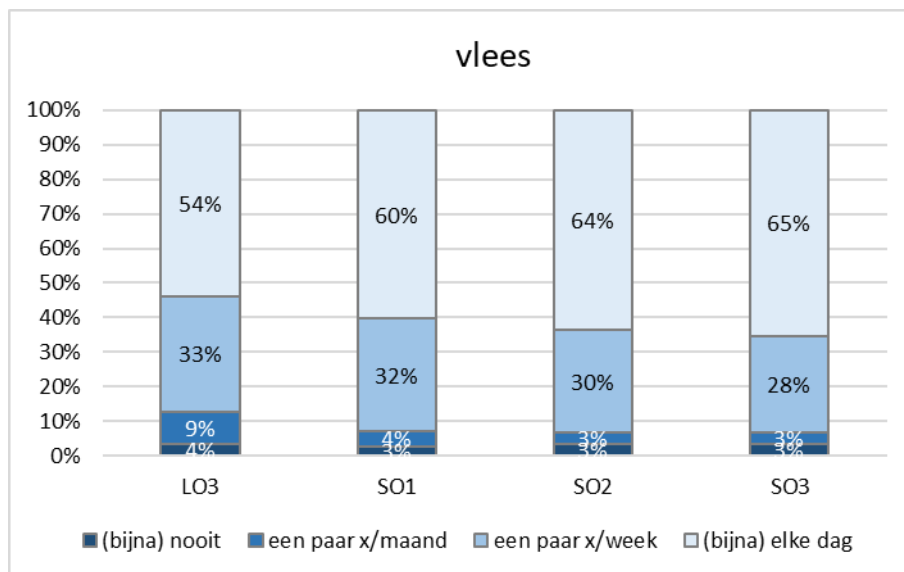


Figuur 383: procent jongens en meisjes die vlees eten



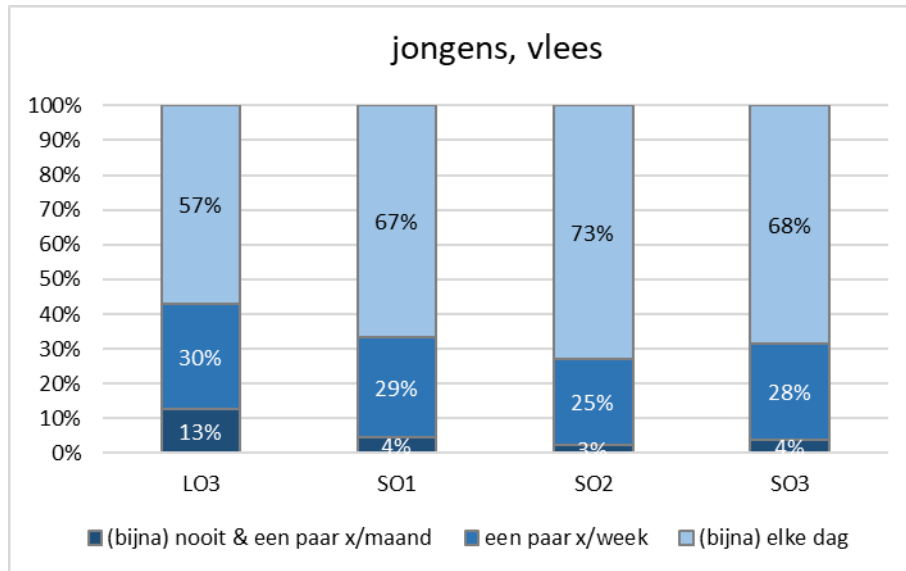
N=2935;  $\chi^2=20,91$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's V=0,08

Figuur 384: procent leerlingen die vlees eten, per graad



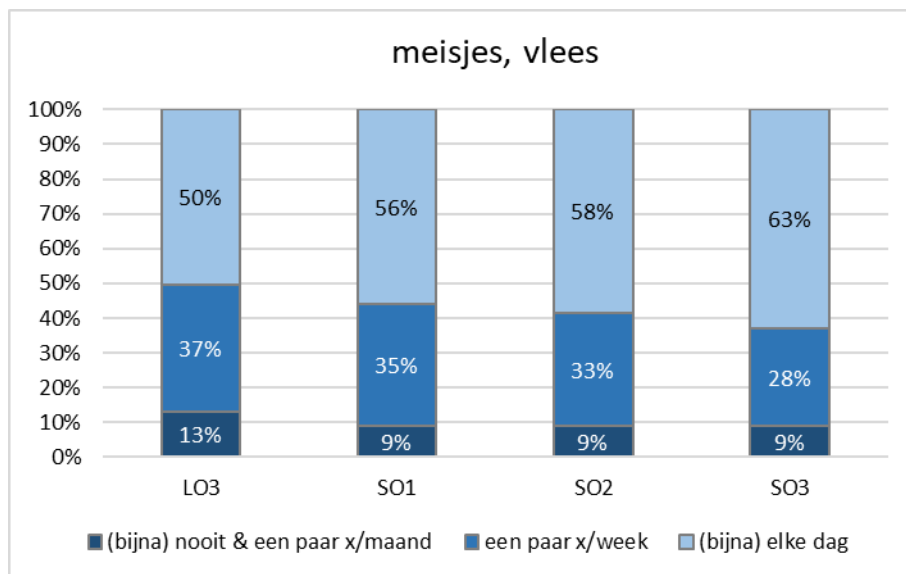
N=2912;  $\chi^2=45,19$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,07

Figuur 385: procent jongens die vlees eten, per graad



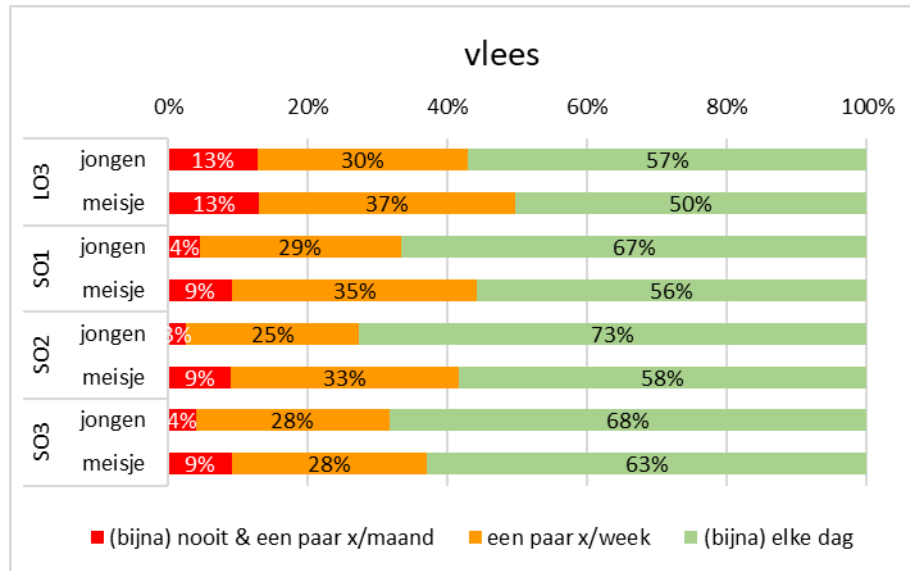
$N=1303$ ;  $Chi^2=38,80$ ;  $p=0,0000$ ;  $Cramer's V=0,12$

Figuur 386: procent meisjes die vlees eten, per graad

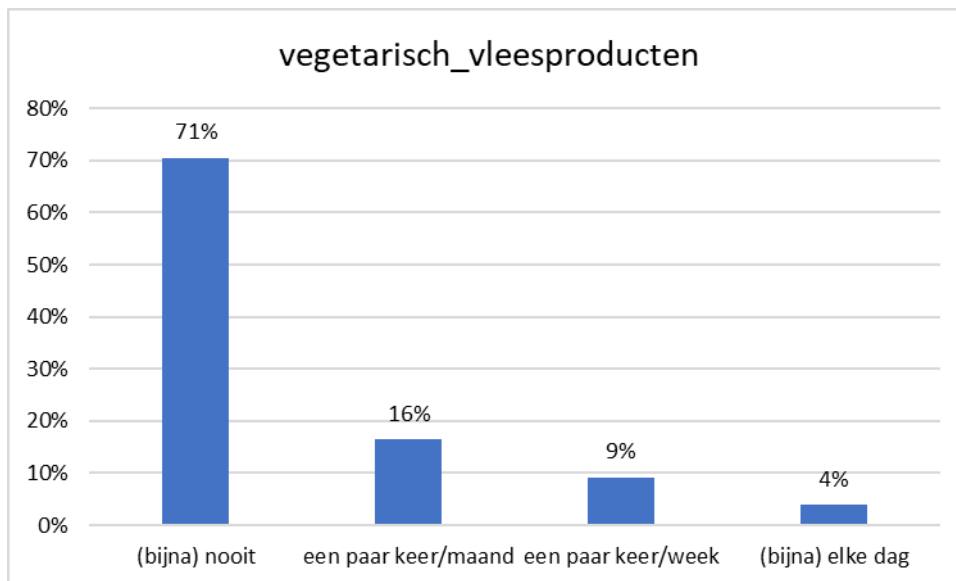


$N=1609$ ;  $Chi^2=12,63$ ;  $p=0,0493$ ;  $Cramer's V=0,06$

Figuur 387: procent jongens en meisjes die vlees eten, per graad

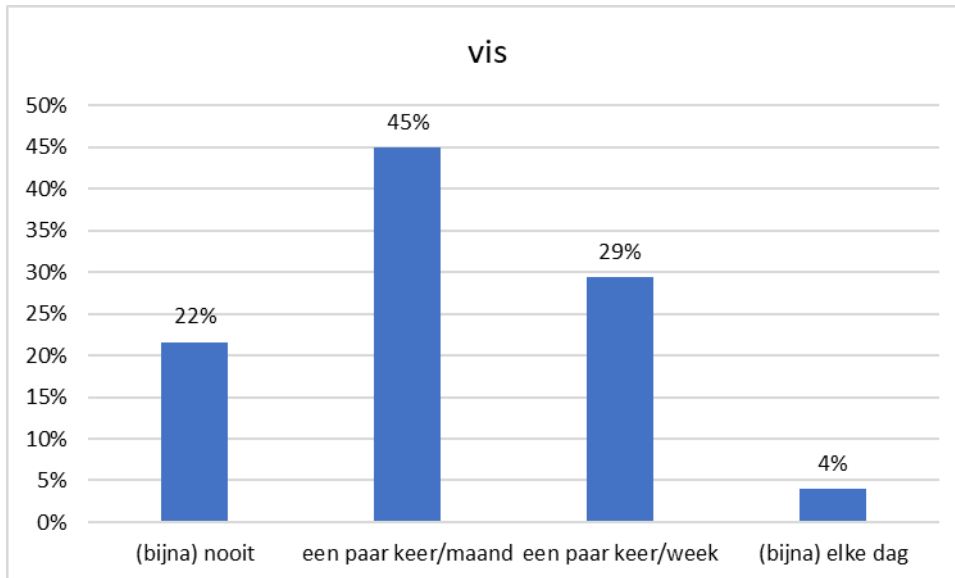


Figuur 388: procent leerlingen die vegetarische vleesvervangers eten

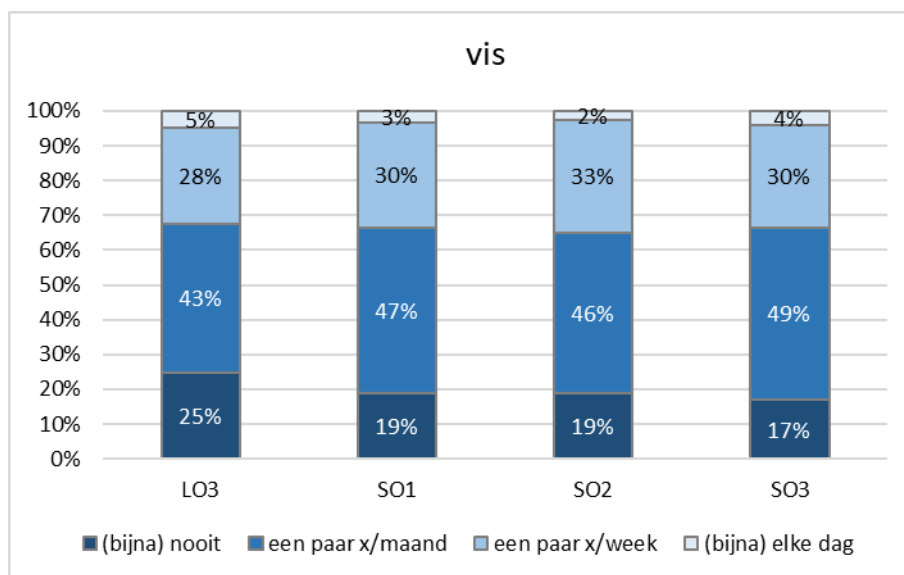


Er zijn geen statistisch significante verschillen gevonden tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $Chi^2=4,31$ ;  $p=0,2303$ ), noch tussen de graden ( $N=2912$ ;  $Chi^2=13,89$ ;  $p=0,1261$ ).

Figuur 389: procent leerlingen die vis eten

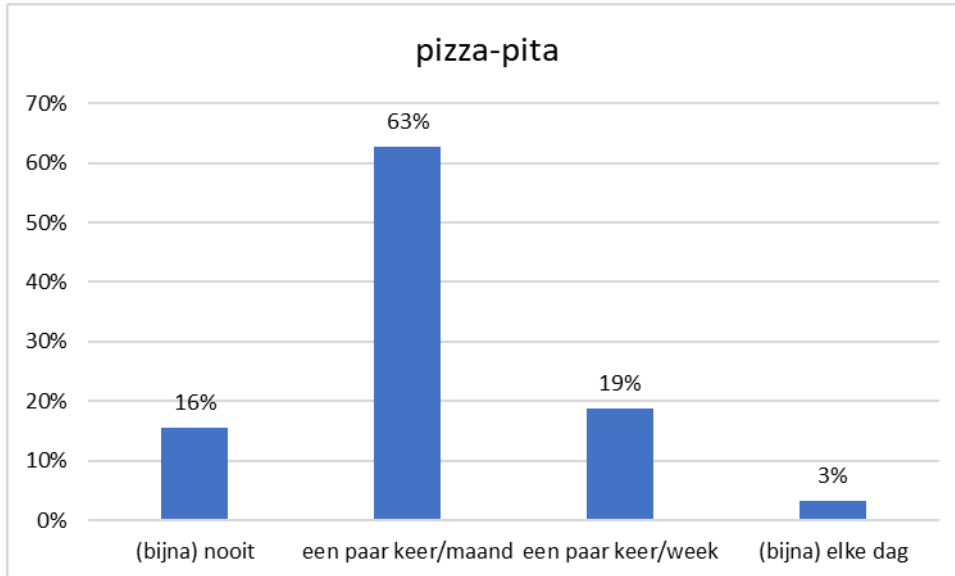


Er zijn geen statistisch significante verschillen tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $\chi^2=5,45$ ;  $p=0,1419$ ).  
 Figuur 390: procent leerlingen die vis eten, per graat

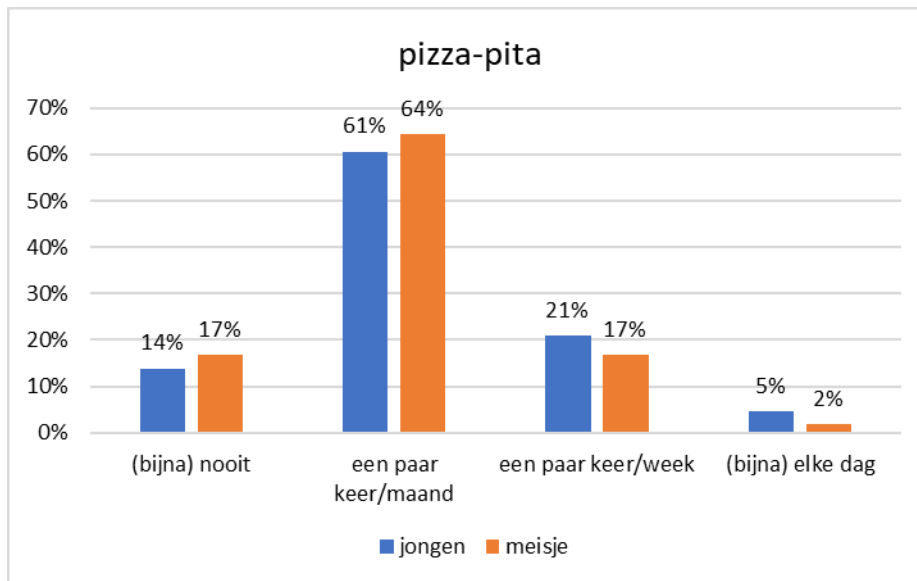


$N=2912$ ;  $\chi^2=27,20$ ;  $p=0,0013$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 391: procent leerlingen die pizza-pita eten

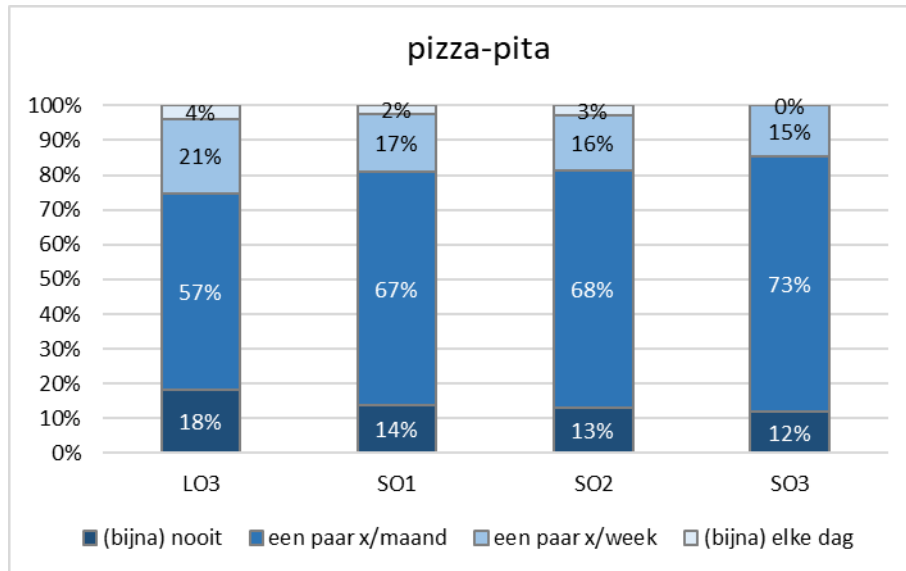


Figuur 392: procent jongens en meisjes die pizza-pita eten



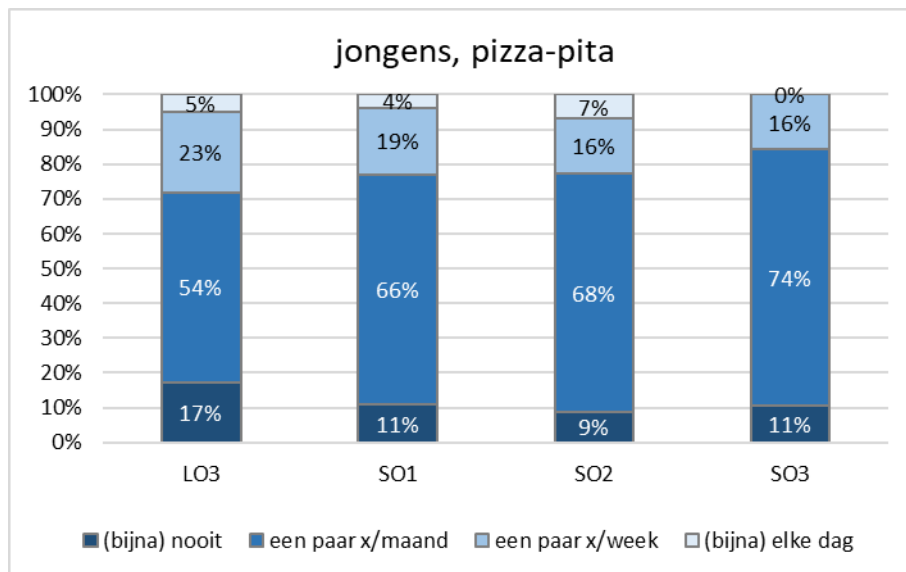
$N=2935$ ;  $\chi^2=29,03$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 393: procent leerlingen die pizza-pita eten, per graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=48,48$ ;  $p=0,0000$ ;  $Cramer's V=0,07$

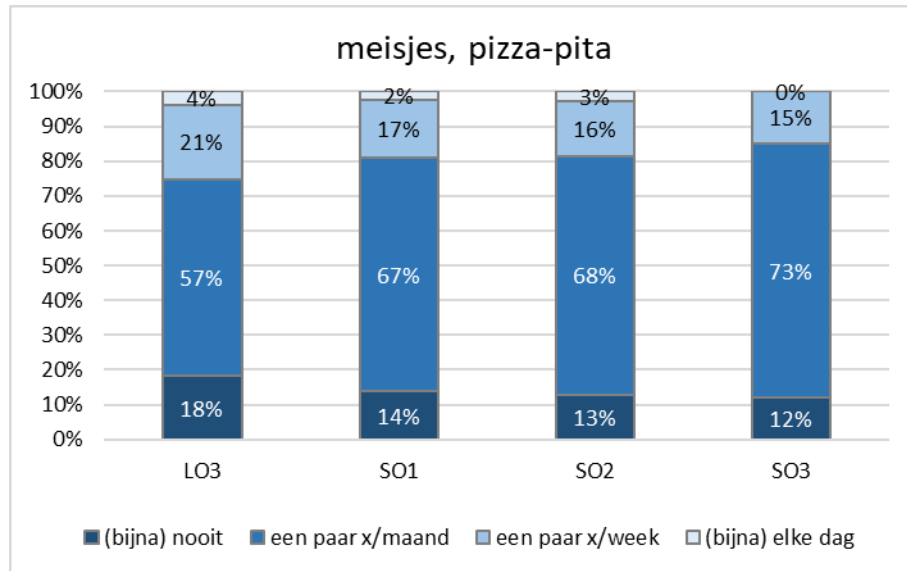
Figuur 394: procent jongens die pizza-pita eten, per graad



$N=1303$ ;  $Chi^2=33,84$ ;  $p=0,0004$ ;  $Cramer's V=0,09$  (met vw in 1 cel <5)

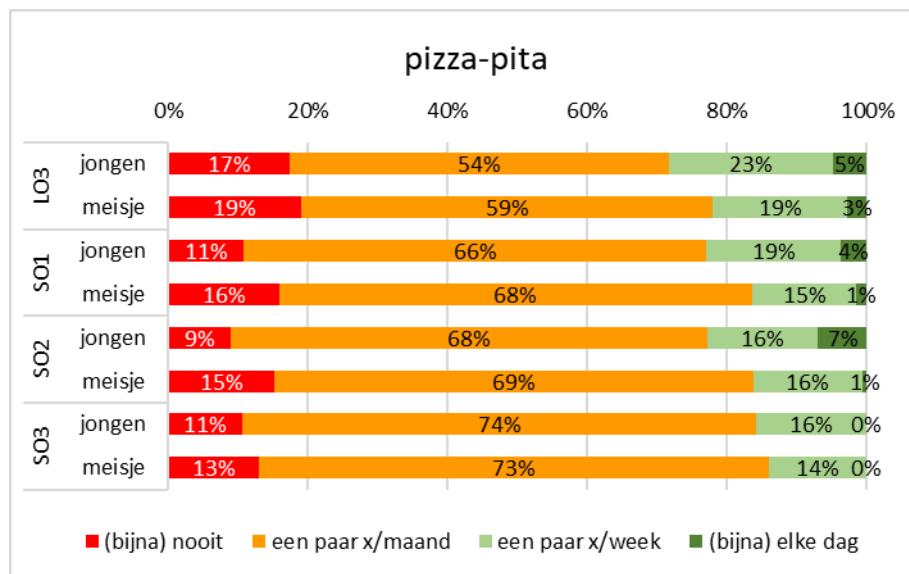


Figuur 395: procent meisjes die pizza-pita eten, per graad

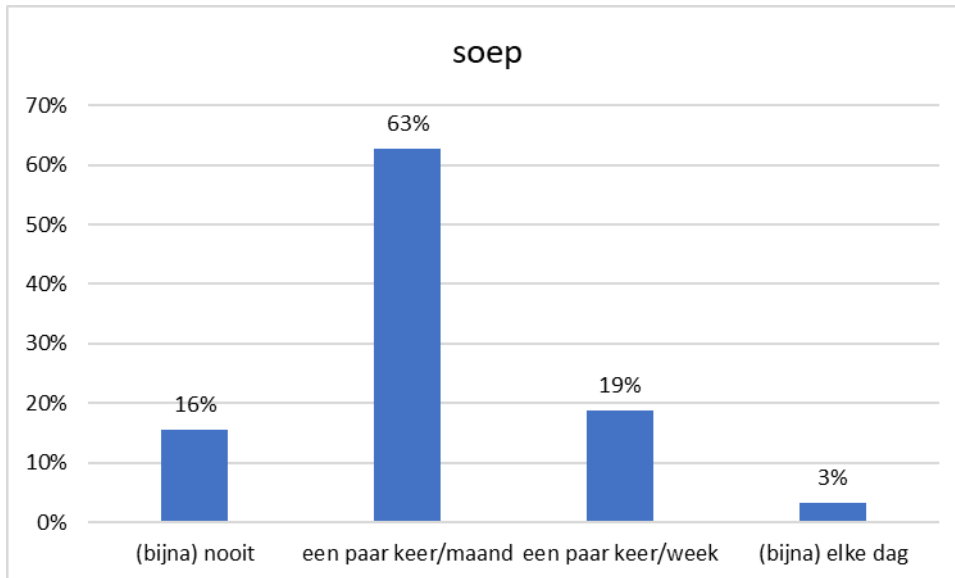


*N=1609; Chi<sup>2</sup>=21,87; p=0,0175; Cramer's V=0,07(met vw in 1 cel <5)*

Figuur 396: procent jongens en meisjes die pizza-pita eten, per graad

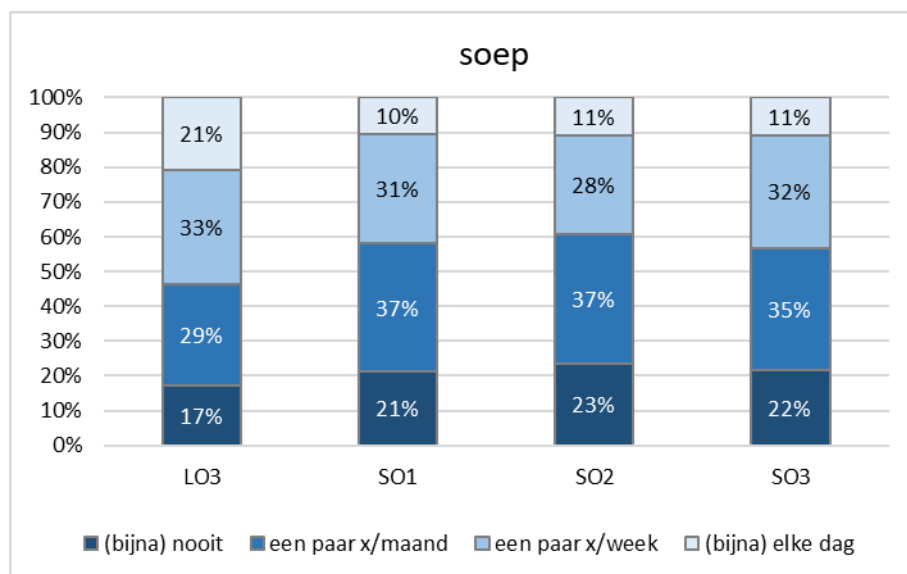


Figuur 397: procent leerlingen die soep eten



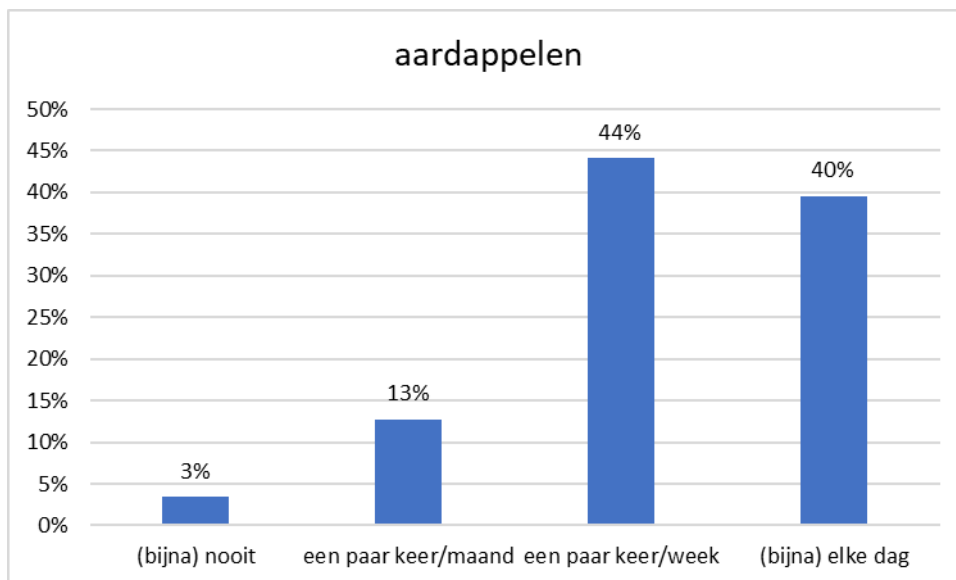
Er is geen verschil tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $Chi^2=6,15$ ;  $p=0,1045$ ).

Figuur 398: procent leerlingen die soep eten, per graad



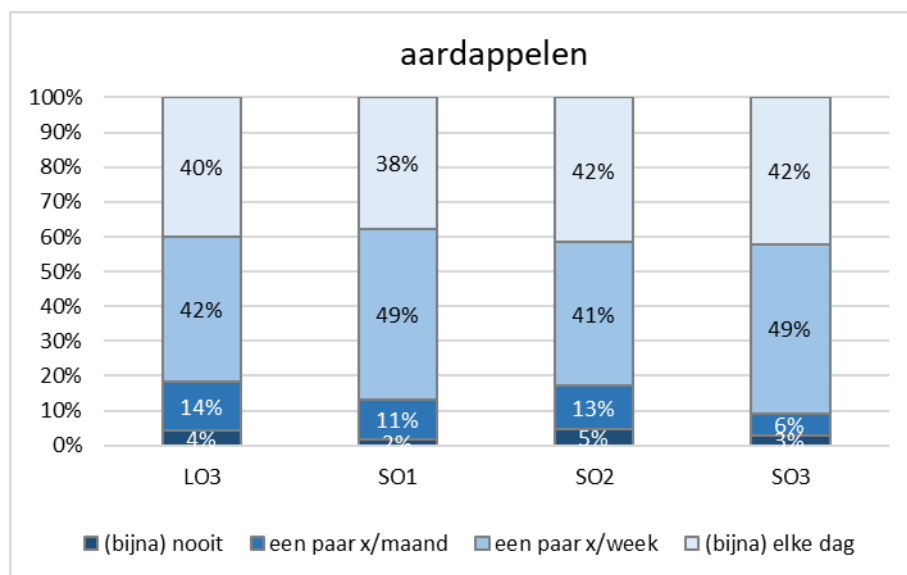
$N=2912$ ;  $Chi^2=73,39$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 399: procent leerlingen die aardappelen eten



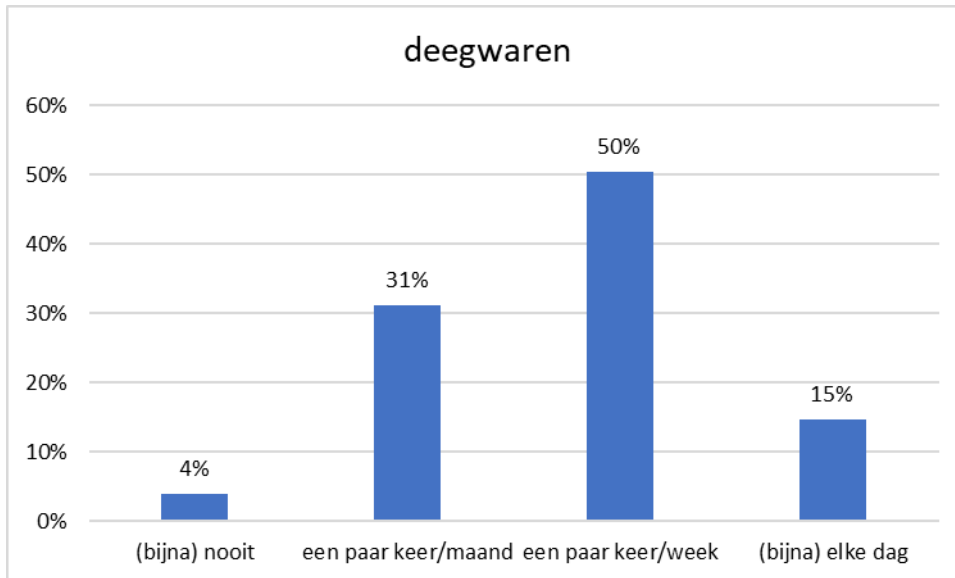
Er is geen verschil tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $Chi^2=5,23$ ;  $p=0,1556$ ).

Figuur 400: procent leerlingen die aardappelen eten, per graad

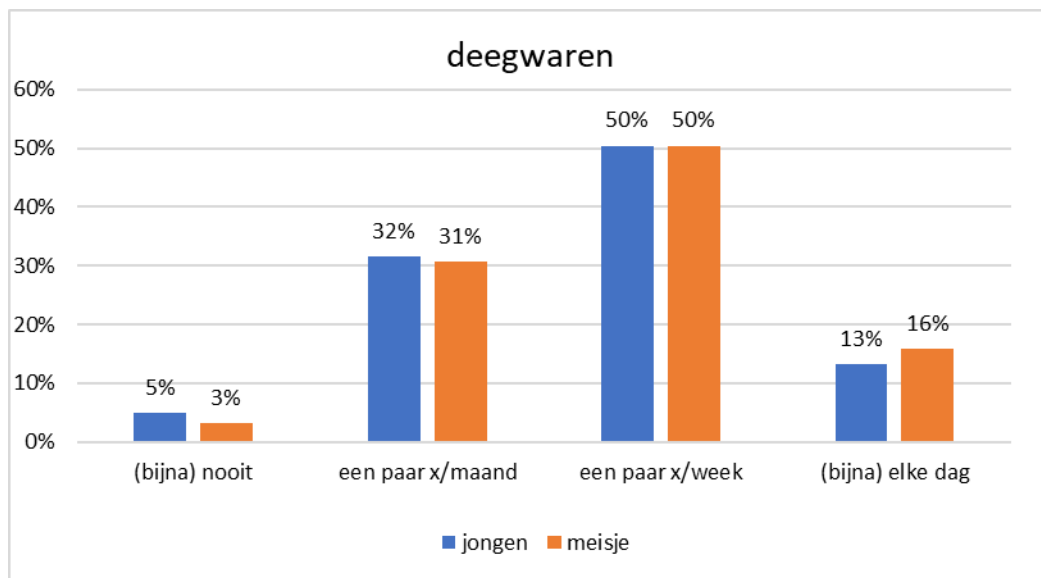


$N=2912$ ;  $Chi^2=31,39$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 401: procent leerlingen die deegwaren eten

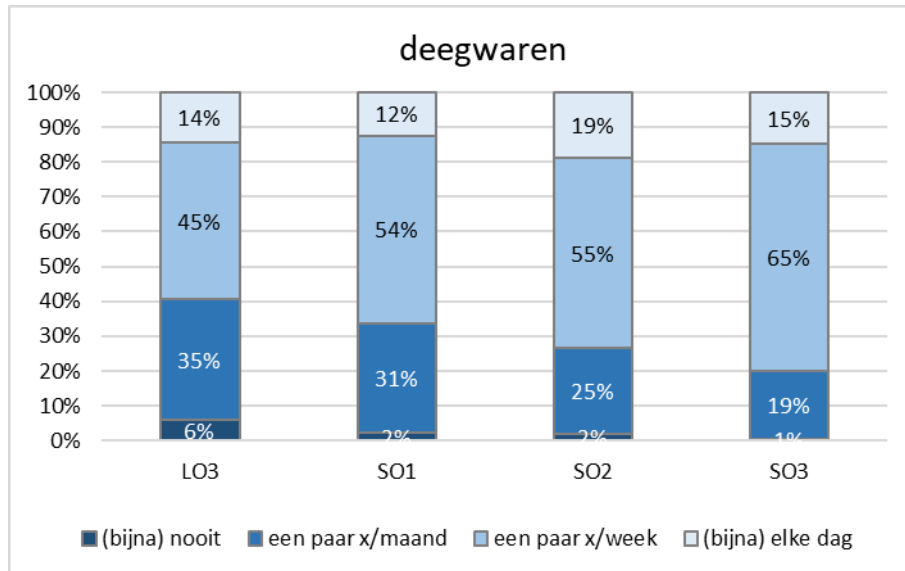


Figuur 402: procent jongens en meisjes die deegwaren eten



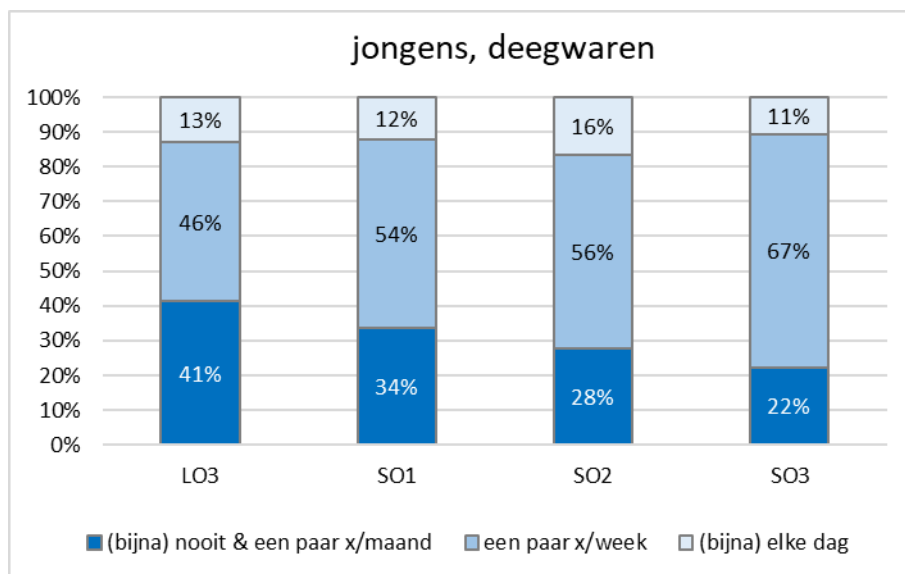
N=2935;  $\chi^2=9,27$ ;  $p=0,0259$ ; Cramer's V=0,06

Figuur 403: procent leerlingen die deegwaren eten, per graad



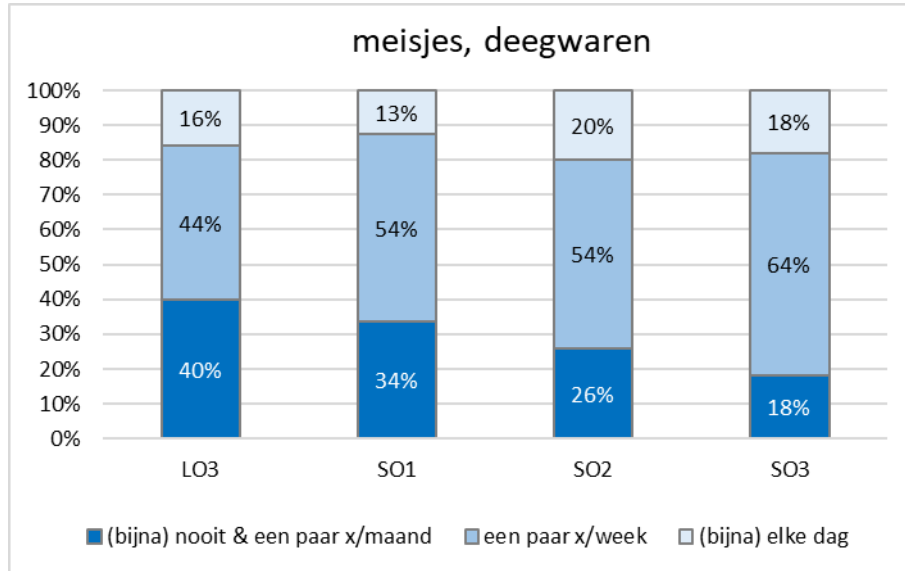
$N=2912$ ;  $\chi^2=77,67$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 404: procent jongens die deegwaren eten, per graad



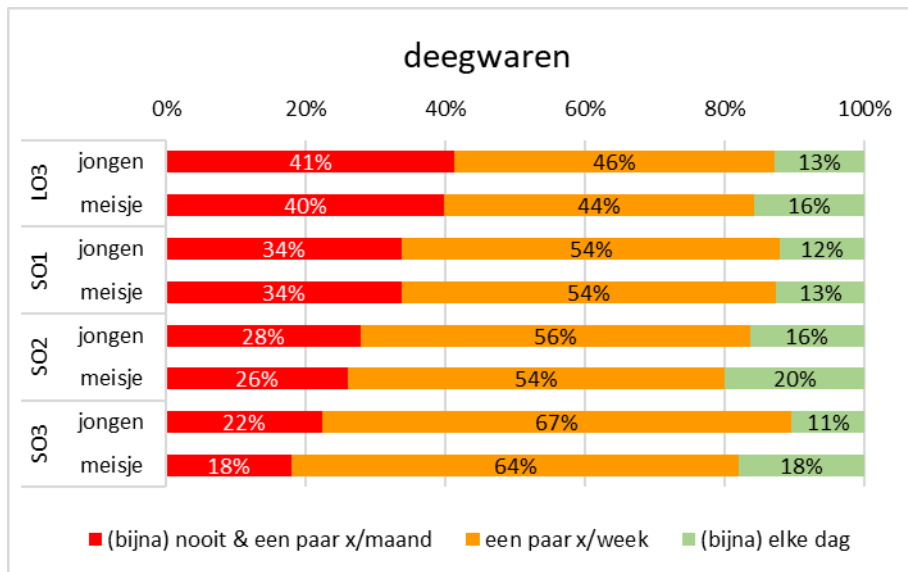
$N=1303$ ;  $\chi^2=23,56$ ;  $p=0,0006$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 405: procent meisjes die deegwaren eten, per graad

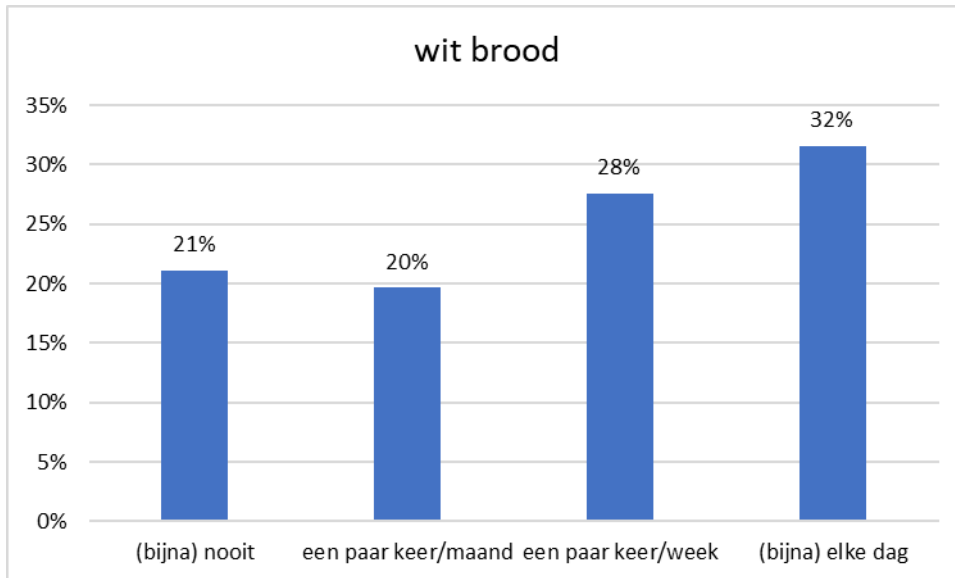


N=1609; Chi<sup>2</sup>=37,38; p=0,0000; Cramer's V=0,11

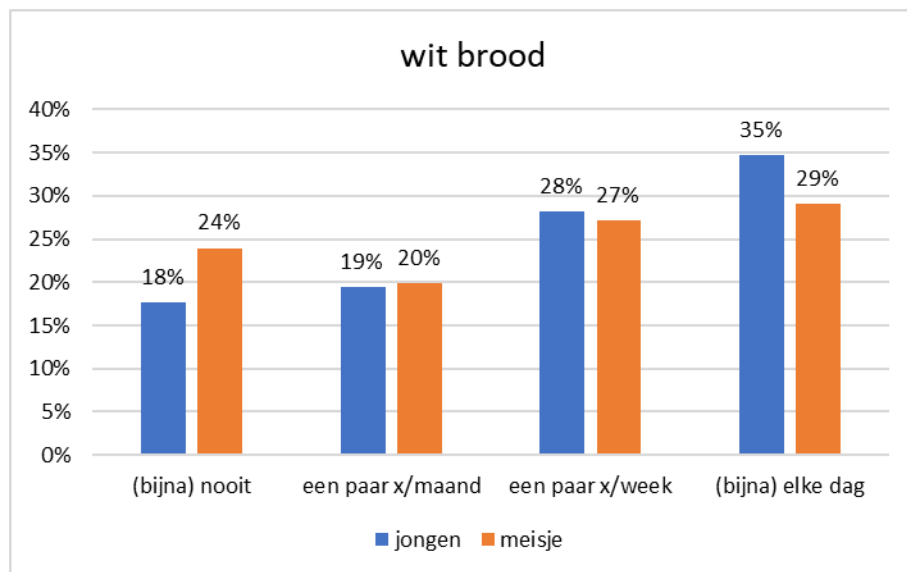
Figuur 406: procent jongens en meisjes die deegwaren eten, per graad



Figuur 407: procent leerlingen die wit brood eten

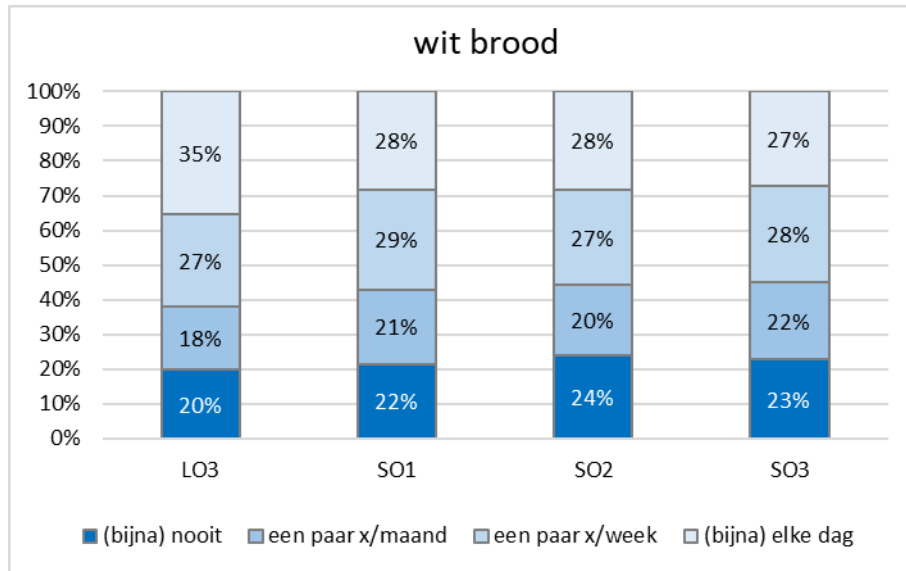


Figuur 408: procent jongens en meisjes die wit brood eten



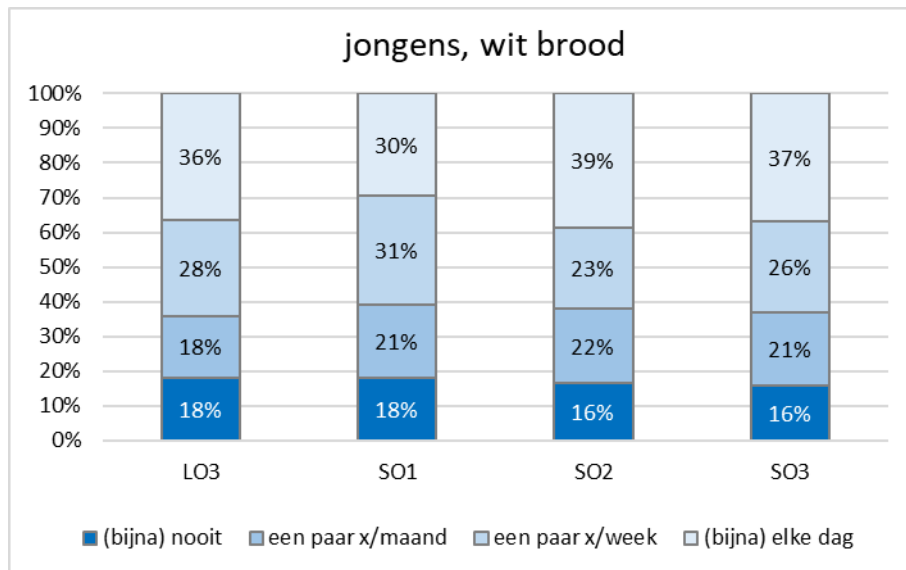
$N=2935$ ;  $Chi^2=21,46$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 409: procent leerlingen die wit brood eten, per graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=19,67$ ;  $p=0,0200$ ;  $Cramer's V=0,05$

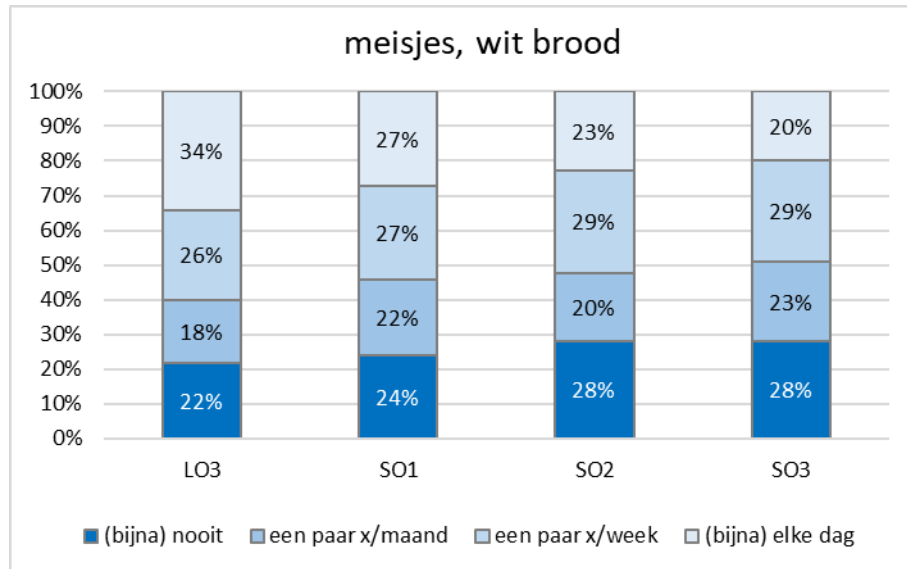
Figuur 410: procent jongens die wit brood eten, per graad



$N=1303$ ;  $Chi^2=9,16$ ;  $p=0,4225$

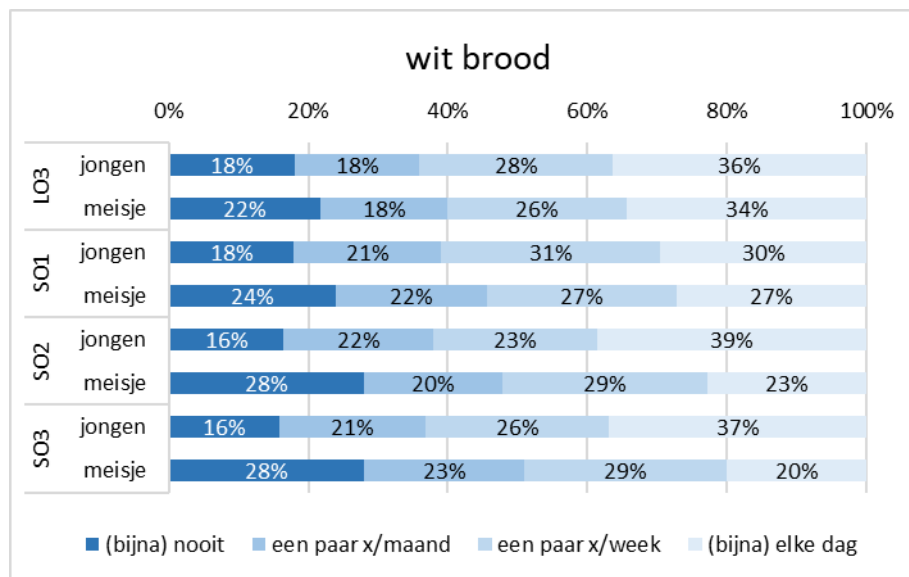


Figuur 411: procent meisjes die wit brood eten, per graad

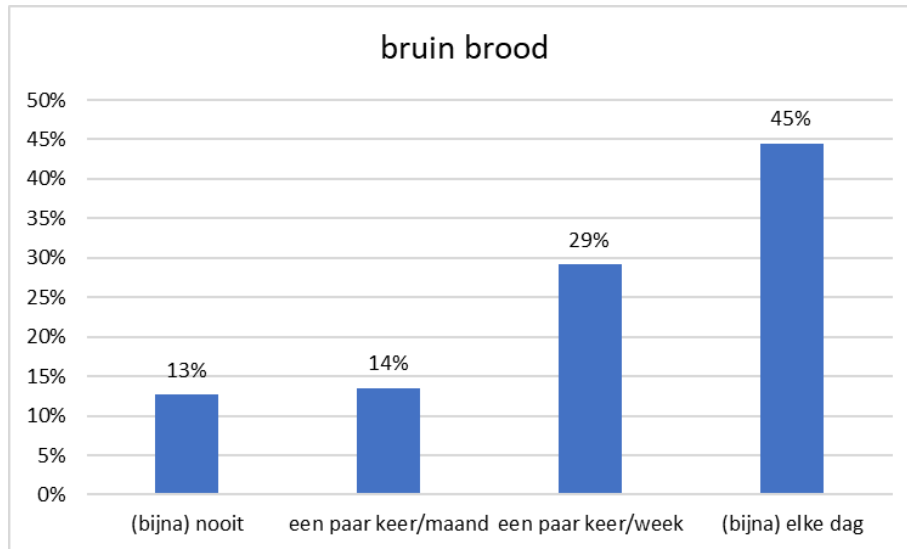


*N=1609; Chi<sup>2</sup>=21,18; p=0,0119; Cramer's V=0,07*

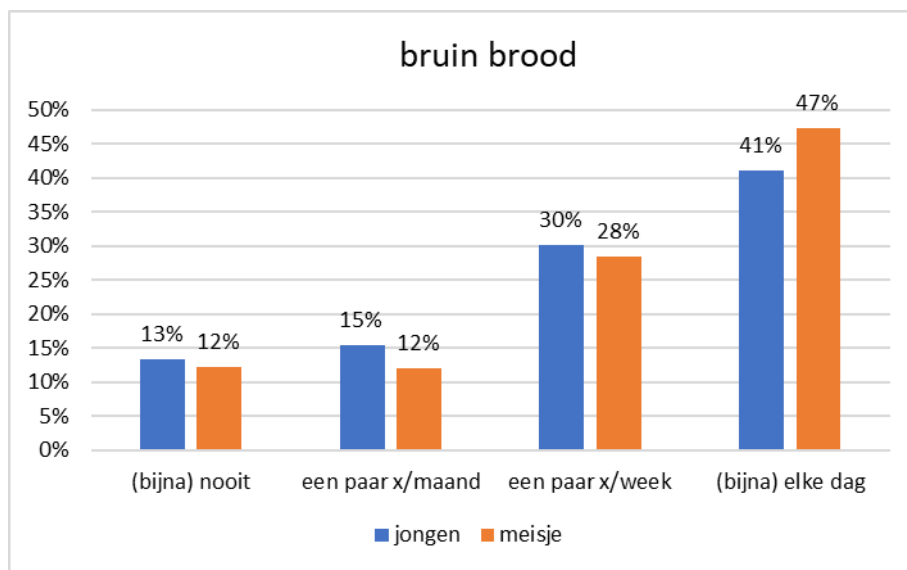
Figuur 412: procent jongens en meisjes die wit brood eten, per graad



Figuur 413: procent leerlingen die bruin brood eten

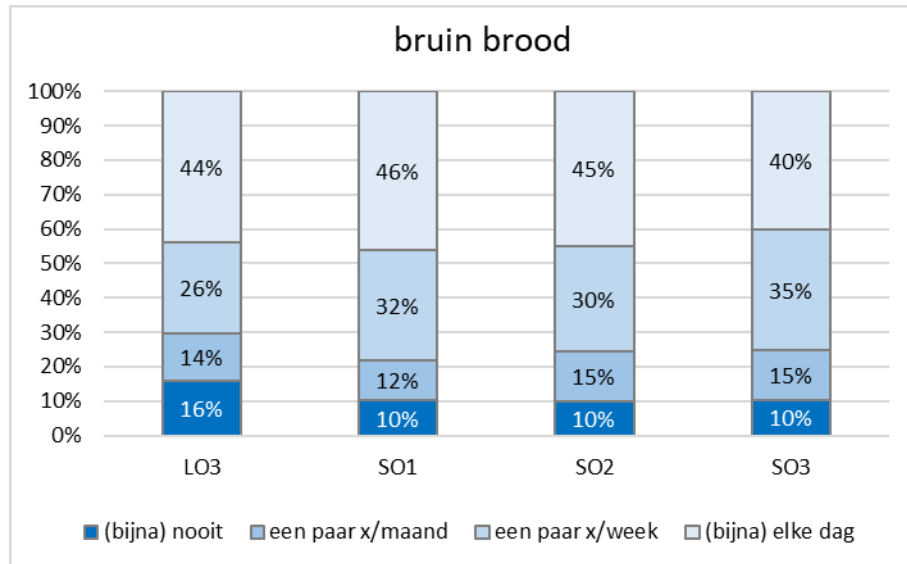


Figuur 414: procent jongens en meisjes die bruin brood eten



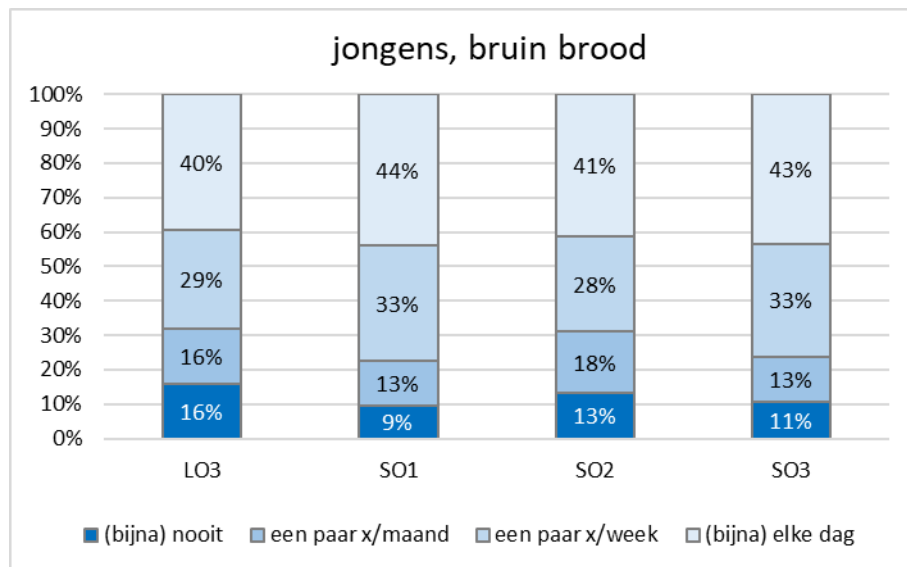
$N=2935$ ;  $\chi^2=13,98$ ;  $p=0,0029$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 415: procent leerlingen die bruin brood eten, per graad



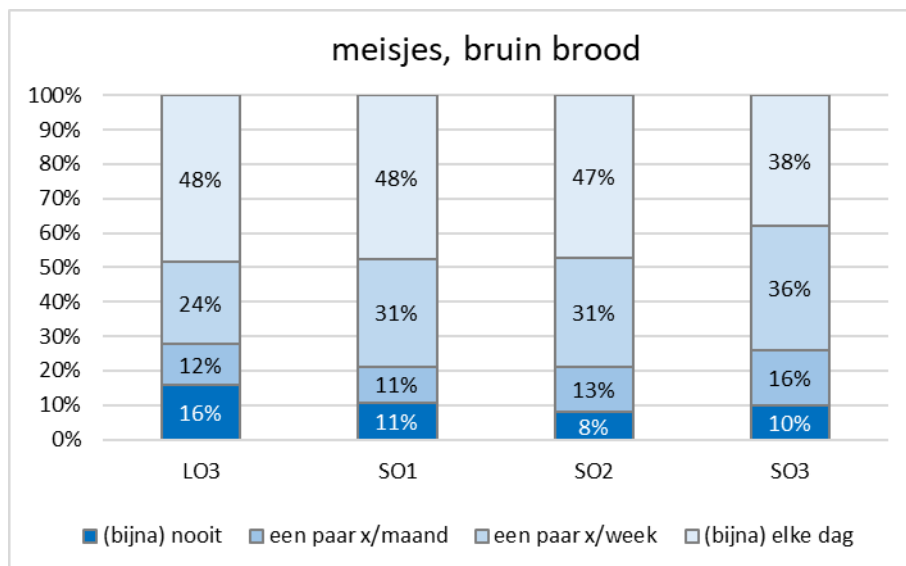
$N=2912$ ;  $Chi^2=31,59$ ;  $p=0,0002$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 416: procent jongens die bruin brood eten, per graad



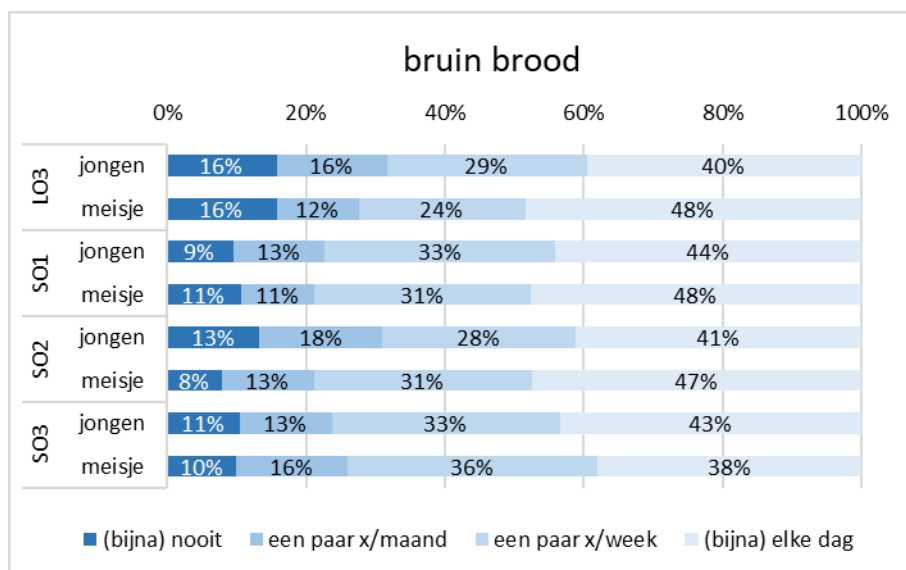
$N=1303$ ;  $Chi^2=13,33$ ;  $p=0,1484$

Figuur 417: procent meisjes die bruin brood eten, per graad



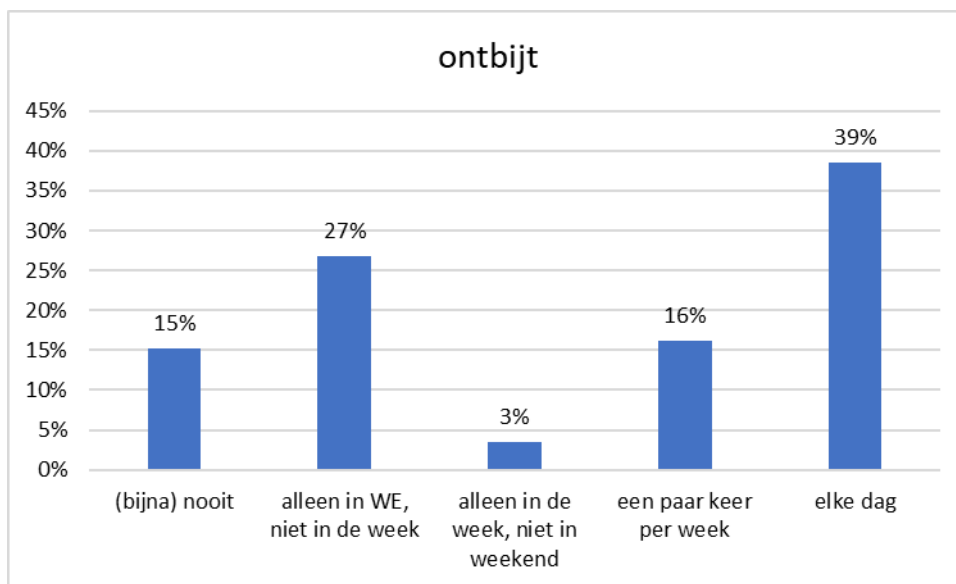
N=1609;  $\chi^2=26,84$ ;  $p=0,0015$ ; Cramer's V=0,07

Figuur 418: procent jongens en meisjes die bruin brood eten, per graad

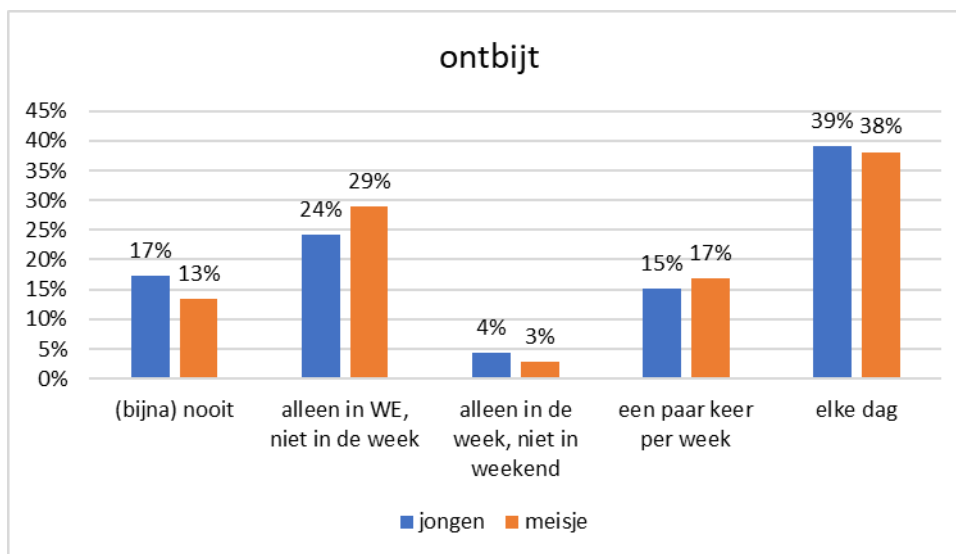


\$ Nieuw verhaal gebaseerd op de nuances van de gezondheidsdriehoek.

**68. Ik ontbijt aan tafel (langer dan 10 minuten) \***  
 Figuur 419: procent leerlingen die ontbijten

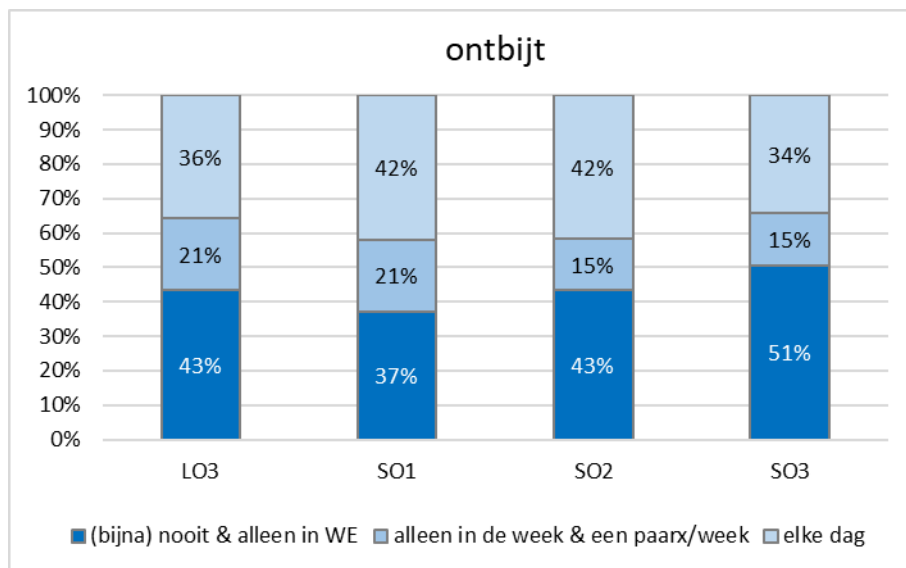


Figuur 420: procent jongens en meisjes die ontbijten



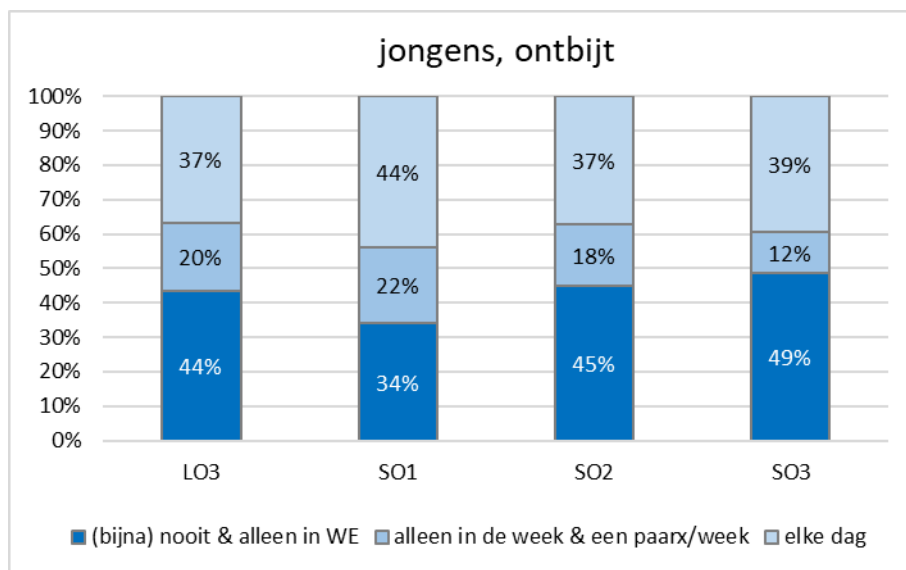
N=2935;  $\chi^2=20,05$ ;  $p=0,0005$ ; Cramer's V=0,08

Figuur 421: procent leerlingen die ontbijten, per graad



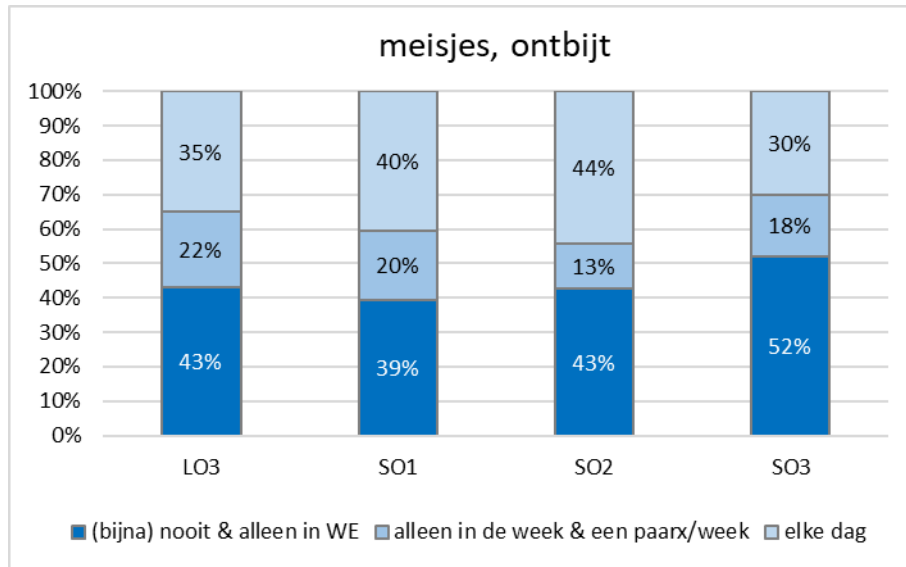
$N=2912$ ;  $\text{Chi}^2=25,05$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 422: procent jongens die ontbijten, per graad



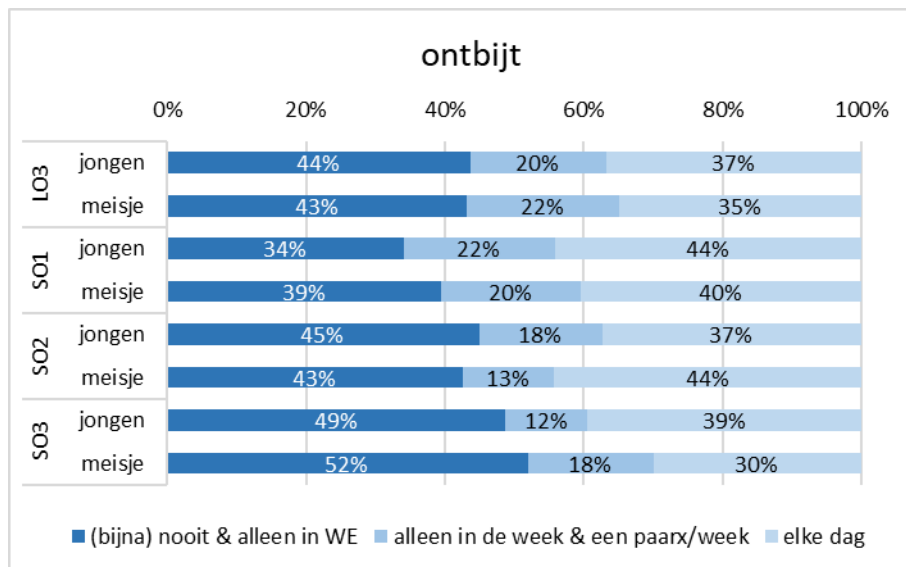
$N=1303$ ;  $\text{Chi}^2=14,34$ ;  $p=0,0261$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 423: procent meisjes die ontbijten, per graad



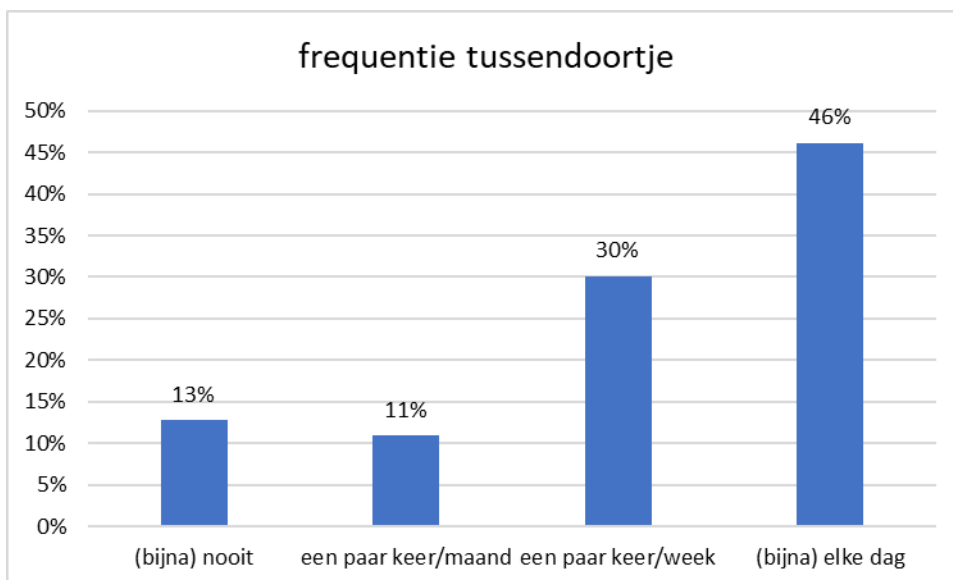
$N=1609$ ;  $\chi^2=18,95$ ;  $p=0,0042$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 424: procent jongens en meisjes die ontbijten, per graad

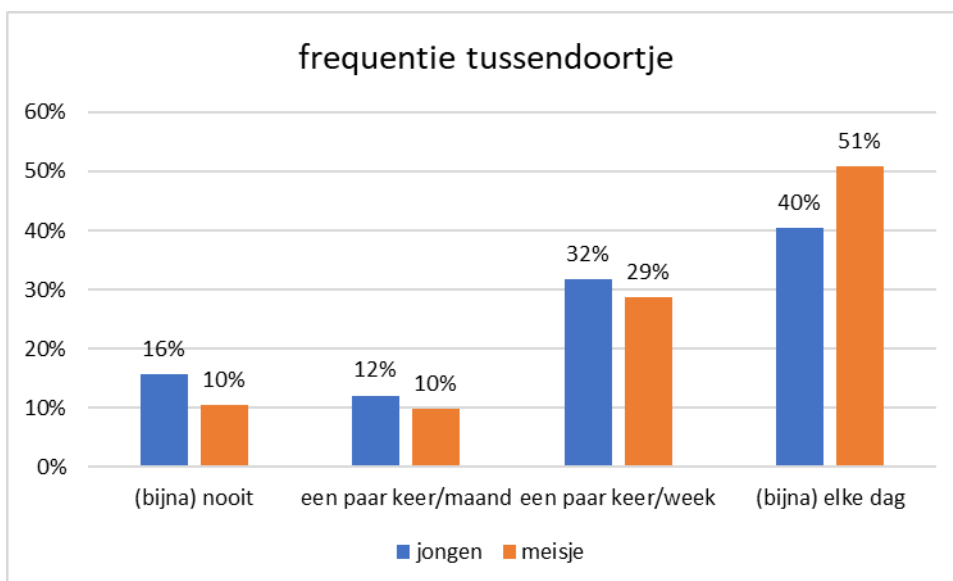


**69. Ik eet een tussendoortje \***

Figuur 425: procent leerlingen die een tussendoortje eten



Figuur 426: procent jongens en meisjes die een tussendoortje eten



$N=2935$ ;  $Chi^2=38,21$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Er is geen significant statistisch verschillen tussen de graden ( $N=2912$ ;  $Chi^2=16,34$ ;  $p=0,0600$ ).



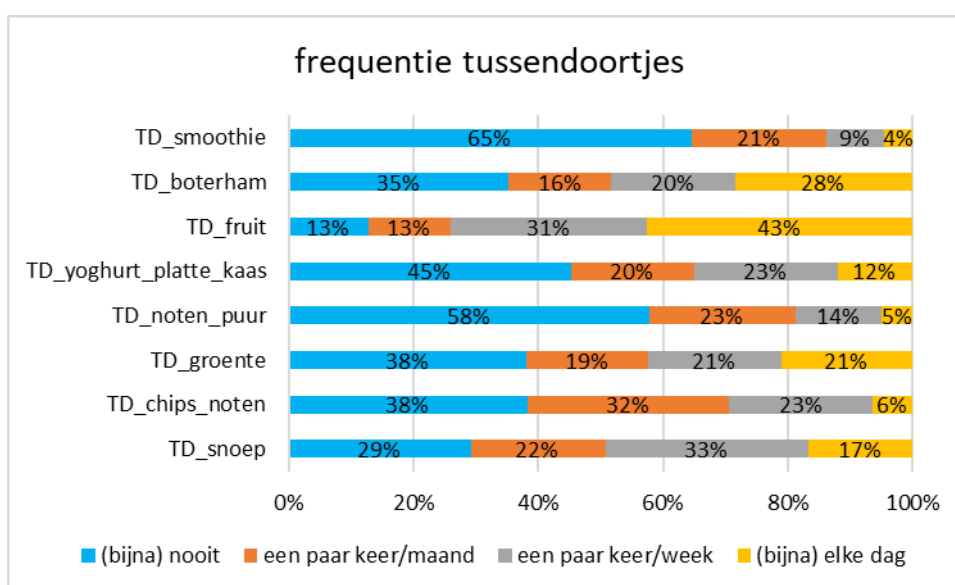
**70. Ik eet als tussendoortje\*: van (bijna) nooit tot (bijna) elke dag**

Tabel 98: lijst van tussendoortjes

tussendoortje_snoep
tussendoortje_fruit
tussendoortje_groente
tussendoortje_smoothie
tussendoortje_chips_noten
tussendoortje_noten_puur
tussendoortje_boterham
tussendoortje_yoghurt_platte_kaas

\$ nieuw verhaal op basis van de gezondheidsdriehoek?

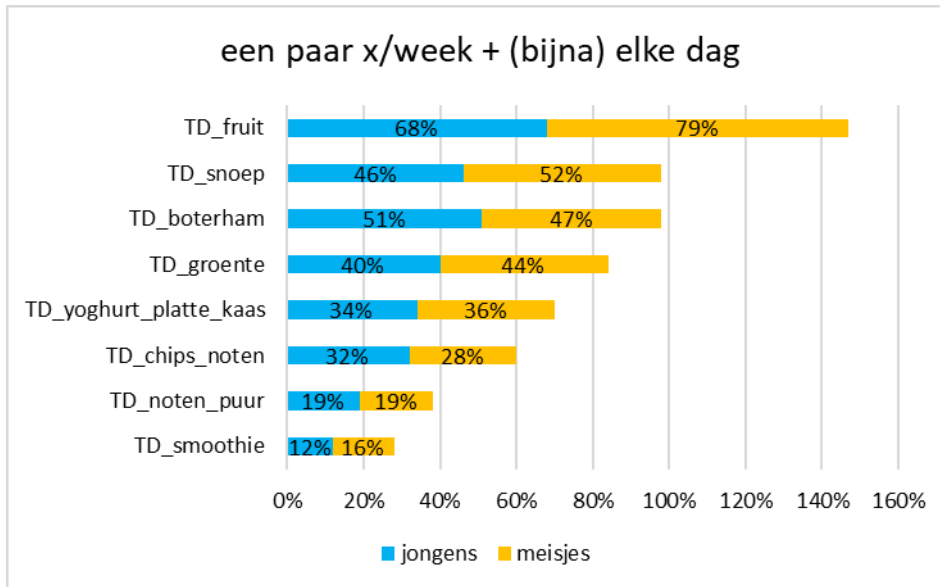
Figuur 427: procent leerlingen die een tussendoortje eten



Tabel 99: procent jongens en meisjes die een paar x/week of elke dag een bepaald tussendoortje eten, met verschiltoetsen

	jongens	meisjes	totaal	verschiltoetsen
TD_snoep	46%	52%	49%	$N=2935$ ; $Chi^2=9,19$ ; $p=0,0024$ ; Cramer's $V=0,06$
TD_chips_noten	32%	28%	29%	$N=2935$ ; $Chi^2=5,85$ ; $p=0,0155$ ; Cramer's $V=0,04$
TD_groente	40%	44%	42%	$N=2935$ ; $Chi^2=3,83$ ; $p=0,0504$
TD_noten_puur	19%	19%	19%	$N=2935$ ; $Chi^2=0,10$ ; $p=0,7482$
TD_yoghurt_platte_kaas	34%	36%	35%	$N=2935$ ; $Chi^2=1,18$ ; $p=0,2766$
TD_fruit	68%	79%	74%	$N=2935$ ; $Chi^2=39,26$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's $V=0,12$
TD_boterham	51%	47%	48%	$N=2935$ ; $Chi^2=4,91$ ; $p=0,0267$ ; Cramer's $V=0,04$
TD_smoothie	12%	16%	14%	$N=2935$ ; $Chi^2=7,99$ ; $p=0,0047$ ; Cramer's $V=0,05$

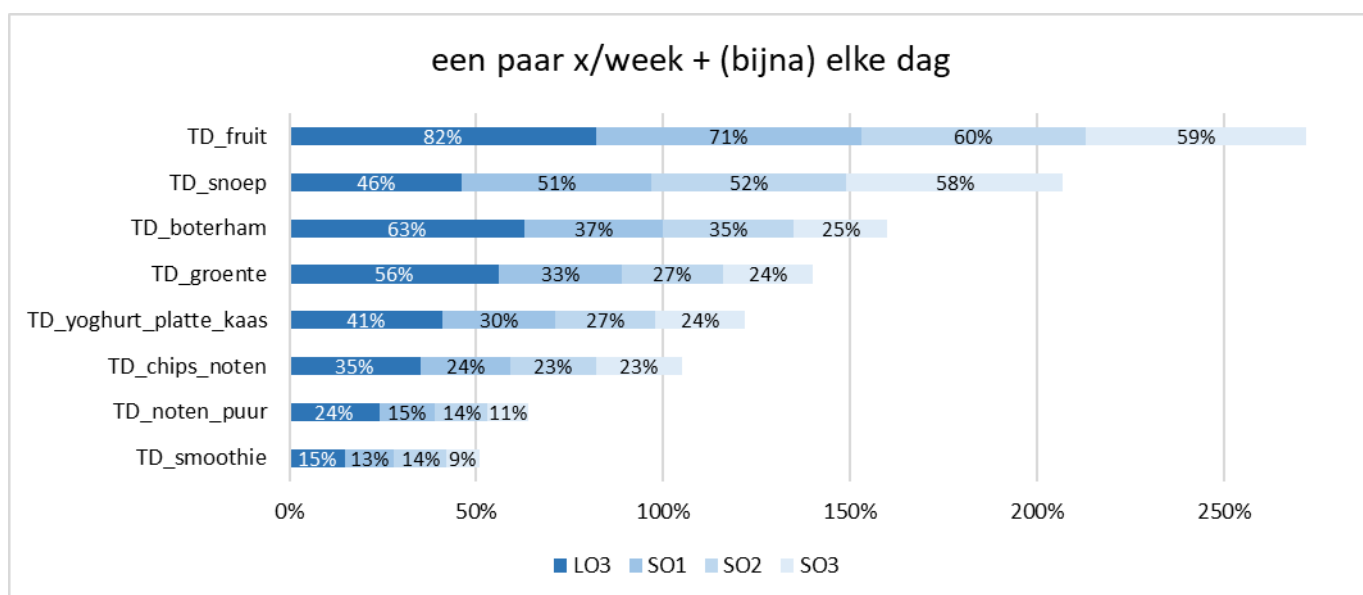
Figuur 428: procent jongens en meisjes die een paar x/week en (bijna) elke dag een tussendoortje eten



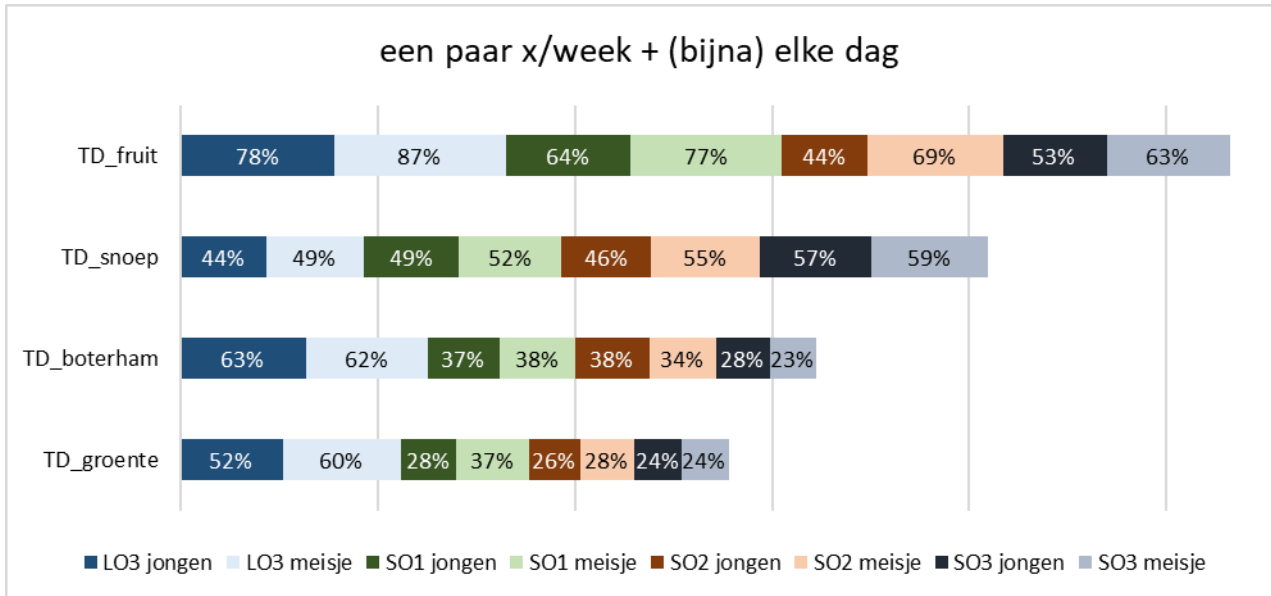
Tabel 100: procent leerlingen die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad met verschiltoetsen

	LO3	SO1	SO2	SO3	verschiltoetsen
TD_snoep	46%	51%	52%	58%	N=2912; $Chi^2=11,71$ ; $p=0,0085$ ; Cramer's V=0,06
TD_chips_noten	35%	24%	23%	23%	N=2912; $Chi^2=46,13$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,13
TD_groente	56%	33%	27%	24%	N=2912; $Chi^2=197,58$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,26
TD_noten_puur	24%	15%	14%	11%	N=2912; $Chi^2=50,44$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,13
TD_yoghurt_platte_kaas	41%	30%	27%	24%	N=2912; $Chi^2=55,96$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,14
TD_fruit	82%	71%	60%	59%	N=2912; $Chi^2=121,69$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,20
TD_boterham	63%	37%	35%	25%	N=2912; $Chi^2=225,60$ ; $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,28
TD_smoothie	15%	13%	14%	9%	N=2912; $Chi^2=4,43$ ; $p=0,2189$

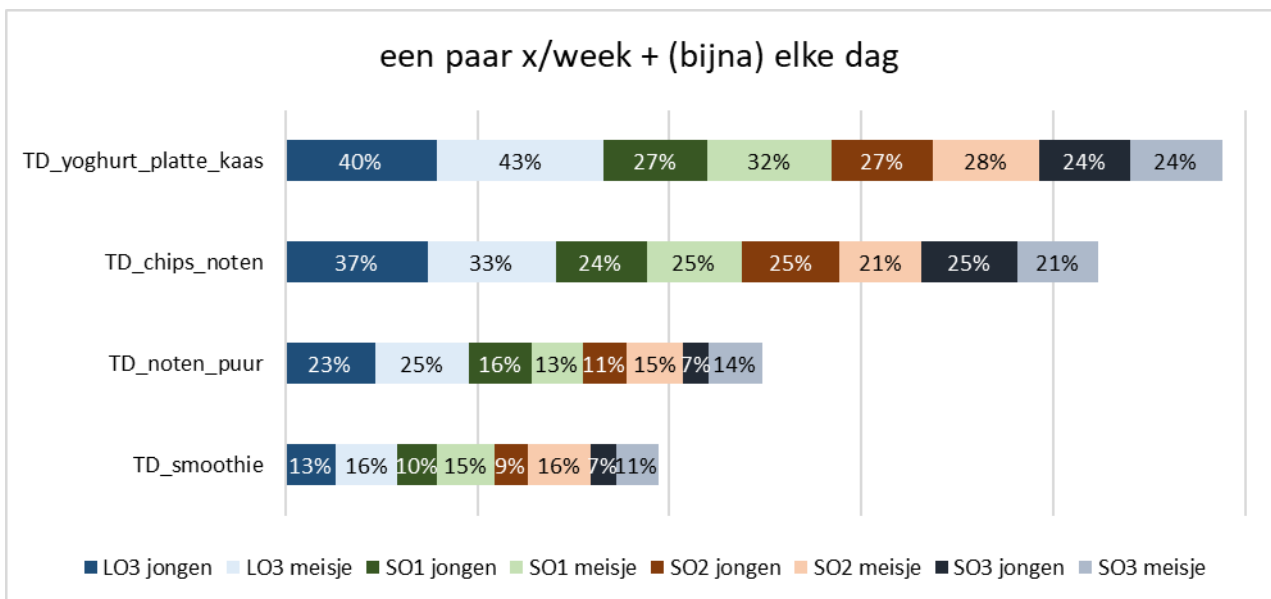
Figuur 429: procent leerlingen die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad



Figuur 430: procent jongens en meisjes die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad (1)

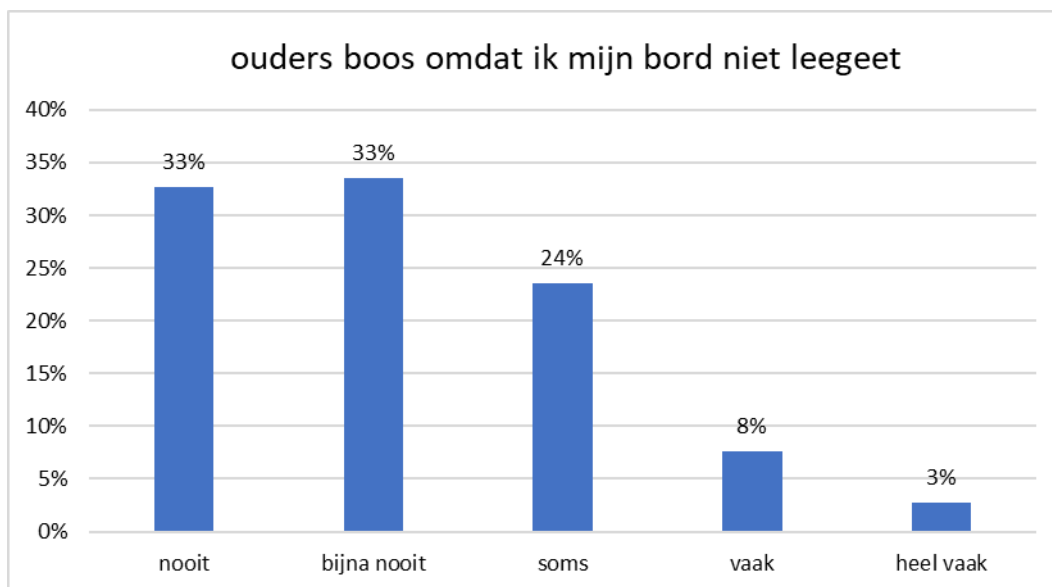


Figuur 431: procent jongens en meisjes die een paar x/week of (bijna) elke dag een bepaald tussendoortje eten, per graad (2)

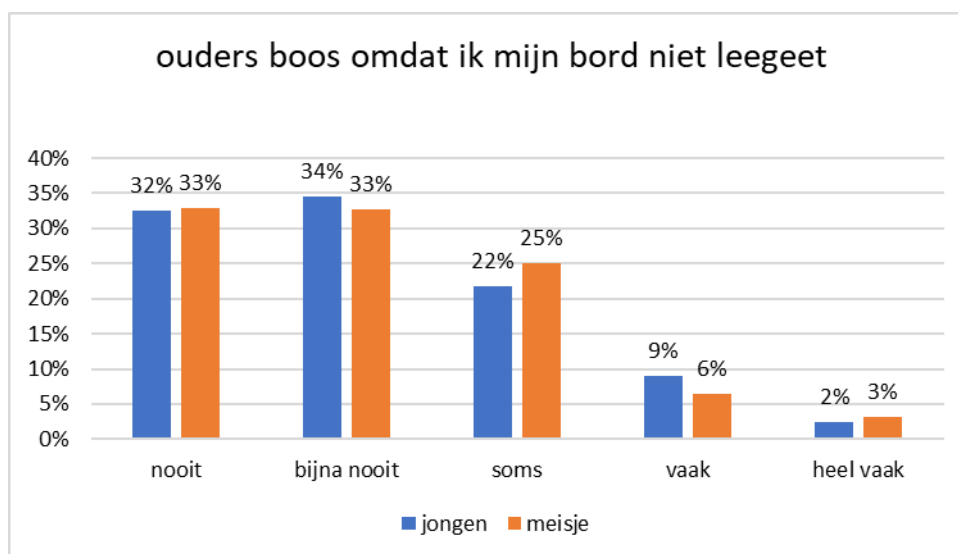


**71. Mama/papa(LO)/mijn moeder/vader(SO) is soms boos omdat ik dingen niet graag lust of omdat ik mijn bord niet leeg eet. \***

Figuur 432: procent leerlingen van wie ouders boos over bord leegeten

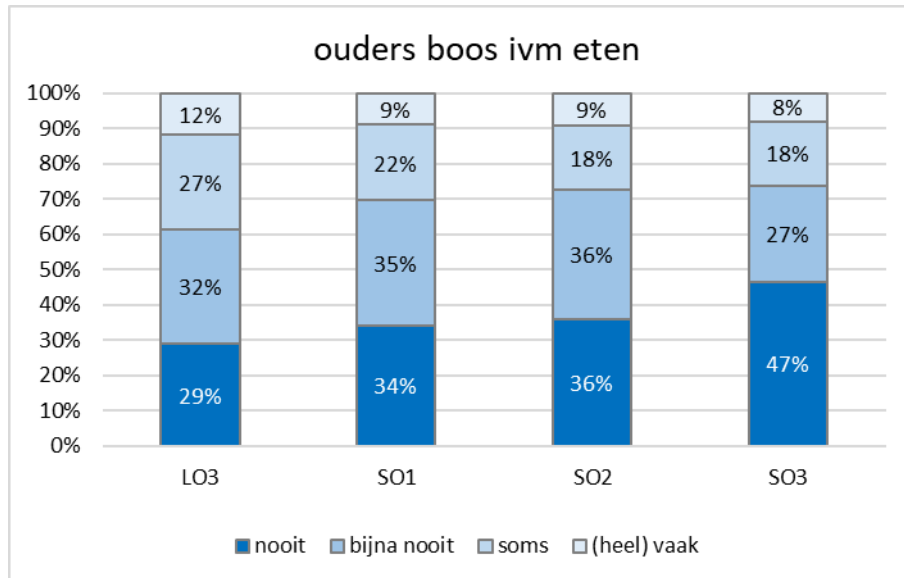


Figuur 433: procent jongens en meisjes van wie ouders boos over bord leegeten



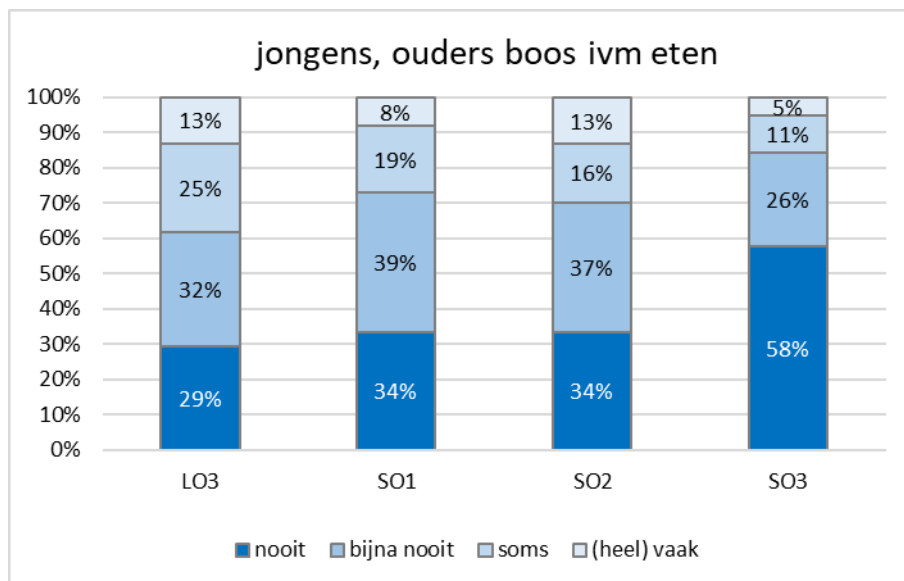
$N=2935$ ;  $Chi^2=12,35$ ;  $p=0,0150$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 434: procent leerlingen van wie ouders boos ivm eten, per graad



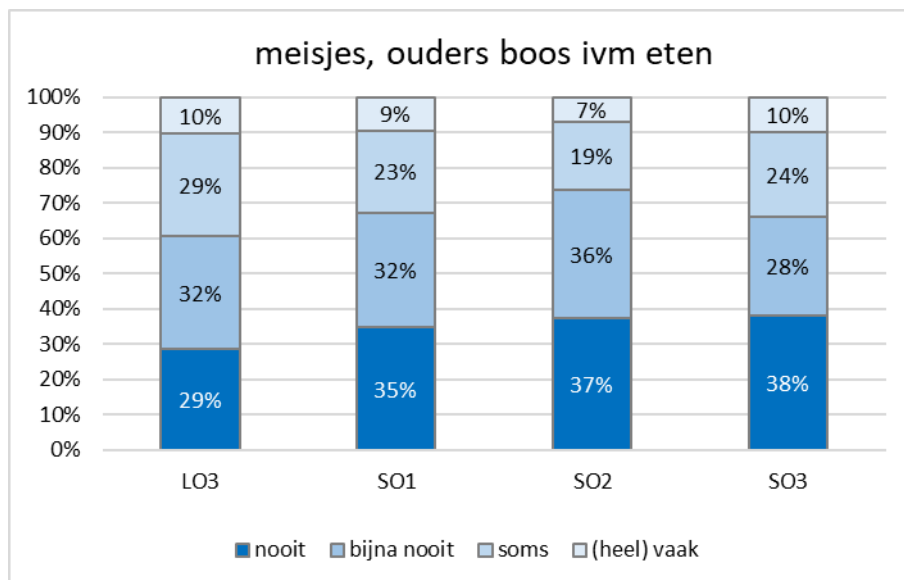
$N=2912$ ;  $Chi^2=46,04$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 435: procent jongens van wie ouders boos ivm eten, per graad



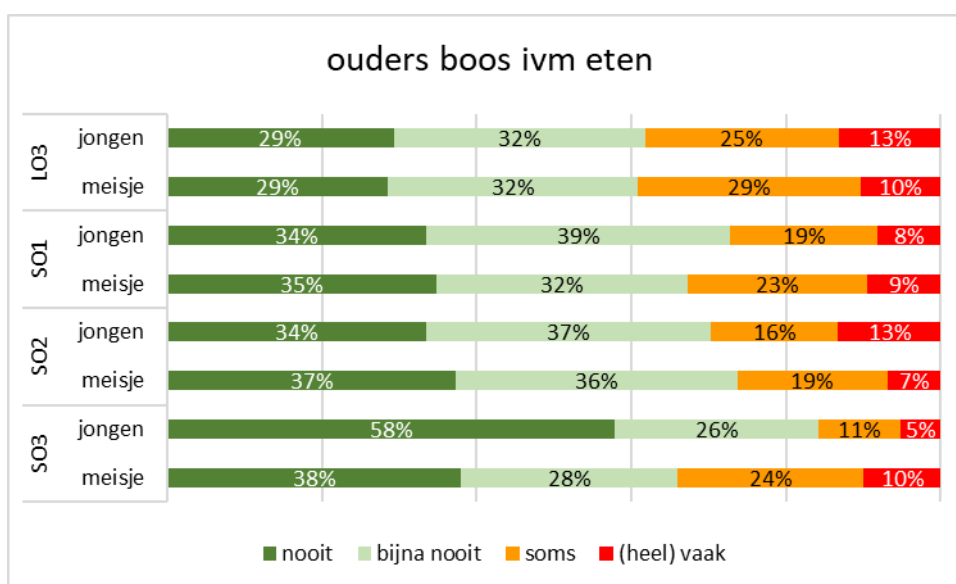
$N=1303$ ;  $Chi^2=28,15$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 436: procent meisjes van wie ouders boos ivm eten, per graad



$N=1609$ ;  $\chi^2=16,56$ ;  $p=0,0110$ ; Cramer's  $V=0,07$

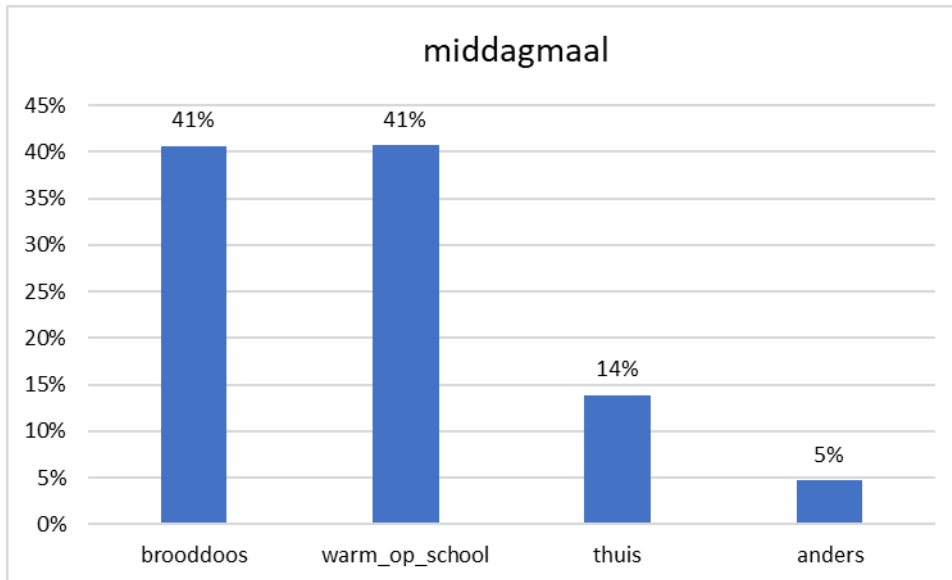
Figuur 437: procent jongens en meisjes van wie ouders boos ivm eten, per graad



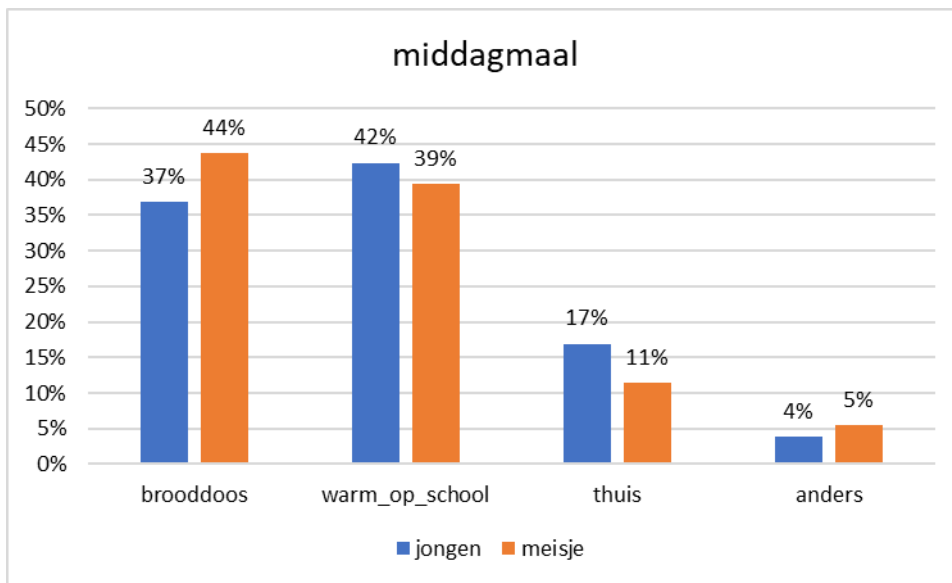
### 73. Ik eet 's middags\* (brooddoos, warm op school, thuis, anders(alleen SO))

In de open antwoordmogelijkheid (alleen in SO) hadden de leerlingen de kans om van alles aan te geven. Zo antwoorden 16 leerlingen dat ze 's middags helemaal niets eten, 93 dat ze een brooddoos afwisselen met een warme maaltijd op school, en verder is er een restcategorie ( $N=29$ ) met antwoorden als 'snoep', 'ik ga met vrienden soms pasta eten', 'crackers', 'ik ga een broodje of friet halen'... Voor de vergelijkingen tussen graden houden we geen rekening met de categorie 'anders'.

Figuur 438: procent leerlingen die een brooddoos hebben, warm eten op school, of anders

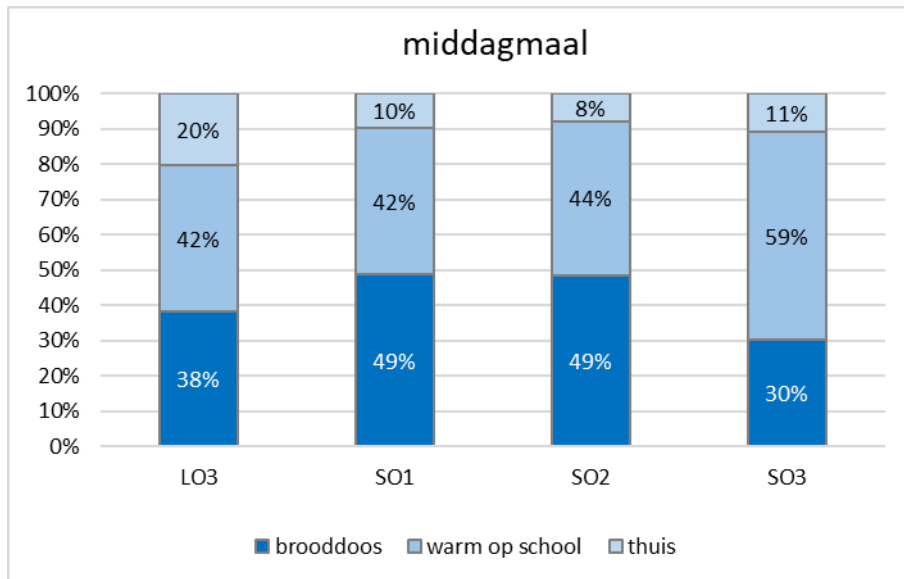


Figuur 439: procent jongens en meisjes die een brooddoos hebben, warm eten op school, of anders

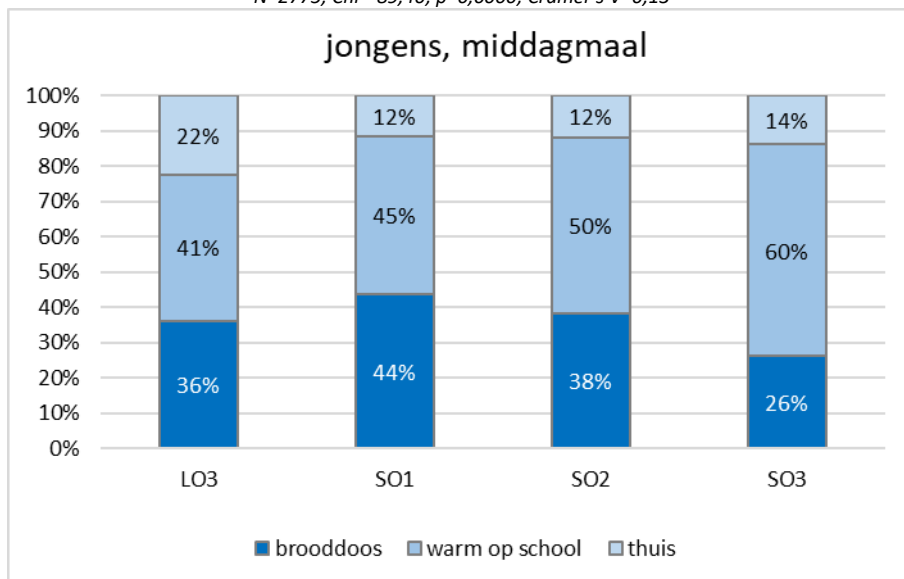


N=2931;  $\chi^2=30,58$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,10

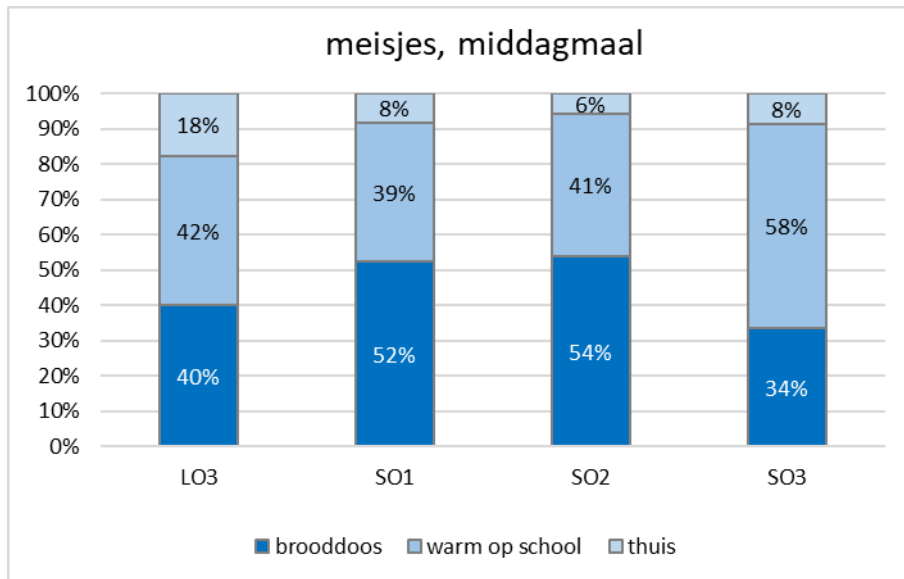




*N=2775; Chi<sup>2</sup>=89,40; p=0,0000; Cramer's V=0,13*



*N=1254; Chi<sup>2</sup>=31,31; p=0,0000; Cramer's V=0,11*



*N=1521; Chi<sup>2</sup>=56,68; p=0,0000; Cramer's V=0,14*

**74. In mijn brooddoos of lunchpakket zit:\***

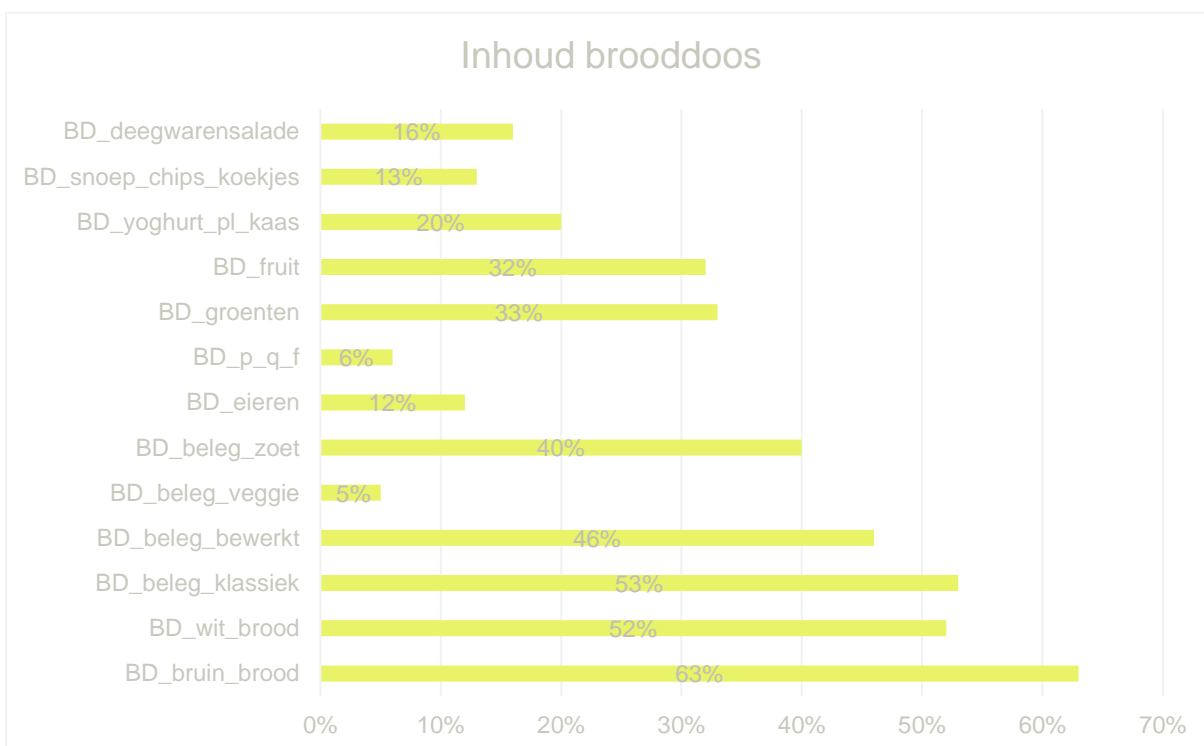
- wit brood (Turks brood, gewoon brood, naan, ...)
- bruin brood (lichtbruin, meergranen, ...)
- beleg zoals hesp/kaas/kippenwit/bacon/zalm/...
- beleg zoals salami/hespenworst/préparé/vissalade/...
- eieren
- beleg zoals humus/bietenspread/wortelspread/...
- choco/confituur/speculoospasta/...
- pizza/quiche/frietjes/...
- groenten
- fruit
- yoghurt/platte kaas
- snoep/chips/koekjes
- pastasalade/aardappelsalade/rijstgerecht

Anders:  \_\_\_\_\_

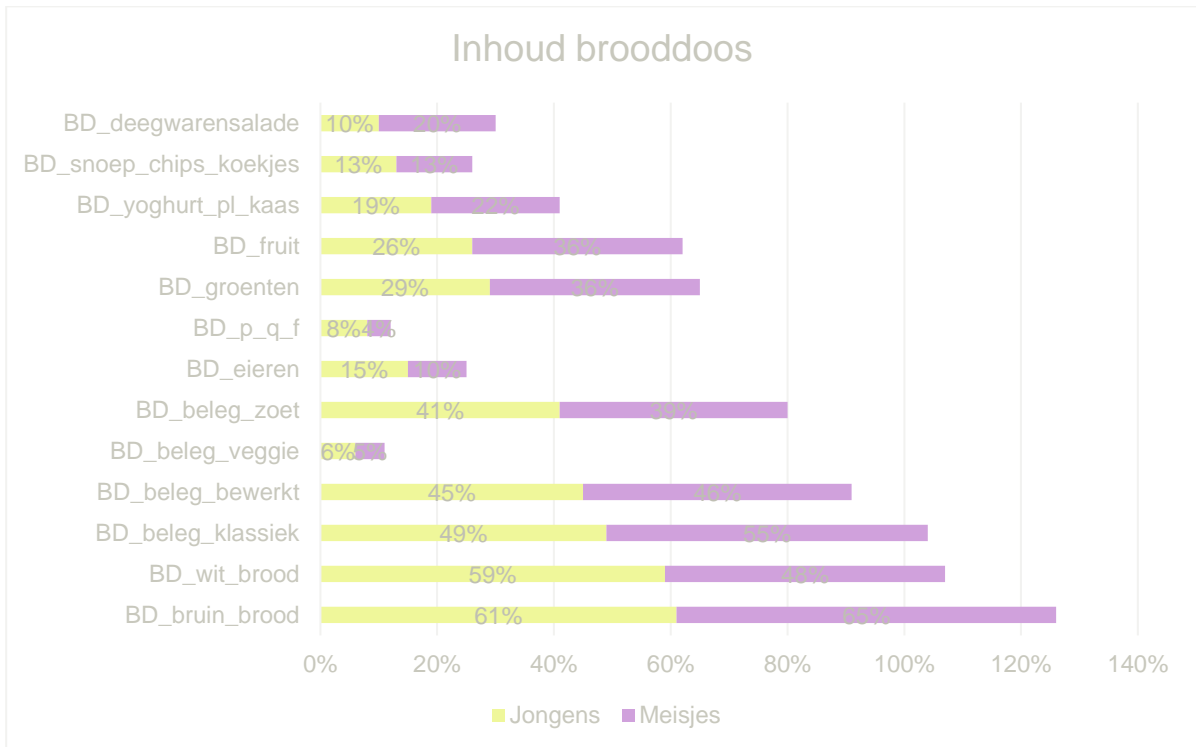
Tabel 101: lijst met antwoordcategorieën brooddoos

BD_wit_brood	(Turks brood, gewoon brood, naan, ...)
BD_bruin_brood	(lichtbruin, meergranen)
BD_beleg_klassiek	hesp, kaas, kippenwit, bacon, zalm...
BD_beleg_bewerkt	salami, hespenworst, préparé, vissalade...
BD_beleg_veggie	humus, bietenspread, wortelspread...
BD_beleg_zoet	choco, confituur, speculoospasta
BD_eieren	eieren
BD_p_q_f	pizza, quiche, friet
BD_groenten	groenten
BD_fruit	fruit
BD_yoghurt_pl_kaas	yoghurt, platte kaas
BD_snoep_chips_koekjes	snoep, chips, koekjes
BD_deegwarensalade	pastasalade, aardappelsalade, rijstgerecht

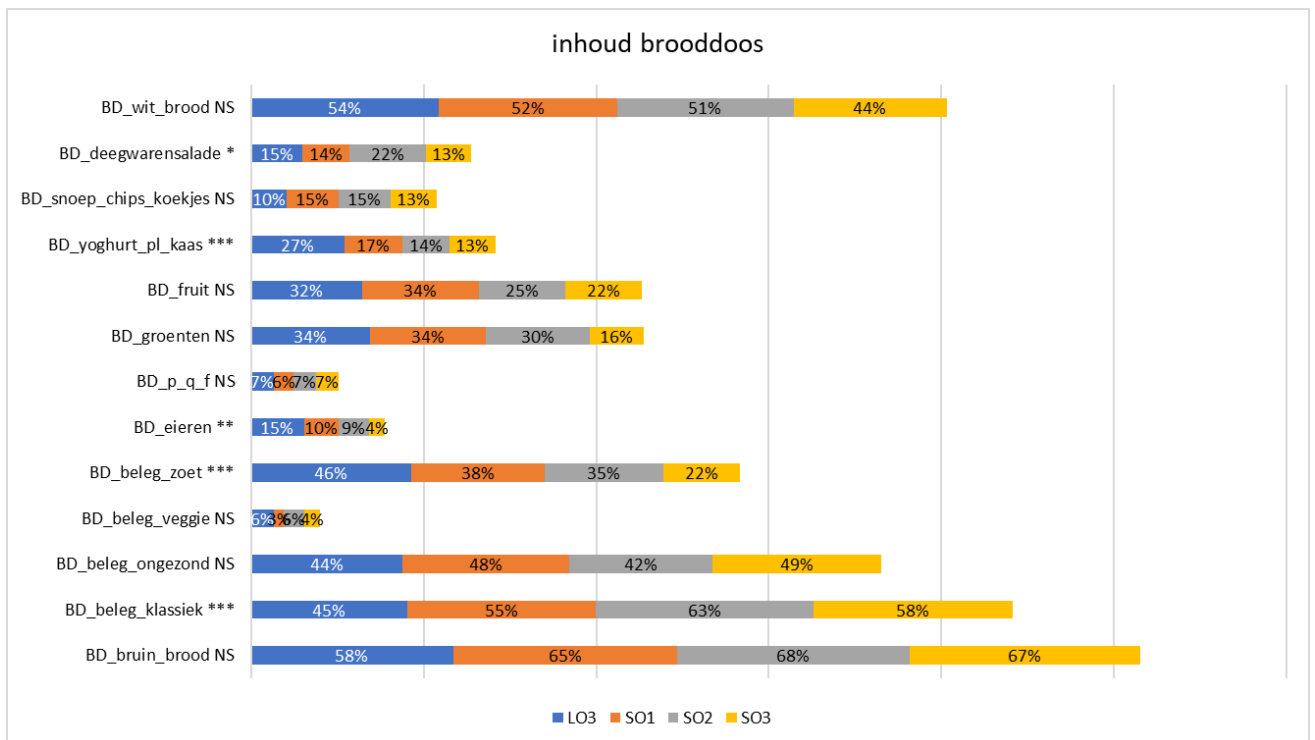
Figuur 440: procent leerlingen met een bepaalde inhoud van brooddoos



Figuur 441: procent jongens en meisjes met bepaalde inhoud brooddoos

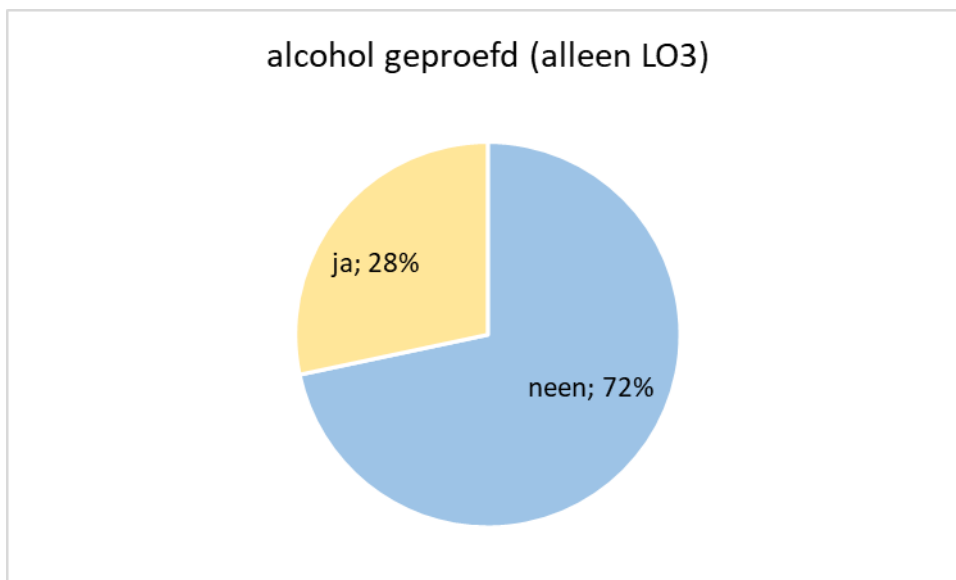


Figuur 442: procent leerlingen met bepaalde inhoud brooddoos, per graad en met verschiltoets

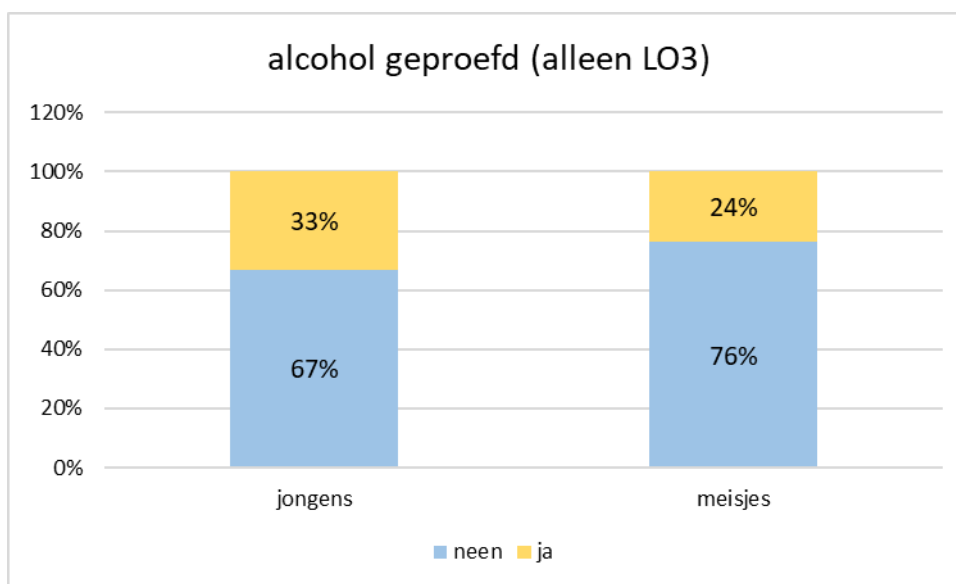


**75. Ik heb al alcohol (bier, wijn...) geproefd. \* (alleen LO)**

Figuur 443: procent leerlingen in LO3 die al alcohol geproefd hebben

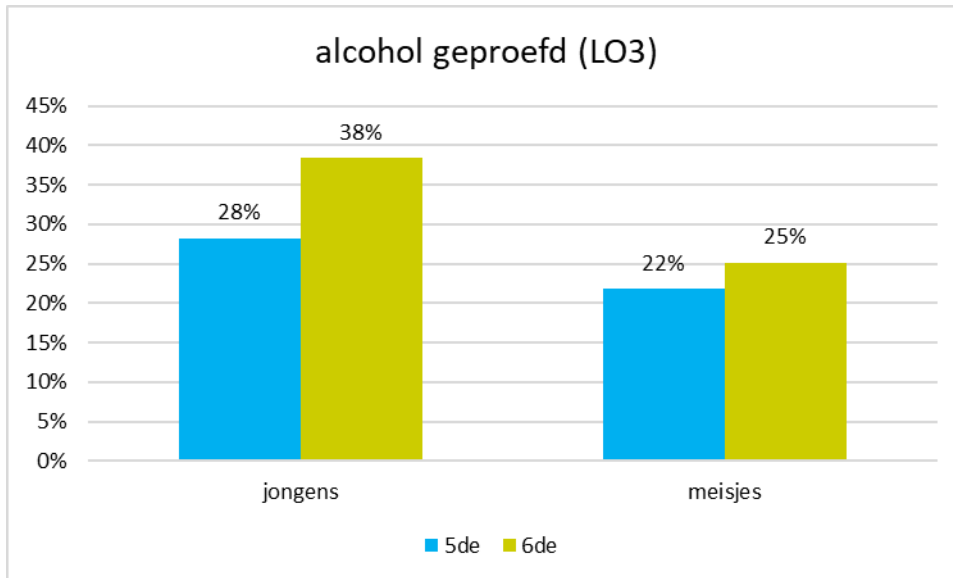


Figuur 444: procent jongens en meisjes in LO3 die al alcohol geproefd hebben



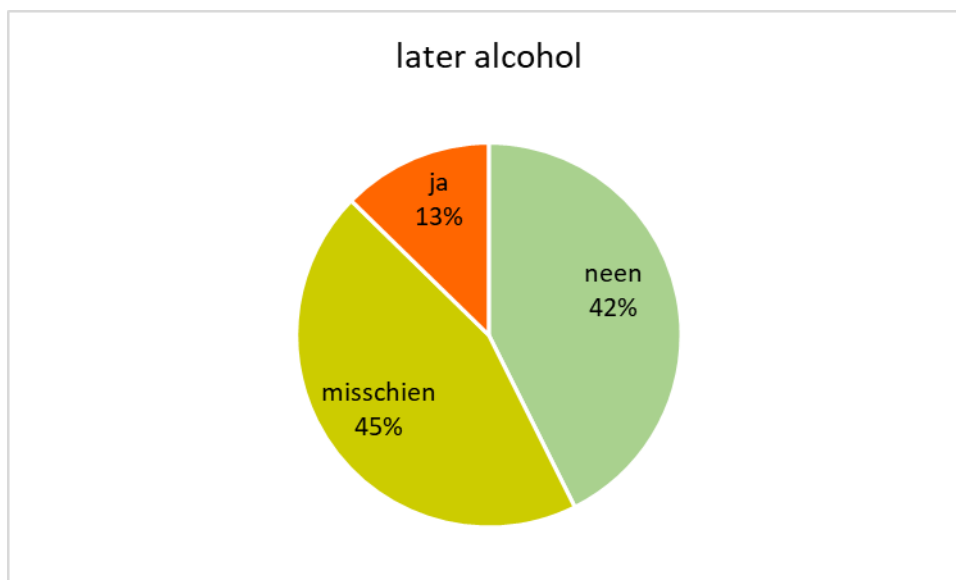
$N=1309$ ;  $Chi^2=14,99$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 445: procent jongens en meisjes in LO3 die al alcohol geproefd hebben, per leerjaar

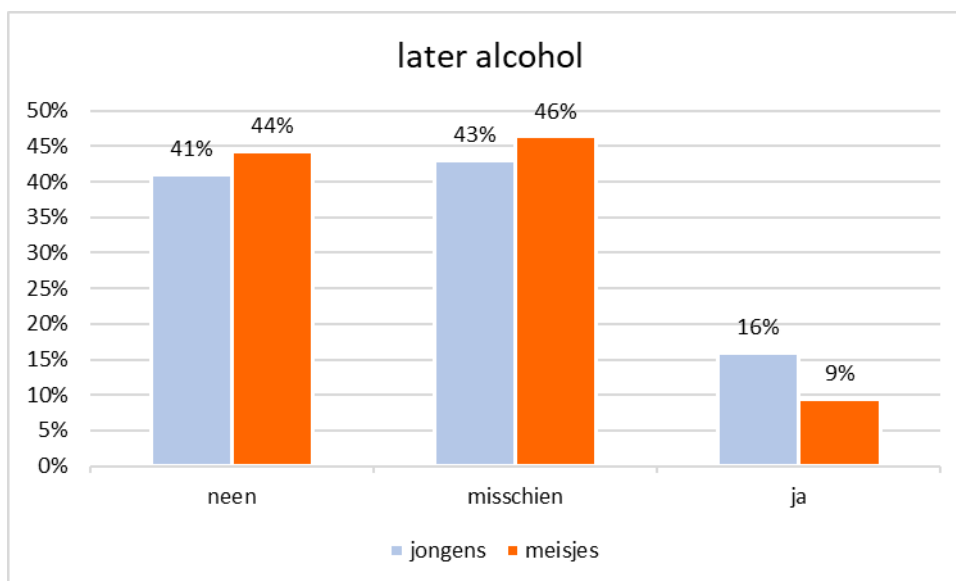


$N=1309$ ;  $\chi^2=7,56$ ;  $p=0,0060$ ; Cramer's  $V=0,08$

**76. Ik denk dat ik later alcohol (bier, wijn...) ga drinken. \* (alleen LO)**  
 Figuur 446: procent leerlingen (LO3) met de intentie later alcohol te drinken

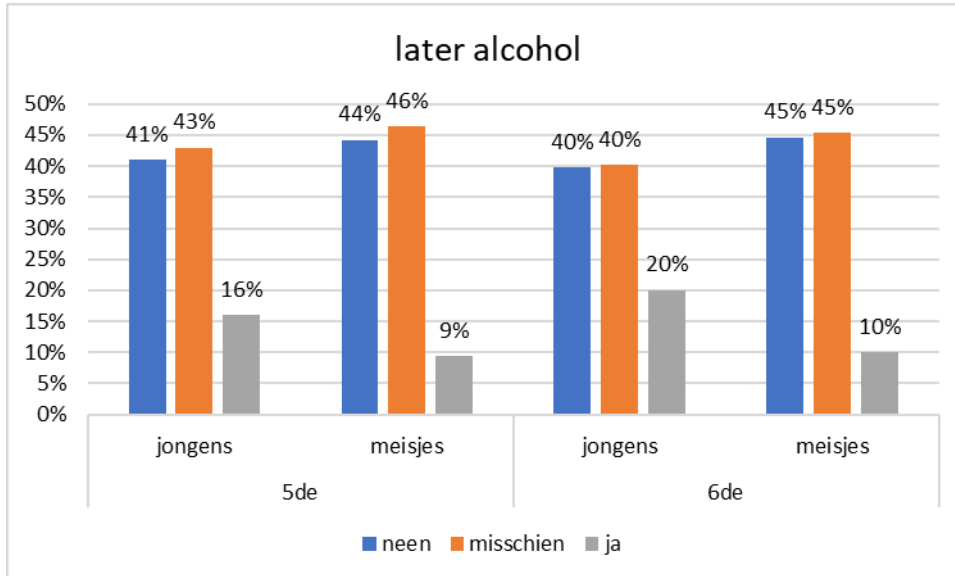


Figuur 447: procent jongens en meisjes (LO3) met de intentie later alcohol te drinken



$N=1309$ ;  $\chi^2=12,82$ ;  $p=0,0016$ ; Cramer's  $V=0,10$

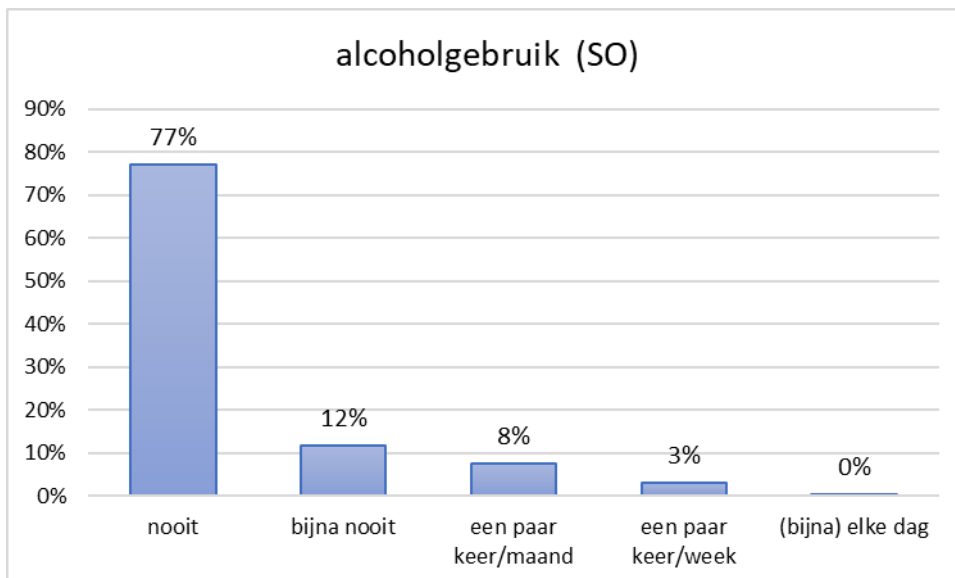
Figuur 448: procent jongens en meisjes met de intentie later alcohol te drinken, per leerjaar



N=1309;  $\chi^2=6,26$ ;  $p=0,0438$ ; Cramer's V=0,07

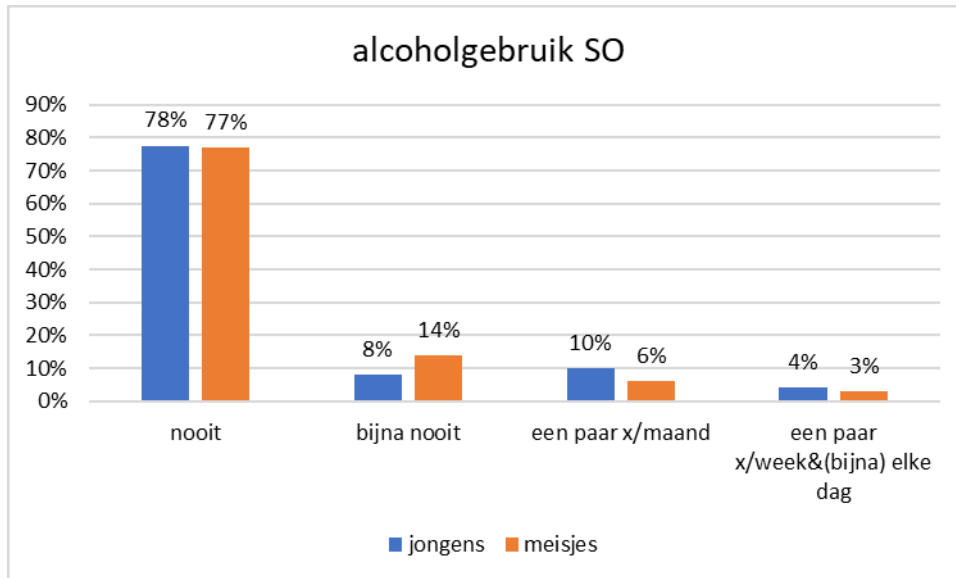
#### 74. Drink jij alcohol? \* (alleen SO)

Figuur 449: procent leerlingen (SO) die alcohol gebruiken



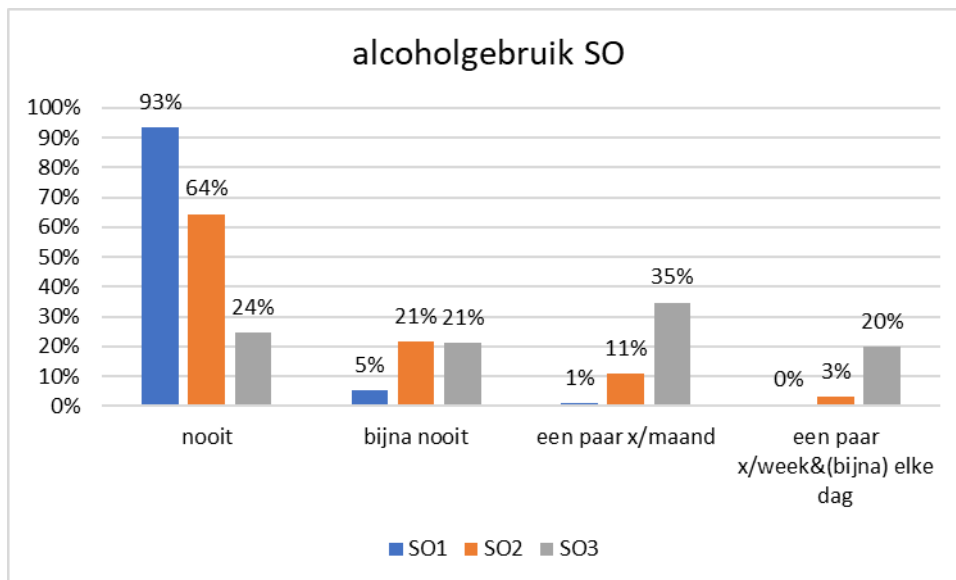


Figuur 450: procent jongens en meisjes (SO) die alcohol gebruiken



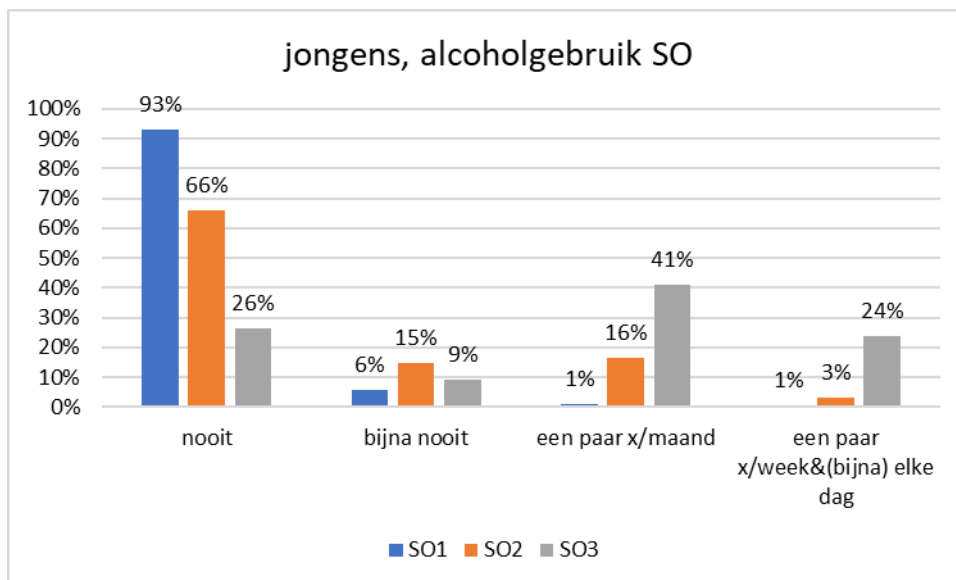
$N=1562$ ;  $\chi^2=21,09$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 451: procent leerlingen SO en alcoholgebruik, per graad



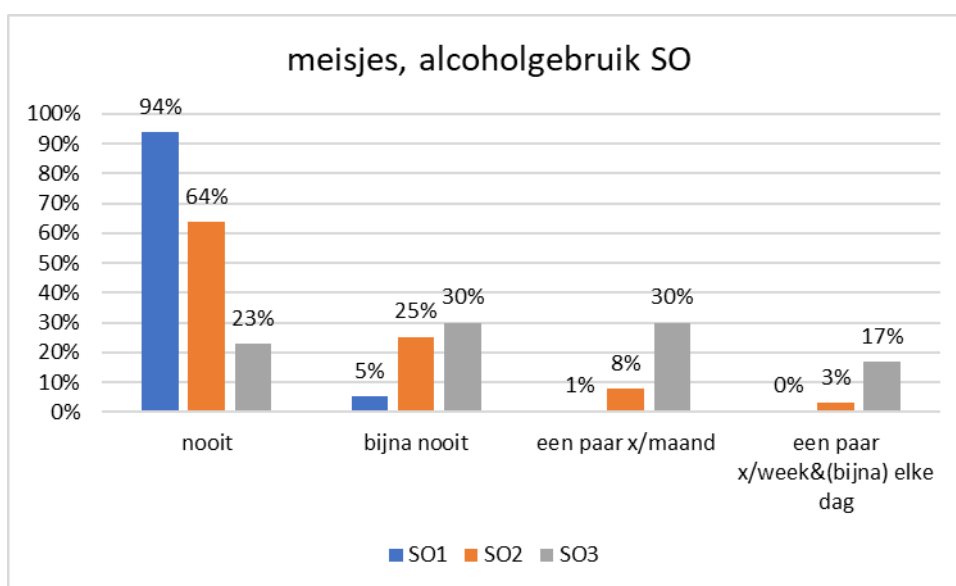
$N=1539$ ;  $\chi^2=579,44$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,43$

Figuur 452: procent jongens SO en alcoholgebruik, per graad



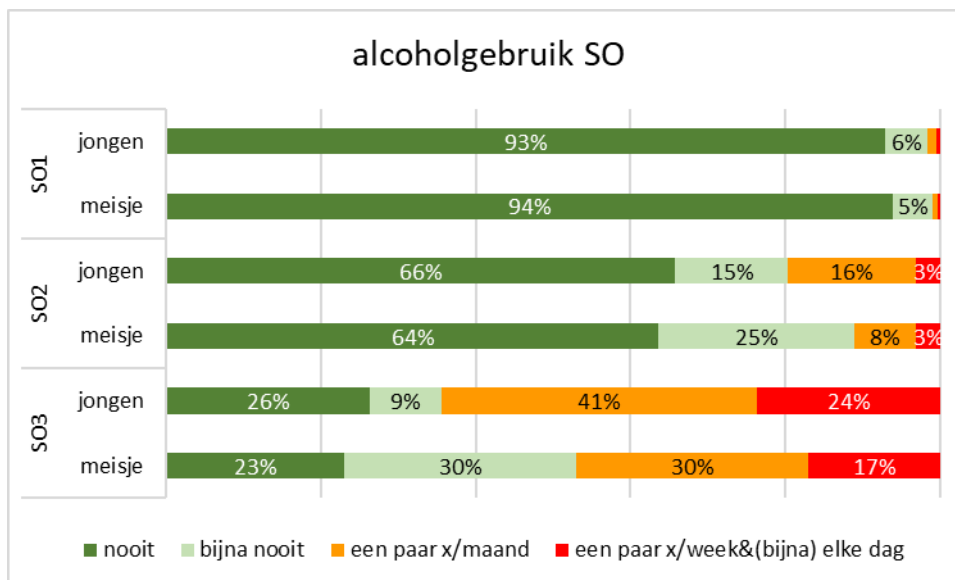
N=613;  $\chi^2=244,09$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,45$  (met 1 vw-cel<5)

Figuur 453: procent meisjes SO en alcoholgebruik, per graad

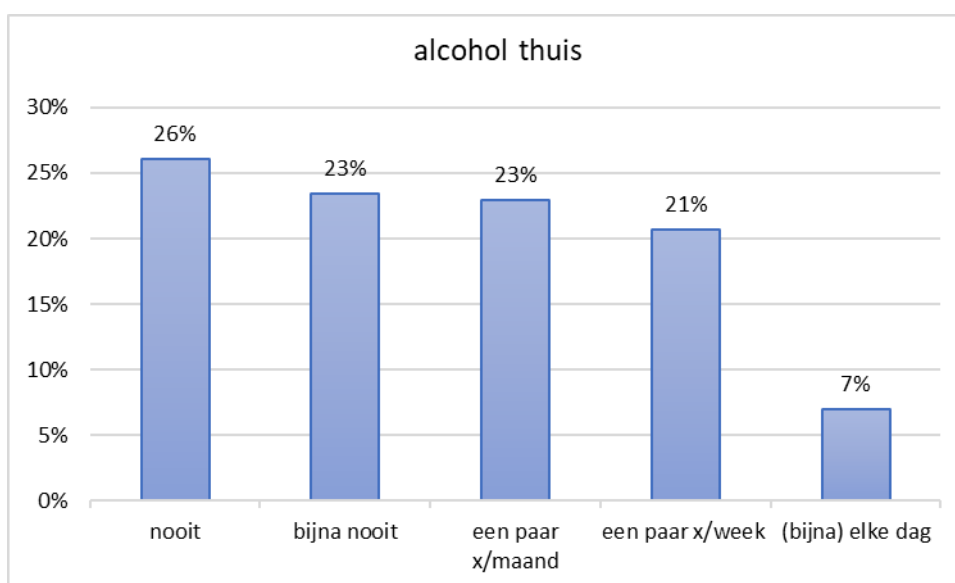


N=926;  $\chi^2=338,27$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,43$  (1vw-cel<5)

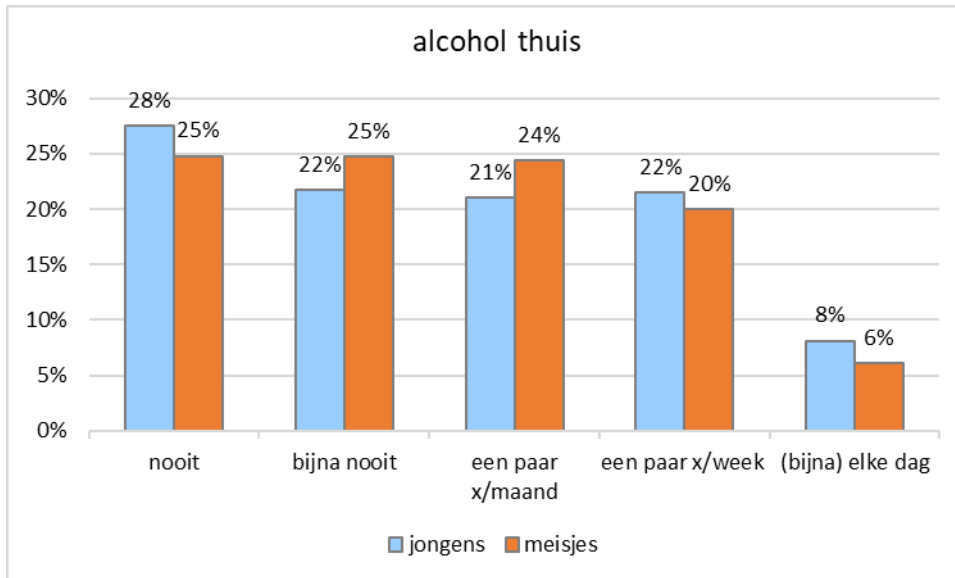
Figuur 454: procent jongens en meisjes (SO) en hun alcoholgebruik, per graad



**75. Thuis wordt er alcohol (bier, wijn...) gedronken. \***  
 Figuur 455: procent leerlingen bij wie thuis alcohol wordt gedronken

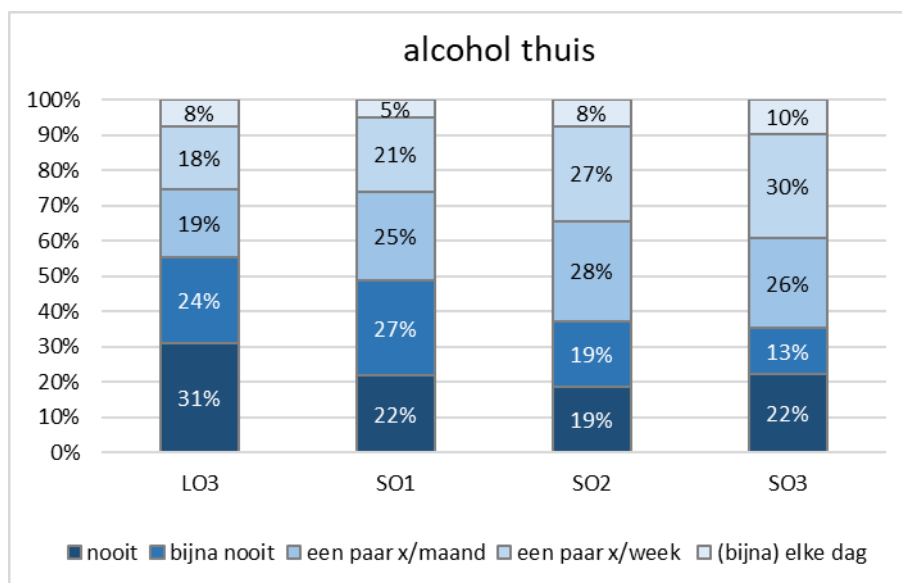


Figuur 456: procent jongens en meisjes bij wie thuis alcohol wordt gedronken



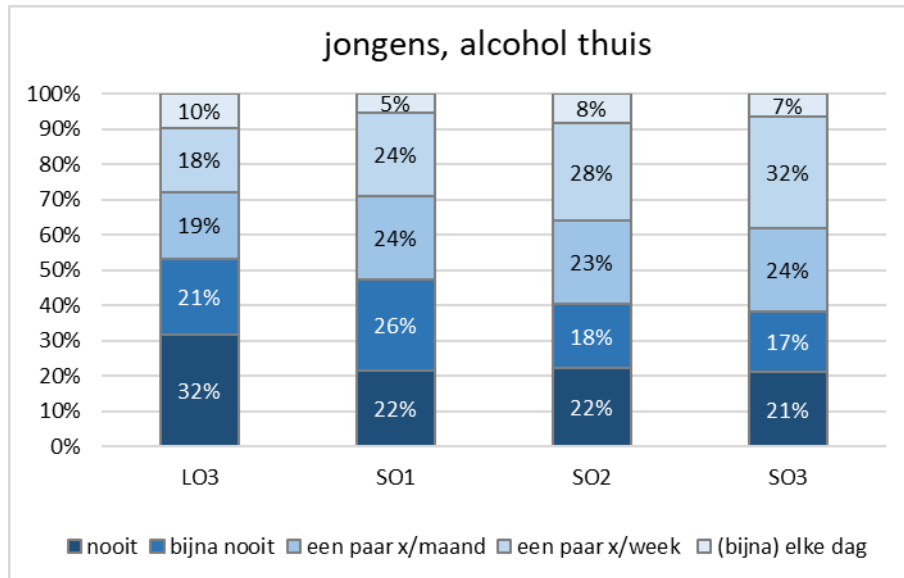
$N=2935$ ;  $Chi^2=13,49$ ;  $p=0,0091$ ; Cramer's  $V=0,07$

Figuur 457: procent leerlingen bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad (school)



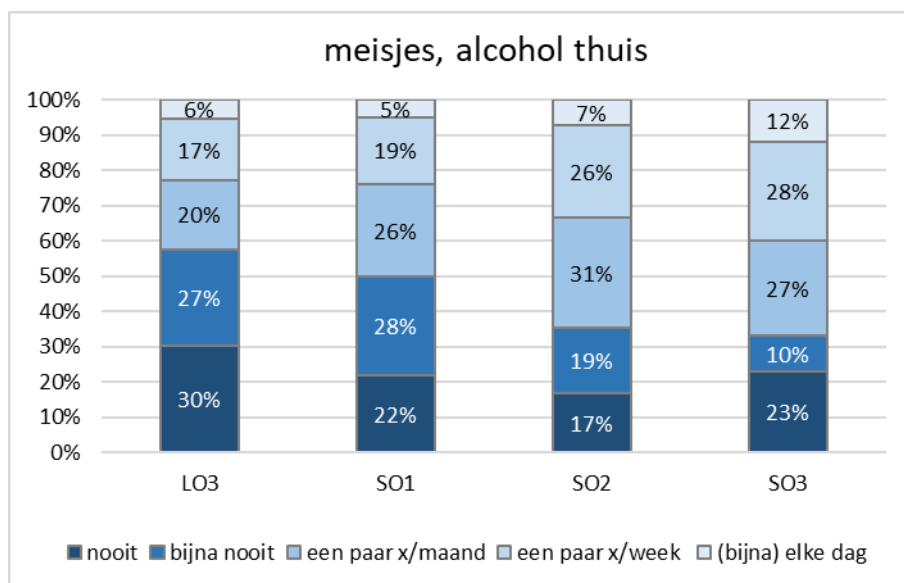
$N=2912$ ;  $Chi^2=92,05$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 458: procent jongens bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad



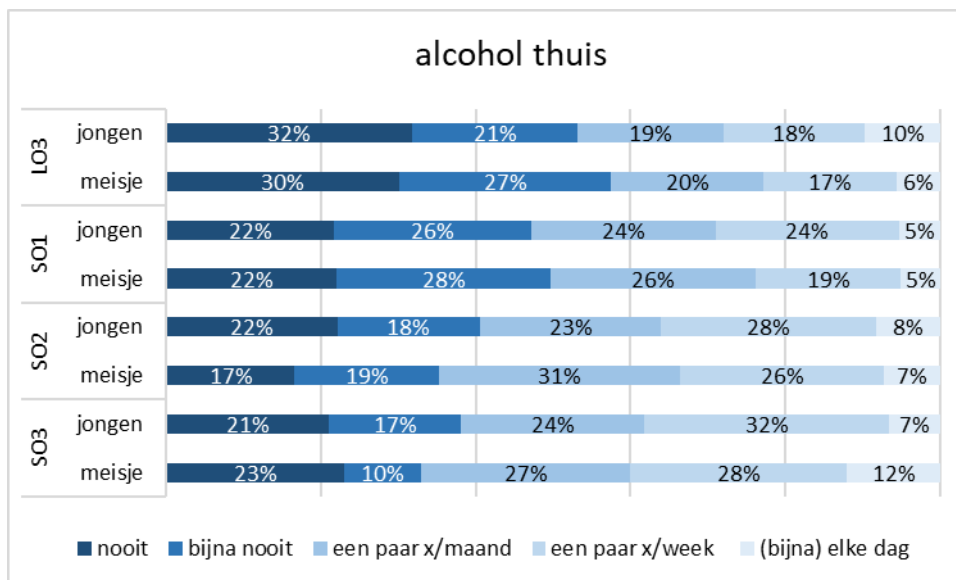
$N=1303$ ;  $Chi^2=36,61$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 459: procent meisjes bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad

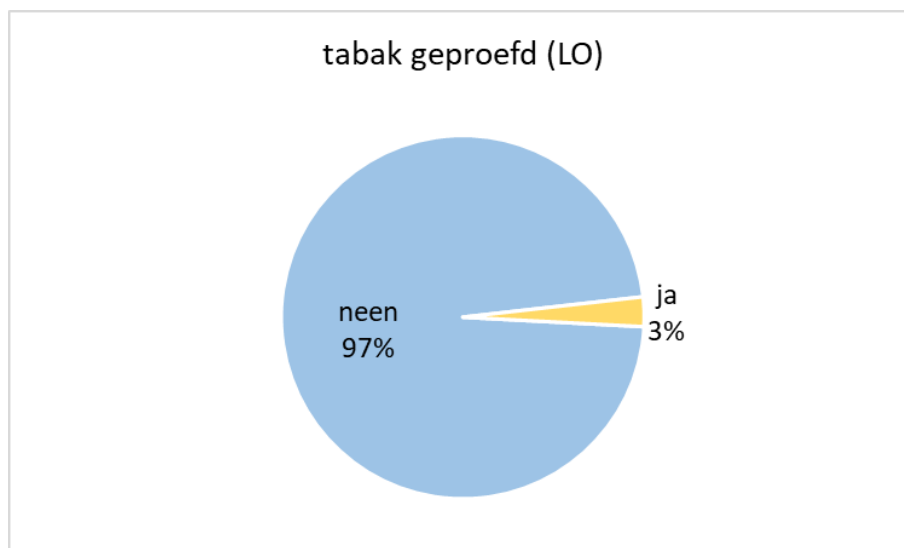


$N=1609$ ;  $Chi^2=67,05$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

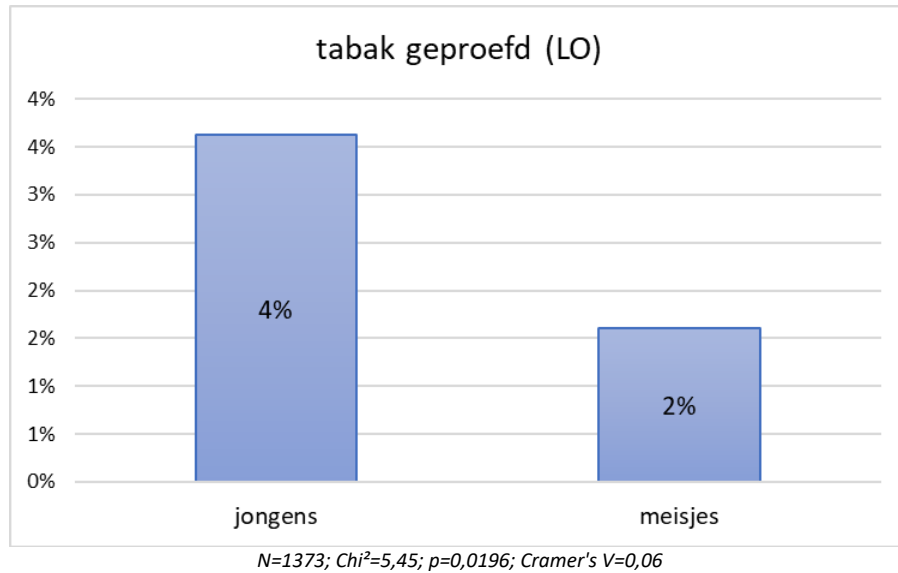
Figuur 460: procent jongens en meisjes bij wie thuis alcohol wordt gedronken, per graad



**76. Ik heb al tabak (sigaret, sigaar...) geproefd. \* (alleen LO)**  
 Figuur 461: procent leerlingen (LO) die al tabak geproefd hebben

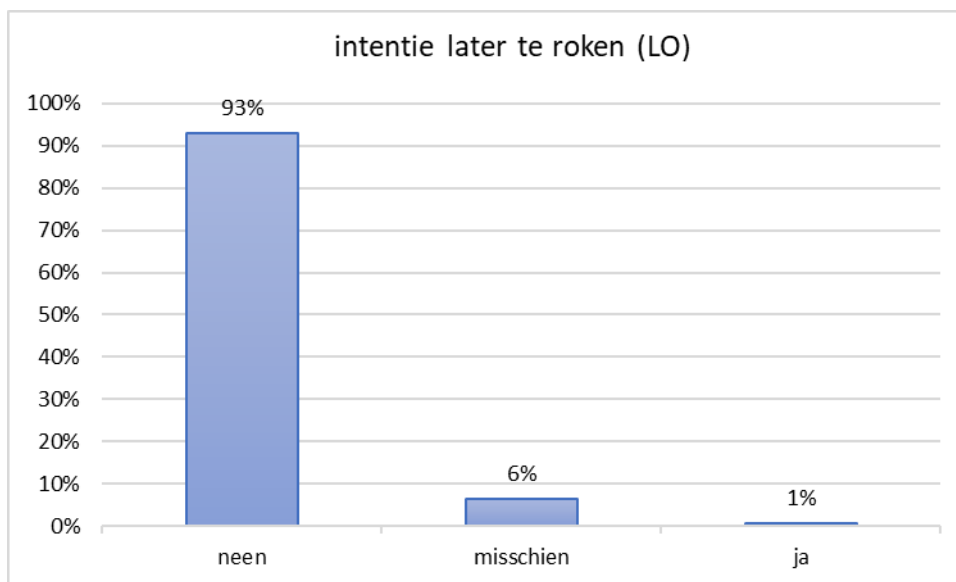


Figuur 462: procent jongens en meisjes (LO) die al tabak geproefd hebben

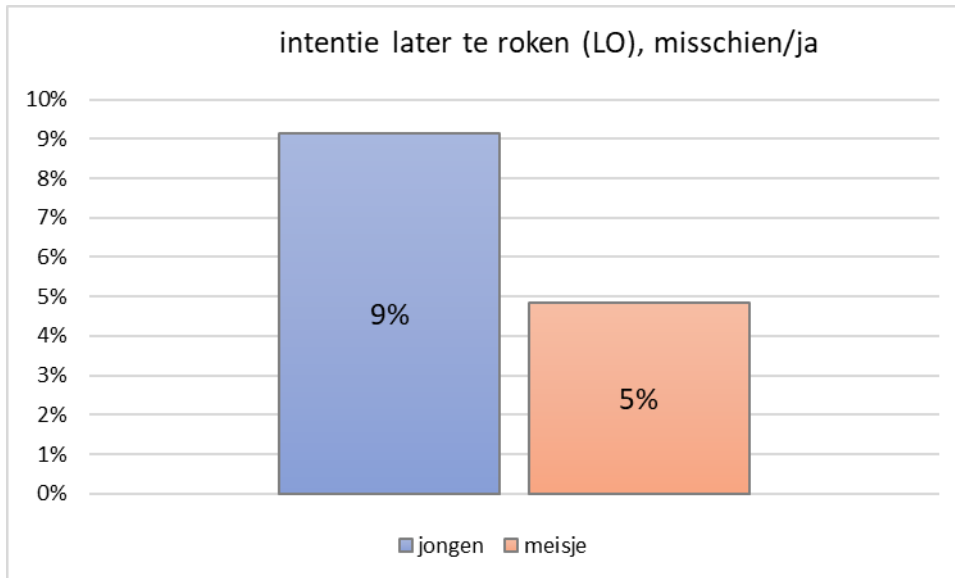


Er is geen statistisch significant verschil tussen het 5de en 6de leerjaar ( $N=1309$ ;  $Chi^2=0,17$ ;  $p=0,6773$ ).

**77. Ik denk dat ik later tabak (sigaret, sigaar...) ga roken. \* (alleen LO)**  
 Figuur 463: procent leerlingen (LO) met de intentie later te roken



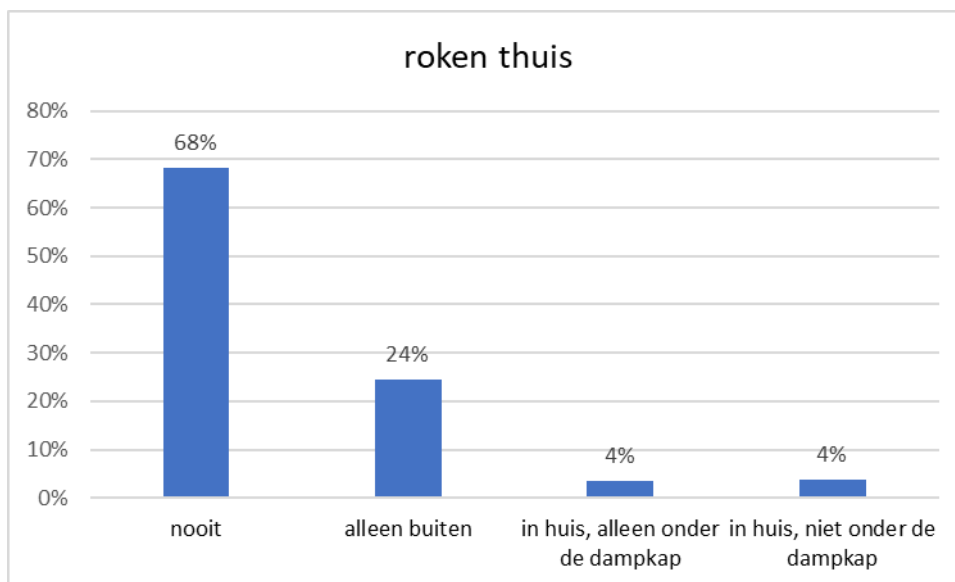
Figuur 464: procent jongens en meisjes (LO) met de intentie later te roken



$N=1309$ ;  $Chi^2=9,60$ ;  $p=0,0019$ ; Cramer's  $V=0,09$

Er is geen significant verschil tussen 5de en 6de leerjaar ( $N=1309$ ;  $Chi^2=0,03$ ;  $p=0,8529$ ).

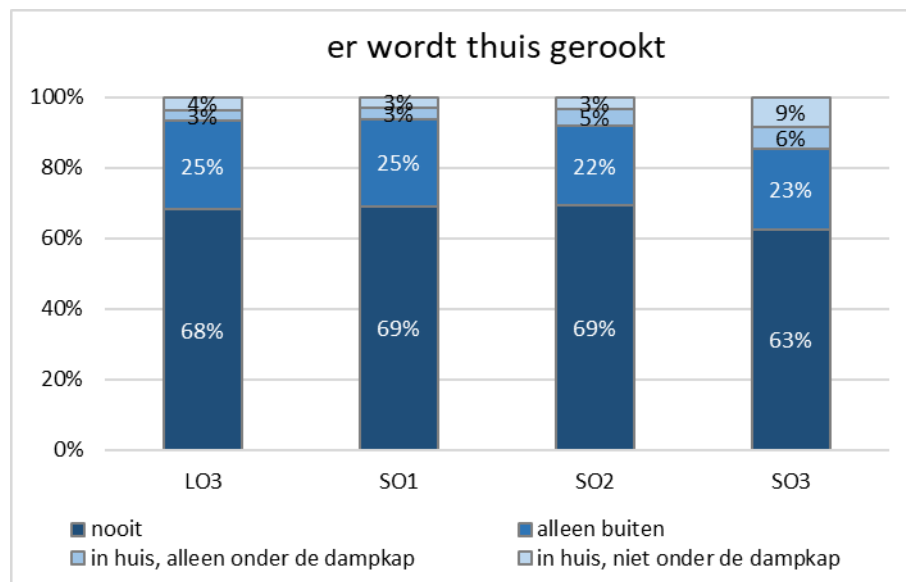
**78. Thuis wordt er tabak (sigaretten, sigaar) gerookt. \***  
Figuur 465: procent leerlingen bij wie thuis wordt gerookt



Er zijn geen significante verschillen tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $Chi^2=4,95$ ;  $p=0,1756$ ).



Figuur 466: procent leerlingen bij wie thuis wordt gerookt, per graad

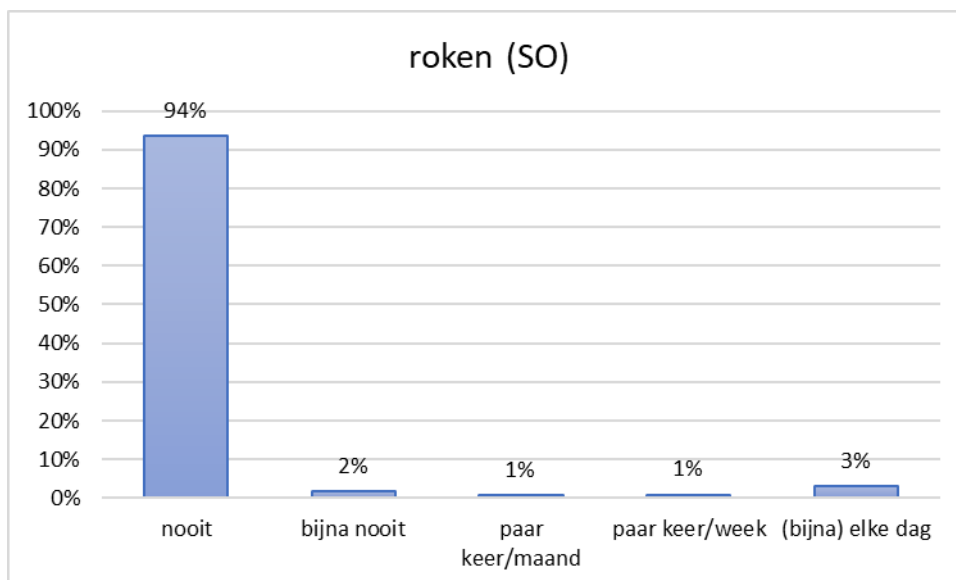


$N=2912$ ;  $Chi^2=22,08$ ;  $p=0,0086$ ; Cramer's  $V=0,05$ .

Er wordt iets meer thuis gerookt bij de leerlingen van SO3.

### 75. Rook jij? \*(alleen SO)

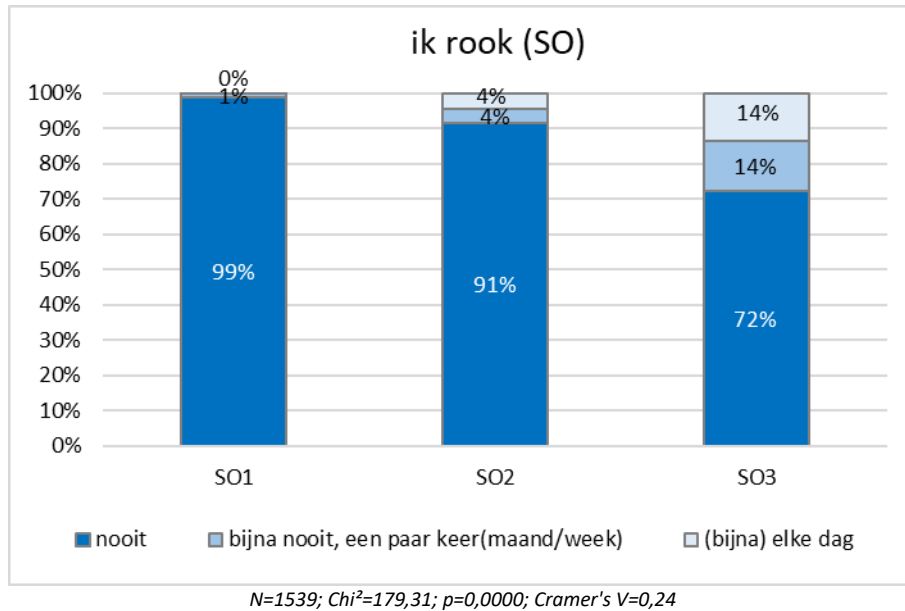
Figuur 467: procent leerlingen (SO) die roken



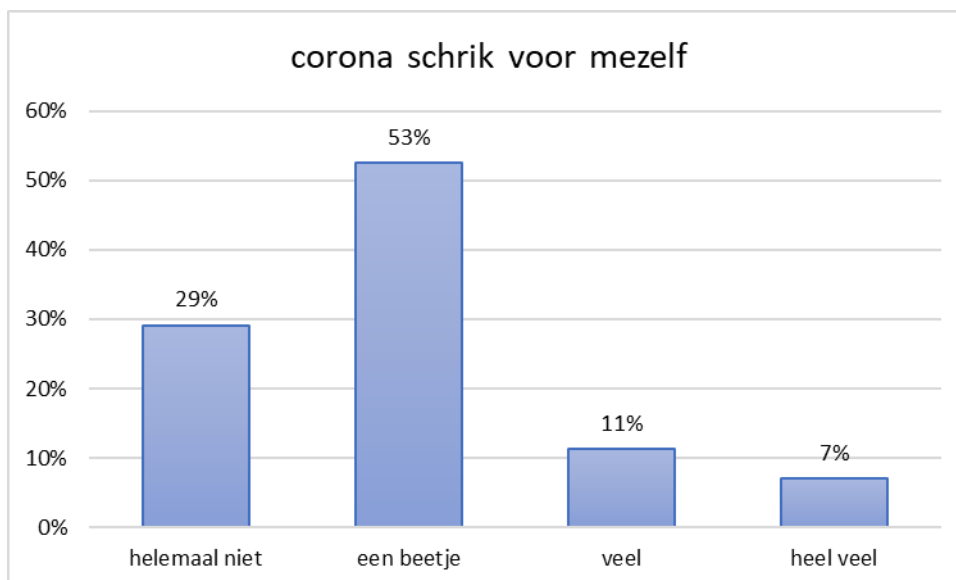
Er is geen significant verschil gevonden tussen het rookgedrag van jongens en meisjes ( $N=1539$ ;  $Chi^2=5,41$ ;  $p=0,2476$  met 1vw-cel <5).

Na groeperen (van 'bijna nooit, een paar keer/maand en een paar keer/week), om een  $X^2$ -toets mogelijk te maken, vinden we wel verschillen tussen de graden.

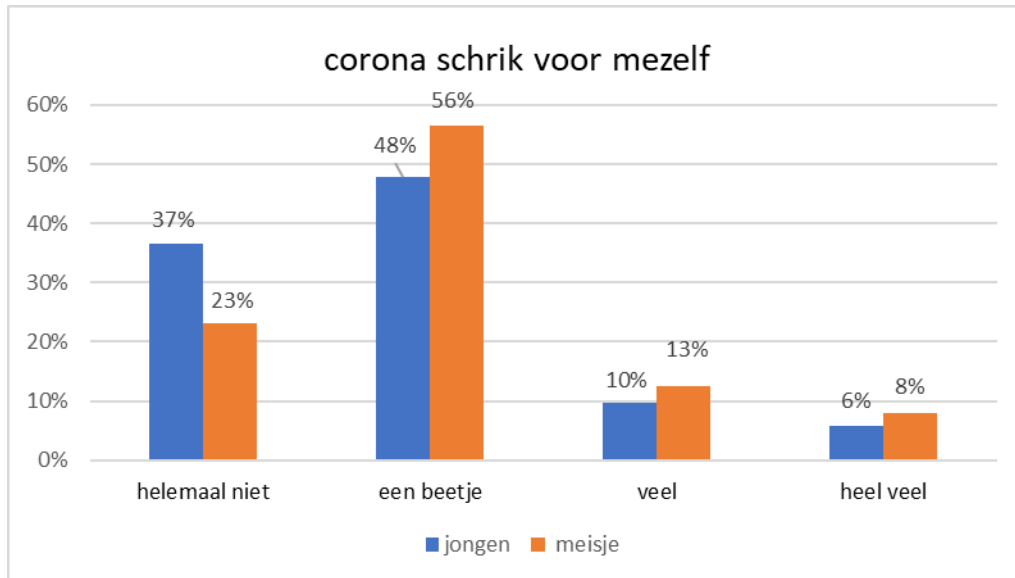
Figuur 468: procent leerlingen (SO) die roken



**79. Ik heb me zorgen gemaakt om ziek te worden door het corona-virus \***  
Figuur 469: procent leerlingen die zich zorgen maakten ziek te worden van corona

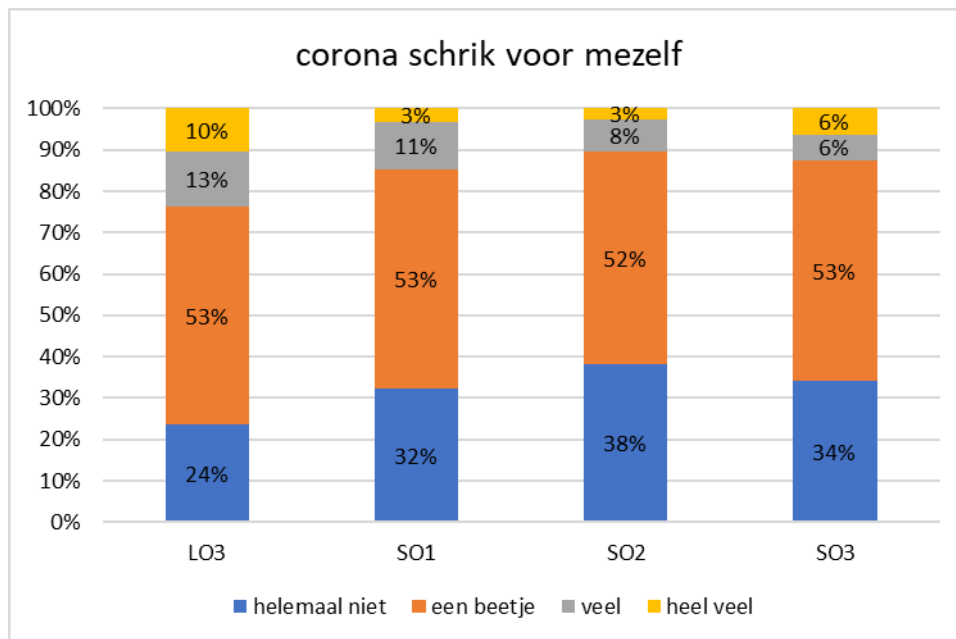


Figuur 470: procent jongens en meisjes die coronaschrik hadden voor zichzelf



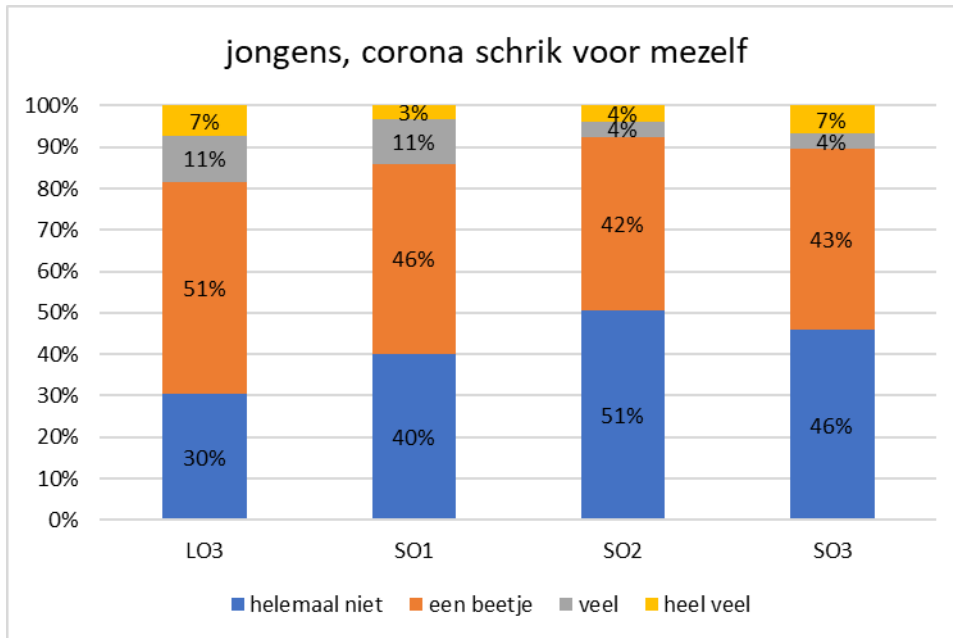
N=2934;  $\chi^2=66,75$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,15

Figuur 471: procent leerlingen met coronaschrik voor zichzelf, per graad



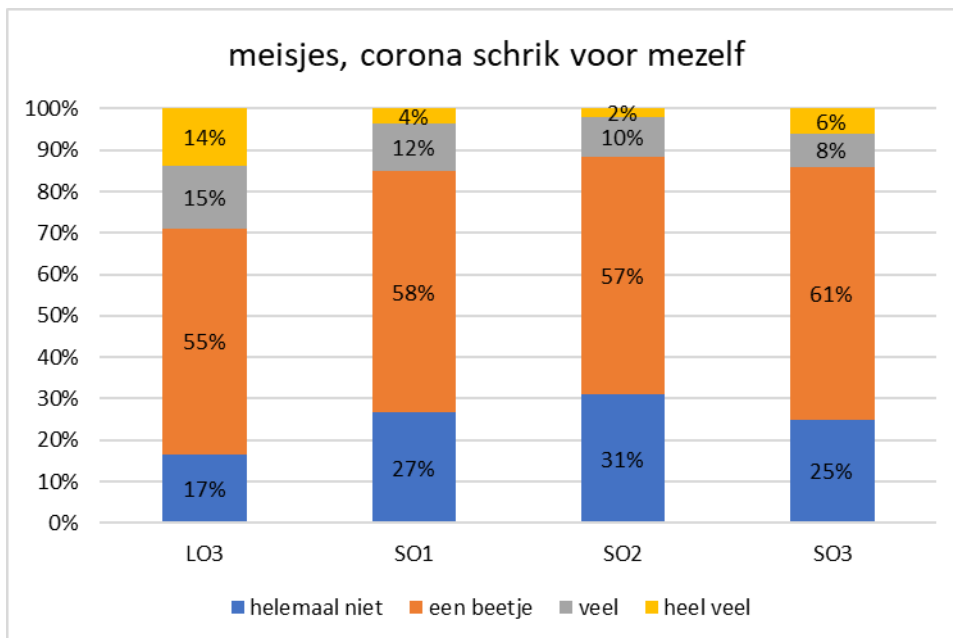
N=2911;  $\chi^2=99,36$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,11

Figuur 472: procent jongens die coronaschrik hadden voor zichzelf, per graad



N=1302;  $\chi^2=40,65$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,10

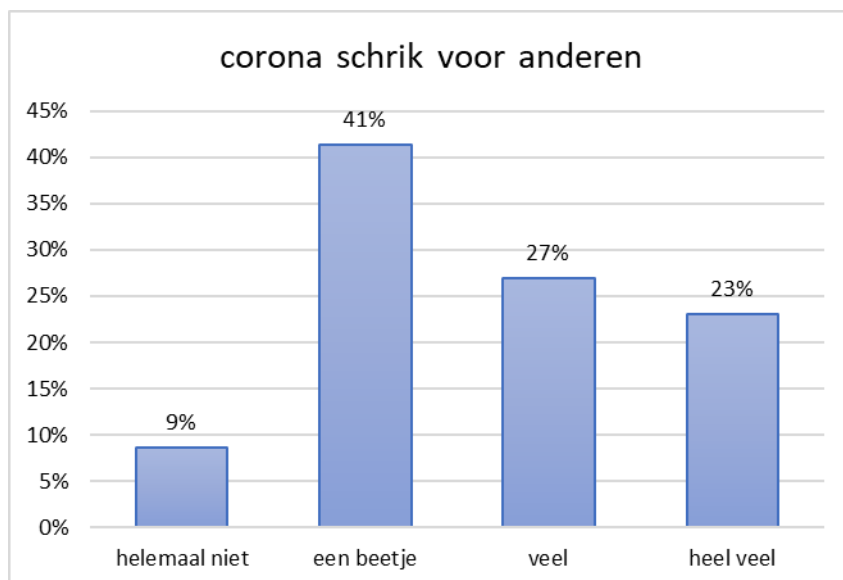
Figuur 473procent meisjes die coronaschrik hadden voor zichzelf, per graad



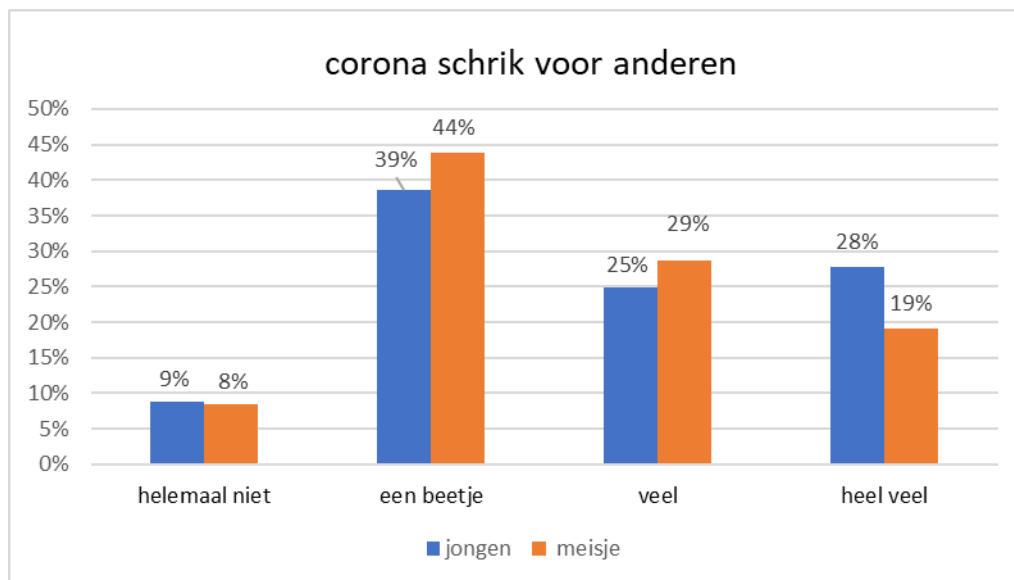
N=1609;  $\chi^2=88,89$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,14

**80. Ik heb me zorgen gemaakt dat mama, papa, oma of opa ziek zouden worden door het corona-virus \***

Figuur 474: procent leerlingen met coronaschrik voor anderen

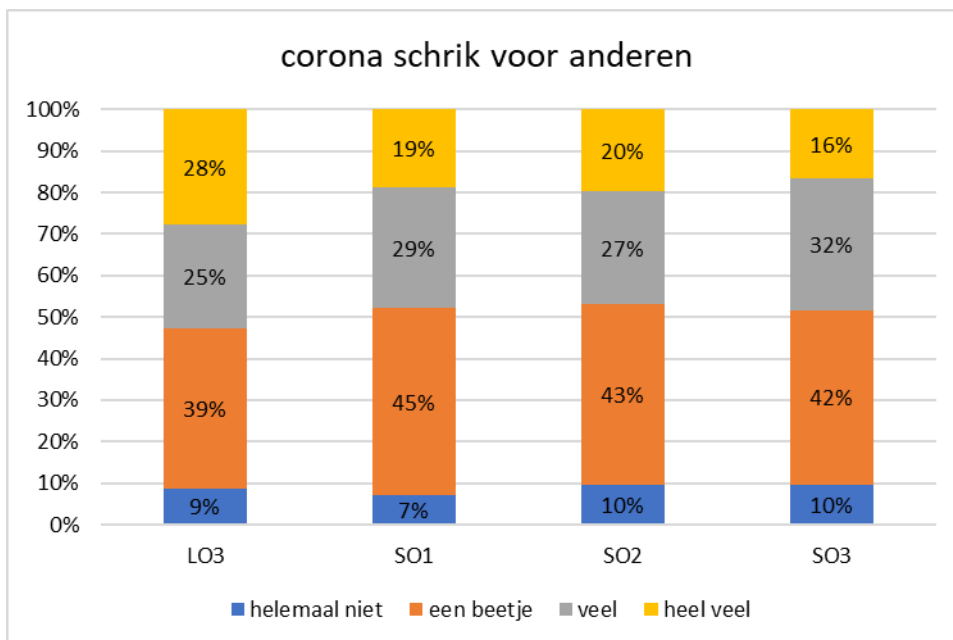


Figuur 475: procent jongens en meisjes met coronaschrik voor anderen



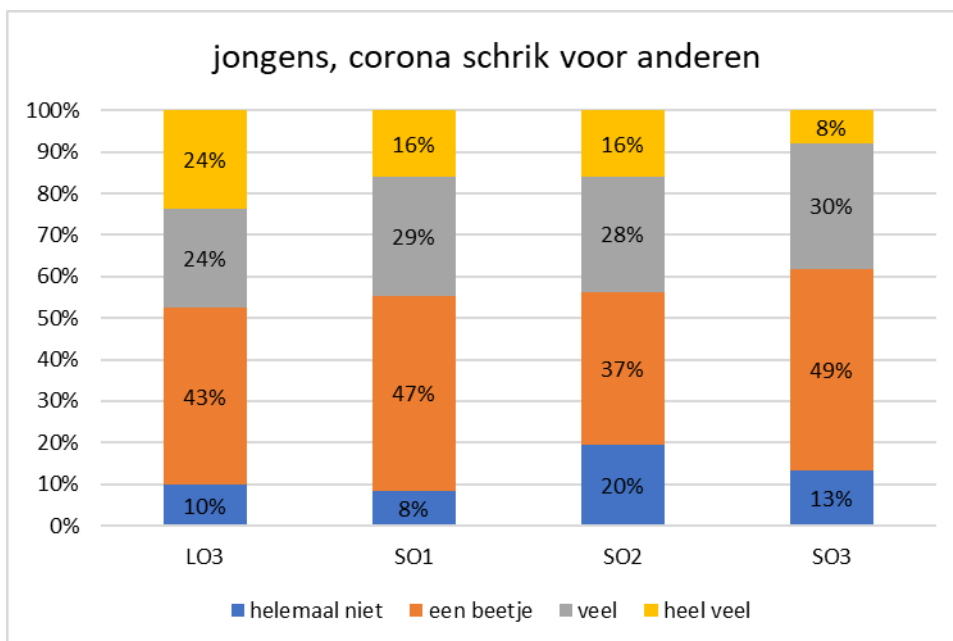
N=2934;  $\chi^2=34,85$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,11

Figuur 476: procent leerlingen met coronaschrik voor anderen, per graad



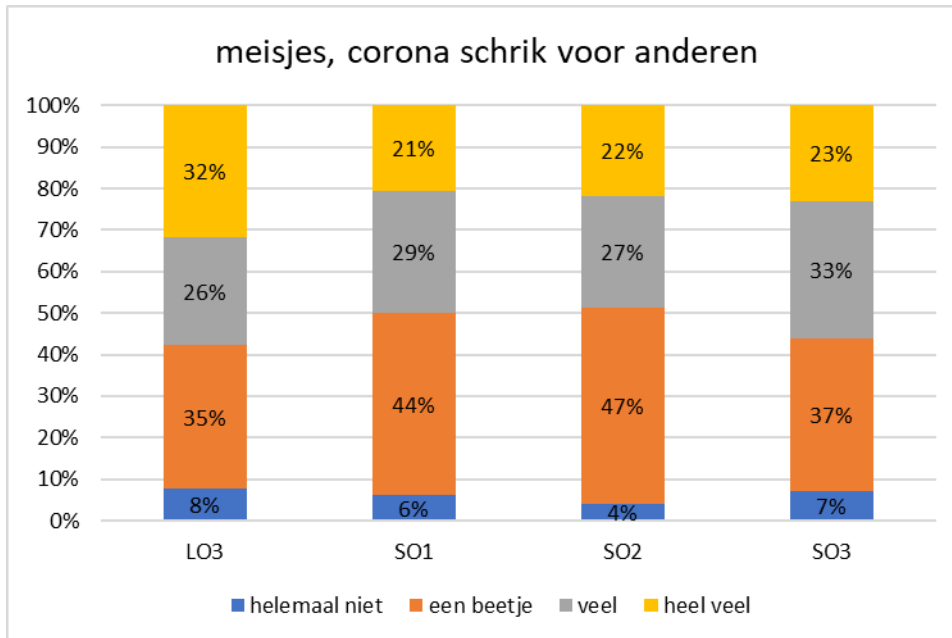
N=2911;  $\chi^2=40,68$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,07

Figuur 477: procent jongens met coronaschrik voor anderen, per graad



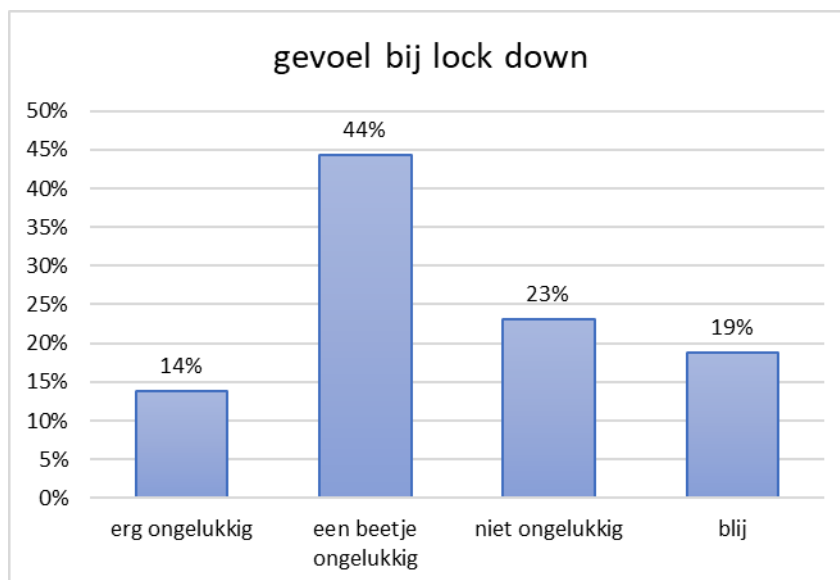
N=1302;  $\chi^2=35,57$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,10

Figuur 478: procent meisjes met coronaschrik voor anderen, per graad

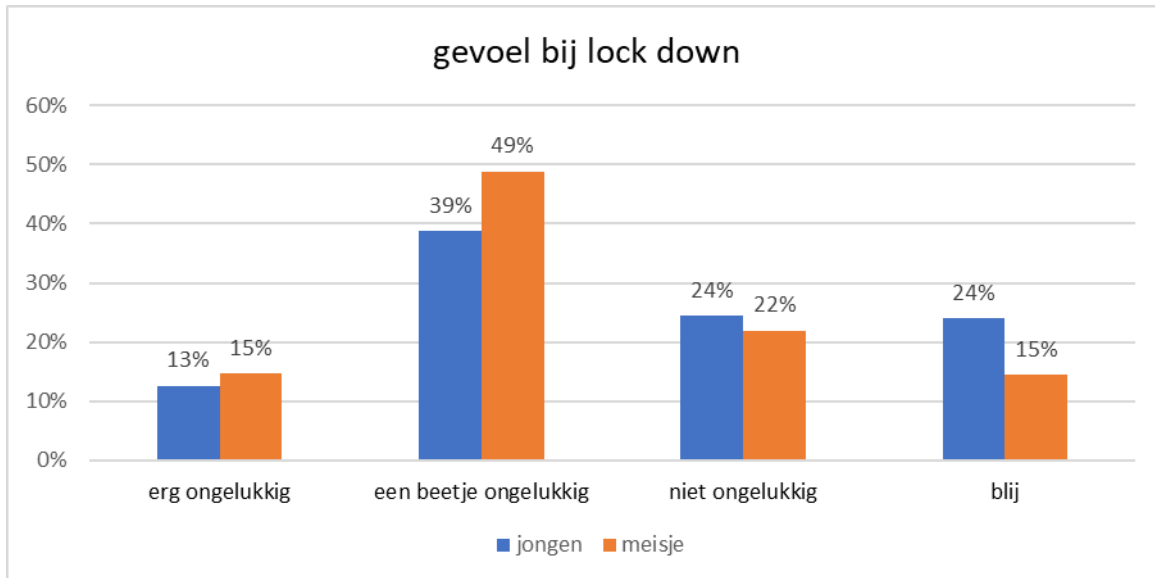


N=1609;  $\chi^2=34,51$ ;  $p=0,0001$ ; Cramer's V=0,08

81. In de periode dat ik niet naar school kon door het corona-virus, voelde ik me \*  
Figuur 479: procent leerlingen volgens gevoel bij 1ste lock down

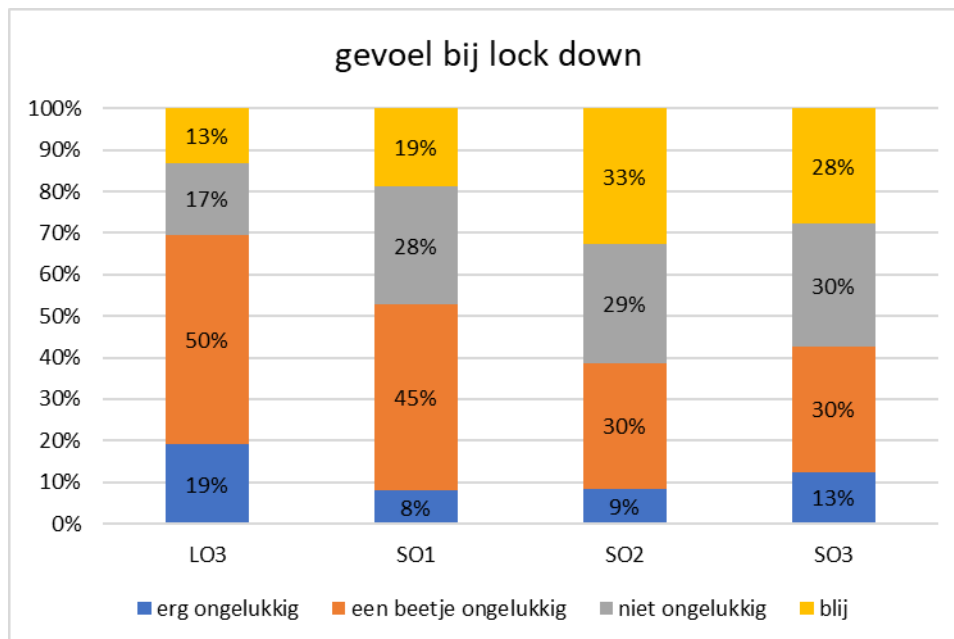


Figuur 480: procent jongens en meisjes volgens gevoel bij 1ste lock down



$N=2935$ ;  $Chi^2=55,31$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,14$

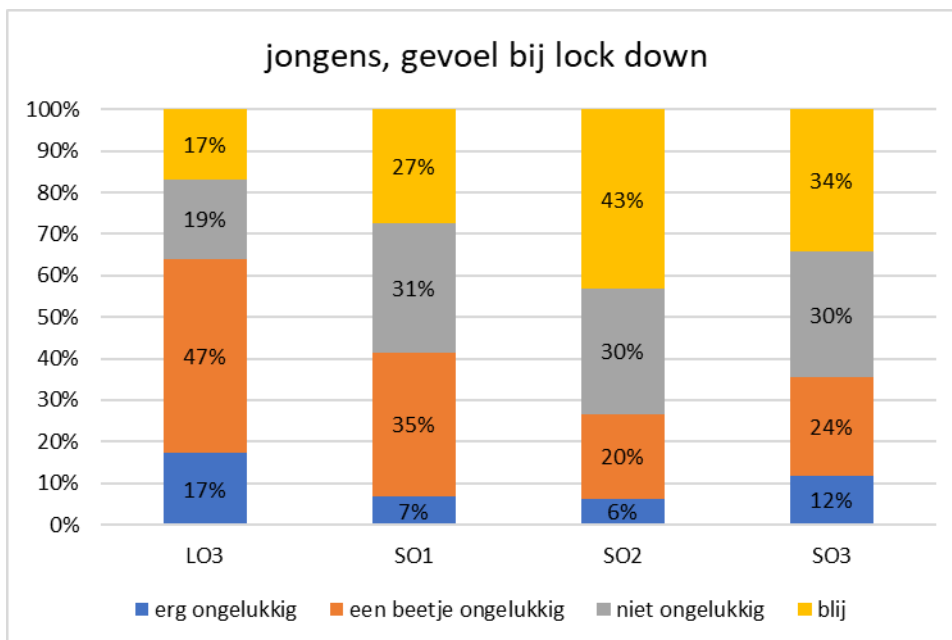
Figuur 481: procent leerlingen volgens gevoel bij 1ste lock down, per graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=218,18$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,16$

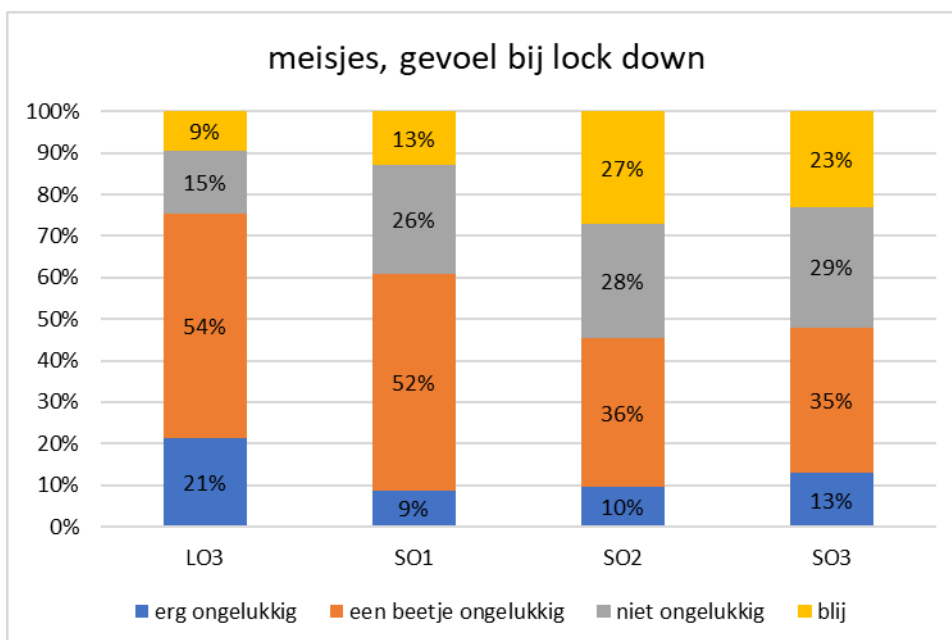


Figuur 482: procent jongens volgens gevoel bij 1ste lock down, per graad



$N=1303$ ;  $Chi^2=120,25$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,18$

Figuur 483: procent meisjes volgens gevoel 1ste lock down, volgens graad

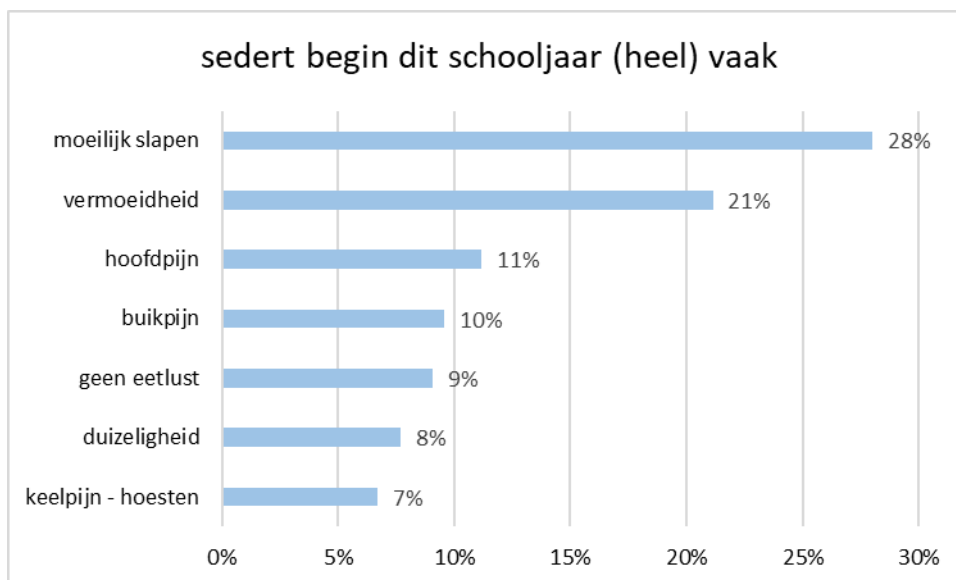


$N=1609$ ;  $Chi^2=131,33$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,16$

**82. Waarom voelde ik me zo?**  
open vraag

### 83. Sinds het begin van het schooljaar heb ik last van \*

Figuur 484: procent leerlingen die bepaalde klachten heeft sinds begin schooljaar



Tabel 102: correlaties tussen klachten

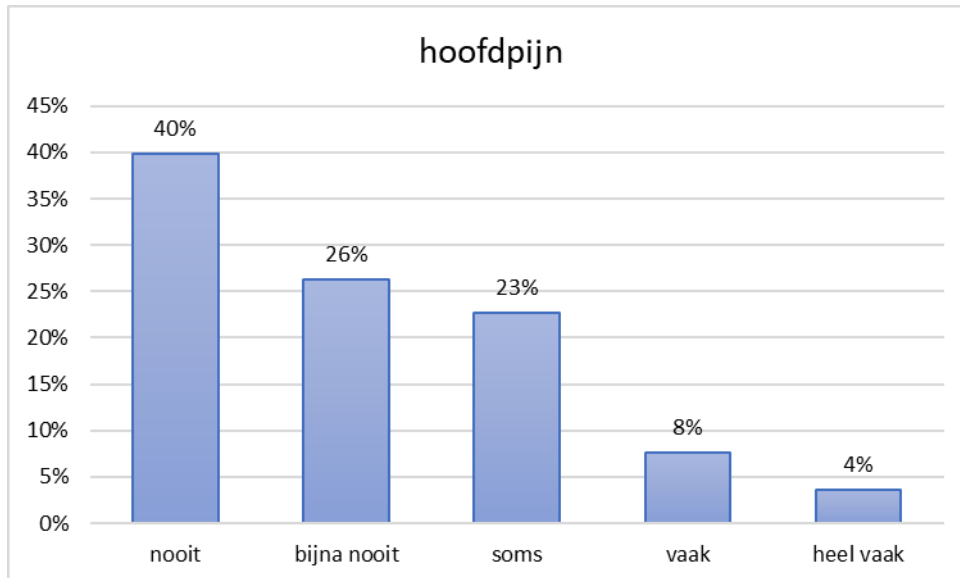
Spearman's rho	som _klachten	hoofdpijn	buikpijn	geen _eetlust	vermoeidh eid	keelpijn _hoesten	duizelig	moeilijk _slapen
hoofdpijn	,726**							
buikpijn	,712**	,529**						
geen_eetlust	,640**	,379**	,433**					
vermoeidheid	,707**	,450**	,403**	,360**				
keelpijn_hoesten	,624**	,407**	,424**	,327**	,346**			
duizeligheid	,701**	,530**	,469**	,405**	,440**	,418**		
moeilijk_slapen	,674**	,324**	,330**	,364**	,370**	,311**	,356**	
ongezond_gezond	-,188**	-,139**	-,136**	-,165**	-,180**	-,089**	-,121**	-,124**

\*\* . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

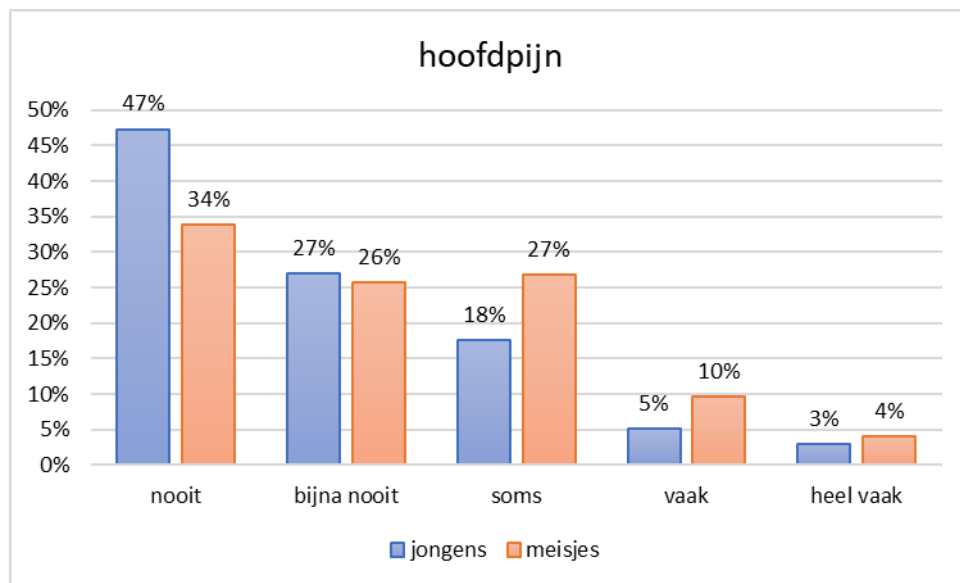
Alle klachten correleren significant, positief en matig. Dit betekent dat de klachten allen matig met elkaar samenhangen.

Er is steeds een significant maar zwak negatief verband tussen klachten en het zelfbeeld (ivm klasgenoten) ongezond-gezond.

Figuur 485: procent leerlingen die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar

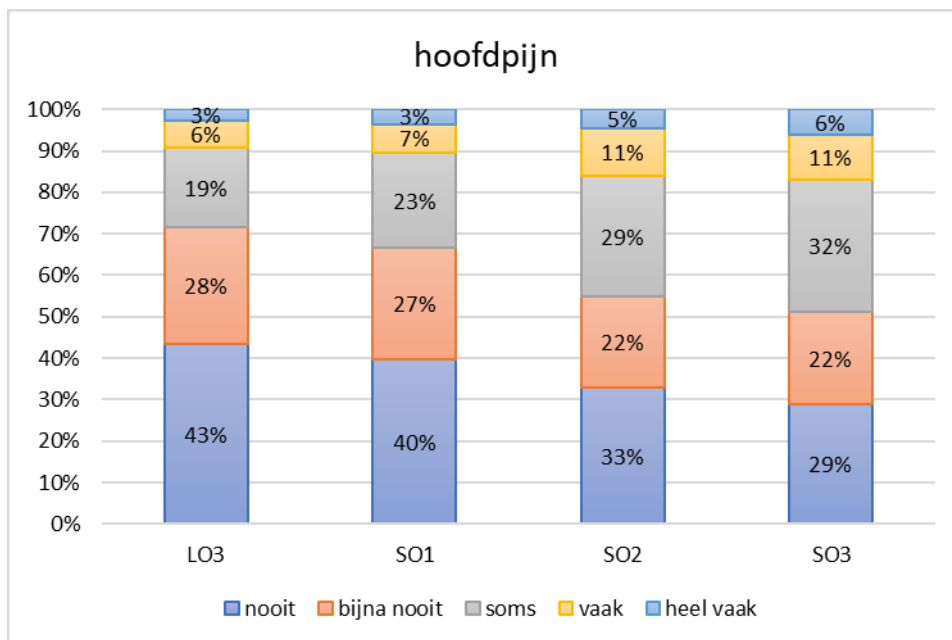


Figuur 486: procent jongens en meisjes die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar



$N=2935$ ;  $\chi^2=82,29$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,17$

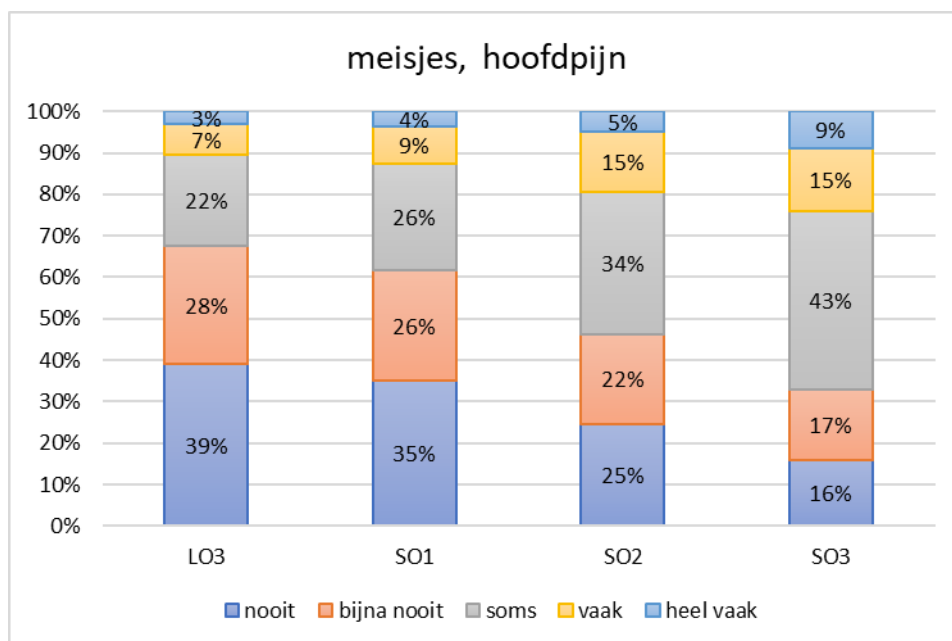
Figuur 487: procent leerlingen die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar, per graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=63,41$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$

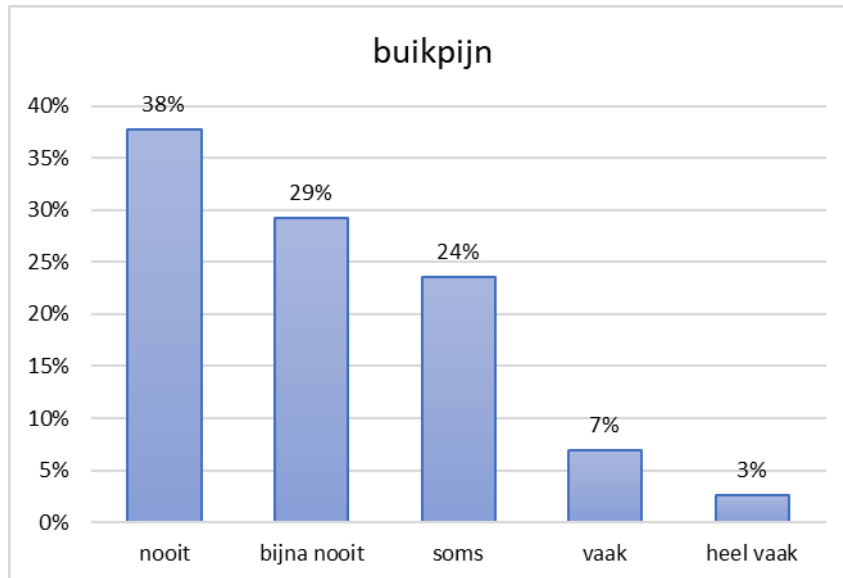
Bij jongens vinden we na groepering ((bijna)nooit, soms, (heel) vaak) geen significante verschillen tussen graden ( $N=1303$ ;  $Chi^2=2,09$ ;  $p=0,9116$ )

Figuur 488: procent meisjes die klagen over hoofdpijn sinds begin schooljaar, per graad

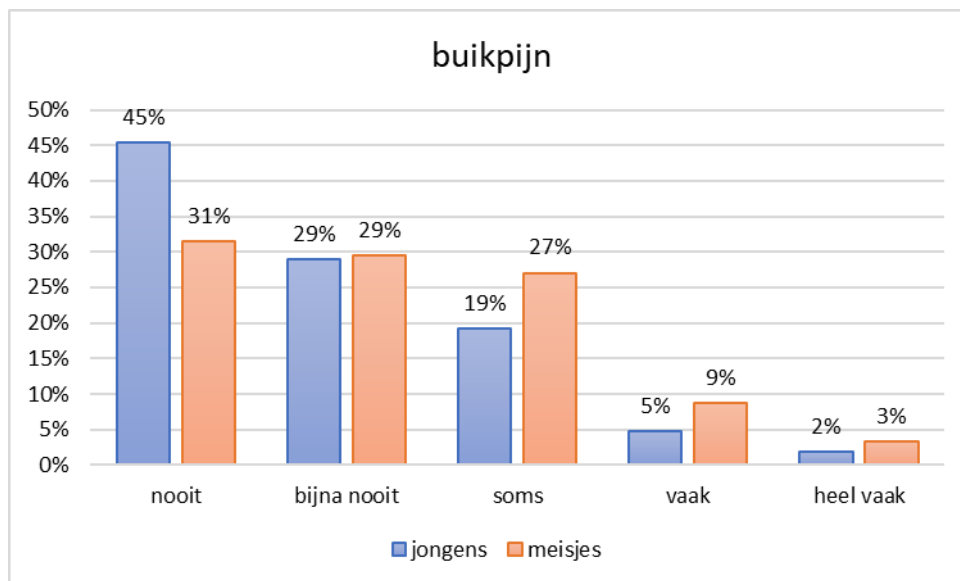


$N=1609$ ;  $Chi^2=73,82$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$  (1cel vw <5)

Figuur 489: procent leerlingen die klagen over buikpijn sinds begin schooljaar



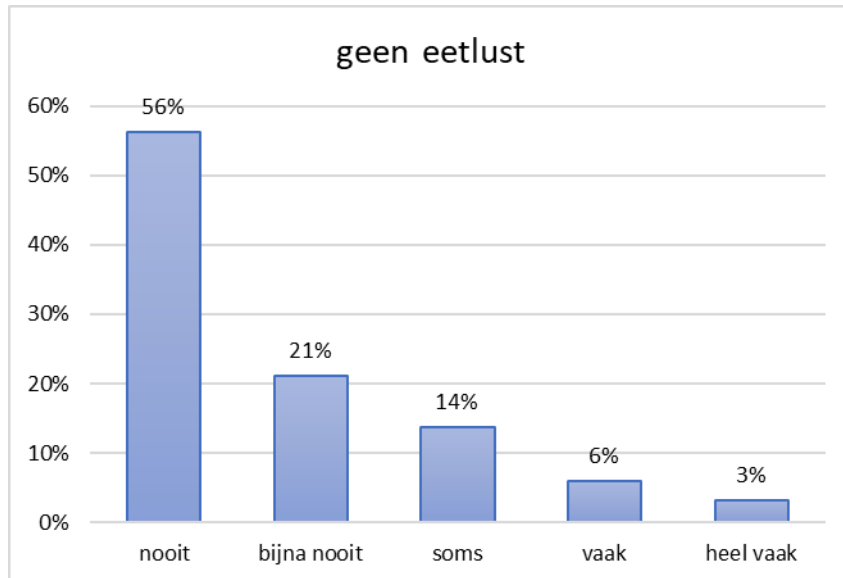
Figuur 490: procent jongens en meisjes die klagen over buikpijn sinds begin schooljaar



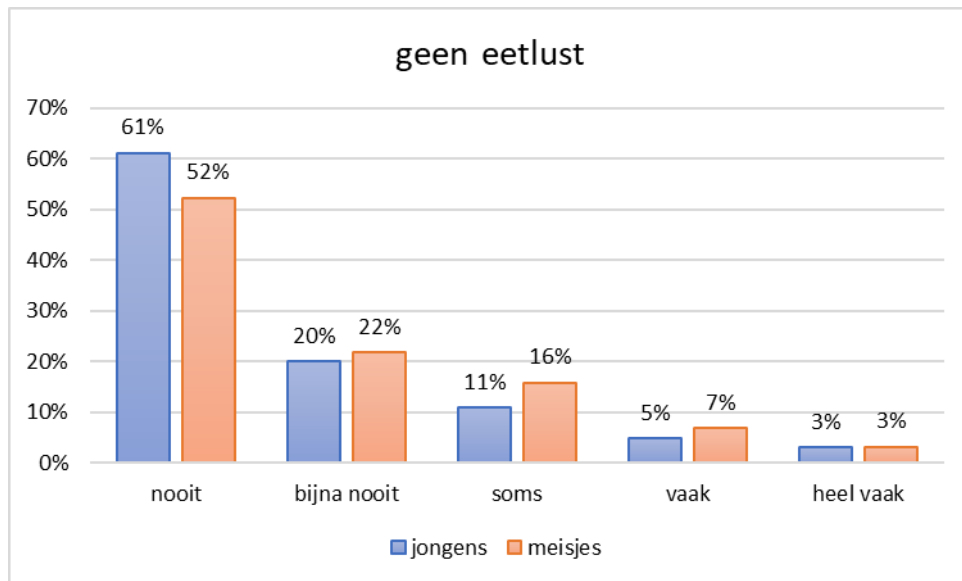
$N=2935$ ;  $Chi^2=78,25$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,16$

Er zijn bij buikpijn geen significante verschillen over de graden. ( $N=2912$ ;  $Chi^2=10,88$ ;  $p=0,5393$ )

Figuur 491: procent leerlingen die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar

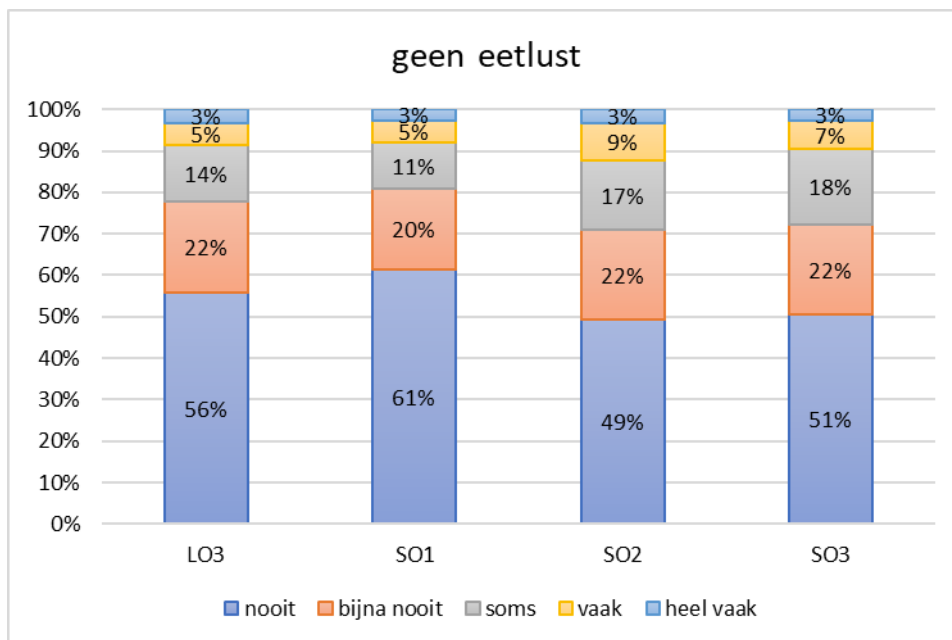


Figuur 492: procent jongens en meisjes die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar



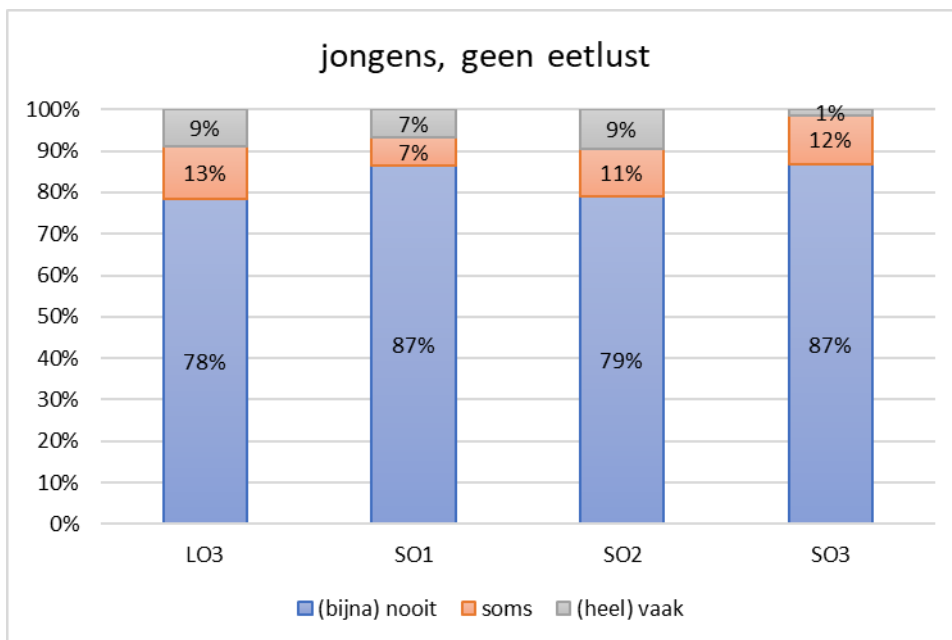
$N=2935$ ;  $\chi^2=28,45$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 493: procent leerlingen die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar, per graad



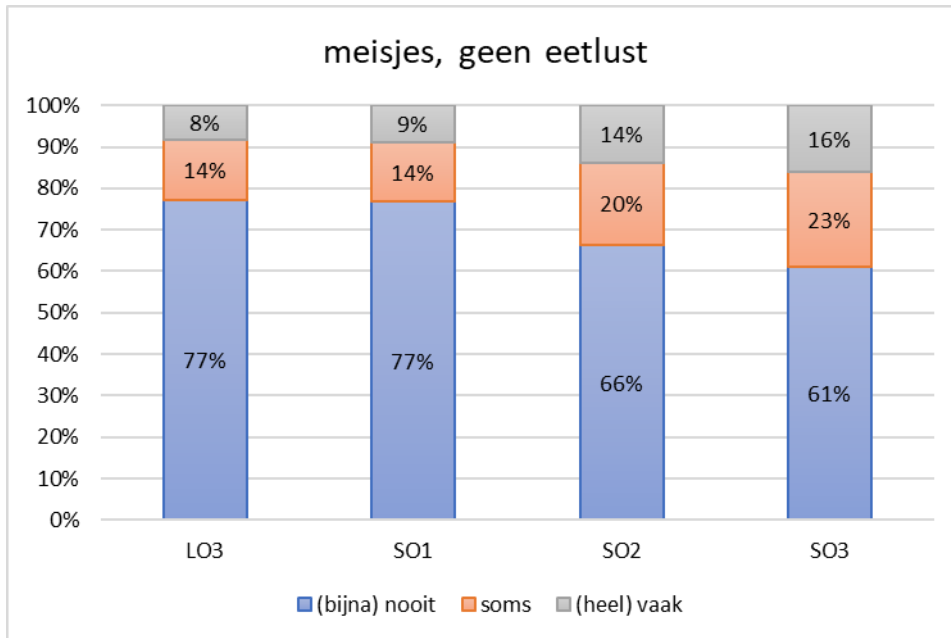
$N=2912$ ;  $\text{Chi}^2=30,88$ ;  $p=0,0021$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 494: procent jongens die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar, per graad



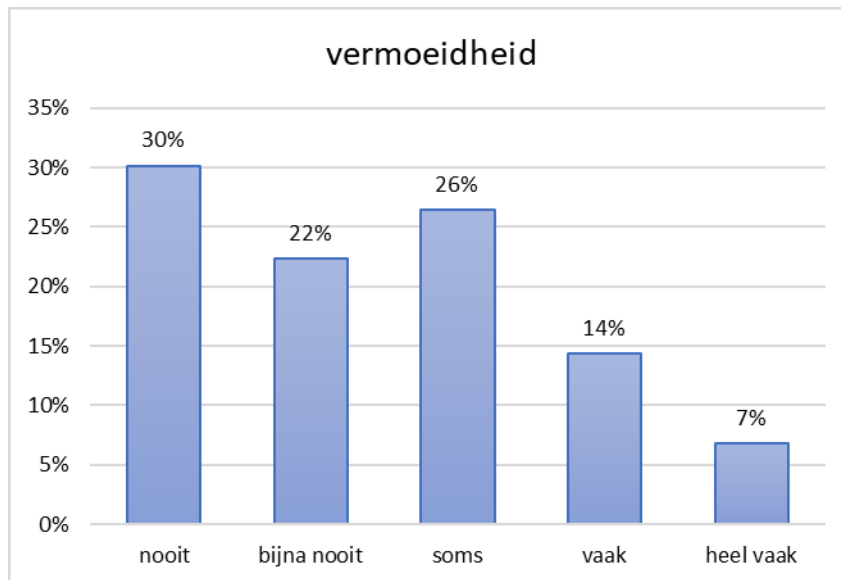
$N=1303$ ;  $\text{Chi}^2=17,15$ ;  $p=0,0088$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 495: procent meisjes die klagen over gebrek aan eetlust sinds begin schooljaar, per graad



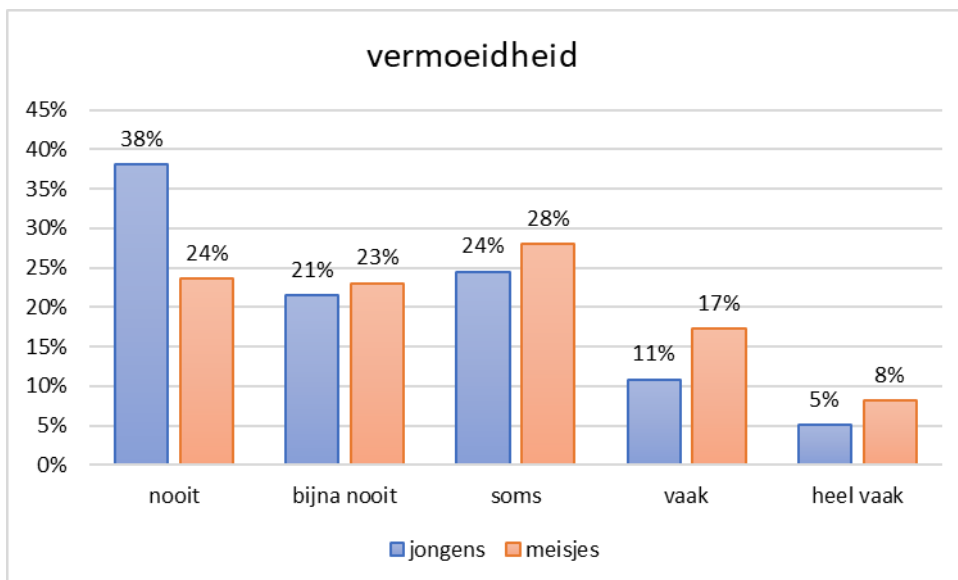
N=1609; Chi<sup>2</sup>=23,79; p=0,0006; Cramer's V=0,09

Figuur 496: procent leerlingen die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar



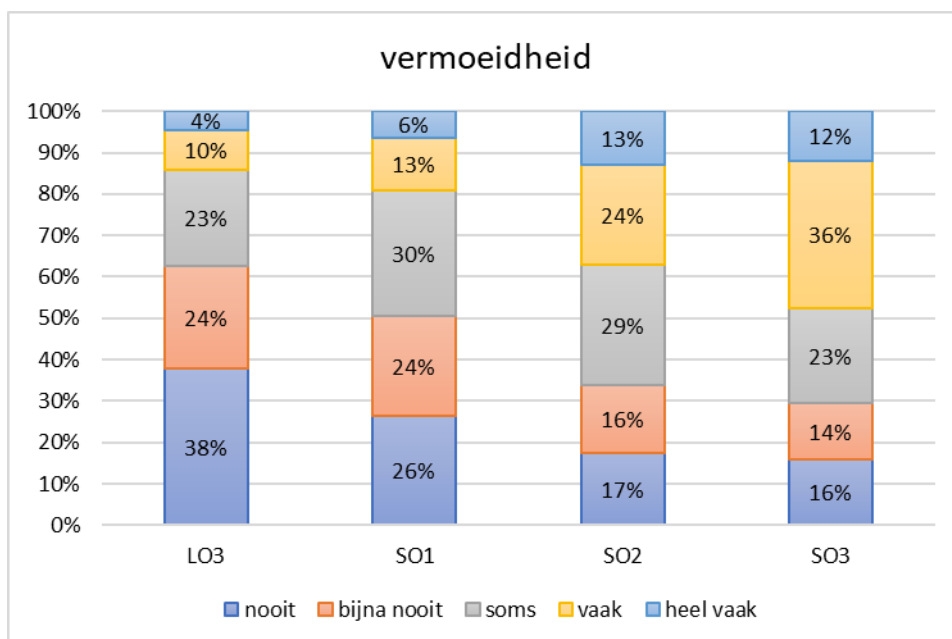


Figuur 497: procent jongens en meisjes die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar



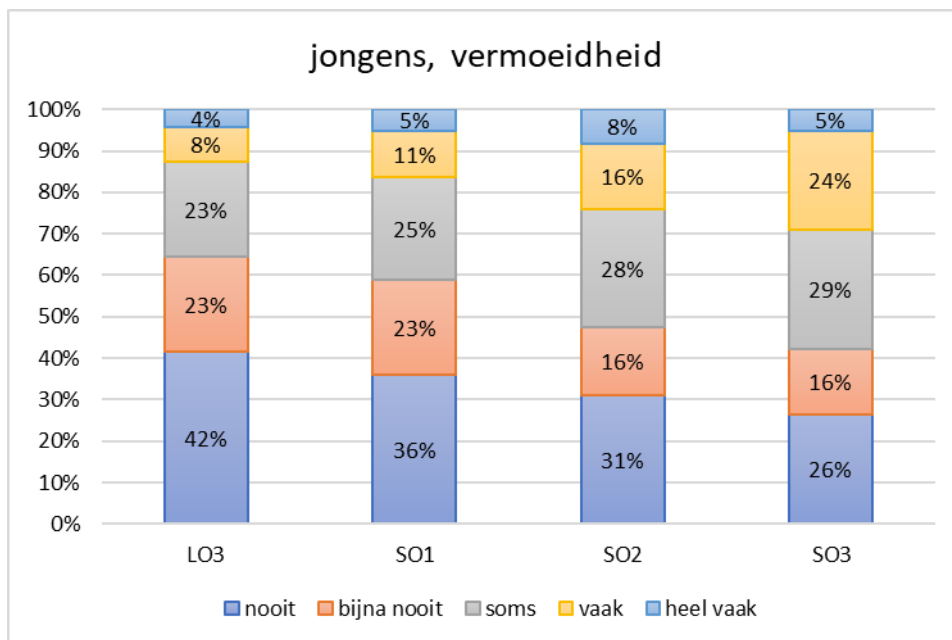
N=2935;  $\chi^2=85,45$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,17

Figuur 498: procent leerlingen die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar, per graad



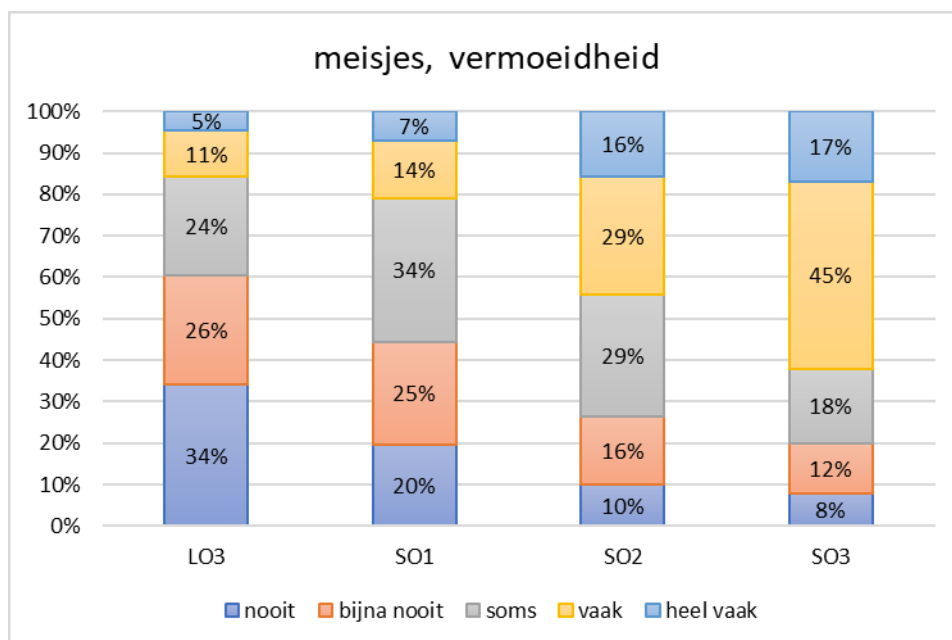
N=2912;  $\chi^2=249,71$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's V=0,17

Figuur 499: procent jongens die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar, per graad



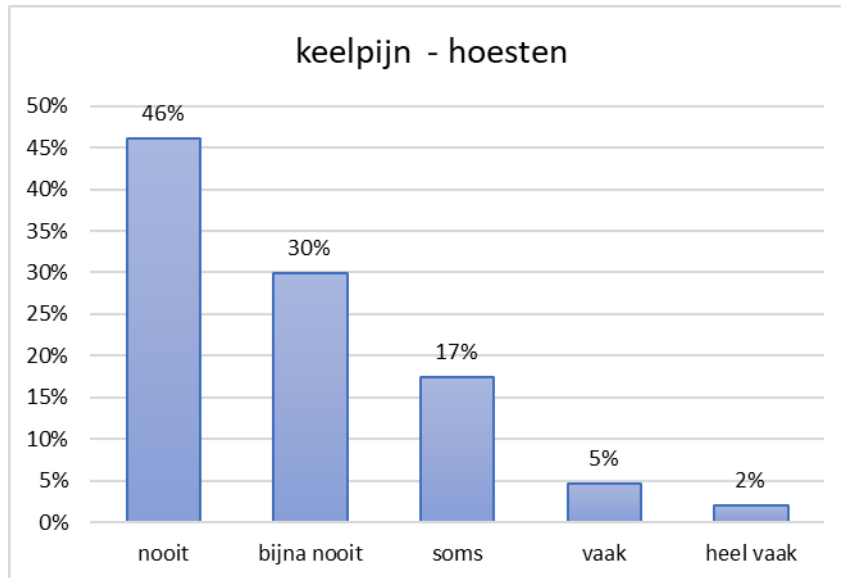
$N=1303$ ;  $Chi^2=36,68$ ;  $p=0,0003$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 500: procent meisjes die klagen over vermoeidheid sinds begin schooljaar, per graad

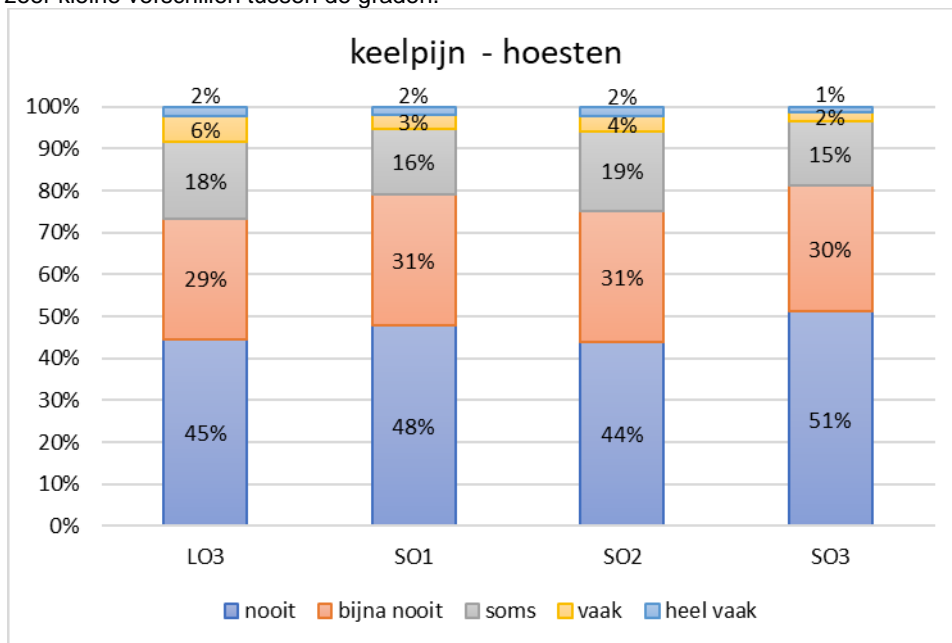


$N=1609$ ;  $Chi^2=225,95$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,22$

Figuur 501: procent leerlingen die klagen over keelpijn-hoesten sinds begin schooljaar

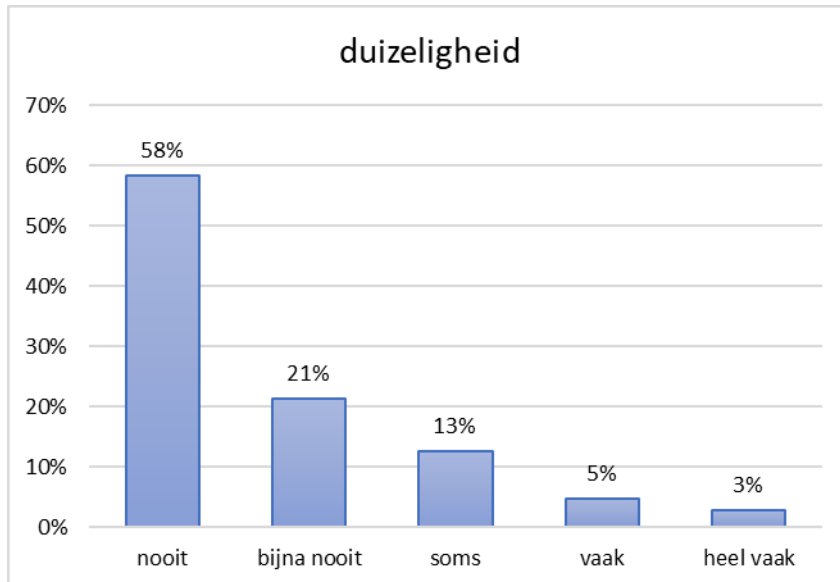


We vinden geen statistisch significant verschil tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $Chi^2=6,33$ ;  $p=0,1760$ ), wel enkele zeer kleine verschillen tussen de graden.

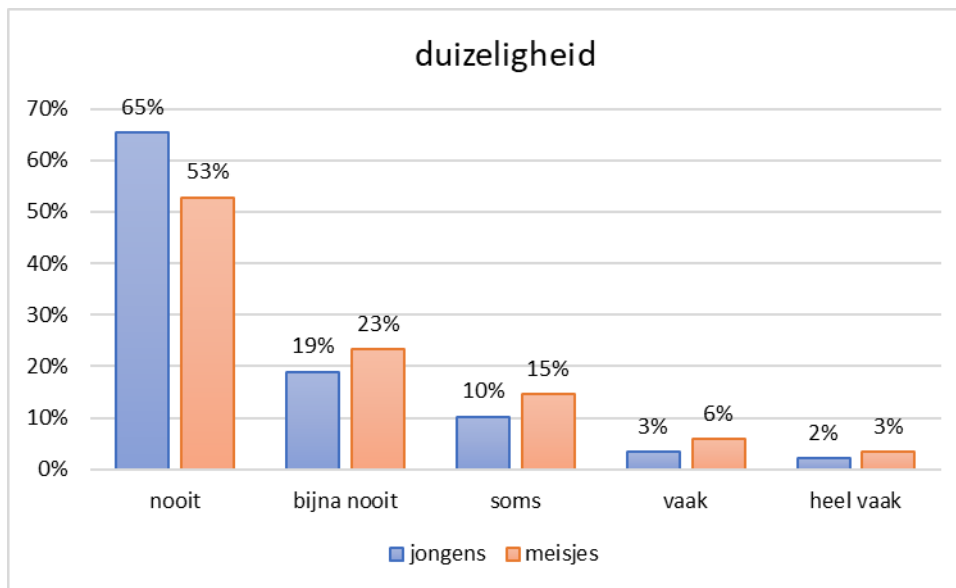


$N=2912$ ;  $Chi^2=21,47$ ;  $p=0,0439$ ;  $Cramer's V=0,05$  (1cel vw <5)

Figuur 502: procent leerlingen die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar

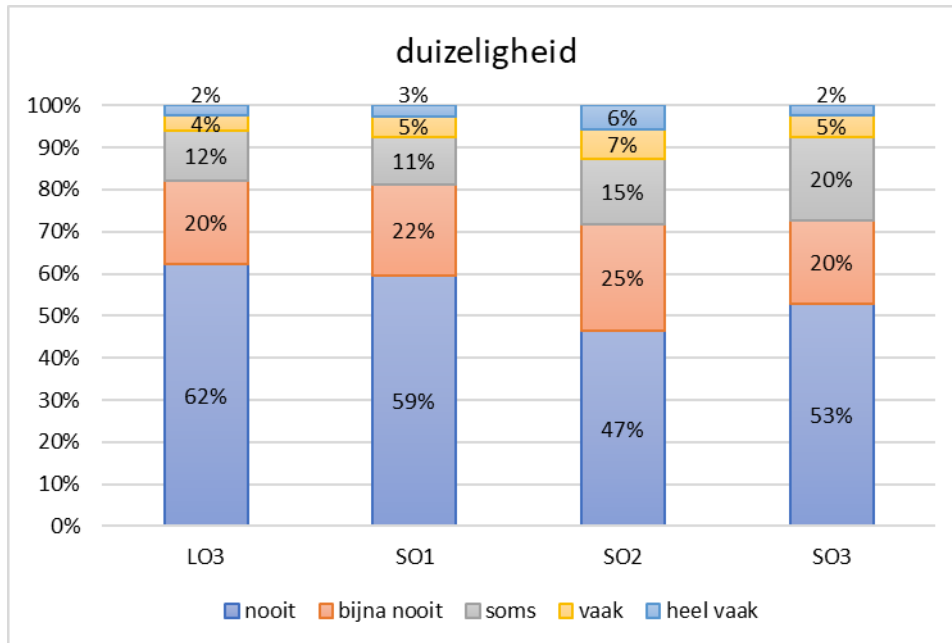


Figuur 503: procent jongens en meisjes die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar



$N=2935$ ;  $\chi^2=50,78$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

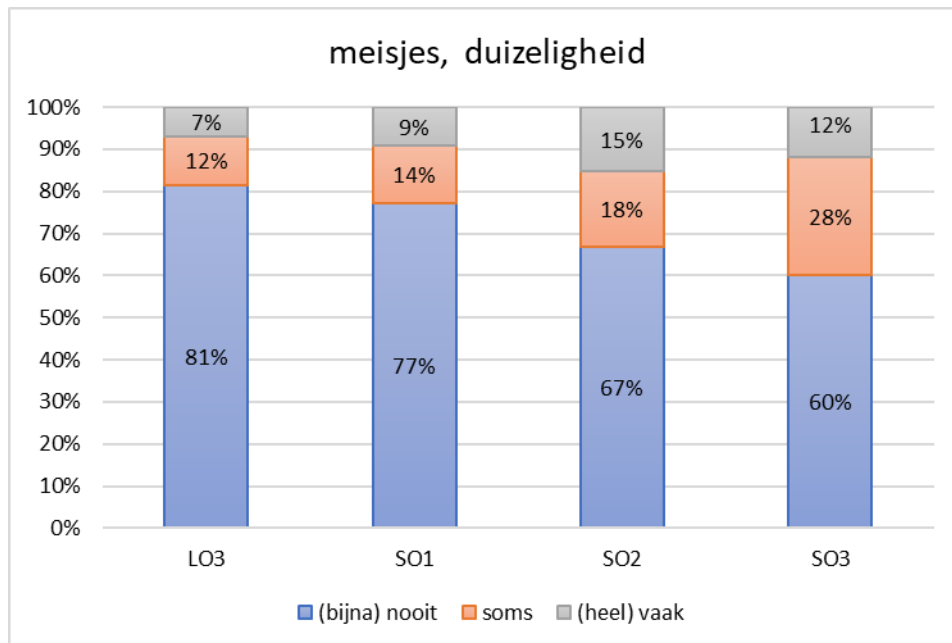
Figuur 504: procent leerlingen die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar, per graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=54,81$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,08$  (1cel vw <5)

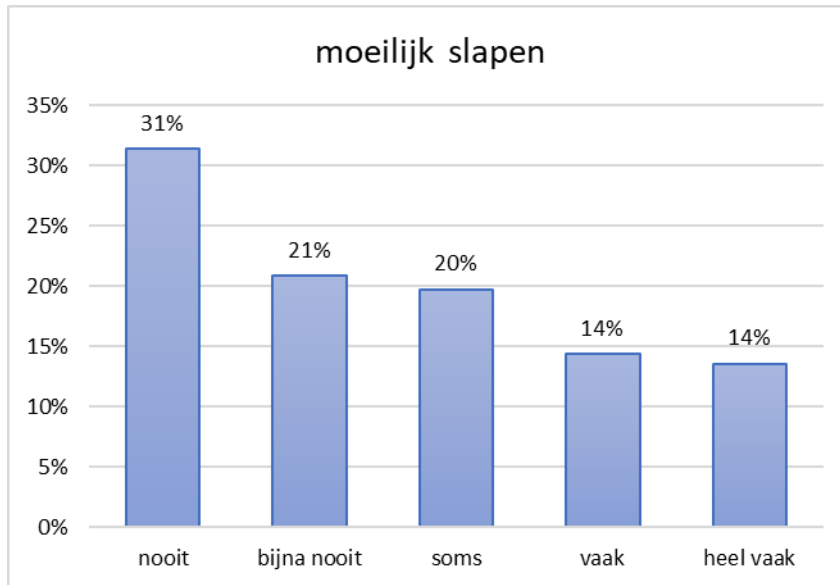
Bij de jongens is er geen significant verschil tussen de graden (gegroepeerd:  $N=1303$ ;  $Chi^2=10,71$ ;  $p=0,0978$ ; (1cel vw <5), bij de meisjes wel.

Figuur 505: procent meisjes die klagen over duizeligheid sinds begin schooljaar, per graad

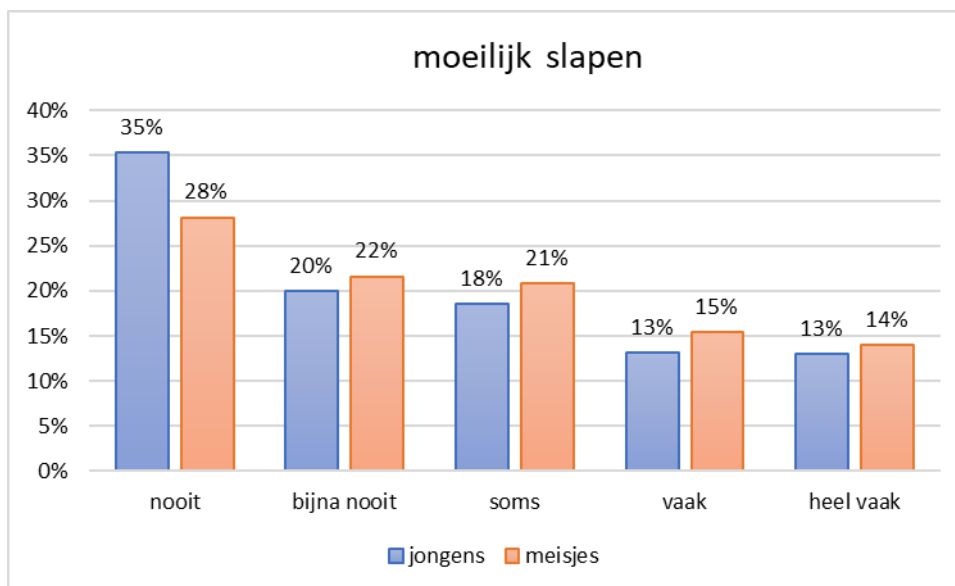


$N=1609$ ;  $Chi^2=43,82$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 506: procent leerlingen die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar

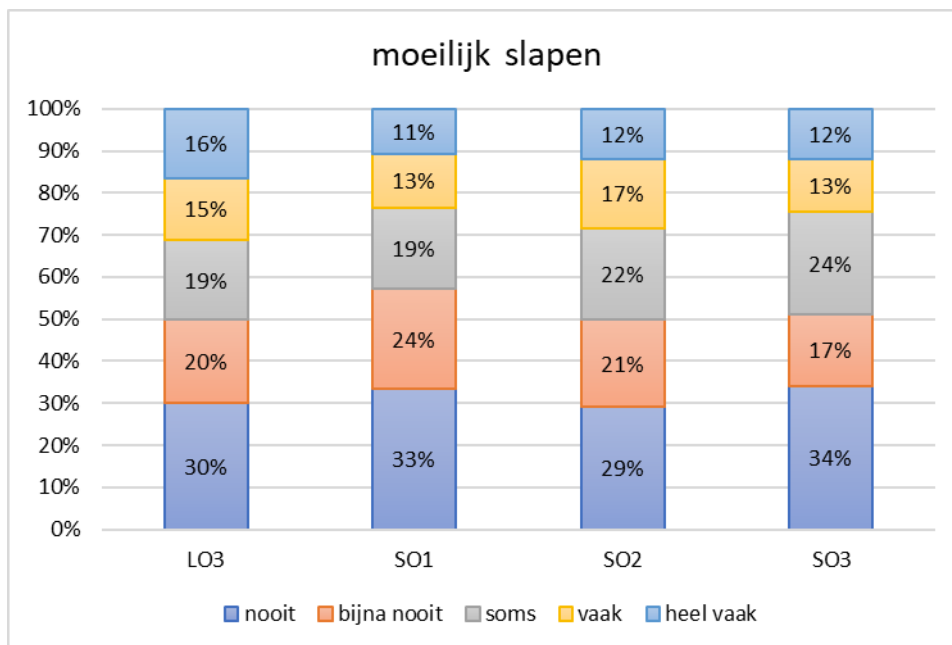


Figuur 507: procent jongens en meisjes die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar



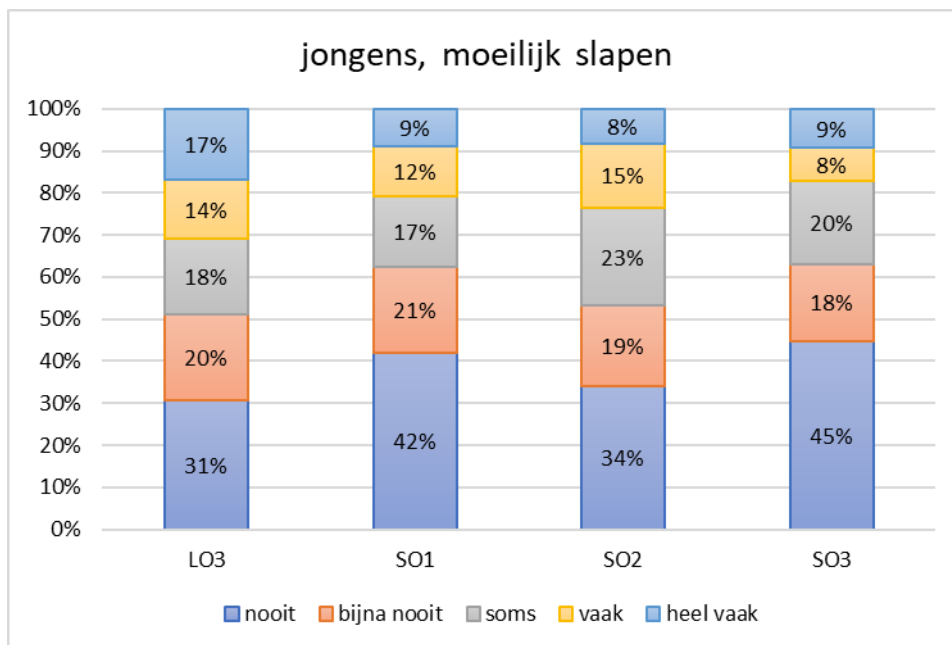
$N=2935$ ;  $Chi^2=17,82$ ;  $p=0,0013$ ; Cramer's  $V=0,08$

Figuur 508: procent leerlingen die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar, per graad



$N=2912$ ;  $Chi^2=30,98$ ;  $p=0,0020$ ; Cramer's  $V=0,06$

Figuur 509: procent jongens die klagen over slaapproblemen sinds begin schooljaar, per graad

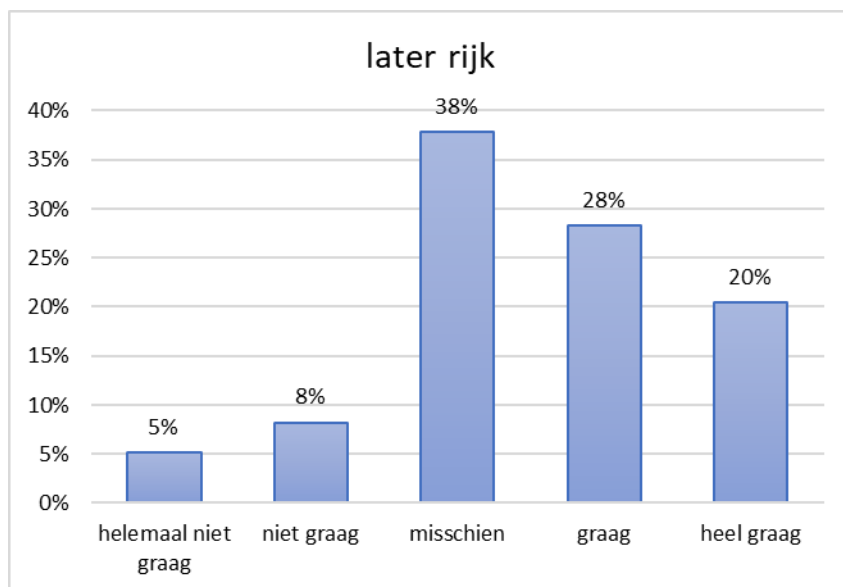


$N=1303$ ;  $Chi^2=33,22$ ;  $p=0,0009$ ; Cramer's  $V=0,09$

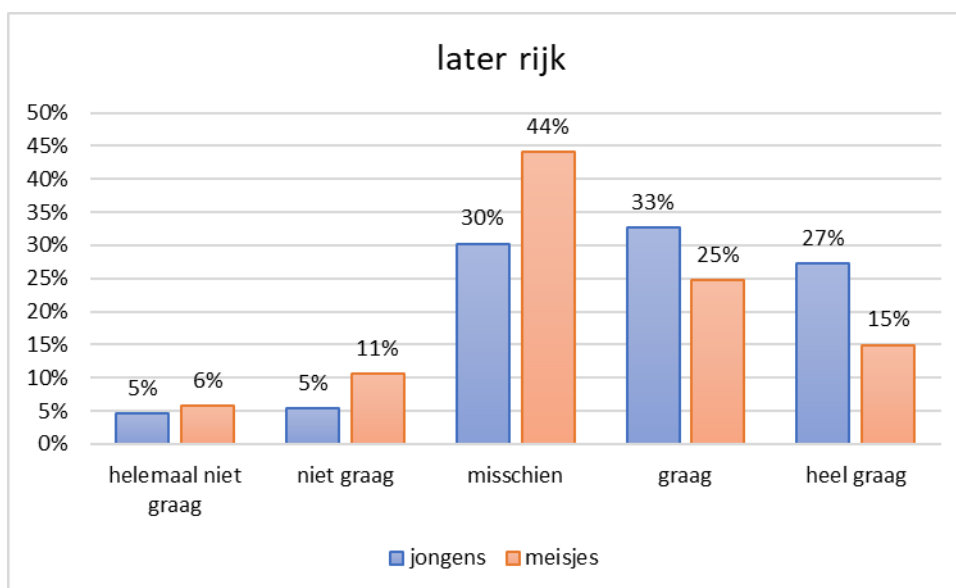
Bij meisjes zijn er geen significante verschillen tussen de graden ( $N=1609$ ;  $Chi^2=17,88$ ;  $p=0,1195$ ).

#### 84. Later wil ik \*

Figuur 510: procent leerlingen die later willen rijk zijn



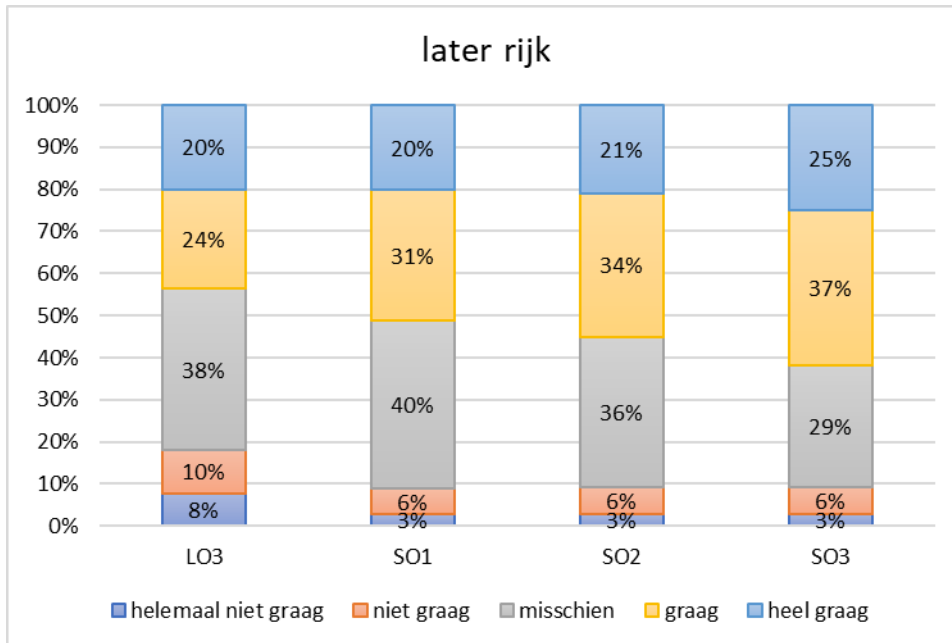
Figuur 511: procent jongens en meisjes die later willen rijk zijn



$N=2935$ ;  $Chi^2=132,56$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,21$

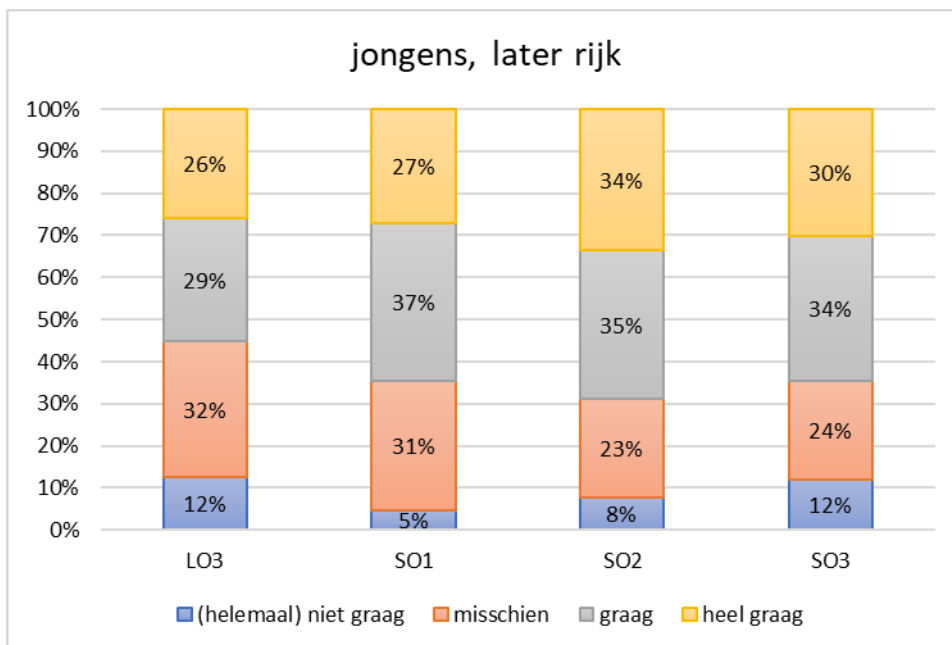


Figuur 512: procent leerlingen die later willen rijk zijn, per graad



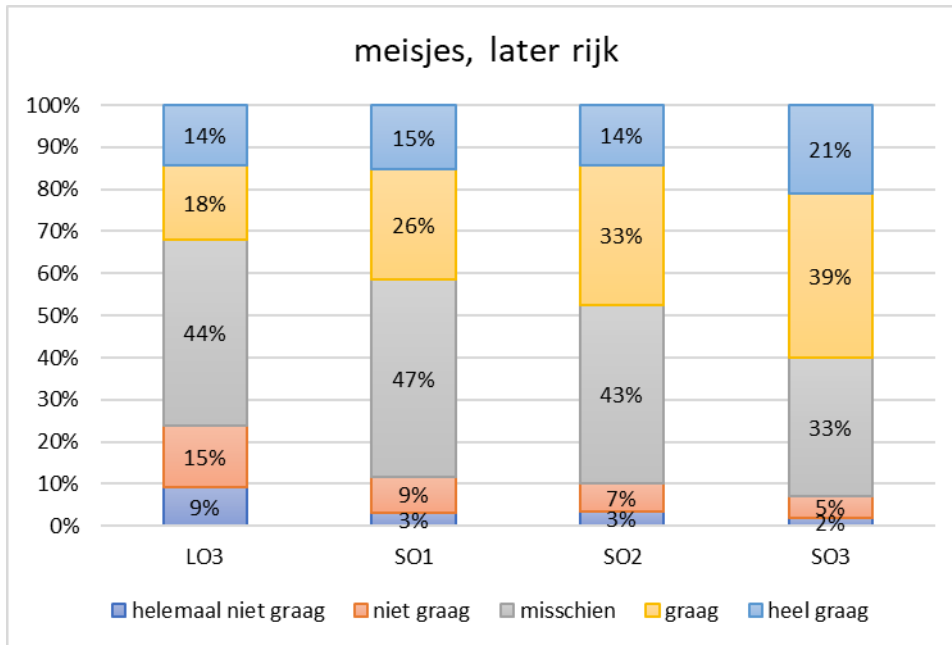
$N=2912$ ;  $\chi^2=80,12$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 513: procent jongens die later willen rijk zijn, per graad



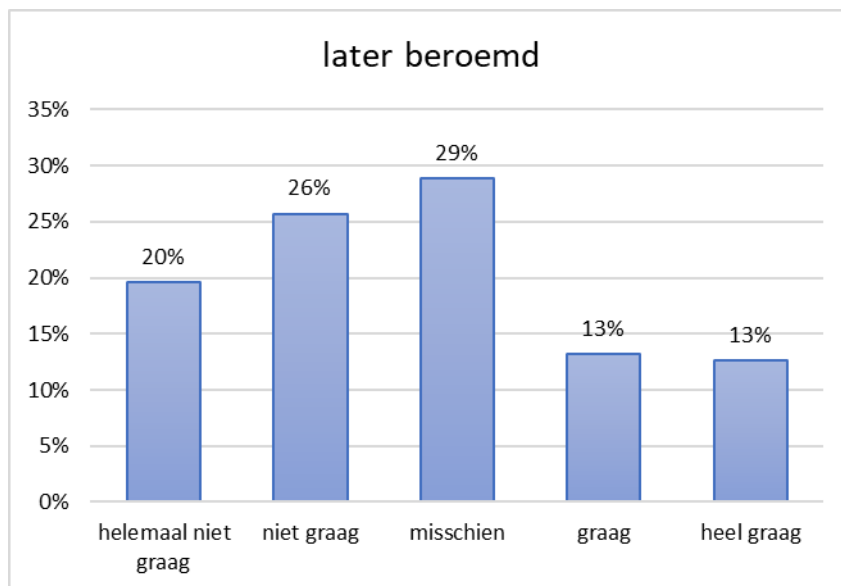
$N=1303$ ;  $\chi^2=29,13$ ;  $p=0,0006$ ; Cramer's  $V=0,09$

Figuur 514: procent meisjes die later willen rijk zijn, per graad

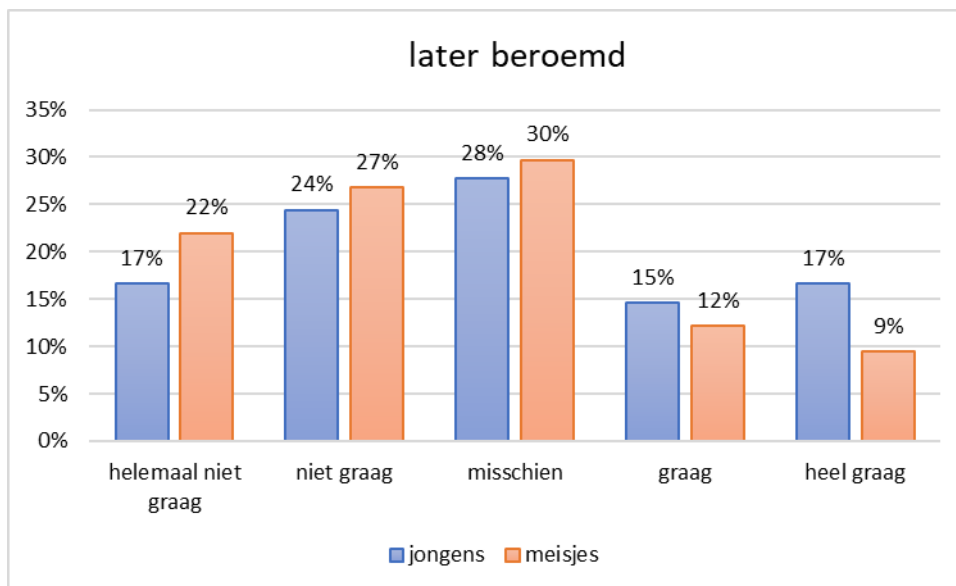


$N=1609$ ;  $\chi^2=82,68$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 515: procent leerlingen die later beroemd willen zijn

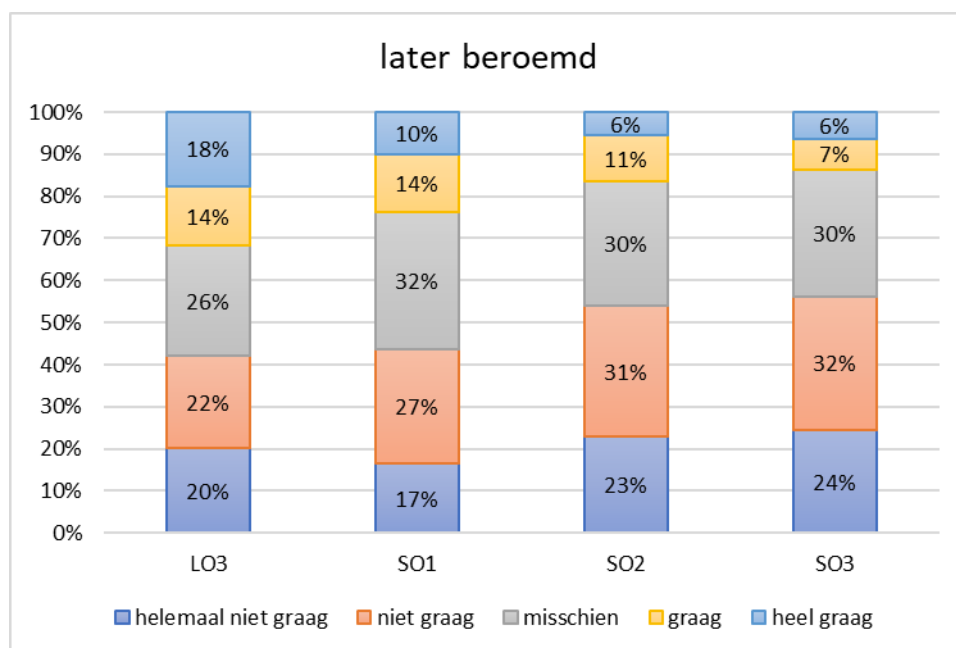


Figuur 516: procent jongens en meisjes die later beroemd willen zijn



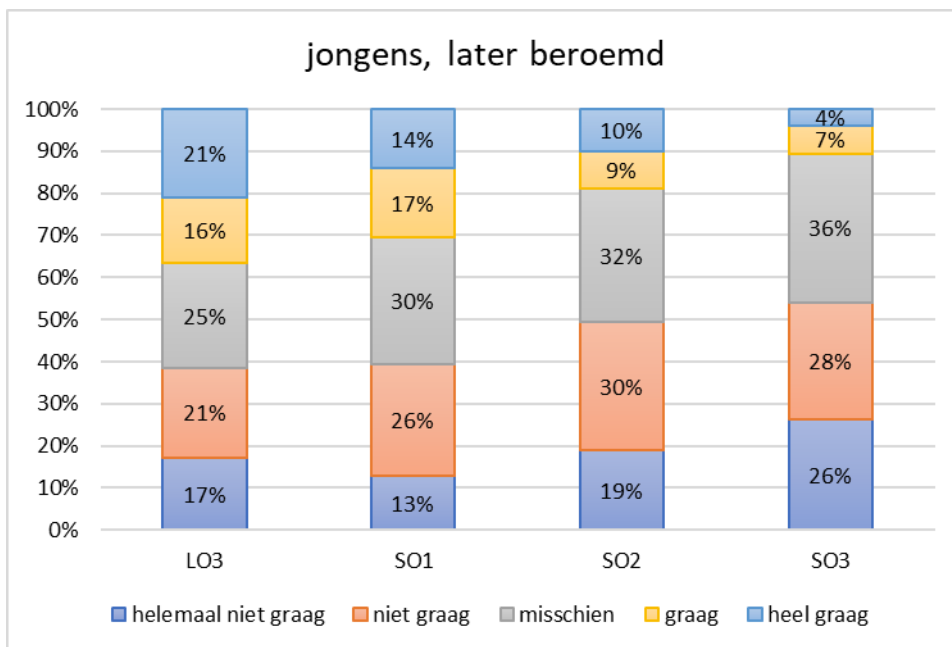
$N=2935$ ;  $\chi^2=45,93$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 517: procent leerlingen die later beroemd willen zijn, per graad



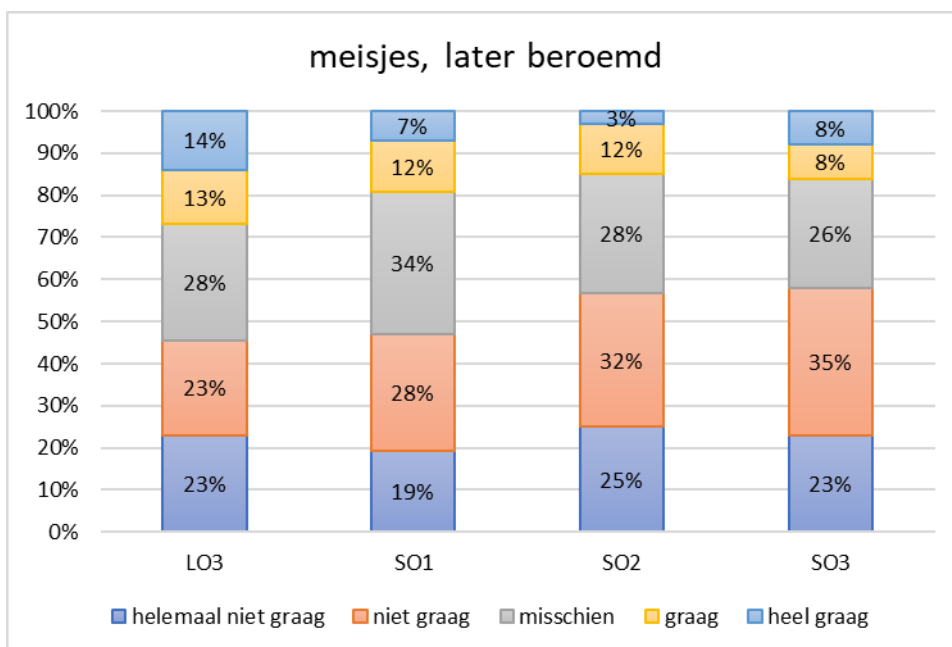
$N=2912$ ;  $\chi^2=95,73$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 518: procent jongens die later beroemd willen zijn, per graad



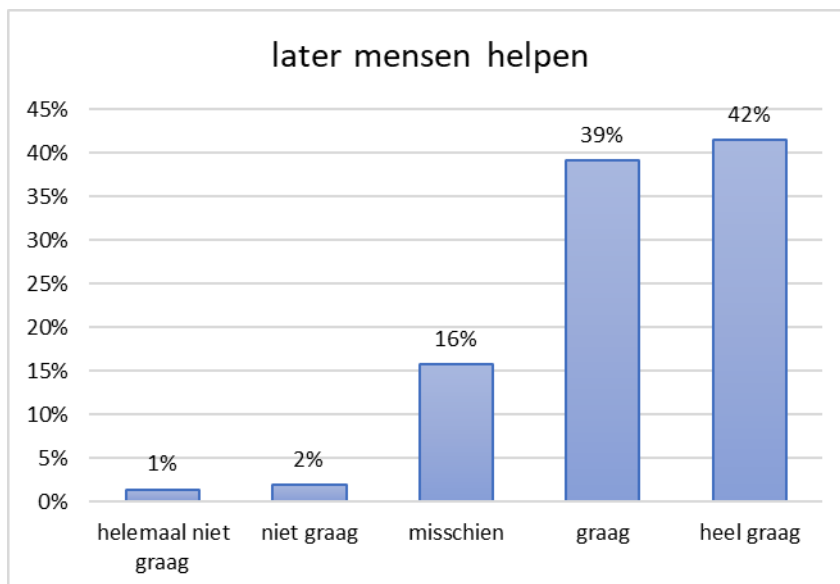
N=1303; Chi<sup>2</sup>=49,22; p=0,0000; Cramer's V=0,11

Figuur 519: procent meisjes die later beroemd willen zijn, per graad

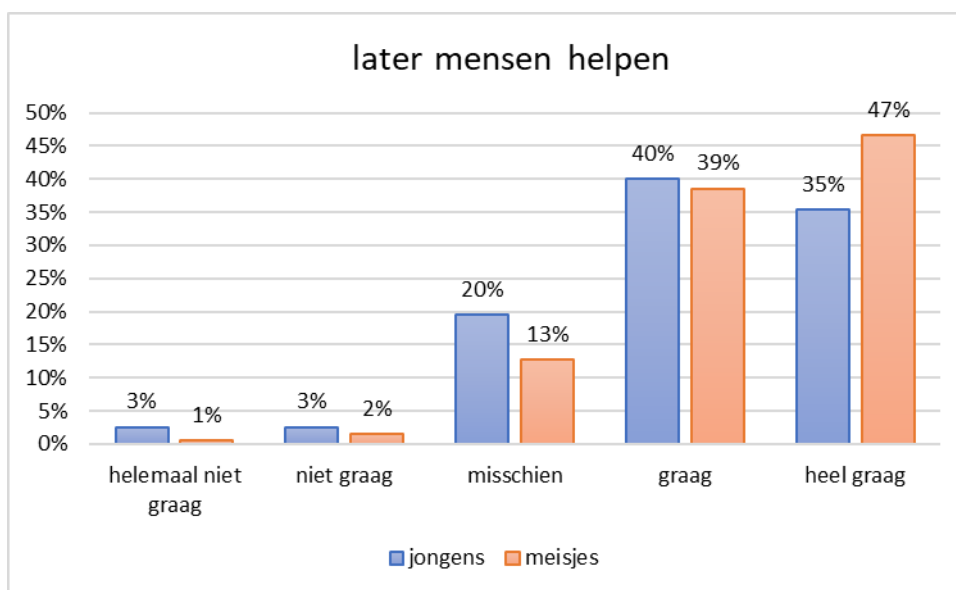


N=1609; Chi<sup>2</sup>=50,68; p=0,0000; Cramer's V=0,10

Figuur 520: procent leerlingen die later mensen willen helpen

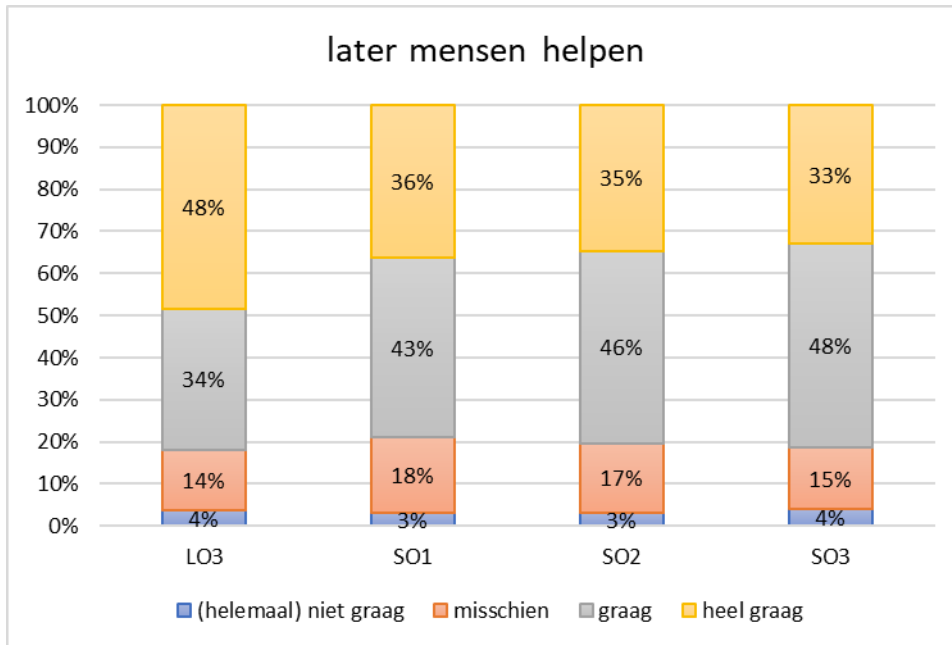


Figuur 521: procent jongens en meisjes die later mensen willen helpen



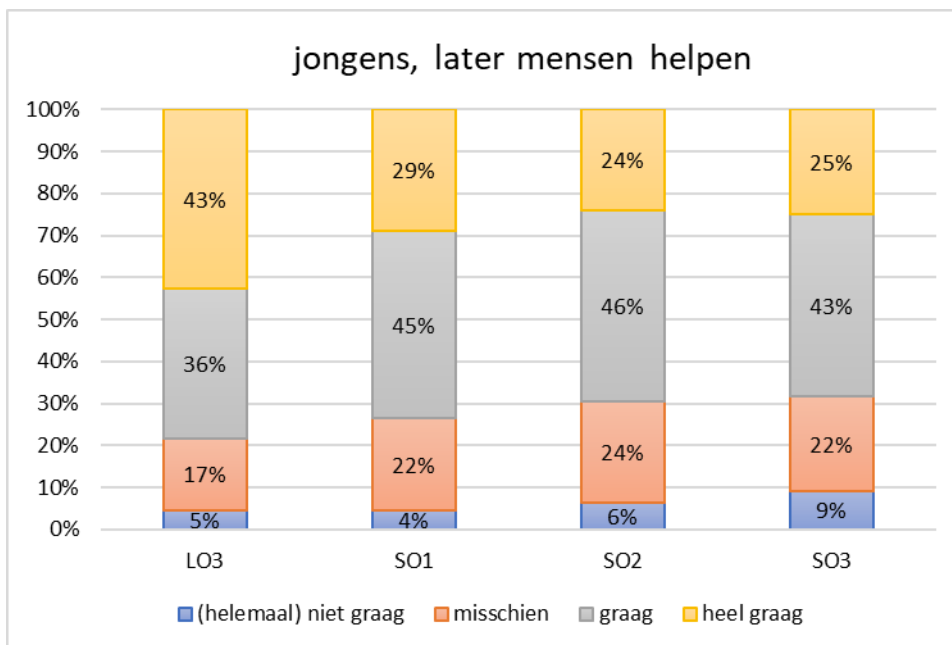
$N=2935$ ;  $Chi^2=67,96$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,15$

Figuur 522: procent leerlingen die later mensen willen helpen, per graad



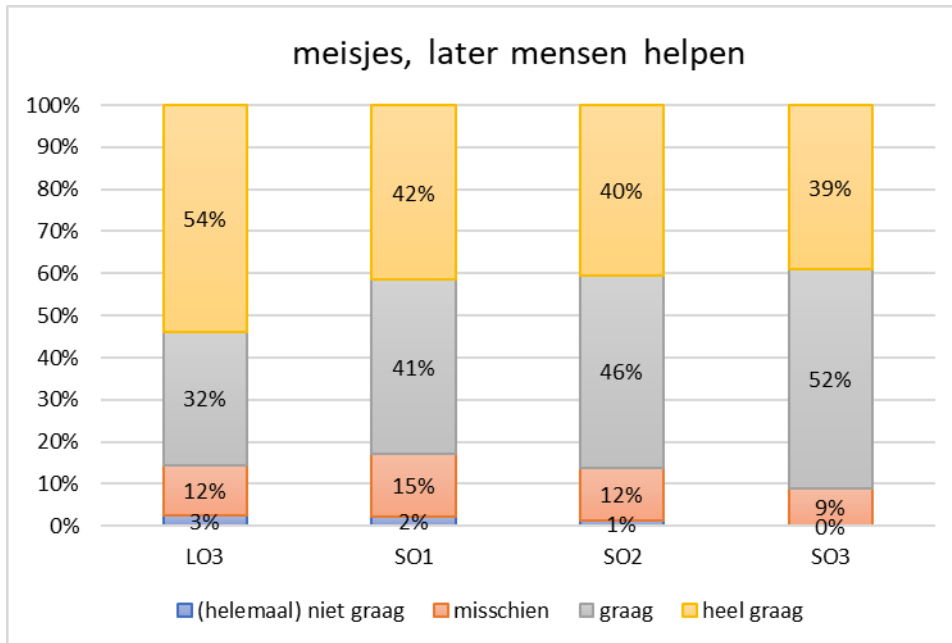
N=2912; Chi<sup>2</sup>=56,12; p=0,0000; Cramer's V=0,08

Figuur 523: procent jongens die later mensen willen helpen, per graad



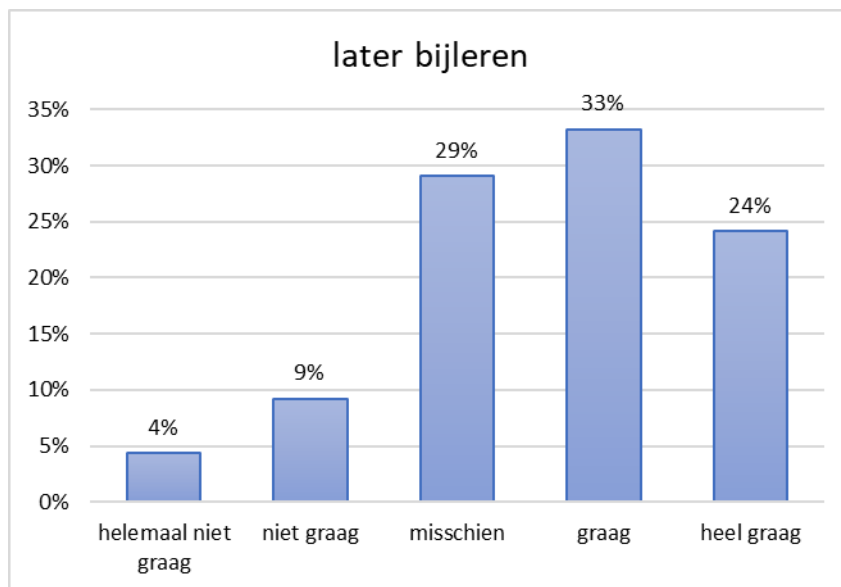
N=1303; Chi<sup>2</sup>=38,61; p=0,0000; Cramer's V=0,10

Figuur 524: procent meisjes die later mensen willen helpen, per graad

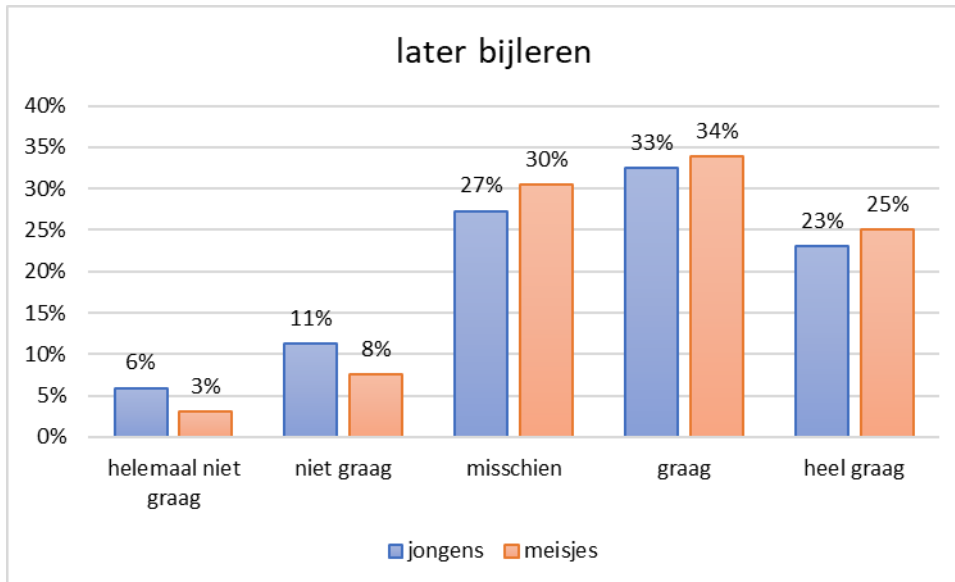


$N=1609$ ;  $\chi^2=39,59$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$  (1cel vw <5),

Figuur 525: procent leerlingen die later willen bijleren

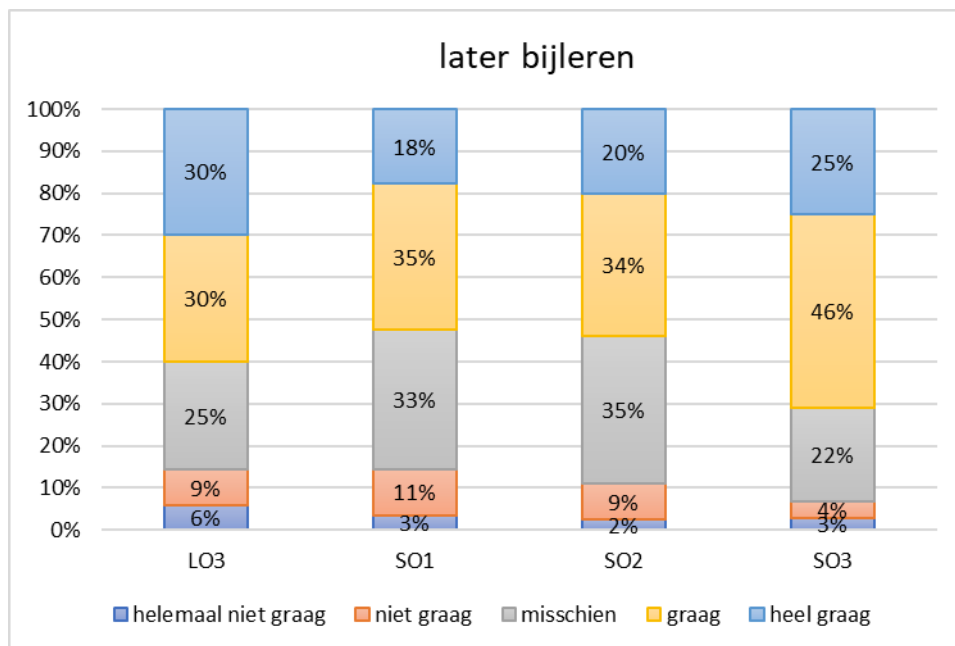


Figuur 526: procent jongens en meisjes die later willen bijleren



N=2935; Chi<sup>2</sup>=27,50; p=0,0000; Cramer's V=0,10

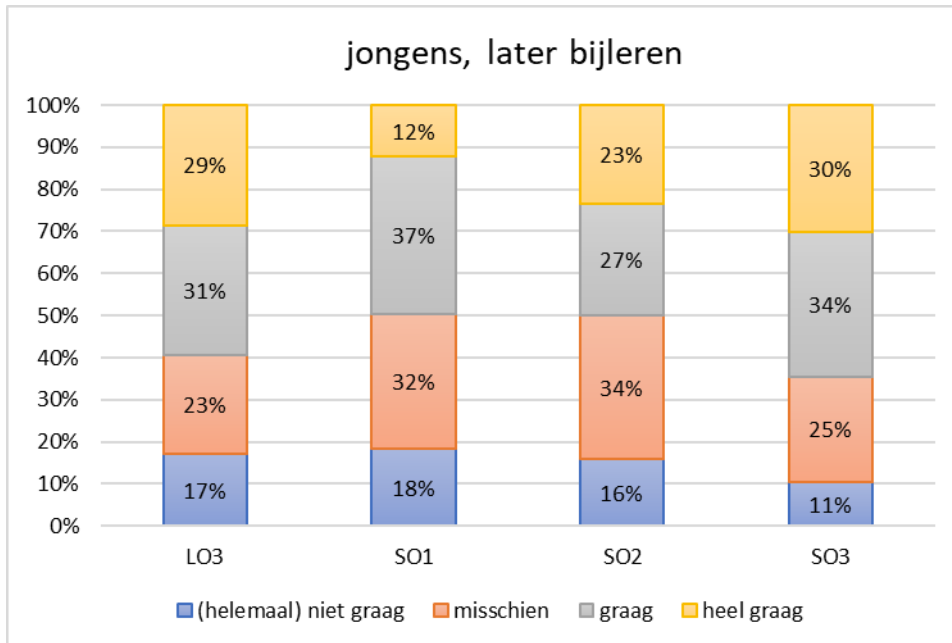
Figuur 527: procent leerlingen die later willen bijleren, per graad



N=2912; Chi<sup>2</sup>=91,21; p=0,0000; Cramer's V=0,10

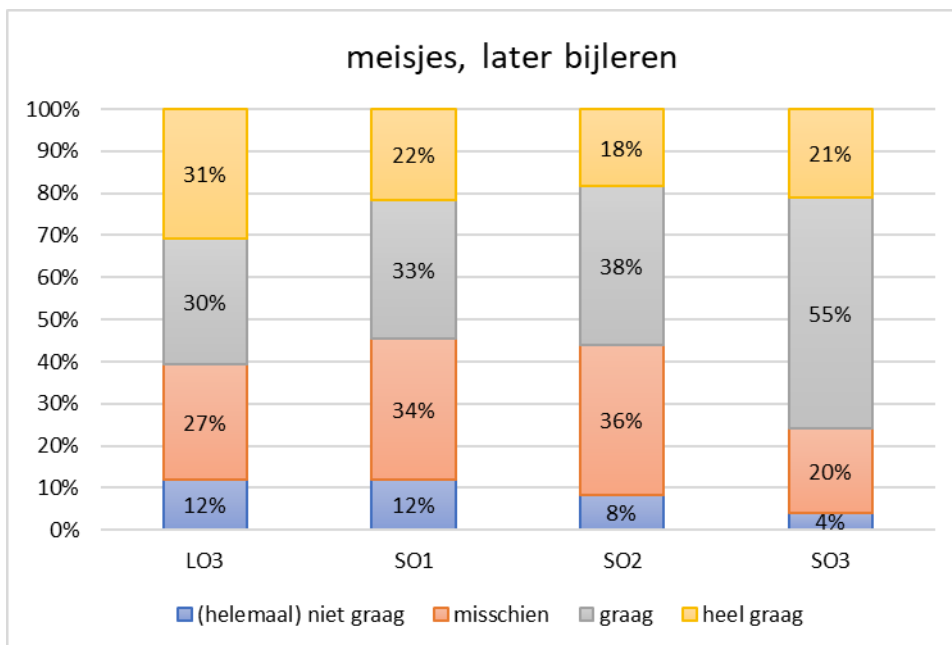


Figuur 528: procent jongens die later willen bijleren, per graad



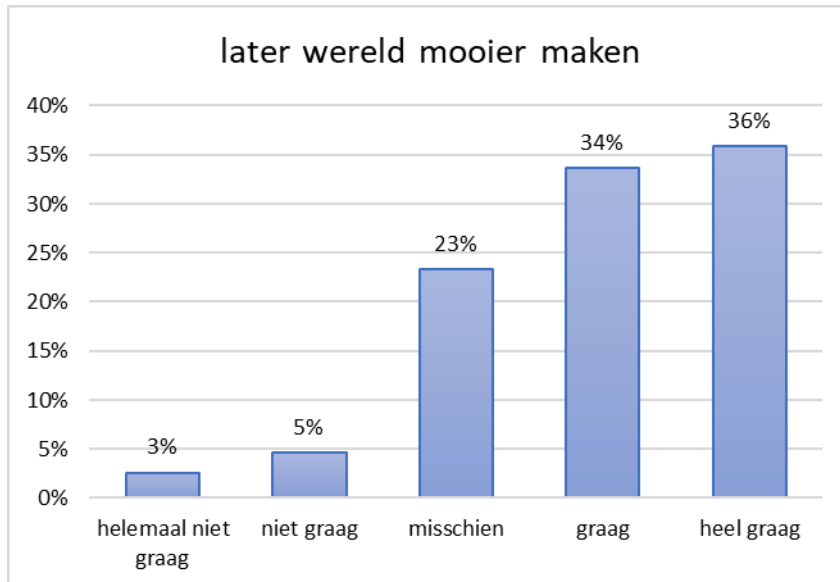
$N=1303$ ;  $\chi^2=47,48$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 529: procent meisjes die later willen bijleren, per graad

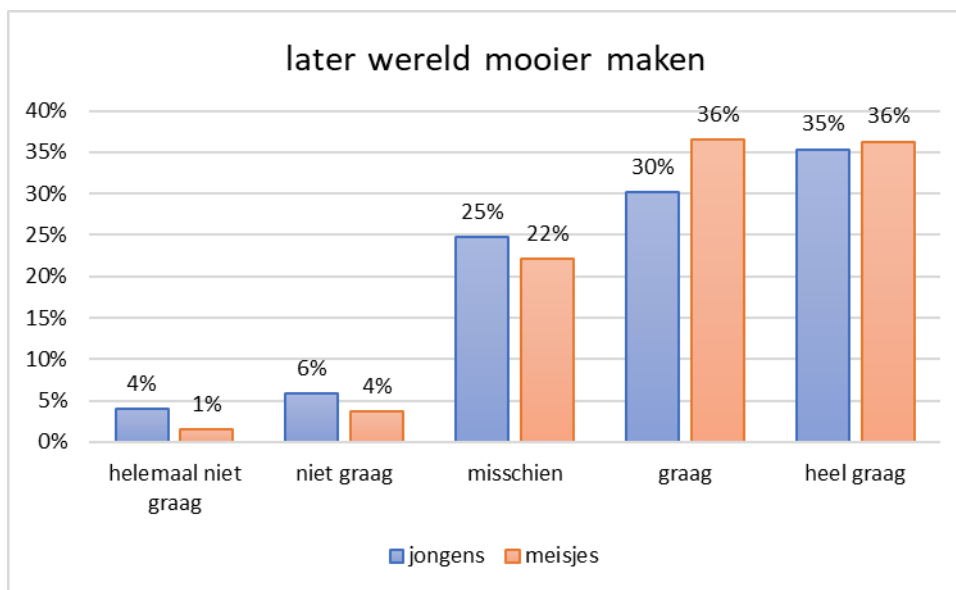


$N=1609$ ;  $\chi^2=52,82$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,10$

Figuur 530: procent leerlingen die later de wereld mooier willen maken

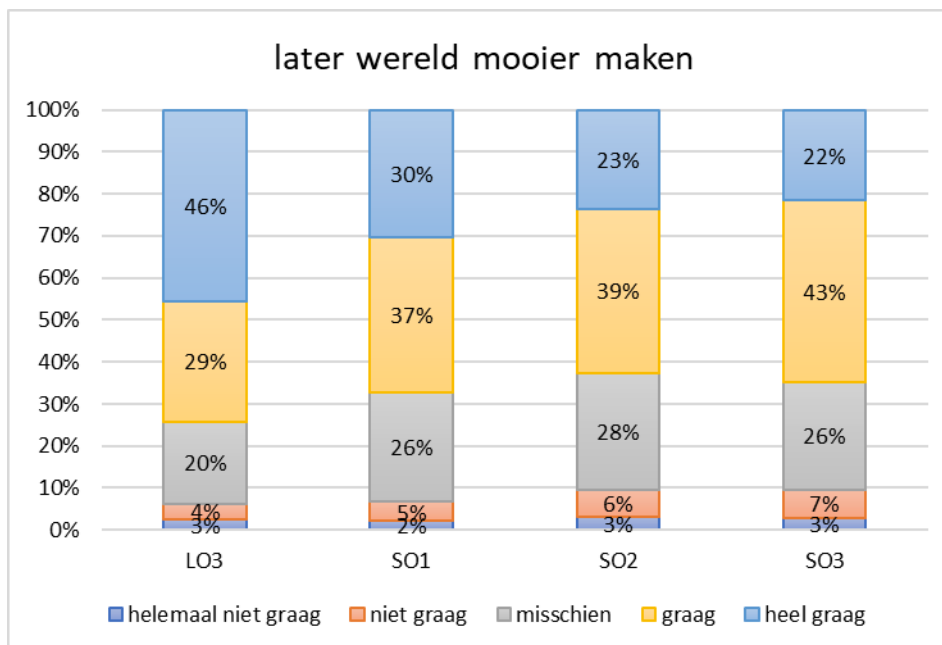


Figuur 531: procent jongens en meisjes die later de wereld mooier willen maken



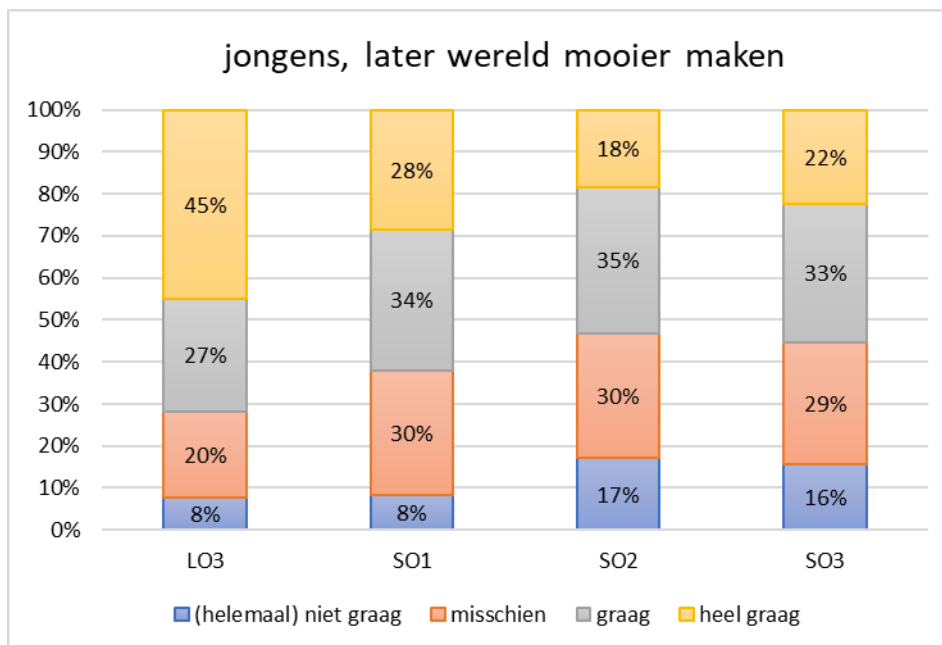
$N=2935$ ;  $\chi^2=35,12$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 532: procent leerlingen die later de wereld mooier willen maken, per graad



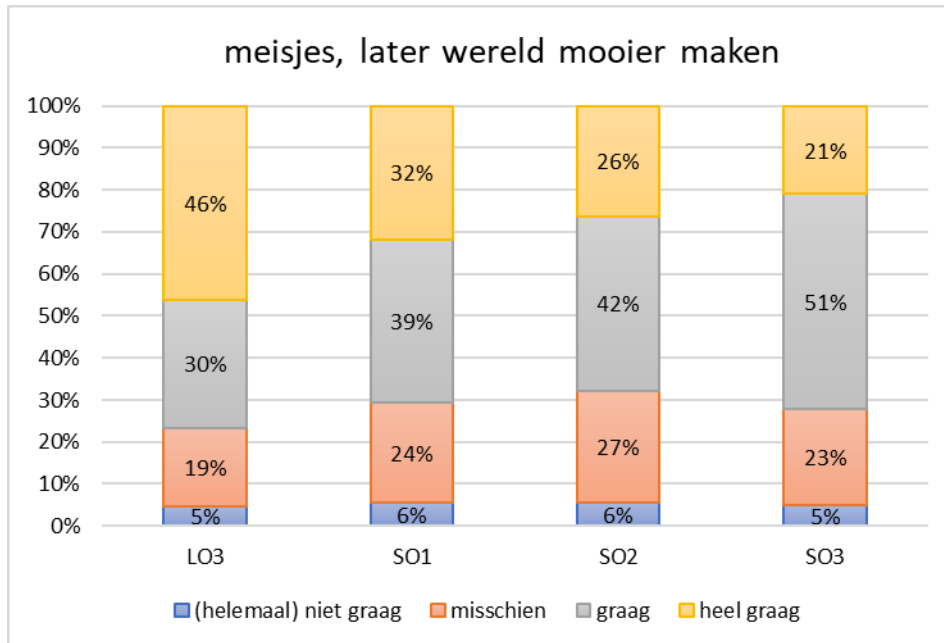
$N=2912$ ;  $Chi^2=118,86$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,12$

Figuur 533: procent jongens die later de wereld mooier willen maken, per graad



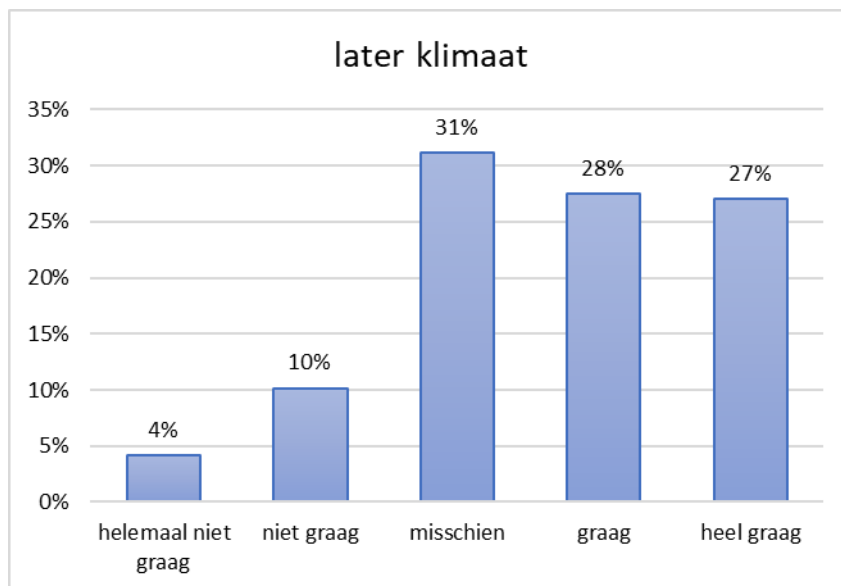
$N=1303$ ;  $Chi^2=71,15$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,13$

Figuur 534: procent meisjes die later de wereld mooier willen maken, per graad

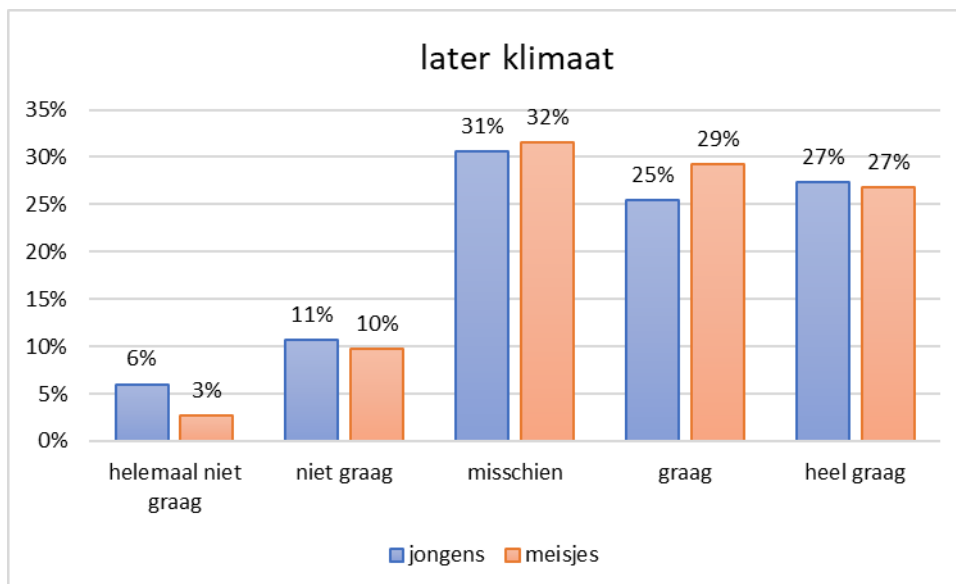


$N=1609$ ;  $\chi^2=58,39$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,11$

Figuur 535: procent leerlingen die later iets willen doen voor het klimaat

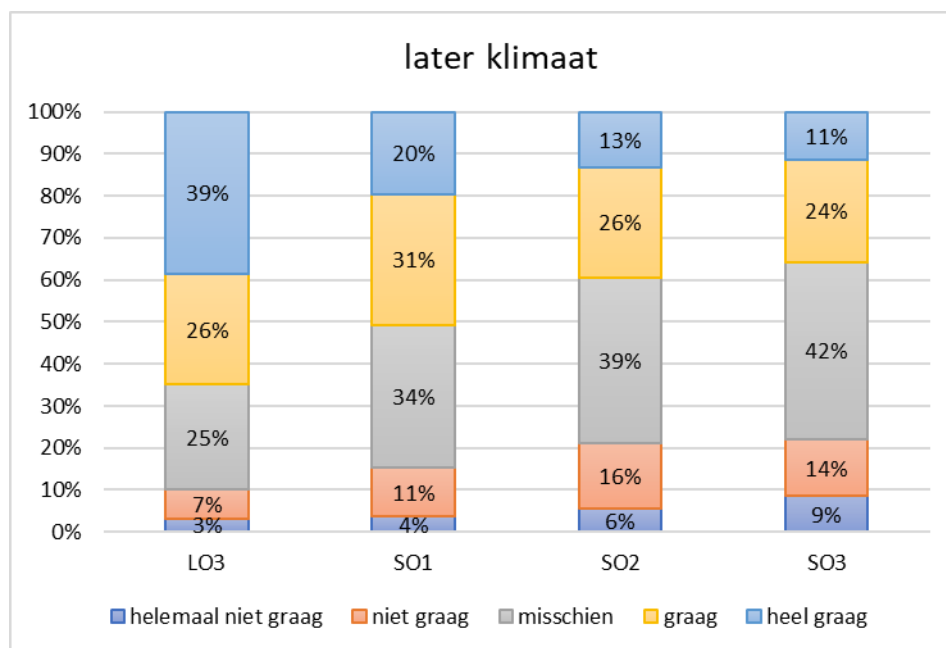


Figuur 536: procent jongens en meisjes die later iets willen doen voor het klimaat



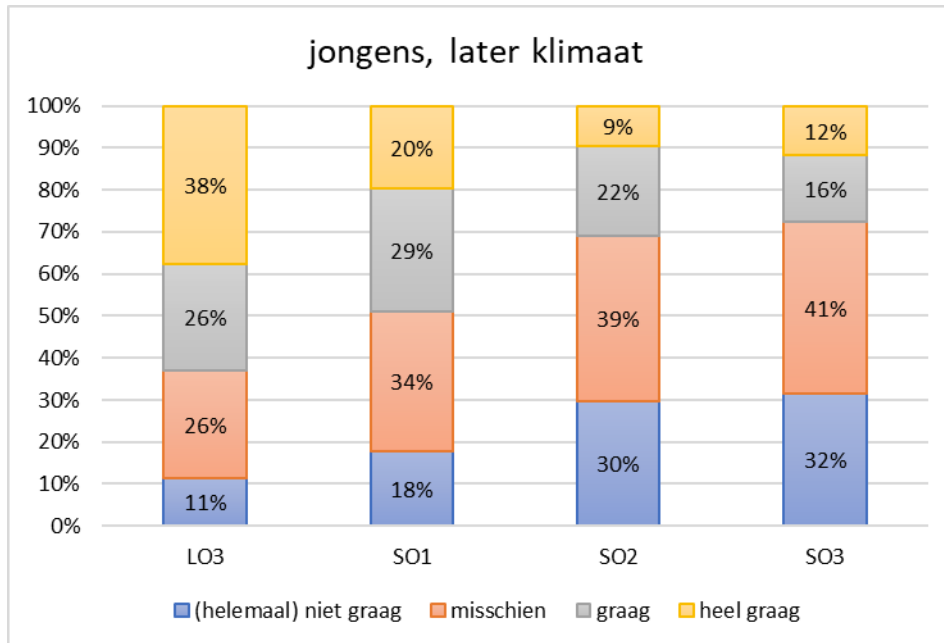
N=2935; Chi<sup>2</sup>=24,26; p=0,0001; Cramer's V=0,09

Figuur 537: procent leerlingen die later iets willen doen voor het klimaat, per graad (school)



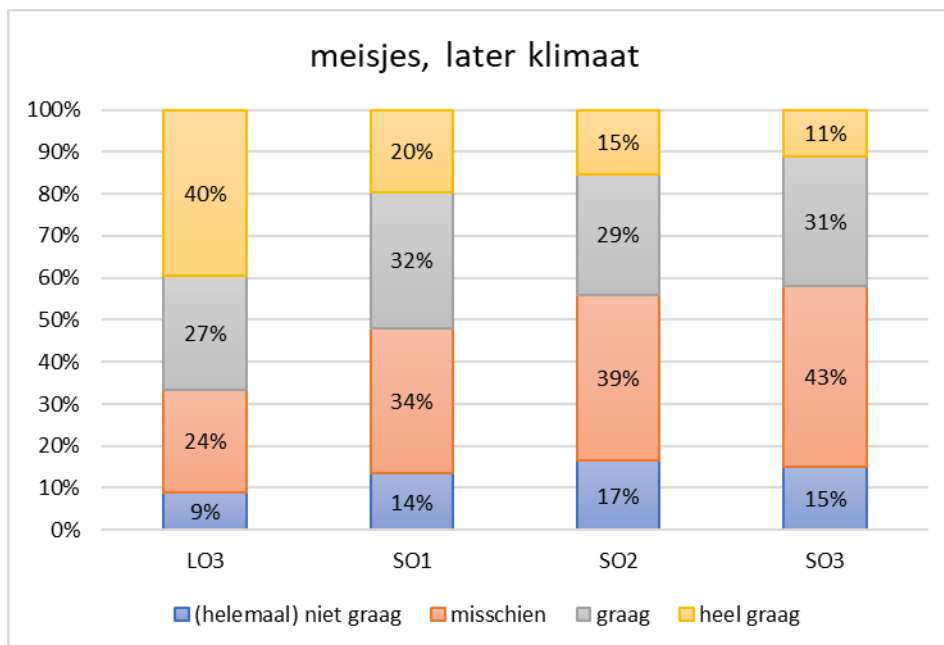
N=2912; Chi<sup>2</sup>=218,99; p=0,0000; Cramer's V=0,16

Figuur 538: procent jongens die later iets willen doen voor het klimaat, per graad



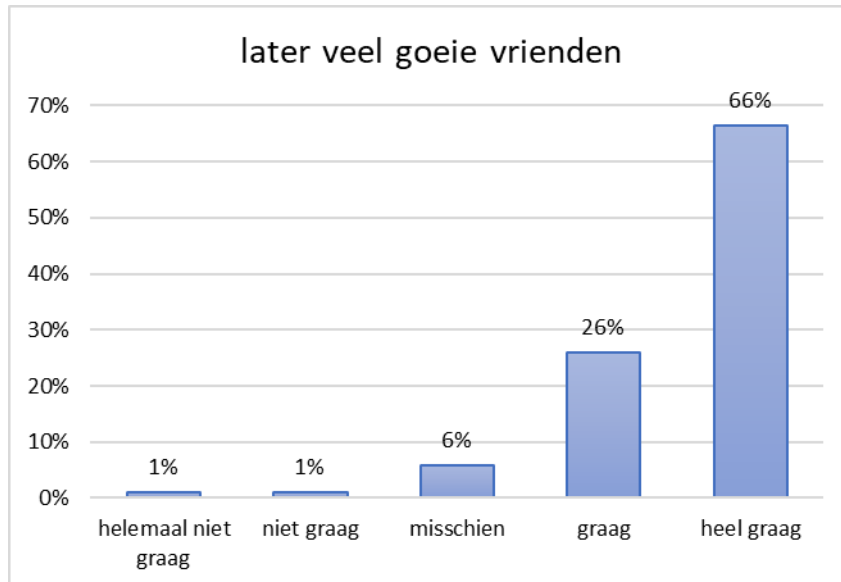
N=1303; Chi<sup>2</sup>=116,32; p=0,0000; Cramer's V=0,17

Figuur 539: procent meisjes die later iets willen doen voor het klimaat, per graad



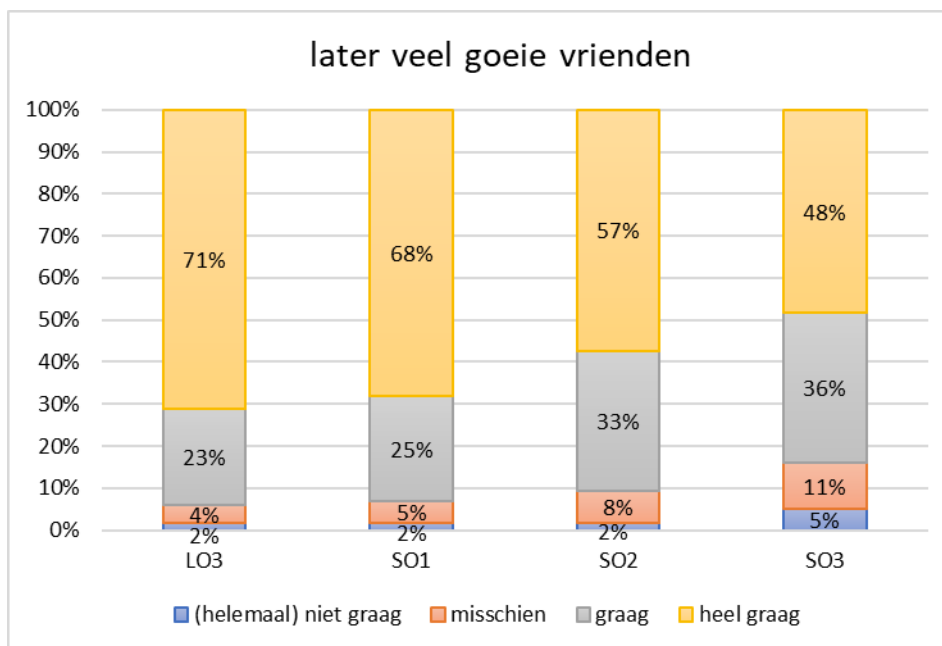
N=1609; Chi<sup>2</sup>=112,92; p=0,0000; Cramer's V=0,15

Figuur 540: procent leerlingen die later veel goeie vrienden willen hebben



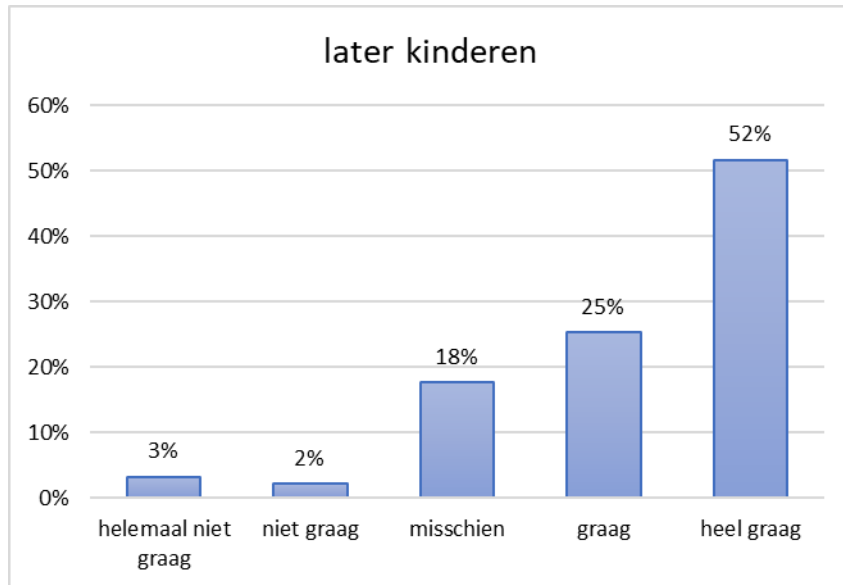
Geen significant verschil tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $\chi^2=8,00$ ;  $p=0,0916$ ).

Figuur 541: procent leerlingen die later veel goeie vrienden willen hebben, per graad



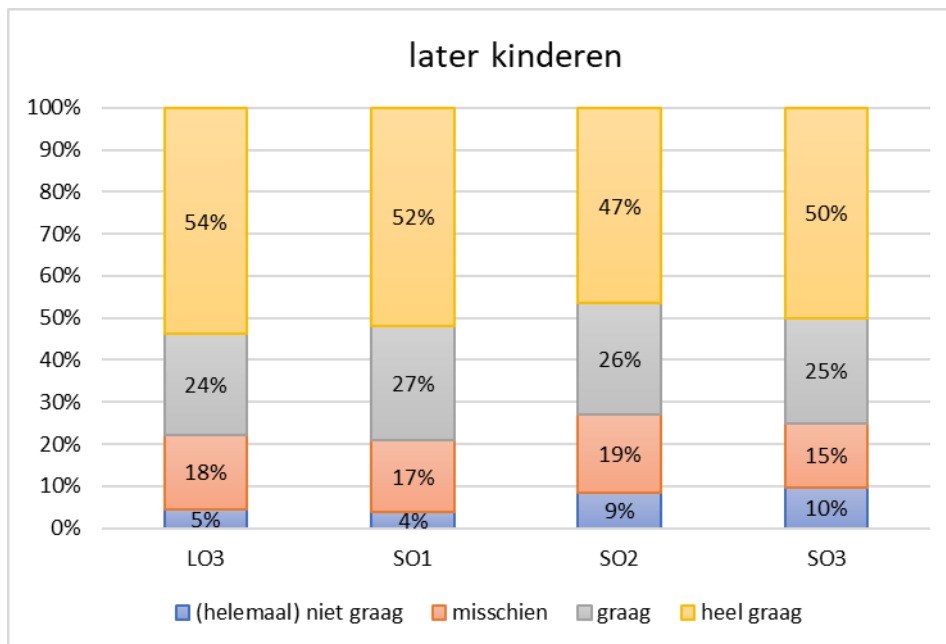
$N=2912$ ;  $\chi^2=68,43$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,09$  (na hergroepering nog 1 cel  $vw < 5$ )

Figuur 542: procent leerlingen die later zelf kinderen willen hebben



Geen significant verschil tussen jongens en meisjes ( $N=2935$ ;  $Chi^2=2,84$ ;  $p=0,5846$ )

Figuur 543: procent leerlingen die later zelf kinderen willen, per graad

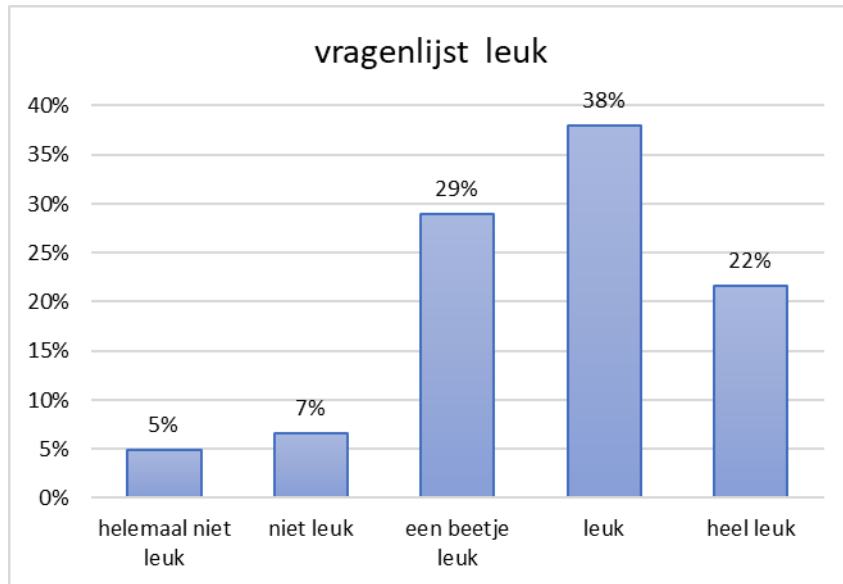


$N=2912$ ;  $Chi^2=31,90$ ;  $p=0,0014$ ; Cramer's  $V=0,06$

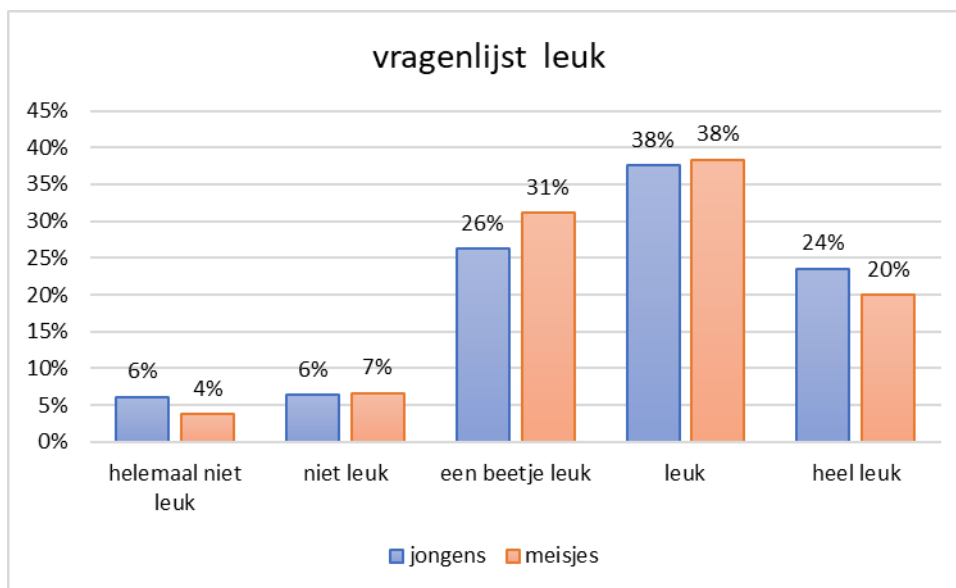


**85. Ik vond het invullen van deze vragenlijst \***

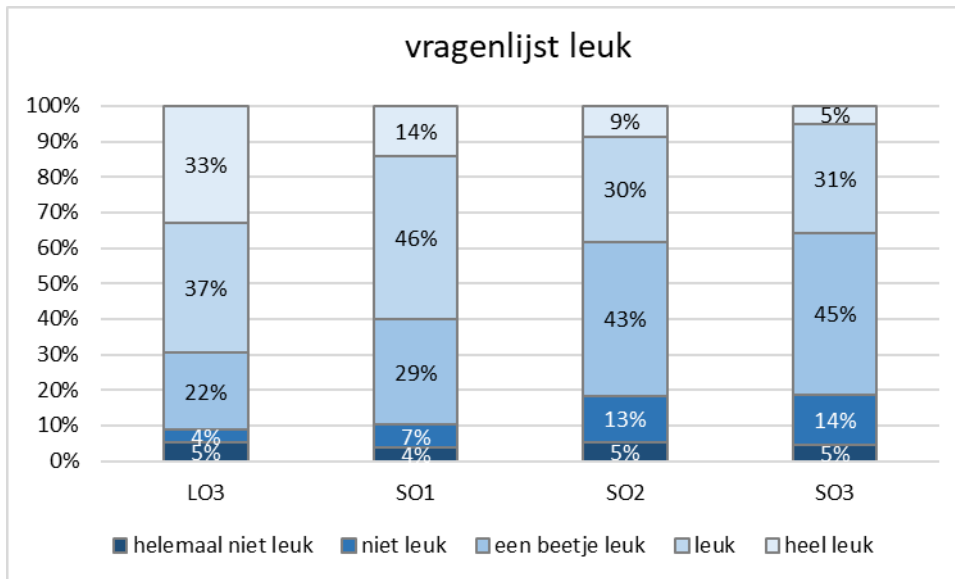
Figuur 544: procent leerlingen die het invullen van de vragenlijst leuk vonden



Figuur 545: procent jongens en meisjes die het invullen van de vragenlijst leuk vonden

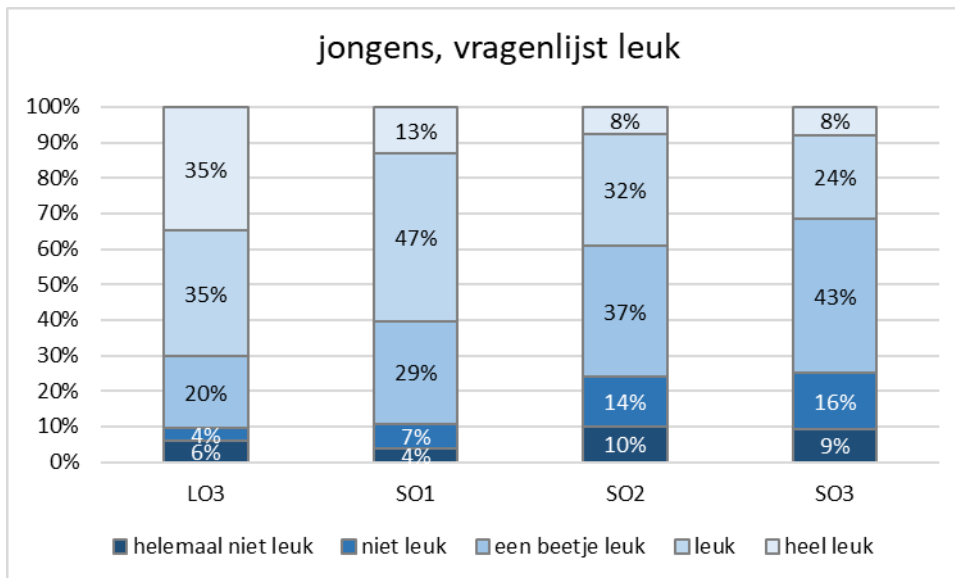


$N=2935$ ;  $\chi^2=18,27$ ;  $p=0,0011$ ; Cramer's  $V=0,08$



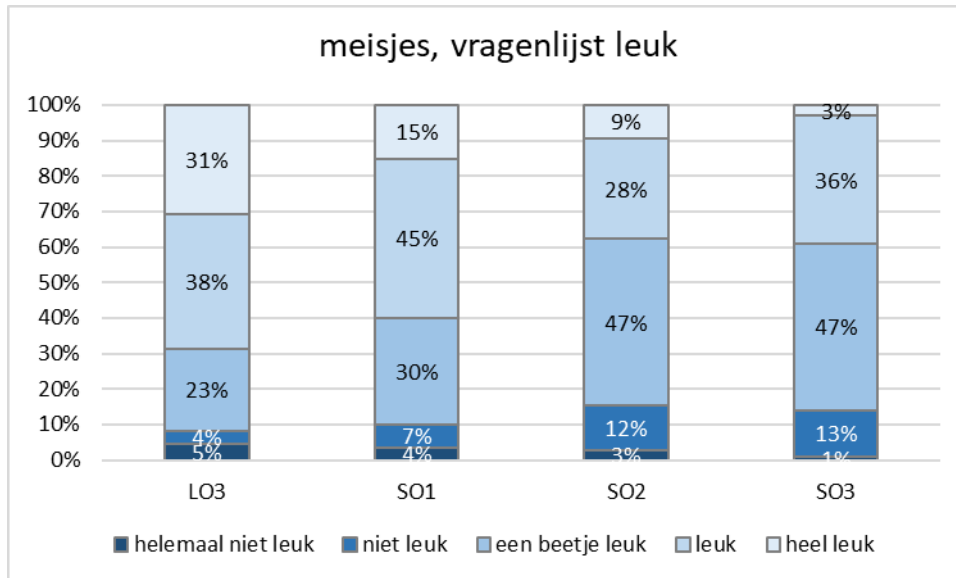
$N=2912$ ;  $Chi^2=326,11$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,19$

*Figuur 546: procent jongens die het invullen van de vragenlijst leuk vonden, per graad*



$N=1303$ ;  $Chi^2=161,84$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,20$

Figuur 547: procent meisjes die het invullen van de vragenlijst leuk vonden, per graad



$N=1609$ ;  $\chi^2=172,27$ ;  $p=0,0000$ ; Cramer's  $V=0,19$  (1cel vw <5)

**stress op school en buikpijn**

*N=2935; Chi<sup>2</sup>=238,62; p=0,0000; Cramer's V=0,20*

## Bijlage 7: offerte intervisie rots en water door OSiO



Project "Ouders steunen in opvoeden"  
Poperingseweg 30  
8900 Ieper  
Tel. 057 22 62 89  
Email: osio@voajeugdhulp.be

### Offerte

#### 1. Gegevens

Voor : Stad Kortrijk  
Datum: 17/05/2021

#### 2. Offerte 2018

Vorming professionelen	Rots en Water- intervisie 2u	€ 200
Vorming professionelen	Reeks van 3 intervisies	€ 600
TOTALE KOSTPRIJS:		€ 800

Bij bovenstaande offerte dient nog een kilometervergoeding worden gerekend. Deze kilometervergoeding bestaat uit het wettelijk tarief van de kilometervergoeding bij dienstverplaatsingen bepaald door het Agentschap Binnenland Bestuur (en is hier bijgevolg mede afhankelijk van) en verzekering. Op vandaag bedraagt deze vergoeding € 0,35/km.

Voor akkoord,

Project Steunen in Opvoeden  
Jennifer Vandenbroucke  
Verantwoordelijke OSiO



Stad Kortrijk  
Naam:  
Functie:

## **Bijlage 8: kostprijs hernieuwing certificaat 'rots en water'**

*Het klopt dat elke Rots en Water trainer binnen vier jaar een Opfrisdag moet doen om zijn of haar accreditatie te behouden en om als actieve trainer op de lijst te kunnen blijven staan. Vanwege corona is dat tijdelijk verlengd tot vijf jaar.*

*Voor een Opfrisdag voor 59 mensen, zullen we de groep in tweeën moeten delen, één van 30 en één van 29.*

*De Opfrisdagen kunnen op locatie gepresenteerd worden.*

*De kosten bedragen 2450 euro voor maximaal 15 personen, inclusief boeken. Voor elke persoon boven de 15 met een maximum van 30 wordt 100 euro in rekening gebracht (incl. boek). De kosten zijn exclusief reis- (0,19 euro per km) en eventuele verblijfkosten.*

*Voor 59 personen zal dat uitkomen op € 6.850,-. Er komen dan twee van onze Mastertrainers jullie kant op.*

*Een Opfrisdag is alleen bedoeld voor deelnemers die eerder de 3-daagse Basistraining hebben gevolgd.*

## **Bijlage 9: kostprijs verdiepingsopleiding** **77 Gadaku Institute / Rots en Water NL**

Loet 45 1741 BN Schagen T.0224-213346 F.0224-215045  
ING 9632007 info@rotsenwater.nl www.rotsenwater.nl  
KvK37107796 BTW nr. NL814734431B01



### **Offerte**

**Datum:** 17-03-2022

#### **Offerte voor een tweedaagse Rots en Water Basisschool training op locatie.**

De training wordt gepresenteerd door één van onze Master Trainers. Zij zijn de enige personen in Nederland en België die, onder auspiciën van het Gadaku Institute/Rots en Water NL, de 2-daagse training presenteren.

Kosten van de training: Met een maximum van 30 deelnemers € 9.850,-. Dit is inclusief een R&W Basisschool boek voor elke deelnemer.

Voor elke extra deelnemer boven de 30, met een maximum van 40, wordt € 305,- (*inclusief* boek) in rekening gebracht.

De organiserende instantie zorgt voor:

- Sportaccommodatie: T/m 32 deelnemers een gymzaal, een sporthal voor een grotere groep (geen andere activiteiten parallel met de training plannen).
- Catering (koffie/thee/lunch).
- Beamer en whiteboard of flipover.
- Een lijst met namen en emailadressen van de deelnemers.

Beide dagen beginnen om 8.30u. en eindigen om 17.15u.

Het Gadaku Institute/Rots en Water NL zorgt voor certificaten die na afloop van de training aan de deelnemers worden uitgereikt. De deelnemers ontvangen alleen een certificaat als zij steeds aanwezig zijn geweest en actief hebben deelgenomen aan de training.

Het is belangrijk om te weten dat Rots en Water een psycho-fysieke training is en dat deelname geschiedt op eigen risico.

Freerk Ykema

Directeur Gadaku Institute / Rots en Water Instituut NL



## Bijlage 10: input website lokale besturen

### Gezonde geest in een gezond lichaam - website

Om een project te doen slagen op je school zijn deze zaken belangrijk:

- Draagvlak binnen het schoolteam en directie

Denk vooraf goed na of er voldoende draagvlak en ruimte in uw team is om op dit aspect in te zetten. Denk goed reeds na of dit op lange termijn ingebed kan worden.

Zorg ervoor dat er een (klein) team samenwerkt om dit project op te starten en op te volgen. Zo kan uitval opgevangen worden en staat u er niet alleen voor.

Neem kleine, haalbare stappen om mee te starten.

Evalueer tijdig: is iedereen mee, wat loopt er mis en hoe kunnen we dit aanpassen?

- Draagvlak bij ouders en leerlingen

Start een werkgroep waarbinnen het leerkrachtenteam, ouders én leerlingen actief zijn. Ook buurtbewoners en grootouders kunnen betrokken worden, soms zijn deze toegankelijker.

Kom af en toe samen, zodat iedereen zich betrokken voelt. Verdeel taken en luister goed naar ieders input. Er wordt een netwerk gecreëerd en het project wordt breder gedragen, waardoor er meer kans op slagen en inbedding in de toekomst is.

### Gezonde voeding

*Betreft gezonde voeding, werd elke deelnemende basis- en buitengewoon secundaire school aangemoedigd zich in te schrijven voor 'oog voor lekkers'. Daarnaast werden 3 voedingsprojecten ontwikkeld met elk specifieke acties die de leerlingen op een leuke educatieve manier in contact brengen met gezonde voeding. 37 scholen zetten in op één van de 3 projecten: ofwel moestuinen, gezonde lunchbox of gezonde tussendoortjes. Simpel, snel, cultureel en budgetvriendelijk zijn belangrijke aandachtspunten die meegenomen werden tijdens het opstellen en uitrollen van de projecten.*

#### Voor (buitengewoon) basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs

Om in te zetten op gezonde voeding kan u wekelijks een **gesubsidieerd stuk fruit** aan de leerlingen aanbieden.

- ➔ Check de voorwaarden en schrijf u elk nieuw schooljaar in via [Heb jij Oog voor Lekkere? | Oogvoorlekkers](#)

#### Voor secundaire scholen en buitengewoon secundair onderwijs

Om in te zetten op gezonde voeding kan u **kortingen** krijgen voor **groenten en fruit** bij verschillende partners. U zet zich met de school in via participatieve projecten (bv. Een summer/winterbar met gezonde snacks).

- ➔ Check de voorwaarden en schrijf u elk nieuw schooljaar in via [Snack & Chill | Gezond Leven](#)

Voor alle soorten en niveaus van onderwijs:

Om tegemoet te komen aan wetsbare leerlingen en hen te ondersteunen kan voor groenten en fruit samengewerkt worden met FoodAct13. Als u ervoor kiest om samen te werken zijn hier enkele voorwaarden aan verbonden in verband met kwetsbaarheid. Bij interesse neemt u dus eerst contact op met de coördinator FoodAct13 Arnout Vercruysse (0473 86 27 92).

## Groenten en fruit

### Educatieve spellen

- **Proefkampioen (te ontlenen)**

Deze koffer kan (meerdere keren) ontleend worden; 1x/schooljaar is er recht op een fruitmand die meegeleverd wordt. Opgelet: deze fruitmand wordt door een andere firma op een andere dag geleverd. Deze fruitmand bevat niet per se de groenten&fruit die het spel allemaal bevat.

Voor kleuter, 1<sup>ste</sup> en 2<sup>de</sup> leerjaar.

[Reservatieformulier spelkoffers Oog voor Lekkers | Oogvoorlekkers](#)

- **Lekkerbekjes (aan te kopen)**

Aan de hand van proevertjes en het verzamelen van de daarbij horende kaartjes gaan leerlingen aan de slag met nieuwe smaken.

Vanaf 3<sup>de</sup> leerjaar.

[Boardgame De Lekkerbekjes , ideaal om kinderen nieuwe smaken te laten proeven . | Games | bol.com](#)

### Recepten

- **Recepten vanuit het project (enkele voorstellen)**

**Zie bijlages – mee uploaden.**

- Recepten vanuit VIGL

Via de app of webpagina [Zeker Gezond](#)

Via de knop “recepten” kiest u voor “tussendoortjes”.

### Affichemateriaal

Het affichemateriaal dat met dit project gebruikt werd om bij te leren over het suikergehalte in tussendoortjes en drankjes. Gratis te bestellen (m.u.v. verzendkosten) voor scholen.

- Affiches suikergehalte tussendoortjes: [Affiche: Hoeveel suiker in tussendoortjes | Gezond Leven](#)
- Affiches suikergehalte drankjes: [Affiche: hoeveel suiker in drankjes | Gezond Leven](#)

### Partners – educatieve uitstapen

- Hoeve te coucx

Inhoud: Werken in een sessie rond gezonde lunchbox met aandacht voor gezonde snacks en gezond middagmaal. Ook korte keten, afvalverwerking en duurzame voeding komen uitgebreid aan bod.

Adres: VZW Doerak  
Cannaertstraat 30  
8510 Marke  
[jan@doerak.be](mailto:jan@doerak.be)

timing: af te stemmen met Jan, bij voldoende plaats ten laatste de dag voordien te boeken.

Kostprijs: 6 euro per kind

Aantal leerlingen: maximaal 25

Leeftijd: vanaf 2<sup>de</sup> graad lager onderwijs

Minstens 1 begeleider van de klas dient aanwezig te zijn.

- De stadsboerderij/lokaalmarkt

Inhoud: dit kan zowel over gezonde lunchbox of gezonde tussendoortjes gaan; u geeft zelf de voorkeur door. Er wordt gewerkt rond onverwerkte groenen en fruit; 'waar komen soorten vandaan'; fruit, groenten, biologisch, lokaal. De sessie kan niet tonen hoe soorten groeien, want dit is geen fysieke boerderij.

**Adres en contact:**

Stadsboerderij Kortrijk CV  
Site Muster, Stijn Streuvelsstraat 45, 8501 Heule  
Contact Louise: [louise@stadsboerderijkortrijk.be](mailto:louise@stadsboerderijkortrijk.be), 0465 03 46 93 (enkel tijdens openingsuren bereikbaar)  
Contact Olivier: [olivier@stadsboerderijkortrijk.be](mailto:olivier@stadsboerderijkortrijk.be), 0468 28 92 71

**Openingsuren winkel:**

Dinsdag, woensdag en vrijdag: 9u-12u & 13u30-18u  
Zaterdag 9u-12u30

Timing: mogelijk op dinsdag namiddag tussen 13u30-16u, woensdag tussen 10u en 12u, vrijdag namiddag tussen 13u30-15u30. Ten laatste een week vooraf in te boeken.

**Kostprijs: €50 voor een half uur uitleg in de winkel met een proevertje**

Aantal leerlingen: maximaal 16; eventueel kiest u er zelf voor om met 2 klasgroepen af te wisselen.

Aantal leerlingen: op voorhand door te geven bij boeking.

Leeftijd: vanaf 6 jaar.

Minstens 1 belegeider van de klas dient aanwezig te zijn.

## Gezonde lunchbox

### Workshops gezonde lunchbox

Online zijn heel veel recepten te vinden, vooraleer je die gebruikt denk zelf goed na of ze gezond, simpel, budget- en cultuurvriendelijk zijn. Hier vind je alvast enkele goede voorbeelden:

- Ontworpen workshops voor dit project  
Invoegen/uploaden filmpjes link naar filmpjes in map

- Recepten vanuit VIGL

Via de app of webpagina [Zeker Gezond](#)

Via de knop "recepten" kiest u voor "lunch" of "broodbeleg".

- Budgetvriendelijke recepten
- Mensen die financieel kwetsbaar zijn, kunnen via een professional (brugfiguur, maatschappelijk werker, ...) ingeschreven worden voor de kortingen waarmee in de 123 aan tafel boekjes van Colruyt gekookt wordt. [Klantenvoordelen \(colruyt.be\)](#)

### Affichemateriaal

Een aangename maaltijd start met het leuk en gezellig aankleden van de omgeving. Eet in kleine, rustige groepen. Kleed aan met placemats voor de kinderen.

- Placemats: [Placemats kinderen \(x50\) | Gezond Leven](#) of [Placemats volwassen \(x50\) | Gezond Leven](#) voor de oudere leerlingen

Tip: denk aan samenwerkingen met secundaire scholen in de buurt. Vaak zitten kooklessen, het ontwerpen van workshops binnen hun leerdoelen.

Tip: gebruik liever de term 'lunchbox' in plaats van 'brooddoos'. Een gezonde lunch kan namelijk veel breder gaan dan enkel brood.

### Partners – educatieve uitstapen

- Hoeve te coucx

Inhoud: Werken in een sessie rond gezonde lunchbox **met aandacht voor gezonde snacks** en gezond middagmaal. Ook korte keten, afvalverwerking en duurzame voeding komen uitgebreid aan bod.

Adres: VZW Doerak

Cannaertstraat 30

8510 Marke

[jan@doerak.be](mailto:jan@doerak.be)

timing: af te stemmen met Jan, bij voldoende plaats ten laatste de dag voordien te boeken.

Kostprijs: 6 euro per kind

Aantal leerlingen: maximaal 25

Leeftijd: vanaf 2<sup>de</sup> graad lager onderwijs

Minstens 1 begeleider van de klas dient aanwezig te zijn.

- De stadsboerderij/lokaalmarkt

Inhoud: dit kan zowel over gezonde lunchbox of gezonde tussendoortjes gaan; u geeft zelf de voorkeur door. Er wordt gewerkt rond onverwerkte groenen en fruit; 'waar komen soorten vandaan'; fruit, groenten, biologisch, lokaal. De sessie kan niet tonen hoe soorten groeien, want dit is geen fysieke boerderij.

**Adres en contact:**

Stadsboerderij Kortrijk CV

Site Muster, Stijn Streuvelsstraat 45, 8501 Heule

Contact Louise: [louise@stadsboerderijkortrijk.be](mailto:louise@stadsboerderijkortrijk.be), 0465 03 46 93 (enkel tijdens openingsuren bereikbaar)

Contact Olivier: [olivier@stadsboerderijkortrijk.be](mailto:olivier@stadsboerderijkortrijk.be), 0468 28 92 71

**Openingsuren winkel:**

Dinsdag, woensdag en vrijdag: 9u-12u & 13u30-18u

Zaterdag 9u-12u30

Timing: mogelijk op dinsdag namiddag tussen 13u30-16u, woensdag tussen 10u en 12u, vrijdag namiddag tussen 13u30-15u30. Ten laatste een week vooraf in te boeken.

**Kostprijs: €50 voor een half uur uitleg in de winkel met een proevertje**

Aantal leerlingen: maximaal 16; eventueel kiest u er zelf voor om met 2 klasgroepen af te wisselen.

Aantal leerlingen: op voorhand door te geven bij boeking.

Leeftijd: vanaf 6 jaar.

Minstens 1 begeleider van de klas dient aanwezig te zijn.

## Moestuinen

Moestuineren op school kan een meerwaarde bieden voor de educatie van leerlingen. De leerlingen komen in contact met groenten en fruit op een leuke, maar educatieve manier: ze leren het groeiproces van groenten en fruit van bij de start kennen en opvolgen. Ze leren waar verschillende soorten vandaan

komen en hieraan gekoppeld kan ingezet worden op het gezondheidsaspect van groenten en fruit. Seizoensgebonden groenten en fruit worden bekender en zo is een koppeling mogelijk met budgetvriendelijke aankopen.

Zelfs de wiskundelessen kunnen een link zijn met de moestuin: laat de leerlingen nadenken over de oppervlakte en inhoud van de grond/bak. Zo worden zij heel nauw betrokken in de opzet en verdere uitvoer van de moestuin.

Voor het moestuinproject is het belangrijk om een goed draagvlak te creëren bij het team en de leerlingen. Denk goed na hoe u de rollen zult verdelen: werkt u via een rollensysteem, krijgt elke klas 1 bak of soort toegewezen, ... . Denk na wat het best bij uw schoolvisie en -werking past.

#### **Materiaal**

- Teeltplanning

Denk na over de teeltplanning: zijn we bereid in de vakantie de moestuin te onderhouden of kiezen we om de vakantie te overbruggen?

Teeltplanning a – overbrugging zomervakantie

Teeltplanning b – loopt door tijdens de zomervakantie

[Link naar deze documenten](#)

- Seizoenkalender

[Link naar documenten](#)

Tip: doe een oproep in de schoolkrant of via de facebookpagina of er (groot)ouders of buurtbewoners kennis van het moestuinieren hebben. Misschien kunnen zij wel leuke workshops geven en/of helpen tijdens een moestuinmiddag.

#### **Partners – educatieve uitstappen**

- Composteren

Als u moestuin zegt, kan composteren zeker niet ontbreken. Wil u advies en samen met de leerlingen leren composteren? Boek dan nu uw sessie met de compostmeester via het lokaal bestuur. Dit is volledig gratis.

Voor Harelbeke en Kuurne: contact op te nemen met Anne-Sophie Kint, medewerker milieudienst – 056 73 34 78; [anne-sophie.kint@harelbeke.be](mailto:anne-sophie.kint@harelbeke.be)

Voor Kortrijk: contact op te nemen met Liesbeth Vanderschaeve, medewerker duurzaamheid – 0498 90 93 31; [liesbeth.vanderschaeve@kortrijk.be](mailto:liesbeth.vanderschaeve@kortrijk.be)

- Moestuin op de venning Kortrijk

Er kan een bezoek gebracht worden aan de moestuin op de venning. Hiervoor dient vooraf telefonisch contact opgenomen te worden met Thijs Moreels - 0476 79 08 83 om verdere afspraken en mogelijkheden te bekijken.

- Pti

Vooraleer iets vast te leggen of concreet in te plannen, dient er telefonisch contact opgenomen te worden met Germain Desmet: 0498 92 09 70. Na telefonisch contact kunnen concrete data afgestemd worden per mail.

- Groep INTRO  
Zij maakten de moestuinbakken voor onze projecten moestuinieren. Moestuinbakken maken is uiteraard niet de core business van groep Intro.

Zij kunnen u als school helpen en ondersteunen bij klusjes en projectjes allerhande. Deze taken worden uitgevoerd door mensen met een werkstraf. Halte-R, onderdeel van groep Intro, biedt deze diensten aan. Neem contact op met Kobe Corne 0495 37 31 40; [kobe.corne@groepintro.be](mailto:kobe.corne@groepintro.be)

#### Partners – denk ook aan

- MOS  
Joke Oosterlijck van MOS helpt de school bij een maximale integratie van de moestuin in de lessen: [Joke.oosterlijck@west-vlaanderen.be](mailto:Joke.oosterlijck@west-vlaanderen.be); 0491/868276 .
- Vrijwilligers  
Denk aan het invoeren van hulp van vrijwilligers, hier enkele organisaties: Tuinhieren, VELT, groep INTRO (vooral klaarzetten tuinen/bewerken grond), ...
- Logo leieland  
Partner voor alles betreffende gezondheid: voeding, psychisch welzijn, en zo veel meer. U kunt via hen veel info verkrijgen, materialen ontlend, met experts in contact komen voor bvb. Een winkeloefening, workshops, .... Zij hebben ook heel wat ontwikkelde materialen en recepten.  
[Logo Leieland |](#)
  - o Steekkaarten professionals voedingsdriehoek: [Steekkaart professionals voedingsdriehoek | Gezond Leven](#)
  - o Postkaartjes voedings- en bewegingsdriehoek (kan handig zijn om mee te geven tussen agenda om zo ouders te betrekken): [Postkaartjes voeding-en bewegingsdriehoek \(x50\) | Gezond Leven](#)

## Psychische weerbaarheid

*Om in te zetten op psychische weerbaarheid gingen we aan de slag met twee methodieken die elkaar mooi aanvullen, beiden volgens het principe van train de trainer. De eerste methodiek die aangeboden werd is de 2 daagse opleiding 'start met cirkelen' van de lokale partner Ligand. 66 deelnemers werden hierin opgeleid. Vervolgens werd ook de 3 daagse basisopleiding 'rots en water' van het Gadaku Instituut aangeboden, waarin 59 deelnemers opgeleid werden. Met deze methodieken wordt gewerkt op positief welbevinden, verhoogde weerbaarheid, betere klasdynamiek, verminderen van pestgedrag. Ook zelfvertrouwen kan verbeteren en depressieve en agressieve gevoelens kunnen verminderen door het hanteren van deze methodieken.*

### Rots en water

Scholen die deelnamen aan de sessies en/of een gecertificeerd leerkracht binnen het team hebben, kunnen een rots&water box ontlenen bij het lokaal bestuur.

**Elk jullie link naar uitleensysteem toevoegen**

Meer info over de methodiek en mogelijkheden vindt u op [Wat is het Rots en Water programma? - Rots & Water](#) .

Lokale partners die u kunnen ondersteunen bij vragen en interviews zijn:

- Ligand - [Ligand traint mensen in het omgaan in conflicten in onderwijs en welzi](#)
- Osio - [Home | VOT Jeugdhulp](#)

Neem ook zeker contact op met uw lokaal bestuur voor verdere info.

**Start met cirkelen**

Aangeboden door Ligand - [Ligand traint mensen in het omgaan in conflicten in onderwijs en welzi](#) . Meer info vindt u op de website.

Neem zeker contact op met uw lokaal bestuur voor verder ondersteuning.

## 77.1 Evaluatie en conclusies

*Om dit hele gebeuren goed te monitoren wordt gewerkt met procesevaluatie alsook een wetenschappelijk onderbouwde welzijnsbevraging die vanaf het 5<sup>de</sup> lj wordt afgenomen. De input van de school wordt gebruikt om het verhaal duurzaam te maken, zodat elke school de mogelijkheid krijgt acties op te nemen in hun schoolbeleid.*

**Inzage conclusierapport ‘gezonde geest in een gezond lichaam’**

[Invoegen conclusierapport onder deze link](#)

**Inzage rapport welzijnsbevraging**

[invoegen rapport wave 1; invoegen rapport w2](#)

**inzage procesevaluatie**

[invoegen conclusie procesevaluatie](#)





Bijlage

Offerte intervisie rots en water; aangeboden door osio

**Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw**  
Bischoffsheimlaan 1-8 • 1000 Brussel • T +32 2 211 55 00  
BIC GKCCBEBB • IBAN BE 10 0910 1156 9604  
RPR Brussel BE 0451 857 573  
info@vvsg.be • www.vvsg.be



Bijlage xx